Norvegija gali didžiuotis savo sūnumis:
Henriku Ibsenu, Edvardu Munchu ir geriausiu trilerių rašytoju Jo Nesbø.
NEW YORK TIMES

Jo Nesbø

Policija

baltos lankos

Policijos inspektorius Haris Hūlė skaitytojams jau pažįstamas iš šių leidyklos „Baltos lankos“ išleistų kriminalinių romanų: *Šikšnosparnis* (norvegų k. pasirodė 1997 m.), *Raudongurklė* (norvegų k. pasirodė 2000 m.), *Nemezidė* (norvegų k. pasirodė 2002 m.), *Pentagrama* (norvegų k. pasirodė 2003 m.), *Gelbėtojas* (norvegų k. pasirodė 2005 m.), *Sniego Senis* (norvegų k. pasirodė 2007 m.), *Šarvuota širdis* (norvegų k. pasirodė 2009 m.), *Vaiduoklis* (norvegų k. pasirodė 2011 m.).

JO NESBØ

POLICIJA

Iš norvegų kalbos vertė
Giedrė Rakauskaitė

baltos lankos

UDK 821.113.5-31
Ne-154

Versta iš:
Jo Nesbø, *Politi*,
H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), 2013

The publication of this translation has been made possible through funding from NORLA, Norwegian Literature Abroad.
Knygos vertimą parėmė Norvegų literatūros fondas NORLA.

Redagavo
Dalia Kižlienė

Maketavo
Eglė Jurkūnaitė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISSN 2029-2597
ISBN 978-9955-23-856-0

Copyright © Jo Nesbø, 2013
Published by agreement with
Salomonsson Agency
© Giedrė Rakauskaitė, vertimas į
lietuvių kalbą, 2015
© Baltų lankų leidyba, 2015

Knutui Nesbø,
futbolininkui, gitaristui,
draugui, broliui

I DALIS

PROLOGAS

Jis miegojo už durų.

Kampinėje spintoje atsidavė medžiu, paraku ir ginklų alyva. Saulei įspindus pro kambario langą, šviesos gija, įgavusi smėlio laikrodžio formą, pro rakto skylutę prasiskverbė į spintą, ir – spinduliams lūžtant tam tikru kampu – ant lentynos blankiai tvykstelėjo ginklas.

Tai buvo rusiška „Odessa“, kiek labiau žinomo Stečkino pistoleto versija.

Šio ginklo likimas buvo įdomus: išbuožinti Lietuvos valstiečiai atsivežė jį į Sibirą, pietų Sibire jis keliavo iš vienos urkų gyvenvietės į kitą, pakliuvo į rankas atamanui, kazokų lyderiui, šį, ginkluotą, nušovė milicija, ir tada „Odessa“ atiteko Žemutinio Tagilo kalėjimo viršininkui. Galiausiai šį bjaurų gremėzdišką automatinį pistoletą į Norvegiją atsigabeno toks Rudolfas Asajevas, kuris prieš pradingdamas platino į heroiną panašų opioidą fioliną ir buvo monopolizavęs Oslo narkotikų rinką. Tame pačiame mieste ginklas gulėjo ir dabar, tiksliau – Holmenkolio kelyje, Rakelės Faukės name. „Odessos“ dėtuvėje tilpo dvidešimt Makarovo šovinių, 9×18 mm, šaudyti buvo galima pavieniais šūviais ir serijomis. Dėtuvėje buvo likę dvylika šovinių.

Trys šūviai buvo paleisti į Kosovo albanus, konkuruojančius kvaišalų platintojus. Tik viena kulka kliudė taikinį.

Kitos dvi pražudė Gustą Hanseną, jauną vagišių ir narkotikų prekeivį, kuris vis pasiglemždavo Asajevo pinigų ir narkotikų.

Pistoletas vis dar trenkė paraku po trijų paskutinių šūvių, paleistų per Gusto Hanseno nužudymo tyrimą, – kulkos susmigo į galvą ir krūtinę buvusiam policininkui Hariui Hūlei. Nusikaltimas įvyko toje pačioje vietoje, kur buvo nužudytas Gustas Hansenas, – Hausmano gatvės 92-e name.

Iki šiol policija taip ir neišaiškino Gusto Hanseno žudiko, o sulaikytą aštuoniolikos metų vaikiną teko paleisti. Viena iš priežasčių – niekam nepavyko rasti žmogžudystės įrankio. Tas aštuoniolikos metų vaikinas – Olegas Faukė. Kiekvieną naktį nubudęs jis spokso į tamsą ir girdi šūvius. Ne tuos, kurie pribaigė Gustą, o tuos kitus. Paleistus į policininką, kuris jį vaikystėje augino kaip tėvas. Už kurio, kaip andai svajojo, galėjo ištekėti jo mama Rakelė. Į Harį Hūlę. Vaikinas spokso į tamsą, galvoja apie kažkur kampinėje spintoje paslėptą pistoletą ir tikisi, kad daugiau niekada nebeteks jo pamatyti. Kad daugiau niekas jo nepamatys. Kad ginklas miegos amžinai.

Jis miegojo už durų.

Saugoma ligoninės palata atsidavė vaistais ir dažais. Gyvybinių funkcijų stebėjimo aparatūra registravo jo širdies smūgius.

Izabelė Skiojen, už socialinius reikalus atsakinga Oslo miesto tarybos narė, ir Mikaelis Belmanas, naujasis policijos viršininkas, tikėjosi, kad daugiau niekada nebeteks jo pamatyti.

Kad daugiau niekas jo nepamatys.

Kad vyras miegos amžinai.

1 skyrius

Tai buvo ilga šilta rugsėjo diena. Šviesoje Oslo fjordas tviskėjo kaip išsilydęs sidabras, o neaukštos kalnų keteros sumirgėjo pirmosiomis rudens spalvomis. Tokiomis dienomis Oslo gyventojai dievagojasi niekada ir niekur iš čia nesikraustysiantys. Saulė jau leidosi už Ulerno keteros, ir paskutiniai spinduliai nuglostė gyvenvietes, neaukštus, kuklias Oslo ištakas menančius daugiabučius, prabangias mansardas su terasomis, bylojančias apie atrastus naftos klodus, pavertusius valstybę viena turtingiausių pasaulyje, taip pat narkomanus, suplūdusius į nediduką išpuoselėtą Steno parką. Šiame mieste pasitaiko daugiau perdozavimo atvejų nei kitose, aštuonis kartus didesnėse Europos valstybių sostinėse. Spinduliai glostė sodus, kuriuose stovėjo tinklu apjuosti batutai, o vienu metu ant jų šokinėjo ne daugiau kaip trys vaikai, kaip ir rekomenduojama. Glamonėjo kalnų keteras ir miškus, supančius vadinamąjį Oslo katilą. Saulė nenorėjo apleisti miesto, vilkindama atsisveikinimą tiesė spindulių pirštus tarsi keleivis pro traukinio langą.

Aušra atnešė šalto tyro oro gūsius ir ryškią šviesą, primenančią operacinės lempas. Įdienojus temperatūra pakilo, dangus nusidažė ryškia mėlyna spalva, ir oras ėmė regėtis maloniai apčiuopiamas, – kaip tik dėl to rugsėjis tampa patraukliausiu metų mėnesiu. Nedrąsiai ir švelniai nusileidus sutemoms,

kalvotose apylinkėse prie Maridalio ežero pakvipo obuoliais ir įšilusiomis eglėmis.

Erlendas Venesla artėjo prie paskutinės kalvos viršūnės. Jautė, kaip degina pieno rūgštis, bet stengėsi taisyklingai vertikaliai spausti pedalus ir šiek tiek pasukti kelius į vidų. Mat teisinga technika – labai svarbu. Ypač tada, kai esi pavargęs ir smegenys duoda signalą pakeisti padėtį, kad apkrova tektų mažiau pavargusiems, bet ir mažiau veiksmingiems raumenims. Jis jautė, kaip kietas dviračio rėmas susiurbia ir sunaudoja kiekvieną jo atiduotą vatą, kaip didėja greitis, jam perjungus pavarą į žemesnę ir minant stovomis, tačiau tuo pačiu tempu – maždaug devyniasdešimt pedalų apsukų per minutę. Žvilgtelėjo į pulsometrą. Šimtas šešiasdešimt aštuoni. Vyras nukreipė prie šalmo tvirtinamo žibintuvėlio šviesą į GPS įrangos ekraną ant dviračio rankenos. Jame buvo galima stebėti smulkų Oslo miesto ir apylinkių žemėlapį. Dviratis ir visi priedai kainavo daugiau, nei, atvirai kalbant, gali sau leisti į pensiją išėjęs policijos pareigūnas. Bet dabar, kai gyvenimas pateikia vis naujų išbandymų, svarbu palaikyti gerą fizinę formą.

Jei atvirai, kiek mažesnių išbandymų.

Pieno rūgštis pradėjo deginti šlaunis ir blauzdas. Skausmingai, bet kartu daug žadėdama. Endorfino šventę. Elastingus raumenis. Ramią sąžinę. Bokalą alaus, kuriuo, jei po saulėlydžio staiga neatšals, mėgausis su žmona įsitaisę balkone.

Ir staiga jis pasiekė viršūnę. Keliukas tapo lygus, ir prieš akis atsivėrė Maridalio ežeras. Erlendas Venesla sulėtino tempą. Jau atsidūrė užmiestyje. Tiesą sakant, absurdiška, kad nuo Europos valstybės sostinės centro penkiolika minučių sparčiai pavažiavęs dviračiu atsiduri tarp sodybų, laukų, tankių miškų ir migloje pranykstančių takelių. Po kompanijos „Bell“ šalmu, pilkšvu kaip akmens anglis, nuo prakaito niežėjo galvą. Vien šis šalmas kainavo jam tiek, kiek dviratis, kurį šeštojo gimtadienio proga padovanojo anūkei Linei Marijai. Šalmo vyras nenusiėmė. Daugiausia dviratininkų žūva nuo galvos traumų.

Jis vėl pažvelgė į pulsometrą. Šimtas septyniasdešimt du. Malonus lengvas vėjo gūsis nuo miesto atnešė džiugaus šurmulio garsus. Turbūt iš Ulevolio stadiono – vakare vyko paskutinės svarbios tarptautinės rungtynės. Slovakija, o gal Slovėnija. Kelias sekundes Erlendas Venesla įsivaizdavo, kad plojimai skirti jam. Jau kurį laiką niekas jo tuo nemalonino. Turbūt paskutinį kartą tai nutiko per atsisveikinimo šventę KRIPOS'e, Briuno alėjoje. Sluoksniuotas tortas, viršininko Mikaelio Belmano kalba, – šis vėliau energingai užkopė karjeros laiptais iki pat aukščiausio posto policijoje. Ir Erlendas mėgavosi plojimais, žvelgė visiems į akis, dėkojo ir netgi pajuto, kaip, ruošiantis sakyti trumpą padėkos žodį, užgniaužia gerklę. Kalbėjo paprastai, apsiribodamas faktais, kaip ir įprasta KRIPOS'e. Dirbdamas tyrėju jis patyrė ir nuosmukių, ir pakilimų, bet šiurkščių klaidų išvengė. Bent jau pats taip manė. Be abejo, niekada negali būti šimtu procentų tikras, kad radai teisingą atsakymą. Smarkiai patobulinus DNR tyrimų technologijas, vadovybė pranešė, kad, pasitelkus naujoves, bus imamasi pakartotinai tirti pavienes senas bylas. Štai kas sukėlė pavojų. Atsakymai. Nauji atsakymai. Išvados. Gerai, kad jie skiria dėmesį neišaiškintoms byloms, bet Erlendas nesuprato, kam reikia švaistyti išteklius tyrimams, kurie seniausiai pamiršti.

Tamsa sutirštėjo, ir netgi gatvės žibintų šviesoje jis vos nepravažiavo medinės rodyklės, nukreiptos į mišką. Bet štai ir ji. Tokia, kokia išlikusi jo atmintyje. Vyras išsuko iš kelio ir nuvažiavo takeliu per purią miško paklotę. Riedėjo lėtai, puikiai laikydamas pusiausvyrą. Kūgiškas prie šalmo tvirtinamo žibintuvėlio spindulių pluoštas nušvietė takelį priekyje, o pasukus galvą atsiremdavo į tankias eglių sienas abipus takelio. Jam prieš akis šmėkščiojo šešėliai, krūpčiojo ir skubėjo, keitė pavidalą ir niro į slėptuves. Bandydamas žvelgti jos akimis, jis taip ir įsivaizdavo. Matė ją bėgančią, sprunkančią su žibintuvėliu rankoje. Ištrūkusią po tris dienas trukusio prievartavimo.

Ir kai staiga priešais jį plykstelėjo šviesa, Erlendui Veneslai akimirką pasidingojo, kad tai jos žibintuvėlis, kad ji vėl bėga, o vyras motociklu ją pasiveja. Šviesa priešais virpėjo, tada nukrypo tiesiai į jį. Jis sustojo ir nulipo nuo dviračio. Dirstelėjo į pulsometrą, apšviestą specialios lemputės. Jau žemiau šimto. Neblogai.

Vyras atlaisvino dirželius ant smakro, nusiėmė šalmą ir pasikasė galvą. Dieve, kaip gera. Išjungė žibintuvėlį, pakabino šalmą ant rankenos ir ėmė stumtis dviratį į šviesą. Jautė, kaip šalmas trinksi į dviračio rėmą.

Jis sustojo prieš galingą prožektorių. Ryški šviesa erzino akis. Apakintam vyrui atrodė, kad vis dar girdi save šniokštuojant. Keista, nes jo pulsas aprimo. Pastebėjo judesį – už didelio virpančio šviesos kūgio kažkas pakilo, išgirdo, kaip kažkas švilpdamas lekia oru, ir tą akimirką jį pervėrė mintis. Jam nereikėjo to daryti. Nereikėjo nusiimti šalmo. Daugiausia dviratininkų žūva dėl...

Mintis tarsi užsikirto. Kaip pasiklydusi laike. Tarsi akimirkai būtų nutrūkusi juosta.

Erlendas Venesla apstulbęs spoksojo priešais save ir jautė, kaip per kaktą rieda karštas prakaito lašas. Jis prabilo, bet žodžiai pasipylė padrikai, tarsi ryšys tarp smegenų ir burnos būtų sutrikęs. Jis vėl išgirdo tylutėlį švilptelėjimą. Paskui garsas nutilo. Išnyko visi garsai – jis net nebegirdėjo savo paties kvėpavimo. Tada suvokė, kad klūpo ant kelių, o dviratis lėtai virsta į griovį. Jam prieš akis šokčiojo geltona šviesa, bet kai prakaito lašas pasiekė nosies nugarėlę, įriedėjo į akį ir apakino, pradingo ir šioji.

Po trečio smūgio atrodė, kad galvą, kaklą ir kūną pervėrė varveklis. Viskas sustingo.

Nenoriu mirti, pagalvojo Erlendas Venesla, pabandė iškelti ranką virš galvos, apsiginti, bet nepajėgė pajudinti nė piršto ir suprato, kad yra paralyžiuotas.

Ketvirtojo smūgio jis nepajuto, nors iš drėgno dirvožemio kvapo sprendė, kad guli ant žemės. Jis kelis kartus sumirksėjo ir viena akimi atgavo regėjimą. Purvynėje sau prie veido pamatė porą didelių apskretusių batų. Kulnai pakilo viršun, paskui – ir batai. Nusileido. Tai pasikartojo: kulnai pakilo, paskui – ir batai. Tarsi užpuolikas šokinėtų. Kad pridėtų smūgiams jėgos. Ir tuomet Erlendui Veneslai šmėkštelėjo paskutinė mintis – jam reikia prisiminti, koks jos vardas, jam negalima pamiršti jos vardo.

2 skyrius

Nuo mažo raudono kavos aparato „Nespresso D290“ pareigūnas Antonas Mitetas pasiėmė puspilnį puodelį, pasilenkė ir pastatė jį ant grindų. Baldų patalpoje nebuvo. Tada išėmė dar vieną kavos kapsulę ir prieš įdėdamas nesąmoningai patikrino, ar aliuminio folijos dangtelis nepažeistas, ar pakuotė neišnaudota. Tuščią plastikinį puodelį pastatė po snapeliu ir paspaudė švytintį mygtuką.

Aparatui pradėjus spjaudytis ir aimanuoti, pareigūnas pažvelgė į laikrodį. Netrukus vidurnaktis. Tuojau pasirodys pamaina. Namuose laukė moteris, bet jam šovė mintis pirmiausia išmokyti gudrybių naująją merginą, ji juk atlieka praktiką. Ar jos vardas Siljė? Antonas Mitetas spoksojo į snapelį. Ar neštų kavos, jei tai būtų bendradarbis? Jis nebuvo tikras, o pagaliau tai ir nesvarbu, į šį klausimą atsakymo jis neturi. Staiga pasidarė taip tylu, kad girdėjosi, kaip į puodelį kapsi paskutiniai beveik permatomi lašai. Kapsulėje nebeliko nei skonio, nei spalvos, bet svarbu sugaudyti visus lašelius aliai vieną, merginos laukia ilgas naktinis budėjimas. Vienumoje, neturint kuo užsiimti, ko griebtis, kai belieka spoksoti į nedažytas betonines Valstybinės

ligoninės sienas. Mitetas nutarė, kad prieš išeidamas išgers su ja kavos. Pasiėmė abu puodelius ir patraukė pas ją. Koridoriuose pokšėjo jo žingsnių aidas. Mitetas kulniavo palei užrakintas duris. Žinodamas, kad už jų nerasi nieko kito, tik dar daugiau plikų sienų. Projektuodami Valstybinę ligoninę norvegai nors kartą pamąstė apie ateitį, suvokė, kad šalies gyventojų vis daugėja ir šie darosi vis senesni, silpnesni, reiklesni. Jie priėmė sprendimą, atsižvelgdami į ilgalaikę perspektyvą, kaip darė vokiečiai, tiesdami greitkelius, arba švedai, statydami oro uostus. Bet ar jie jautė? Keli vairuotojai, išdidžioje vienatvėje keliaujantys milžiniškais asfalto plotais per kaimiškas Vokietijos apylinkes ketvirtajame dešimtmetyje? Arba švedų keleiviai, septintajame dešimtmetyje skubantys begalinėmis laukimo salėmis Arlandos oro uoste? Ar jautė, kad ten tyko vaiduokliai? Mat nors viskas buvo nauja ir nesuniokota, nors dar niekas nebuvo žuvęs automobilio avarijoje ar nukritus lėktuvui, ten vis tiek tykojo vaiduokliai. Bet kurią akimirką automobilio priekiniai žibintai gali kliudyti kelkraštyje stovinčią šeimyną, bukai spoksančią į šviesas, plūstančią kraujais, pilkuojančią kaip pelenai, tėvas – persmeigtas, motinai – nusukta galva, vaikui nuplėštos vienos pusės galūnės. Arlandos atvykimo salėje iš už plastikinės bagažo takelio uždangos gali išlįsti apanglėję kūnai, vis dar rusenantys, svilinantys gumą, iš pravirų burnų sklindant nebyliam riksmui, rangantis dūmams. Nė vienas gydytojas nesugebėjo jam atsakyti, kam bus naudojamas šis pastato sparnas, aišku buvo tik tai, kad už šitų durų mirs žmonės. Tai jau tvyrojo ore: nematomi kūnai su besiblaškančiomis sielomis jau gulėjo ligoninėje.

Antonas pasuko už kampo, ir prieš jį nusidriekė dar vienas silpnai apšviestas koridorius, tokiomis pačiomis plikomis sienomis ir toks simetriškas, kad susidarė keista optinė iliuzija: koridoriaus gale ant kėdės sėdinti smulkutė uniformuota mergina atrodė kaip nedidukas paveikslas ant priešais boluojančios lygios sienos.

– Atnešiau tau puodelį kavos, – tarė jis ir sustojo prie merginos. Dvidešimtmetė? Gal kiek vyresnė. Dvidešimt dvejų?

– Ačiū, bet aš turiu savo, – atsiliepė ji ir iš kuprinukės šalia kėdės išsitraukė termosą. Žemėjanti balso intonacija veikiausiai išdavė šiaurietišką dialektą.

– Šita geresnė, – nepasidavė jis, vis dar ištiesęs ranką.

Ji delsė. Tada paėmė puodelį.

– Be to, gėrimas nieko nekainuoja, – pridūrė Antonas, nepastebimai užkišo ranką už nugaros ir prie vėsios striukės medžiagos priglaudė nudegintus pirštų galiukus. – Tiesą sakant, tas kavos aparatas priklauso mums. Koridoriaus gale prie...

– Mačiau ateidama, – tarė ji. – Bet taisyklės neleidžia mums pasitraukti nuo paciento palatos durų, tad pasiėmiau kavos iš namų.

Antonas Mitetas siurbtelėjo iš savo puodelio.

– Teisingai, bet iki šios palatos veda tik vienas koridorius. Esame trečiame aukšte, ir visos durys tarp šios patalpos ir kavos aparato yra užrakintos. Net jei mes pilamės kavos, pro mus prasmukti neįmanoma.

– Skamba įtikinamai, bet manau, kad laikysiuosi taisyklių, – ji šyptelėjo. Ir tada, tarsi sušvelnindama padėtį, siurbtelėjo iš puodelio.

Antonas pajuto, kad ima irzti, ir jau žiojosi kažką sakyti apie nepriklausomą galvoseną, kuri ateis su patirtimi, bet, nespėjus suformuluoti sakinio, jo dėmesį patraukė kažkas tolėliau koridoriuje. Link jų tarsi plūduriuodama artėjo balta figūra. Siljė atsistojo. Siluetas įgavo pavidalą. Pasirodo, artinosi ligoninės aprangą vilkinti apkūni slaugytoja. Jis žinojo, kad moteris dirba naktinėje pamainoje. Ir kad kitą naktį ji bus laisva.

– Labas vakaras, – pasisveikino slaugytoja žaismingai šypsodama. Vienoje rankoje laikė du švirkštus; priėjusi prie durų, kita ranka nuspaudė rankeną.

– Minutėlę, – sulaikė ją Siljė, žengdama pirmyn. – Turiu patikrinti jūsų tapatybės kortelę. Beje, ar žinote šiandienos slaptažodį?

Slaugytoja su nuostaba žvilgtelėjo į Antoną.

– Nebent kolega laiduotų už jus, – tarė Siljė.

Antonas linktelėjo.

– Užeik, Mona.

Slaugytoja pravėrė duris, ir Antonas stebėjo, kaip ji įeina. Apytamsėje palatoje pareigūnas įžiūrėjo aplink lovą išdėliotą aparatūrą ir iš po antklodės kyšančius kojų pirštus. Pacientas buvo toks aukštas, kad jiems teko užsakyti ilgesnę lovą. Durys užsivėrė.

– Gerai, – tarė Antonas, šypsodamas Siljei, ir pastebėjo, kad merginai tai nepatinka. Matė, kad laiko jį šovinistu, tyrinėjančiu ir vertinančiu bendradarbę. Bet, dėl Dievo, ji juk studentė, pirmaisiais praktikos metais privalo mokytis iš patyrusių pareigūnų. Jis stovėjo spyruokliuodamas ant kulnų, nežinojo, kaip išsisukti iš padėties. Siljė prabilo pirma:

– Kaip minėjau, perskaičiau taisykles. Ir manau, kad jūsų laukia šeima.

Antonas pakėlė prie burnos kavos puodelį. Ką mergina žino apie jo šeiminę padėtį? Ar tai kažkokia užuomina? Pavyzdžiui, dėl jo ir Monos? Taip, pasibaigus slaugytojos pamainai, keletą sykių parvežė ją namo ir kartu praleistas laikas vien tuo nesibaigė...

– Meškiuko lipdukas ant tavo kuprinės, – šyptelėjo mergina.

Jis godžiai nugėrė iš puodelio. Kostelėjo.

– Turiu laiko. Kadangi tai pirmoji tavo pamaina, gali pasinaudoti proga ir klausti visko, kas šaus į galvą. Žinok, ne viską rasi taisyklėse ir nuostatuose, – jis perkėlė svorį ant kitos kojos. Tikėjosi, kad mergina išgirs ir supras potekstę.

– Kaip norite, – tarė ji su erzinančiu pasitikėjimu. Taip įžūliai besielgiantis žmogus turi būti jaunesnis nei dvidešimt penkerių. – Kas tas pacientas palatoje?

– Nežinau. Tai irgi paminėta taisyklėse. Jis – anonimas, taip turi ir išlikti.

– Bet kažką juk žinot?

– Tikrai?

– Mona. Į žmogų nesikreiptumėte vardu, jei prieš tai nebūtumėte su juo plepėję. Ką ji pasakojo?

Antonas Mitetas nužvelgė merginą. Ji buvo patraukli, tikrai, bet nespinduliavo žavesiu ar šiluma. Jam patinka putlesnės. Netvarkingi plaukai ir tarsi pertemptos sausgyslės pakelta viršutinė lūpa, iš po kurios kyšo eilė nelygių dantų. Bet ji jauna. Mitetas galėtų kirsti lažybų, kad po juoda tarnybine uniforma slypi standus ir sportiškas kūnas. Tad jeigu jis kažką išduos, tai gal dėl to, jog nesąmoningai svarstys, ar sukalbamumas padidintų jo šansus įsitempti ją lovon 0,01 procento? O gal dėl to, kad po penkerių metų tokios merginos kaip Siljė tampa inspektorėmis arba tyrėjomis? Tokios merginos taps jo vadovėmis, o jis ir toliau bus patrulis, žemiausio rango pareigūnas, nes Drameno byla niekada niekur nedings. Kaip siena, kaip nenuplaunama dėmė.

– Pasikėsinimas nužudyti, – tarė Antonas. – Neteko daug kraujo. Jį pristatė beveik be pulso. Taip ir nepabudo iš komos.

– O kodėl reikia budėti?

Antonas patraukė pečiais.

– Galimas liudytojas. Jei išgyvens.

– Ką jis žino?

– Narkotikai. Stambios žuvys. Jei nubustų, ko gero, įklampintų kelis heroino platintojus iš Oslo. Be to, galėtų pasakyti, kas bandė su juo susidoroti.

– Taigi, manoma, kad žudikas sugrįš užbaigti, ką pradėjęs?

– Jei sužinos, kad auka išgyveno ir yra čia. Todėl ir dirbame savo darbą.

Ji linktelėjo.

– O ar jis išgyvens?

Antonas papurtė galvą.

– Jie tikisi, kad gali palaikyti gyvybę dar kelis mėnesius, bet jo galimybės pabusti iš komos labai menkos. Bet kokiu atveju... – Antonas vėl perkėlė svorį ant kitos kojos. Jos veriantis žvilgsnis pasidarė nemalonus. – Kol kas turime jį saugoti.

Antonas Mitetas pasišalino, jausdamasis sutriuškintas, nulipo laiptais iš registratūros ir žengė į rudens naktį. Tik įsėdęs į automobilį pastebėjo, kad skamba telefonas.

Skambino iš Operatyvaus valdymo skyriaus.

– Maridalenas, žmogžudystė, – pranešė 01. – Žinau, kad šiandien darbą jau baigei, bet jiems reikia pagalbos aptveriant nusikaltimo vietą. O kadangi jau vilki uniformą...

– Ar ilgam?

– Būsi laisvas po trijų valandų, daugiausia.

Antonas nustebo. Šiais laikais jie kaip išmanydami stengiasi niekam neskirti viršvalandžių. Griežtos taisyklės ir riboti ištekliai lėmė kietą tvarką, net ir prasilenkiant su logika. Nuojauta kuždėjo, kad susidurs su ypatinga byla. Tikėjosi, kad nužudytasis ne vaikas.

– *OK*, – sutiko Antonas Mitetas.

– Atsiųsiu koordinates.

Vis tos naujovės... Dabar padeda palydovinė navigacinė įranga, smulkus Oslo ir apylinkių žemėlapis ir aktyvus siųstuvas, tad Operatyvaus valdymo skyrius, OVS, gali nustatyti buvimo vietą. Turbūt dėl to jam ir paskambino. Jis buvo arčiausiai.

– *OK*, – pakartojo Antonas Mitetas. – Trys valandos.

Laura jau bus atsigulusi, bet jai rūpi žinoti, kada jis parsiras iš darbo. Todėl, prieš įjungdamas pavarą ir pasukdamas Maridalio ežero link, Antonas parašė žmonai žinutę.

Antonui neprireikė žvilgčioti į navigacinės įrangos ekraną. Prie Ulevolseterio kelio stovėjo keturi patrulių automobiliai, o toliau vietą žymėjo juosta su oranžiniais ir baltais dryžiais.

Antonas išsiėmė iš daiktinės žibintuvėlį ir nuėjo prie policininko, stovinčio šiapus užkardos. Pro medžius pastebėjo šmėkščiojančias šviesas. Matėsi ir Kriminalinių ekspertizių tarnybos lempos, visada primenančios jam filmavimo aikštelę. Tiesą sakant, jie ne iš kelmo spirti. Šiais laikais ekspertai ne tik daro nuotraukas, bet ir naudojasi didelės raiškos vaizdo kameromis, tad įamžina ne tik auką, bet ir visą nusikaltimo vietą. Vėliau gali sukti vaizdą atgal ir didinti detales, kurių anksčiau nelaikė reikšmingomis.

– Kas vyksta? – paklausė jis prie apsauginių juostų tirtančio susigūžusio policininko.

– Žmogžudystė, – atsakė šis. Balsas skambėjo kimiai, akių obuoliai raudonavo itin blyškiame veide.

– Girdėjau. Kas čia šefas?

– Kriminalinė ekspertizė. Len.

Už medžių Antonas girdėjo balsus. Daugybę balsų.

– Dar nėra nieko iš KRIPOS'o arba Smurtinių nusikaltimų skyriaus? Arba specialiųjų tarnybų?

– Tuojau suvažiuos daugiau pareigūnų. Kūną ką tik aptiko. Ar mane paleisi?

Daugiau pareigūnų. Ir jie vis tiek skyrė jam viršvalandžius. Antonas geriau įsižiūrėjo į policininką. Šis vilkėjo šiltą apsiaustą, bet vis labiau drebėjo. Nors ir nespaudė šaltukas.

– Ar į nusikaltimo vietą atvykai pirmas?

Policininkas nebyliai linktelėjo, nudelbė akis. Patrypčiojo.

Velnias, pagalvojo Antonas. Vaikas. Tada nurijo.

– Nagi, Antonai. Ar tave atsiuntė 01?

Antonas pakėlė akis. Negirdėjo, kaip prie jo prisiartino dviese. O juk tuodu brovėsi per tankynę. Jau anksčiau buvo matęs, kaip nusikaltimo vietoje juda kriminalistai ekspertai – tarsi kokie nevykę šokėjai, lankstydamiesi ir kraipydamiesi, statydami kojas lyg astronautai mėnulyje. Gal tokį įspūdį sukelia balti kombinezonai?

– Taip, turėčiau kažką paleisti, – atsakė Antonas moteriai.

Žinojo, kas ji tokia. Visi žinojo. Beatė Len, Kriminalinių ekspertizių tarnybos vadovė. Ji garsėjo kaip *Rain Woman* – Lietaus Moteris. Mat gebėjo įsiminti veidus ir todėl dažnai atpažindavo plėšikus grūdėtuose stebėjimo kamerų įrašuose. Sklido kalbos, kad ji atpažintų ir puikiai užsimaskavusius užpuolikus, jei tik šie yra sėdėję kalėjime. Jos nedidukėje šviesiaplaukėje galvelėje tilpo keli tūkstančiai nusikaltėlių atvaizdų. Taigi ši byla, matyt, ypatinga, kitaip vidury nakties jie nesiųstų čionai vadovų.

Greta blyškaus, kone permatomo smulkutės moters veido jos bendradarbio fizionomija atrodė beveik raudona. Strazdanotus vyruko skruostus puošė plačios raudonos žandenos. Akys buvo šiek tiek išvirtusios, tarsi viduje būtų susidaręs per didelis spaudimas. Dėl to vyrukas mažumėlę panėšėjo į vėplą. O jam nusiėmus baltą gobtuvą dėmesį labiausiai patraukė galvos apdangalas. Didelė rastafario kepurė, Jamaikos spalvų – žalios, geltonos ir juodos.

Beatė Len patapšnojo tirtančiam policininkui per petį.

– Tu laisvas, Simonai. Niekam neprasitark, kad taip sakiau, bet siūlau išlenkti taurelę stipraus gėrimo ir eiti į lovą.

Policininkas linktelėjo, ir po kelių sekundžių jį prarijo naktis.

– Ar labai žiauriai? – paklausė Antonas.

– Nepasiėmei kavos? – paklausė vyrukas su rastafario kepure, atsukdamas termosą. Šių dviejų žodžių pakako, kad Antonas suprastų, jog vyrukas ne iš Oslo. Nekilo abejonių, kad iš provincijos. Bet, kaip ir visi, kilę iš rytinių žemių, Antonas nenutuokė apie dialektus ir jais nesidomėjo.

– Ne, – atsiliepė Antonas.

– Visada išmintinga į nusikaltimo vietą atsinešti kavos, – pareiškė Rastafario Kepurė. – Niekada nežinai, kiek užtruksi.

– Nagi, Bjornai. Jis dalyvauja tyrimuose, – įsiterpė Beatė Len. – Dramene, ar ne?

– Teisingai, – atsakė Antonas, spyruokliuodamas ant kulnų. Tiksliau, dalyvaudavo. Ir, deja, įtarė, kodėl Beatė Len jį prisimena. Jis įkvėpė. – Kas aptiko kūną?

– Jis, – tarė Beatė, linktelėdama link policininko automobilio.

– Turiu galvoje – kas pranešė mums?

– Aukai negrįžus namo iš pasivažinėjimo dviračiu, paskambino jo žmona, – paaiškino Rastafario Kepurė. – Vėlavo grįžti kokią valandą, ir žmona sunerimo dėl jo širdies. Jis naudojosi navigacine įranga, turinčia siųstuvą, tad aptikome greitai.

Antonas lėtai linktelėjo, prieš akis iškilo vaizdas. Du policininkai spaudžia durų skambutį, vyras ir moteris. Pareigūnai kosčioja, liūdnai žvelgia į žmoną, jų veidų išraiška turėtų paruošti tam, kas tuojau bus išsakyta žodžiais, neįmanomais žodžiais. Žmonos veidas, netikėjimas, nenoras girdėti, bet tada viskas tarsi sprogsta, prasiveržia užgniaužti jausmai, viskas pasirodo kaip ant delno.

Jis įsivaizdavo Laurą, savo žmoną.

Privažiavo greitosios medicinos pagalbos automobilis. Be sirenų ar mėlynų švyturėlių.

Antonui staiga nušvito. Toks skubus reagavimas į pranešimą dėl pasigesto žmogaus. Mikliai susektas siųstuvo signalas. Didelė tyrėjų grupė. Viršvalandžiai. Bendradarbis, kuris buvo tiek sukrėstas, kad turėjo vykti namo.

– Ten – policininkas, – sušnabždėjo jis.

– Manau, kad temperatūra čia pusantro laipsnio žemesnė nei mieste, – pareiškė Beatė, išsitraukusi mobilųjį ir rinkdama telefono numerį.

– Sutinku, – atitarė Rastafario Kepurė, gurkštelėjęs iš termoso dangtelio. – Spalva dar nepakitusi. Maždaug tarp aštuonių ir dešimt?

– Policininkas, – pakartojo Antonas. – Tai dėl to čia visi susirinko, ar ne?

– Katrina? – prabilo Beatė. – Ar gali man kai ką patikrinti? Sandros Tveten bylą. Teisingai.

– Prakeikimas! – riktelėjo Rastafario Kepurė. – Juk liepiau palaukti, kol atveš maišus palaikams.

Antonas atsisuko ir pastebėjo du per mišką besibraunančius vyrus su neštuvais. Iš po paklodės kyšojo pora dviratininko batų.

– Jis pažinojo tą policininką, – tarė Antonas. – Todėl taip drebėjo, ar ne?

– Sakė, kad prieš Veneslai pereinant į KRIPOS'ą jie kartu dirbo, – patvirtino Rastafario Kepurė.

– Ar žinai datą? – pasiteiravo Beatė telefonu.

Pasigirdo riksmas.

– Kas per... – sukruto Rastafario Kepurė.

Antonas atsisuko. Vienas nešikas smuktelėjo į griovį prie takelio. Jo žibintuvėlio šviesa tvykstelėjo į neštuvus. Į užklotą, kuris nukrito... ant... ant ko? Antonas spoksojo. Ar tai buvo galva? Masė ant neštuvų tikrai buvo žmogaus kūnas, bet ar ten tikrai nusirito galva? Prieš Didžiąją Klaidą Antonas ne vienus metus dirbo Smurtinių nusikaltimų skyriuje ir matė aibę kūnų, bet nieko panašaus nepasitaikė. Smėlio laikrodžio formos kūno dalis sukėlė Antonui prisiminimų apie sekmadieninius šeimos pusryčius, Lauros skystai virtus kiaušinius, prie kurių vis dar prikibę lukštų gabaliukai, o per standų ir vis dėlto minkštą baltymą ištryškęs varva trynys. Ar tai tikrai galėjo būti... *galva*?

Antonas stovėjo įsmeigęs akis į tamsą, stebėjo, kaip nutolsta greitosios medicinos pagalbos automobilio užpakaliniai žibintai. Ir suvokė, kad tai – pasikartojimas, jam jau teko visa tai matyti. Baltai apsivilkę žmonės, termosas, iš po užkloto kyšančios pėdos. Ką tik jis matė tai Valstybinėje ligoninėje. Visa tai buvo tarsi išpranašauta. Galva...

– Ačiū, Katrina, – padėkojo Beatė.

– Apie ką kalbat? – pasidomėjo Rastafario Kepurė.

– Dirbau su Erlendu kaip tik šioje vietoje, – tarė Beatė.

– Čia? – paklausė Rastafario Kepurė.

– Kaip tik čia. Jis buvo atsakingas už tyrimą. Prieš dešimt metų. Sandra Tveten. Išprievartauta ir nužudyta. Buvo dar vaikas.

Antonas nurijo. Vaikas. Pasikartojimas.

– Pamenu tą bylą, – tarė Rastafario Kepurė. – Likimas kartais pajuokauja: numirti savo tirtos žmogžudystės vietoje. Tik pamanyk. Ar tik Sandros Tveten byla tirta ne rudenį?

Beatė lėtai linktelėjo.

Antonas ėmė mirksėti, be paliovos klapsėjo akimis. Jis jau *matė* tokį kūną.

– Prakeikimas! – tyliai nusikeikė Rastafario Kepurė. – Juk nebandai pasakyti, kad?..

Beatė Len paėmė iš jo kavos puodelį. Siurbtelėjo. Atidavė. Linktelėjo.

– O, mėšlas, – sušnabždėjo Rastafario Kepurė.

3 skyrius

– Paramnezija, – pasakė Stolė Aunė, žiūrėdamas į pusnis, nuklojusias Tramvajaus gatvę, kur žadėdama trumputę dieną skirstėsi gruodžio ryto tamsa. Tada psichologas vėl atsisuko į kitapus stalo ant kėdės sėdintį vyrą. – Paramnezija – tai jausmas, kad kažką jau esame matę. Mes nežinome, kas tai yra.

Sakydamas „mes“, galvoje turėjo visus psichologus, ne vien tik terapeutus.

– Kai kurie psichologai mano, kad kai pervargstame, į sąmonę siunčiama informacija keliauja kiek lėčiau, tad kai pasiekia tikslą, jau būna pabuvojusi pasąmonėje. Todėl mums atrodo jau pažįstama. Todėl aišku, kodėl paramnezija paprastai

pasitaiko baigiantis darbo savaitei, kai visi nuvargę. Bet tuo tyrimai ir apsiriboja. Penktadienis yra paramnezijos diena.

Stolė Aunė turbūt tikėjosi susilaukti šypsenos. Ne todėl, kad šypsena kažkaip atspindi psichologo pastangas padėti žmonėms suimti save į rankas, bet todėl, kad taip jau pridera.

– Nekalbu apie paramneziją ta prasme, – atsakė pacientas. Klientas. Interesantas.

Maždaug už dvidešimties minučių jis susimokės registratūroje ir padės padengti bendrus penkių psichologų kaštus, – visi penki verčiasi privačia praktika nenusakomo stiliaus, bet visgi senoviškame keturių aukštų pastate Tramvajaus gatvėje, kertančioje gana elegantišką vakarinio Oslo rajoną. Stolė Aunė dirstelėjo į sieninį laikrodį virš vyriškio galvos. Aštuoniolika minučių.

– Tai – tarsi sapnas, kuris nuolat kartojasi.

– *Tarsi* sapnas? – Stolė Aunė akimis lakstė po stalčiuje gulintį atverstą laikraštį. Paslėptą, kad nematytų pacientas. Nūdien dauguma terapeutų sėdi ant kėdės priešais pacientą, ir kai Stolės kabinete atsirado griozdiškas stalas, išsišiepę bendradarbiai išdėstė jam šiuolaikinės terapijos teoriją: geriausia, kad tarp paciento ir gydytojo nebūtų užtvarų. Stolė skubiai atsikirto: gal taip ir geriausia, bet tik pacientui.

– Tai yra sapnas. Aš sapnuoju.

– Pasikartojantys sapnai – įprastas reiškinys, – įvertino Aunė ir ranka persibraukė per burną, kad nuslėptų žiovulį. Ilgesingai pagalvojo apie seną gerą sofą, kurią išnešė iš jo kabineto ir pastatė bendrame laukiamajame, kartu su svarmenų stovu ir štanga. Taip atsirado tik psichoterapeutams suprantamas juokelis. Sofa reikalinga tam, kad paguldęs pacientą galėtum nevaržomai skaityti laikraščius.

– Bet tai yra sapnas, kuris man nepatinka. – Blanki, kukli šypsenėlė. Blankūs, kruopščiai sušukuoti plaukai.

Sveiki atvykę pas sapnų egzorcistą, dingtelėjo Aunei, mėginant atsakyti tokia pačia kuklia šypsena. Pacientas vilkėjo

kostiumą plonais šviesiais dryželiais. Ryšėjo raudonos ir pilkos spalvų kaklaraištį, avėjo juodus nublizgintus batus. Aunė vilkėjo tvido švarką, po dvigubu pagurkliu ryšėjo linksmą varlytę, avėjo rudus batus, jau seniai neregėjusius šepečio.

– Gal papasakotumėte, apie ką tas sapnas?

– Ką tik tai padariau.

– Tikrai. Bet gal galėtumėte papasakoti smulkiau?

– Kaip jau sakiau, jis prasideda taip, kaip baigiasi albumas „Dark Side of the Moon". Daina „Eclipse" pamažu tyla, Deividui Gilmorui dainuojant... – Vyras atkišo lūpas, tada pradėjo taip manieringai dėlioti angliškus žodžius, kad Aunė tiesiog galėjo įsivaizduoti, kaip prie tų atkištų lūpų pridedamas arbatos puodelis, – *...and everything under the sun is in tune but the sun is eclipsed by the moon**.

– Ir jūs tai sapnuojate?

– Ne! Taip. Na, ir tikrovėje muzikinis diskas baigiasi šitaip. Viltingai. Po keturiasdešimt penkias minutes trunkančių tekstų apie mirtį ir beprotybę. Taigi pamanai, kad viskas baigsis gerai. Kad viskas vėl dera. Bet, tylant garsams, fone gali išgirsti balsą ir kažkokį murmėjimą. Kad išklausytum žodžius, turi padidinti garsą. Ir tada išgirsti juos labai gerai: *There is no dark side of the moon, really. Matter of fact, it's all dark.*** Viskas skendi tamsoje. Suprantate?

– Ne, – atsakė Aunė. Pagal vadovėlį jam reikėjo atsakyti: „Ar jums svarbu, kad suprasčiau?" Ar kažką panašaus. Bet jis nepajėgė.

– Blogis egzistuoja ne dėl to, kad viskas yra bloga. Visata yra tamsi. Mes gimėme blogi. Visko pradžia – blogis, ir tai natūralu. Tada kartais tvyksteli šviesos taškelis. Bet tai – laikina, mes vėl sugrįšime į tamsą. Sapne būtent tai ir vyksta.

* Ir viskas po saule dera, bet saulę užtemdė mėnulis. (Angl.)

** Nėra tamsiosios mėnulio pusės, iš tikrųjų jis visas tamsus. (Angl.)

– Tęskite, – paragino Aunė, pasisuko kėdėje ir, nutaisęs mąslią išraišką, pažvelgė pro langą. Stengėsi nuslėpti, jog prireikė pažvelgti į kažką kito nei pašnekovo fizionomija, kurioje atsispindi savigaila ir pasitenkinimas savimi. Tikriausiai žmogėnas įtikėjo, kad yra ypatingas ir toks atvejis psichologui sukels begalinį susidomėjimą. Be abejo, jis lankėsi ir pas kitus psichoterapeutus. Aunė stebėjo automobilių stovėjimo aikštelės sargą, kuris puikuodamasis žirgliojo gatve kaip šerifas, ir patyliukais svarstė, kokios kitos profesijos tiktų Stolei Aunei. Ir greitai padarė išvadą. Jokios. Be to, jam patinka psichologija, jis mėgsta laviruoti plotelyje tarp to, kas žinoma, ir kas nežinoma, derinti savo sunkų žinių bagažą su intuicija ir smalsumu. Bent jau kiekvieną rytą save tuo tikino. Tai kodėl dabar sėdi čia ir trokšta, kad šis žmogėnas užsičiauptų ir išsinešdintų iš jo kabineto ir iš jo gyvenimo? Ar kaltas šis pacientas, ar psichoterapeuto darbas? O gal ganėtinai griežtas Ingridos reikalavimas, kad jis mažiau dirbtų ir daugiau laiko praleistų su ja ir dukrele Aurora, dėl kurios ir prasidėjo visi pokyčiai. Stolė Aunė nutraukė daug laiko užimantį tyrimą, liovėsi konsultavęs Smurtinių nusikaltimų skyrių ir skaitęs paskaitas Policijos mokykloje. Tapo terapeutu, dirbančiu nustatytą valandų skaičių. Ko gero, pasielgė teisingai. Ar ilgisi ko nors, ko atsisakė? Ar vėl nori nustatinėti, kokiai kategorijai priklauso liguisti tipai, žudantys žmones, gilintis į žiaurius nusikaltimus, neleidžiančius užmigti naktimis, o tada – jei jam galiausiai pavykdavo sudėti bluostą – paskambindavo inspektorius Haris Hūlė ir pareikalaudavo skubių atsakymų į neįmanomus klausimus. Jis nė nepastebėjo, kaip Hūlė pavertė jį savo paties atspindžiu. Nepasotinamu, išsekusiu, apsėstu medžiotoju. Burnojančiu ant kiekvieno, trukdančio jam tyrinėti tai, kas, jo manymu, yra reikšminga. Lėtai, bet užtikrintai atstumiančio nuo savęs bendradarbius, šeimos narius ir draugus.

Velniai rautų, kaip jis to ilgisi. Jis ilgisi viso to *svarbos*.

Ilgisi jausmo, kad gelbsti gyvybes. O dabar gelbsti sapaliojantį, apie savižudybę mintijantį tipą, kuris kartais priverčia psichoterapeutą susimąstyti: jei gyvenimas toks skausmingas ir mes negalime to pakeisti, kodėl šiam žmogui tiesiog nenumirus? Aunė ilgėjosi veiksmo, jausmo, kad gali įsiveržti, apsaugoti nekaltąjį nuo kaltojo, padaryti tai, ko niekas kitas padaryti negali, nes jis, Stolė Aunė, pats geriausias. Štai kaip viskas paprasta. Taip, jis ilgisi Hario Hūlės. Ilgisi aukšto surūgėlio alkoholiko didele širdimi, kuris skambina ir ragina – arba, tiksliau, liepia, – kad Stolė Aunė atliktų savo visuomeninę pareigą, paaukotų savo šeiminį gyvenimą ir miegą, kad tik sučiuptų vieną iš daugelio apgailėtinų visuomenės padugnių. Bet Smurtinių nusikaltimų skyriuje nebebuvo inspektoriaus vardu Haris Hūlė, o niekas kitas neskambino. Aunė vėl perbėgo akimis laikraštį. Įvyko spaudos konferencija. Po policijos pareigūno nužudymo Maridalene praėjo beveik trys mėnesiai, o jie iki šiol nerado pėdsakų ir nenustatė įtariamųjų. Anuomet tokia problema būtų paskatinusi su juo susisiekti. Žmogžudystė įvykdyta toje pačioje vietoje ir tuo pačiu laiku kaip ta, kuri taip ir liko neišaiškinta. Auka – tą bylą tyręs policininkas.

Bet taip buvo andai. Nūdienos problema – jam nepatinkančio pervargusio verslininko nemiga. Aunė tuojau užduos klausimus, kurie turbūt parodys, kad potrauminio streso sindromą galima atmesti, košmarai netrukdo pacientui gyventi kasdienio gyvenimo, jam tiesiog rūpi susigrąžinti buvusį darbingumą. Todėl Aunė ketino jam duoti straipsnio iš *Imagery Rehearsal Therapy* kopiją, straipsnio autoriai Krakovas ir... kiti vardai išrūko jam iš galvos. Liepti pacientui aprašyti košmarus ir kitą kartą atsinešti užrašus. Tada jie kartu sukurs kitą istoriją, laimingą košmaro pabaigą, kurią pacientas kartos mintyse, kad sapnas taptų ne toks slogus arba visai liautųsi.

Aunė klausėsi migdančio paciento dudenimo ir mąstė, kad žmogžudystės Maridalene tyrimas nuo pat pirmos dienos užstrigo aklavietėje. Net ir įžvelgus stulbinančias sąsajas

su Sandros Tveten byla – data, vieta, aukų ryšys, – nei KRIPOS'ui, nei Smurtinių nusikaltimų skyriui nepavyko pasistūmėti į priekį. Ir dabar jie ragino žmones pasukti galvą ir suteikti informacijos, kad ir kokia nereikšminga ji atrodytų. Štai apie ką kalbėta vakarykštėje spaudos konferencijoje. Aunė įtarė, kad šitaip policija vaikosi pigaus populiarumo, bando parodyti, kad kažką daro, kad nenuleidžia rankų. Nors išties jie įklimpo – bejėgiai, negailestingai kritikuojami tyrimo vadovai, kurie beviltiškai kreipiasi į visuomenę: pažiūrėkime, ar galite pasiūlyti ką nors geresnio.

Jis pažvelgė į konferencijoje darytą nuotrauką. Atpažino Beatę Len. Gunarą Hageną, Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininką, vis labiau panašėjantį į vienuolį, kurio baltą blizgančią tonzūrą lyg lauro lapų vainikas supa vešlūs tankūs plaukai. Įžiūrėjo netgi Mikaelį Belmaną, naująjį policijos viršininką, – juk nužudytas vienas iš saviškių. Veido raumenys įtempti. Liesesnis, nei Aunė prisiminė. Gražios garbanos, kurios, paaugusios vos kelis milimetrus, jau atrodys per ilgos, tikrai vis pakerpamos, ištaikius laisvą minutėlę, kad ir kuo Belmanas dirbtų – KRIPOS'o viršininko pavaduotoju, Kovos su organizuotu nusikalstamumu skyriaus viršininku, o galiausiai ir visos policijos viršininku. Aunė pagalvojo apie Belmano veik mergaitišką grožį, paryškintą ilgų blakstienų ir rusvos odos, nusėtos baltomis dėmėmis. Nuotraukoje nesimatė nė vienos. Be abejo, policijos viršininkui, žaibiškai padariusiam sėkmingą karjerą, neišaiškintas policininko nužudymas yra blogiausia pradžia, kokią tik galima įsivaizduoti. Jis praretino narkotikų platintojų gaujas Osle, bet tai gali būti greitai pamiršta. Tiesa, pensijon išėjęs Erlendas Venesla buvo nužudytas ne vykdydamas pareigą, bet daugelis juk suprato, kad tai vienaip ar kitaip susiję su Sandros Tveten nužudymu. Taigi Belmanas subūrė visus pareigūnus, kokius tik galėjo. Tačiau jo, Stolės Aunės, neprisiminė. Jį išbraukė iš sąrašų. Žinoma, juk jis pats paprašė tai padaryti.

Šįkart žiema atėjo anksti, apėmė jausmas, kad sniegas užklojo visus pėdsakus. Užšalę pėdsakai. Jokių pėdsakų. Beatė Len taip ir pasakė spaudos konferencijoje: neįprastas įkalčių stygius. Žinoma, jie patikrino visus, vienaip ar kitaip susijusius su Sandros Tveten byla. Įtariamuosius, artimuosius, draugus, netgi Veneslos bendradarbius, kartu tyrusius bylą. Ir vis tiek nieko neužčiuopė.

Kabinete stojo tyla, ir, žvilgtelėjęs į veidą priešais, Stolė Aunė suprato, kad pacientas ką tik uždavė klausimą ir laukia terapeuto atsakymo.

– Hmm, – pratarė Aunė, kumščiu parėmęs smakrą ir žvelgdamas pacientui į akis. – Ką pats apie tai manote?

Vyro akyse pasirodė sumišimas, ir akimirką Aunę nusmelkė, kad pacientas bus paprašęs stiklinės vandens ar kažko panašaus.

– Ką manau apie tai, kad ji šypsosi? Ar apie ryškią šviesą?

– Apie viską.

– Kartais pagalvoju, kad ji šypsosi, nes aš jai patinku. O kartais atrodo, kad ji taip elgiasi, nes nori, kad aš kažką padaryčiau. Bet kai ji liaujasi šypsojusis, ryški šviesa jos akyse išblėsta, ir tada klausti jau būna per vėlu, nes ji nebenori kalbėtis. Todėl manau, kad tai turbūt stiprintuvas. Ar gali taip būti?

– Hmm... Stiprintuvas?

– Taip. – Pauzė. – Tas, apie kurį pasakojau. Tas, kurį tėvas, įėjęs į mano kambarį, išjungdavo, sakydamas, kad to įrašo klausausi jau baisiai ilgai ir kad tai – tikra beprotybė. Tada pasakojau, kad maža raudona švieselė prie išjungimo mygtuko blėsdavo ir galiausiai visai užgesdavo. Ji – kaip tas stiprintuvas, kuris, tėvui išjungus, nutyla. Ir tada nebegaliu su ja kalbėtis.

– Jūs klausėtės įrašų ir galvojote apie ją?

– Taip. Visą laiką. Kol man sukako šešiolika metų. Ir ne įrašų. O įrašo.

– „Dark Side of the Moon?“

– Taip.

– Bet ji nepanoro jūsų?

– Nežinau. Akivaizdu, kad ne. Ne tada.

– Hmm. Mūsų laikas baigėsi. Duosiu jums kai ką paskaityti kitam kartui. Taip pat noriu, kad sukurtume kitokią sapno pabaigą. Ji prabils. Kažką jums pasakys. Kažką tokio, ką norėtumėte iš jos išgirsti. Galbūt tai, kad jūs jai patinkate. Ar galite iki kito karto apie tai pagalvoti?

– Gerai.

Pacientas atsistojo, nuo kabyklos nusikabino apsiaustą ir pasuko prie durų. Aunė sėdėjo prie stalo ir žvelgė į kompiuterio ekrane švytintį kalendorių. Deja, beveik visos grafos jau buvo užpildytos. Ir jis suvokė, kad tai nutiko vėl: jis užmiršo paciento vardą. Surado jį tos dienos kalendoriuje. Paulas Stavnesas.

– Paulai, ar tinka kitą savaitę tokiu pačiu metu?

– Taip.

Stolė pasižymėjo. Kai pakėlė akis, Stavnesas jau buvo išėjęs.

Psichologas atsistojo, pasiėmė laikraštį ir nuėjo prie lango. Kur, po galais, žadėtasis atšilimas? Jis žvilgtelėjo į laikraštį, bet staiga pasibodėjo ir numetė spaudinį šalin, jam pakanka to, kad diena iš dienos kuičiasi popieriuose. Mirtinai uždaužytas. Su didele jėga. Mirtini smūgiai į galvą. Erlendo Veneslos gedi žmona, vaikai ir anūkai. Draugai ir bendradarbiai – sukrėsti. „Šiltas malonus žmogus." „Tokio nemėgti neįmanoma." „Malonus, nuoširdus ir tolerantiškas, neturėjo jokių priešų." Stolė Aunė giliai įkvėpė. *There is no dark side of the moon, really. Matter of fact, it's all dark.*

Jis pažvelgė į telefoną. Jie turi jo numerį. Bet aparatas tyli. Kaip ta mergina sapne.

Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas Gunaras Hagenas priglaudė delną prie kaktos, perbraukė lagūnos sąsiaurį primenančią plikę. Ant delno susirinkusius prakaito lašelius nušluostė tankus plaukų atolas ant pakaušio. Priešais Hageną sėdėjo tyrėjų grupė. Tiriant eilinę žmogžudystę, būtų susirinkę dvylika pareigūnų. Bet kolegos nužudymas – ne eilinė žmogžudystė, ir K2 patalpa buvo sausakimša, visos kėdės – užsėstos. Kukli penkiasdešimties žmonių grupelė. Jei skaičiuosime ir turinčius nedarbingumo pažymas, grupę sudarė penkiasdešimt trys pareigūnai. Netrukus nedarbingumo pažymas pasiims ir daugiau tyrėjų – dėl didžiulio žiniasklaidos spaudimo. Geriausia, ką galima pasakyti apie šią bylą, buvo tai, kad ji suartino dvi didžiausias žmogžudysčių tyrimo tarnybas – Smurtinių nusikaltimų skyrių ir KRIPOS'ą, Norvegijos nacionalinį kriminalinių nusikaltimų tyrimų biurą. Visa konkurencija buvo pamiršta, ir pirmą kartą pareigūnai bendradarbiavo, neturėdami jokių slaptų užmačių, visi siekė rasti buvusio bendradarbio žudiką. Pirmomis savaitėmis tyrėjai nėrėsi iš kailio ir degė aistra, ir Hagenas patikėjo, kad byla bus išaiškinta, nors jie neturi nei įkalčių, nei liudytojų, nei įtariamųjų, nei galimų motyvų, nei tikėtinų ar netikėtinų prielaidų. Juk visų užsispyrimas buvo neįveikiamas, pajėgos – suvienytos, o jiems skirti ištekliai – neriboti. Ir vis dėlto.

Pavargę pilkšvi veidai žvelgė su apatija, kuri pastarosiomis savaitėmis vis labiau ryškėjo. O vakarykštė spaudos konferencija – kuri, kad ir kokia ji buvo, virto bjauria, pagalbos šauksmu, – nepažadino kovingumo dvasios. Šiandien trūko dar dviejų žmonių, ir jie tikrai nuleido rankas ne iš pasipūtimo. Be Veneslos nužudymo tyrimo, dar laukė ir Gusto Hanseno nužudymo byla, kuri iš išaiškintos virto neišaiškinta, mat Olegas Faukė buvo paleistas, o Krisas Redis, pravarde Adidas, atsiėmė prisipažinimą. Na, vienas su Veneslos byla

susijęs dalykas buvo geras: policininko nužudymas taip užgožė susidorojimą su išvaizdžiu jaunu narkotikų platintoju, kad spaudoje nepasirodė nė žodelio apie tyrimo atnaujinimą.

Hagenas nudelbė akis į popieriaus lapą ant pulto. Jame juodavo dvi eilutės. Tik tiek. Dvi eilutės rytiniam susirinkimui.

Gunaras Hagenas kostelėjo.

– Labas rytas, gerbiamieji. Kaip daugelis žinote, po vakarykštės konferencijos sulaukėme skambučių. Iš viso – aštuoniasdešimt devynių. Kelių skambinusiųjų suteiktą informaciją tikriname.

Jam nereikėjo minėti to, ką visi žinojo: po trijų mėnesių jie griebiasi šiaudo, devyniasdešimt penki procentai visų priimtų skambučių tėra laiko švaistymas. Amžinai skambina tie patys pakvaišėliai, lėbautojai, pavyduoliai, norintys užtraukti įtarimą ant tų, kurie pabėgo su jų mylimaisiais, kaimynai, pykstantys dėl laiku neišplautos laiptinės, pokštininkai arba tokie, kurie trokšta trupučio dėmesio arba tiesiog su kuo nors šnektelėti. Sakydamas „kelių skambinusiųjų", Hagenas turėjo galvoje keturis. Keturis gautus pranešimus. O sakydamas, kad informacija tikrinama, jis sumelavo. Jie jau viską patikrino. Ir tai nuvedė juos į tą pačią aklavietę.

– Šiandien turime ypatingą svečią, – tarė Hagenas ir iškart susivokė, kad tai gali būti įvertinta kaip sarkazmas. – Prie mūsų prisidėti ir tarti keletą žodžių norėtų policijos viršininkas. Mikaeli...

Hagenas užvertė savo aplanką, kilstelėjo jį ir padėjo ant stalo, tarsi viduje gulėtų šūsnis svarbių dokumentų, o ne vienas popieriaus lapas. Tikėjosi, kad sušvelnino žodį „ypatingas", pakviesdamas patalpos gale netoli durų stovintį Belmaną vardu ir jam linktelėdamas.

Jaunasis policijos viršininkas stovėjo atsirėmęs į sieną, sukryžiavęs rankas, laukdamas tos akimirkos, kai visi atsisuks ir sužiurs į jį. Tada per kažkurią sekundės dalį atšlijo nuo sienos ir nužingsniavo prie tribūnos. Lūpose žaidė šypsenėlė, tarsi

galvotų apie kažką linksmo, o kai nerūpestingai pasisukęs ant kulnų atsigręžė į pultą, pasidėjo ant jo rankas, palinko priekin ir pažvelgė tiesiai į susirinkusiuosius, tarsi pabrėždamas, kad neturi parengtos kalbos, Hageną pervėrė mintis, kad Belmanas pasisakys geriau už jį.

– Kai kurie galbūt žinote, kad užsiiminėju alpinizmu, – prabilo Mikaelis. – Ir kai nubundu tokį rytą kaip šiandien, pažvelgiu pro langą, pro jį nieko nesimato, o oro prognozė žada dar daugiau sniego ir dar stipresnį ir atšiauresnį vėją, pagalvoju apie kalną, į kurį kadais ketinau užkopti.

Belmanas nutilo, ir Hagenas pastebėjo, kad netikėta įžanga buvo veiksminga: policijos viršininkas susilaukė dėmesio. Akimirką. Bet Hagenas žinojo, kad persidirbę pareigūnai yra kaip niekad nepakantūs paistalams ir nesivargins to slėpti. Belmanas buvo jaunas, visai neseniai gavo šias pareigas, jo iškilimas visiems atrodė pernelyg greitas, tad tikrai niekas neleis bandyti jų kantrybės.

– Koks sutapimas: to kalno pavadinimas toks pats kaip ir šios patalpos. Kai kurie iš jūsų taip pavadinote ir Veneslos bylą. K2. Geras pavadinimas. Antras pagal aukštį kalnas pasaulyje. Negailestingasis Kalnas. Sunkiausiai įveikiamas. Žūva vienas iš keturių alpinistų. Mes planavome kopti pietine puse, dar vadinama *Magic Line*. Šitaip užkopta tik du kartus, ir tai prilyginama ritualinei savižudybei. Vos pasikeitus orui ir vėjui, alpinistus ir kalną užklos sniegas, temperatūra nukris taip žemai, kad nė vienas neištvers. Juoba kad deguonies kubiniame metre mažiau nei po vandeniu. O kadangi ta vieta yra Himalajuose, visi žino, kad oras ir vėjas keisis.

Trumpa pauzė.

– Tai kodėl iš visų kalnų turėčiau kopti būtent į šitą?

Dar viena pauzė. Ilgesnė, tarsi tikintis atsakymo. Belmano veide ir toliau šmėkščiojo šypsenėlė. Tyla. Hagenas pagalvojo, kad per ilgai. Policininkams nepatinka teatrališki efektai.

– Kadangi... – Belmanas barbeno smiliumi į pultą, – ...*kadangi* jis sunkiausiai įveikiamas pasaulyje. Tiek fiziškai, tiek psichologiškai. Kopdamas viršun nė akimirką nepajunti malonumo, tik nerimauji, visą laiką stengiesi iš paskutiniųjų, drebi, kovoji su atvirų erdvių baime, bandai susidoroti su deguonies stygiumi, kylanti panika stumia į pavojų, o tada apima dar pavojingesnė apatija. Pasiekęs viršūnę nepatiri palaimingo pergalės jausmo, tik pasirūpini įrodymais, kad buvai čia, padarai nuotrauką ar dvi, neapgaudinėji savęs ir negalvoji, kad blogiausia jau praeityje, kovoji su snauduliu, stengiesi išsaugoti budrumą, mechaniškai kaip robotas darai tai, ką reikia, nuolat stebi padėtį. Visą laiką *stebi padėtį.* Koks oras? Ką sako kūnas? Kur mes? Kiek laiko esame čia? Kaip sekasi kitiems grupės nariams?

Jis žengė atatupstas, pasitraukė nuo pulto.

– K2 – tai kopimas į kalną *visomis* prasmėmis. Net ir tada, kai ritamės į nuokalnę. Ir būtent *todėl* mes norėjome pabandyti.

Patalpoje tvyrojo tyla. Visiška tyla. Jokio akivaizdaus žiovavimo ar šliurinimo po kėdėmis. Dieve, pagalvojo Hagenas, kaip pirštu į akį.

– Du žodžiai, – toliau kalbėjo Belmanas. – Ištvermė ir vienybė. Svarsčiau, ar minėti kryptingumą, bet sugretinus šį žodį su anais dviem jam pritrūksta svarbos ir didingumo. Taigi, jūs gal paklausite, kas iš tos ištvermės ar vienybės, jei nėra tikslo, nėra kryptingumo. Kovoti dėl pačios kovos? Garbė be jokio atlygio? Taip, sakyčiau, kad kova dėl pačios kovos. Garbė be jokio atlygio. Apie Veneslos bylą bus kalbama ne vienus metus, kadangi tai buvo kopimas viršun. Kadangi tai atrodė neįmanoma. Kalnas buvo per aukštas, oras pernelyg apgaulingas, deguonies – per mažai. Viskas susiklostė nepalankiai. Ir tai bus istorija apie kopimą viršun, kuris pavers bylą mitu, legenda, kurią prisimins prie laužo stovykloje. Tokia, kuri gyvuos atmintyje. Kaip ir daugelis pasaulio alpinistų, pasiekusių tik

K2 prieškalnę, jūs galite dirbti visą gyvenimą ir nesusidurti su tokia byla. Jei ši byla būtų išaiškinta per pirmąsias savaites, ji būtų greitai nugrimzdusi užmarštin. Ką gi bendro turi istorijos apie legendines kriminalines bylas?

Belmanas laukė. Linktelėjo, tarsi būtų sulaukęs atsakymo.

– Joms išaiškinti prireikė laiko. Kaip ir *užkopti į kalną.*

Greta Hageno pasigirdo šnabždesys:

– Kalba geriau už Čerčilį.

Skyriaus viršininkas atsisuko ir pamatė šalia stovinčią ir šelmiškai šypsančią Beatę.

Hagenas linktelėjo ir nužvelgė susirinkusius pareigūnus. Gal ir seni triukai, bet jie vis dar veikia. Prieš kelias minutes jis matė tik išblėsusią ir užgesusią ugnį, o dabar Belmanui pavyko įpūsti į pelenus šiek tiek gyvybės. Bet Hagenas žinojo, kad toliau tūnant aklavietėje tai ilgai nesitęs.

Po trijų minučių Belmanas baigė įkvepiančią kalbą ir nulipo nuo pakylos plačiai išsišiepęs, lydimas audringų plojimų. Hagenas klusniai plojo kartu su kitais ir nenorėjo grįžti ant pakylos. Netrukus jis padarys visai kitokį įspūdį, pranešęs, kad grupė sumažinama iki trisdešimt penkių tyrėjų. Toks Belmano įsakymas, apie kurį, bendru susitarimu, praneš ne pats Belmanas. Hagenas žengė pirmyn, padėjo savo aplanką, kostelėjo, apsimetė, kad peržiūrinėja lapus. Pakėlė akis. Vėl kostelėjo ir su kreiva šypsenėle pasakė:

– *Ladies and gentlemen, Elvis has left the building.**

Tyla, jokio juoko.

– Ką gi, mums reikia aptarti keletą reikalų. Kai kuriems iš jūsų bus skirtos naujos pareigos.

Visi suakmenėję. Ugnis užgesinta.

* Ponios ir ponai, Elvis paliko pastatą. (Angl.) Elvio Presley koncertų vedėjų išpopuliarinta frazė, raginanti gerbėjus nusiraminti. (Red. past.)

*

Policijos biuro atrijuje lipdamas iš lifto Mikaelis Belmanas pastebėjo į gretimą liftą šmurkštelintį vyrą. Ar tai buvo Trulsas? Vargiai, jį laikinai nušalino dėl ryšių su Asajevu. Belmanas išėjo iš pastato ir nuklampojo sniegu prie laukiančio automobilio. Užėmus policijos viršininko pareigas, jam buvo pranešta, kad pagal taisykles jam priklauso vairuotojas, bet trys jo pirmtakai vairuotojo paslaugų atsisakė manydami, kad toks elgesys rodytų netinkamą pavyzdį, mat būtent jiems tenka mažinti darbo vietų skaičių kitose srityse. Belmanas iškart paprieštaravo ir tiesiai šviesiai pareiškė neleisiąs, kad toks socialdemokratiškas smulkmeniškumas trukdytų jam efektyviai dirbti, juk daug svarbiau parodyti pavaldiniams, jog sunkus darbas ir paaukštinimas suteikia tam tikrų privilegijų. Paskui Viešųjų ryšių tarnybos vadovas pasivedė jį į šalį ir patarė, pasidomėjus žiniasklaidos atstovams, sutrumpinti atsakymą ir užsiminti tik apie efektyvų darbą, o privilegijų neminėti.

– Rotušė, – nurodė Belmanas, atsisėdęs ant užpakalinės sėdynės.

Automobilis slystelėjo nuo šaligatvio, apvažiavo Grionlando bažnyčią, tada pasuko link „Plazos“ viešbučio ir pašto pastatų, kurie, nepaisant aplink Operą vykdomų statybų, vis dar yra aukščiausi šioje Oslo dalyje. Bet šiandien pastatų nesimatė, tik sniegas, ir Belmanui tvokstelėjo trys tarpusavyje nesusijusios mintys. Prakeiktas gruodis. Prakeikta Veneslos byla. Prakeiktas Trulsas Berntsenas.

Nuo tada, kai praėjusį spalį Mikaelis buvo priverstas nušalinti savo vaikystės draugą ir pavaldinį, su juo neteko nei matytis, nei kalbėtis. Nors Belmanui pasirodė, kad praeitą savaitę pastebėjo jį prie viešbučio „Grand“ stovinčiame automobilyje. Trulsą teko nušalinti dėl stambios įplaukos į asmeninę sąskaitą. Kadangi jis negalėjo – o gal nenorėjo – paaiškinti, iš kur tie pinigai, Mikaeliui, kaip jo viršininkui, neliko kitos išeities.

Aišku, Mikaelis žinojo, iš kur tie pinigai, – tai atlygis už įrodymų naikinimą, arba degintojo paslaugas, kurias Trulsas teikė Rudolfo Asajevo narkotikų karteliui. Pinigai, kuriuos tas mulkis padėjo tiesiai į savo sąskaitą. Vienintelė paguoda buvo ta, kad nei pinigai, nei Trulsas negalėjo atvesti prie Mikaelio. Bendradarbiavimą su Asajevu į dienos šviesą galėtų iškelti tik du žmonės pasaulyje. Vienas jų – už socialinius reikalus atsakinga tarybos narė Oslo rotušėje, tačiau ši moteris yra jo bendrininkė; o kitas liudytojas guli saugomame Valstybinės ligoninės priestate, ištiktas komos.

Jie važiavo per Kvadratūrą. Belmanas susižavėjęs gėrėjosi juodaodėmis prostitutėmis ir baltu snaigių sluoksniu ant jų plaukų. Pastebėjo, kad į Asajevo paliktą vakuumą įsiveržė nauji narkotikų platintojų būriai.

Trulsas Berntsenas. Manglerude visą vaikystę jis sekiojo paskui Mikaelį, prisisiurbęs kaip ryklio prielipa. Mikaelis – protingas, pasižymintis lyderio savybėmis, iškalba, puikia išvaizda. Trulsas Berntsenas, pravardžiuojamas Byviu, – garsėjantis beatodairiška drąsa, kietais kumščiais ir beveik šuniška ištikimybe. Mikaelis, kur bepasisuktų, susirasdavo draugų. O Trulsą taip sunku pamėgti, kad visi kaip išmanydami jo vengia. Visgi būtent juodu leido laiką kartu, Belmanas ir Berntsenas. Jų pavardes vieną po kitos ištardavo klasėje, vėliau – Policijos mokykloje. Pirmiausia – Belmano, paskui – Berntseno. Mikaelis ėmė draugauti su Ūla, bet Trulsas vis tiek trynėsi šalimais, atsilikęs per du žingsnius. Bėgant metams Trulsas atsiliko vis labiau. Jis nepasižymėjo savybe, kuri buvo įgimta Mikaeliui, – visada išsilaikyti virš vandens tiek darbe, tiek asmeniniame gyvenime. Buvo lengvai valdomas ir lengvai nuspėjamas: kai Mikaelis liepdavo šokti, jis ir šokdavo. Tačiau kartais Trulso akys patamsėdavo, ir Mikaelis negalėdavo jo atpažinti. Kaip tada, kai Trulsas policininko lazda iki apakimo sumušė sulaikytąjį. Arba tą gėjų iš KRIPOS'o, mėginusį suvilioti Mikaelį. Bendradarbiai tai pastebėjo, tad Mikaeliui teko kažką daryti,

idant nesusidarytų įspūdis, jog jam tai priimtina. Jis apmovė vaikinuką ir pasiūlė susitikti KRIPOS'o pastato katilinėje, o ten Trulsas užpuolė jį su policininko lazda. Iš pradžių atrodė, kad Trulsas valdosi, bet paskui jis talžė vis žiauriau ir žiauriau, juoduma jo akyse plito, galiausiai ėmė elgtis kaip apsėstas, juodos lėliukės išsiplėtė, ir Mikaeliui teko stabdyti bendrininką, kad šis nepribaigtų vyruko. Taip, Trulsas buvo ištikimas, bet taip pat – ir nepatikimas, ir būtent tai Mikaeliui Belmanui kėlė nerimą. Kai Mikaelis pranešė Trulsui, kad per posėdį buvo nutarta jį nušalinti, kol paaiškės, iš kur į jo sąskaitą pateko pinigai, Trulsas tik pakartojo, esą tai jo asmeninis reikalas, patraukė pečiais, lyg tai neturėtų jokios reikšmės, o tada nuspūdino. Tarsi Trulsui Berntsenui, pravarde Byvis, būtų kur eiti, tarsi turėtų kokį nors asmeninį gyvenimą. Tada Mikaelis irgi pamatė juodumą jo akyse. Tarsi uždegtum sprogdiklio virvelę ir stebėtum, kaip ji čirška šachtoje, o tada taip nieko ir nenutinka. Bet nežinia, ar ta virvelė tiesiog labai ilga, ar užgeso ugnis. Tad lauki kaip ant adatų, nes kažkas kužda: kuo ilgiau lauksi, tuo galingesnis bus sprogimas.

Automobilis sustojo už Rotušės. Mikaelis išlipo ir pakilo laiptais iki durų. Kai kurie teigė, kad jos buvo suprojektuotos kaip pagrindinės, taip 1920-aisiais nutarė architektai Arnebergas ir Poulsonas, bet per klaidą brėžinys buvo apsuktas. O kai penktojo dešimtmečio pabaigoje klaida buvo pastebėta, pastato statyba buvo jau tiek pasistūmėjusi į priekį, kad visas šis reikalas buvo nuslėptas, o darbai kaip niekur nieko vyko toliau. Su viltimi, kad Oslo fjordu į Norvegijos sostinę atplaukiantys žmonės nesuvoks, jog žvelgia į tai, kas turėjo būti įėjimas į virtuvę.

Mikaeliui Belmanui žingsniuojant akmeninėmis vestibiulio grindimis, tyliai gurgždėjo itališkų batų padai. Administratorė pasitiko jį akinamai šypsodama.

– Labas rytas, pone policijos viršininke. Jūsų laukia. Devintas aukštas, koridoriaus gale į kairę.

Kildamas viršun Belmanas tyrinėjo save lifto veidrodyje. Ir pagalvojo, kad viskas būtent taip ir yra. Jis kyla. Nepaisant šios žmogžudystės bylos. Jis palygino šilkinį kaklaraištį, kurį Ūla nupirko jam Barselonoje. Dvigubas Vindzoro mazgas. Mokykloje jis pamokė Trulsą, kaip užsirišti kaklaraištį. Užmegzti paprastą siaurą mazgą. Durys koridoriaus gale buvo praviros. Mikaelis jas stumtelėjo.

Kabinetas atrodė kaip iššluotas. Stalas – neapkrautas, lentynos – tuščios, ant tapetų boluoja dėmės, rodančios, kur kitados kabėjo paveikslai. Ant palangės sėdėjo moteris. Jos veidas buvo tradicinio grožio (moterys tai vadina „neprasta išvaizda"), bet, nepaisant juokingomis sruogomis krintančių šviesių lėlės garbanų, nespinduliavo žavesiu ar meilumu. Moteris buvo aukšta ir atletiška, plačių pečių ir klubų, šia proga įsispraudusi į siaurą odinį sijonėlį. Šlaunys sukryžiuotos. Kai pirmą kartą ją išvydo, vyriškas jos veidas su ereliška nosimi ir šaltomis mėlynomis vilkiškomis akimis bei savikliovos kupinas, provokuojantis žaismingas žvilgsnis sukėlė Belmanui tam tikrų minčių. Kad Izabelė Skiojen yra iniciatyvą rodanti ir pavojų mėgstanti plėšrūnė.

– Užrakink, – paliepė ji.

Jis neapsiriko.

Mikaelis uždarė duris ir pasuko raktą. Nuėjo prie kito lango. Rotušė buvo iškilusi virš kuklių keturių ar penkių aukštų namų. Šalia Rotušės aikštės stūksojo 700 metų senumo Akerio tvirtovė. Pastatyta ant aukšto pylimo, su senomis, per karą apgadintomis patrankomis, nukreiptomis į fjordą, šiurpstantį ir virpantį nuo ledinio vėjo šuorų. Liovėsi snigti, ir po švininiu pilku dangumi miestas paniro į melsvą šviesą. Spalva kaip lavono, pamanė Belmanas. Tarp tuščių sienų nuskambėjo Izabelės balsas.

– Na, mielasis, ką manai apie vaizdelį?

– Įspūdinga. Kiek pamenu, tavo pirmtakei pakako mažesnio kabineto kiek žemėliau.

– Ne, ne tas vaizdelis, – patikslino ji. – Šitas.

Belmanas atsisuko į moterį. Naujoji už socialinius reikalus atsakinga tarybos narė praskėtė kojas. Kelnaitės gulėjo ant palangės šalimais. Izabelė ne kartą sakė, kad nesupranta, kuo patrauklūs apskusti moters lytiniai organai, bet nenuleisdamas akių nuo tankaus kupsto Mikaelis turėjo pripažinti, kad ji visgi bus šiek tiek apsiskutusi, ir pritariamai sumurmėjo tą patį.

– Tikrai įspūdinga.

Jai žengiant prie Belmano, batų kulniukai garsiai kaukšėjo į grindis. Priėjusi nubraukė nuo atlapo nematomą dulkelę. Net ir be aukštakulnių ji būtų centimetru jį pranokusi, o dabar buvo gerokai aukštesnė. Jo tai netrikdė. Priešingai, jos ūgis ir valdingas charakteris buvo savotiškas iššūkis. Iš jo, kaip iš vyro, reikalavo daugiau nei smulkutė nuolaidaus būdo Ūla.

– Manau, tiesiog privalai iškilmingai pakrikštyti mano kabinetą. Be tavo... geranoriško bendradarbiavimo šio posto nebūčiau užėmusi.

– Sutinku, – tarė Mikaelis. Jis įtraukė kvepalų aromato. Šis buvo pažįstamas. Tai buvo... Ūlos kvapas. Tomo Fordo... koks jų pavadinimas? „Juodoji orchidėja“. Nupirko žmonai buteliuką, kai lankėsi Paryžiuje ar Londone, nes Norvegijoje šių kvepalų nėra. Vargu ar tai sutapimas.

Izabelė žvelgė į jį, o jos akyse žybčiojo juoko kibirkštėlės. Ji kvatodama sunėrė pirštus jam ant sprando ir loštelėjo.

– Atleisk, neįstengiau susivaldyti.

Kas per velnias? Po įkurtuvių Ūla skundėsi, kad dingo kvepalų buteliukas, įtarė, kad kuri nors iš jo kviestų įžymybių bus apsivogusi. Jis buvo įsitikinęs, jog tai padarė vienas asmuo iš Manglerudo, jei tiksliau – Trulsas Berntsenas. Mikaeliui jokia paslaptis, kad nuo vaikystės dienų jo bičiulis iki ausų įsimylėjęs Ūlą. Žinoma, Ūlai ar Trulsui jis apie tai neužsiminė. Kaip ir apie kvepalų buteliuką. Juk geriau, kad Trulsas nušvilpia kvepalus, o ne Ūlos kelnaites.

– Ar nemanai, kad tai ir bus tavo bėda? – paklausė Mikaelis. – Nesugebėjimas susivaldyti.

Ji susijuokė. Užsimerkė. Patraukė ilgus stambius pirštus jam nuo sprando, perbraukė per nugarą ir užkišo vyrui už diržo. Pažvelgė į jį kiek nusivylusi.

– Kas nutiko, mano eržile?

– Gydytojai pranešė, kad jis nemirs, – atsakė Mikaelis. – Pastaruoju metu atsiranda vis daugiau ženklų, kad nubus iš komos.

– Kokių? Ar jis sujudėjo?

– Ne, bet elektroencefalograma rodo pokyčius, tad gydytojai atliko neurofiziologinius tyrimus.

– Na ir kas? – Jos lūpos kone lietėsi jo burnos. – Ar tu jo bijai?

– Aš bijau ne jo, o to, ką jis gali išplepėti. Apie mus.

– Kam jam taip kvailai elgtis? Jis visų apleistas, ir tai neatneštų jam jokios naudos.

– Meile mano, leisk pasakyti šitaip, – atsiliepė Mikaelis, ištraukdamas jos ranką. – Vien mintis, jog ten yra kažkas, galintis paliudyti, kad kopdami karjeros laiptais mes bendradarbiavome su narkotikų baronu...

– Klausyk, – pertraukė jį Izabelė. – Mes tik švelniai įsikišome ir kiek sutramdėme rinkos jėgas. Tai yra gera, išbandyta ir patikrinta Darbo partijos politika, mielasis. Mes atidavėme Asajevui narkotikų monopolį, o visus kitus prekeivius susėmėme, kadangi Asajevas sumažino perdozavimo atvejų skaičių. Kitokia narkotikų kontrolės politika būtų paprasčiausiai nepasiteisinusi.

Mikaelis nusišypsojo.

– Kaip matau, patobulinai savo retorinius gebėjimus ir naudojiesi jais spręsdama reikalus.

– Brangusis, gal pakeiskime temą, – Izabelė paglostė Belmano kaklaraištį.

– Juk žinai, kad man teks pasisakyti teisme. Aš gavau policijos viršininko postą, o tu tapai tarybos nare, nes atrodė, jog mes savomis jėgomis išvalėme Oslo gatves ir sumažinome mirtingumą nuo perdozavimo. O iš tiesų leidome Asajevui sunaikinti įrodymus, pašalinti konkurentus ir prekiauti narkotiku, keturis kartus stipresniu už heroiną ir iškart sukeliančiu priklausomybę.

– Mhm, kai taip kalbi, mane kaitini...

Ji prisitraukė vyrą arčiau. Sukišo liežuvį jam į burną. Pasitrynė šlaunimi jam į šlaunį, ir sušiugždėjo prisegamos kojinės. Tempdamasi jį paskui save, atbulomis žengtelėjo prie stalo.

– Jei jis nubus ligoninėje ir pradės tauzyti...

– Liaukis. Pasikviečiau tave čionai ne plepėti, – ji suėmė diržo sagtį.

– Izabele, iškilo bėda, ir turime su ja susidoroti.

– Žinau, meile, bet juk tu esi policijos viršininkas ir privalai teikti pirmenybę svarbiausiems dalykams. O dabar Rotušė teikia pirmenybę *šitam dalykui.*

Mikaelis nustūmė jos ranką.

Ji atsiduso.

– Gerai. Klok. Ką suplanavai?

– Reikia, kad jis jaustų gresiantį pavojų.

– Kam jam *grasinti*? Kodėl nepribaigus jo dabar?

Mikaelis susijuokė. Tada susivokė, kad tarybos narė kalba rimtai.

– Kadangi... – Mikaelis atrėmė jos žvilgsnį, prašneko tvirtu balsu. Stengėsi išlikti ryžtingas kaip ir prieš pusvalandį, kai stovėjo prieš susirinkusius tyrėjus. Jis ieškojo atsakymo. Bet moteris užbėgo jam už akių.

– Kadangi tu nedrįsti. Pažiūrėkime, gal „Geltonuosiuose puslapiuose" rasime skelbimą: „Aktyvi eutanazija." Atsisakyk saugančio policininko, papostringauk apie išteklių švaistymą ir taip toliau. O tada pacientas sulauks netikėto vizito iš „Geltonųjų puslapių". Turiu galvoje, jam netikėto. Arba ne, tiesą

sakant, galėtum pasiųsti savo šešėlį. Byvį. Trulsą Berntseną. Dėl pinigų jis padarys bet ką, ar ne?

Mikaelis nepatikliai papurtė galvą.

– Visų pirma, nuolat budinčius apsaugininkus paskyrė Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas Gunaras Hagenas. Jei man užginčijus Hageno sprendimą pacientas bus nužudytas, man tai pakenks. Visų antra, mes nieko nežudysime.

– Paklausyk, mielasis, nė vienas politikas nėra geresnis už savo patarėją. Todėl kopiant aukštyn svarbiausia būti apsuptam už save sumanesnių žmonių. O man kilo abejonė, ar tikrai esi sumanesnis už mane, Mikaeli. Juk net nesugebi sučiupti to policininko žudiko. Ir dabar nebežinai, kaip atsikratyti problemos, kurią kelia komos ištiktas žmogelis. O kai nebenori ir manęs išdulkinti, man belieka paklausti savęs: „Ką man su juo veikti?“ Atsakyk man.

– Izabele...

– Panašu į neigiamą atsakymą. Taigi, paklausyk manęs. Sužaisime šitaip...

Jis žavėjosi šia moterimi. Jos savitvarda, šaltakraujišku profesionalumu, taip pat nenuspėjamu būdu ir polinkiu rizikuoti. Dėl šių savybių daugelis jos kolegų loštelėjo savo kėdėse. Kai kurie vertino ją kaip tiksinčią bombą, bet nė vienas nesuvokė, kad neapibrėžtumas – tai viena iš Izabelės Skiojen žaidimo taisyklių. Jai buvo būdinga pašokti auščiau už kitus ir padaryti tai per trumpesnį laiką. Ir jei ji krisdavo, krisdavo iš aukščiau ir skaudžiau. Tai, ką matė Izabelėje Skiojen, Mikaeliui Belmanui nebuvo svetima. Toje moteryje vyras atpažino save. Bet visi jos charakterio bruožai buvo ryškesni nei jo. O keisčiausia tai, kad, užuot įkvėpusi veikti išvien, Izabelė skatino jį pasisaugoti.

– Pacientas dar nepabudo iš komos, tad kol kas nereikia nieko daryti, – tarė Izabelė. – Pažįstu vieną anesteziologą iš Enebako. Labai neaiškus tipelis. Jis aprūpina mane piliulėmis, kurių kaip politikė negaliu pirkti gatvėje. Jis, kaip ir Byvis,

už mane daro daugelį dalykų. O jei palepinu seksu, viską, kas įmanoma. Jei jau prabilome apie tai...

Ji prisėdo ant stalo krašto, pakėlė kojas, išsiskėtė ir vienu judesiu atsagstė Mikaeliui kelnes. Mikaelis pačiupo ją už riešų.

– Palaukime iki trečiadienio. Viešbutyje „Grand".

– Nelaukime trečiadienio ir viešbučio „Grand".

– Na, aš balsuoju, kad palauktume.

– Štai kaip? – paklausė Izabelė ir išsilaisvinusi trūktelėjo jo kelnes. Pažvelgė žemyn. Jos balsas prikimo.

– Brangusis, „ne" ima viršų vieno balso persvara.

5 skyrius

Nukritus temperatūrai ir nusileidus tamsai, pro Stijano Barelio kambario langą įslinko blanki mėnulio šviesa, o iš svetainės apačioje pasigirdo mamos balsas:

– Stijanai, tau!

Jis girdėjo, kaip suskambo fiksuotojo ryšio telefonas, ir tikėjosi, kad ieško ne jo. Vaikinas padėjo „Wii" pultelį į šalį. Jam prireikė dvylika smūgių mažiau, dar liko trys duobutės, tad nedaug trūko, kad galėtų dalyvauti čempionate. Jis žaidė pasivadinęs Rikiu Flauersu, kadangi Taigerio Vudso čempionate šis buvo vienintelis kietas vyrukas, panašaus amžiaus kaip ir jis, dvidešimt vienų. Jiems abiem patiko Eminemas, „Raise Against" ir oranžiniai drabužiai. Žinoma, Rikis Flauersas galėjo nusipirkti nuosavą būstą, o Stijanas vis dar gyveno tėvų namuose. Bet tai laikina, viskas pasikeis, kai jis gaus stipendiją ir išvyks studijuoti į Aliaskos universitetą. Į jį įstoja visi pusėtini Norvegijos kalnų slidininkai, kurie neprastai pasirodė Šiaurės šalių jaunių ir jaunimo slidinėjimo čempionatuose ir panašiai. Žinoma, nė vienas ten patekęs netapo geresniu slidininku, bet

argi tai svarbu? Moterys, vynas, slidės. Kas galėtų būti geriau? Gal, jei bus laiko, universitete jis pasirinks papildomas paskaitas. Toks išsilavinimas užtikrintų visai neblogą darbą. Atsirastų pinigų nuosavam būstui. Susikurti gyvenimui, kuris būtų geresnis už dabartinį. Mat dabar jis miega kiek per trumpoje lovoje po Bodės Milerio ir Akselio Lundo Svindalio plakatais, valgo mamos keptus kotletus, privalo paklusti tėvo taisyklėms ir turi mokyti nepraustaburnius vaikiščius, kurie, anot jų sniego spindesio apakintų tėvų, sugebėtų tapti Chetiliu Andrė Omotu arba Lase Chiusu. Turi valdyti Tryvanskleivos kalno keltuvus už atlygį, kurio, po šimts, jie nedrįstų siūlyti Indijoje plušantiems vaikams. Ir dėl to Stijanas nujautė, kad skambina Slidinėjimo klubo pirmininkas. Jis buvo vienintelis Stijano pažįstamas, vengiantis naudotis mobiliuoju telefonu (mat tai kainuoja kiek brangėliau) ir verčiantis žmones bėgioti laiptais prieštvaniniuose namuose, kuriuose vis dar tebėra fiksuotasis telefono ryšys.

Stijanas paėmė iš mamos telefono ragelį.

– Klausau.

– Labas, Stijanai. Čia Bakenas. – *Bakken* norvegiškai reiškia „nuokalnė“, ir Slidinėjimo klubo pirmininko pavardė tikrai šitokia. – Man pranešė, kad veikia Kleivos keltuvas.

– Dabar? – nustebo Stijanas ir pažvelgė į laikrodį. Penkiolika po vienuolikos. Darbą jis baigė devintą.

– Gal galėtum nulėkti ir patikrinti, kas vyksta?

– *Dabar?*

– Nebent esi labai užsiėmęs.

Stijanas nekreipė dėmesio į sarkazmą pirmininko balse. Šis žinojo, kad du paskutiniai sezonai Stijanui buvo nuviliantys, žinojo ir tai, kad to priežastis – ne gebėjimų trūkumas, o tiesiog begalinis laiko švaistymas ir kerojanti tinginystė.

– Neturiu automobilio, – prisipažino Stijanas.

– Gali paimti mano, – įsikišo mama. Ji nepasitraukė nė per žingsnį, stovėjo šalia, sukryžiavusi rankas.

– Atleisk, Stijanai, bet nugirdau, – tarstelėjo pirmininkas. – Bus vėl įsisukę Hemingo riedlentininkai. Turbūt įsivaizduoja, kad tai labai linksma.

Vingiuotu keliuku pakilti iki Tryvano bokšto Stijanui truko dešimt minučių. 118 metrų aukščio televizijos bokštas Oslo šiaurės vakaruose atrodė kaip į kalno viršūnę įsmeigta ietis.

Stijanas privažiavo apsnigtą aikštelę ir pastebėjo, kad ten stovi vienintelis automobilis – raudonas golfas. Vaikinas išsitraukė slides, prisisegė, nušliuožė pro pagrindinį pastatą, tada pasuko prie didžiojo keltuvo „Tryvann Ekspress“, keliančio į slidinėjimo trasų aukščiausią tašką. Iš ten matosi ežeras ir nedidukai Kleivos keltuvai. Nors švietė mėnulis, buvo per tamsu įžiūrėti, ar slenka lynai, bet Stijanas išgirdo, kaip apačioje ūžia įrenginiai.

Jis iš lėto pasileido žemyn ir ūmai jį pervėrė mintis, kad naktį čia keistai tylu. Pirmą valandą po uždarymo dar dingojasi, kad ore aidi pasitenkinimo šūksniai, perdėtai išgąstingi merginų spygavimai, ausį rėžiantys nuo testosterono sprogstančių vaikinų riksmai, girdisi, kaip aštraus plieno ašmenys įsirėžia į suplūktą sniegą ir ledą. Net išjungus prožektorius kurį laiką atrodo, kad tebėra šviesu. Bet paskui viskas po truputį nurimsta. Aptemsta. Dar labiau nuščiūva. Kol tyla užpildo kiekvieną duobelę trasose ir iš miško atslenka tamsa. Tada Tryvano slidinėjimo trasos tarytum virsta visai kita teritorija, tokia vieta, kuri net Stijanui, čia viską pažįstančiam kaip savo penkis pirštus, tampa svetima, lyg iš kitos planetos. Kaip šalta, tamsi, negyvenama plynė.

Dėl menko apšvietimo teko šliuožti iš nuojautos ir tik spėlioti, kaip per sniegą slys slidės. Bet Stijanas buvo apdovanotas šiuo paslaptingu gebėjimu, tad, esant prastam matomumui, tvyrant rūkui, drebiant sniegui ar akinant saulei, visada susidorodavo geriausiai iš visų. Tai, ko nematė, jis jautė – tiesiog turėjo tokią aiškiaregystės dovaną. Vieni slidininkai ją turi, o

kiti – beje, tokių dauguma – neturi, ir tiek. Jis glostė sniegą, judėjo lėtai, pratęsdamas malonumą. Tada nusileido ir sustojo prie namelio, kuriame buvo visi keltuvo valdymo įrenginiai.

Kažkas įsilaužė vidun.

Sniege mėtėsi medienos atplaišos, durys buvo atlapotos. Tik tada Stijanas susiprotėjo, kad yra vienas. Kad vidury nakties pateko į nuošalią vietą, kurioje ką tik buvo įvykdytas nusikaltimas. Turbūt tai tik išdaiga, bet vis dėlto... Jis nebuvo įsitikinęs. Žinoma, gryna bėda. Tai, kad jis visiškai *vienas.*

– Sveiki! – Stijanas perrėkė variklio ūžimą ir viršuje lynais kylančių tabaluojančių bugelinių keltuvų barškėjimą.

Akimoju pasigailėjo tai padaręs. Primindamas jo paties baimę iš kalnų atsirito aidas. Stijanas bijojo. Smegenys nesiliovė darbuotis ir vis kartojo žodžius „nusikaltimas" ir „vienas". Jis vėl prisiminė tą seną istoriją. Dieną jis apie tai negalvodavo. Bet kartais, kai dirbdavo vakarais, trasoms ištuštėjus iš miško kartu su tamsa atsliūkindavo ir ta istorija. Dešimtojo dešimtmečio pabaigoje vieną šilto ir sniego pagailėjusio gruodžio vakarą nusileido tamsa. Turbūt miesto centre nusikaltėliai apkvaišino merginą narkotikais, tada atsivežė čionai. Su antrankiais, ant galvos užmovę gobtuvą. Iš automobilių stovėjimo aikštelės atsitempė ją čionai, kur dabar išlaužtos durys, ir tada viduje išprievartavo. Stijanas girdėjo, kad toji penkiolikmetė buvo tokia smulkutė ir nedidukė, kad jei buvo netekusi sąmonės, prievartautojai nuo automobilio galėjo ją nešte atsinešti. Belieka tikėtis, kad ji visą laiką buvo be sąmonės. Bet Stijanas girdėjo ir tai, kad nusikaltėlis ar nusikaltėliai dviem milžiniškomis vinimis per pečius prikalė merginą prie sienos, kad žagindami ją kuo mažiau liestųsi prie sienų, grindų ir pačios merginos. Todėl policija nerado jokių DNR pėdsakų, pirštų atspaudų ar drabužių dalelių. Bet gal tai ir netiesa. Kiek jam žinoma, tiesa ta, kad merginą rado trijose vietose. Tryvano ežero dugne aptiko liemenį ir galvą. Miške netoli Viulerio slalomo trasų rado pusę apatinės kūno dalies. O prie Aurtjerno

ežero – kitą pusę. Ir kadangi abi pastarosios kūno dalys buvo rastos taip toli viena nuo kitos ir taip toli nuo išprievartavimo vietos, policija ėmė svarstyti galimybę, kad būta dviejų prievartautojų. Bet jie tiek ir telaimėjo, tik svarstė galimybes. Vyrų – jei jų tikrai buvo du, mat nerasta tai įrodančios spermos, – taip ir nepavyko išaiškinti. Bet klubo pirmininkas ir kiti pokštininkai mėgdavo pirmą kartą vakarinėje pamainoje dirbantiems jauniems klubo nariams porinti, jog, anot žmonių kalbų, tyliomis naktimis iš namelio sklinda garsai. Riksmai. Girdisi, kaip į sieną kalamos vinys. Stijanas atkėlė apkaustus ir nužingsniavo prie durų. Keliai linko, kojų raumenys įsitempė, o jis stengėsi nekreipti dėmesio į besidaužančią širdį.

Dievulėli, ką gi jis tikisi pamatyti? Kraują ir vidurius? Vaiduoklius?

Jis kyštelėjo ranką vidun, sugraibė jungiklį ir spustelėjo.

Apžvelgė nušviestą kambarį.

Natūralios pušies siena, į ją įkalta vinis, o ant jos kabo merginos atvaizdas. Beveik nuogos. Geltonas bikinis dengia tik vadinamąsias svarbiausias įdegusio kūno vieteles. Kalendoriuje buvo atverstas praėjusių metų gruodžio mėnuo. Tiesą sakant, praeitą savaitę vieną itin ramų vakarą įsistebeilijęs į šią nuotrauką Stijanas masturbavosi. Mergina atrodė pakankamai patraukliai, bet labiausiai jį kaitino už lango vaikščiojančios panelės. Jis sėdi čia, rankoje laiko sukietėjusį pimpalą, o jos stovi vos per metrą nuo jo. Ypač tos, kurios ateina vienos ir naudojasi bugeliniu keltuvu, kurios įgudusia ranka įsistato kietą strypą tarp šlaunų ir jas suglaudžia. Kilsteli sėdmenis. Mergaičiukių nugaros išsilenkia, ir, įsitempus prie strypo ir lyno pritvirtintai spyruoklei, gražuolės kyla aukštyn, kol dingsta iš akių.

Stijanas įžengė į namelį. Nekilo jokių abejonių, kad čia kažkas lankėsi.

Srovės jungiklio rankenėlė buvo nudaužta.

Į dvi dalis perskeltas plastikinis bumbulas mėtėsi ant grindų, o iš valdymo pulto kyšojo metalinė ašis. Nykščiu ir smiliumi Stijanas suėmė šaltą metalą ir bandė pasukti, bet šis išslydo pro pirštus. Vaikinas nužingsniavo prie skydinės patalpos kampe. Metalinės durelės buvo užrakintos, o rakto, kuris paprastai kaba ant sienos šalimais, nesimatė. Keista. Jis vėl nuėjo prie valdymo pulto. Pamėgino nuimti plastikines rankenėles nuo prožektoriaus ir muzikos jungiklių, tikėdamasis pritaikyti juos srovės jungikliui, bet susiprato, kad nesulaužęs nenuims. Jos buvo arba priklijuotos, arba įlietos. Jam reikėjo įrankio, su kuriuo galėtų suimti ir pasukti metalinę jungiklio ašį, gal veržliarakčio ar panašiai. Kai Stijanas atidarė prieš langą stovinčio stalo stalčių su įrankiais, jį apniko bloga nuojauta. Tokia pati, kuri vargino šliuožiant nematom. Jis *jautė*, kad ten kažkas yra. Kažkas stovi lauke ir iš tamsos jį stebi.

Jis pažvelgė ton pusėn.

Išvydo veidą ir išpūstas akis.

Savo paties veidą, savo paties išgąsčio kupinas akis, atspindį veidrodžio stikle. Dviguba ekspozicija.

Stijanas su palengvėjimu atsikvėpė. Velnias, jį taip lengva įbauginti.

Bet tada, kai vaikino širdis vėl aprimo ir jis vėl nukreipė žvilgsnį į stalčių, jam pasirodė, kad akies krašteliu pastebėjo judesį lauke, veidą, kuris tarsi atsiplėšia nuo atspindžio ir pranyksta dešiniau. Jis vėl skubiai pakėlė akis. Ten vėl matėsi tik jo atspindys. Kaip anąkart, dviguba ekspozicija. O gal ir ne?

Jis visada pasižymėjo itin lakia vaizduote. Taip pareiškė Marius ir Šela. Po to, kai jis jiedviem prisipažino, kad mintys apie tą išprievartautą merginą jaudina. Žinoma, kaitina ne mintis, kad ji buvo išprievartauta ir nužudyta. Visgi ne, kaitina ir pats... prievartavimas, prisipažino jis. Bet labiausiai kaitina tai, kad ji atrodė daili ir gana patraukli. Ji pateko į šį namelį: nuoga, su pimpalu savo plyšelyje ir... Taip, ši mintis jį jaudino.

Marius tėškė, kad jis – iškrypėlis, o nenaudėlė Šela paleido liežuvį, ir kai vėl teko išgirsti šią istoriją, jau buvo tvirtinama, esą Stijanas mielai būtų prievartavęs drauge. Čia tai bent draugeliai, mintijo Stijanas, naršydamas po stalčių. Keltuvo bilietai, spaudas, paspaudė, rašikliai, lipni juostelė, žirklės, popieriaus peilis, paslaugų pirkimo–pardavimo kvitai, varžtai, riešutai. Po velnių! Jis atidarė kitą stalčių. Jokio veržliarakčio, jokių raktų. Pagaliau susivokė, kad reikia tiesiog pasinaudoti avariniu jungikliu ir nuspausti raudoną mygtuką, pritvirtintą ant į sniegą smeigiamo stulpelio. Nelaimės atveju jį paspausti gali bet kas. O nelaimių nutinka nuolatos: pajudėjus bugeliniam keltuvui, vaikai susimuša į jį galvą, pradedantieji griūva aukštielninki, griebia už lyno ir viršun pakyla įsitvėrę jo. O kokie nors mulkiai užsigeidžia pasipuikuoti ir susižaloja kelį į keltuvo rėmą, kai kildami viršun persisveria ir mėgina šlapimo srove palaistyti mišką.

Stijanas griozdė spinteles. Tą maždaug metro stulpelį bus lengva rasti, jis metalinis, laužtuvo formos, smailiu galu, kad būtų galima tvirtai įsmeigti į suslėgtą sniegą ir ledą. Stijanas kilnojo pamirštas pirštines, kepures ir apsauginius akinius. Kitoje spintelėje stovi sukrauta priešgaisrinė įranga. Kibiras ir skudurėliai. Vaistinėlė. Žibintuvėlis. Bet stulpelio nesimato.

Žinoma, gali būti, kad po darbo namelį užrakino, o avarinį jungiklį pamiršo lauke.

Stijanas čiupo žibintuvėlį ir išėjo į lauką, apėjo namelį ratu.

Čia irgi nė ženklo. Dievulėli, nejau prietaisą *pavogė*? Ir paliko keltuvo bilietus? Stijanui kažkas pasigirdo, ir jis atsisuko į mišką. Žibintuvėlį nukreipė į medžius.

Paukštis? Voveraitė? Kartais čionai užklysta koks nors briedis, bet šie gyvūnai paprastai nesislapsto. Jei tik pavyktų išjungti tą nelemtą keltuvą, būtų geriau girdėti.

Stijanas grįžo į namelį ir viduje pasijuto daug saugiau. Pakėlė abi plastikinio bumbulo dalis ir pamėgino jas suglausti, prispausti prie ašies, o tada pasukti, bet nieko neišėjo.

Jis žvilgtelėjo į laikrodį. Artėja vidurnaktis. Prieš eidamas miegoti jis dar norėjo sužaisti golfo partiją virtualioje Ogasto-je. Svarstė, gal paskambinti pirmininkui. Jam tereikia suktelėti šį gelžgalį!

Jis nejučia krūptelėjo, ir jam apmirė širdis.

Viskas nutiko taip staiga, kad jis nebuvo tikras, ar išties tai matė. Ten tikrai ne briedis. Stijanas rinko pirmininko numerį, bet pirštai taip drebėjo, kad nepataikė į reikiamus mygtukus.

– Klausau.

– Dingo avarinis jungiklis. Negaliu sustabdyti keltuvo.

– Skydinėje...

– Ji užrakinta, o raktas dingęs.

Jis girdėjo, kaip pirmininkas tyliai nusikeikia. Tada pasiduoda ir atsidūsta.

– Būk ten. Tuoj atvažiuoju.

– Pasiimk veržliaraktį ar ką nors panašaus.

– Veržliaraktį ar ką nors panašaus, – pamėgdžiojo pirmininkas, neslėpdamas paniekos.

Stijanas seniai žinojo, kad pirmininko pagarbą lemia slidinėjimo čempionatuose laimėtos prizinės vietos. Jis įsikišo mobilųjį į kišenę. Įsispoksojo į tamsą. Ir staiga nudiegė mintis, kad degant šviesai jį mato visi, o jis pats – nieko. Vaikinas priėjo, užvėrė sulaužytas duris, išjungė šviesą. Laukė. Rodės, kad tušti bugeliniai keltuvai palei žemę išvysto didesnį greitį, o tada vėl kyla aukštyn.

Stijanas sumirksėjo.

Kodėl anksčiau nešovė tokia mintis?

Jis pasuko visus valdymo pulto mygtukus. Užsižiebus prožektoriams slėnį užtvindė Jay-Z daina „Empire State of Mind". Na štai, pasidarė šiek tiek jaukiau.

Jis barbeno pirštais, vėl spoksojo į ašį. Jos gale buvo skylutė. Vaikinas susizgribo, pačiupo prie skydinės kabančią virvelę, sulenkė ją dvigubai ir įvėrė į skylutę. Apsuko apie ašį vieną kartą ir atsargiai patempė. Tai juk galėtų suveikti. Tada

timptelėjo kiek smarkiau. Virvė laikė. Dar smarkiau. Ašis pajudėjo. Jis trūktelėjo.

Keltuvo mechanizmas pratisai sudejavo, sucypė ir nutilo.

– *There, motherfucker!** – suriko Stijanas.

Jis palinko prie telefono, ketindamas paskambinti pirmininkui ir pasakyti, kad darbas atliktas. Susivokė, kad pirmininką vargiai pradžiugintų naktį iš plyšaujančių kolonėlių sklindanti repo muzika, ir ją išjungė.

Klausė šaukimo signalo. Girdėjo tik jį. Staiga viskas nuščiuvo. Nagi, atsiliepk! Ir štai, jis apniko vėl. Jausmas, kad čia kažkas yra. Kad jį kažkas stebi.

Stijanas Barelis lėtai pakėlė galvą.

Ir pajuto, kaip nuo pakaušio pradeda plisti šiurpas, tarsi jis virstų akmeniu, tarsi spoksotų į Medūzos veidą. Bet prieš akis išniro ne Medūzos veidas. Ten dunksojo vyras, vilkintis ilgą juodą odinį apsiaustą. Akys išvirtusios, burna kaip vampyro, pražiota, pro abu lūpų kampučius sunkiasi kraujas. Atrodė, kad vyras sklendžia ore.

– Klausau? Alio? Stijanai? Čia tu? Stijanai?

Bet Stijanas neatsakė. Stodamasis apvertė kėdę, žengė atatupstas ir atsitrenkė į sieną, nudrėskė nuo vinies gruodžio mėnesio merginos atvaizdą, ir šis nupleveno ant grindų.

Jis surado avarinio jungiklio stulpelį. Šis kyšojo iš burnos vyrui, kadaruojančiam ant vieno bugelinio keltuvo.

– O tada jis be paliovos kilo ir leidosi slidininkų keltuvu? – paklausė Gunaras Hagenas, pakreipė galvą ir ėmė apžiūrinėti priešais kabantį lavoną. Kūno forma buvo labai keista. Priminė tirpstančią vaškinę figūrą, kiek labiau ištįsusią apačioje.

– Mums pranešė jaunas darbuotojas, – atsiliepė Beatė Len, mindžikuodama pusnyse ir žvelgdama į sniege sunkiai

* Štai, niekše! (Angl.)

įžiūrimus baltus kombinezonus vilkinčius bendradarbius, pasklidusius apšviestoje keltuvo trasoje.

– Ką nors radote? – paklausė Hagenas su intonacija, išduodančia, kad atsakymą jis jau žino.

– Kurgi ne, – atsakė Beatė. – Kraujo dryžis driekiasi keturis šimtus metrų aukštyn, o tada – keturis šimtus metrų žemyn.

– Turiu galvoje ką nors tokio, kas nekrinta į akis.

– Iš automobilių aikštelės veda pėdsakai, radome padų atspaudus, – tarė Beatė. – Raštas toks kaip ir aukos batų.

– Jis čionai *atėjo*?

– Taip. Ir visiškai vienas. Kitų pėdsakų neaptikome. Aikštelėje stovi tik raudonas golfas. Dabar ieškome, kam jis priklauso.

– Nusikaltėlio nė ženklo?

– Ką pasakysi, Bjornai? – paklausė Beatė, atsisukusi į Holmą, žingsniuojantį link jų su policijos juosta rankoje.

– Kol kas – nė ženklo, – atsiduso jis. – Daugiau jokių pėdsakų. Bet, žinoma, begalės slidžių šliužių. Gal rasime ką nors ant dantų krapštuko, – Bjornas linktelėjo į stulpelį, kyšantį negyvėliui iš burnos. – Gal ką nors ras patologai.

Gunarą Hageną nukrėtė šiurpas.

– Sakai taip, tarsi žinotum, kad nieko nerasim.

– Na, – prabilo Beatė Len. Ir tas „na" Hagenui buvo pažįstamas. Hariui pranešant prastas žinias, pirmiausia pasigirsdavo šis jaustukas. – Kitose nusikaltimų vietose irgi neradome nieko, tinkamo DNR tyrimui. Jokių pirštų atspaudų.

Hagenas svarstė, kodėl taip purto drebulys. Ar dėl krintančios temperatūros, ar dėl to, kad atlėkė čionai tiesiai iš lovos, ar dėl to, ką sako Kriminalinių ekspertizių tarnybos vadovė?

– Ką turi galvoje? – ramiai paklausė jis.

– Turiu galvoje, kad žinau, kas jis, – atsiliepė Beatė.

– Regis, sakei, kad asmens tapatybę patvirtinančio dokumento neradote.

– Teisingai. Prireikė šiek tiek laiko, kad jį atpažinčiau.

– Tu? Galvojau, kad veidų nepamiršti.

– Kai suknežinti abu skruostai, *fusiform gyrus* šiek tiek sutrinka. Bet tai – Bertilis Nilsenas.

– Kas jis per vienas?

– Todėl ir paskambinau tau. Jis yra... – Beatė Len giliai įkvėpė.

Tik ne tai, šmėstelėjo Hagenui.

– Policininkas, – patvirtino Bjornas Holmas.

– Dirbo lensmano kontoroje Žemutiniame Eikeryje, – kalbėjo Beatė. – Prieš tau ateinant į Smurtinių nusikaltimų skyrių, kaip tik tyrėme žmogžudystę. Nilsenas susisiekė su KRIPOS'u ir pareiškė manąs, kad byloje įžvelgia panašumų su jo tirtu prievartavimu Krokstadelvoje, tada pasisiūlė atvykti į Oslą ir padėti.

– Ir?

– Nieko gero. Jis atvyko, bet išties tik užvilkino tyrimą. Vyras ar vyrai taip ir liko laisvėje.

Hagenas linktelėjo.

– Kur?..

– Čia, – atsakė Beatė. – Iššaginta keltuvo namelyje ir supjaustyta. Viena kūno dalis rasta ežere šalimais, kita – už kilometro į pietus, o trečia – už septynių kilometrų visai kitoje pusėje, prie Aurtjerno ežero. Todėl padaryta prielaida, kad būta daugiau nei vieno nusikaltėlio.

– O kokią dieną?..

– Šiandienos data.

– Kada?..

– Prieš devynerius metus.

Sutraškėjo nešiojamoji radijo stotelė. Hagenas stebėjo, kaip Bjornas Holmas pakelia ją prie ausies ir tyliai kalba. Vėl padeda atgal.

– Automobilis „Golf" stovėjimo aikštelėje yra registruotas Miros Nilsen vardu. Bertilio Nilseno adresu. Turbūt jo žmonos.

Atsidusdamas Hagenas sudejavo, ir jam iš burnos tarsi balta vėliava pakilo garai.

– Man reikės pranešti apie tai policijos viršininkui, – pratarė jis. – Nužudytos merginos kol kas neminėkime.

– Žurnalistai išsiaiškins.

– Žinau. Bet viršininkui patarsiu, kad kurį laiką leistų žiniasklaidai paspėlioti.

– Išmintingas ėjimas, – pritarė Beatė.

Dėkodamas už labai reikalingą pritarimą, Hagenas šyptelėjo. Nužvelgė kalno šlaitą iki aikštelės, žengtelėjo į priekį. Pakėlė akis į kūną. Vėl nusipurtė.

– Ar žinai, apie ką pagalvoju, kai žvelgiu į tokį aukštą liekną vyriškį?

– Taip, – atsakė Beatė Len.

– Norėčiau, kad dabar jis būtų čia.

– Jis nebuvo aukštas ir lieknas, – pataisė Bjornas Holmas.

Abu bendradarbiai atsisuko.

– Haris nebuvo?..

– Turiu galvoje šitą vyruką, – tarė Holmas ir linktelėjo ant lyno kabančio kūno pusėn, – Nilseną. Jis išstypo per naktį. Jei prilieti, jo kūnas primena drebučius. Mačiau, kaip tai nutinka žmonėms, kurie nukrinta iš aukštai ir susitraiško visus kaulelius. Sulaužius skeletą, kūnas nebetenka rėmo, ir jį veikia žemės traukos jėga. Tol, kol prasideda *rigor mortis**. Įdomu, ar ne?

Jie žvelgė į kūną tylomis. Galiausiai Hagenas pasisuko ant kulno ir nuėjo.

– Per daug smulkmenų? – paklausė Bjornas Holmas.

– Mažumėlę, – atsiliepė Beatė. – O aš irgi noriu, kad jis būtų čia.

– Manai, kad jis kada nors sugrįš? – paklausė Bjornas Holmas.

* Lavono sustingimas. (Lot.)

Beatė papurtė galvą. Bjornas Holmas nežinojo, ar taip ji atsako į jo klausimą, ar apskritai įvertina padėtį. Jis nusigręžė ir pastebėjo pamiškėje siūbuojančią eglės šaką. Tyloje pasklido šiurpinantis paukščio klyksmas.

II DALIS

6 skyrius

Gatvę kaustė šaltukas. Trulsui Berntsenui žengiant į drėgną šilumą skardžiai skambtelėjo virš durų kabantis varpelis. Trenkė suplėkusiais plaukais ir plaukų priežiūros priemonėmis.

– Pakirpti? – paklausė vyrukas glotniais blizgančiais juodais plaukais. Trulsas buvo įsitikinęs, kad šukuoseną jam padarė kitoje kirpykloje.

– Du šimtai? – nuo pečių braukdamas sniegą paklausė Trulsas.

Kovas, sulaužytų pažadų mėnuo. Trulsas nykščiu mostelėjo sau per petį, norėjo įsitikinti, kad ant stovo užrašytos kainos teisingos. Vyrų kirpimas 200. Vaikų 85. Pensininkų 75. Trulsas matė, kaip žmonės atveda čionai savo šunis.

– Kaip visados, bičiuli, – tarė kirpėjas su pakistaniečiams būdingu akcentu ir pasiūlė pasirinkti vieną iš dviejų laisvų kirpyklos kėdžių. Trečioje sėdėjo vyras, kurį Trulsas iškart įvertino kaip arabą. Tamsios teroristo akys ir prie kaktos prisiploję kirpčiukai. Jis dirstelėjo į Trulsą ir baimingai nusuko akis. Gal užuodė kiaulieną, o gal pajuto, kad jį nužvelgia policininkas. Jei taip, gali būti, kad jis – narkotikų prekeivis iš Tilto gatvės. Ten prekiaujama tik hašišu. Arabai vengia stipresnių narkotikų. Gal Korane spydas ir heroinas prilyginami kiaulienos kepsniui? O gal jis sąvadautojas – galima įtarti dėl auksinės grandinės. Jei taip, tai nereikšmingas. Trulsas atpažintų visus stambiuosius.

Metas pasirišti kūdikio seilinuką.

– Bičiuli, plaukai gerokai ūgtelėjo.

Trulsui nepatiko, kad pakistaniečiai vadina jį bičiuliu, juo labiau nepatiko, kad į jį taip kreipiasi pakistaniečiai gėjai, ypač tokie, kurie netrukus jį palies. Bet šitie niektauzos turi ir kažką teigiamo. Bent jau niekada nesiremia klubu į petį, nekraipo galvos, neglosto plaukų, nežvelgia į akis per veidrodį ir nekvočia, ar jis nori tokios ar anokios šukuosenos. Jie tiesiog imasi darbo. Neklausia, ar išplauti susiriebalavusius plaukus, o tiesiog apipurškia vandeniu, praleidžia pro ausis bet kokius pageidavimus ir darbuojasi žirklėmis ir šukomis tarsi kokiose Australijos avių kirpimo varžybose.

Trulsas žvilgtelėjo į pirmąjį ant veidrodžio lentynėlės gulinčio laikraščio puslapį. Kaip visada, ta pati melodija: koks vadinamojo policininkų žudiko motyvas? Daugiausia buvo svaičiojama apie policininkų nekenčiantį pamišėlį arba kraštutinių pažiūrų anarchistą. Kai kas minėjo svetimtaučius teroristus, bet paprastai teroristai mielai prisiima garbę už sėkmingus išpuolius, o to niekas nepadarė. Tad tyrimas taip ir nepasistūmėjo pirmyn. Niekam nekilo abejonių, kad abi žmogžudystės susijusios, – apie tai byloja datos ir nusikaltimo vietos; jau kurį laiką policija ieško nusikaltėlio, kurį galbūt buvo suėmę, tardę ar dar kaip nors įžeidę ir Venesla, ir Nilsenas. Bet rasti tokio ryšio nepavyko. Tada jie iškėlė teoriją, kad Veneslą nužudė kas nors, kas keršija už suėmimą, veikia iš pavydo, dėl paveldėjimo peripetijų ar kitų įprastinių motyvų. O Nilseną bus nužudęs kitas asmuo, vedamas visai kito motyvo, tačiau buvęs toks gudrus, jog nukopijavęs Veneslos nužudymą, siekdamas suklaidinti policiją, kad ši pultų ieškoti serijinio žudiko ir nesižvalgytų artimiausioje aplinkoje. Vis dėlto policija padarė kaip tik tai – tyrė šias žmogžudystes kaip atskirus nusikaltimus ir domėjosi artimiausia nužudytųjų aplinka. Bet galiausiai vis tiek nieko neaptiko.

Taigi policija pradeda nuo nulio. Policininkų žudikas. O žiniasklaida irgi pradeda nuo pradžių ir toliau įkyriai kartoja

savo giesmelę: kodėl policija nesugeba sučiupti asmens, nužudžiusio du saviškius?

Matydamas tokias antraštes Trulsas jautė ir pyktį, ir pasitenkinimą. Mikaelis turbūt tikisi, kad iki Kalėdų ir Naujųjų metų žurnalistai primirš tą bylą ir susidomės kitais dalykais, leis jiems darbuotis netrukdomiems. Leis jam toliau būti naujuoju žaviuoju policijos viršininku, *the whiz kid**, miesto sergėtoju. O ne tuo nevykėliu, kuris susimovė ir dabar kaip tikras žioplys sėdi nutviekstas blyksčių, nutaisęs liūdną molio Motiejaus veidą.

Trulsui nereikėjo tyrinėti laikraščių, viską jau perskaitė namie. Kvatojo iš Mikaelio netikusio paaiškinimo apie tyrimo eigą. „Šiuo metu neįmanoma pasakyti...“ „Nėra informacijos apie...“ Sakiniai žodis žodin paimti iš Bjerkneso ir Hof Johansen knygos *Tyrimo metodai*, iš skyriaus apie bendravimą su žiniasklaida. Ši knyga buvo privaloma Policijos mokykloje, o tame skyriuje teigiama, kad policijos pareigūnai turėtų vartoti tokius aptakius pasakymus, nes žurnalistus labai nuvilia frazė „be komentarų“. Ten rašoma ir apie tai, kad policijos pareigūnams derėtų vengti būdvardžių.

Trulsas peržvelgė nuotraukas, ieškojo nevilties Mikaelio veide, tokios, kokia apimdavo Mikaelį, vyresniems Manglerudo berniūkščiams nutarus, kad metas pagražinti puošeivos prasisiekėlio marmūzę, ir tada Mikaeliui prireikdavo pagalbos. Trulso pagalbos. Ir Trulsas, žinoma, puldavo padėti. Tad namo pamuštomis akimis ir ištinusiomis lūpomis žygiuodavo Trulsas, o ne Mikaelis. Mat dailų Mikaelio veidelį reikėjo saugoti. Kad patiktų Ūlai.

– Per daug netrumpinkite, – įspėjo Trulsas, veidrodyje stebėdamas, kaip nuo jo baltos ir kiek išsišovusios kaktos krinta plaukai.

* Šaunuolis. (Angl.)

Dėl kaktos ir atsikišusio apatinio žandikaulio žmonės dažnai palaikydavo jį kvailu. Kartais tai išeina jam į naudą. Kartais. Jis užsimerkė. Svarstė, ar nuotraukose iš konferencijos Mikaelio veidas tikrai iškreiptas nevilties, ar jis tik įžvelgė tai, ką norėjo.

Suspendavimas. Nušalinimas. Pašalinimas. Išmetimas.

Jam vis dar moka algą. Mikaelis apgailestavo. Uždėjo ranką jam ant peties ir pasakė, kad taip visiems geriausia. Taip pat ir Trulsui. Tol, kol bus priimtas sprendimas, ką daryti su policininku, gavusiu pinigų, kurių kilmės jis nenori arba negali paaiškinti. Mikaelis netgi pasirūpino, kad Trulsui paliktų kai kurias papildomas išmokas. Tad jam nebūtina eiti pas pigų kirpėją. Tiesiog jis visada vaikšto į šią kirpyklą. O dabar ši kirpykla jam patinka dar labiau. Trulsas norėjo, kad jį apkirptų kaip gretimoje kėdėje sėdintį arabą. Kaip teroristą.

– Iš ko juokiesi, bičiuli?

Išgirdęs kriuksėjimą primenantį savo juoką Trulsas staiga nutilo. Dėl šio juoko jam ir prilipdė Byvio pravardę. Ne, šią pravardę jam įtaisė Mikaelis. Mokyklos vakarėlyje, visų džiaugsmui, pastebėjęs, kad Trulsas, po šimts, tikrai atrodo ir leidžia garsus kaip MTV filmuko veikėjas! O Ūla ar buvo kartu? Ar tada Mikaelis sėdėjo apsikabinęs kitą merginą? Švelniaakė Ūla, vilkinti baltą nertinį, vieną sekmadienį Briune uždėjo jam ant kaklo savo smulkią ranką, prisitraukė jį arčiau ir šaukė jam tiesiai į ausį, kad perrėktų motociklų „Kawasaki“ riaumojimą. Ji tik teiravosi, kur Mikaelis. Bet Trulsas vis dar prisimena jos šiltą delną, jausmą, kad linksta keliai, kad ta šiluma jį tuoj ištirpdys, kad ant viaduko virš greitkelio jis susilies su rytinės saulės šviesa. Kad prie ausies ir skruosto jaučiant merginos alsavimą jį užvaldo jausmai. Kad iš apačios kylant degalų, išmetamųjų dujų ir įkaitusių motociklų padangų tvaikui jis užuodžia Ūlos dantų pastą, jos avietinį lūpų blizgį, jos su „Milo“ milteliais skalbtą nertinį. Pajuto, kad Mikaelis ją

bučiavo. Su ja mylėjosi. O gal tik įsivaizdavo? Jis puikiai prisimena atsakęs Ūlai, kad nežino. Nors ir žinojo. Nors iš dalies ir norėjo atskleisti tiesą. Jis norėjo sunaikinti švelnumą, tyrumą, nekaltumą ir naivumą jos akyse. Sunaikinti jį, Mikaelį.

Žinoma, to nepadarė.

O kodėl? Mikaelis buvo geriausias jo draugas. Vienintelis draugas. Ir ką būtų laimėjęs, jei būtų pasakęs, kad Mikaelis leidžia laiką pas Andželiką? Ūla galėjo suvilioti kurį tik panorėjusi, o jo, Trulso, ji nepanoro. Tol, kol ji drauge su Mikaeliu, Trulsui bent jau pasitaikydavo proga pabūti netoli jos. Jis galėjo jai pasakyti, bet nesiryžo.

Ne tada.

– Ar gerai, bičiuli?

Trulsas pažvelgė į savo pakaušį mažame kirpėjo pakeltame veidrodėlyje.

Teroristo šukuosena. Savižudžio sprogdintojo šukuosena. Jo juokas priminė kriuktelėjimą. Trulsas atsikėlė, vengdamas rankų susilietimo numetė ant laikraščio du šimtus kronų. Išėjo ir pajuto kovo šaltuką, tik įrodantį, kad visos kalbos apie artėjantį pavasarį laužtos iš piršto. Trulsas užmetė akį į policijos biurą. Pasileido link Grionlandsleireto metro. Jį kirpo devynias su puse minutės. Jis pakėlė galvą, paspartino žingsnį. Nespaudžia jokie terminai. Nėra ką veikti. O, taip, vienas reikaliukas liko. Bet neteks labai vargti, o ir visi ištekliai jam prienami: laikas planuoti, neapykanta ir pasiryžimas viską prarasti. Jis pažvelgė į azijietiško maisto parduotuvės vitriną. Ir įsitikino, kad pagaliau jo išvaizda atspindi jo vidų.

Gunaras Hagenas sėdėjo ir spoksojo į tapetais išklijuotą sieną prie policijos viršininko stalo ir tuščios kėdės. Atkreipė dėmesį į tamsokas dėmes tose vietose, kur nuo neatmenamų laikų kabėjo nuotraukos. Kadaise ten puikavosi buvusių policijos viršininkų atvaizdai, veikiausiai jie turėjo įvėpti, tačiau

akivaizdu, kad Mikaeliui Belmanui to ne itin reikėjo. Kam tie griežti žvilgsniai, vertinantys tuos, kurie atsisėdo į jų vietą?

Hagenui knietėjo pabarbenti į ranktūrį, bet ranktūrių nebuvo. Belmanas pakeitė ir kėdes. Pastatė žemas medines.

Hageną iškvietė, tad laukiamajame sėdinti sekretorė pasiūlė jam užeiti vidun ir pranešė, kad policijos viršininkas ilgai neužtruks.

Durys prasivėrė.

– Štai kur tu! – Belmanas skubiai apėjo stalą ir sudribo ant kėdės. Sunėrė pirštus ant viršugalvio. – Kas naujo?

Hagenas kostelėjo. Ne paslaptis, kad Belmanas puikiausiai žino, jog naujienų nėra, mat Hagenui buvo nurodyta pranešti, jei šių žmogžudysčių tyrimas bent kiek pasistūmės į priekį. Tačiau jis atsakė į klausimą. Paaiškino, kad tirdami jie vis dar už nieko neužsikabino. Nei nagrinėdami atvejus kaip pavienius, nei kaip susijusius. Jie žino tik tai, kas akivaizdu: aukos yra du policininkai, kurių kūnai rasti vietose, kuriose buvo įvykdytos jų pačių tirtos, bet taip ir neišaiškintos žmogžudystės.

Belmanas pakilo, Hagenui dar neįpusėjus savo ataskaitos, ir atsistojo prie lango nugara į pašnekovą. Sūpavosi ant kulnų. Akimirką apsimetė, kad klausosi, tada pertraukė:

– Hagenai, privalai tai sutvarkyti.

Gunaras Hagenas nutilo. Laukė, ką viršininkas dar pasakys. Belmanas atsisuko. Baltos dėmės ant veido buvo aprėmintos raudonio.

– Ir man tenka suabejoti tavo sprendimais, mat tada, kai žudomi dori policininkai, pirmenybę teiki visą parą trunkančiam budėjimui Valstybinėje ligoninėje. Ar šiam tyrimui neturėtume pasitelkti visų pajėgų?

Hagenas su nuostaba pažvelgė į Belmaną.

– Ten budi ne mano tyrėjai, o Centro policijos skyriaus pareigūnai ir praktiką atliekantys Policijos mokyklos studentai. Nemanau, kad nuo to kenčia tyrimas.

– Tikrai? – paklausė Belmanas. – Vis tiek noriu, kad permąstytum savo sprendimą. Vargu ar po tiek laiko jam gresia pavojus. Visi žino, kad jis jau niekada nesugebės liudyti.

– Gydytojai minėjo, kad jam smarkiai pagerėjo.

– Ši byla nebėra pirmenybinė, – skubiai ir kone piktai atsiliepė policijos viršininkas. Tada giliai įkvėpė ir prisiminė savo žavesį. – Bet, žinoma, ar pasodinti ten apsauginį, sprendi tu. Nenoriu kištis. Supranti? – jis nusišypsojo.

Atsakymas „ne" jau sukosi ant liežuvio galo, bet Hagenas sugebėjo susivaldyti, skubiai linktelėjo, o pats bandė suvokti, ko Mikaelis Belmanas siekia.

– Puiku, – tarė Belmanas ir suplojo rankomis, duodamas ženklą, kad susitikimas baigtas.

Hagenas jau ketino stotis, išeiti toks pats suglumęs, kaip ir atėjo, bet liko sėdėti.

– Mes ruošiamės keisti taktiką.

– Tikrai?

– Taip, – tarė Hagenas. – Padalysime tyrėjų grupę į kelias mažesnes.

– Kodėl?

– Kad atsirastų daugiau erdvės kitokioms idėjoms. Didelėse grupėse darbas būna našus, bet jose retai gimsta šviežios mintys.

– O mums reikalingos... šviežios mintys?

Hagenas nekreipė dėmesio į sarkazmą.

– Mes klaidžiojame ratais, spoksome į vieną tašką.

Jis dėbtelėjo į policijos viršininką. Be abejo, kaip buvęs tyrėjas, Belmanas puikiai žino veiksmų eigą, grupė gali užstrigti įprastoje vagoje, prielaidos imamos tapatinti su faktais ir darosi sunku palikti vietos alternatyvioms hipotezėms. Vis dėlto Belmanas papurtė galvą.

– Grupelėse neįmanoma aprėpti visos bylos, Hagenai. Tada tau tenka tik maža atsakomybės dalis, amžinai painiojiesi kitiems po kojų, vis atlieki tą patį darbą. Viena didelė puikiai

suderinta grupė visada geriausia. Bent jau tol, kol turi stiprų ryžtingą vadovą...

Hagenas sugriežė dantimis ir pajuto nelygų krūminių dantų paviršių. Tikėjosi, kad dėl Belmano žodžių nepakito jo veido išraiška.

– Bet...

– Kai vadovas keičia taktiką, tai galima vertinti kaip nevilties apraišką ir pripažinimą, kad patirta nesėkmė.

– Bet mes *patyrėme* nesėkmę, Mikaeli. Jau kovas, o tai reiškia, kad nuo pirmos žmogžudystės praėjo pusė metų.

– Hagenai, niekas nenori eiti paskui vadovą, kuris susimovė.

– Mano bendradarbiai nei akli, nei kvaili. Jie suvokia, kad užstrigome. Ir jie taip pat žino, kad geri vadovai privalo gebėti keisti taktiką.

– Geri vadovai moka įkvėpti savo žmones.

Hagenas nurijo. Nurijo savo žodžius. Kad Belmanas dar trumpomis kelnėmis lakstė, o jis jau dėstė taktikos mokslą Karo mokykloje. Jei Belmanas toks velniškai geras ir įkvepia savo pavaldinius, kodėl jam neįkvėpus Gunaro Hageno? Bet jis buvo pernelyg pavargęs ir nusivylęs, kad nurytų kitus žodžius, kurie, žinojo, labiausiai suerzins Mikaelį Belmaną.

– Mums sekėsi dirbti nedidukėje grupėje, kuriai vadovavo Haris Hūlė, pameni? Ustaoseto žmogžudystės niekada nebūtų išaiškintos, jei...

– Turbūt girdėjai, Hagenai. Norėčiau, kad šiam tyrimui būtų vadovaujama kitaip. Vadovai atsako už pavaldinių nuotaikas, o dabar atrodo, kad darbuotojai nenusiteikę siekti rezultatų. Jei tai viskas, po poros minučių man susirinkimas.

Hagenas netikėjo savo ausimis. Svyruodamas atsistojo. Jam sėdint ant žemos siauros kėdės, į kojas, regis, nebeatitekėjo kraujas. Klupinėdamas jis nuėjo prie durų.

– Beje, – sulaikė jį Belmanas, ir Hagenas nugirdo, kaip viršininkas užgniaužia žiovulį, – ar turim ką nors naujo Gusto Hanseno byloje?

– Kaip pats sakei, – iš pykčio virpančiu balsu atsiliepė Hagenas neatsisukdamas, kad Belmanas nematytų jo veido, kuriame, kitaip nei kojose, kraujagyslės buvo perpildytos, – ši byla nebėra pirmenybinė.

Mikaelis Belmanas palaukė, kol užsivers durys, paklaūsė, kaip laukiamajame Hagenas atsisveikina su sekretore. Tada sudribo į odinę kėdę aukšta atkalte. Jis pasikvietė Hageną ne tam, kad klausinėtų apie policininkų nužudymus, ir jam kilo įtarimas, jog Hagenas tai suprato. Susitikimo priežastis – prieš valandą jam paskambino Izabelė Skiojen. Aišku, ji postringavo, kad dėl šių dviejų neišaiškintų žmogžudysčių jie atrodo kaip bejėgiai nemokšos. O ji, kitaip nei Mikaelis, priklauso nuo rinkėjų palaikymo. Belmanas įsiterpdavo į monologą numykdamas ar paaimanuodamas, laukdamas, kol moteris nutils ir jis galės nutraukti pokalbį. O tada ji metė bombą.

„Jis bunda iš komos."

Belmanas sėdėjo, ant stalo pasidėjęs alkūnes, rankomis susiėmęs veidą. Spoksojo į blizgantį lakuotą stalviršį, jame matė neryškų savo atvaizdą. Moterys mano, kad jis gerai atrodo. Izabelė pasakė jam tiesiai šviesiai – dėl to jį ir pasirinko, jai patinka patrauklūs vyrai. Dėl to ir mėgavosi seksu su Gustu. Su Elvio antrininku. Labai dažnai žmonės susikuria blogą įspūdį apie gerai atrodančius vyrus. Mikaelis galvojo apie KRIPOS'o pareigūną, kuris bandė jį suvilioti, mėgino jį pabučiuoti. Apie Izabelę ir Gustą. Įsivaizdavo juos drauge. Juos tris drauge. Jis pašoko nuo kėdės. Vėl priėjo prie lango.

Viskas pradėta tvarkyti. Ji taip ir pasakė. *Pradėta tvarkyti.* Jam tereikia laukti. Jis turėtų aprimti, paprasčiau žiūrėti į pasaulį. Tai kodėl jis suvarė Hagenui peilį ir jį pasuko? Norėjo stebėti, kaip pavaldinys raitosi iš skausmo? Tiesiog pamatyti dar vieną kančios kupiną veidą? Tokį, kokį dabar regėjo atspindint stalviršyje? Bet greitai visa tai pasibaigs. Dabar viskas jos rankose. Ir kai tai, ką reikia atlikti, bus atlikta, jie galės

gyventi kaip anksčiau. Galės pamiršti Asajevą, Gustą ir, be abejo, vyrą, kurio vardas niekaip nenuėjo aplinkiniams nuo lūpų, – Harį Hūlę. Anksčiau ar vėliau visi tai pamirš, pamirš net ir tuos pribaigtus policininkus.

Mikaelis Belmanas bandė įsiklausyti į save, pajusti, ar tikrai to nori. Bet apsigalvojo. Žinojo, kad nori.

7 skyrius

Stolė Aunė įkvėpė. Priėjo vieną tų terapijos kryžkelių, kai reikia priimti sprendimą. Jis taip ir padarė.

– Galbūt jums reikėtų dar kažką išsiaiškinti apie savo seksualumą.

Pacientas spoksojo į jį. Stipriai suspaudęs lūpas šyptelėjo. Prisimerkė. Atrodė, kad norėdamas pataisyti prie dryžuoto švarko priderinto kaklaraiščio mazgą kilsteli smulkią ranką neįprastai ilgais pirštais, tačiau apsigalvoja. Stolė pastebėjo šį judesį jau kelis kartus, ir tai jam priminė pacientus, kuriems pavyko atsikratyti tam tikrų kompulsyvių įpročių, bet jie taip ir neįstengė išvengti tai primenančių įkyrių judesių: kažko siekianti ranka, nebaigtas veiksmas, kuris yra dar beprasmiškesnis nei ankstesnis nesąmoningas judesys, kurį bent jau buvo galima paaiškinti. Tarsi randas, tarsi šlubčiojimas. Aidas. Priminimas, kad niekas niekur nedingsta, kad viskas palieka savo žymę. Kaip ir žmonės, kuriuos pažinojai. Maistas, kurį suvalgius supykino. Vaikystė. Patirta aistra. Ląstelėse išsaugota atmintis.

Paciento ranka vėl atsidūrė ant kelių. Jis kostelėjo, tada pasigirdo bejausmis ir įsitempęs balsas.

– Ką, po velnių, turit galvoje? Ar prasidės Froido nesąmonės?

Stolė žvelgė į vyriškį. Neseniai matė detektyvinio serialo epizodą, kuriame policininkai aptaria žmonių jausmus. Net jei kūno kalba ir įprasta, juos išduoda balsas. Balso stygų ir gerklės raumenys tokie darnūs, kad gali sukurti garso bangas, sudarančias atpažįstamus žodžius. Kai Stolė dėstė Policijos mokykloje, studentams visada pabrėždavo, koks tai stebuklas. Jis sakydavo ir tai, kad yra dar jautresnis instrumentas – žmogaus ausis. Ji gali ne tik dekoduoti garso bangas ir paversti jas balsiais arba priebalsiais, bet taip pat nustatyti kalbančiojo kūno temperatūrą, patiriamą įtampą ir jausmus. Interviu svarbiau klausytis, o ne stebėti. Mažiausias tonacijos kilstelėjimas ar balso virptelėjimas – svarbesnis signalas už sukryžiuotas rankas, sugniaužtus kumščius, akių lėliukių dydį ir visus faktorius, kuriems naujos kartos psichologai teikia begalinę reikšmę. Bet Stolės patirtis bylojo, kad tyrėją tai tik išblaško ir paklaidina. Tiesa, šis pacientas prie jo keikiasi, bet visų pirma jo budrumą ir pyktį išduoda spaudimas į Stolės ausų būgnelius. Patyrusiam psichologui paprastai tai nesukelia rūpesčių. Priešingai, stiprūs jausmai dažnai reiškia, kad artėja persilaužimas. Bėda su šiuo pacientu ta, kad viskas vyksta keista eilės tvarka. Net po kelių mėnesių terapijos Stolei nepavyko užmegzti ryšio, neatsirado artumo ir pasitikėjimo. Tiesą sakant, visi susitikimai buvo tokie bevaisiai, kad Stolė ketino siūlyti juos nutraukti ir galbūt siųsti pacientą pas savo kolegą. Juk ramioje, pasitikėjimo kupinoje aplinkoje pyktis yra geras ženklas, bet šiuo atveju reiškia tik tai, kad pacientas užsidarė savyje, išsikasė dar gilesnius apkasus.

Stolė atsiduso. Aišku, kad apsisprendė klaidingai, bet jau buvo per vėlu, ir jis ryžosi tęsti toliau.

– Paulai, – kreipėsi jis. Pacientas pabrėžė, kad jo vardas ne Paulius, o Paulas. Ir raidę l reikia tarti ne minkštai kaip norvegų kalboje, o kietai kaip anglų, nors Stolė ir negirdėjo jokio skirtumo. Atsižvelgiant į tai ir į kruopščiai išpešiotus antakius

bei po veido patempimo pasmakrėje likusius du randelius, Stolei pavyko įvertinti pacientą per pirmąsias dešimt pirmojo užsiėmimo minučių.

– Užslėptas homoseksualumas – normalus reiškinys net ir šioje tariamai tolerantiškoje visuomenėje. – Aunė atidžiai stebėjo laukdamas paciento reakcijos. – Dažnai konsultuoju policijoje, ir vienas pareigūnas man prisipažino, kad asmeninėje erdvėje apie savo homoseksualumą kalbėjo atvirai, tačiau darbe to padaryti negalėjo, nes kitaip būtų buvęs atstumtas. Paklausiau, ar jis tuo tikras. Labai dažnai užsisklendžiame, nes keliame sau reikalavimus, įsivaizduojame, ko iš mūsų tikisi aplinkiniai. Ypač artimiausi draugai ir bendradarbiai.

Jis nutilo.

Paciento lėliukės neišsiplėtė, veido spalva nepakito, jis nenusuko akių šalin, kūno kalba netapo priešiška. Anaiptol – jo siaurose lūpose pasirodė paniekos kupina šypsenėlė. Bet, savo nuostabai, Stolė Aunė pajuto, kad nukaito jo paties skruostai. O Dieve, kaip jis nekenčia šito paciento! Kaip jis nekenčia savo darbo.

– O ar tas policininkas, – prabilo Paulas, – paklausė jūsų patarimo?

– Mūsų laikas baigėsi, – tarė Stolė, nė nežvilgtelėjęs į laikrodį.

– Man įdomu, Aune.

– O aš privalau saugoti pacientų konfidencialumą.

– Tad vadinkime jį ponu X. O žvelgdamas į jus matau, kad jums nepatiko klausimas, – Paulas šyptelėjo. – Jis paklausė jūsų patarimo, ir viskas baigėsi prastai, ar ne?

Aunė atsiduso.

– X nuėjo kiek per toli, ne taip suprato ir tualete mėgino pabučiuoti bendradarbį. Po to buvo pasmerktas. Esmė ta, kad viskas *galėjo* baigtis gerai. Ar galite iki kito susitikimo bent pagalvoti apie tai?

– Bet aš nesu gėjus. – Paulas pakėlė prie kaklo pirštus ir vėl juos nuleido.

Stolė Aunė linktelėjo.

– Kitą savaitę tuo pačiu laiku?

– Nežinau. Man juk negerėja, ar ne?

– Lėtai, bet gerėja, – tarė Stolė. Jis atsakė nesąmoningai. Lygiai taip pat pacientas kilsteli ranką prie kaklaraiščio mazgo.

– Taip, kartojote tai kelis kartus. Bet sėdžiu čia ir jaučiu, kad mėtau pinigus į balą. Kad esate toks pats netikša kaip ir tie policininkai, nesugebantys sučiupti nelemto serijinio žudiko ir prievartautojo...

Savo nuostabai, Stolė atkreipė dėmesį, kad paciento tonas tapo žemesnis. Ramesnis. Kad balsas ir kūno kalba siunčia informaciją, kuri labai skiriasi nuo to, kas sakoma. Stolės Aunės smegenys nejučia ėmė analizuoti, kodėl pacientas paminėjo būtent šį pavyzdį, bet atsakymas buvo toks paprastas, kad psichologui neprireikė kapstytis labai giliai. Nuo rudens ant Stolės stalo mėtosi laikraščiai. Visada būna atverstas puslapis, kuriame aprašomos policininkų žmogžudystės.

– Paulai, ne taip paprasta sučiupti serijinį žudiką, – tarė Stolė Aunė. – Apie juos žinau daug, tiesą sakant, mano tokia specializacija. Kaip ir psichologo darbas. Bet jei jaučiate, kad norite nutraukti terapiją arba pasinaudoti mano kolegos paslaugomis, pasirinkimas jūsų. Turiu labai sumanių psichologų sąrašą ir galiu jums padėti...

– Ar norite nusiplauti rankas, Stole?

Paulas kiek pakreipė galvą, akių vokai su bespalvėmis blakstienomis buvo kiek nuleisti, jis plačiau nusišypsojo. Stolė nesugebėjo nustatyti, ar tai buvo ironiška užuomina apie homoseksualumo teoriją, ar Paulas akimirkai parodė savo tikrąjį veidą. O gal ir viena, ir kita.

– Prašau, nesupraskite klaidingai, – tarė Stolė Aunė, žinodamas, kad niekas nieko klaidingai nesuprato. Stolė norėjo jo

atsikratyti, bet profesionalūs terapeutai neatsisako sudėtingų pacientų. Jie tik dar labiau sukanda dantis, ar ne? Jis pasitaisė varlytę. – Mielai tęsčiau užsiėmimus su jumis, bet mums svarbu pasitikėti vienas kitu. O dabar atrodo...

– Stole, man tiesiog prasta diena, – Paulas skėstelėjo rankomis. – Atleiskite. Žinau, kad išmanote savo darbą. Jūs padėjote išaiškinti tą serijinio žudiko bylą Smurtinių nusikaltimų skyriuje, ar ne? Jūs padėjote sulaikyti vyrą, nusikaltimo vietose paišiusį pentagramas. Jūs ir tas inspektorius.

Stolė stebėjo, kaip pacientas atsistoja ir užsisagsto švarką.

– Taip, Stole, man išties tinka jūsų darbo metodai. Kitą savaitę. O per tą laiką aš pagalvosiu, ar esu gėjus, ar ne.

Stolė neatsistojo. Klausėsi, kaip laukdamas lifto koridoriuje Paulas švilpiniuoja. Melodija atrodė pažįstama.

Kaip ir kai kurie Paulo minėti dalykai. Jis vartojo policininkų posakį, sakė „serijinio žudiko", o ne „žudiko maniako", „užkietėjusio žmogžudžio" ar kaip nors panašiai. Harį Hūlę pavadino inspektoriumi, o eiliniai žmonės nelabai ką išmano apie laipsnius. Paprastai jie atsimena kokią kraupią detalę iš nusikaltimo aprašymo laikraštyje, o ne tokias nereikšmingas smulkmenas kaip ant sijos prie palaikų išpjaustytą pentagramą. Bet labiausiai dėmesį Stolė atkreipė į tai, kas galėtų būti svarbu terapijai ateityje: Paulas palygino jį su policininkais, nesugebančiais sučiupti nelemto serijinio žudiko ir prievartautojo.

Stolė klausėsi, kaip atsidaro ir nuvažiuoja liftas. Ir pagaliau prisiminė, kas tai per melodija. Jis pasiklausė albumo „Dark Side of the Moon", taip norėjo išsiaiškinti, ar ten nėra kokių užuominų apie tai, kas vyksta Paulo Stavneso sapne. Kūrinys vadinosi „Bain Damage"*. Daina apie pamišėlius. Tuos, kurie ant žolės. Kurie koridoriuje. Tuos, kurie veržiasi vidun.

Prievartautojas.

* Smegenų pažeidimas. (Angl.)

Nužudytų policininkų neišprievartavo.

Žinoma, gal jis nelabai domisi byla ir galėjo supainioti nužudytus policininkus su anksčiau nusikaltimų vietose rastomis aukomis. O gal tiesiog nusprendė, kad visi serijiniai žudikai prievartauja. O gal jis sapnavo prievartaujamus policininkus, kas tik patvirtina teoriją apie homoseksualumą. Arba...

Stolė Aunė sustingo per vidurį judesio ir nustebęs įsispoksojo į varlytės siekiančią ranką.

Antonas Mitetas siurbtelėjo kavos ir pažvelgė į ligoninės lovoje miegantį pacientą. Ar jam nederėtų irgi pasidžiaugti? Patirti tokį patį džiaugsmą, kurį išreiškė Mona, sakydama, kad tai yra „vienas kasdienių stebuklų, dėl kurių verta tiek plūktis". Ką gi, žinoma, gerai, kad komos ištiktas pacientas, kuris, visų nuomone, tik laukė mirties, staiga apsigalvojo, dabar atsibus ir grįš į gyvenimą. Bet ligonis lovoje ir sunykęs veidas ant pagalvės nieko jam nereiškė. Svarbu buvo tik tai, kad šis darbas eina į pabaigą. Žinoma, tai nebūtinai reiškia jo ir Monos santykių pabaigą. Be to, savo intymiausias akimirkas jie vis tiek praleidžia ne čia. O dabar jiems nebereikės jaudintis, ar bendradarbiai pastebi švelnius žvilgsnius, kuriais juodu apsikeičia jai žingsniuojant į ligonio palatą ir iš jos, ar atkreipia dėmesį į pokalbius, kurie trunka tiesiog per ilgai, arba pasiplepėjimus, kurie kam nors prisiartinus per staigiai nutrūksta. Bet Antono Miteto neapleido jausmas, kad būtent tai ir kursto jų santykius. Paslaptis. Uždraustas vaisius. Susijaudinimas, kai matai, bet negali prisiliesti. Kai turi laukti, sėlinti iš namų, primeluoti Laurai apie dar vieną papildomą budėjimą, o meluoti darosi kaskart vis lengviau ir lengviau. Nors Mitetas žinojo, kad yla anksčiau ar vėliau išlįs iš maišo. Jis suvokė, kad išdavystė nepaverčia jo geru žmogumi Monos akyse, kad ji gali įsivaizduoti, jog vieną dieną jis pažers jai tokių pačių pramanų. Ji pasakojo, kad jai taip yra nutikę su kitais, kad ją išdavė. O tada ji buvo jaunesnė, lieknesnė, tad jeigu jis nori mesti ją – apkūnią

vidutinio amžiaus moterį, ji nenustebs. Mitetas mėgino jai paaiškinti, kad jai nereikėtų taip kalbėti, net jei taip ir galvoja. Kad tai nepriduoda jai patrauklumo. Kad nepatraukliu paverčia *jį*. Tarsi padaro jį vyru, kuris ima bet ką, ką tik gali gauti. Bet dabar jis džiaugiasi, kad ji taip pasakė. Juk kada nors šitam ateis pabaiga, ir moteris jam viską tik palengvino.

– Kur gavote kavos? – skaitydamas nuo lovos galo nukabintą lentelę su gydytojo pastabomis ir taisydamasis apskritus akinius paklausė naujas slaugytojas.

– Koridoriaus gale yra kavos aparatas. Esu vienintelis, kuris juo naudojasi, bet tu gali...

– Ačiū už pasiūlymą, – atsakė slaugytojas. Antonui užkliuvo keista tartis. – Bet aš negeriu kavos. – Slaugytojas išsiėmė iš švarko kišenės popieriaus lapą ir paskaitė. – Taigi... jam reikia propofolio.

– Nė nenutuokiu, kas tai yra.

– Tai reiškia, kad jis valandėlę pamiegos.

Antonas stebėjo, kaip slaugytojas paima mažą buteliuką su skaidriu skysčiu ir adata persmeigia foliją. Ligoninės darbuotojas buvo žemaūgis, smulkaus sudėjimo ir priminė žinomą aktorių. Vieną iš tų ne itin patrauklių. Bet jis vis tiek sugebėjo išgarsėti. Bjauriais dantimis ir itališku vardu, kurio neįmanoma prisiminti. Kaip neprisiminė ir ką tik prisistačiusio vyriškio vardo.

– Su pacientais, kurie bunda iš komos, reikia elgtis atsargiai, – tarė slaugytojas. – Jie yra labai pažeidžiami, ir į sąmoningą būseną juos reikia grąžinti pamažu. Viena neteisinga injekcija, ir jiems gresia pavojus vėl panirti atgal į nebūtį.

– Supratau, – atsiliepė Antonas.

Vyriškis parodė Antonui savo tapatybės kortelę, pasakė slaptažodį ir laukė, kol tasai paskambins už budėjimą atsakingam personalui ir įsitikins, kad šis slaugytojas tikrai dirba šioje pamainoje.

– Taigi daug išmanai apie anestetikus? – pasiteiravo Antonas.

– Taip, gana ilgai dirbau anesteziologu.

– Bet dabar juo nedirbi?

– Dvejus ar trejus metus keliavau, – slaugytojas iškėlė švirkštą prieš šviesą. Kiek paspaudė stūmoklį ir ištryško srovelė, kuri tuoj išsisklaidė į smulkučių lašelių debesį. – Matyt, šito ligonio gyvenimas buvo sunkus. Kodėl čia neparašytas jo vardas?

– Jis turi išlikti nežinomas. Ar tau nepasakė?

– Man niekas nieko nesakė.

– Turėjo įspėti. Manoma, kad gali būti pasikėsinta į jo gyvybę. Štai kodėl sėdžiu čia, koridoriuje.

Slaugytojas pasilenkė prie ligonio veido. Užsimerkė. Atrodė, kad įkvepia paciento atodūsį. Antonas suvirpėjo.

– Esu jį matęs, – tarė slaugytojas. – Ar jis iš Oslo?

– Privalau saugoti konfidencialumą.

– O manote, kad aš ne?

Slaugytojas paraitojo pacientui rankovę. Pliaukštelėjo per vidinę dilbio pusę. Slaugytojas kažkaip keistai kalbėjo, bet Antonas neužčiuopė, kodėl kilo toks įspūdis. Kai adata pradūrė odą, jis vėl nusipurtė, ir visiškoje tyloje jam pasirodė, kad *girdi*, kaip per kūno audinius slenka metalas. Kaip spaudžiant stūmoklį iš adatos trykšta skystis.

– Prieš išvykdamas į užsienį, jis kelerius metus gyveno Osle, – tarė Antonas ir nurijo seiles. – Paskui sugrįžo. Sklinda kalbos, kad tai padarė dėl vieno berniuko. Tas įklimpo į narkotikus.

– Liūdna istorija.

– Taip, bet atrodo, kad sulauksime laimingos pabaigos.

– Dar per anksti džiaugtis, – tarė slaugytojas, ištraukdamas adatą. – Daug iš komos bundančių ligonių staiga atkrinta.

Antonas pagaliau išgirdo. Susivokė, kuo keista slaugytojo tartis. Vietoj s jis taria š. Švepluoja.

Kai jie išėjo iš palatos ir slaugytojas nutolo koridoriumi, Antonas sugrįžo pas pacientą. Stebėjo širdies darbą registruojančius prietaisus. Klausėsi ritmingų pypsėjimų tarsi sonarinių povandeninio laivo signalų iš vandenyno gilumos. Jis nežinojo, kas verčia jį taip elgtis, bet pasielgė kaip slaugytojas – pasilenkė prie paciento veido. Užsimerkė. Ir skruostu pajuto atodūsį.

Altmanas. Prieš slaugytojui išeinant Antonas gerai įsižiūrėjo į jo tapatybės kortelę. Sigurdas Altmanas. Antonui tiesiog nedavė ramybės šeštasis pojūtis. Bet jis jau apsisprendė, kad kitą dieną jį patikrins. Jis nenori, kad viskas baigtųsi kaip Dramene. Šįkart jis nepridarys klaidų.

8 skyrius

Katrina Brat sėdėjo susikėlusi kojas ant stalo, tarp peties ir ausies suspaudusi telefono ragelį. Hagenui kažkas paskambino kita linija, ir jis paprašė palaukti. Moteris pirštais barbeno per klaviatūrą. Žinojo, kad jai už nugaros už lango tviska saulės spindulių užlietas Bergenas. Kad šlapios gatvės blizga nuo lietaus, kuris pylė visą rytą ir liovėsi tik prieš dešimt minučių. Ir kad, kaip įprasta Bergene, netrukus vėl pradės dulkti. Bet dabar nušvito saulė, ir Katrina Brat tikėjosi, kad Gunaras Hagenas baigs pokalbį kita linija ir pratęs pašnekesį su ja. Ji tik norėjo kai ką pranešti, o tada sprukti iš Bergeno policijos skyriaus. Išeiti į gryną Atlanto pakrantės orą, daug malonesnį nei tas, kuriuo sostinėje kvėpuoja jos viršininkas. Ir štai jis iškvėpė tą orą piktai riktelėdamas:

– Ką turi galvoje sakydama, kad dar negalima su juo pasikalbėti? Tai jis pabudo iš komos ar ne? Taip, aš suprantu, kad jis labai silpnas, bet... Ką?

Katrina tikėjosi, kad tai, ką ji neseniai išsiaiškino, Hageną pradžiugins kiek labiau. Ji peržvelgė užrašus, tiesiog patikrino, ką ir taip žinojo.

– Man *nusispjauti*, ką sako jo advokatas, – pareiškė Hagenas. – Ir man *nusispjauti*, ką sako jo gydytojas. Noriu, kad jis būtų apklaustas *dabar*!

Katrina Brat girdėjo, kaip viršininkas meta telefono ragelį. Pokalbis pagaliau baigėsi.

– Apie ką kalbama? – paklausė ji.

– Apie nieką, – burbtelėjo Hagenas.

– Ar kalbėjot apie jį?

Hagenas atsiduso.

– Taip. Jis bunda iš komos, bet jam pumpuoja migdomuosius ir aiškina, kad kalbinti jį galėsime tik po poros dienų.

– O argi ne protinga elgtis atsargiai?

– Aišku, bet, kaip supranti, mums reikalingi sprendimai. Policininkų nužudymai mus parklupdė.

– Dvi dienos mažai tepakeis.

– Žinau, žinau. Bet man reikia šiek tiek pašūkauti. Kopiant į viršūnę, tai padeda nueiti pusę kelio. Argi ne?

Katrina Brat neatsakė. Jai niekada nerūpėjo tapti viršininke. Kur jau ten – numanė, kad detektyvų, gulėjusių psichiatrinėje ligoninėje, niekas neskubės perkelti į didelius ir erdvius kabinetus. Jos diagnozė keitėsi: maninė depresija, ribinis asmenybės sutrikimas, bipolinis afektinis sutrikimas, sveika. Bent jau tol, kol gers mažas rožines tabletes ir išliks rami. Galima kiek tik nori kritikuoti tablečių naudojimą psichiatrijoje, bet Katrinai tai reiškė naują ir geresnį gyvenimą. Tačiau ji jautė, kad viršininkas atidžiai ją stebi ir neužkrauna daugiau darbo, nei būtina. Na, ir gerai, jai patinka sėdėti ankštame kabinete prie galingo kompiuterio, turėti slaptažodį ir mėgautis prieiga prie visagalių paieškos sistemų, apie kurias nežino netgi policininkai. Žiūrėti, ieškoti, surasti. Aptikti žmones, kurie, rodos, dingo kaip į vandenį. Įžvelgti sistemą ten, kur kiti mato

tik atsitiktinumus. Tai buvo Katrinos Brat specializacija, ir ji ne kartą pasitarnavo KRIPOS'ui ir Smurtinių nusikaltimų skyriui. Taigi jiems teks susitaikyti su gresiančia psichoze *waiting to happen.*[*]

– Sakei, kai ką man praneši.

– Kelias savaites skyriuje buvo ramu, tad kiek pasidomėjau nužudytais policininkais.

– Ar Bergeno policijos viršininkas tau liepė?..

– Ne, ne. Maniau, tai bus geriau nei vėpsoti, naršyti po „Pornhub" ir dėlioti pasiansą.

– Įdėmiai klausau.

Katrina girdėjo, kad Hagenas dedasi pasitikintis savimi, tačiau negali nuslėpti nusivylimo. Jam jau turbūt pabodo puoselėti viltis iš anksto žinant, kad per artimiausius mėnesius joms bus lemta žlugti.

– Panaršiau duomenų bazėje ir paieškojau pasikartojančių vardų, susijusių su prievartavimais ir žmogžudystėmis Maridalene ir prie Tryvano slidinėjimo trasų.

– Ačiū, Katrina, bet mes irgi tai darėme. Įgriso iki gyvo kaulo.

– Žinau. Bet, matai, aš dirbu šiek tiek kitaip.

Gilus atodūsis.

– Tada klok.

– Atkreipiau dėmesį, kad abi bylas tyrė skirtingos tyrėjų grupės. Du kriminalistai ekspertai ir trys tyrėjai dalyvavo abiejuose tyrimuose. Ir nė vienas iš tų penkių negalėjo pasakyti, kas buvo apklausti. Kadangi nė viena byla nėra išaiškinta, reikalas labai užsitęsė, o dokumentų susikaupė be galo daug.

– Ką čia ir bekalbėti. Teisingai, niekas nepamena visko, kas nutiko tyrimo metu. Bet kiekvienas, kurį apklausėme, yra įtrauktas į policijos registrą. To nė nereikia minėti.

– Čia ir esmė, – tarė Katrina.

[*] Kuri gali bet kada pasikartoti. (Angl.)

– Esmė kur?

– Prieš apklausą asmenys registruojami, paskui surašomas apklausos protokolas ir išsaugomas prie bylos, dėl kurios tie asmenys buvo iškviesti. Bet kartais norima vienu šūviu nušauti du zuikius, o nepataikoma nė į vieną. Tarkime, jei asmuo jau sulaikytas arba kali, jį tardo kameroje, neoficialiai, ir jis neregistruojamas, nes jau ir taip yra policijos registre.

– Bet gauta informacija vis tiek pridedama prie kitų bylos dokumentų.

– Taip ir turėtų būti. Deja, taip nebūna, kai sulaikytasis tardomas dėl kitos bylos, kurioje jis yra pagrindinis įtariamasis, ir, pavyzdžiui, žmogžudystė Maridalene tėra mažiau reikšminga viso tardymo dalis, tiesiog formalumas. Tada protokolas saugomas prie pirmosios bylos dokumentų ir paieška neveda prie antros pagal svarbą bylos.

– Įdomu. Ar radai?..

– Asmuo, tardytas kaip pagrindinis įtariamasis byloje dėl išprievartavimo Olesiunde, jau buvo sulaikytas už užpuolimą ir pasikėsinimą iššaginti nepilnametę viešbutyje „Otta“. Per tardymą jo paklausė apie Maridaleno bylą, bet tardymo protokolas galiausiai buvo prisegtas prie išprievartavimo viešbutyje „Otta“ bylos. Įdomu, kad tas asmuo buvo įtrauktas į įtariamųjų sąrašą Tryvano byloje, bet tada vyko įprastas procesas.

– Ir? – pirmą kartą Hageno balse pasigirdo susidomėjimas.

– Visus tris kartus jis pateikė alibi, – tarė Katrina ir veikiau pajuto nei išgirdo, kaip subliūkšta Hagenui žadėtas balionas.

– Supratau. Ar manai, kad man vertėtų išgirsti dar keletą linksmų pasakojimų iš Bergeno?

– Yra dar kai kas, – tarė Katrina.

– Skubu į susitikimą už...

– Patikrinau to vyro alibi. Visais trim atvejais jis toks pats. Liudytoja patvirtino, kad jis buvo namie. Jauna moteris, kuri tuomet atrodė patikima. Jokių policijos įrašų, jokio ryšio su įtariamuoju, jie tiesiog nuomojosi kambarius tame pačiame

name. Bet vėliau jos vardo paieška atskleidžia įdomių dalykėlių.

– Kokių?

– Svetimo turto savinimasis, prekyba narkotikais, dokumentų klastojimas. Jei kiek nuodugniau patyrinėjame protokolus apklausų, į kurias ji buvo iškviesta, kaskart kartojasi tie patys dalykai. Spėk, kas tai.

– Duodami melagingi parodymai?

– Deja, mes nepratę žvelgti į senas bylas naujoje šviesoje. Bent jau ne į tokias painias ir dideles kaip Maridaleno ar Tryvano.

– Po šimts, kuo vardu ta moteris? – Hageno balsas vėl buvo kupinas susidomėjimo.

– Irja Jakobsen.

– Ar turi jos adresą?

– Taip. Ji registruota policijos sistemoje, gyventojų registre ir dar kai kur...

– Bet, po šimts, išsikvieskime ją tuoj pat!

– Pavyzdžiui, dingusių asmenų sąraše.

Stojo ilga tyla. Katrinai Brat magėjo pasivaikščioti, nueiti iki Briugeno žvejų katerių, nusipirkti maišelį menkių galvų, nužingsniuoti iki namų Miolenpriso rajone, ramiai paruošti pietus ir, turbūt vėl kliokiant lietui, pažiūrėti serialą „Bręstantis blogis".

– Puiku, – tarė Hagenas. – Na, bent jau padėjai mums už kažko užsikabinti. Kuo vardu tas vyras?

– Valentinas Jertsenas.

– Ir kur jis dabar?

– Čia ir esmė, – ėmė aiškinti Katrina ir pajuto, kad kartojasi. Klaviatūra po jos pirštais barškėjo. – Aš jo nerandu.

– Ar jis irgi dingęs?

– Jo nėra dingusiųjų sąraše. O tai keista, nes atrodo, kad žmogus pranyko nuo žemės paviršiaus. Nėra adreso, jokių registruotų telefono numerių, jis nesinaudoja kreditine kortele,

netgi neturi banko sąskaitos. Nebalsavo per pastaruosius rinkimus, jau visi metai, kai nelipo į traukinį ar lėktuvą.

– Ar bandei naudotis „Google“ naršykle?

Katrina užsikvatojo, bet tada suvokė, kad Hagenas nejuokauja.

– Nesijaudink, – atsakė ji. – Aš jį rasiu.

Jie baigė pokalbį. Katrina atsistojo, apsivilko striukę, norėjo kuo skubiau dingti, kadangi virš Askiojaus salos jau tvenkėsi debesys. Jau ketino išjungti kompiuterį, bet staiga kai ką prisiminė. Ką kadaise jai pasakė Haris Hūlė. Kad dažnai mes pamirštame patikrinti tai, kas akivaizdu. Ji skubiai tarškino klaviatūros klavišus. Laukė, kol nušvis internetinis puslapis.

Kai ji pabėrė kelis Bergenui būdingus keiksmažodžius, pastebėjo, kad keli atvirame kabinete besidarbuojantys kolegos pasuka galvas, bet jai visai nerūpėjo jų įtikinti, kad tai – ne psichozės pasireiškimas. Kaip visada, Haris buvo teisus.

Ji pakėlė telefoną ir paspaudė automatinio numerio kartojimo mygtuką. Gunaras Hagenas atsiliepė po antro signalo.

– Maniau, skubi į susitikimą, – įgėlė Katrina.

– Atidėjau. Organizuoju Valentino Jertseno paiešką.

– Nebereikia. Aš ką tik jį suradau.

– O?

– Ne taip ir keista, kad jis dingo nuo žemės paviršiaus. Turiu galvoje, kad jis tikrai dingo nuo žemės paviršiaus.

– Ar sakai, kad?..

– Taip, jis negyvas. Juodu ant balto parašyta gyventojų registre. Atleisk už šį pakvailiojimą iš Bergeno. Eisiu namo ir susigėdusi valgysiu žuvų galvas.

Jai padėjus ragelį pasipylė lietus.

Kai Gunaras Hagenas atskubėjo į beveik ištuštėjusią šeštame aukšte įsikūrusią policijos biuro valgyklą, Antonas Mitetas pakėlė akis nuo kavos puodelio. Jis sėdėjo ir jau kurį laiką stebėjo vaizdą pro langą. Galvojo apie tai, kaip galėjo būti. Mąstė apie

tai, kad liovėsi svarstęs, kaip dar galėtų būti. Gal tai būdinga senstantiems? Jis pasiėmė išdalytas kortas, pasižiūrėjo. Naujų jau nebegaus. Taigi belieka kuo geriau sužaisti tomis, kurias gavo.

– Atleisk, Antonai, vėluoju, – atsiprašė Gunaras Hagenas ir šleptelėjo ant kėdės priešais. – Nereikšmingas skambutis iš Bergeno. Kaip sekasi?

Antonas patraukė pečiais.

– Be paliovos dirbu. Matau, kaip mane lenkia jauni žmonės. Mėginu jiems kažką patarti, bet jie nemato reikalo klausytis vidutinio amžiaus vyriškio, kuris neužkopė karjeros laiptais. Jie mano, kad gyvenimas – tik jiems nutiestas raudonas kilimas.

– O kaip reikalai namie? – pasidomėjo Hagenas.

Antonas vėl gūžtelėjo.

– Gerai. Žmona aimanuoja, kad per daug dirbu. Bet kai sėdžiu namie, ji aimanuoja nė kiek ne mažiau. Girdėta, ar ne?

Hagenas kažką numykė, o tai galėjo reikšti viską, ko tik pašnekovas nori.

– Ar atsimeni savo vestuvių dieną?

– Taip, – atsiliepė Hagenas ir atsargiai dirstelėjo į laikrodį. Ne todėl, kad nežinojo, kiek valandų, o norėdamas padaryti Antonui užuominą.

– Blogiausia tai, kad stovėdamas ten ir tardamas žodį „amžinai" tikrai tuo tiki, – Antonas dusliai nusijuokė ir papurtė galvą.

– Ar norėjai pasikalbėti su manimi apie kažką konkretaus? – paklausė Hagenas.

– Taip, – Antonas persibraukė smiliumi nosies nugarėlę. – Kai praėjusią naktį budėjau, atėjo slaugytojas. Jis pasirodė šiek tiek įtartinas. Negaliu iki galo paaiškinti kodėl, bet juk žinai, tokie seni vilkai kaip mes tai užuodžia. Taigi aš juo pasidomėjau. Pasirodo, prieš kelerius metus jis buvo įsivėlęs į

žmogžudystės bylą. Tada vyruką paleido, tardyti nebekvietė. Bet vis tiek.

– Supratau.

– Maniau, bus geriausia, jei tau apie jį pranešiu. Galėtum pasikalbėti su ligoninės vadovais, ir jį tiesiog paskirs į kitą pamainą.

– Pasirūpinsiu tuo.

– Ačiū.

– Ačiū tau. Puikiai padirbėta, Antonai.

Antonas Mitetas linktelėjo. Jį pradžiugino Hageno padėka. Kadangi į vienuolį panašus Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas – vienintelis žmogus policijos biure, kuriam galima jausti šiokį tokį dėkingumą. Juk po tos bylos Antono kailį išgelbėjo Hagenas. Jis paskambino Drameno policijos viršininkui ir pasakė, kad su Antonu elgiamasi per griežtai ir, jei pareigūno patirtis nereikalinga Dramene, jos prireiks Oslo policijos biure. Taip ir nutiko. Antonas dirbo pirmame Grionlande stovinčio pastato aukšte, bet gyveno Dramene. Šią sąlygą iškėlė Laura. Nusileidęs liftu į pirmą aukštą Antonas Mitetas ūmai pajuto, kad jo žingsniuose aidi pavasaris; jis ištiesė nugarą, jo lūpose netgi nušvito šypsena. Ir jis pamanė, kad tai tikrai gali būti kažko gero pradžia. Jis nupirks gėlių... Mitetas pasvarstė... Laurai.

Katrina dirstelėjo pro langą ir spustelėjo mygtuką. Ji įsigijo butą pirmame aukšte – norvegai tokį vadina paaukštintu. Langas buvo pakankamai aukštai, kad netektų žvelgti į šaligatviu skubančius praeivius, ir pakankamai žemai, kad matytųsi jų išskleistų lietsargių kupolai. O už vėjo šuorų virpinamų prie lango stiklo prisiplojusių lietaus lašelių matėsi Pudefjordo tiltas, jungiantis miestą su kalne pradingstančiu Laksevogo tuneliu. Bet šiuo metu Katrina žiūrėjo į 50 colių įstrižainės televizoriaus ekraną, stebėjo, kaip vėžiu sergantis chemijos

mokytojas gamina metamfetaminą. Ją tai keistai linksmino. Ji nusipirko televizorių, vadovaudamasi savo šūkiu – „Kodėl didžiausi televizoriai turėtų priklausyti viengungiams vyrams?“ O DVD diskus išdėliojo po „Marantz“ leistuvu ir surūšiavo bei suskirstė pagal itin subjektyvius kriterijus. Klasikos lentynoje pirmoje ir antroje vietose puikavosi „Sunset Boulevard“ ir „Singin' in the Rain“, o lentynoje žemiau, kur naujesni filmai, atsirado stebinantis naujas lyderis – „Žaislų istorija 3“. Trečioji lentyna buvo skirta muzikos diskams, kurių iš sentimentalumo nepaaukojo Gelbėjimo armijai, mat visą muziką persirašė į kietąjį diską. Jai nedaug kas patiko: labiausiai glamrokas ir progresyvi popmuzika, pageidautina iš Didžiosios Britanijos, nemažai įvairių abiem lytims būdinga išvaizda išsiskiriančių atlikėjų: Deividas Bouvis, „Sparks“, „Mott the Hoople“, Stivas Harlis, Markas Bolanas, „Small Faces“, „Roxy Music“. Naujausias buvo iš krašto stovintis grupės „Suede“ diskas.

Chemijos mokytojas vėl ginčijosi su žmona. Katrina nustatė DVD leistuvą, kad persuktų vaizdą, ir paskambino Beatei.

– Len.

Balsas nuskambėjo skardžiai, beveik mergaitiškai. O prisistatymas neatskleidė daugiau, nei reikia. Jei Norvegijoje atsiliepiama pavarde, tai reiškia, kad namuose gyvena nemaža šeima ir reikia tiksliai pasakyti, su kuo konkrečiai norėtum kalbėtis. Tačiau šiuo atveju Len reiškė tik našlę Beatę Len ir jos dukterį.

– Čia Katrina.

– Katrina! Seniai girdėta. Kas gero?

– Žiūriu televizorių. O tu?

– Žaidžiame „Monopolį“ su mažąja panele, mane baigia sudoroti. Guodžiuosi valgydama. Picą.

Katrina ėmė sukti galvą. Kokio amžiaus Beatės duktė? Na, tikrai pakankamai didelė, kad sudorotų mamą žaidžiant „Monopolį“. Dar vienas priminimas, kaip bauginančiai greitai lekia laikas. Katrina ketino pridurti, kad irgi guodžiasi valgydama.

Menkių galvas. Bet tada prisiminė, kad tai jau tapo banalia moteriška fraze, tarsi saviironišku posakiu, kurio tikimasi iš neva beviltiškų senmergių. O gal verčiau pasakyti tiesą: ji nėra tikra, ar galėtų gyventi be visiškos laisvės. Bėgant metams ji vis pagalvodavo, kad paskambins Beatei paplepėti. Taip, kaip plepėdavo su Hariu. Ji ir Beatė – dvi subrendusios vienišos policininkės, užaugintos tėvų policininkų, kiek daugiau nei vidutiniškai protingos realistės, nepuoselėjančios jokių tuščių vilčių, netgi nelaukiančios princo ant balto žirgo. Na, žirgas gal būtų ne pro šalį, jei tik nulakintų ten, kur jos nori.

Jiedvi galėtų kalbėtis be paliovos.

Bet ji niekaip neprisiruošė paskambinti. Žinoma, nebent darbo reikalais.

Šiuo atžvilgiu jos irgi mažai kuo skyrėsi.

– Skambinu dėl Valentino Jertseno, – tarė Katrina. – Miręs prievartautojas. Ar ką nors apie jį žinai?

– Palauk, – atsiliepė Beatė.

Katrina girdėjo, kaip Beatė barškina klaviatūrą, suvokė dar vieną bendrą jų bruožą. Jos abi visada prisijungusios prie internetinės duomenų bazės.

– Ai, šitas, – pareiškė Beatė. – Kelis kartus teko matyti.

Katrina suprato, kad Beatei prieš akis šviečia ekranas su nusikaltėlio nuotrauka. Sakoma, kad Beatės smegenų dalyje, vadinamoje *fusiform gyrus* ir atpažįstančioje veidus, išsaugomi visi kada nors regėtų žmonių atvaizdai. Beatės atveju posakis „aš niekada nepamirštu veidų“ tinka visu šimtu procentų. Ją tyrė smegenų specialistai, nes visame pasaulyje tokių gebėjimų turinčių žmonių yra vos trisdešimt keli.

– Tiriant tiek Tryvano, tiek Maridaleno bylas, jis buvo iškviestas apklausti, – tarė Katrina.

– Taip, kažką prisimenu, – atsiliepė Beatė. – Bet man rodos, kad abiem atvejais jis turėjo alibi.

– Viena kaimynystėje gyvenanti moteris prisiekinėjo, kad tomis naktimis jis buvo namie. Man įdomu, ar ištyrėte jo DNR.

– Neįsivaizduoju, kam būtų reikėję tai daryti, jei jis turėjo alibi. Anuomet DNR tyrimas ilgai truko ir daug kainavo. Dažniausiai tirdavome pagrindinius įtariamuosius, ir tik tada, jei nebūdavo už ko daugiau užsikabinti.

– Taip, bet tada, kai Valstybinė teismo medicinos tarnyba įsirengė DNR tyrimų laboratoriją, atnaujinote užšaldytas bylas ir pradėjote tirti DNR.

– Taip, tikrai, bet Maridaleno ir Tryvano bylose neturėjome jokių mėginių tyrimams. Ir, jei neklystu, Valentinas Jertsenas sulaukė bausmės. Su kaupu.

– O?

– Jį nužudė.

– Žinojau, kad jis miręs, bet ne...

– Taip, tikrai. Kai kalėjo Ilos kalėjime. Jį rado kameroje. Sudaužytą kaip kriaušę. Kiti kaliniai nemėgsta mažų mergaičių prievartautojų. Kaltininkas nerastas. Nemanau, kad kas nors būtų labai stengęsis jį surasti.

Tyla.

– Atleisk, kad negalėjau padėti, – apgailestavo Beatė. – Mano eilė žaisti ir išbandyti sėkmę, tad...

– Tikėkimės, kad ji nusišypsos, – palinkėjo Katrina.

– Ką?

– Kad sėkmė tau nusišypsos.

– Tikrai.

– Dar vienas dalykas, – pridūrė Katrina. – Norėčiau pasikalbėti su Irja Jakobsen, moterimi, kuri patvirtino Valentino alibi. Ji įtraukta į dingusiųjų be žinios sąrašą. Bet aš ėmiausi paieškų.

– Štai kaip?

– Adresas nepasikeitęs, mokesčiai nemokėti, socialinės paramos išmokos nepaimtos, kreditine kortele nesinaudota. Jokių kelionių ar skambučių mobiliuoju. Jei čia nematome jokio judėjimo, žmogų galima priskirti dviem kategorijoms.

Dažniausiai asmuo būna miręs. Bet aš kai ką aptikau. Loterija. Ji užsiregistravo į lažybas. Pastatė dvidešimt kronų.

– Ji žaidė loterijoje?

– Gal ir ji tikėjosi, kad nusišypsos sėkmė. Šiaip ar taip, tai reiškia, kad ji priklauso antrajai kategorijai.

– Kokiai?

– Tų, kurie iš visų jėgų stengiasi, kad jų nesurastų.

– Ir tu nori, kad padėčiau ją surasti?

– Žinau, koks paskutinis jos adresas Osle, taip pat – kuriame kioske ji užregistravo lažybų skaičius. Taip pat ir tai, kad ji vartojo narkotikus.

– *OK*, – tarė Beatė. – Paklausinėsiu slaptųjų agentų.

– Ačiū.

Tyla.

– Dar kas nors?

– Ne. Taip. Ką manai apie „Singin' in the Rain"?

– Nemėgstu miuziklų. Kodėl klausi?

– Ar nemanai, kad sunku rasti giminingą sielą?

Beatė sukikeno.

– Tiesa. Galim kada nors apie tai paplepėti.

Jos baigė pokalbį.

Antonas sėdėjo sukryžiavęs rankas. Klausėsi tylos. Žvalgėsi koridoriuje.

Mona užėjo pas pacientą, tuojau vėl pasirodys. Ir šelmiškai į jį žvilgtelės. Gal ranka prisilies jo peties. Paglostys plaukus. Gal skubiai pabučiuos, leis pajusti savo liežuvį, kurio skonis visada būna kaip mėtų, o tada nutols koridoriumi. Kraipydama savo gundantį užpakaliuką, erzindama. Gal ji ir nevalingai taip žingsniuoja, bet jam patinka galvoti, kad taip eina tyčia. Kad įtempia raumenis, linguoja klubais, pasitempia prieš jį, Antoną Mitetą. Taip, tikrai, jis turėtų už daug ką jaustis dėkingas.

Jis dirstelėjo į laikrodį. Tuojau keisis pamaina. Jau ruošėsi nusižiovauti, bet staiga išgirdo riksmą.

To pakako, kad pareigūnas pašoktų ant kojų. Antonas atplėšė duris. Permetė patalpą akimis, įsitikino, kad palatoje tėra Mona su ligoniu.

Slaugytoja prasižiojusi stovėjo prie lovos. Neatitraukė žvilgsnio nuo paciento.

– Ar jis?.. – pradėjo Antonas, bet nebaigė sakinio, nes išgirdo. Širdies monitoriaus garsas buvo toks šaižus, o tyla – tokia kurtinanti, kad jis net koridoriuje galėjo girdėti trumpus ritmingus pypsėjimus.

Mona pirštų galiukais lietė vietą, kurioje raktikaulis susijungia su krūtinkauliu. Laura vadino tą lopinėlį „papuošalų duobute", nes kaip tik čia kabėjo auksinė širdelė, kurią Mitetas padovanojo jai vieno vestuvių jubiliejaus proga, kurių jie niekada nešvęsdavo, bet vis tiek savaip paminėdavo. Galbūt iki šios vietos ir pakyla moterų širdis, kai jos išsigąsta, įniršta ar pristinga oro, nes Laura vis priglausdavo pirštus prie to paties taško. Ir atrodė, kad šios moters kūno kalba, visai tokia pati kaip Lauros, prikaustė visą jo dėmesį. Net kai Mona švytėdama nusišypsojo ir, tarsi bijodama pažadinti pacientą, sušnabždėjo, jam atrodė, kad žodžiai sklinda iš kažkur toli:

– Jis prabilo. Jis *prabilo.*

Katrinai prireikė ne daugiau kaip trijų minučių gerai pažįstamais užkulisiais patekti į Oslo policijos sistemą, bet rasti tardymo įrašus apie prievartavimą viešbutyje „Otta" buvo gerokai sunkiau. Suskaitmeninti visą filmuotą medžiagą ir garso įrašus jiems pasisekė puikiai, bet su abėcėline rodykle kilo sunkumų. Katrina išbandė visus į galvą atėjusius paieškos žodžius – Valentinas Jertsenas, viešbutis „Otta", išprievartavimas ir panašiai, bet tai nedavė jokių rezultatų ir Katrina jau buvo benuleidžianti rankas, kai ūmai kambaryje nuaidėjo ausį rėžiantis balsas.

– Ji gi pati šito prisiprašė.

Katrina pasijuto tarsi nukrėsta elektros šoko, kaip tada, kai su tėvu sėdėjo valtyje, o jis ramiai pareiškė, kad užkibo žuvis. Ji nežinojo kodėl, bet tiesiog žinojo, kad girdi *tą* balsą. Tai – jis.

– Įdomu, – pasigirdo kitas balsas. Žemas, kone įsiteikiantis. Tikslo siekiančio policininko balsas. – Kodėl taip sakai?

– Jos to prašosi, argi ne? Vienaip ar kitaip. O galiausiai susigėsta ir praneša policijai. Bet visa tai tau jau žinoma.

– Taigi, ta mergaitė viešbutyje „Otta". Ar sakai, kad ji šito prisiprašė?

– Būtų tai padariusi.

– Jei nebūtum jos prieš tai išprievartavęs?

– Jei būčiau ten buvęs.

– Valentinai, ką tik prisipažinai, kad tąnakt ten buvai.

– Kad kuo smulkiau papasakotum apie prievartavimą. Sėdėti kalėjime gana nuobodu, žinai. Reikia... visais įmanomais būdais paįvairinti dieną.

Tyla.

Tada pasigirdo skardus Valentino juokas. Katrina pašiurpo ir tvirčiau apsisiautė nertiniu.

– Tiek dirbai, o tai nebuvo verta nė sudilusio... Kaip ten sakoma, pareigūne?

Katrina užmerkė akis ir įsivaizdavo jo veidą.

– Kol kas padėkime viešbučio „Otta" bylą į šalį. Valentinai, kaip dėl tos mergaitės Maridalene?

– O kas dėl jos?

– Tai padarei tu, ar ne?

Šįkart nuskambėjo garsus juokas.

– Pareigūne, jums trūksta patirties. Konfrontacija per tardymą turėtų būti pribaigiantis smūgis, o ne lengvas antausis.

Katrina įvertino, kad Valentino žodynas daug turtingesnis nei kitų kalinių.

– Taigi, tu tai neigi?

– Ne.

– Ne?

– Ne.

Katrina girdėjo, kaip policininkas įkvepia, drebėdamas iš nekantrumo. Tada jis suėmė save į rankas ir ramiai paklausė:

– Ar tai reiškia, kad... prisipažįsti, jog rugsėjį Maridalene išprievartavai merginą ir ją nužudei?

Pareigūnas buvo pakankamai patyręs, kad įvardytų konkrečiai, jis tikėjosi teigiamo atsakymo ir formulavo taip, kad ginantis advokatas negalėtų teigti, jog kaltinamasis nesuprato, apie kokią bylą kalbama. Bet kaltinamajam atsakant balse suskambo linksmos gaidelės:

– Tai reiškia, kad man nereikia to neigti.

– Kas per...

– Tai prasideda raide a ir baigiasi raide i.

Trumpa pauzė.

– Kaip gali drąsiai tvirtinti, kad tą vakarą turi alibi, Valentinai? Tai nutiko seniai.

– Nes kai jis man pasakė, aš apie tai pagalvojau. Ką tiksliai tuo metu veikiau.

– Kas ką pasakė?

– Merginos prievartautojas.

Ilga pauzė.

– Ar mus mulkini, Valentinai?

– O ką manote jūs, pareigūne Zachrisonai?

– Kodėl manai, kad mano vardas toks?

– Snarlio kelias, numeris 41? Teisingai? – Vėl tyla. Vėl juokas ir Valentino balsas: – Nė sudilusio skatiko. Tiek dirbai, o tai nebuvo verta nė...

– Iš kur sužinojai apie tą išprievartavimą?

– Pareigūne, šiame bloke kali iškrypėliai. Kaip manote, apie ką mes šnekučiuojamės? Mes sakome *thank you for sharing*[*]. Žinoma, jis manė, kad nepriplepėjo per daug, bet aš skaitau laikraščius ir tą bylą gerai pamenu.

[*] Ačiū, kad pasidalijai. (Angl.)

– Tai kas nusikalto, Valentinai?

– Kada, Zachrisonai?

– Kada?

– Jei išduosiu, kada galiu tikėtis iš čia ištrūkti?

Katrinai knietėjo persukti, praleisti pasikartojančias pauzes.

– Tuojau sugrįšiu.

Čiūžtelėjo kėdė. Tyliai užsidarė durys.

Katrina laukė. Klausėsi, kaip vyras įkvepia ir iškvepia. Ir pajuto kažką keisto. Jai pasidarė sunku kvėpuoti. Tarsi iš kolonėlių sklindantis vyro alsavimas išsiurbtų iš jos svetainės visą gyvybę.

Policininkas negalėjo būti išėjęs ilgiau nei kelias minutes, bet Katrinai atrodė, kad laukia visą pusvalandį.

– *OK*, – prabilo jis, vėl čiūžtelint kėdei.

– Greitai grįžai. Man sumažins bausmę, ar ne?

– Valentinai, žinai, kad bausmę skiriame ne mes. Bet pasikalbėsime su teisėju, gerai? Taigi, koks tavo alibi ir kas išprievartavo merginą?

– Visą naktį praleidau namie. Buvau su namo šeimininke, ir jei ji nesusirgo Alcheimeriu, tikrai tai patvirtins.

– Kaip gali tai prisiminti?

– Atmintyje išlieka prievartavimų datos. Jei laimingojo tipelio nesurandate iškart, žinau, kad anksčiau ar vėliau prisistatysite pas mane ir kamantinėsite, kur buvau.

– Supratau. O dabar – tūkstančio kronų vertės klausimas. Kas tai padarė?

Atsakyta buvo lėtai, labai aiškiai tariant:

– Ju-das Jo-han-se-nas. Sakoma, jis geras policininkų pažįstamas.

– Judas Johansenas?

– Tiri lytinius nusikaltimus ir nepameni garsaus prievartautojo vardo, Zachrisonai?

Pasigirdo šliurinimas.

– Kodėl manai, kad nepamenu vardo?

– Tavo išraiška bereikšmė kaip tuščia kosmoso erdvė. Johansenas yra didžiausias prievartautojas po... na, po manęs. Ir jame slypi žudikas. Jis pats to dar nežino, bet patikėkite, laikui bėgant tas žudikas nubus.

Katrinai pasirodė, kad girdi, kaip besiseilėjančiam policininkui atvimpa žandikaulis. Tada vėl stojo kurtinanti tyla. Moteris įsivaizdavo, kad girdi, kaip policininkui ima daužytis širdis, kaktą išpila prakaitas, o jis bando suvaldyti jaudulį ir nervingumą, nes supranta, kad išgyvena didžiąją akimirką, didįjį persilaužimą, kad jau laiko rankose savo didžiąją sėkmę.

– Kaip, kaip... – mikčiojo Zachrisonas, bet jį pertraukė staugimas, besiveržiantis per garso kolonėles, ir Katrina galiausiai suvokė, kad tai juokas. Valentinas kvatojo. Pamažu šaižūs stūgavimai virto ilgais trūkčiojančiais atodūsiais.

– Maustau tave, Zachrisonai. Judas Johansenas yra gėjus. Sėdi gretimoje kameroje.

– Ką?

– Ar norite išgirsti istoriją, kuri daug įdomesnė už tą, kurią jūs sugalvojot? Judas dulkino vaikinuką, ir abu juos užtiko jaunuolio motina. Judo nelaimei, vaikėzas vis dar slėpė savo pakraipą, o ta šeima buvo iš turtingų ir konservatyvių. Taigi jie pranešė policijai, kad Judas prievartautojas. Judas! Kuris nėra nė musės nuskriaudęs. Ar sakoma – blusos? Musė, blusa. Nesvarbu. Ką manai apie tos bylos atnaujinimą? Galiu tau papasakoti, ką po teismo iškrėtė tas vaikėzas. Kiek suprantu, vis dar gali sušvelninti man bausmę, ar ne?

Kėdės kojos brūkštelėjo per grindis. Tada kėdė nukrito. Mygtuko spustelėjimas ir tyla. Menkių galvos jau buvo ataušusios.

– Taip, taip, – kalbėjo Antonas Mitetas. – Jis *prabilo*!

Pareigūnas stovėjo koridoriuje, prie ausies prispaudęs telefoną, ir tikrino dviejų atėjusių gydytojų tapatybės korteles. Jų

veiduose atsispindėjo nuostaba ir susierzinimas. Ar jis tikrai turėtų juos prisiminti?

Antonas jiems mostelėjo, ir gydytojai nuskubėjo pas ligonį.

– O ką jis pasakė? – telefonu pasiteiravo Gunaras Hagenas.

– Ji tik išgirdo, kad jis kažką murma, o ne ką sako.

– Ar dabar jis nemiega?

– Miega. Jis tiesiog kažką suvapėjo ir vėl nutilo. Bet gydytojas sako, kad jis gali bet kada nubusti.

– Supratau, – tarė Hagenas. – Man viską pranešk, *OK*? Skambink. Bet kada.

– *OK*.

– Gerai. Gerai. Ligoninės personalas irgi privalo man apie viską pranešinėti, bet... na, jiems ir taip rūpesčių per akis.

– Žinoma.

– Taip, argi ne tiesa?

– Tiesa.

– Taip.

Antonas įsiklausė į tylą. Ar Gunaras Hagenas bando kažką pasakyti?

Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas padėjo ragelį.

9 skyrius

Pusę dešimtos Katrina nusileido Gardermoeno oro uoste, įsėdo į oro uosto traukinį ir nudardėjo per visą Oslą. Arba, tiksliau, po Oslu. Anksčiau ji čia gyveno, bet kelis kartus šmėkštelėję miesto vaizdai nesukėlė jokio ilgesio. Abejingi pastatų kontūrai. Žemi, gerumu spinduliuojantys, snieguoti, aptakūs kalnai ir ramūs kaimeliai. Traukinyje – sustingę abejingi veidai, nepažįstami žmonės nebendrauja vieni su kitais taip laisvai ir nevaržomai kaip Bergene. Galiausiai vienoje brangiausių

pasaulyje linijų buvo duotas klaidingas signalas, ir traukinys sustojo aklinai tamsiame tunelyje.

Ji užpildė prašymą vykti į Oslą ir pabrėžė, kad jų pačių apygardoje – Hordalande – yra trys neišaiškinti išprievartavimai, panašūs į tuos, kuriuos galbūt įvykdė Valentinas. Tvirtino, kad jei susies Valentiną su šiomis bylomis, tai netiesiogiai padės KRIPOS'ui ir Oslo policijos skyriui išaiškinti jų pareigūnų nužudymą.

– Ir kodėl gi to negali padaryti Oslo policija? – paklausė jos Žmonių paieškos ir smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas Kniutas Miuleris-Nilsenas.

– Todėl, kad jie išaiškina 20,8 procento nusikaltimų, o mes – 40,1 procento.

Miuleris-Nilsenas garsiai nusikvatojo, ir Katrina iškart suprato, kad lėktuvo bilietas – jos kišenėje.

Išjudėdamas traukinys sutrūkčiojo, ir vagonas sudejavo. Su palengvėjimu, iš susierzinimo ir nevilties. Katrina išlipo Sandvikoje, ir taksi nuvažiavo iki Eiksmarkos apylinkių.

Automobilis sustojo Josingo kelyje prie namo, pažymėto numeriu 33. Išlipdama iš taksi ji įmynė tiesiai į pilką pliurzę. Tik aukšta tvora aplink raudonų plytų pastatą bylojo apie tai, kad Ilos kalėjime ir tardymo izoliatoriuje laikomi patys pavojingiausi šalies žudikai, narkotikų prekeiviai ir prievartautojai. Ir ne tik. Bendrosiose nuostatose buvo parašyta, kad tai – valstybinė institucija vyriškos lyties nusikaltėliams, kuriems „reikalinga ypatinga pagalba".

Nebent reikia padėti nepasprukti, pagalvojo Katrina. Padėti nežaloti kitų. Padėti daryti tai, kas, anot sociologų ir kriminologų, yra būdinga visai žmonių padermei: būti gerais žmonėmis, padaryti kažką gero bendruomenei, aktyviai dalyvauti socialiniame gyvenime.

Katrina praleido ganėtinai daug laiko Bergeno psichiatrijos ligoninėje, tad ten ir sužinojo: dažniausiai net ir nevykdantiems kriminalinės veiklos iškrypėliams visai nė motais

visuomenės gerovė, jie nepuoselėja jokių santykių su kitais, tik su savimi ir savo demonais, tenori, kad juos paliktų ramybėje. Tačiau tai nereiškia, kad jie nori ramybėje palikti kitus.

Ji praėjo pro patikros punktus, parodė savo tapatybės kortelę, elektroniniu paštu gautą leidimą, ir jai buvo paaiškinta, kaip rasti kameras.

Laukiantis kalėjimo prižiūrėtojas stovėjo išsižergęs, sukryžiavęs rankas, ir žvangino raktais. Kiek labiau pasitempęs, atstatęs krūtinę, juk apsilankė ponia iš policijos, iš teisėtvarkos brahmanų kastos, su kurios atstovais kalėjimo pareigūnai, sargai ir netgi automobilių stovėjimo aikštelių prižiūrėtojai elgiasi ypatingai.

Katrina laikėsi kaip visada tokiomis aplinkybėmis: mandagiau ir draugiškiau, nei jai būdinga.

– Sveika atvykusi į kanalizaciją, – pasisveikino kalėjimo prižiūrėtojas.

Katrina nuoširdžiai tikėjo, kad vyras taip nesutinka eilinių lankytojų, o šiuos žodžius parinko iš anksto, ir dabar juodojo humoro gaidelės atskleidžia šio darbo kasdienybės išugdytą cinizmą.

Katrina pamanė, kad čia viskas visai neblogai atrodo. Su prižiūrėtoju toliau žingsniavo koridoriais. O gal juos reikėtų vadinti sistemos žarnynu? Ta vieta, kur įstatymų virškinamasis traktas doroja pripažintus kaltais tol, kol jie virsta dvokiančia ruda mase, kuria anksčiau ar vėliau teks atsikratyti. Visos durys buvo uždarytos, koridoriai tušti.

– Iškrypėlių blokas, – tarė kalėjimo prižiūrėtojas ir atrakino geležines duris koridoriaus gale.

– Tai jiems skirtas visas blokas?

– Taip, jei visi lytiniai nusikaltėliai kali drauge, sumažėja tikimybė, kad juos pribaigs.

– Pribaigs? – perklausė Katrina, vaizduodama nustebusią.

– Kaip ir visuomenėje, lytinių nusikaltėlių čia nekenčia. Gal net labiau nei laisvėje. Čia turime ir žudikų, kurie valdosi

kiek mažiau nei aš ar jūs. Tad kokią prastesnę dieną... – jis dramatiškai persibraukė raktu gerklę.

– Juos *nužudo*? – sušuko Katrina su pasibaisėjimu balse ir akimirką suabejojo, ar tik nebus perlenkusi lazdos. Bet prižiūrėtojas neatkreipė į tai dėmesio.

– Na, gal ne nužudo. Bet jie susimoka. Nuolatos sulaukiame iškrypėlių sulaužytomis rankomis ir kojomis. Sako, kad nukrito nuo laiptų ar paslydo duše. Juk negali nieko išpasakoti, ar ne? – Jis užrakino už savęs duris ir įkvėpė. – Ar užuodžiate? Tai ant karštų radiatorių ištryškusi sperma. Išdžiūsta akimirksniu. Matyt, tas kvapas įsigeria į metalą ir jo neįmanoma išnaikinti. Dvokia kaip sudegusi mėsa, ar ne?

– Homunkulai, – įkvėpusi tarė Katrina. Ji užuodė tik šviežius sienų dažus.

– Ką?

– XVII amžiuje žmonės tikėjo, kad sperma sudaryta iš mažų žmogeliukų, homunkulų, – paaiškino ji. Pamačiusi, kaip pareigūnas šnairuoja, Katrina susivokė, kad pasielgė neapdairiai ir suklydo; o reikėjo apsimesti, kad nustebo. – Taigi, – skubiai pridūrė ji. – Valentinas kalėjo saugiai uždarytas su kitais savo padermės atstovais?

Kalėjimo prižiūrėtojas papurtė galvą.

– Kažkas paleido gandus, kad jis išprievartavo mergaites Maridalene ir Tryvane. O į kalinius, kurie užpuolė nepilnametes, žiūrima visai kitaip. Net ir pagarsėję prievartautojai nekenčia tų, kurie dulkina vaikus.

Katrina nustebusi atsigręžė – šįkart nevaidindama. Labiausiai ją paveikė tai, kaip lengvai vyras apie tai kalba.

– Tai Valentiną užtalžė?

– Tikrai taip.

– O tie gandai? Ar žinote, kas juos paleido?

– Taip, – atsakė kalėjimo prižiūrėtojas, atrakindamas kitas duris. – Jūs.

– Mes? Policija?

– Apsilankė policininkas ir ketino apklausti kalinius dėl dviejų bylų. Bet man sakė, kad jis daugiau pasakojo nei klausinėjo.

Katrina linktelėjo. Buvo apie tai girdėjusi: jei tirdama bylą policija išsiaiškina, kad kalinys išprievartavo vaiką, bet negali to įrodyti, pasirūpina, kad bausmės jis susilauktų kitais būdais. Tereikia pranešti reikiamam kaliniui. Tam, kurio rankose valdžia. Arba tam, kuris visai nesitvardo.

– Ir jūs su tuo taikstotės?

Prižiūrėtojas patraukė pečiais.

– O ką gali padaryti kalėjimo prižiūrėtojai? – ir pridūrė žemesniu balsu: – Beje, šiuo atveju mes turbūt ir neprieštaravome.

Jie praėjo pro bendrąsias kalinių patalpas.

– Ką turite galvoje?

– Valentinas buvo liguistas niekšas. Tikras blogio įsikūnijimas. Apie tokį žmogų galvoji: „Kam Dievas pasiuntė jį į žemę?“ Čia dirbo moteris, kurią jis...

– O, labas, štai kur tu.

Balsas skambėjo draugiškai, ir Katrina nesąmoningai atsisuko kairėn. Prie smiginio lentos stovėjo du vyrai. Ji susidūrė su vylingu pasisveikinusiojo, lieso ketvirtą dešimtį einančio vyro, žvilgsniu. Paskutinės šviesios sruogos buvo sušukuotos skersai paraudusio viršugalvio. Odos liga, pagalvojo Katrina. O gal čia yra soliariumas, jei jiems reikalinga ypatinga pagalba?

– Maniau, kad jau niekada nepasirodysi, – nenuleisdamas nuo jos akių, vyras ištraukė strėlytes. Tada paėmė strėlytę, metė, ir ši įsmigo tiesiai į raudono viduriuko centrą, „buliaus akį“. Kikendamas jis pasukiojo strėlytę ir įkišo giliau. Tada ištraukė. Išleido čiulptelėjimą primenantį garsą. Kitas vyras nenusijuokė, kaip tikėjosi Katrina. Jis tik neramiai stebėjo savo draugelį.

Kalėjimo prižiūrėtojas švelniai suėmė Katriną už parankės ir norėjo nusivesti ją tolyn, bet ji patraukė ranką ir karštligiškai

ieškojo sąmojingo atsakymo. Mintis apie strėlyčių dydžio organus nepasirodė itin maloni.

– Gal į plaukų želė dėk mažiau „Cillit bang“?

Ji nuėjo žinodama – jei ir nepataikė į „buliaus akį“, trūko labai nedaug. Vyro veidą užliejo raudonis, jis dar plačiau išsiviepė ir tarsi atiduodamas pagarbą kilstelėjo ranką.

– Ar Valentinas galėjo kam nors išsipasakoti? – prižiūrėtojui darant duris paklausė Katrina.

– Jonui Johansenui.

– Vadinamam Judu?

– Taip. Jis sėdėjo už vyro išprievartavimą. Tokių čia nedaug.

– Kur jis dabar?

– Pabėgo.

– Kaip?

– Mes nežinome.

– Nežinote?

– Klausykite, aplinkui daug blogiukų, bet tai nėra sugriežtinto režimo blokas. Čia yra ir tokių, kuriems sutrumpinamas bausmės laikas. Skelbiant nuosprendį Judui, buvo daug švelninančių aplinkybių. O Valentinas sėdėjo tik už pasikėsinimą išprievartauti. Serijiniai nusikaltėliai laikomi kitur. Todėl nešvaistome lėšų saugodami tuos, kurie jau sėdi. Ryte visus sušaukę suskaičiuojame ir kartais ko nors pasigendame, tada visi turi grįžti į savo kameras, ir mes pamatome, ko trūksta. Bet jei suskaičiuojame ir visi savo vietose, diena teka įprasta vaga. Taip ir susizgribome, kad Johanseno nėra, ir iškart pranešėme policijai. Nesukome sau dėl to galvos. Tol, kol neužvirė kita byla.

– Turite galvoje...

– Taip, Valentino nužudymą.

– Tai Judo tuo metu čia nebuvo?

– Teisingai.

– Kaip manote, kas galėjo jį nužudyti?

– Nežinau.

Katrina linktelėjo. Atsakymas nuskambėjo kiek per greitai, tarsi iš anksto paruoštas.

– Pažadu, tai liks tarp mūsų. Aš klausiu *jūsų*, kaip manote, kas nužudė Valentiną?

Prižiūrėtojas čekštelėjo liežuviu ir atidžiai stebėjo Katriną. Tarsi tyrinėtų, ar nieko nepraleido per pirmąją apžiūrą.

– Čia buvo daug žmonių, kurie nekentė ar bijojo Valentino. Gal kai kurie pagalvojo – arba mes, arba jis. Valentinas troško keršto. Tas, kuris pribaigė Valentiną, irgi buvo apakintas noro kerštauti. Valentinas buvo... Kaip čia pasakius... – Katrina stebėjo, kaip virš pareigūno apykaklės aukštyn žemyn šokčioja Adomo obuolys. – Kūnas buvo pavirtęs į drebučius. Dar niekada nieko panašaus nebuvau matęs.

– Gal sudaužytas buku įnagiu?

– Nieko apie tai nežinau, bet jį, be abejo, mušė tol, kol tapo neatpažįstamas. Veidas priminė faršą. Jei ne klaiki tatuiruotė ant krūtinės, neįsivaizduoju, kaip būtume nustatę jo tapatybę. Nesu labai jautrus, bet po to mane kamavo siaubingi košmarai.

– Kokia tai buvo tatuiruotė?

– *Kokia*?

– Taip, ko... – Katrina pastebėjo, kad sunkiai sekasi vaidinti draugišką policininkę, suėmė save į rankas, kad nuslėptų susierzinimą. – Ką vaizdavo tatuiruotė?

– Ką aš žinau? Kažkokį veidą. Siaubinga. Tarsi būtų ištemptas į šonus. Tarsi būtų kažkur užstrigęs ir bandytų išsilaisvinti.

Katrina lėtai linktelėjo.

– Tarsi negalėtų pabėgti nuo savo kūno, kuriame įkalintas?

– Taip, būtent. Ar pažįstate ką nors?..

– Ne, – atsakė Katrina. Bet pažįstu tą jausmą, pamanė ji. – Ir to Judo niekas niekad nerado?

– *Jūs* Judo neradote.

– Ne. O kaip manote, kodėl *neradome*?

Prižiūrėtojas patraukė pečiais.

– Iš kur man žinoti? Tik žinau, kad šiuo metu Judo bylai neteikiama pirmenybė. Kaip jau sakiau, rasta daug švelninančių aplinkybių, ir galimybė, kad jis vėl nusikals, labai maža. Jam buvo likę nedaug sėdėti, bet mulkis užsikepė.

Katrina linktelėjo. Užsikepė pasprukti. Data artėja, kalinys ima galvoti apie laisvę, ir staiga dar vieną dieną sėdėti už grotų pasidaro nepakeliama.

– Ar dar kas nors galėtų man papasakoti apie Valentiną?

Prižiūrėtojas papurtė galvą.

– Be Judo, niekas nenorėjo turėti su juo reikalų. Velnias, jis vertė žmones jaustis nepatogiai. Jam įėjus į patalpą kažkas nutikdavo visai aplinkai.

Katrina stovėjo ir klausinėjo toliau, kol pripažino, kad tiesiog bando pasiteisinti dėl sugaišto laiko ir bilieto.

– Pradėjote man pasakoti apie Valentiną, – priminė ji.

– Tikrai? – skubiai mestelėjo prižiūrėtojas, žiūrėdamas į laikrodį. – Vaje, turiu eiti...

Einant atgal laisvalaikio kambaryje Katrina išvydo tik liesą vyrą raudonu viršugalviu. Jis stovėjo tiesiai, nuleidęs rankas, ir spoksojo į tuščią smiginio lentą. Strėlyčių nesimatė. Jis lėtai atsisuko, ir Katrinai neliko nieko kito, tik atremti jo žvilgsnį. Šypsnys buvo dingęs, o akys – blausios, pilkšvos kaip medūza.

Vyras kažką šūkčiojo. Keturis žodžius, kuriuos vis kartojo. Garsiai ir šaižiai, kaip apie pavojų įspėjantis paukštis. Tada pratrūko juoku.

– Dėl jo nesijaudinkite, – nuramino prižiūrėtojas.

Jiems skubant koridoriumi tolyn, juokas už nugarų nuslopo.

Katrina vėl išėjo į lauką ir įkvėpė drėgno šalto lietingo oro.

Ji išsitraukė telefoną ir sustabdė diktofoną, kuris buvo įjungtas visą laiką, kol ji buvo viduje, tada paskambino Beatei.

– Iloje viskas atlikta, – pranešė ji. – Ar turi laiko?

– Įjungsiu kavos aparatą.

– Ar neturi?..

– Katrina, esi policininkė. Gersi kavą iš aparato, *OK*?

– Klausyk, paprastai valgydavau kavinėje „Café Sara“ Turgaus gatvėje, o tau reikia iškišti nosį iš laboratorijos. Papietaukim. Aš moku.

– Taip ir turėtų būti.

– O?

– Aš ją radau.

– Ką tokią?

– Irją Jakobsen. Ji gyva. Jei paskubėsime.

Jos susitarė susitikti po penkiolikos minučių ir baigė pokalbį. Laukdama taksi Katrina įvertino įrašą. Telefono kampas kyšojo iš kišenės, mikrofonas buvo įjungtas, ir Katrina pamanė, kad su geromis ausinėmis tikrai išgirs, ką papasakojo pareigūnas. Ji persuko įrašą ir išklausė tai, kam išgirsti ausinių neprireikė. Nesiliaujančių garsių raudongalvio įspėjimų.

„Valentinas gyvas. Valentinas žudo. Valentinas gyvas. Valentinas žudo.“

– Šįryt jis nubudo, – pranešė Antonas Mitetas, kai abu su Gunaru Hagenu skubėjo koridoriumi.

Pamačiusi juos ateinant Siljė pakilo nuo kėdės.

– Silje, gali eiti namo, – tarė Antonas. – Aš perimsiu.

– Bet tavo pamaina prasideda po valandos.

– Sakau, kad gali eiti. Turėsi laisvo laiko.

Ji metė į Antoną vertinantį žvilgsnį. Pažvelgė į vyriškį greta.

– Gunaras Hagenas, – prisistatė jis ir kiek palinkęs priekin ištiesė ranką. – Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas Gunaras Hagenas.

– Žinau, kas jūs, – atsiliepė mergina, spausdama jam ranką. – Siljė Gravseng. Tikiuosi kada nors jums dirbti.

– Puiku, – atsakė Hagenas. – Gali pradėti vykdydama tai, ką sako Antonas.

Ji linktelėjo Hagenui.

– Po nurodymais man pasirašote jūs, tad, be abejo...

Antonas stebėjo, kaip ji susimeta į krepšį daiktus.

– Beje, tai paskutinė mano diena, – priminė ji, – laikas pradėti galvoti apie egzaminus.

– Policijoje Siljė atlieka mokomąją praktiką, – paaiškino Antonas.

– Esu Policijos mokyklos studentė. Dabar ji vadinasi PM, – pridūrė Siljė. – Viršininke, mane domina vienas dalykas.

– Taip, – atsiliepė Hagenas, o merginos plepumas sukėlė jam šypseną.

– Tas legendinis jums dirbęs žmogus, Haris Hūlė. Sakoma, kad jis nepadarė jokių šiurkščių klaidų. Ir išaiškino visas tirtas bylas. Ar tai tiesa?

Antonas kostelėjo, bet Siljė nekreipė į jį dėmesio.

Įkypa Hageno šypsena dar labiau paplatėjo.

– Visų pirma, ar gali ant sąžinės gulėti neišaiškintos bylos, kuriose nepadarei jokių šiurkščių klaidų? Kaip manai?

Siljė Gravseng neatsakė.

– O dėl Hario ir neišaiškintų bylų... – Hagenas pasitrynė smakrą. – Na, jie turbūt teisūs. Nelygu kaip pažiūrėsi.

– Nelygu kaip pažiūrėsi?

– Jis grįžo iš Honkongo tirti žmogžudystės, už kurią buvo suimtas jo įsūnis. Ir nors Olegą išteisino, o kaltę prisiėmė kitas, Gusto Hanseno nužudymo byla niekada nebuvo išaiškinta. Bent jau ne oficialiai.

– Ačiū, – tarė Siljė ir šyptelėjo.

– Sėkmės darant karjerą, – palinkėjo Gunaras Hagenas.

Jis stovėjo ir stebėjo, kaip mergina tolsta koridoriumi. Nieko keisto, nes vyrams visada patinka stebėti jaunas dailias merginas ir kelioms sekundėms užvilkinti tai, su kuo vis tiek teks susidoroti, pagalvojo Antonas. Jis pastebėjo viršininko susijaudinimą. Pagaliau Hagenas atsisuko į uždaras duris. Užsisagstė švarką. Paspyruokliavo ant pirštų galų kaip tenisininkas, laukiantis priešininko smūgio.

– Einu vidun.

– Gerai, – atsiliepė Antonas. – Aš pabūsiu čia.
– Gerai, – pritarė Hagenas. – Gerai.

Įpusėjus pietums Beatė paklausė Katrinos, ar tą kartą jie su Hariu mylėjosi.

O tik pradėjus valgyti Beatė papasakojo, kad parodžius nuotrauką vienas slaptasis agentas atpažino melagingus parodymus apie alibi davusią moterį, Irją Jakobsen. Papasakojo, kad ji daugiausia laiko leidžia name netoli Aleksanderio Chielano aikštės, kurią jie itin atidžiai stebi, mat ten vyksta prekyba metamfetaminu. Bet policija nesidomi Irja, ji neprekiauja, blogiausiu atveju vartoja pati.

Paskui jos plepėjo apie darbą, asmeninį gyvenimą, ir galiausiai kalba pasisuko apie senas geras dienas. Kai Beatė pareiškė, kad anais laikais Katrinai žingsniuojant koridoriumi pusei Smurtinių nusikaltimų skyriaus pareigūnų persisukdavo kaklai, Katrina švelniai paprieštaravo. Ta pačia proga Katrina prisiminė, kad moterys taip pastato viena kitą į vietą: pabrėždamos, kaip gražiai kitos atrodė *kadaise*. Ypač jei pačios nėra grožio įsikūnijimas. Bet nors dėl Beatės niekam niekada nėra persisukęs kaklas, akių ji irgi niekam nebadė. Ji buvo rami, išmušta raudonio, uoliai dirbanti, ištikima, visada sąžininga. Bet kažkas tikrai pasikeitė. Gal kaltos taurės baltojo vyno, kuriuo moterys save palepino. Juk Beatei nebūdinga uždavinėti tokių tiesmukų asmeniškų klausimų.

Katrina džiaugėsi, kad tuo metu čiaumojo pitą, tad tegalėjo papurtyti galvą.

– Bet *OK*, – tarė ji nurijusi, – pripažįstu, kad man buvo kilusi tokia mintis. Ar Haris ką nors minėjo?

– Haris man daug išpasakojo, – atsakė Beatė, keldama taurę su paskutiniais lašais. – Man buvo įdomu, ar jis melavo, kai paneigė, kad tu ir jis...

Katrina mostelėjo prašydama sąskaitos.

– Kodėl manai, kad mes buvom artimi?

– Mačiau, kaip vienas į kitą žiūrėjote. Girdėjau, kaip kalbėjotės.

– Mes su Hariu *ginčijomės*, Beate!

– Tą ir turiu omeny.

Katrina nusijuokė.

– O kaip dėl tavęs ir Hario?

– Neįmanoma. Per daug geras draugas. O paskui, žinoma, pradėjau draugauti su Halvorsenu.

Katrina linktelėjo. Hario partneris, jaunas detektyvas iš Steincherio. Halvorsenas buvo Beatės vaiko tėvas, jį nužudė einantį pareigas.

Tyla.

– Kas yra?

Katrina gūžtelėjo. Išsitraukė telefoną ir paleido įrašo pabaigą.

– Iloje daug bepročių, – įvertino Beatė.

– Aš ir pati praleidau šiek tiek laiko psichiatrijos ligoninėje, tad žinau, kas yra beprotybė, – tarė Katrina. – Bet man įdomu, iš kur jis žinojo, kad atvykau ten dėl Valentino.

Antonas Mitetas sėdėjo ant kėdės ir stebėjo, kaip link jo artėja Mona. Mėgavosi vaizdu. Galvojo, kad tai gali būti vienas iš paskutinių kartų.

Moteris iš tolo jam šypsojosi. Ėjo tiesiai prie jo. Jis matė, kaip slaugytoja stato koją už kojos, tarsi žengtų nematoma tiesia linija. Gal ji tiesiog taip vaikšto? O gal taip žingsniuoja matant jam? Ji priartėjo, nesąmoningai žvilgtelėjo per petį, įsitikino, kad niekas neateina. Ranka persibraukė plaukus. Antonas tebesėdėjo, bet apglėbė jos šlaunis ir pažvelgė viršun.

– Na? – prabilo jis. – Ar tu irgi šioje pamainoje?

– Taip, – atsakė ji. – Altmano teko atsisakyti. Jį vėl perkėlė pas vėžininkus.

– Vadinasi, matysiu tave kiek dažniau, – nusišypsojo Antonas.

– Nebūčiau tokia tikra, – paprieštaravo ji. – Tyrimai rodo, kad jam sparčiai gerėja.

– Bet mes juk vis tiek susitiksime.

Jis pasakė tai tarsi pokštaudamas. Bet tai nebuvo pokštas. Ir ji tai žinojo. Gal dėl to moteris sustingo, jos šypsena pavirto grimasa, ji nustūmė vyrą šalin, žvelgdama per petį, tarsi rodydama, kad daro tai slėpdamasi nuo svetimų žvilgsnių. Antonas paleido.

– Dabar palatoje Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas.

– Ką jis ten veikia?

– Kalbasi su juo.

– Apie ką?

– Negaliu to pasakoti, – tarė jis. Užuot pasakęs „nežinau". Dieve, koks jis apgailėtinas.

Tą akimirką prasivėrė durys ir išėjo Gunaras Hagenas. Jis stabtelėjo, pažvelgė į Moną, tada į Antoną, vėl į Moną. Tarsi jiems ant veidų būtų parašytos užkoduotos žinutės. Mona, kurios veidą tikrai išmušė raudonis, nėrė pro duris Hagenui už nugaros.

– Na? – pasidomėjo Antonas, mėgindamas išlikti ramus.

Ir suvokė, kad Hageno žvilgsnis ne supratingas, o kaip žmogaus, kuris visiškai nebesusigaudo. Jis spoksojo į Antoną, tarsi šis būtų marsietis. Tai buvo suglumusio žmogaus žvilgsnis, žmogaus, kuriam viskas, kuo jis tikėjo, apvirto aukštyn kojom.

– Tas vyras viduje... – prabilo Hagenas ir nykščiu mostelėjo per petį. – Velniškai gerai jį stebėk, Antonai. Girdi? Velniškai gerai jį stebėk.

Viršininkui energingai žingsniuojant tolyn koridoriumi, Antonas girdėjo, kaip jis susijaudinęs vis kartoja tuos pačius žodžius.

Tarpduryje išvydusi namų šeimininkę Katrina pagalvojo, kad supainiojo adresą, kad žilaplaukė perkreiptu veidu negali būti Irja Jakobsen.

– Ko jūs norit? – paklausė moteris ir įtariai nužvelgė viešnias.

– Aš jums skambinau, – tarė Beatė. – Norime pakalbėti apie Valentiną.

Moteris uždarė duris.

Beatė palaukė, kol šlepsėjimas viduje nutilo. Tada nuspaudė rankeną ir atidarė duris.

Abipus koridoriaus ant kabliukų kabėjo drabužiai ir plastikiniai maišeliai. Visada plastikiniai maišeliai. „Kodėl narkomanai viską apkarsto plastikiniais maišeliais?“ – pagalvojo Katrina. Kodėl jie būtinai nori, kad viskas, ką jie turi, būtų laikoma, saugoma, pervežama pačiose ploniausiose ir prasčiausiose pakuotėse? Kodėl jie nušvilpia mopedus, chalatus ir arbatos puodelius, bet niekada nevagia lagaminų ar rankinių?

Bute viešpatavo netvarka, bet aplinka vis tiek neatrodė taip prastai kaip kitose narkomanų landynėse. Gal namų ponia Irja turi šiokių tokių įsitikinimų, tad nutarė palaikyti tvarką. Katrina įtarė, kad tuo užsiima tik ji viena. Ji nusekė į svetainę įkandin Beatės. Ant senos sofos tįsojo snaudžiantis vyras. Tikrai apkvaitęs. Aplinka trenkė prakaitu, rūkalais, aluje išmirkusiu medžiu ir kažkuo saldžiu, ko Katrina nei sugebėjo, nei norėjo įvardyti. Palei sieną stirksojo krūvos pavogtų daiktų, be kurių neapsieinama: viena ant kitos sukrautos vaikiškos banglentės, kiekviena apsukta permatomu polietilenu, su ryklio nasrų ir dantų žymių paveiksliukais, tarsi ryklys būtų nukandęs gabalą lentos. Dievai žino, kaip jie tikisi tai parduoti.

Beatė ir Katrina nuėjo į virtuvę, kur prie nedidelio staliuko sėdėjo Irja ir suko cigaretę. Stalas buvo užtiestas servetėle, o ant palangės stovėjo į cukrinę sukaišytos plastikinės gėlės.

Katrina ir Beatė atsisėdo priešais.

– Jie niekada nesiliauja, – tarė Irja ir linktelėjo link eismo grūsčių Uelando gatvėje. Balsas buvo gergždžiantis ir kimus. Toks, kokio, pamačiusi trisdešimtmetę suvargėlę ir jos butą, Katrina ir tikėjosi. – Vis važiuoja ir važiuoja. Kur jie visi lekia?

– Namo, – pasiūlė Beatė. – Arba iš namų.

Irja patraukė pečiais.

– Tu irgi ne namie, – pradėjo Katrina. – Adresas gyventojų registre...

– Savo namą aš pardaviau, – pertraukė Irja. – Jį paveldėjau. Buvo per didelis. Per daug...

Ji iškišo balkšvą sausą liežuvį ir perbraukė juo cigaretės popierių.

Katrina užbaigė mintį:

– ...magėjo jį parduoti, nes trūko pinigų narkotikams.

– ...blogų prisiminimų.

– Kokių? – paklausė Beatė, ir Katriną nukrėtė drebulys. Beatė – ekspertė, ji nežino, kaip uždavinėti klausimus, tad meta tinklą per plačiai, bando iškvosti visą gyvenimo tragediją. O niekas nenorėtų pasakoti jos smulkiau ir lėčiau nei savęs gailinti narkomanė.

– Apie Valentiną.

Katrina atsisėdo tiesiau. Gal Beatė visgi išmano savo darbą?

– Ką jis padarė?

Ji vėl patraukė pečiais.

– Jis išsinuomojo butą pusrūsyje. Jis... buvo ten.

– Buvo ten?

– Jūs nepažįstat Valentino. Jis yra kitoks. Jis... – ji spragsėjo žiebtuvėliu, tačiau ugnis neplykstelėjo. – Jis...

Nesiliaujantis spragsėjimas.

– Pamišęs? – nekantriai pasiūlė Katrina.

– Ne! – įtūžusi Irja nusviedė žiebtuvėlį.

Katrina mintyse nusikeikė. Dabar pati neišmano, kaip klausinėti, ir viską vilkina.

– Visi sako, kad Valentinas buvo beprotis! Bet jis toks *nėra*! Jis tiesiog kažką padaro... – Ji pažvelgė pro langą į gatvę. Nuleido balsą. – Jis kažką padaro visiems aplinkiniams. Žmonės išsigąsta.

– Ar jis tave mušė? – paklausė Beatė.

Tai bent klausimas. Katrina pamėgino pažvelgti Beatei į akis.

– Ne, – atsakė Irja. – Jis nesimušė. Tik smaugdavo. Jei jam prieštaraudavau. Jis buvo labai stiprus, tiesiog suimdavo mano kaklą viena ranka ir truputį spustelėdavo. Palaukdavo, kol man viskas imdavo suktis. Išsilaisvinti iš tų gniaužtų nepajėgdavau.

Katrinai pasirodė, kad Irjos veide pasirodžiusią šypseną sukėlė kažkokia tūžminga pašaipa. Tada moteris kalbėjo toliau:

– Labai keista, kad aš nuo to apkvaisdavau. Ir susijaudindavau.

Katrina nevalingai nutaisė grimasą. Buvo skaičiusi, kad kai kuriuos žmones šitaip veikia deguonies trūkumas. Bet su prievartautoju?

– Ir tada jūs mylėdavotės? – paklausė Beatė, pasilenkė, pakėlė nuo grindų žiebtuvėlį.

Spragtelėjus priešais Irją šoktelėjo liepsnelė. Irja skubiai suspaudė cigaretę tarp lūpų, pasilenkė į priekį, prikišo cigaretę prie plevenančios ugnelės ir užsitraukė. Išpūtusi dūmą vėl sudribo ant kėdės ir tarsi subliūško – kaip koks maišas, kuriame cigaretė pradegino skylę.

– Jis ne visada norėdavo dulkintis, – prieštaravo Irja. – Tada jis išeidavo. O aš sėdėdavau ir laukdavau, tikėdamasi, kad greitai parsiras.

Katrinai teko suimti save į rankas, kad neprunkštelėtų ar kaip nors kitaip neišreikštų paniekos.

– Ką jis veikdavo išėjęs?

– Nežinau. Nieko nepasakodavo, aš... – ji ir vėl patraukė pečiais. Gūžtelėjimas kaip požiūris į gyvenimą, pamanė Katrina.

Susitaikymas kaip skausmą malšinantys vaistai. – Manau, kad turbūt nenorėjau žinoti.

Beatė kostelėjo.

– Toms naktims, kai buvo nužudytos dvi mergaitės, patvirtinai jo alibi. Maridalene ir...

– Taip, taip, taip... – pertraukė Irja.

– Bet jis nebuvo su tavimi, kaip sakei per apklausas, ar ne?

– Po šimts, neprisimenu. Aš juk gaudavau nurodymus.

– Daryti ką?

– Valentinas įspėjo mane tą naktį, kai... na, žinai, kai sugulėm pirmą kartą. Kad policija uždavinės man tokių klausimų kaskart, kai kas nors ką nors išprievartaus, mat jis buvo įtariamasis byloje, ir jiems nepavyko jo pasodinti. O jeigu jis neturės alibi kitoje byloje, jį vėl bandys nuteisti ir niekam nerūpės jo nekaltumas. Jis sakė, kad policija taip elgiasi su visais, kuriems pavyksta išsisukti kokioje nors byloje. Todėl turiu prisiekinėti, kad jis buvo namie, nesvarbu, apie kokį laiką bus kalbama. Jis sakė, kad taip bando apsaugoti mus nuo bėdų ir sutaupyti begalę laiko. *Makes sense**, pamaniau aš.

– Ir tu patikėjai, kad jis tikrai nesusijęs su visais tais prievartavimais? – paklausė Katrina. – Net žinodama, kad jis prievartavo anksčiau?

– Nė velnio nežinojau! – suriko Irja, ir iš kambario pasigirdo tylus niurnėjimas. – Nieko nežinojau!

Katrina jau ruošėsi priremti ją prie sienos, bet pajuto, kaip po stalu Beatės ranka spusteli jai kelį.

– Irja, – švelniai kreipėsi Beatė, – jei nieko nežinojai, kodėl dabar sutikai su mumis pasikalbėti?

Irja pažvelgė į Beatę ir nuo balto liežuvio galiuko ėmė krapštyti įsivaizduojamas tabako gijas. Pasvarstė. Apsisprendė.

– Taip, jį nuteisė dėl to nusikaltimo. Už pasikėsinimą išprievartauti, ar ne? Ir kai prieš vėl išnuomodama kambarį

* Tai suprantama. (Angl.)

tvarkiausi, kai ką radau.. tas... – atrodė, kad jos balsas staiga užlūžta ir nebegali prasiveržti, – ...tas... – jos dideles kraujagyslių išvagotas akis užtvindė ašaros. – Tas nuotraukas.

– Kokias nuotraukas?

Irja šniurkštelėjo.

– Merginų. Mergaičiukių, dar visai mažų. Kažkuo užkimštomis burnomis.

– Kamuoliukais? Lipnia juosta?

– Taip, lipnia juosta. Jos sėdėjo ant kėdžių arba lovų. Ant paklodžių tamsavo kraujo dėmės.

– O Valentinas? – paklausė Beatė. – Ar jis matosi tose nuotraukose?

Irja papurtė galvą.

– Tai gali būti suvaidinta, – tarė Katrina. – Esama vadinamųjų „prievartavimo nuotraukų", kurias profesionalai pardavinėja internetu. Besidomintiems.

Irja vėl papurtė galvą.

– Jos buvo per daug išsigandusios. Tai atsispindėjo jų akyse. Aš irgi jausdavau tokią baimę, kai Valentinas ketindavo... norėdavo...

– Katrina sako, kad tos nuotraukos nebūtinai yra darytos Valentino.

– Batai, – sušniaukrojo Irja.

– Ką?

– Valentinas turėjo tokius kaubojiškus batus smailiomis nosimis, su sagtimis šonuose. Vienoje nuotraukoje prie lovos matyti tų batų galai. Ir tada supratau, kad tai gali būti tiesa. Kad jis tikrai prievartautojas, kaip jie ir sakė. Bet tai ne blogiausia...

– Ne?

– Už lovos matosi tapetai. Tokio paties rašto. Nuotrauka daryta pusrūsio bute. Toje lovoje, kur mes su juo... – jai stipriai prisimerkus ištryško dvi nedidelės ašarėlės.

– Ką tu darei?

– O kaip jums atrodo? – sušnypštė Irja ir ranka nusišluostė varvančią nosį. – Ėjau pas jus! Tuos, kurie neva turėtų mus apsaugoti.

– O ką *mes* pasakėme? – paklausė Katrina, neslėpdama pasibjaurėjimo.

– *Jūs* pasakėte, kad peržiūrėsite bylą. Parodėte Valentinui nuotraukas, bet jam pavyko išsisukti. Pasakė, kad tai buvo savanoriškas žaidimas, kad jis neprisimena, kuo vardu tos merginos, kad daugiau jų niekada nebematė, dar paklausė, ar apie jį pranešė viena tų mergaičiukių. Kai sužinojo, kad ne, viskas tuo ir baigėsi. Turiu galvoje, baigėsi *joms*. O man viskas tik prasidėjo...

Sulenktu smiliumi ji atsargiai persibraukė paakius, turbūt manė, kad yra pasidažiusi.

– O?

– Ilos kaliniams leidžiama kartą per savaitę paskambinti. Man paskambino ir pasakė, kad jis nori mane pamatyti. Todėl jį aplankiau.

Katrinai neprireikė prašyti tęsinio.

– Sėdėjau lankytojų kambarėlyje ir jo laukiau. O kai jis įžengė į patalpą ir į mane pažvelgė, pasijutau taip, tarsi ranka būtų sugniaužęs man kaklą. Po šimts, negalėjau įkvėpti. Jis prisėdo ir pasakė, kad jei kam nors prasižiosiu apie alibi, jis mane nužudys. Pribaigs ir tuo atveju, jei kada nors bent kalbėsiuosi su policininkais. Dar pasakė: jei manau, kad užsibus kalėjime, labai apsirinku. Tada atsistojo ir išėjo. Nebuvo ko svarstyti. Kadangi tiek sužinojau, pasitaikius pirmai progai jis vis tiek mane nužudys. Parvažiavau namo, užsirakinau visas duris ir iš baimės raudojau tris dienas. Ketvirtą dieną paskambino tokia neva draugė, norėjo pasiskolinti pinigų. Ji nuolat taip darydavo, buvo užsikabinusi už kažkokio naujo heroino, kurį vėliau praminė fiolinu. Paprastai iškart padėdavau ragelį, bet tąkart

susilaikiau. Kitą vakarą mes kartu sėdėjome mano namuose, ir mergina padėjo man susileisti pirmąją dozę, o aš pamaniau, gaila, kad neturėjau to visą savo gyvenimą. O Dieve, kaip man padėjo. Fiolinas... jis viskam padėjo... jis...

Sužlugusios moters akyse Katrina pamatė senos meilės žybtelėjimą.

– O tada įklimpai pati, – pratęsė Beatė. – Pardavei namą...

– Ne vien dėl pinigų, – aiškino Irja. – Man reikėjo sprukti. Pasislėpti nuo jo. Reikėjo naikinti viską, kas galėtų atvesti iki manęs.

– Nebesinaudojai kreditine kortele, nepranešei, kad persikraustai, – vardijo Katrina. – Net nebeatsiimdavai socialinės pašalpos.

– Žinoma, kad ne.

– Net ir po Valentino mirties.

Irja neatsakė. Nė nemirktelėjo. Sėdėjo sustingusi, o tarp nuo nikotino pageltusių pirštų smilko nuorūka. Katrina pagalvojo apie priekinių automobilio žibintų apakintą gyvūną.

– Kai sužinojai, kad Valentinas nebegyvas, tau turbūt palengvėjo, – atsargiai prabilo Beatė.

Irja papurtė galvą, mechaniškai kaip lėlė.

– Jis nemirė.

Katrina iškart suprato, kad ji tą ir turėjo galvoje. Ką iš pradžių pasakė apie Valentiną? *Jūs nepažįstat Valentino. Jis yra kitoks.* Ne *buvo. Yra.*

– Kaip manot, kam jums visa tai pasakoju? – Irja užgesino nuorūką į stalą. – Jis artinasi. Diena po dienos, aš tai jaučiu. Kartais nubundu ryte ir sau ant kaklo jaučiu jo ranką.

Katrina norėjo pareikšti, kad tai vadinama paranoja, o paranoja – neatskiriama heroino palydovė. Bet staiga suabejojo. Ir kai Irjos balsas virto tyliu šnabždesiu, o akys ėmė lakstyti po tamsius kambario kampus, Katrina irgi tai pajuto. Ranką sau ant kaklo.

– Privalote jį surasti. Prašau. Kol jis nesurado manęs.

*

Antonas Mitetas žvilgtelėjo į laikrodį. Pusė septynių. Pareigūnas nusižiovavo. Mona su gydytoju kelis kartus aplankė pacientą. Daugiau nieko nenutiko. Taip sėdėdamas turi daug laiko apmąstymams. Tiesą sakant, kiek per daug laiko. Nes ilgainiui mintys pasidaro kupinos liūdesio. Ir būtų puiku, jei niūrias mintis galėtų kuo nors pakeisti. Bet jis negalėjo kitaip pakreipti Drameno bylos ar atsisakyti sprendimo nepranešti apie policininko lazdą, kurią rado netoli nusikaltimo vietos. Jis negalėjo grįžti ir atsiimti savo žodžių, pašalinti savo veiksmų padarinių, ištrinti tų kartų, kai įskaudino Laurą. Negalėjo ištrinti ir savo pirmosios nakties su Mona. Kaip ir antrosios.

Jis krūptelėjo. Kas tai? Garsas? Lyg ir atsklido iš koridoriaus galo. Jis įsitempęs klausėsi. Vėl stojo tyla. Bet tikrai kažkas pasigirdo, o, be tolygaus gyvybinių funkcijų monitoriaus pypsėjimo, kitų garsų *neturėtų* būti.

Antonas tylutėliai atsikėlė. Atpalaidavo sagtelę prie dėklo ir išsitraukė ginklą. Patraukė saugiklį. *Velniškai gerai jį stebėk, Antonai.*

Jis laukė, bet niekas nesirodė. Tada pats pamažu nutykino koridoriumi. Pakeliui patikrino visas duris, bet šios buvo uždarytos, kaip ir priklauso. Antonas pasuko už kampo ir apžvelgė dar vieną prieš akis besidriekiantį koridorių. Nutviekstą šviesos. Ten irgi nieko nesimatė. Jis vėl stabtelėjo ir įsiklausė. Gal jam tikrai pasigirdo, gal nieko nebuvo? Jis įkišo pistoletą atgal į dėklą.

Nieko nebuvo? O, ne, buvo. *Kažkas* sukėlė oro virpesius, kurie pasiekė jautrias jo klausos aparato membranas, sukėlė reakciją. Labai menką, bet to pakako, kad nervai nusiųstų signalą smegenims. Be jokios abejonės. Tačiau tam galėjo būti begalė paaiškinimų. Pelė arba žiurkė. Su pokštelėjimu perdegusi lemputė. Vakarop nukritus temperatūrai pastato konstrukcijoje subraškėjusi mediena. Į langą atsitrenkęs paukštis.

Tik dabar, kai šiek tiek aprimo, Antonas pastebėjo, kaip padažnėjo jo pulsas. Jam reikėtų vėl padėti treniruotis. Atgauti gerą fizinę formą. Išlavinti kūną, kad šis išties atspindėtų tai, koks jis *yra*.

Pareigūnas jau ketino eiti atgal, bet tada jam toptelėjo, kad jei jau atėjo iki čia, gali įsipilti puodelį kavos. Nužingsniavo prie raudono kavos aparato ir pasiėmė vienintelę likusią žalią kapsulę blizgiu dangteliu, su užrašu „Fortissio Lungo". Ir jam šovė mintis, kad tą garsą galėjo sukelti kažkas, kas įsmuko ir nušvilpė jų kavą. Ar vakar čia negulėjo daugybė kapsulių? Jis įdėjo kapsulę į aparatą, ir staiga pastebėjo, kad ši pradurta. Kitaip sakant, naudota. Bet ne, negali būti. Panaudotos kapsulės perspausto dangtelio paviršius primena šachmatų lentą. Jis įjungė aparatą. Pasigirdo zyzimas, ir pareigūnas susivokė, kad dabar dvidešimt sekundžių nesigirdės jokių kitų garsų. Antonas atsitraukė per du žingsnius atatupstas, kad nutoltų nuo triukšmo šaltinio.

Puodeliui prisipildžius jis apžiūrėjo kavą. Juoda, o ne balzgana: taigi kapsulė negalėjo būti naudota.

Paskutiniam lašui kaptelėjus į puodelį, jis vėl tai išgirdo. Garsą. Tą patį garsą. Bet šįkart jis sklido iš kitos pusės, iš ten, kur paciento palata. Ar pakeliui jis kažką pražiopsojo? Antonas perėmė kavą į kairę ranką ir vėl išsitraukė ginklą. Atgal ėjo plačiais vienodais žingsniais. Mėgino išlaikyti puodelį nepaverstą, žiūrėjo tiesiai priešais save, nors juto, kaip karšta kava degina pirštus. Pasuko už kampo. Nieko. Jis iškvėpė. Nuėjo prie savo kėdės. Ketino sėstis. Tada sustingo. Nuėjo prie paciento palatos, pravėrė duris.

Vyro nesimatė. Visą kūną dengė antklodė.

Tačiau gyvybinių funkcijų monitoriaus sonariniai signalai buvo tolygūs kaip visada, ir jis stebėjo, kaip žaliame ekrane iš kairės į dešinę driekiasi juosta, kuri sulig kiekvienu pyptelėjimu šokteli viršun.

Antonas jau ketino užverti duris.

Bet kažkodėl apsigalvojo.

Įėjo vidun, ratu apėjo lovą.

Pažvelgė į pacientą.

Tai jis.

Jis suraukė antakius. Pasilenkė vyrui prie burnos. Ar ligonis kvėpuoja?

Taip, štai. Oro virptelėjimas ir šleikštus saldokas kvapas, turbūt nuo vaistų.

Antonas Mitetas išėjo iš palatos. Uždarė duris. Pažvelgė į laikrodį. Gurkštelėjo kavos. Vėl žvilgtelėjo į laikrodį. Pastebėjo, kad skaičiuoja minutes. Kad laukia, kol baigsis budėjimas.

– Kaip malonu, kad jis sutiko su manimi pasikalbėti, – tarė Katrina.

– Sutiko? – pakartojo kalėjimo prižiūrėtojas. – Dauguma vyrų šiame bloke duotų dešinę ranką nukirsti, kad tik penkias minutes pabūtų su moterimi vienumoje. Rikas Heremas troškta prievartauti. Ar esate tikra, kad nenorite palydos?

– Žinau, kaip apsiginti.

– Mūsų odontologė irgi taip sakė. Na, viskas gerai, jūs bent jau mūvite kelnes.

– Kelnes?

– Taip, ji mūvėdavo pėdkelnes ir segėdavo sijoną. Pati pagalvokite...

Katrina bandė pagalvoti pati.

– Ji sumokėjo už tai, kad rengėsi kaip... *OK*, mes jau čia! – prižiūrėtojas atrakino kameros duris ir atidarė. – Aš būsiu čia pat, jei reikės, pašaukite.

– Ačiū, – padėkojo Katrina ir žengė vidun.

Vyras raudonu viršugalviu sėdėjo prie rašomojo stalo. Atsisuko į ją.

– Sveika atvykusi į mano kuklų prieglobstį.

– Ačiū, – atsakė Katrina.

– Paimkite šitą.

Rikas Heremas atsistojo, atnešė jai kėdę, nuėjo atgal ir atsisėdo ant paklotos lovos. Puikus atstumas. Katrina prisėdo ant kėdės, pajuto įsigėrusią vyro kūno šilumą. Kai prisitraukė kėdę kiek arčiau, vyras pasislinko nuo jos, ir Katrina pamanė, kad šitas tipas bus vienas tų, kurie bijo moterų. Tai todėl jis jų neprievartaudavo, o tik stebėdavo. Rodydavo joms savo lytinius organus. Skambindavo ir pasakodavo, ką nori su jomis padaryti, bet, žinoma, niekada to neišdrįso. Riko Heremo kriminaliniai įrašai buvo ne tiek gąsdinantys, kiek pasibjaurėtini.

– Mums šūkčiojai, kad Valentinas nemirė, – tarė ji, pasilenkdama į priekį. Jis atsitraukė dar toliau. Kūno kalba buvo priešiška, bet šypsena nepasikeitė: buvo įžūli, iškreipta neapykantos. Nepadori. – Ką turėjai galvoje?

– O kaip tau atrodo, Katrina? – pasigirdo nosinis balsas. – Manau, būtent tai, kad jis gyvas.

– Valentiną Jertseną rado negyvą šitame kalėjime.

– Visi taip mano. Ar prižiūrėtojas pasakojo tau, ką Valentinas padarė dantistei?

– Minėjo kažką apie sijoną ir pėdkelnes. Tai kaitina vaizduotę.

– Tai kaitino Valentino vaizduotę. Tiesiogiai. Ji lankydavosi čia du kartus per savaitę. Tuo metu daug žmonių skundėsi dantų skausmais. Valentinas pagrasino grąžtu ir privertė ją nusimauti pėdkelnes, o tada užmovė jai ant galvos. Paskui išdulkino ją dantisto kėdėje. Bet vėliau jis pasakojo: „Ji tiesiog gulėjo ten kaip nudobtas gyvūnas.“ Turbūt kažkas davė jai niekam tikusį patarimą, kaip elgtis panašaus įvykio atveju. Tada Valentinas išsitraukė savo žiebtuvėlį ir tiesiog padegė jos pėdkelnes. Ar matėt, kaip degdamos tirpsta nailoninės kojinės? Galiu pasakyti, kad tas ją išjudino. Ji klykė ir muistėsi. Apdegusios nailonu aptrauktos odos dvokas tvyrojo tarp sienų ne vieną savaitę. Nežinau, kas jai nutiko, bet turbūt moterėlei nebereikia baimintis, kad ją vėl išprievartaus.

Katrina nužvelgė vyrą. Nuplakto šunėko fizionomija, pamanė ji. Turbūt tiek muštas, kad šypsena virto nesąmoninga apsauga.

– Jei Valentinas nemirė, kur jis dabar? – paklausė ji.

Šypsena pasidarė dar platesnė. Vyras užsitempė ant kelių antklodę.

– Rikai, prašau pasakyti, jei švaistau savo laiką, – atsiduso Katrina. – Praleidau tiek laiko psichiatrinėse ligoninėse, kad pamišę žmonės kelia man nuobodulį. Supranti?

– Juk žinot, pareigūne, kad šitų žinių iš manęs už dyką negausite.

– Mano laipsnis – specialioji detektyvė. O kokia ta kaina? Sušvelninta bausmė?

– Mane paleidžia kitą savaitę. Man reikia penkiasdešimties tūkstančių kronų.

Katrina pratrūko nuoširdžiai juoktis. Taip nuoširdžiai, kaip tik sugebėjo. Ir pastebėjo, kaip į vyro žvilgsnį įsibrauna pyktis.

– Tada niekuo negaliu tau padėti, – tarė Katrina stodamasi.

– Trisdešimt tūkstančių, – nusileido jis. – Likau be skatiko kišenėje, o kai išeisiu, man reikės lėktuvo bilieto, kad nuskraidintų mane kuo toliau nuo čia.

Katrina papurtė galvą.

– Įskundėjams mokame tik tada, jei jų dėka pamatome bylą naujoje šviesoje. *Didelę* bylą.

– O ką, jei tai ir yra didelė byla?

– Tada man reikia pašnekėti apie tai su savo šefu. Bet maniau, kad nori man kažką papasakoti. Nesiderėsiu dėl kažko, ko negaunu.

Ji nuėjo prie durų ir pakėlė ranką, ruošdamasi pabelsti.

– Palauk, – sulaikė raudongalvis plonu balsu. Vyras buvo užsitraukęs antklodę iki kaklo. – Galiu kai ką papasakoti...

– Negaliu tau nieko pasiūlyti, jau sakiau, – Katrina pabeldė į duris.

– Ar žinote, kas tai? – paklausė jis, iškėlęs vario spalvos instrumentą, kurį pamačius Katrinos širdis akimirką stabtelėjo. Tūkstantąją sekundės dalį ji pagalvojo, kad žvelgia į ginklą, bet tada pamatė, kad tai – savos gamybos tatuiravimo mašinėlė su kyšančia adata.

– Šiame bloke aš darau tatuiruotes, – paaiškino vyras. – Velniškai geras. Ar žinote, kaip jie atpažino kūną, kuris tariamai buvo Valentino?

Katrina spoksojo į tatuiruotoją. Į mažas neapykantos sklidinas akis. Tada – į plonas drėgnas lūpas. Į raudoną galvos odą po retais plaukais. Tatuiruotė. Demono veidas.

– Rikai, aš vis dar negaliu tau nieko pasiūlyti.

– O galėtum... – jis nutaisė grimasą.

– Tikrai?

– Jei prasisegtum palaidinę, kad galėčiau matyti...

Katrina dvejodama nuleido akis.

– Turi galvoje... šitas?

Kai detektyvė rankomis iš apačios prilietė krūtis, tiesiog galėjo jausti, kaip nuo vyro lovoje tvoksteli karštis.

Ji išgirdo, kaip anapus durų prie spynos žvanga raktai.

– Pareigūne, – šūktelėjo ji, neatplėšdama žvilgsnio nuo Riko Heremo, – prašau duoti mums dar kelias minutes.

Ji išgirdo, kad žvangesys nutilo, prižiūrėtojas kažką pasakė, žingsniai nutolo.

Jai prieš akis šokčiojo Adomo obuolys, primenantis ištrūkti bandantį ateivį.

– Pirmyn, – paragino ji.

– Nieko nebus, kol ne...

– Štai ką padarysime. Palaidinė lieka užsagstyta. Bet aš spustelsiu vieną spenelį, kad matytum kontūrus. Jei tai, ką pasakysi, ko nors verta...

– Verta daug!

– Jei sujudėsi, susitarimas nebegalioja, *OK*?

– *OK*.

– Gerai. Aš klausau.

– Jam ant krūtinės ištatuiravau demono atvaizdą.

– Čia? Kalėjime?

Iš po antklodės jis ištraukė lapą popieriaus.

Katrina priėjo arčiau.

– Sustok!

Ji sustingo. Pažvelgė į vyrą. Pakėlė dešinę ranką. Per ploną liemenėlės medžiagą apgraibomis sučiuopė spenelį. Apėmė jį smiliumi ir nykščiu. Suspaudė. Pajuto skausmą ir sąmoningai juo mėgavosi. Stovėjo išrietusi nugarą. Žinojo, kad, kraujui plūstant į spenelį, šis standėja. Leido Rikui stebėti. Girdėjo, kaip dažnėja jo kvėpavimas.

Vyras ištiesė Katrinai lapą popieriaus, o ji žengė pirmyn ir jį pačiupo. Tada prisėdo ant kėdės.

Katrina rankose laikė piešinį. Atrodė pažįstamas iš kalėjimo prižiūrėtojo pasakojimo. Demono fizionomija. Ištempta į šonus, tarsi skruostai ir kakta būtų prikalti vinimis. Jis kaukė iš skausmo. Riaumojo, siekdamas išsiveržti.

– Maniau, kad šią tatuiruotę jis pasidarė daug metų prieš mirtį, – tarstelėjo Katrina.

– Anaiptol.

– Ką turi galvoje? – Katrina tyrinėjo piešinio linijas.

– Tą, kad ji buvo padaryta jam mirus.

Moteris pakėlė akis. Pamatė, kad kalinio žvilgsnis vis dar įsmeigtas į palaidinę.

– Tu padarei Valentinui tatuiruotę, kai jis jau buvo miręs?

– Katrina, ar neprigirdi? Valentinas nemirė.

– Bet... kas?..

– Dvi sagas.

Ji atsegė tris. Patraukė palaidinę į šoną. Leido jam stebeilytis į liemenėlę ir vis dar standaus spenelio kontūrus.

– Judas, – vyro balsas virto šnabždesiu. Gergždė. – Padariau Judui tatuiruotę. Valentinas laikė jį savo lagamine tris dienas. Užrakintą lagamine, tik pamanyk!

– Judą Johanseną?

– Visi manė, kad Judas paspruko, bet Valentinas jį nužudė ir paslėpė lagamine. Niekas neieško žmogaus lagamine, ar ne? Valentinas taip jį sudaužė, kad net man kilo abejonių, ar tai tikrai tas pats žmogus. Kaip malta mėsa. Galėjo būti bet kas. Vienintelė nesumaitota vieta buvo krūtinė, ant kurios ir turėjau padaryti tatuiruotę.

– Judas Johansenas. Tai surado jo kūną?

– Dabar aš viską papasakojau, todėl ir man ateis galas.

– Bet kodėl jis nužudė Judą?

– Visi čia nekentė Valentino. Žinoma, dėl to, kad jis tvirkino mergaites, kurioms nebuvo nė dešimties metukų. Tada – reikalas su dantiste. Daugelis ją mėgo. Taip pat ir prižiūrėtojai. Tebuvo laiko klausimas, kada jam kas nors nutiks. Perdozavimas. Tai atrodytų kaip savižudybė. Todėl jis viską paėmė į savo rankas.

– Jis galėjo tiesiog pasprukti.

– Jį būtų suradę. Jam reikėjo apsimesti negyvam.

– Ir jo draugelis Judas tapo...

– Naudingas. Valentinas ne toks kaip mes, Katrina.

Katrina nekreipė dėmesio į apibendrinantį „mes“.

– Kodėl norėjai man tai papasakoti? Juk buvai nusikaltimo bendrininkas.

– Aš tik padariau tatuiruotę negyvėliui. Be to, jums reikia sučiupti Valentiną.

– Kodėl?

Raudongalvis užsimerkė.

– Katrina, pradėjau tiek daug sapnuoti. Jis artėja. Grįžta į gyvųjų pasaulį. Bet pirmiausia jam reikia atsikratyti praeities. Visų, kas gali pastoti jam kelią. Ir aš esu vienas jų. Mane paleis kitą savaitę. Privalote jį sučiupti...

– ...kol jis nepričiupo tavęs... – bukai spoksodama į vyrą priešais pabaigė sakinį Katrina. Mat jai atrodė, kad viskas suvaidinta, kad Rikas sugalvojo istoriją, kurioje jis padaro

tatuiruotę trijų dienų senumo lavonui. Tai kėlė nerimą, ji visai išsiblaškė, nei girdėjo, nei matė. Kol pajuto ant kaklo užtiškusį lašelį. Išgirdo duslų gargaliavimą ir nuleido akis žemyn. Pašoko nuo kėdės. Kylant pasišlykštėjimui klupdama pasiekė duris.

Antonas Mitetas pakirdo.

Jo širdis pašėlusiai daužėsi, trūko oro.

Akimirką sumišęs mirksėjo, tada susikaupė ir sukoncentravo žvilgsnį.

Pažvelgė į baltą sieną priešais. Jis vis dar sėdėjo ant kėdės, galvą atrėmęs į sieną už nugaros. Jis užmigo. Užmigo darbo vietoje.

To dar niekada nebuvo nutikę. Antonas pakėlė kairę ranką. Apėmė jausmas, kad ji sveria dvidešimt kilogramų. Ir kodėl jo širdis plaka taip, tarsi jis būtų nubėgęs pusę maratono?

Jis pažvelgė į laikrodį. Penkiolika po vienuolikos. Miegojo daugiau nei valandą! Kaip galėjo šitaip nutikti? Jis jautė, kaip širdis pamažu rimsta. Turbūt viskas dėl rūpesčių, užgriuvusių per pastarąsias savaites. Papildomos pamainos, sutrikdytas kasdienis ritmas. Laura ir Mona.

Kas jį pažadino? Dar vienas garsas?

Jis klausėsi.

Nieko, tik virpanti tyla. Ir tas neaiškus miglotas prisiminimas, kad smegenys užregistravo kažką, keliančio nerimą. Kaip tada, kai Dramene miegojo savo namuose prie upės. Žinodamas, kad po pat praviru langu burgzdami plaukia kateriai, bet jo smegenys į tai nereagavo. O vos girgžtelėjus miegamojo durims jis šoko iš miegų. Laura tvirtino, kad jis pradėjo taip elgtis po Drameno bylos nagrinėjimo, prie upės aptikus jauną vyrą, vardu Renė Kalsnesas.

Jis užsimerkė. Vėl išpūtė akis. O Dieve, jis vėl prisnūdo! Antonas atsistojo. Taip apsvaigo, kad turėjo vėl atsisėsti. Sumirksėjo. Tai bent, kokia migla gaubia jo pojūčius!

Jis pažvelgė į tuščią kavos puodelį šalia kėdės. Jam reikia eiti ir pasiruošti dvigubą espreso. O, velnias, ne, juk nebeliko kapsulių. Reikia paskambinti Monai ir paprašyti, kad atneštų jam puodelį kavos, slaugytoja tuojau turėtų užsukti pas ligonį. Jis paėmė telefoną. Jos numeris buvo įvestas pavadinimu GAMLEM KONTAKTAS VALSTYBINĖ LIGONINĖ. Jei Laura jo mobiliojo skambučių sąraše pamatytų, kaip dažnai skambinta šiuo numeriu, būtų galima įvardyti tai tiesiog kaip saugumo patikrinimą, Žinoma, visas žinutes jis iškart ištrindavo. Antonas Mitetas ketino paskambinti. Kai jo smegenims pavyks atpažinti reikiamą mygtuką.

Ne, tai ne tas garsas. Miegamojo durų girgžtelėjimas.

Tyla.

Negerai, kad kažkokio garso trūksta.

Sonarinio pypsėjimo. Gyvybinių funkcijų monitoriaus.

Antonas šiaip ne taip atsistojo. Nusvirduliavo prie durų, įpuolė vidun. Mėgino mirksėti, kol nustos lietis vaizdas. Įsispoksojo į žalią blizgantį aparato ekraną. Į skersai nusidriekusią nejudančią lygią liniją.

Jis pripuolė prie lovos. Pažvelgė į išblyškusį veidą.

Išgirdo, kad koridoriumi bėga žmonės. Aparatui nustojus registruoti širdies darbą, įsijungė aliarmas budinčių gydytojų kabinete. Antonas instinktyviai uždėjo ranką vyrui ant kaktos. Dar šilta. Visgi Antonui teko matyti pakankamai negyvėlių, kad nebeliktų nė lašo abejonės. Pacientas buvo negyvas.

III DALIS

11 skyrius

Paciento laidotuvės truko neilgai, viskas vyko sklandžiai, norinčių išlydėti velionį susirinko labai nedaug. Pastorius nė nebandė porinti, kad karste gulintis vyras buvo mylimas, gyveno pavyzdinį gyvenimą ir yra laukiamas rojuje. Tad iškart paminėjo Jėzų, kuris, jo teigimu, atleidžia nuodėmes visiems nusidėjėliams.

Netgi pritrūko norinčiųjų nešti karstą, tad jį teko palikti priešais altorių, o laidotuvininkai išėjo iš Vakarų Akerio bažnyčios ir nubrido per pusnis. Dauguma susirinkusiųjų buvo policininkai – tiksliau sakant, keturi; jie visi sulipo į vieną automobilį ir nuvažiavo į neseniai atidarytą kavinę „Justisen", kur laukė psichologas. Patrepsėjo nuo batų kratydami sniegą, užsisakė alaus ir keturis butelius vandens, kurio skonis niekuo nesiskyrė nuo to, kuris teka iš Oslo vandentiekio čiaupų. Visi kaip susitarę pakėlė bokalus, pagal paprotį paminėjo mirusįjį ir išgėrė.

– Jo mirtis per daug ankstyva, – prabilo Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas Gunaras Hagenas.

– Tik šiek tiek per ankstyva, – nesutiko Kriminalinių ekspertizių tarnybos vadovė Beatė Len.

– Lai jis dega pragare ilgai ir nuobodžiai, – palinkėjo zomšinį švarką vilkintis raudonplaukis ekspertas Bjornas Holmas.

– Kaip psichologas, galiu nustatyti, kad jūs visai nesuvokiate savo jausmų, – tarė Stolė Aunė, keldamas alaus bokalą

– Ačiū, daktare, bet jūs nustatėte diagnozę „policininkas“, – atkirto Hagenas.

– Dėl skrodimo, – prabilo Katrina. – Nesu tikra, kad iki galo supratau.

– Jį ištiko smegenų infarktas, – paaiškino Beatė. – Insultas. Taip jau būna.

– Bet jis pabudo iš komos, – priminė Bjornas Holmas.

– Tai gali bet kada nutikti kiekvienam iš mūsų, – tarė Beatė žemu balsu.

– Labai ačiū, – nusivaipė Hagenas. – O dabar, kai jau baigėme reikalus su velioniu, siūlau irtis pirmyn.

– Sugebėjimas greitai susidoroti su trauma rodo žemą asmens intelektą, – Aunė gurkštelėjo iš bokalo. – Tiesiog pamaniau, kad verta paminėti.

Prieš kalbėdamas toliau Hagenas dėbtelėjo į psichologą.

– Manau, būtų gerai, jei mūsų susitikimai vyktų čia, o ne policijos biure.

– Puiku. O ko mes išties čia susirinkome? – paklausė Bjornas Holmas.

– Aptarti policininkų žmogžudysčių. Katrina? – Hagenas atsisuko į moterį. – Katrina?

Katrina Brat linktelėjo. Kostelėjo.

– Trumputė santrauka, kad žinotų ir Aunė, – prabilo ji. – Nužudyti du policininkai. Abu rasti neišaiškintų žmogžudysčių vietose. Abu buvo tyrę tuos nusikaltimus. Jei kalbėsime apie policininkų nužudymą, iki šiol neturime už ko užsikabinti, nėra įtariamųjų, nerandame galimų motyvų. Atsižvelgiant į pirmuosius neišaiškintus nužudymus, numanome, kad motyvas gali būti susijęs su seksualiniais dalykais. Turėjome šiokių tokių spėlionių, bet nė viena neatvedė iki konkrečių įtariamųjų. Tai reiškia, kad kelis apklausėme, bet teko išbraukti juos iš įtariamųjų sąrašo arba todėl, kad jie turėjo alibi, arba todėl, kad neatitiko nusikaltimų braižas. Dabar vienas iš tų įtariamųjų vėl atrodo tinkamas.

Ji kažką išėmė iš rankinės ir padėjo ant stalo visiems prieš akis. Visi sužiuro į nuotrauką: vyrą apnuoginta krūtine. Data ir numeris rodė, kad tai areštinėje daryta sulaikytojo nuotrauka.

– Čia Valentinas Jertsenas. Lytiniai nusikaltimai. Vyrai, moterys ir vaikai. Pirmieji kaltinimai pateikti, kai buvo šešiolikmetis. Už tai, kad į valtelę įsiviliojo devynmetę. Kitais metais jo kaimynė pranešė, kad skalbykloje jaunuolis bandė ją išprievartauti.

– O kaip jis susijęs su Maridalenu ir Tryvanu? – paklausė Bjornas Holmas.

– Šiuo metu tik tuo, kad atitinka nusikaltimų braižas, o jo alibi patvirtinusi moteris neseniai prisipažino, kad melavo. Ji dariusi tai, ką jis liepęs.

– Valentinas moteriai porino, kad policija bando prisegti jam nusikaltimus, – pridūrė Beatė Len.

– Aha, – prabilo Hagenas. – Tai galėtų būti pagrindas nekęsti policijos. Ką pasakysite, daktare? Ar galime mąstyti šia kryptimi?

Aunė pakštelėjo lūpomis.

– Be abejo. Bet dažniausiai, kalbant apie žmogaus psichiką, įmanoma viskas, apie ką tik galime pagalvoti. O dar lieka begalė dalykų, apie kuriuos net nepagalvotume.

– Kalėdamas už mažametės tvirkinimą Valentinas Jertsenas išprievartavo ir subjaurojo Ilos odontologę. Jis buvo įsitikinęs, kad artėja atpildo valanda, tad nutarė pasprukti. Iš Ilos pabėgti ne taip jau sunku, bet jis panoro suvaidinti savo mirtį, kad niekas neliptų jam ant kulnų. Niekšelis nužudė kalinį iš gretimos kameros, Judą Johanseną, sudaužė jį kaip kriaušę ir paslėpė kūną, kad ryte, kai Judo pasiges, visi manytų, jog jis paspruko. Paskui kalėjimo tatuiruotojas buvo priverstas padaryti demono fizionomijos tatuiruotę, tokią pačią kaip Valentino, ant vienintelės negyvėlio vietos, kuri nebuvo sutalžyta, – krūtinės. Jis pasakė tiesiai šviesiai, kad jei vyras apie tai prasižios, jo ir visos jo šeimos laukia skausminga ir ankstyva

mirtis. Tąnakt prieš pasprukdamas Valentinas aprengė Judo Johanseno lavoną savo drabužiais, paguldė savo kameroje ant grindų ir paliko praviras duris. Kitą rytą, kai surado lavoną, kaip manyta, Valentino, niekas per daug nenustebo. Labiausiai nekenčiamo kalinio nužudymo buvo daugiau ar mažiau tikėtasi. Žinoma, jiems net nešovė galvon patikrinti pirštų atspaudus, o ką jau kalbėti apie DNR tyrimą.

Prie stalo viešpatavo tyla. Įėjo dar vienas lankytojas ir ketino prisėsti prie gretimo stalelio, bet vieno Gunaro Hageno pašnairavimo užteko, kad vyrukas paėjėtų kiek toliau.

– Tu teigi, kad Valentinas paspruko, yra gyvas ir sveikas, – patikslino Beatė. – Jis įvykdė ankstesnes žmogžudystes, o paskui susidorojo ir su policininkais. Pastarųjų žmogžudysčių motyvas – kerštas visoms policijos pajėgoms. Ir jis nužudo juos ankstesnėse nusikaltimų vietose. Bet už ką tiksliai jis keršija? Už tai, kad policininkai dirba savo darbą? Tokiu atveju gyvų iš mūsų liks nedaug.

– Nemanau, kad jis medžioja visus policininkus, – paprieštaravo Katrina. – Kalėjimo prižiūrėtojas man minėjo, kad Iloje lankėsi du policininkai, kurie su keliais kaliniais kalbėjosi apie mergaičių nužudymą Maridalene ir prie Tryvano. Jis pasakojo, kad pareigūnai kalbėjosi su kaliniais ir, užuot apklausę, tik nutekino informaciją. Jis apibūdino Valentiną kaip... – Katrina susikaupė, – ...vaikų dulkintoją.

Ji stebėjo kaip visi, net ir Beatė Len, krūpteli. Kaip keista, kartais žodžiai veikia stipriau nei kraupiausios nusikaltimo vietos nuotraukos.

– Ir jei už tai dar negresia mirties bausmė, tai trūksta visai nedaug.

– O kas tie du policininkai?

– Pareigūnas, su kuriuo kalbėjausi, nežino, o vardai niekur neįtraukti. Bet galima atspėti.

– Erlendas Venesla ir Bertilis Nilsenas, – prabilo Bjornas Holmas.

– Kaip manote, ar pradeda dėliotis vaizdelis? – paklausė Gunaras Hagenas. – To Judo kūnas buvo sumaitotas taip pat žiauriai kaip ir nužudytųjų policininkų. Daktare?

– Taip, – pritarė Aunė. – Žudikai laikosi įpročių ir nekeičia išbandytų žudymo būdų. Arba būdų neapykantai išlieti.

– Bet Judas buvo panaudotas konkrečiam tikslui, – pabrėžė Beatė. – Pabėgimui pridengti.

– Jei tai tikrai nutiko, – tarė Bjornas Holmas. – Tas kalinys, su kuriuo kalbėjosi Katrina, nėra patikimiausias liudytojas pasaulyje.

– Na, – atsiliepė Katrina, – aš juo tikiu.

– Kodėl?

Katrina kreivai šyptelėjo.

– Kaip ten sakė Haris? Jis apibūdino intuiciją kaip paprastas, logiškas išvadas, pagrįstas pojūčių suteikta informacija, kurios smegenys nesugebėjo arba nespėjo paversti aiškia ir suprantama.

– O gal atkasti kūną ir patikrinti? – pasiūlė Aunė.

– Spėk, ar įmanoma, – atsiliepė Katrina.

– Kūną kremavo?

– Savaitę iki įvykio Valentinas parašė testamentą, kuriame išdėstė, kad jo mirties atveju kūną kuo skubiau sudegintų.

– Ir nuo tada dingo kaip į vandenį, – dėstė Holmas. – O paskui nužudė Veneslą ir Nilseną.

– Taip, tokią hipotezę man pateikė Katrina, – patvirtino Hagenas. – Kol kas ji silpnoka ir, švelniai tariant, drąsi, bet kadangi mūsų tyrimo grupei nesiseka išjudėti su jokia kita hipoteze, norėčiau pamėginti remtis šita. Todėl ir sukviečiau jus visus čionai. Norėčiau sudaryti mažą grupelę, kuri dirbs šia – ir tik šia – linkme. Kitką paliekame didžiajai tyrėjų grupei. Jei sutinkate prisiimti užduotį, praneškite man... – garsus ir trumpas viršininko kostelėjimas priminė šūvį. – Ir tik man.

– Aha, – įvertino Beatė. – Ar tai reiškia?..

– Taip, tai reiškia, kad dirbsite visiškai slaptai.

– Slaptai nuo ko? – paklausė Bjornas Holmas.

– Visų, – tarė Hagenas. – Visų, išskyrus mane.

Stolė Aunė kostelėjo.

– O nuo ko slėpti labiausiai?

Smiliumi ir nykščiu Hagenas suspaudė kaklo odos lopinėlį. Jo akių vokai nusileido, ir jis tapo panašus į saulėje besikaitinantį driežą.

– Belmano, – rėžė Beatė. – Policijos viršininko.

Hagenas skėstelėjo rankomis.

– Man tiesiog reikalingi rezultatai. Kai Haris dirbo su mumis, darbas mažoje grupelėje buvo sėkmingas. Bet policijos viršininkas mus varžo. Jis nori vienos didelės grupės. Bet didžiojoje grupėje idėjos išseko, o mes privalome sučiupti tą policininkų žudiką. Jei to nepadarysime, pratrūks pragaras. Jei kartais tektų susiremti su policijos viršininku, visa atsakomybė, žinoma, tektų man. Pasakyčiau, kad nežinote, jog jam apie grupelę nepranešta. Bet aš suvokiu, į kokią jus statau padėtį. Tad ar norite prisidėti, ar ne – spręsti jums.

Katrina pastebėjo, kad jos žvilgsnis, kaip ir visų kitų, iškart nukrypo į Beatę. Jie žinojo, kad didysis sprendimas – jos rankose. Jei ji pasako „taip", visi pasako „taip". O jei ne...

– Demono veidas jam ant krūtinės, – prabilo Beatė. Pakėlė nuo stalo fotografiją ir ją tyrinėjo. – Panašu į kažką, kas nori pasprukti. Iš kalėjimo. Iš savo kūno. Arba nuosavų smegenų. Kaip ir Sniego Senis. Gal šitas irgi vienas jų, – ji pakėlė akis. Šyptelėjo. – Įtraukite mane į sąrašą.

Hagenas visus nužvelgė. Sulaukė linkčiojimo ir patvirtinimo.

– Gerai, – pareiškė Hagenas. – Kaip ir įprasta, vadovausiu didžiajai grupei, o Katrina bus oficiali šios sudėties vadovė. Kadangi ji priklauso Bergenui ir Hordalando apygardos policijai, pagal nuostatus jūs neprivalote atsiskaitinėti Oslo policijos viršininkui.

– Mes dirbame Bergenui! – sušuko Beatė. – Na, kodėl gi ne? Už Bergeną, draugai!

Visi pakėlė bokalus.

*

Jiems stovint ant šaligatvio prie kavinės, krito dulksna, kurioje aštrėjo skaldos, naftos ir asfalto kvapai.

– Leiskite man pasinaudoti proga ir padėkoti jums už tai, kad vėl mane pakvietėte, – prabilo Aunė, sagstydamasis savo „Burberry“ kompanijos paltą.

– Nenugalimieji vėl kelyje, – nusišypsojo Katrina.

– Kaip senais gerais laikais, – pridūrė Holmas ir patenkintas patapšnojo sau per pilvą.

– Beveik, – tarė Beatė. – Tik trūksta vieno žmogaus.

– Ei! – sudraudė Hagenas. – Mes sutarėme, kad apie jį daugiau nekalbėsime. Jo nebėra, ir viskas.

– Jis niekada visiškai nepradings, Gunarai.

Hagenas atsiduso. Įsistebeilijo į dangų. Gūžtelėjo.

– Gal ir ne. Sutikau Policijos mokyklos studentę, budinčią Valstybinėje ligoninėje. Ji manęs pasiteiravo, ar yra bent viena byla, kurios *neišaiškino* Haris Hūlė. Pirmiausia pamaniau, kad ji tiesiog smalsauja, nes studijavo vieną jo bylų. Atsakiau, kad Gusto Hanseno byla taip ir liko iki galo išaiškinta. O šiandien išgirdau, kad mano sekretorė gavo užklausimą iš Policijos mokyklos. Apie būtent šitą bylą, – Hagenas liūdnai šyptelėjo. – Gal vis dėlto jis virsta legenda.

– Haris visada išliks atmintyje, – tarė Bjornas Holmas. – Nepralenkiamas ir neturintis sau lygių.

– Galbūt, – atsiliepė Beatė. – Bet čia mes matome keturis žmones, kurie lipa jam ant kulnų. Ar ne?

Jie susižvalgė. Linktelėjo. Atsisveikindami skubiai ir tvirtai paspaudė vienas kitam rankas ir patraukė trimis skirtingomis kryptimis.

Taikiklio kamputyje Mikaelis Belmanas pastebėjo figūrą. Jis stipriau primerkė vieną akį, lėtai atlaužė gaiduką ir įsiklausė į savo širdies dunksėjimą. Ramų, bet sunkų. Vyras jautė, kaip į pirštų galiukus priplūsta kraujo. Taikinys nejudėjo, bet jį tiesiog apėmė jausmas, kad kažkas krusteli. Jis paleido gaiduką, giliai įkvėpė ir susitelkė dar kartą. Dar kartą įsižiūrėjo į taikinį. Paspaudė leistuką. Matė, kaip figūra sutrūkčioja. Puiku. Negyvas. Mikaelis Belmanas žinojo, kad pataikė į galvą.

– Atnešk kūną, atliksime skrodimą, – riktelėjo jis, nuleisdamas savo „Heckler & Koch P30L". Nusiėmė apsauginius akinius ir ausines. Išgirdo mechanizmo ūžimą, traukiamus trosus, figūra sušmėžavo priešais ir sustojo per pusę metro nuo jo.

– Puiku, – įvertino Trulsas Berntsenas ir patraukė pirštą nuo mygtuko. Ūžimas liovėsi.

– Neblogai, – įvertino Mikaelis, tyrinėdamas popierinį taikinį kulkų pervertu juosmeniu ir galva. Tada linktelėjo link gretimo takelio – ten siluetui buvo nunešta galva. – Bet ne taip gerai kaip tavo.

– Pakankamai gerai, kad išlaikytum šitą egzaminą. Girdėjau, kad praeitais metais daugiau nei dešimt procentų neišlaikė.

Trulsas įgudusiais judesiais pakeitė taikinį, spustelėjo mygtuką, ir atsiūbavo dar viena figūra. Sustojo už dvidešimties metrų, prie duobutėmis nusėtos žalios metalinės plokštės. Mikaelis išgirdo nuo takelio kairėje aidintį juoką. Pamatė dvi susiglaudusias juos stebinčias merginas. Gal jį atpažino Policijos mokyklos studentės? Čia visi garsai vibruoja savaip, ir net aidint šūviams Mikaelis girdėjo, kaip plyšta popierius, į metalą trinkteli švinas. Paskui aplamdyta kulka skambiai barkšteli į šalia taikinio pastatytą dėžę.

– Tai reiškia, kad daugiau nei dešimt procentų skyriuje dirbančių pareigūnų nesugebėtų apsaugoti nei savęs, nei kitų. Ką apie tai galvoja policijos viršininkas?

– Ne visi pareigūnai gali treniruotis tiek, kiek tu, Trulsai.

– Turi galvoje, ne visi turi tiek laisvo laiko?

Mikaeliui pažvelgus į savo pavaldinį ir vaikystės draugą, šis pratrūko savo erzinančiu kriuksėjimą primenančiu juoku. Iššiepė rausvas dantenas ir nelygius dantis, kuriais jo tėvai taip ir nesiteikė pasirūpinti. Viskas atrodė kaip anksčiau, visgi kažkaip kitoniškai. Gal dėl naujos šukuosenos? O gal dėl nušalinimo? Tokie dalykai dažnai paveikia tuos, apie kurių jautrumą net nenutuokei. Gal ypač tuos, kuriems nebūdinga atskleisti savo jausmų, kurie laiko juos giliai užgniaužtus ir tikisi, kad su laiku jie išblės. Būtent tokie žmonės ir gali palūžti. Paleisti kulką sau į smilkinį.

Bet Trulsas atrodė patenkintas. Be paliovos juokėsi. Kartą jaunystėje Mikaelis užsiminė, kad šis juokas kelia žmonėms paniką. Kad derėtų juoktis šiek tiek kitaip. Pratrūkti kvatoti kiek maloniau, kaip ir įprasta. Tada Trulsas tik dar labiau užsikvatojo. Dūrė pirštu į Mikaelį. Bedė į jį pirštu, netardamas nė žodžio, klaikiai kvatodamas, tarsi kriuksėdamas.

– Ar tu nepasidomėsi? – pasiteiravo Trulsas, į ginklo dėtuvę kišdamas šovinius.

– Kuo?

– Pinigais mano sąskaitoje.

Mikaelis perkėlė svorį ant kitos kojos.

– Ar tam čia mane pasikvietei? Kad tave pakamantinėčiau?

– Ar nori žinoti, kaip ten pateko tie pinigai?

– Kodėl turėčiau dabar prie tavęs kibti?

– Esi policijos viršininkas.

– O tu apsisprendei laikyti liežuvį už dantų. Manau, tai buvo kvaila išeitis, bet gerbiu tokį apsisprendimą.

– Tikrai? – Trulsas įstatė šovinį į vietą. – O gal palieki mane ramybėje, nes jau *žinai*, iš kur tie pinigai, Mikaeli?

Belmanas nužvelgė savo vaikystės draugą. Štai, jis perprato, kas tai per pasikeitimas. Jo akys liguistai spindi. Taip pat kaip vaikystėje, kai įsiusdavo, kai vyresni berniūkščiai Manglerude grasindavo apdaužyti gražuoliuką rėksnį, kuris pavergė Ūlos širdį. Ir Mikaeliui prisieidavo stumtelėti Trulsą pirma savęs. Užsiundyti ant jų hieną. Nusususią išplaktą hieną, jau patyrusią begales smūgių. Tiek daug, kad dar keli nieko nebepakeis. Bet ilgainiui berniūkščiai suprato, kad per daug skauda, kai juos taip subaladoja. Taip sopa, kad neverta kentėti. Mat kai Trulso akys taip blizga, tai reiškia, kad jis pasiryžęs mirti ir, jei tik suleis dantis į kieno nors kūną, jau niekada nebepaleis. Surakins žandikaulius ir lauks, kol priešas parklups arba kas nors jį sugriebs ir atplėš nuo aukos. Bet vėliau tokį blizgesį akyse Mikaelis matydavo vis rečiau. Žinoma, dar matė tada, kai teko aiškintis su tuo gėjumi katilinėje. Arba pranešus apie nušalinimą. Tačiau dabar tas blizgesys niekada neblėsta. Niekur nedingsta, tarsi Trulsas nuolat karščiuotų.

Mikaelis lėtai, tarsi nustebęs, papurtė galvą.

– Apie ką kalbi, Trulsai?

– Gal tuos pinigus netiesiogiai sumokėjai tu? Gal man mokėjai visą laiką? Gal atsiuntei pas mane Asajevą?

– Trulsai, manau, kad apsiuostei ginklų dujų. Niekada neturėjau reikalų su Asajevu.

– Gal paklauskime jo?

– Trulsai, Rudolfas Asajevas negyvas.

– Velniškai patogu, ar ne? Visi, kurie galėtų išplepėti, užvertė kojas.

Visi, išskyrus tave, pamanė Mikaelis Belmanas.

– Išskyrus mane, – nusivaipė Trulsas.

– Man reikia eiti, – tarė Mikaelis, nukabino ir suvyniojo savo taikinį.

– O, taip, – įgėlė Trulsas, – trečiadienio pasimatymas.

Mikaelis sustingo.

– Ką?

– Kiek pamenu, tokiu laiku trečiadieniais visada išeini iš darbo.

Mikaelis stebėjo vyriškį. Keista – net po trisdešimties metų pažinties jis nežino, ar Berntsenas visiškas kvailys, ar gudruolis.

– Teisingai. Bet pasakysiu štai ką – verčiau pasilaikyk šias spėliones sau. Šioje situacijoje tai gali tau tik pakenkti, Trulsai. Ir gal bus geriau per daug netaukšti. Jei mane pakviestų liudyti, patekčiau į labai keblią padėtį. Supranti?

Bet Trulsas jau užsidėjo apsaugines ausines, nusisuko į taikinį. Už akinių stiklų blizgėjo akys. Vienas blykstelėjimas. Du. Trys. Ginklas vos neišsprūdo, bet Trulso gniaužtai buvo tvirti. Hienos gniaužtai.

Automobilių stovėjimo aikštelėje Mikaelis pajuto, kad kelnių kišenėje vibruoja telefonas.

Ūla.

– Ar paskambinai į kovos su kenkėjais tarnybą?

– Taip, – atsakė Mikaelis, iš karto sumojęs, ką sumeluoti, nes iš tikrųjų ši užduotis jam buvo visai išgaravusi iš galvos.

– Ką jie sakė?

– Kad kvapą, kuris, kaip sakai, sklinda iš terasos, gali skleisti kokia nors pastipusi pelė ar žiurkė. Bet kadangi konstrukcija iš betono, nedaug ką galime padaryti. Kad ir kas ten būtų, supus, ir tada kvapas išnyks savaime. Jie mums patarė neniokoti terasos. *OK?*

– Reikėjo patikėti terasą specialistams, o ne Trulsui.

– Jis nudirbo tą darbą vidurnaktį, net nepaklausęs mano leidimo. Juk sakiau. Kur esi, mieloji?

– Susitiksiu su drauge. Ar grįši vakarienės?

– O, taip. Ir nesijaudink dėl terasos. Ar gerai, mieloji?

– Gerai.

Jis baigė pokalbį. Pagalvojo, kad žodį „mieloji" pavartojo du kartus, vienu per daug. Nuskambėjo taip, tarsi meluotų. Jis užvedė automobilį, nuspaudė akceleratorių, įjungė reikiamą

pavarą, pajuto, kaip puikiai sėdynės atlošas priglunda jam prie pakaušio, ir naujas „Audi“ automobilis nurūko per aikštelę. Galvojo apie Izabelę. Apie savo savijautą. Jautė, kaip plūsta kraujas. Galvojo apie tą keistą nesumeluotą paradoksą. Jo meilė Ūlai niekada neliepsnoja taip karštai kaip tada, kai ruošiasi dulkinti kitą moterį.

Antonas Mitetas sėdėjo terasoje. Užmerkęs akis tiesiog mėgavosi odą glostančia saule. Pavasaris stengėsi paimti viršų, bet žiema vis dar spyriojosi. Jis atsimerkė, ir jo žvilgsnis vėl užkliuvo už voko, gulinčio ant stalelio šalimais.

Ir mėlyno Drameno sveikatos centro spaudo.

Jis žinojo, kas viduje, – jo kraujo tyrimo rezultatai. Jau ketino atplėšti, bet vėl nutarė atidėti ir pakėlė akis į Drameno upę. Kai jie pamatė lankstinuką, kuriame buvo aprašyti nauji Elveparkeno butai Osideno rajono vakaruose, ilgai nedvejojo. Vaikai buvo jau palikę gimtąjį lizdą, o bėgant laikui sutramdyti užsispyrėlį sodą darėsi vis sunkiau, kaip ir prižiūrėti seną, didelį, iš Lauros tėvų paveldėtą medinį namą Konerude. Jie nutarė viską parduoti ir nusipirkti šiuolaikišką nedidelį būstą, mėgautis laiku, pinigais ir imtis to, apie ką kalbėjo daugelį metų. Kartu keliauti. Aplankyti tolimas šalis. Patirti, ką šis trumpas gyvenimas Žemėje dar gali pasiūlyti.

Tai kodėl pasiryžę šiam žingsniui jie taip niekur ir nekeliauja? Kodėl jis ir vėl atidėlioja?

Antonas pasitaisė akinius nuo saulės. Rankose pavartė voką. Iš apsmukusių kelnių kišenės išsitraukė mobilųjį telefoną.

Ar viskas dėl tos beprotiškos kasdienybės? Dienos prasideda ir baigiasi kaip kokiame užburtame rate. O gal tiesiog pakanka raminančio Drameno upės vaizdo? O gal viskas dėl minties, kad teks tiek daug laiko praleisti kartu, dėl nerimo kupinų spėlionių, ką tokia patirtis gali atskleisti apie juos abu, apie jų santuoką. O gal dėl Bylos ir nuopuolio, kuris atėmė visą

jo energiją, jo norą imtis veiklos, dėl apėmusios būsenos, kai tik kasdienė įprasta veikla gelbėja nuo visiško sužlugimo. O tada atsirado Mona...

Antonas pažvelgė į ekraną. GAMLEM KONTAKTAS VALSTYBINĖ LIGONINĖ.

Apačioje švytėjo trys mygtukai. Skambinti. Rašyti žinutę. Redaguoti.

Redaguoti. Gyvenime irgi reikalingas toks mygtukas. Viskas galėjo būti kitaip. Jis būtų pranešęs apie policininko lazdą. Nebūtų pakvietęs Monos išgerti kavos. Nebūtų užmigęs.

Bet jis *užmigo.*

Užmigo darbe, ant kietos medinės kėdės. Jis, kuriam po varginančios darbo dienos sunku sudėti bluostą savo lovoje. Nesuvokiama. Paskui jis dar ilgai slampinėjo lengvai apkvaitęs, net negyvėlio veidas ir prasidėjęs sambrūzdis jo neišjudino, jis stovėjo ten kaip zombis, miglos aptrauktomis smegenimis, nesugebėjo nieko daryti ar net deramai atsakyti į klausimus. Jei jis nebūtų įmigęs, dar nereiškia, kad pacientas būtų išgelbėtas. Ekspertai tepasakė, kad pacientas turbūt mirė nuo insulto. Bet Antonas neatliko savo darbo. Dabar jau niekas nesužinos, jis juk to nepaminėjo. Bet *jis pats* žinojo. Jis žinojo, kad vėl susimovė.

Antonas Mitetas pažvelgė į ekraną.

Skambinti. Rašyti žinutę. Redaguoti.

Jau laikas. Metas kažko imtis. Pasielgti teisingai. Tiesiog padaryk. Neatidėliok.

Jis spustelėjo mygtuką. „Redaguoti". Pasirodė galimų veiksmų sąrašas.

Jis pasirinko. Teisingai. „Ištrinti".

Tada paėmė voką ir atplėšė. Išėmė laišką ir ėmė skaityti. Radęs pacientą negyvą, anksti ryte jis nuėjo į Sveikatos centrą. Paaiškino, kad yra policijos pareigūnas ir vyksta į darbą, bet išgėrė tabletę ir nebeatsimena, kokia tai buvo veiklioji medžiaga, o dabar jaučiasi keistai ir prisibijo vairuoti, jaučia šalutinį

poveikį. Gydytojas iškart pasisiūlė išduoti nedarbingumo pažymą, bet Antonas vis tiek paprašė padaryti kraujo tyrimą.

Jis skaitė. Nesuprato visų žodžių, pavadinimų ar ką reiškė prie jų esantys skaičiukai, bet gydytojas parašė du papildomus sakinius:

...nitrazepamas randamas stipriuose migdomuosiuose. NEBEGERKITE tų tablečių, nepasitaręs su gydytoju.

Antonas užsimerkė ir pro sukąstus dantis įtraukė oro.

Šūdas.

Jis taip ir įtarė. Jį apsvaigino. Kažkas apšėrė jį vaistais. O dabar jis susivokė, kaip tai nutiko. Kava. Garsai koridoriuje. Dėžutė tik su viena likusia kavos kapsule. Jis svarstė, ar dangtelis pradurtas. Tirpalą turbūt suleido vidun adata. O tada nusikaltėliui beliko laukti, kol Antonas ateis ir savo rankomis pasiruoš migdomųjų – kavos su nitrazepamu.

Jie sakė, kad pacientas mirė natūralia mirtimi. Arba, tiksliau, nebuvo jokių priežasčių daryti prielaidų, kad įvyko kažkas įtartino. Bet išties ekspertų išvadas nulėmė Antono tvirtinimas, kad nuo tada, kai prieš dvi valandas pacientą aplankė gydytojas, iki sustojant paciento širdžiai, palaton niekas nebuvo užsukęs.

Antonas žinojo, ką reikia daryti. Jam reikia apie tai pranešti. Dabar. Jis paėmė telefoną. Jam reikia papasakoti apie šią apmaudžią klaidą. Paaiškinti jiems, kodėl iškart neprisipažino, kad buvo užmigęs. Jis pažvelgė į ekraną. Šįkart jo neišgelbės net ir Gunaras Hagenas. Jis padėjo telefoną. Jis *paskambins*. Bet ne dabar.

Žiūrėdamas į veidrodį Mikaelis Belmanas užsirišo kaklaraištį.

– Šiandien buvai nuostabus, – pasigirdo balsas iš lovos.

Mikaelis Belmanas žinojo, kad tai tiesa. Jis matė, kaip jam už nugaros Izabelė Skiojen atsistoja ir pradeda mautis pėdkelnes.

– Ar tave taip paveikė jo mirtis?

Ant patalų ji užmetė elnio kailio lovatiesę. Virš veidrodžio kabėjo elnio ragai, o sienas puošė samių dailininkų paveikslai. Šiame viešbučio aukšte kambarius įrengė samių menininkės, tad juos ir pavadino moterų vardais. Prie jų kambario kabėjo samių joikų atlikėjos vardas. Vienintelė bėda – turistai iš Kinijos pavogė avinų ragus, mat tiki, kad jų milteliai gerina lytinį pajėgumą. Pastaruoju metu Mikaelis ir pats svarstė, ar jų neišbandžius. Bet šiandien apie tai galvoti neteko. Gal ji ir teisi, gal viskas pagerėjo dėl to, kad pacientas pagaliau numirė.

– Nenoriu žinoti, kaip tai nutiko, – pabrėžė jis.

– Vis tiek negalėčiau tau pasakyti, – tarė ji ir timptelėjo sijoną.

– Tai ir nekalbėkim apie tai.

Izabelė stovėjo jam už nugaros. Krimstelėjo jam į kaklą.

– Nesirūpink, – sukikeno. – Gyvenimas yra žaidimas.

– Tau – gal ir taip. O man dar reikia terliotis su tom nelemtom žmogžudystėm.

– Tau nereikia rinkėjų balsų. O man reikia. Bet ar aš atrodau sunerimusi?

Jis gūžtelėjo pečiais. Pasiėmė striukę.

– Ar eisi pirma?

Izabelė pakštelėjo jam į pakaušį, ir Mikaelis šyptelėjo. Moteriai einant prie durų jis klausėsi kulniukų kaukšėjimo.

– Gali būti, kad kitą trečiadienį aš negalėsiu, – tarė ji. – Pakeitė tarybos susirinkimo laiką.

– Gerai, – atsiliepė jis ir pajuto, kad tai tiesa. Išties gerai. Na, netgi daugiau: jam palengvėjo. Taip, tikrai.

Ji stabtelėjo prie durų. Kaip visada, pasiklausė, ar iš koridoriaus nesklinda garsai, ar nėra pavojaus.

– Ar mane myli?

Mikaelis žioptelėjo. Stebėjo save veidrodyje. Žvelgė į tamsią pravirą ertmę savo veide, bet neišleido nė garso. Išgirdo tylų moters krizenimą.

– Juokauju, – sušnabždėjo ji. – Ar jau persigandai? Dešimt minučių.

Durys prasivėrė ir tyliai užsidarė jai pavymui.

Jie susitarė, kad tas, kuris pasilieka, turi luktelėti dešimt minučių. Jis neprisiminė, ar ta mintis šovė jam, ar jai. Tuo metu jie jautė, kad saulę kaip juodas debesis temdo tikimybė susidurti su smalsiu žurnalistu ar pažįstamais, bet to dar nepasitaikė.

Mikaelis išsitraukė šukas ir susišukavo šiek tiek per ilgus plaukus. Po to, kai nusiprausė po dušu, jų galiukai vis dar buvo šlapi. Pasimylėjusi Izabelė niekada nesiprausdavo, sakė, kad jai patinka visą dieną jausti jo kvapą. Jis pažvelgė į laikrodį. Šiandien meilės žaidimai pavyko puikiai, jam neprireikė svajoti apie Gustą ir net pavyko prailginti aktą. Taip puikiai jį prailgino, kad jei palauks čia tas dešimt minučių, pavėluos į susitikimą su miesto tarybos pirmininku.

Ūla Belman pažvelgė į laikrodį. „Movado", 1947-ųjų dizainas, Mikaelio dovana jubiliejaus proga. Dvidešimt po. Ji atsilošė krėsle ir nužvelgė vestibiulį. Spėliojo, ar jį atpažins. Juk matė tik du kartus. Pirmą kartą, kai atėjo į Stovnerio policijos skyrių aplankyti Mikaelio, tada vyrukas palaikė jai praviras duris ir prisistatė. Žavus besišypsantis atvykėlis iš šalies šiaurės. Kitą kartą, per kalėdinę vakarienę Stovnerio policijos skyriuje, jie drauge šoko, ir vyras kiek per smarkiai ją priglaudė. Ne, ji neprieštaravo, tai tebuvo nekaltas flirtas. Ji suvokė, kad leidžia sau šiek tiek per daug, bet Mikaelis juk vis tiek sėdėjo kažkur toliau, o kitų policininkų žmonos irgi šoko ne su savo vyrais. Bet žvilgsnio nuo jų neatitraukė kitas žmogus. Jis su taure rankoje stypsojo prie pat šokių aikštelės. Trulsas Berntsenas. Vėliau Ūla paklausė Trulso, ar jis nenorėtų pašokti, bet jis tik nusivaipė ir atsisakė. Prisipažino, kad yra prastas šokėjas.

Runaras. Štai koks jo vardas. Visai išgaravo iš atminties. Ji daugiau jo nebematė, su juo nesikalbėjo. O dabar štai vyras

paskambino ir paklausė, ar šiandien Ūla nesusitiktų su juo šioje vietoje. Iš pradžių ji atsisakė, pareiškė, kad neturi laiko, bet vyras užsiminė, kad privalo papasakoti jai kai ką labai svarbaus. Jo balsas keistai lūžinėjo, ji buvo pamiršusi, kad jis taip kalba. O gal tiesiog taip kalbama sumišus senajai šiaurės tarmei su rytinių žemių dialektu. Tai dažnai nutinka Osle ilgiau pagyvenusiems atvykėliams iš provincijos.

Ji sutiko išgerti puodelį kavos, mat ryte vis tiek važiuojanti į miestą. Bet pasakė netiesą. Kaip ir tada, kai Mikaelis paklausė, kur ji išsiruošė, o ji atšovė, kad susitinka su drauge. Ūla neketino meluoti, bet klausimas užklupo taip netikėtai. Tik dabar ji susiprato, jog vis dėlto reikėjo prisipažinti Mikaeliui, kad eina gerti kavos su jo buvusiu bendradarbiu. Tai kodėl neprisipažino? Nes giliai širdyje nujautė, kad tai, ką vyriškis jai papasakos, kažkaip susiję su Mikaeliu? Ji jau gailėjosi čionai atėjusi. Vėl pasižiūrėjo į laikrodį.

Pastebėjo, kad į ją kelis kartus žvilgtelėjo registratorė. Ūla nusivilko paltuką, po kuriuo vilkėjo nertinį ir mūvėjo kelnes, pabrėžiančias jos dailią figūrą. Ji retokai atvykdavo į miesto centrą, tad šiandien šiek tiek ilgiau dažėsi, ilgiau šukavosi ilgus šviesius plaukus, dėl kurių Manglerudo berniūkščiai ją vydavosi: norėdavo pamatyti, ar iš priekio ji tokia pati žavinga, kaip atrodo iš užpakalio. Ir berniūkščių veidai bylodavo, kad jie nenusivylė. Vieną kartą Mikaelio tėvas leptelėjo, kad ji atrodo kaip ta gražuolė iš „The Mamas & the Papas", bet ji nežinojo, kas tai, ir niekada nemėgino išsiaiškinti.

Ji užmetė akį į besisukančias duris. Vidun plūdo vis daugiau svečių, bet tik ne žmogus veriančiomis akimis, kurio ji laukė.

Atsidarius lifto durims Ūla išgirdo duslų skambtelėjimą ir išvydo išlipančią kailiniais apsisiautusią aukštaūgę. Ūlai šovė mintis, kad žurnalistui paklausus, ar šis kailis tikras, ponia turbūt tai paneigtų. Dažniausiai Darbo partijos atstovai sako tai, ką jų rinkėjai nori girdėti. Izabelė Skiojen. Už

socialinius reikalus atsakinga miesto tarybos narė. Mikaeliui užėmus postą, ji apsilankė jų namuose ir dalyvavo šventėje. Išties tai turėjo būti įkurtuvės, bet Mikaelis mieliau susikvietė tuos, kurie lemia jo karjerą. Arba, anot paties Mikaelio, *jų* karjerą, jo ir jos. Trulsas Berntsenas buvo vienas iš nedaugelio svečių, kuriuos Ūla pažinojo, bet Berntsenas ne toks žmogus, su kuriuo galėtum be perstojo šnekučiuotis. Be to, ji neturėjo laisvos minutėlės: visą vakarą uoliai vykdė šeimininkės pareigas.

Izabelė Skiojen žvilgtelėjo jos pusėn ir jau ketino praeiti pro šalį, bet Ūla pastebėjo nežymią dvejonę. Ši nežymi dvejonė reiškė, kad ją atpažino ir dabar svarsto, ar apsimesti nepastebėjus, ar atlikti pareigą, prieiti ir persimesti keliais draugiškais žodeliais. Ji mielai atsisakytų šios garbės. Ūla dažnai taip jaučiasi. Pavyzdžiui, su Trulsu. Tam tikra prasme vyras jai patinka: jie kartu užaugo, bičiulis visada elgėsi su ja draugiškai, buvo atsidavęs. Ką gi. Ji tikėjosi, kad Izabelė pasirinks pirmąjį variantą ir palengvins padėtį joms abiem. Su palengvėjimu stebėjo, kaip moteris žingsniuoja link sukamųjų durų. Bet tada politikė staiga apsigalvojo, atsisuko, plačiai nusišypsojo ir sužybčiojo akimis. Pasileido link jos, tarsi plaukte plauktų, būtent. Artėjanti Izabelė Skiojen priminė Ūlai atšiaurią griozdišką skulptūrą laivo priekyje.

– Ūla! – šūktelėjo Izabelė už dviejų metrų nuo jos. Tarsi sutikusi ilgai nematytą artimą draugę.

Ūla atsistojo, jau dabar jautėsi nesmagiai, kad teks atsakyti į neišvengiamą klausimą: „Ką čia veiki?“

– Mieloji! Malonu vėl tave matyti! Koks *smagus* buvo tas vakarėlis!

Izabelė Skiojen uždėjo ranką jai ant peties ir prikišo skruostą taip, kad Ūlai teko priglausti ir savąjį. Vakarėlis? Pokylyje dalyvavo trisdešimt du svečiai.

– Atleisk, kad turėjau anksti išeiti.

Ūla prisiminė, kad Izabelė prisisiurbė. Kol ji rūpinosi svečiais, patrauklioji tarybos narė ir Mikaelis kuriam laikui kartu pradingo terasoje. Akimirką Ūlą tikrai buvo apėmęs pavydas.

– Tai nesvarbu. Apsilankydama mus labai pagerbėte, – Ūla tikėjosi, kad šypsena neatrodo tokia sustingusi, kaip galvojo ji pati, – Izabele.

Tarybos narė pažvelgė žemyn, tiesiai į ją. Nužvelgė nuo galvos iki kojų. Tarsi kažko ieškodama. Atsakymo į klausimą, kurio lig šiol neuždavė: „Ką čia veiki, mieloji?"

Ūla apsisprendė pasakyti jai tiesą. Vėliau pasakys ir Mikaeliui.

– Man reikia bėgti, – tarė Izabelė ir nejudėdama iš vietos stebėjo Ūlą.

– Taip, numanau, kad jūs labiau užsiėmusi nei aš, – atsakė Ūla ir suirzo išgirdusi savo kvailą krizenimą, kurio buvo pasiryžusi atsikratyti. Izabelė vis dar nenuleido nuo jos akių, ir staiga Ūla pajuto, kad ši nepažįstamoji net nepraverdama burnos tempia ją už liežuvio: „Ką tu, policijos viršininko žmona, veiki prie „Grand Hotel" viešbučio registratūros?" O Dieve, ar ji mano, kad Ūla susitinka su meilužiu? Ar dėl to elgiasi taip atsargiai? Ūla pajuto, kaip šypsančios lūpos ir kūnas atsipalaiduoja, ir nusišypsojo taip, kaip pati *norėjo.* Jautė, kad išsišiepė iki ausų. Beveik prajuko tiesiai Izabelei Skiojen į veidą. O keisčiausia tai, kad ir pati Izabelė Skiojen vos tramdė juoką.

– Tikiuosi, mieloji, greitai pasimatysime, – tarė Izabelė, spausdama Ūlai ranką savo stambiais tvirtais pirštais.

Tada apsisuko ir nužingsniavo palei registratūrą, o vienas durininkas nuskubėjo jai padėti. Ūla pastebėjo, kad, prieš išeidama pro sukamąsias duris, politikė išsitraukė telefoną.

Mikaelis stovėjo prie lifto, vos už kelių žingsnių nuo samių menininkės kambario. Žvilgtelėjo į laikrodį. Praėjo tik keturios ar penkios minutės, bet to pakaks, juk svarbiausia tai, kad

jų nepamatytų *kartu*. Izabelė visada užsakydavo kambarį ir atvykdavo penkiolika minučių anksčiau už jį. Gulėdavo lovoje pasiruošusi ir laukdavo. Moteriai tai patiko. O jam ar patiko?

Laimė, nuo „Grand Hotel" iki rotušės, kur laukia pirmininkas, sparčiu žingsniu jis nueis per tris minutes.

Lifto durys atsidarė, ir Mikaelis žengė vidun. Spausdamas skaičiumi 1 pažymėtą mygtuką, pasirinko pirmą aukštą. Liftas sustojo žemesniame aukšte, prasivėrė durys.

– *Guten Tag.*[*]

Vokiečių turistai. Pagyvenusi pora. Rudos odos dėkle – senas fotoaparatas. Jis jautė, kad nusišypso. Buvo geros nuotaikos. Jis kiek pasitraukė, paliko daugiau vietos. Izabelė *teisi*, jam palengvėjo, kad pacientas mirė. Jautė, kaip nuo apyilgių plaukų kapteli lašas, nurieda kaklu, sudrėkina marškinių apykaklę. Jam užėmus naujas pareigas, Ūla pasiūlė pasitrumpinti karčius, bet kam to reikia? Ar jo jaunatviška išvaizda nepabrėžia visos esmės? Kad jis – Mikaelis Belmanas – yra jauniausias Oslo policijos viršininkas istorijoje?

Porelė abejodama žvilgčiojo į aukštų numerius. Ta pati bėda. Ar išėjimas yra aukšte numeris 1, ar reikia nusileisti dar žemiau? Kokia tvarka Norvegijoje?

–*It's ground floor*,[**] – tarė Mikaelis, paspaudė mygtuką, ir durys užsivėrė.

– *Danke*,[***] – sumurmėjo moteris. Turistas užsimerkė ir garsiai iškvėpė. Povandeninis laivas, dingtelėjo Mikaeliui.

Toliau jie leidosi žemyn tylomis.

Prasivėrus durims jie išlipo prie registratūros, ir Mikaelis pajuto vibravimą prie šlaunies. Lifte nebuvo ryšio, ir telefonas tik dabar pradėjo gauti signalus. Jis pamatė, kad praleido

[*] Laba diena. (Vok.)

[**] Tai žemutinis aukštas. (Angl.)

[***] Ačiū. (Vok.)

Izabelės skambutį. Kai jau ketino atskambinti, suvibravo vėl. Atėjo žinutė.

Registratūroje sutikau tavo žmoną. :)

Mikaelis sustojo kaip įbestas. Pakėlė akis. Bet per vėlai.

Krėsle priešais jį sėdėjo Ūla. Atrodė patraukliai. Pasigražino daugiau nei paprastai. Patraukli ir suakmenėjusi savo krėsle.

– Labas, mieloji! – sušuko jis ir pats išgirdo, kaip dirbtinai ir šaižiai tai nuskambėjo.

Ji stebeilijosi į savo vyrą sumišusi, tada sumišimą greitai pakeitė kažkas kito. Mikaelio Belmano smegenys kunkuliavo. Siurbė į save informaciją, ją dorojo, ieškojo sąsajų, darė išvadas. Jis suvokė, kad neras įtikinančio paaiškinimo, kodėl jo plaukų galiukai šlapi. Ji matė Izabelę. Jos smegenys, kaip ir jo, dirbo žaibo greitumu. Tokios jau žmogaus smegenys. Aptikusios smulkmenas, staiga jas sudėlioja, negailestingai randa ryšį. Ir jis pastebėjo, kad sumišimą jau išstūmė kažkas kito. Tvirtas įsitikinimas. Ūla nuleido akis. Vyrui priartėjus, moteris pažvelgė tiesiai jam į krūtinę.

Sunkiai atpažįstamu balsu ji sušnabždėjo:

– Ką gi, gavai jos žinutę šiek tiek per vėlai.

Katrina pasuko raktą spynoje ir trūktelėjo duris, bet šios nepasidavė.

Gunaras Hagenas priėjo ir jas atidarė.

Tvokstelėjo šilta drėgmė.

– Prašom, – paragino Gunaras Hagenas. – Po paskutinio apsilankymo šios vietos taip ir nepajudinome.

Katrina žengė pirmoji ir paspaudė elektros jungiklį.

– Sveiki atvykę į Bergeno policijos padalinį Osle, – nutęsė Katrina.

Beatė Len žengė per slenkstį.

– Taigi, mus paslėpsi čia?

Šalta, melsva pailgos neoninės lempos šviesa nutvieskė pilkšvai melsvu linoleumu išklotą kvadratinį betoninį kambarį plikomis sienomis. Belangėje patalpoje buvo trys stalai, ant kiekvieno riogsojo po kompiuterį, šalia kiekvieno stovėjo po kėdę. Ant vieno stalo laukė rudom dėmėm nusėtas kavos aparatas ir didelis vandens ąsotis.

– Mums paskyrė kabinetą policijos biuro *rūsyje*? – suglumęs paklausė Stolė Aunė.

– Jei oficialiai, mes esame Oslo kalėjimui priklausančiose patalpose, – patikslino Gunaras Hagenas. – Čionai atvedęs koridorius nutiestas po parku. Jei užlipsite laiptais prie šių durų, pateksite į kalėjimo registratūrą.

Tarsi atsiliepdama nuskambėjo Geršvino „Žydrosios rapsodijos" melodija. Hagenas išsitraukė mobilųjį. Katrina žvilgtelėjo jam per petį. Ekrane pamatė apšviestą vardą – Antonas Mitetas. Hagenas atmetė skambutį ir vėl įsibruko mobilųjį į kišenę.

– Dabar susirinko tyrėjų grupė, tad turiu jus palikti, – pranešė jis.

Hagenui išėjus visi stovėjo ir žvelgė vienas į kitą.

– Čia velniškai karšta, – pareiškė Katrina ir atsisagstė striukę. – Nors radiatorių nesimato.

– Dėl to, kad už sienos kaista kalėjimo boileriai, – nusijuokė Bjornas Holmas, kabindamas ant kėdės atlošo zomšinį švarką. – Vadiname šią vietą katiline.

– Jau lankeisi čia? – Aunė nusirišo varlytę.

– Taip, jau esame čia triūsę. Tuomet darbavomės dar mažesnėje grupelėje, – jis linktelėjo stalų pusėn. – Kaip matai, trise. Visgi bylą išsprendėme. Bet juk tada tyrimui vadovavo Haris, – jis žvilgtelėjo į Katriną. – Nenorėjau...

– Viskas *OK*, Bjornai, – tarė Katrina. – Nesu Haris ir nevadovauju šiam tyrimui. Užteks, jei man pranešite naujienas, tada ir Hagenas bus patenkintas. Juk žinai, kad turiu pakankamai

darbo, bandydama susidoroti su savimi. Tyrimui vadovaus Beatė. Ji ilgai čia dirba ir turi patirties.

Visi įsistebeilijo į Beatę. Ši gūžtelėjo.

– Jei taip norite, galiu vadovauti. Jei to išties prireiks.

– *Prireiks,* – patikino Katrina.

Aunė ir Bjornas linktelėjo.

– Gerai, – tarė Beatė. – Pradėkime. Turime telefoninį ryšį. Taip pat ir internetinį. Turime ir... kavos puodelius, – ji pasiėmė baltą už kavos aparato užkištą puodelį. Perskaitė, kas ant jo parašyta. – Henkas Viljamsas?

– Mano, – tarė Bjornas.

Ji pakėlė kitą puodelį.

– Džonas Fantė?

– Hario.

– *OK,* pasidalinkime darbelius, – pasiūlė Beatė, statydama puodelį. – Katrina?

– Stebėsiu pokyčius pasaulinėje duomenų bazėje. Iš Valentino Jertseno ar Judo Johanseno vis dar nėra jokių gyvybės ženklų, ir tai tik patvirtina teoriją, kad pabėgo ne Judas Johansenas. Policija neteikia pirmenybės Judo Johanseno paieškoms, ir man nesitiki, kad vyras taip save varžytų ir pradingtų kaip į vandenį, taip stengtųsi išvengti tų kelių mėnesių kalėjime. O Valentinui, žinoma, yra ką prarasti. Tačiau jei bent vienas iš jų yra gyvas ir jei elektroniniame pasaulyje pajudins bent pirštelį, aš jį pričiupsiu.

– Gerai. Bjornai?

– Peržvelgsiu įvairias su Valentinu ir Judu susijusias bylas, pabandysiu rasti sąsajų su Tryvanu ir Maridalenu. Gal vis pasikartoja kokie vardai, gal praleidome kokius ekspertizių duomenis? Paruošiu juos pažįstančių ir galbūt galinčių padėti juos rasti asmenų sąrašą. Tie, su kuriais teko šnektelėti, apie Judą Johanseną mielai papasakotų. Tačiau dėl Valentino Jertseno...

– Jie bijo?

Bjornas linktelėjo.

– Stole?

– Irgi perskaitysiu Valentino ir Judo bylas, aprašysiu kiekvieno profilį. Įvertinsiu juos kaip galimus serijinius žudikus. – Kambary akimirksniu įsivyravo tyla. Pirmą kartą kažkas tai įvardijo. – Šiuo atveju serijinis žudikas tėra techninis, nesąmoningai pritaikytas terminas, o ne diagnozė, – skubiai pridūrė Stolė Aunė. – Taip apibūdinamas asmuo, kuris nužudė daugiau nei vieną žmogų ir kuris, tikėtina, galėtų žudyti vėl. Sutarėm?

– Sutarėm, – tarė Beatė. – O aš peržiūrėsiu visus netoli nusikaltimo vietų įrengtų stebėjimo kamerų įrašus. Degalinės, visą parą dirbančios parduotuvės, greičio matuokliai. Jau esu peržiūrėjusi su policininkų nužudymu susijusius įrašus, bet tikrai ne visus. Tas pats galioja ir ankstesnėms žmogžudystėms.

– Tad darbo per akis, – tarė Katrina.

– Per akis, – patvirtino Beatė.

Visi keturi stovėjo ir žvelgė vienas į kitą. Beatė paėmė Džono Fantės puodelį ir užkišo atgal už kavos aparato.

13 skyrius

– Kaip sekasi? – paklausė Ūla ir atsirėmė į virtuvinę spintelę.

– Neblogai, – atsakė Trulsas, neramiai muistydamasis ant kėdės. Nuo siauro virtuvinio stalo jis paėmė puodelį, gurkštelėjo. Įbedė į moterį akis, kurias ji taip gerai pažinojo. Baimingas ir godžias. Sutrikusias ir ieškančias. Nepritariančias ir maldaujančias. Kupinas abejonės ir pasiryžimo.

Ūla iškart pasigailėjo, kad leido jam užsukti. Bet ji nesitikėjo, kad Trulsas staiga paskambins ir paklaus, kaip reikalai

namie, pasisiūlys ką nors pataisyti. Kadangi jis nušalintas, dienos prailgsta, nėra kuo užsiimti. Ne, nereikia nieko taisyti, pamelavo ji. Puiku. O gal susitikime puodelio kavos? Paplepėti apie senus laikus. Ūla pratarė, kad nežinanti... Bet Trulsas tarsi neišgirdo, pasakė, kad važiuoja pro šalį, kad būtų smagu išgerti kavos. Ir ji pasakė *OK*, kodėl gi ne. Užvažiuok, Trulsai.

– Vis dar esu vienas, žinai, – pasakojo jis. – Nieko naujo.

– Ką nors susirasi. Žinoma, kad taip.

Ji demonstratyviai pažvelgė į laikrodį, ketino užsiminti, kad reikia parsivežti vaikus. Bet net ir toks vienišius kaip Trulsas supras, kad dar per anksti.

– Galbūt, – pritarė Trulsas.

Jis nudelbė akis į puodelį. Ir, užuot pastatęs jį atgal, siurbtelėjo vėl. Tarsi ruošdamasis, pamanė Ūla ir sunerimo.

– Ūla, kaip žinai, tu man visada patikai. – Ūla stvėrėsi už spintelės krašto. – Taigi, žinok, jei iškils sunkumų, ir tau reikės... amm... su kuo nors pasikalbėti, gali visada manimi pasikliauti.

Ūla sumirksėjo. Ar ji teisingai išgirdo? *Pasikalbėti?*

– Ačiū, Trulsai, – atsiliepė ji. – Bet aš juk gyvenu su Mikaeliu.

Jis lėtai pastatė puodelį.

– Taip, žinoma, tu su Mikaeliu.

– Beje, turiu ruošti pietus jam ir vaikams.

– Taip, žinoma, kad turi. Tu čia, virtuvėje, ruoši jam maistą, o jis... – Trulsas susilaikė.

– Ką jis, Trulsai?

– Pietauja kitur.

– Nesuprantu, ką turi galvoje, Trulsai.

– Manau, kad supranti. Tenoriu tau padėti. Noriu tau paties geriausio, Ūla. Ir vaikams, žinoma. Vaikai – labai svarbu.

– Pagaminsiu jiems ką nors skanaus, o paruošti šeimai pietus užima laiko, tad...

– Ūla, noriu kai ką pasakyti.

– Ne, Trulsai, prašau – nesakyk.

– Esi Mikaeliui per gera. Ar žinai, kiek kitų moterų jis...

– Ne, Trulsai!

– Bet...

– Noriu, kad tuoj pat išeitum, Trulsai. Ir norėčiau, kad kurį laiką čia nesirodytum.

Ūla stovėjo prie spintelės ir stebėjo, kaip Trulsas išeina pro vartus, žingsniuoja prie automobilio, palikto ant žvyrkelio, vingiuojančio tarp naujų Hiojenhalio namų. Mikaelis žadėjo, kad paskambins atsakingiems žmonėms, pasirūpins, kad greičiau išlietų asfaltą, bet iki šiol taip niekas ir nepasikeitė. Trulsui įkišus raktelį, pasigirdo pyptelėjimas, ir automobilio signalizacija išsijungė. Ūla stebėjo, kaip vyras atsisėda prie vairo. Kaip rymo suakmenėjęs ir spokso į tolį. Tada jo kūnas tarsi sutrūkčiojo, ir jis puolė iš visų jėgų kumščiuoti vairą, nesiliovė, kol šis suskilo. Net iš toli Ūlą pasiekė įsiūčio gūsis, ir ją nupurtė šaltis. Mikaelis pasakojo apie Trulso pyktį, bet jai neteko regėti nieko panašaus. Anot jos vyro, jei Trulsas nebūtų tapęs policininku, būtų tapęs nusikaltėliu. Vaizduodamas kietuolį, Mikaelis tą patį sakydavo ir apie save. Tačiau ji tuo netikėjo. Mikaelis yra per doras, per... lengvai prisitaikantis. Bet Trulsas... Trulsas nudrėbtas iš kitokio molio, kažko daug tamsesnio.

Viešbutis „Grand Hotel".

Ten teko patirti pačias skaudžiausias akimirkas savo gyvenime. Tai nereiškia, kad ji niekada neįtarinėjo Mikaelio neištikimybe. Ypač po to, kai vyras nustojo su ja mylėtis. Bet tai juk buvo galima paaiškinti ir kitaip: įtampa ir tų policininkų nužudymas... Tačiau su Izabele Skiojen? Blaivus, viešbutyje, vidury dienos? Ir ją pervėrė mintis, kad kažkas paspendė spąstus. Vien ta aplinkybė, kad kažkas žinojo, jog jie lankysis tenai, bylojo, kad tai vyksta nuolat. Kaskart apie tai pagalvojus ją apimdavo šleikštulys.

Priešais ją – staiga nubąlantis Mikaelio veidas. Išgąsčio ir kaltės kupinas žvilgsnis, tarsi obuolius iš sodo vagiančio berniūkščio. Kaip jam tai pavyko? Kaip jis, neištikimas niekšas, sugebėjo jai įteigti, esą tai *jam* reikalinga parama. Vyras, kuris sutrypė viską, kas tarp jų buvo gražiausia, trijų vaikų tėvas. Kodėl *jis* atrodė taip, tarsi neštų kryžių?

– Grįšiu anksti, – sušnabždėjo jis. – Tada galėsime apie tai pasikalbėti. Kol vaikai dar... Už keturių minučių turiu būti pas tarybos pirmininką.

Ar jo akies kamputyje sublizgo ašara? Ar niekšelis leido sau apsiašaroti?

Jam išėjus moteris stulbinamai greitai suėmė save į rankas. Gal žmonės taip elgiasi tada, kai nėra kitos išeities, kai savo nervams tiesiog negali leisti pakrikti?

Tarsi apmirusi ji surinko Runaru pasivadinusio vyro numerį. Jis nekėlė ragelio. Ūla palaukė dar penkias minutes, tada išėjo. Grįžusi namo paskambino vienai KRIPOS'o darbuotojai, ir ši patikrino numerį. Pasakė, kad tai – neregistruota mobiliojo kortelė, sąskaita pildoma. Klausimas toks: kas galėtų nertis iš kailio ir kviesti ją į viešbutį „Grand Hotel", kad ji viską pamatytų savo akimis? Žurnalistas, rengiantis paskalų apie garsenybes skiltį? Neva gero linkinti draugė? Kas nors iš Izabelės pažįstamų ar kerštingas Mikaelio konkurentas? O gal kažkas, kas nori išskirti Mikaelį ne su Izabele, o su ja, Ūla? Tas, kas dega neapykanta Mikaeliui arba jai pačiai. Arba kas nors, kas ją myli? Tikisi, kad Ūlai išsiskyrus su Mikaeliu jam atsivertų galimybės. Ūla pažinojo tik vieną, kuris beprotiškai ją myli, bet, deja, tai niekam neatnešė nieko gero.

Tą vakarą ji neužsiminė Mikaeliui apie savo įtarimus. Vyras tikrai manė, kad žmonos apsilankymas viešbučio registratūroje – gryniausias atsitiktinumas, juk kiekvieno gyvenime iš giedro dangaus kartais trenkia žaibas, būna sutapimų, kuriuos įprasta vadinti likimu.

Mikaelis nebandė išsisukinėti ir tvirtinti, kad neleido laiko su Izabele. Ūla tai įvertino. Jis nebuvo toks kvailas. Mikaelis paaiškino, esą nereikia prašyti, kad jis nutrauktų romaniūkštį, jis ir pats priėmė tokį sprendimą. Izabelei dar neišėjus iš viešbučio. Jis taip ir pasakė – romaniūkštį. Gal padarė tai sąmoningai, žodis nuskambėjo taip nereikšmingai, tarsi tai būtų visai nesvarbu, tiesiog šiukšlina. Tarsi tai būtų kažkas, ką galima paprasčiausiai sušluoti po kilimėliu.

Tačiau jei būtų pasakęs „santykiai", atrodytų kitaip. Ūla nė akimirkos nepatikėjo, kad jis nutraukė tą ryšį viešbutyje. Izabelė švytėte švytėjo. Bet tai, ką jis išdėstė vėliau, buvo grynų gryniausia tiesa. Jei tai iškilsią dienos švieson, pakenksią ne tik jam, jų vaikams, bet ir jai pačiai. Be to, tai pasklistų viešumoje pačiu nepalankiausiu metu. Tarybos pirmininkas norėjęs šnektelėti apie politiką. Ir paraginęs stoti į partiją. Mikaelis – asmuo, kuriuo domimasi, netrukus ketinama siūlyti jo kandidatūrą į politinį postą. Jie ieško tokio kaip Mikaelis – jauno, ambicingo, populiaraus ir lydimo sėkmės. Žinoma, jis toks ir buvęs, bet tada pasipylusios tos policininkų žmogžudystės. Bet kai jis išaiškinsiąs šiuos nusikaltimus, jie susėsią ir aptarsią perspektyvas, jo ateitį policijoje ar politikoje, ir Mikaelis jaučiąs, kad būtent politikoje jis ir pasiektų daugiausia. Gal jis pats dar neapsisprendęs, ko tiksliai nori, tačiau bet koks skandalas užvertų į tai vedančius kelius.

Žinoma, jis galvojąs ir apie ją bei vaikus. Juk, palyginti su tokia netektimi, jo karjera tesanti smulkmena. Kol Mikaelis neįsijautė į savigailos kupiną savo kalbą, Ūla jį sustabdė ir pareiškė, kad viską apgalvojo ir pasvėrė. Jo karjera. Jų vaikai. Jų bendras gyvenimas. Ji paprasčiausiai pasakė, kad jam atleido, bet Mikaelis turįs prisiekti, kad daugiau niekada nesusisieks su Izabele Skiojen. Nebent policijos viršininko pareigos suvestų juos abu susirinkimuose, kuriuose dalyvautų ir kiti žmonės. Mikaelis atrodė kone nusivylęs, tarsi būtų apsiginklavęs kaip į

mūšį ir patekęs tik į susistumdymą, po kurio išgirdo reikalavimą, kurį įvykdyti bus gana lengva.

Ūla stebėjo, kaip Trulsas užveda automobilį ir nuvažiuoja. Ji neužsiminė Mikaeliui apie savo įtarimus ir net neketino to daryti. Kas iš to? Jei ji teisi, Trulsas ir toliau gali šnipinėti ir pranešinėti apie Izabelės Skiojen keliamą pavojų.

Automobilis nurūko, ir gyvenamojo rajono tyla susimaišė su dulkių debesimis. Ūlai šovė mintis. Pašėlusi, nepadori mintis, protui juk nebūdinga griežtai cenzūruoti. Ji ir Trulsas. Miegamajame, čia. Žinoma, tai būtų kerštas. Vos gimus sumanymui Ūla jį užgniaužė.

Lango stiklu srūvanti pilkšva, seiles primenanti šlapdriba užleido vietą lietaus lašams. Žemę plakančiai liūčiai. Valytuvai beviltiškai kovojo su vandens pliūpsniais. Antonas Mitetas važiavo lėtai. Aklinoje tamsoje pliaupiantis vanduo trukdė matyti, vaizdas liejosi, tarsi pareigūnas būtų išgėręs. Jis užmetė akį į „Volkswagen Sharan" automobilyje įtaisytą laikrodį. Kai prieš trejus metus jie nusprendė įsigyti naują automobilį, Laura primygtinai norėjo būtent šio septynviečio, o jis juokais paklausė, ar ji planuojanti didelę šeimą, nors ir žinojo priežastį: žmona baiminasi avarijos, tad vengia mažų automobilių. Na, Antonas irgi nenori sukelti avarijos. Jis gerai pažįsta šiuos kelius, žino, kad naktį tikimybė susidurti su iš priekio atvažiuojančiais automobiliais yra labai maža. Visgi rizikuoti neverta.

Smilkiniai tvinksėjo. Labiausiai sujaudino tas netikėtas telefono skambutis prieš dvidešimt minučių. Tačiau įtakos turėjo ir tai, kad šiandien negėrė kavos. Perskaitęs tyrimų rezultatus prarado norą mėgautis šiuo gėrimu. Nė sakyti nereikia, kaip tai kvaila. O dabar prie kofeino pripratusios kraujagyslės tiek susitraukė, kad galvą plėšė skausmas – tarsi kokia erzinanti niekada nenutylanti muzika. Jis skaitė, kad į kavą įnikę žmonės nesunkiai atpranta ir po dviejų savaičių nebejaučia šio

poveikio. Bet Antonas nenorėjo atprasti. Jis norėjo kavos. Geros kavos. Puikios kavos. Tokio puikaus skonio kaip mėtomis kvepiantis Monos liežuvis.

Tačiau gerdamas kavą jis jautė tik kartoką migdomųjų vaistų prieskonį.

Jis pasiryžo ir paskambino Gunarui Hagenui, ketino pranešti, kad tuo metu, kai mirė pacientas, jis buvo apkvaišintas. Jam miegant kažkas įsėlino į palatą. Tad nors gydytojai nustatė natūralią mirtį, gali būti ir kitaip. Ir jiems reikia atlikti dar vieną, išsamesnį tyrimą. Jis skambino du kartus. Ragelio niekas nepakėlė. Jis bandė. Tikrai. Ir vėl pabandys. Juk tie dalykai visada pasiveja. Kaip ir dabar. Tai vėl nutiko. Kažką vėl nužudė. Jis pristabdė, pasuko ir toliau riedėjo žvyrkeliu, vedančiu iki Eikerio lentpjūvės, vėl padidino greitį ir girdėjo, kaip į posparnius daužosi smulkūs akmenukai.

Sutemos dar sutirštėjo, o kelio duobėse jau telkšojo vanduo. Tuojau vidurnaktis. Pirmą kartą tai atsitiko irgi maždaug tokiu metu. Kadangi viskas nutiko prie ribos su Žemutiniu Eikeriu, pirmiausia į įvykio vietą atvyko pareigūnas iš kitos apygardos, mat kažkas paskambino ir pranešė, kad išgirdo trenksmą, kad į upę galėjo įkristi automobilis. Negana to, kad policininkas be leidimo įžengė į kitą apygardą, jis dar ir suteršė nusikaltimo vietą: viską aplink išvagojo automobilio padangomis ir sunaikino galimus įrodymus.

Antonas pravažiavo vingį, prie kurio ją ir surado. Policininko lazdą. Tai įvyko praėjus keturioms dienoms po Renės Kalsneso nužudymo, kai Antonas pagaliau gavo laisvadienį, bet negalėjo nustygti vietoje ir išėjo pasivaikščioti į mišką, nes nutarė tęsti paieškas pats. Juk žmogžudystė nėra toks nusikaltimas, su kuriuo Buskerudo policijos apygardoje susiduri kasdien ar kasmet. Jis nutolo nuo vietos, kurią iššukavo paieškos komanda. Policininko lazda ten ir gulėjo, po eglėmis už vingio. Ten Antonas ir priėmė tą sprendimą, tą kvailą sprendimą, kuris viską sugriovė. Jis nutarė apie tai nepranešti. Kodėl?

Visų pirma ši vieta taip toli nuo Eikerio lentpjūvės ir nusikaltimo vietos, kad turbūt policininko lazda su žmogžudyste neturės nieko bendro. Vėliau jo paklausė, kodėl jis vaikščiojo ir ieškojo būtent ten, jei manė, kad ta vieta per daug atoki ir nereikšminga tyrimui. Bet tuo metu jis tiesiog pagalvojo, kad standartinė policininko lazda tik prišauks policijai bereikalingą dėmesį, atsiras rūpesčių. Renė Kalsnesas buvo sužalotas stambiu įnagiu, o gal susidaužė salone, automobiliui ritantis į upę nuo keturiasdešimties metrų aukščio šlaito. Tai juk nebuvo žmogžudystės įrankis. Renei Kalsnesui šovė į veidą 9 mm kalibro pistoletu. Taip istorija ir pasibaigė.

Bet po poros savaičių Mitetas apie policininko lazdą papasakojo Laurai. Ir žmona jį įtikino, kad reikia pranešti, kad jis nepajėgus įvertinti, ar tai galėtų būti svarbu. Tad pareigūnas taip ir pasielgė. Nuėjo pas viršininką ir prisipažino, ką aptiko. Labai šiurkšti klaida, įvertino policijos skyriaus viršininkas. Ir atsidėkodami už tai, kad jis praleido dieną mėgindamas padėti išaiškinti žmogžudystę, jie pašalino Mitetą iš aktyvios tarnybos ir patupdė jį kilnoti telefono ragelio. Akimoju jis prarado viską. Ir dėl ko? To niekas nesakė garsiai, bet Renę visi pažinojo kaip ledinės širdies niekšą be sąžinės, kuris apgaudinėjo tiek draugus, tiek nepažįstamus. Kaip žmogų, be kurio pasauliui tik palengvėjo. Bet labiausiai nuvylė aplinkybė, kad ant policininko lazdos ekspertai neaptiko nieko, kas padėtų išaiškinti nusikaltimą. Tris mėnesius prakiurksojus kabinete kaip kokiame karceryje, Antonui liko trys išeitys: išprotėti, mesti darbą arba pasiprašyti perkeliamam. Jis paskambino savo senam draugui ir bendradarbiui Gunarui Hagenui, o šis rado jam vietą Oslo policijoje. Profesine prasme Gunaro siūlomas darbas reiškė kelis žingsnius atgal, bet Antonas bent jau dirbsiąs tarp žmonių ir gaudysiąs nusikaltėlius Osle, o bet kas atrodė geriau už troškų Drameno orą, kur stengiamasi mėgdžioti Oslą, mažutis policijos skyrius skambiai vadinamas biuru ir net adresas – Grionlando 36 –skamba kaip Oslo Grionlandsleireto kopija.

Antono automobilis užriedėjo ant kalvos viršūnės.

Plykstelėjus šviesoms, pareigūnas iškart nuspaudė stabdžio pedalą. Padangos čiaumojo žvyrą. Automobilis sustojo. Kone užgoždamas variklio ūžesį, barbeno lietus. Priekyje už dvidešimties metrų švysčiojo šviesele. Priekiniai žibintai atsispindėjo ant juostų su oranžiniais ir baltais dryžiais ir ant geltonos žibintuvėlį žemyn nukreipusio pareigūno liemenės. Šis mostelėjo ragindamas, ir Antonas privažiavo arčiau. Kaip tik šioje vietoje Renės automobilis išgriovė apsauginę tvorelę ir nugarmėjo žemyn. Tada jie iškvietė techninės pagalbos automobilį su kranu ir plieniniais trosais, kad ištrauktų tą lamdalą iš upės ir nugabentų į nenaudojamą lentpjūvę, kur jiems pavyko nuleisti jį ant žemės. Kūną teko lupte išlupti, variklis buvo sugrūstas į automobilio saloną.

Antonas spustelėjo langą atidarantį mygtuką. Drėgnas vėsus nakties oras. Stambūs sunkūs lašai kapsėjo ant stiklo krašto, lengvai tekštelėjo jam ant kaklo.

– Na, – prabilo jis. – Kur?..

Antonas suklapsėjo akimis. Nesuprato, ar užbaigė sakinį. Tarsi būtų užstrigęs laikas, padarytas nekokybiškas filmo montažas, jis nežinojo, kas nutiko, tik suvokė, kad nesusigaudo, kas dedasi. Pažvelgė sau į kojas, į ant kelių pažirusias stiklo šukes. Vėl pakėlė akis ir pamatė, kad išdaužta viršutinė stiklo dalis. Prasižiojo, norėjo paklausti, kas vyksta. Girdėjo, kad kažkas švilpčioja ore, nujautė, kas tai, norėjo pakelti ranką, bet nepajėgė. Išgirdo trakštelėjimą. Suvokė, kad tai jo galva, kad kažkas skilo. Jis pakėlė ranką, riktelėjo. Uždėjo delną ant pavarų svirties, bandė įjungti atbulinį bėgį. Bet neįstengė. Viskas judėjo kaip sulėtintame filme.

Jis norėjo paleisti pavarų svirtį ir paspausti greičio pedalą, bet tada automobilis nuriedėtų pirmyn. Prie krašto. Kur skardis. Tiesiai žemyn į upę. Keturiasdešimt metrų. Tai buvo... Tai buvo... Jis papurtė pavarų svirtį ir patraukė į save. Lietus

sušniokštė garsiau, ir visą kairę kūno pusę apėmė šaltukas. Kažkas atidarė dureles. Pavarų svirtis. Kur jo koja? Viskas kartojasi. Atbulinis. Na štai.

Mikaelis Belmanas spoksojo į lubas. Klausėsi, kaip į stogą raminamai barbena lietus. Olandiškos čerpės. Joms suteikė keturiasdešimties metų garantiją. Mikaelis pagalvojo, kiek šių čerpių nuperka vien dėl šitos garantijos. Su kaupu užtektų sumokėti už tas, kurios *netarnautų* taip ilgai. Jei žmonės ko ir nori, tai garantijos, kad daiktai tarnaus ilgai.

Ūla gulėjo, padėjusi galvą jam ant krūtinės.

Jie kalbėjosi. Daug ir ilgai. Kiek Mikaelis pamena, taip dar niekada nėra buvę. Ji verkė. Apsipylė ne tomis skausmingomis ašaromis, kurių jis nekentė, bet tomis kitomis, kurios išdavė ne skausmą, o veikiau netekties jausmą. Jos riedėjo todėl, kad prarasta tai, kas buvo. Kas jau niekada nesugrįš. Ašaros bylojo jam, kad šiuose santykiuose būta kažko brangintino, ko jis tikrai pasiges. Jis niekad nieko nepasigesdavo. Bet tada ji pravirko. Ir Mikaelis pajuto, kad jam reikėjo moters ašarų, kad šios atvėrė jam akis. Patraukė šydą, skiriantį tai, ką Mikaelis Belmanas jaučia, ir tai, ką galvoja. Ji verkė už juos abu, kaip visada. Ji ir juokdavosi už juos abu.

Jis norėjo paguosti žmoną. Glostė jai plaukus. Leido ašaroms drėkinti savo šviesiai mėlynus marškinius, kuriuos ji vakar išlygino. Beveik netyčia ją pabučiavo. O gal tyčia? Gal iš smalsumo? Smalsaudamas, kaip ji sureaguos. Apimtas to paties smalsumo kaip tada, kai būdamas dar jaunas tyrėjas taikydavo Inbau, Reido ir Baklio devynių pakopų tardymo modelį. Jis spustelėdavo jausmus sukeliantį mygtuką, tiesiog norėdavo sukelti reakciją.

Iš pradžių Ūla neatsakė į bučinį, tik sustingo. Paskui švelniai pravėrė lūpas. Jis žinojo, kokie būna Ūlos bučiniai, bet tokio nesitikėjo. Laukiantis, delsiantis. Tada jis pabučiavo

godžiai. Ir Ūla visai pašėlo. Nusitempė jį į lovą. Nuplėšė nuo jo drabužius. Ir tamsoje Mikaelį vėl pervėrė mintis. Kad moteris – tai ne *jis*. Ne Gustas. Ir, dar nepalindus po antklode, vyro standus penis subliūško.

Jis paaiškino, kad pernelyg išvargo. Kad galva ūžia nuo minčių. Padėtis tokia gluminanti, jį slegia gėda dėl to, ką padarė. Skubiai pridūrė, kad *ji*, ta kita moteris, su tuo visai nesusijusi. Ir vyras prisipažino sau, kad tai tikra tiesa.

Jis vėl užsimerkė. Bet negalėjo užmigti. Kankino nerimas, toks pats nerimas, kurio apimtas nubunda pastaraisiais mėnesiais, kai apninka miglota nuojauta, kad nutiko ar tuojau nutiks kažkas baisaus. Kurį laiką jis manė, kad jį vis dar kamuoja sapnuotas košmaras, bet paskui susivokė, kas dedasi.

Kažkas privertė jį atsimerkti. Blykstelėjimas. Balta švieselė ant lubų. Sklindanti nuo grindų šalia jo lovos. Mikaelis pasivertė ant šono ir pažvelgė žemyn į mobiliojo ekraną. Jis išjungdavo garsą, bet ne aparatą. Juodu su Izabele susitarė, kad naktimis niekada nesiųs vienas kitam žinučių. Jis nesiteiravo, kas *jai* trukdo bendrauti naktimis. Ir, rodos, ji puikiai susitaikė su tuo, kad kurį laiką jie nesimatys. Nors Mikaelis nujautė, kad Izabelė suprato, ką jis turėjo omeny. Kad žodelius „kurį laiką“ reikėtų išmesti.

Pamačius, kad žinutė nuo Trulso, jam palengvėjo. Paskui jis nustebo. Gal bendradarbis girtas? O gal supainiojo numerius? Gal ši žinutė skirta kokiai moteriai, apie kurią jis niekada neužsiminė? Pasirodė pranešimas iš dviejų žodžių:

Saldžių sapnų.

Antonas Mitetas atsigavo. Pirmiausia išgirdo lietų – tarsi tylų šnabždesį prie priekinio stiklo. Tada suvokė, kad variklis išjungtas, pajuto, kad plyšta galva ir jis negali pajudinti rankų.

Antonas atsimerkė.

Priekiai žibintai vis dar švietė. Šviesa driekėsi pažeme, per lietų, iki ten, kur žemė staiga pradingsta. Per šlapią priekinį stiklą jis neįžiūrėjo kitapus siauro tarpeklio stūksančio eglyno, bet žinojo, kad jis ten. Laukinis. Tylus. Tąkart jiems nepavyko rasti liudytojų. Taip bus ir dabar.

Jis pažvelgė į savo pirštus. Negalėjo pajudinti rankų, kadangi jos buvo pririštos prie vairo plastikiniais tvirtinimo dirželiais. Policijoje šie dirželiai naudojami vietoje antrankių. Tiesiog apjuosi sulaikytojo riešus plonomis juostelėmis ir jas užveržį, jos sutramdo net pačius galingiausius įtariamuosius. Besipriešinantieji tik susipjausto odą ir susižaloja. Jei dar nenurimsta, pažeidžia ir kaulus.

Nejausdamas pirštų Antonas sugriebė vairą.

– Nubudai? – balsas nuskambėjo keistai pažįstamai.

Antonas atsisuko į keleivio sėdynę. Spoksojo į akis, spiginančias pro pošalmio skylutes. Tokio paties, kokius naudoja „Deltos“ specialusis būrys.

– Kilstelėkim šitą, gerai?

Pirštinėta kaire ranka žmogysta suėmė rankinį stabdį ir atleido. Antonui visada patiko senų rankinių stabdžių gergžtelėjimas, tai padėdavo jam suvokti visą mechanizmą, visus krumpliaračius ir grandines, tai, kaip jie sukasi. Šįkart svirtis pakilo ir stabdys atsileido beveik be garso. Vos trakštelėjo. Ratai. Jie pariedėjo pirmyn. Bet tik metrą ar du. Antonas iškart nuspaudė stabdžio pedalą. Jam teko numinti stipriai, kadangi variklis neveikė.

– Puiki reakcija, Mitetai.

Antonas spoksojo pro priekinį stiklą. Balsas. Tas balsas. Jis nukėlė nuo pedalo koją. Pasigirdo girgždesys, primenantis nesuteptų vyrių čirpimą, automobilis pajudėjo pirmyn, tad jis vėl nuspaudė stabdį. Ir šįkart laikė pedalą nuspaustą.

Salone užsidegė lemputės.

– Kaip manai, ar Renė žinojo, kad mirs?

Antonas Mitetas neatsakė. Žvilgtelėjo į save veidrodėlyje. Ar bent jau spėjo, kad čia jo atvaizdas. Ant veido blizgėjo kraujas. Vienoje pusėje nosis buvo ištinusi, turbūt sulaužyta.

– Kas tai per jausmas, Mitetai? Tai žinoti. Ar gali man papasakoti?

– Ko... kodėl? – beveik nesąmoningai paklausė Antonas.

Jis net nebuvo tikras, ar nori sužinoti kodėl. Tik jautė, kad jam pasiutusiai šalta. Ir kad nori pabėgti. Jis nori pas Laurą. Apkabinti ją. Atsidurti jos glėbyje. Įkvėpti jos aromato. Mėgautis jos šiluma.

– Ar nesupratai, Mitetai? Žinoma, viskas dėl to, kad neišaiškinai bylos. Suteikiu dar vieną galimybę. Turit progą pasimokyti iš senų klaidų.

– Pasi... mokyti?

– Psichologų tyrimai parodė, kad šiek tiek pakritikuotas žmogus pasiekia daugiau, ar žinojai? Sulaukęs ne griežtos kritikos, bet ir ne liaupsių, tiesiog švelnių pastabų. Bausti jus visus, žudant tik po vieną tyrėją iš kiekvieno skyriaus, – tai tarsi švelniai kritikuoti, nemanai?

Cyptelėjus ratams Antonas vėl nuspaudė pedalą.

– Stabdžių skystis, – pasigirdo balsas. – Pradūriau žarnelę. Jis tuoj išbėgs. Kad ir kiek spaustum, netrukus tai nebepadės. Manai, kad krisdamas dar sugebėsi galvoti? Arba pasigailėti to, ką padarei?

– Pasigailėti k?.. – Antonas norėjo kalbėti toliau, bet žodžiai užstrigo. Tarsi burna būtų pilna miltų. Kristi. Jis nenori kristi.

– Pasigailėti, kad paėmei tą policininko lazdą, – pasigirdo balsas. – Pasigailėti, kad nepadėjai surasti žudiko. Tai būtų išgelbėję tave nuo šito.

Antoną apėmė nuojauta, kad numindamas pedalą jis išpumpuoja skysčio, kad kuo labiau spaudžia, tuo greičiau iš sistemos išteka stabdžių skystis. Jis kiek atkėlė koją. Po

padangomis sugurgždėjo žvyras, ir apimtas panikos Antonas nugara įsirėmė į sėdynę, ištiesė kojas, o pėdas įrėmė grindis ir stabdžio pedalą. Automobilyje yra dvi atskiros hidraulinės stabdžių sistemos, gal pradurta tik viena?

– Mitetai, jei atgailausi, gal tau atleis nuodėmes. Jėzus yra kilniaširdis.

– Aš... Aš gailiuosi. Paleisk mane.

Duslus juokas.

– Bet, Mitetai, aš kalbu apie dangų. *Nesu* Jėzus. Iš manęs atleidimo nesulauksi. – Trumputė pauzė. – O atsakymas yra teigiamas. Aš pradūriau abi žarneles.

Akimirką Antonas pagalvojo, kad *girdi*, kaip iš automobilio kapsi stabdžių skystis. Tačiau pamatė, kad tai jo paties kraujas, varvantis nuo smakro ant kelių. Jis mirs. Staiga tai pasidarė visiškai nenuginčijama, ir jo kūnu perbėgo šiurpas, judėti tapo dar sunkiau, tarsi jau būtų prasidėjęs *rigor mortis*. Bet kodėl žudikas vis dar sėdi šalia jo?

– Bijai mirti, – vėl pasigirdo balsas. – Tavo kūnas išskiria sekretą. Ar užuodi? Adrenalinas. Trenkia vaistais ir šlapimu. Tas pats kvapas tvyro senelių namuose ir skerdyklose. Taip tvoskia mirties baimė.

Antonui pritrūko oro. Neatrodo, kad jo užtektų dviem.

– O aš visai nebijau mirti, – nuskambėjo. – Argi ne keista? Kad žmogus netenka tokio esminio instinkto kaip mirties baimė. Žinoma, iš dalies tai susiję su troškimu gyventi, bet tik iš dalies. Kiek daug žmonių praleidžia visą gyvenimą ten, kur nenori būti, nes bijo, kad kitas variantas bus dar blogesnis. Argi tai ne liūdna?

Antoną kankino jausmas, kad dūsta. Jo paties niekada nekamavo astma, bet yra matęs, kaip priepuoliai prasideda Laurai. Matydavo jos nevilties kupiną maldaujantį veidą. Jausdavosi bejėgis, kad negali niekuo padėti, o tik stebi išgąstį ir pastangas įkvėpti oro. Bet jis šiek tiek smalsavo, norėjo sužinoti, patirti,

ką reiškia būti jos vietoje, pajusti, kad esi prie mirties, suvokti, kad nieko negali padaryti. Kad viskas daroma *tau*.

Dabar jis jau žino.

– Tikiu, kad mirti daug geriau, – monotoniškai skambėjo žodžiai. – Bet negaliu keliauti su tavimi, Antonai. Matai, man reikia atlikti vieną darbelį.

Antonas vėl išgirdo žvyro gurgždesį – tarsi prikimusį balsą, pradėtą sakinį. Tai pranašavo, kad viskas tuojau įsibėgės. O nuspausti pedalą pasidarė neįmanoma, nes šis jau smuktelėjo iki pat dugno.

– Viso.

Atsidarius durelėms keleivio pusėje, plūstelėjo šaltas oras.

– Pacientas, – sudejavo Antonas. Jis spoksojo tiesiai į skardį, kur viskas išnyksta, bet pajuto, kaip keleivio pusėje sėdintis žmogus atsisuka į jį.

– Koks pacientas?

Antonas iškišo liežuvį, apsilaižė viršutinę lūpą, pajuto kažką salsvo ir metališko. Pabraukė liežuviu po burną. Šiaip ne taip išlemeno:

– Tas pacientas Valstybinėje ligoninėje. Prieš jį nužudant, mane apkvaišino. Tai tavo darbas?

Kelias sekundes truko tyla, ir jis klausėsi lietaus. Lietaus iš tamsos. Ar gali būti gražesnis garsas? Jei galėtų rinktis, sėdėtų čia ir klausytųsi lietaus kapsėjimo. Diena iš dienos. Metai iš metų. Klausytųsi ir klausytųsi, mėgautųsi kiekviena jam duota akimirka.

Tada šalimais kažkas krustelėjo, ir kai nebeliko žmogaus svorio, automobilis truputį pakilo. Švelniai trinktelėjo durelės. Jis liko vienas. Automobilis pajudėjo. Žvyru riedančios padangos priminė kimų šnabždesį. Rankinis stabdys. Penkiasdešimt centimetrų nuo dešinės rankos. Antonas pabandė ją ištraukti. Plyštant odai net nepajuto skausmo. Kimus šnabždesys garsėjo, darėsi skubesnis. Antonas suprato, kad yra per aukštas ir pernelyg sustingęs, po rankiniu stabdžiu

pėdos jis neužkiš, tad susirietė. Išsižiojo. Apžiojo stabdžio svirtį, jautė, kaip plastikas įsiremia į jo viršutinių priekinių dantų vidinę pusę, patraukė, bet svirtis išsprūdo. Žinodamas, kad jau per vėlu, pabandė vėl, pasirinko mirti taip: kovodamas su neviltim, pulsuojant gyvenimui. Jis vėl pasisuko, vėl apžiojo rankinį stabdį.

Viskas nutilo. Šnabždesys nuslopo, staiga liovėsi lietus. Ne, nesiliovė. Tai jis. Jis irgi pasileido žemyn. Besvoris lėtai sukosi lyg šokdamas valsą, kaip tada, kai šoko su Laura, o visi pažįstami stovėjo aplink ir stebėjo. Sukosi apie savo ašį, lėtai, siūbuodami, vienas-du-trys, tačiau šįkart jis liko vienas. Krito šioje keistoje tyloje. Kartu su lietumi.

14 skyrius

Laura Mitet žvelgė į pareigūnus. Sulaukusi jų skambučio nusileido žemyn iš buto namų Elvenparkeno daugiaaukštyje ir dabar stypsojo su chalatu, sukryžiavusi rankas, šalo. Pagal laikrodį dar buvo naktis, bet Drameno upėje jau tviskėjo pirmieji saulės spinduliai. Kelias sekundes ji paprasčiausiai stovėjo, nieko negirdėjo ir nematė, išskyrus apačioje tekančią upę. Kelias sekundes visiškai atsiribojo ir galvojo, kad Antonas niekada nebuvo tikrasis. To pono Tikrojo ji niekada nesutiko, o gal tiesiog nesugebėjo to vyro užkariauti. Tas, kurį užkariavo, Antonas, išdavė ją su kita moterimi, nepraėjus nė metams po vestuvių. Vyras niekada nesusivokė, kad žmona viską sužinojo. Antraip jai būtų grėsę daug ko netekti. O dabar jis turbūt vėl užmezgęs romaną. Vis bėrė tuos pačius įkyrėjusius pasiteisinimus, nutaisydavo pernelyg normalią veido išraišką. Vadovybė paskyrusi naktinius budėjimus. Pakeliui namo patekęs į spūstį. Telefonas išsijungęs, išsikrovęs.

Atėjo dviese. Vyras ir moteris, vilkintys uniformas, ant kurių nesimatė nė vienos raukšlelės ar dėmelės. Tarsi drabužius būtų ką tik ištraukę iš spintos ir apsivilkę. Tikrai, atrodė, kad jų akys kupinos išgąsčio. Policininkai pavadino ją „ponia Mitet". Niekas taip į ją nesikreipia. Jai tai ir nepatiktų. Tai – jo pavardė, ir ji begales kartų gailėjosi, kad ją pasirinko.

Jie kosčiojo. Matyt, nori kažką pranešti. Tai ko vilkina? Ji jau žino. Nutaisę tuos baimingus, idiotiškus, tragedijos iškreiptus veidus, jie jau viską pranešė. Ji taip įniršo. Jautė, kaip veidas persimaino, raukšlėjasi, kad pati tampa tokia, kokia būti nenori, kad ją privertė šioje tragikomedijoje prisiimti vaidmenį. Jie kažką pasakė. Kaip? Ar jie prabilo norvegiškai? Žodžiai be prasmės.

Ji nenorėjo būti su ponu Tikruoju. Ir nenorėjo vadintis jo pavarde.

Iki dabar.

15 skyrius

Juodas „Volkswagen Sharan" kilo link mėlyno dangaus, sukosi ratu. Tarsi lėtai šaunanti raketa, pamanė Katrina, stebinti kilimo trajektoriją, kurią žymėjo ne ugnis ir ne dūmai, o pro suniokoto automobilio dureles ir bagažinę besiveržiantis vanduo, virstantis saulės šviesoje tviskančiais ir upėn krintančiais lašeliais.

– Praeitą kartą automobilį irgi nuleidome čia, – tarė vietinis policininkas. Jie stovėjo prie nenaudojamos apsilaupiusios raudonai dažytos lentpjūvės išdaužytais langais. Nuvytusi žolė styrojo iš žemės kaip Hitlerio kirpčiukai, sušukuoti ton pusėn, į kurią praėjusią naktį vėjas nešė lietaus lašelius. Šešėliai dengė pilką sniego pliurzę. Džiaugsmingai gurgėjo upė,

o pasmerkti paukščiai, per anksti parskridę iš šiltųjų kraštų, linksmai ulbėjo. – Bet šitas buvo įstrigęs tarp dviejų akmenų, tad buvo lengviau iškelti.

Katrina žvilgsniu keliavo pasroviui. Netoli lentpjūvės dunksojo užtvanka, ten vanduo sruvo pro milžiniškus pilkus akmenis, tarp kurių ir buvo įstrigęs automobilis. Ji matė, kaip saulė žybsi pažirusiose stiklo šukėse. Tada jos dėmesį patraukė stačios uolos. Drameno granitas. Be abejo, šis akmuo taip ir vadinasi. Prie skardžio krašto pastebėjo automobilinio krano užpakalį ir išsikišusią geltoną strėlę. Vylėsi, kad svorio ir krano strėlės keliamosios galios santykis apskaičiuotas teisingai.

– Bet jeigu jūs tyrėjai, kodėl jūs ne viršuje su kitais? – pasiteiravo policininkas, atidžiai išstudijavęs jų tapatybės korteles ir patraukęs užkardą.

Katrina gūžtelėjo pečiais. Negalėjo prisipažinti, kad jie atvyko nukniaukti obuolių iš svetimo sodo, keturi žmonės be leidimų, dalyvaujantys misijoje, per kurią laikytis atokiai nuo oficialios tyrėjų grupės tiesiog privalu.

– Tai, ką mums reikia pamatyti, matome ir iš čia, – tarė Beatė. – Ačiū, kad leidžiate žiūrėti.

– Labai prašom.

Katrina Brat išjungė savo planšetinį kompiuterį ir atsijungė nuo oficialaus Norvegijos kalėjimų tinklalapio. Tada pasileido paskui Beatę Len ir Stolę Aunę, kurie jau praėjo pro užkardą ir artėjo prie Bjorno Holmo mažiausiai keturiasdešimties metų senumo „Volvo Amazon“. Automobilio savininkas neskubėdamas nusileido nuo kalvos stačiu žvyro keliuku ir pasitiko juos prie automobilio veterano, neturinčio nei oro kondicionieriaus, nei oro pagalvių, nei centrinio užrakto, bet užtat papuošto marga ralio juosta, kertančia kapotą, stogą ir bagažinę. Pažvelgusi į Holmo besikilojančią krūtinę, Katrina pagalvojo, kad dabar jis vargiai įvykdytų reikalavimus ir įstotų į Policijos mokyklą.

– Na? – pasiteiravo Beatė.

– Veidas beveik sumaitotas, bet jie spėja, kad tai – Antono Miteto palaikai, – prabilo Holmas, nusiimdamas rastafario kepurę ir braukdamas prakaitą nuo apskrito veido.

– Mitetas, – tarė Beatė. – Žinoma.

Visi atsisuko į ją.

– Vietinis pareigūnas. Jis ėmėsi darbo Maridalene vietoje Siverto. Bjornai, ar pameni?

– Ne, – atsakė jis nėmaž nesutrikęs. Katrina pamanė, jog pavaldinys jau susitaikė su mintimi, kad jo viršininkė kilusi iš Marso.

– Jis dirbo Drameno policijos skyriuje. Ir dalyvavo tiriant šioje vietoje įvykdytą žmogžudystę.

Katrina nustebusi papurtė galvą. Viena, kai policijos tinklalapyje pasirodžius upėn įkritusio automobilio nuotraukai Beatė žaibiškai sureaguoja ir visus sukviečia į Drameną, mat atsimena, kad prieš kelerius metus būtent šioje vietoje buvo nužudytas Renė Kalsnesas. Ir visai kas kita, kai ji prisimena tyrime *dalyvavusio* policininko iš Drameno vardą.

– Jį lengva prisiminti, nes jis padarė labai šiurkščią klaidą, – paaiškino Beatė, be abejo, pastebėjusi, kaip Katrina purto galvą. – Jis nutylėjo, kad rado policininko lazdą, mat nuogąstavo, esą tai sukels policijai rūpesčių. Ar jie nustatė mirties priežastį?

– Ne, – atsakė Holmas. – Akivaizdu, kad jis užsimušė. Rankinio stabdžio svirtis sulindo jam į burną ir išlindo per pakaušį. Bet jį tikrai mušė dar gyvą, nes veidas nusėtas mėlynėmis.

– Ar gali būti, kad nuo skardžio jis nuvažiavo pats? – paklausė Katrina.

– Galbūt. Bet jo rankos pririštos prie vairo plastikiniais tvirtinimo dirželiais. Nesimato stabdymo vėžių, tačiau automobilis trenkėsi į akmenis arti uolos, tad jis negalėjo važiuoti labai greitai. Veikiausiai tiesiog nuriedėjo.

– Rankinis stabdys jo burnoje? – pakartojo susiraukusi Beatė. – Kaip tai nutiko?

– Jo rankos buvo pririštos prie vairo, automobilis riedėjo prie krašto, – atsiliepė Katrina. – Tikriausiai bandė patraukti rankinio stabdžio svirtį burna.

– Gali būti. Ką gi, vėl nužudė policininką. Senos žmogžudystės vietoje.

– Neišaiškintos, – pridūrė Bjornas Holmas.

– Taip, bet yra didelis skirtumas tarp šios žmogžudystės ir mergaičių nužudymo Tryvane ir Maridalene, – tarė Beatė, mojuodama ataskaita, kurią prieš išvykdami jie paskubom išsispausdino. – Renė Kalsnesas – vyras, ir neradome jokių lytinės prievartos požymių.

– Yra dar svarbesnis skirtumas, – pridūrė Katrina.

– O?

Ji paplekšnojo per planšetinį kompiuterį.

– Važiuodama patikrinau kriminalinius įrašus ir kalinių sąrašus. Kai buvo nužudytas Renė Kalsnesas, Valentinas Jertsenas atlikinėjo trumputę bausmę Ilos kalėjime.

– Šūdas! – nusikeikė Holmas.

– Ką gi, ką gi, – prabilo Beatė. – Bet tai nereiškia, kad Valentinas nenužudė Antono Miteto. Gal veiksmai ir kitokie, bet už viso šito stovi tas pats pamišėlis. Ar ne taip, Stole?

Visi trys atsisuko į neįprastai nuščiuvusį Stolę Aunę. Katrina pastebėjo, kad apkūnusis psichologas perblyškęs. Stovėjo atsirėmęs į „Volvo Amazon“, jo krūtinė sunkiai kilnojosi.

– Stole? – pakartojo Beatė.

– Atleiskite, – atsiliepė jis ir nesėkmingai pamėgino nusišypsoti. – Rankinis stabdys...

– Priprasi, – patikino Beatė, nepajėgdama nuslėpti nekantrumo. – Ar tai mūsiškis policininkų žudikas?

Stolė Aunė išsitiesė.

– Serijinių žudikų elgsenos modelis gali kisti, jei klausi šito. Bet aš nemanau, kad tai koks mėgdžiotojas, kuris tęsia tai, ką pradėjo... hmm... policininkų žudikas. Kaip sakydavo Haris, serijinis žudikas yra baltasis banginis. Taigi serijinis

pareigūnų žudikas yra baltasis banginis, išmargintas rožiniais taškeliais. Antro tokio nėra.

– Vadinasi, mes sutinkame, kad tai tas pats žudikas, – pareiškė Beatė. – Bet tas laikas, kurį Valentinas praleido kalėjime, pakiša koją teorijai, kad būtent jis lankosi senose nusikaltimų vietose ir vėl žudo.

– Visgi, – įsiterpė Bjornas, – ši žmogžudystė – vienintelė, kai žudiko veiksmai gali būti nukopijuoti. Smūgiai į veidą, automobilis upėje. Tai gali būti reikšminga.

– Stole?

– Gal tai reiškia, kad jis jaučia, jog vis labiau įgunda, išdailina žmogžudystes iki smulkmenų ir jas tarsi atkartoja.

– Palauk, – šoko piestu Katrina. – Kalbi apie jį kaip apie kokį menininką.

– Tikrai? – atsiliepė Stolė ir klausiamai į ją pažvelgė.

– Len!

Visi atsisuko. Nuo kalno viršūnės žirgliojo vyriškis prasegtais havajietiškais marškiniais, liulančiu pilvu ir besiplaikstančiomis garbanomis. Santykinai sparčią jo eiseną labiau lėmė status šlaitas nei pastangos.

– Važiuojam, – paragino Beatė.

Jie susigrūdo į „Volvo Amazon". Bjornui trečią kartą bandant užvesti automobilį, kažkas sulenktu smiliumi pabarbeno į stiklą Beatės pusėje.

Ji tyliai sudejavo ir nuleido lango stiklą.

– Rogeris Jendemas, – prabilo ji. – Ar *Aftenposten* pateiks kokių nors klausimų, į kuriuos galiu atsakyti „be komentarų"?

– Nužudytas jau trečias policininkas, – šniokštavo vyras havajietiškais marškiniais, ir Katrina įvertino, kad atsirado kažkas, kieno fizinė forma gerokai prastesnė nei Bjorno Holmo. – Ar ką nors išsiaiškinote?

Beatė Len šyptelėjo.

– BE KO-MEN... – skiemenavo Rogeris Jendemas, apsimesdamas, kad užsirašo į knygutę. – Mes kiek pasiklausinėjome aplinkui. Teiravomės smulkmenų. Degalinės savininkas minėjo, kad vakar vėlai vakare Mitetas pylėsi degalų. Jo manymu, Mitetas atvažiavo vienas. Ar tai reiškia, kad...

– Jokių...

– ...komentarų. Ar manote, kad nuo šiol policijos viršininkas lieps jums nešiotis užtaisytus ginklus?

Beatė kilstelėjo vieną antakį.

– Ką turi galvoje?

– Tarnybinis ginklas Miteto daiktadėžėje... – Jendemas pasilenkė ir įtariai nužvelgė kitus, tarsi norėdamas įsitikinti, kad niekas nežino šios svarbios informacijos, – tuščias, nors šalia ir gulėjo dėžutė su šoviniais. Jei ginklas būtų buvęs užtaisytas, gal tai būtų išgelbėję jam gyvybę.

– Žinai ką, Jendemai, – atsiliepė Beatė, – po pirmojo gauto atsakymo tiesiog gali padėti kartojimo ženklą. O išties man labiau patiktų, jei apie šį nereikšmingą susitikimą niekam neužsimintum.

– O kodėl?

Sustugo atsigavęs variklis.

– Geros dienos, Jendemai, – Beatė pradėjo sukti rankenėlę, ir stiklas ėmė kilti aukštyn. Bet ne taip greitai, kad pavyktų išvengti kito klausimo.

– Ar pasiilgstate patys žinote ko?

Holmas stumtelėjo pavarų svirtį.

Katrina stebėjo, kaip užpakalinio vaizdo veidrodėlyje mažėja Rogerio Jendemo atvaizdas.

Bet tik pravažiavus Liertopeno viršūnę ji ištarė tai, ką visi galvojo:

– Jendemas teisus.

– Taip, – pritarė Beatė. – Bet mes jo nebeturime, Katrina.

– Žinau, bet turime pamėginti!

– Pamėginti ką? – paklausė Holmas. – Kapinėse atkasti negyvu pripažintą žmogų?

Jiems riedant greitkeliu Katrina spoksojo į niekuo nesiskiriančius miško medžius. Prisiminė, kaip kartą policijos sraigtasparniu skrido virš šių Norvegijoje tankiausiai gyvenamų vietovių ir galvojo, kad net ir čia vyrauja miškai ir laukinė gamta. Kad net ir čia namai primena mažyčius taškelius naktyje, o greitkelis atrodo kaip plonytė juosta, kertanti neįveikiamą tamsą. Kad neįmanoma visko pamatyti. Kad reikia užuosti. Klausytis. Perprasti.

Jiems beveik privažiavus Askerį, automobilyje vis dar tvyrojo netrikdoma tyla, tad, Katrinai atsakius, klausimo niekas nebuvo pamiršęs.

– Taip, – patikino ji.

16 skyrius

Katrina Brat perėjo aikšte priešais „Chateau Neuf“, Norvegijos studentų sąjungos centrą. Puikūs vakarėliai, šaunūs koncertai, karštos diskusijos, – štai apie ką pirmiausia reikėtų pagalvoti. Tačiau Katrinai tai ne visada pavykdavo.

Nuo tada, kai ji lankėsi čia paskutinį kartą, jaunų žmonių apranga stebėtinai mažai tepasikeitė: trumparankoviai marškinėliai, apsmukusios kelnės, moksliuko akiniai, senovinio kirpimo išsipūtusios arba kareiviškos striukės. Toks vienodas stilius turi pridengti nepasitikėjimą savimi, tinka vidutiniokui prasisiekėliui, kuriam ant kaktos parašyta „smart slacker“[*], visiems, kurie bijo patirti socialinę arba profesinę nesėkmę. Bet

[*] Gabus tinginys. (Angl.)

jiems visgi pasisekė, kad neįsiliejo į nelaimėlių būrį kitapus aikštės, kur skubėjo Katrina.

Keli tų nelaimėlių žingsniavo link Katrinos, artėjo nuo kalėjimą primenančių mokyklos teritorijos vartų: studentai juodomis policijos uniformomis, kurios visada atrodė per didelės, nesvarbu, ar būtų reikiamo dydžio, ar ne. Moteris iš tolo atpažino pirmakursius: visi tarsi įstatyti į uniformas, kepurių snapelių pridengtomis kaktomis. Gal tam, kad paslėptų nepasitikėjimą savimi, o gal tam, kad netektų susidurti su šiek tiek niekinančiais arba užuojautos kupinais žvilgsniais, kuriuos laidė studentai kitoje aikštės pusėje. Tikrieji studentai: laisvi, nepriklausomi, kritikuojantys visuomenę, minties galiūnai. Jie kikena ant veidų užsileidę ilgus riebaluotus plaukus, guli ant laiptelių saulės atokaitoje, išsitiesę aukštielninki ir rūko suktines, traukdami į plaučius tai, kas – kaip numano Policijos mokyklos studentai – *gali* būti hašišo dūmas.

Juk jie – tikrasis jaunimas, visuomenės ateitis, jie turi teisę daryti klaidas, nes svarbiausieji jų gyvenimo sprendimai dar prieš akis.

O gal taip jautėsi tik Katrina, kol ten studijavo: ji troško šaukti, kad jie nežino, kas ji tokia, kodėl ryžosi tapti policijos pareigūne, kaip nutarė pakreipti savo gyvenimą.

Senasis sargas Karstenas Kaspersenas vis dar sėdėjo budinčiojo būdelėje pastato viduje, bet jei ir pažino Katriną Brat, to neparodė, tik patyrinėjo tapatybės kortelę ir trumpai linktelėjo. Ji nuėjo koridoriumi iki auditorijos. Praėjo pro nusikaltimo vietos tyrimo kabinetą, kuris tarsi butas buvo suskirstytas stumdomosiomis sienelėmis, jame buvo įrengta savotiška scena, kad studentai galėtų stebėti, kaip kiti mokosi daryti kratą, ieškoti pėdsakų, nustatyti veiksmų seką.

Paskui praėjo pro sporto salės duris, už kurių gulėjo ištiesti kilimėliai, trenkė prakaitu, o būsimieji pareigūnai tobulino įgūdžius, kaip parmesti žmogų ant žemės ir uždėti antrankius. Koridoriaus gale Katrina šmurkštelėjo į auditoriją numeris 2.

Vyko paskaita. Ji nutipeno prie laisvos kėdės paskutinėje eilėje. Atsisėdo taip tyliai, kad priekyje gyvai plepančios merginos jos net nepastebėjo.

– Jai ne visi namie. Savo kambaryje ant sienos pasikabino jo nuotrauką.

– Tikrai?

– Pati mačiau.

– O Dieve, jis toks senas. Ir bjaurus.

– Taip manai?

– Ar tu akla? – mergina linktelėjo link rašymo lentos, prie kurios nugara į auditoriją rašė dėstytojas.

– Motyvas! – atsisukęs vyras pakartojo ant lentos parašytą žodį. – Įvykdant žmogžudystę, psichologiškai sumokama tokia didelė kaina, kad logiškos mąstysenos ir normalios jausenos žmonės tikrai privalo turėti labai svarų motyvą. Paprastai lengviau išsiaiškinti tuos labai svarius motyvus nei rasti nužudymo įrankį, liudytojus arba kokius nors įkalčius. Ir tie motyvai nuveda tiesiai prie potencialaus žudiko. Todėl geras tyrėjas pradeda nuo klausimo „kodėl?“

Jis stabtelėjo ir nužvelgė auditoriją. Šiek tiek primena aviganį, sukantį ratus ir besistengiantį suburti avių bandą, pamanė Katrina.

Jis pakėlė smilių.

– Šiek tiek supaprastinsiu: raskit motyvą ir rasit žudiką.

Katrina Brat nemanė, kad jis bjaurus. Na, gal ir nėra patrauklus, bent jau ne įprasta to žodžio prasme. Kaip sakytų anglai, *acquired taste**. Jo balsas vis dar buvo žemas, šiltas, truputį prikimęs ir gergždžiantis, o tai patiko ne vien jaunoms susižavėjusioms studentėms.

– Taip? – dėstytojas sekundėlę padelsė, tada suteikė žodį jaunai ranką keliančiai studentei.

* Ne kiekvieno skoniui. (Angl.)

– Tai kam į įvykio vietą siųsti brangiai kainuojančias kriminalistų grupes, jei toks puikus tyrėjas kaip jūs galėtų išgvildenti bylą, uždavęs kelis klausimus ir pasitelkęs dedukciją?

Merginos balse nesigirdėjo ironijos gaidelių, tik vos ne vaikiškas nuoširdumas, o jos tartis išdavė, kad mergina kilusi iš šiaurės Norvegijos.

Katrina pastebėjo, kad dėstytojo veide atsispindi įvairūs jausmai: sutrikimas, nuolankumas, susierzinimas. Tada jis susivaldė ir atsakė:

– Mat niekada neužtenka *žinoti*, kas sulaužė įstatymą, Silje. Kai prieš dešimt metų pasipylė bankų apiplėšimai, Apiplėšimų skyriuje dirbo pareigūnė, iš veido formos galinti atpažinti kaukėtus plėšikus.

– Beatė Len, – pareiškė mergina, kurią jis pavadino Silje. – Kriminalinių ekspertizių tarnybos vadovė.

– Taip. Tada Apiplėšimų skyriuje nustatydavo aštuonis iš dešimties nusikaltėlių, atpažindavo kaukėtus plėšikus stebėjimo kamerų įrašuose. Bet neturėdavo įrodymų. Pirštų atspaudai yra įrodymas. Arba panaudotas ginklas. Įsitikinę tyrėjai *nėra* įrodymas, kad ir kokie geri jie būtų. Šiandien daug ką supaprastinau, bet pridursiu dar štai ką: atsakymas į klausimą „kodėl?“ nieko vertas, jei neišsiaiškinsime „kaip“, ir *vice versa*[*]. Bet dabar, kai tyrimo eigą jau šiek tiek aptarėme, Folkestadas paskaitys paskaitą apie kriminalines ekspertizes, – dėstytojas žvilgtelėjo į laikrodį. – Išsamiau apie motyvus pakalbėsime kitą kartą, bet dabar duosime darbo jūsų smegenims. Kodėl žmonės žudo vieni kitus?

Nutaisęs raginančią veido išraišką jis vėl nužvelgė auditoriją. Katrina pastebėjo, kad šalia rando, kuris kaip kanalas tęsėsi nuo vyro lūpų kampučio iki ausies, atsirado du nauji randai. Ko gero, rumbą ant kaklo paliko pjūvis peiliu, o žymę galvoje, netoli smilkinio, antakių aukštyje, įtaisė kulka. Bet jis

[*] Atvirkščiai. (Lot.)

vis tiek atrodė geriau nei bet kada. Metro ir devyniasdešimt trijų centimetrų ūgio vyras atrodė miklus, trumpai kirptuose šviesiuose plaukuose vis dar nesimatė jokių žilų sruogelių. Katrina atkreipė dėmesį, kad vyro kūnas po marškinėliais įdegęs. Priaugo svorio. Bet svarbiausia, kad akys vėl pasidarė gyvios. Budrios, kupinos energijos, kone paženklintos manijos. Tas pats žvilgsnis. Juoko raukšlelės, išraiškinga kūno kalba, kurios jai dar neteko regėti. Kone kilo įtarimas, kad jis mėgaujasi gyvenimu. Jei taip, tai būtų pirmas kartas.

– Nes jie turi iš to kokios nors naudos, – pasigirdo vaikino balsas.

Dėstytojas geranoriškai linktelėjo.

– Taip manai, ar ne? Bet žmogžudystė kaip naudą nešantis nusikaltimas nėra itin įprastas dalykas, Vetle.

Piktą lojimą primenanti Siunmiorės tarmė:

– Nes jie ko nors nekenčia?

– Elingas sako, kad žudyti pastūmėja aistra, – pratęsė mintį dėstytojas. – Pavydas. Atstūmimas. Kerštas. Taip, žinoma. Dar kas nors?

– Nes jie pamišę, – pasiūlė jaunas pakumpęs vaikinas.

– Ne, „pamišę" nėra tinkamas apibūdinimas, Robertai, – vėl nuskambėjo merginos balsas iš pirmos eilės. Katrina matė tik virš kėdės atlošo kyšančius suristus šviesius plaukus. – Reikia sakyti...

– Viskas gerai. Žinome, ką jis turi galvoje, Silje, – dėstytojas sėdėjo ant stalo krašto, ištiesęs ilgas kojas, rankas sukryžiavęs virš ant marškinėlių esančio užrašo „Glasvegas". – Be to, mano nuomone, „pamišę" yra labai geras apibūdinimas. Bet, tiesą sakant, tai nėra įprasta priežastis žudyti. Žinoma, yra manančių, kad pati žmogžudystė yra pamišimo įrodymas, bet daugelis žudikų labai protingi. Tuo pačiu protu naudojamės siekdami materialinės gerovės arba emocinio palengvėjimo. Žudikas gali brandinti mintį, kad žmogžudystė numalšins skausmą, kurį sukelia neapykanta, baimė, pavydas, jausmas, kad esi pažemintas.

– Bet jei žudikai tokie protingi, – prabilo pirmasis vaikinas, – ar galite pasakyti, kiek sutikote savimi patenkintų žudikų?

Kurso gudragalvis, spėjo Katrina.

– Labai nedaug, – atsakė dėstytojas. – Bet ta aplinkybė, jog nužudžius kyla nusivylimas, nereiškia, jog tai nebuvo logiškas veiksmas, mat žudikas tikėjosi palengvėjimo. Bet vaizduotėje kerštas visada saldesnis; įniršęs, pavydo genamas žudikas po to visada gailisi, o ta akimirka, kurią serijinis žudikas taip kruopščiai suplanuoja, beveik niekad neatneša palengvėjimo, tad jam tenka pabandyti vėl. Trumpai tariant... – jis atsikėlė ir nuėjo atgal prie lentos. – Kalbant apie žmogžudystę, labai verta prisiminti tiesą, kad nusikalsti neverta. Norėčiau, kad kitam kartui kiekvienas pagalvotumėte, koks motyvas pastūmėtų jus žudyti. Manęs nedomina politiškai teisingas šlamštas, aš noriu, kad nusigautumėte iki savo tamsiausių giliausių kertelių. Na, gal užteks ir apytamsių. Taip pat perskaitykite Aunės disertaciją apie žudiko asmenybę ir profilį. *OK?* O taip, aš paklausinėsiu. Tad nerimaukit, pasiruoškit. Galite keliauti.

Pratrūko triukšmas, klapsėjo atlenkiamos kėdės.

Katrina liko kur sėdėjusi, stebėjo pro šalį einančius studentus. Galų gale auditorijoje pasiliko tik trys žmonės. Ji, lentą valantis dėstytojas ir šviesius plaukus į uodegą susirišusi studentė, stovinti tiesiai jam už nugaros, suglaudusi kojas, rankose suspaudusi užrašus. Katrina pastebėjo, kad mergina liekna. Išgirdo, kad jos balsas nuskambėjo kitaip nei kalbant studentų apsuptyje.

– Ar manote, kad moteris žudęs serijinis žudikas, kurį sučiupote Australijoje, patyrė pasitenkinimą? – pasidomėjo studentė. Kaip mergaičiukė, norinti pasigerinti savo tėvui.

– Silje...

– Turiu galvoje, jis jas išprievartavo. Ir tai veikiausiai suteikė malonumo.

– Paskaityk disertaciją, ir pakalbėsime apie tai per kitą paskaitą. *OK?*

– *OK.*

Ji vis tiek nesitraukė. Spyruokliavo. Tarsi stiebtųsi ant pirštų galų, pamanė Katrina. Arčiau jo. Tačiau dėstytojas, nė nežvilgtelėjęs į merginą, susidėjo užrašus į odinį aplanką. Tada ji apsisuko ant kulno, laipteliais pakilo prie durų. Pamačiusi Katriną, stabtelėjo, nužvelgė ją, tada išėjo iš auditorijos.

– Labas, Hari, – tyliai pasisveikino Katrina.

– Labas, Katrina, – tarė jis neatsisukdamas.

– Gerai atrodai.

– Tu irgi, – atsiliepė jis, užsegdamas aplanką.

– Ar matei, kad atėjau?

– *Pajutau*, kad atėjai.

Jis pakėlė akis. Ir nusišypsojo. Katrina negalėjo atsistebėti, kaip šypsantis pasikeičia jo veidas. Kaip šypsena staiga ištrina griežtą, atstumiančią, gyvenimo nuovargio paženklintą išraišką, kuria jis prisidengdavo kaip nuskurusiu apsiaustu. Ir kaip staiga jis pavirsta žaismingu berniūkščiu giedromis spinduliuojančiomis akimis. Nušvinta kaip saulė liepos mėnesį Bergene. Labai laukiama, pasirodanti trumpai ir retai.

– Ką tai reiškia?

– Laukiau, kol pasirodysi.

– O, ar tikrai?

– Taip. Ir atsakymas yra „ne“.

Jis pasikišo aplanką po pažastimi, keturiais ilgais žingsniais užbėgo laiptais iki moters ir ją apkabino.

Ji prisispaudė prie vyro, įkvėpė jo kvapo.

– Į ką atsakai „ne“, Hari?

– Ne, tu negali manęs turėti, – sušnabždėjo vyras jai į ausį. – Bet tai nujautei, ar ne?

– Ei! – atkirto ji, bandydama išsivaduoti iš jo glėbio. – Jei ne ta šlykštukė, nesugaiščiau nei penkių minučių, ir tu jau

sukluptum man prie kojų, berneli. Be to, aš nepasakiau, kad tu *labai* gerai atrodai.

Jis nusijuokė ir ją paleido, o jai dingtelėjo, kad vyras galėjo palaikyti ją apkabinęs kiek ilgiau. Ji niekuomet neatsakė sau į klausimą, ar geidžia Hario, veikiausiai tokie svarstymai visada buvo atitrūkę nuo tikrovės, tad Katrina taip ir nesusivokė. Bėgant laikui jie ėmė taip juokauti, nors pajuokavimo esmė taip ir liko neaiški. Be to, jis grįžo pas Rakelę. Arba pas *tą šlykštukę*, kaip Haris leido ją vadinti, mat toks Rakelės apibūdinimas buvo visiškai absurdiškas ir tik pabrėžė erzinantį moters grožį.

Haris pasitrynė prastai nuskustą smakrą.

– Hmm, jei sieki ne mano žavaus kūno, tai turbūt sieki... – jis pakėlė smilių. – Jau žinau. Mano nuostabaus proto!

– Beje, bėgant metams taip ir neišmokai šmaikštauti.

– O atsakymas vis dar yra „ne“. Ir tu tai žinai.

– Ar turi kabinetą, kur galėtume tai aptarti?

– Ir taip, ir ne. Kabinetą turiu, bet ne tokį, kuriame galėtume aptarinėti, ar padėsiu tau narplioti žmogžudystės bylą.

– Žmogžudysčių bylas.

– Kiek žinau, byla viena.

– Masina, ar ne?

– Nesumanyk žaisti šia korta. Atsisveikinau su šiuo gyvenimo, ir tu tai žinai.

– Hari, tiriant šią bylą tavęs reikia. O tau reikia šios bylos.

Šįkart jo akys nenušvito šypsena.

– Man reikia žmogžudystės bylos taip, kaip man reikia išgerti, Katrina. Atleisk. Pataupyk savo laiką ir pasiieškok kito žmogaus.

Katrina pažvelgė į jį. Pagalvojo, kad prilyginimas gėrimui pasigirdo per greitai. Jos spėjimai pasitvirtino, jis tiesiog bijo. Bijo, kad jei nors žvilgtelės į bylą, pasijus kaip gurkštelėjęs alkoholio. Nesugebės sustoti, jį tiesiog praris, susiurbs. Ją graužė sąžinė, tarsi narkotikų prekeivį ją apniko netikėtas

pasibjaurėjimas savimi. Bet tada atmintyje vėl iškilo nusikaltimo vieta. Suknežinta Antono Miteto kaukolė.

– Hari, tu neturi iš ko rinktis.

– Paminėsiu keletą vardų, – tarė Haris. – Yra toks vyrukas, su kuriuo lankiau FTB kursus. Galiu paskambinti ir...

– Hari... – Katrina sučiupo jį už rankos ir kartu nuėjo prie durų. – Ar tavo kabinete yra kavos?

– Yra, bet kaip jau sakiau...

– Pamiršk tą bylą. Tiesiog paplepėkime apie senus laikus.

– Ar turi tam laiko?

– Man reikia prasiblaškyti.

Jis pažvelgė į tyrėją. Norėjo kažką pasakyti, tada apsigalvojo. Linktelėjo.

– *OK.*

Juodu užlipo laiptais, pasuko koridoriumi link kabinetų.

– Girdžiu, nudžiovei Stolės Aunės psichologijos paskaitų medžiagos, – prašneko Katrina. Kaip paprastai, kad suspėtų su plačiais Hario žingsniais, jai teko risnoti.

– Nudžiaunu tiek, kiek galiu, jis juk buvo geriausias.

– Juk „pamišęs" yra vienas retų ir medicinoje vartojamų žodžių, kuris puikiai apibūdina, be to, jį galima suvokti intuityviai ir pavartoti poezijoje. Bet puikiai tinkantys žodžiai visada patenka į šiukšlyną, nes buki specialistai mano, kad neperprantamos sąvokos pacientui geriausia.

– Aha, – pritarė Haris.

– Taip ir išsivadavau iš maninės depresijos. Nenustatė ir ribinio asmenybės sutrikimo. Dabar pripažino antrojo tipo bipolinį afektinį sutrikimą.

– Antrojo?

– Ar tu ką nors supranti? Kodėl Aunė nebedėsto? Maniau, jam tai patiko.

– Jis norėjo geresnio gyvenimo. Paprastesnio. Daugiau laiko praleisti su mylimais ir artimais žmonėmis. Išmintingas sprendimas.

Katrina nužvelgė pašnekovą.

– Įtikink jį. Jokiam visuomenės nariui nevalia paminti savo neeilinio talento. Juolab kai jis toks reikalingas. Nesutinki?

Haris sukikeno.

– Nepasiduosi, ar ne? Manau, kad esu reikalingas čia. O iš Policijos mokyklos Aunė skambučio nesulauks, nes norima matyti daugiau uniformuotų dėstytojų, o ne civilių.

– Tu pats apsirengęs kaip civilis.

– Būtent. Juk nebedirbu policijoje, Katrina. Toks mano pasirinkimas. Tai reiškia, kad aš ir tu kalbame iš skirtingų pozicijų.

– Iš kur tas randas ant smilkinio? – paklausė ji ir pastebėjo, kaip Haris nežymiai, bet staigiai krūpteli.

Nespėjus jam atsakyti, nuskambėjo skardus balsas:

– Hari!

Jie sustojo ir atsisuko. Pro duris išėjo žemas stambus vyras kaštonine barzda ir tarsi riedėdamas artinosi netolygiais žingsniais.

– Pas tave kažkas apsilankė! – sugriaudėjo vyras, net nepriėjęs pakankamai arti.

– Tikrai taip, – atsiliepė Haris. – Katrina Brat. O čia – Arnoldas Folkestadas.

– Turiu galvoj, kažkas apsilankė tavo kabinete, – pranešė Folkestadas ir, prieš ištiesdamas Katrinai stambią šlakuotą ranką, stabtelėjo ir kelis kartus giliai įkvėpė.

– Mes su Arnoldu kartu dėstome žmogžudysčių tyrimą, – tarė Haris.

– Ir kadangi būtent jis apie tai pokštauja, jį mėgsta labiau už mane, – suniurnėjo Folkestadas. – O man tenka grąžinti juos į tikrovę, išdėstyti metodiką, ekspertizes, etiką ir taisykles. Nėra pasaulyje teisybės.

– Antra vertus, Arnoldas šiek tiek išmano pedagogiką, – tarė Haris.

– Viščiukas ritasi iš kiaušinio, – suprunkštė Folkestadas.

Haris susiraukė.

– Pas mane apsilankė ne?..

– Nusiramink, ne panelė Siljė Gravseng, o tik buvę bendradarbiai. Įpyliau jiems kavos.

Haris griežtai nužvelgė Katriną. Tada nusisuko ir nužirgliojo prie durų. Katrina ir Folkestadas stebėjo, kaip jis tolsta.

– Amm, ar aš kažką ne taip pasakiau? – nustebęs paklausė Folkestadas.

– Žinau, gali atrodyti, kad tave apsupom, – tarė Beatė, keldama prie lūpų kavos puodelį.

– Ar tvirtinsi, kad *neapsupote*? – paklausė Haris, atsiloždamas su visa kėde, kiek leido ankštas kabinetas. Kitapus stalo ir dokumentų stirtų susigrūdę ant kėdžių sėdėjo Beatė Len, Bjornas Holmas ir Katrina Brat. Pasisveikinimas truko neilgai. Skubūs rankos paspaudimai, jokio glėbesčiavimosi. Jokių nevykusių bandymų pilstyti iš tuščio į kiaurą. Haris Hūlė nemėgo tuščiai aušinti burnos. Jam buvo būdinga bendrauti dalykiškai. Ir jie, be abejo, žinojo, kad jam aišku kaip dieną, kas čia vyksta.

Beatė siurbtelėjo kavos, nevalingai susiraukė ir nutaisiusi nepritariančią veido išraišką pastatė puodelį atgal.

– Žinau, kad apsisprendei nebevykdyti tyrimų, – prabilo Beatė. – Ir žinau, kad tam turi rimtą priežastį. Bet klausiam, ar šiuo atveju galėtum padaryti išimtį. Juk esi mūsų vienintelis serijinių žudikų žinovas. Valstybė investavo pinigus ir tave mokė FTB specialistai...

– O už tai, kaip žinai, atsilyginau savo krauju, prakaitu ir ašaromis, – įsiterpė Haris. – Ir ne vien savo krauju ir ašaromis.

– Nepamiršau, kad tiriant Sniego Senio bylą Rakelė ir Olegas pateko į ugnies liniją, bet...

– Atsakymas yra „ne“, – pakartojo Haris. – Pažadėjau Rakelei, kad nė vienas iš mūsų ten nebegrįš, ir bent kartą ketinu pažadą ištesėti.

– Kaip sekasi Olegui? – paklausė Beatė.

– Geriau, – atsakė Haris ir akylai nužvelgė kriminalistę. – Kaip žinai, dabar jis gydosi priklausomybės ligų klinikoje Šveicarijoje.

– Džiugios žinios. O Rakelė gavo darbą Ženevoje?

– Taip.

– Ar ji skraido pirmyn ir atgal?

– Keturios dienos Ženevoje, trys namie. Olegui gerai, kai šalia yra mama.

– Suprantama, – tarė Beatė. – Tam tikra prasme, būdami ten, jie išvengia bet kokios ugnies linijos. O tu beveik visą savaitę būni vienas. Ir tomis dienomis gali daryti ką panorėjęs.

Haris tyliai susijuokė.

– Mano brangioji Beate, gal aš neaiškiai pasakiau? Aš *šito* noriu. Dėstyti. Perduoti savo žinias.

– Prie mūsų prisidėjo Stolė Aunė, – pranešė Katrina.

– Jam gerai, – atšovė Haris. – Taip pat ir jums. Apie serijinius žudikus jis žino tiek, kiek ir aš.

– Ar nemanai, kad jis žino daugiau? – paklausė Katrina su nežymia šypsenėle ir kilstelėjo antakį.

Haris nusijuokė.

– Puikus bandymas, Katrina. *OK*. Jis žino daugiau.

– Dieve mano, – tarė Katrina. – Kas nutiko tavo gebėjimui varžytis?

– Jūsų trijų grupelė ir Stolė Aunė – puikiausia komanda, galinti tirti šią bylą. Tuojau prasidės kita paskaita, tad...

Katrina lėtai papurtė galvą.

– Hari, kas tau nutiko?

– Geri dalykai, – atsakė Haris. – Man nutiko gerų dalykų.

– Viską pasakei aiškiai, – stodamasi tarė Beatė. – Bet vis tiek norėčiau paklausti, ar galėtume kartais pasitarti su tavimi kaip su specialistu?

Ji pamatė, kad Haris ketina papurtyti galvą.

– Tik neatsisakyk, – skubiai pridūrė ji. – Paskambinsiu tau vėliau.

*

Po trijų minučių koridoriuje, Hariui skubant link studentų prigužėjusios auditorijos, Beatei tvoskė mintis, kad gal tai ir tiesa, gal moters meilė ir *gali* išgelbėti vyrą. Ir ji pagalvojo, kad kitai moteriai tikriausiai derėtų pasielgti išmintingai ir nestumti jo atgal į pragaro nasrus. Bet tai – jos pareiga. Jis atrodo stebėtinai sveikas ir laimingas. Jai be galo patiktų tiesiog palikti jį ramybėje. Bet Beatė Len žinojo, kad netrukus jie vėl išnirs – nužudytų bendradarbių vaiduokliai. Ir ją pervėrė dar viena mintis: šios šmėklos nebus paskutinės.

Vos sugrįžusi į katilinę ji paskambino Hariui.

Rikas Heremas krūptelėjo ir nubudo.

Stebeilijo į tamsą, kol apsiprato akys ir jis galėjo įžiūrėti, kas rodoma už trijų eilių priešais jį boluojančiame ekrane: riebi ponia čiulpia arkliui. Jis jautė, kaip rimsta pulsas. Jokios priežasties panikuoti, jis vis dar žuvies parduotuvėje „Fiskebutikken", jį tiesiog pažadino oro virpėjimas, kai atėjo ir tiesiai už jo atsisėdo kažkoks žmogus. Rikas prasižiojo ir pabandė prakaitu, tabaku ir bene žuvimi dvokiančiame ore įkvėpti šiek tiek deguonies. Į keturiasdešimt metų veikiančią Mueno žuvies parduotuvę „Fiskebutikken" pirkėjus viliojo įdomus derinys: ant prekystalio buvo galima išsirinkti santykinai šviežios žuvies, o iš po skverno gauti santykinai naujų pornožurnalų. Kai Muenas pardavė savo parduotuvę ir išėjo į pensiją, kad galėtų dar dažniau mirtinai nusigerti, naujieji savininkai rūsyje įrengė apskritą parą veikiančią kino salę, kurioje buvo rodomi pornofilmai. Bet kai jų klientus paviliojo vaizdajuostės ir DVD, jie ėmė rodyti iš kažin kur gautus filmus, kurių neįmanoma rasti internete, na, bent jau išvengiant pavojaus, kad į duris pasibels policija.

Įrašo garsas buvo toks tylus, kad jis girdėjo, kaip aplinkui masturbuojasi. Jam buvo paaiškinta, kad toks ir yra sumanymas,

garsas tyčia leidžiamas taip tyliai. Pats Rikas jau seniai atsikratė vaikiško susižavėjimo grupine masturbacija, tad sėdėjo čia ne tam. Vos tik jį paleido iš kalėjimo, Rikas patraukė čionai ir tūno čia jau dvi dienas, išeina laukan tik prispaustas alkio, gamtinių reikalų arba pritrūkęs alkoholio. Kišenėje jis vis dar turėjo dvi flunitrazepamo tabletes. Reikia jas pataupyti.

Žinoma, žuvies parduotuvėje galėtų praleisti visą likusį gyvenimą. Bet jis įtikino savo mamą paskolinti jam dešimt tūkstančių kronų, o kol Tailando ambasada sutvarkys jo pratilgintą turistinę vizą, žuvies parduotuvėje ras tamsą ir saugų prieglobstį, o tai būtina, jei nori, kad jo nesusektų.

Rikas įkvėpė, bet apėmė jausmas, kad orą sudaro tik azotas, argonas ir anglies dvideginis. Pažvelgė į laikrodį. Šviečianti rodyklė rodo šešias. Ryto ar vakaro? Čia tvyro amžina naktis, bet turbūt vakaro. Jausmas, kad jis tuoj uždus, apniko ir nuslūgo. Negalima pasiduoti uždarų patalpų baimei, tik ne dabar. Reikia ištverti, kol pradings iš šalies. Išsinešdins. Toli toli nuo Valentino. Dieve, kaip jis pasiilgo savo kameros. Saugumo. Vienatvės. Oro.

Moteris ekrane darbavosi be paliovos, bet turėjo sekti paskui arklį, mat jis žengė kelis žingsnius pirmyn, ir vaizdas sekundei susiliejo.

– Labas, Rikai.

Rikas sustingo. Balsas nuskambėjo tyliai, kaip šnabždesys, bet garsas pervėrė kaip į ausį įsmeigtas varveklis.

– „Vanesos draugas“. Tikra devintojo dešimtmečio klasika. Ar žinojai, kad filmavimo metu Vanesa žuvo? Ją sutrypė kumelė. Manai, kad iš pavydo?

Rikas norėjo atsisukti, bet jį sulaikė ranka, įkalino jo sprandą tarsi spaustuvuose. Jis prasižiojo rėkti, bet pirštinėta ranka jau buvo užspaudusi jam nosį ir burną. Rikas įtraukė dygios drėgnos vilnos kvapo.

– Buvo lengva tave rasti, net nusivyliau. Iškrypėlių kino salė. Lyg ir akivaizdu, nemanai? – Tylus prunkštelėjimas. – Be to, tavo

rausva plikė plieskia kaip švyturys. Atrodo, egzema paūmėjo, Rikai. Liga atsinaujina, kai padidėja nervinė įtampa, ar ne?

Ranka nebespaudė burnos taip smarkiai, ir Rikas kvėptelėjo. Užuodė kreidos ir slidžių tepalo kvapą.

– Rikai, sklando gandai, kad Ilos antrame aukšte kalbėjaisi su policininke. Ar radote kažką bendro?

Vilnonės pirštinės prie burnos nebeliko. Rikas sunkiai alsavo, liežuviu ieškojo seilių.

– Nieko nepasakiau, – sužiopčiojo. – Prisiekiu. Kam man to reikia? Juk buvo likusios kelios dienos.

– Pinigai.

– *Turiu* pinigų!

– Viską išleidai tam, kad pakaifuotum. Kertu lažybų, kad ir dabar kišenėje turi tablečių.

– Nejuokauju! Poryt išskrendu į Tailandą. Pažadu, per mane bėdų neturėsi.

Rikas pats girdėjo, kad maldauja kaip mirtinai persigandęs žmogus. Bet tai jam buvo nė motais. Jis tikrai *persigando.*

– Atsipūsk, Rikai. Nieko nedarysiu savo tatuiruotojui. Juk tenka pasitikėti žmogumi, kuriam leidai sau po oda kaišioti adatas. Ar ne?

– Tu... tu gali manimi pasitikėti.

– Pataja – puikus pasirinkimas.

Rikas neatsakė. Jis nesakė, kad skrenda į Patają. Kaip?.. Atėjūnas keldamasis pasirėmė į kėdės atlošą, ir Riko galva šiek tiek loštelėjo atgal.

– Turiu eiti. Laukia darbelis. Mėgaukis saule, Rikai. Girdėjau, gerai nuo egzemos.

Rikas atsisuko ir žvilgtelėjo į viršų. Tipas prisidengė apatinę veido dalį šaliku, o jo akių tamsoje nebesimatė. Staiga jis pasilenkė prie Riko.

– Ar žinai, kad atlikę Vanesos skrodimą, medikai aptiko lytinių ligų, kurios jiems dar nebuvo žinomos. Mano patarimas – santykiauk tik su savo rūšies atstovais.

Rikas stebėjo, kaip žmogysta skuba prie durų. Kaip nusiima šaliką. Žalioje išėjimą žyminčio ženklo šviesoje šmėkštelėjo veidas, ir žmogysta pradingo už juodos storos užuolaidos. Atrodė, kad patalpa vėl prisipildė deguonies, ir žvelgdamas į bėgančio žmogeliuko atvaizdą ant ženklo Rikas godžiai įtraukė oro.

Buvo sutrikęs.

Sutriko dėl to, kad liko gyvas, ir dėl to, ką pamatė. Jo netrikdė tai, kad iškrypėliai gerai įsidėmi sprukti tinkamus kelius, tai įprasta. Bet sutrikdė tai, kad ten šmėkštelėjo visai kitas žmogus. Balsas tas pats, juokas irgi. Bet tas vyras, sekundės dalelytę pasirodęs žalioje šviesoje, buvo *ne* jis. Ne Valentinas.

17 skyrius

– Tai įsikraustei čionai? – prabilo Beatė ir apsidairė po erdvią virtuvę.

Pro langą matėsi, kaip tamsa gaubia Holmenkoleno kalną ir ištaigingus namus šalimais. Pastatai skyrėsi vienas nuo kito, bet turėjo ir kai ką bendro: visi atrodė bent jau dvigubai didesni už Beatės iš mamos paveldėtą namą rytinėje Oslo dalyje, apsupti dvigubai aukštesnių gyvatvorių, su dviviečiais garažais ir pašto dėžutėmis, ant kurių užrašytos brūkšneliais sujungtos dvigubos pavardės. Beatė žinojo, kad yra susidariusi išankstinę nuomonę apie vakarinį Oslą, bet visgi keista matyti Harį Hūlę tokioje aplinkoje.

– Taip, – atsakė Haris, pildamas jiems kavos.

– Ar čia neapima... vienatvė?

– Juk judvi su mažąja irgi gyvenate vienos, ar ne?

– Taip, bet... – ji nutilo. Tenorėjo pasakyti, kad gyvena po Pirmojo pasaulinio karo prasidėjusioje rekonstrukcijos eroje pagal Einaro Gerhardseno socialistinę dvasią pastatytame

jaukiame geltoname namelyje, kukliame ir praktiškame. Ten nesijaučia nacionalinio romantizmo įtakos, dėl kurios piniguočiai prisistatė į trobeles panašių tvirtovių, tokių kaip šita. Dėl juodomis dėmėmis nusėtų medinių rąstų net saulėtomis dienomis atrodė, kad Rakelės iš tėvo paveldėtas namas stovi paniręs amžinoje tamsoje ir melancholijoje.

– Savaitgaliais grįžta Rakelė, – tarė Haris, keldamas prie lūpų puodelį.

– Tai viskas gerai?

– Labai gerai.

Beatė linktelėjo ir įsistebeilijo į Harį. Į pasikeitusią išvaizdą. Aplink akis atsiradę juoko raukšlelių, bet jis vis tiek atrodo atjaunėjęs. Titano protezas, stirksantis vietoje didžiojo dešinės rankos piršto, tarkštelėjo į puodelį.

– O kaip sekasi tau? – paklausė Haris.

– Gerai. Daug reikalų. Mažoji atostogauja pas močiutę Steincheryje.

– Tikrai? Baugu pagalvoti, kaip greitai... – jis prisimerkė ir sukrizeno.

– Taip, – pritarė Beatė, siurbčiodama kavą. – Hari, paprašiau susitikti, nes noriu sužinoti, kas nutiko.

– Suprantu, – prabilo Haris. – Ketinau su tavimi susisiekti. Bet turėjau pasirūpinti Olegu. Ir savimi.

– Ką gi, pradėk.

– *OK*, – sutiko Haris ir pastatė puodelį ant stalo. – Kai visa tai vyko, apie tai pranešiau tik tau. Tu man padėjai, ir aš likau tau skolingas. Tu esi vienintelis žmogus, kuriam apie tai papasakosiu. Bet ar tikrai nori žinoti? Gali būti, kad susidursi su dilema.

– Aš tapau tavo bendrininke tą akimirką, kai sutikau pagelbėti, Hari. Ir mes atsikratėme fiolino. Gatvėse jo nebeliko.

– Puiku, – ramiai pritarė Haris. – Rinkoje vėl karaliauja heroinas, krekas ir spydbolas*.

Speedball – kokaino ir heroino / morfino mišinys. (Angl.)

– O fioliną platinusio vyro nebeliko. Rudolfas Asajevas nebegyvas.

– Žinau.

– O? *Girdėjai*, kad jis mirė? Ar žinai, kad jį ištiko koma, jam suteikė kitą tapatybę, ir prieš mirtį jis ne vieną mėnesį gulėjo Valstybinėje ligoninėje?

Haris kilstelėjo vieną antakį.

– Asajevas? Maniau, kad jis mirė viešbučio „Leon" kambaryje.

– Jį ten surado. Visos grindys nuo sienos iki sienos buvo užlietos krauju. Bet jį pavyko išgelbėti. Iki dabar. Iš kur žinai apie viešbutį „Leon"? Visa tai buvo įslaptinta.

Haris neatsakė, tik sukiojo rankose puodelį.

– Tik ne tai... – sudejavo Beatė.

Haris gūžtelėjo.

– Sakiau, kad turbūt nenorėtum sužinoti.

– Jį subadei tu?

– Ar padės, jei pasakysiu, kad tai buvo savigyna?

– Mediniame lovos rėme aptikome kulką. Bet, Hari, peilis paliko gilią ir didelę žaizdą. Teismo medikai sakė, kad geležtė buvo ne kartą sukiota.

Haris nudelbė žvilgsnį į puodelį.

– Na, aišku kaip dieną, kad darbą atlikau nešvariai.

– Rimtai, Hari... tu... tu... – paprastai Beatė nekeldavo balso, ir dabar šis tirtėjo kaip pjūklo geležtė.

– Beate, jis pavertė Olegą narkomanu, – nepakeldamas akių nuo puodelio tyliai pasakė Haris.

Jie sėdėjo nebylūs ir klausėsi prabangios Holmenkoleno tylos.

– Ar į galvą tave pašovė Asajevas? – galiausiai paklausė Beatė.

Haris perbraukė pirštais naują randą prie smilkinio.

– Kodėl manai, kad žaizdą padarė kulka?

– Na, argi man išmanyti apie šautines žaizdas? Esu tik kriminalinių ekspertizių specialistė.

– *OK*. Tai padarė Asajevui dirbęs vaikinas, – tarė Haris. – Trys šūviai iš arti. Du į krūtinę. Trečias į galvą.

Beatė pažvelgė į Harį. Žinojo, kad jis sako tiesą. Bet ne visą.

– Kaip tau pavyko išgyventi?

– Dvi dienas iš eilės vilkėjau neperšaunamą liemenę. O tada jai atėjo laikas išties pasitarnauti. Bet po šūvio į galvą netekau sąmonės. Būčiau neišsikapstęs, jei ne...

– Jei ne?..

– Jei ne mane pašovęs vaikinas, mat jis nubėgo iki traumatologijos punkto Didžiojoje gatvėje ir atvedė gydytoją. Jis mane ir išgelbėjo.

– Ką? Kodėl nieko apie tai negirdėjau?

– Gydytojas aptvarstė žaizdą ir norėjo nusiųsti mane į ligoninę, bet laiku atsipeikėjau ir pasirūpinau, kad mane parvežtų namo.

– Kodėl?

– Nenorėjau erzelio. Kaip sekasi Bjornui? Susirado kokią nors panelę?

– Tas vaikinas... Pirmiausia jis bando tave nušauti, o paskui gelbėja gyvybę? Kas?..

– Jis neketino manęs nušauti, tai buvo nelaimingas atsitikimas.

– Nelaimingas atsitikimas? Trys šūviai byloja ką kita, Hari.

– Jei tave krečia nuo fiolino abstinencijos, o rankose laikai „Odessą“, gali nutikti ir taip.

– „Odessą“?

Beatė buvo girdėjusi apie šį ginklą. Pigesnė rusiško Stečkino pistoleto versija. Nuotraukose „Odessa“ atrodė kaip per metalo apdirbimo pamoką nemokšos berniūkščio suvirintas gremėzdas: pistoleto ir automatinio šaunamojo ginklo mišrūnas. Bet šį pistoletą pamėgo Rusijos urkos, t. y. profesionalūs nusikaltėliai, mat galima šaudyti tiek pavieniais šūviais, tiek serijomis. Menkiausias prisilietimas prie „Odessos“, ir jau

paleistos dvi serijos. Arba trys. Ją pervėrė mintis, kad pistoletui „Odessa“ reikia 9×18 mm Makarovo šovinių, tokių pačių, kurių kulkos atėmė Gustui gyvybę.

– Norėčiau pamatyti tą ginklą, – tarė Beatė, stebėdama, kaip Hario akys ima lakstyti po virtuvę. Ji atsisuko. Nieko neišvydo, tik senovinę juodą kampinę spintą.

– Nepasakei, kas tas vaikinas, – priminė Beatė.

– Tai nesvarbu, – atkirto Haris. – Jo byla mūsų šalyje seniai neteisminga.

Beatė linktelėjo.

– Gini žmogų, kuris vos neatėmė tau gyvybės.

– Daug svarbiau yra tai, kad jis ją išgelbėjo.

– Ar dėl to jį gini?

– Priežastys, dėl kurių imamės kažką ginti, dažnai būna mįslingos.

– Taip, – pritarė Beatė. – Pavyzdžiui, pažvelkime į mane. Aš ginu policijos pareigūnus. Kadangi man puikiai sekasi atpažinti veidus, kalbinau barmeną užeigoje „Nirvana“, kur aukštas šviesiaplaukis vyras su randu nuo lūpos iki ausies nužudė Asajevo parankinį. Parodžiau barmenui nuotraukų ir tauškiau neužsičiaupdama. O kaip žinai, manipuliuoti vaizdine atmintimi tėra vaikų žaidimas. Liudytojai nebeatgamina to, ką manė prisimenantys. Galiausiai barmenas įsitikino, kad užeigoje apsilankęs vyras nebuvo Haris Hūlė, kurį mato nuotraukose.

Haris pažvelgė į Beatę. Tada lėtai linktelėjo.

– Ačiū.

– Ketinau sakyti – nėra už ką, – atsakė Beatė, keldama prie burnos puodelį. – Bet visgi yra už ką. Ir man kyla minčių, kaip galėtum atsidėkoti.

– Beate...

– Aš ginu policijos pareigūnus. Kai atlikdami savo pareigą jie žūva, priimu tai asmeniškai. Džekas. Mano tėvas. – Ji suvokė, kad nesąmoningai palietė auskarą, padarytą iš tėvo uniformos sagos. – Nežinau, kam atėjo eilė dabar, bet ketinu

padaryti viską, kad sustabdyčiau tą niekšą, Hari. Padarysiu viską. Ar supranti? – Haris neatsakė. – Atleisk, žinoma, kad supranti, – tarė ji tyliai. – Turi žuvusių saviškių, kurių belieka tik gedėti.

Haris dešine ranka patrynė kavos puodelį, tarsi šaltų. Tada atsistojo ir nužingsniavo prie lango. Prieš prabildamas kurį laiką ten pastovėjo.

– Kaip žinai, čionai įsibrovė žudikas ir bandė nužudyti Rakelę su Olegu. Per mane.

– Hari, tai nutiko seniai.

– Tai nutiko vakar. Ir visada bus vakar. Niekas nepasikeitė. Bet aš vis tiek stengiuosi. *Pakeisti* save.

– Ir kaip sekasi?

Haris gūžtelėjo.

– Tai geriau, tai blogiau. Ar pasakojau, kad amžinai užmiršdavau nupirkti Olegui gimtadienio dovaną? Nors Rakelė primindavo apie tai prieš savaitę. Mano galva nuolatos būdavo užimta byla ar dar kuo nors. Tada atvažiuodavau čionai, rasdavau vakarėliui išpuoštus namus ir iškart sprukdavau, griebdavausi senų gudrybių, – Haris kreivai šyptelėjo. – Sumeluodavau, kad einu nusipirkti cigarečių, šokdavau į automobilį, lėkdavau iki pirmos pasitaikiusios degalinės, nupirkdavau kelis muzikinius diskus ar panašiai. Mes su Rakele buvome susitarę. Man įžengus pro duris, Olegas stovėdavo ten ir žvelgdavo į mane tamsiomis kaltinančiomis akimis. Bet, jam dar nespėjus manęs apieškoti, Rakelė pribėgdavo ir puldavo man į glėbį, tarsi būtų nemačiusi manęs metų metais. Apsivijusi man nugarą rankomis, ji ištraukdavo diskus ar kitokią dovanėlę iš už kelnių juosmens, paslėpdavo ir, Olegui pradėjus raustis po mano kišenes, išeidavo. Po dešimties minučių jau būdavo suvyniojusi pirkinius, prikabinusi kortelę su dovanotojo vardu ir taip toliau.

– Ir?

– O šiais metais, visai neseniai, Olegas iš manęs gavo gražiai suvyniotą gimtadienio dovanėlę. Jis pasakė, kad nepažino rašto ant kortelės. Pasakiau: todėl, kad tai mano raštas.

Beatės veide šmėstelėjo šypsena.

– Graži istorija. Laiminga pabaiga ir visa kita.

– Paklausyk, Beate. Už viską esu skolingas tiedviem žmonėms, ir man vis dar jų reikia. Man juk taip pasisekė, kad esu jiems reikalingas. Kadangi esi mama, tikrai žinai, kas tai per palaima ir prakeikimas, kai tavęs kažkam reikia.

– Taip. O aš bandau pasakyti, kad ir mums tavęs reikia.

Haris pasitraukė nuo lango. Pasirėmė į stalą, pasilenkė prie Beatės.

– Tik ne taip, kaip šiedviem žmonėms. O darbe nepakeičiamų nėra, netgi...

– Nėra, tai tikrai tiesa. Įstengsime pakeisti nužudytuosius. Vienas vis tiek buvo pensininkas. O kai žiauriai nužudys dar daugiau policininkų, užteks žmonių, kurie perims ir jų pareigas.

– Beate...

– Ar matei šitas?

Haris nepažvelgė į nuotraukas, kurias Beatė išsitraukė iš rankinės ir išdėliojo ant stalo.

– Sutraiškyti, Hari. Nelikę nė vieno sveiko kaulelio. Net man sunkiai sekėsi juos atpažinti.

Haris stovėjo kaip įbestas. Tarsi namų šeimininkas per vakarėlį, duodamas ženklą, kad jau vėlu. Bet Beatė nesijudino iš vietos. Siurbčiojo kavą iš puodelio. Nepasidavė. Haris atsiduso. Beatė vėl siurbtelėjo.

– Išėjęs iš klinikos Olegas studijuos teisę, ar ne? Stos į Policijos mokyklą, ar ne?

– Iš kur trauki tokias žinias?

– Iš Rakelės. Prieš ateidama čionai, su ja šnektelėjau.

Hario ryškiai mėlynos akys apsiniaukė.

– Padarei *ką*?

– Paskambinau į Šveicariją ir pasakiau jai, kas dedasi. Gal ir netinkamai pasielgiau, atsiprašau. Bet, kaip sakiau, padarysiu viską, ko prireiks.

Hario lūpos krutėjo ir be garso dėliojo keiksmažodžius.

– Ir ką ji atsakė?

– Kad viskas priklauso nuo tavo pasirinkimo.

– Tikiu, kad ji taip ir pasakė.

– Taigi dabar klausiu tavęs, Hari. Prašau tavęs padaryti tai dėl Džeko Halvorseno. Dėl Elenos Jelten. Dėl visų žuvusių pareigūnų. Bet labiausiai prašau dėl tų, kurie dar gyvi. Ir tų, kurie gal dar taps policijos pareigūnais.

Ji stebėjo, kaip Haris su įsiūčiu sukanda dantis, o jo žandikaulių raumenys įsitempia.

– Beate, neprašiau, kad dėl manęs manipuliuotum liudytojais.

– Tu niekada nieko neprašai, Hari.

– Na, jau vėlu, tad dabar prašau tavęs...

– Išeiti.

Ji linktelėjo. Haris mokėjo žvilgsniu priversti žmones paklusti. Ji atsistojo ir nuėjo į koridorių. Apsivilko apsiaustą, užsisagstė. Haris stovėjo tarpdury ir ją stebėjo.

– Atleisk, – tarė ji. – Neturėčiau kištis į tavo gyvenimą. Mes atliekame savo darbą. Tai tik darbas, – Beatė girdėjo, kad balsas tuojau ją išduos, ir skubiai pridūrė: – Ir, žinoma, tu esi teisus. Turi būti taisyklės ir ribos. Viso gero.

– Beate...

– Labos nakties, Hari.

– Beate Len.

Beatė paspaudė laukujų durų rankeną, stumtelėjo, norėjo dingti, kol Haris nespėjo pamatyti jos akyse susitvenkusių ašarų. Bet Haris jau stovėjo visai šalia, ranka prirėmęs duris. Jo balsas skambėjo Beatei prie pat ausies:

– Ar kada pagalvojote, kaip žudikas privertė pareigūnus atvažiuoti į seniau tirtų nusikaltimų vietas tomis pačiomis dienomis, kuriomis buvo įvykdytos anos žmogžudystės?

Beatė paleido durų rankeną.

– Ką turi galvoje?

– Juk skaitau laikraščius. Skaičiau, kad Nilsenas atvažiavo iki Tryvano savo golfu ir pastatė jį aikštelėje, kad prie namelio, iš kurio valdomi keltuvai, rasta jo pirštų atspaudų. Be to, tu peržiūrėjai stebėjimo kamerų įrašus, kuriuose matome Antoną Mitetą Drameno degalinėje savo automobilyje prieš pat nužudymą. Abu žinojo, kad policininkai žudomi būtent taip. Ir vis tiek važiavo.

– Žinoma, pagalvojome, – tarė Beatė. – Bet taip ir neradome tinkamo atsakymo. Žinome, kad visais atvejais jiems paskambino iš telefono automato, esančio netoli nusikaltimo vietos, taigi spėjame, kad pareigūnai žinojo, kas skambina, ir galbūt manė, kad tai jų galimybė savarankiškai sučiupti žudiką.

– Ne, – pareiškė Haris.

– Ne?

– Antono Miteto automobilio daiktadėžėje ekspertai rado neužtaisytą ginklą ir šovinių dėžutę. Jei jis būtų manęs, kad ten tyko žudikas, pirmiausia būtų bent jau užtaisęs ginklą.

– Gal jam pritrūko laiko, gal žudikas užpuolė jam nespėjus užtaisyti pistoleto ir...

– Jam paskambino 22.31, o 22.35 jis prisipylė degalų. Taigi *sulaukęs skambučio* laiko jis turėjo.

– Gal jam baigėsi degalai?

– Nea. *Aftenposten* įkėlė vaizdo įrašą iš degalinės ir pavadino jį PASKUTINIS ĮRAŠAS, KURIAME MATOME ANTONĄ MITETĄ PRIEŠ PAT JO NUŽUDYMĄ. Rodomas baką pildantis vyras, o po trisdešimties sekundžių trukteli kolonėlės pistoletas, kas reiškia, kad bakas jau pilnas. Taigi Mitetui būtų pakakę degalų, kad nuvyktų iki nusikaltimo vietos, o tada parvažiuotų atgal. Ir tai reiškia, kad jis neskubėjo.

– Teisingai. Tad jis galėjo užtaisyti ginklą, bet to nepadarė.

– Tryvanas, – toliau dėstė Haris. – Bertilio Nilseno automobilio daiktadėžėje irgi gulėjo ginklas. Jis net nepasiėmė jo

su savimi. Tad turime du pareigūnus, ne kartą tyrusius žmogžudysčių bylas, kurie atsiranda neišaiškintų žmogžudysčių vietose, nors ir žino, kad neseniai šitaip buvo nužudytas jų bendradarbis. Jie galėjo apsiginkluoti, bet to nepadarė, nors tam turėjo apsčiai laiko. Policininkai veteranai, kurie nebevaidina didvyrių. Ką tau tai sako?

– *OK*, Hari, – tarė Beatė atsisukdama, atsirėmė į duris ir jas uždarė, – ką tai *turėtų* mums sakyti?

– Tai turėtų mums sakyti, kad pareigūnai nesitikėjo ten susidurti su žudiku.

– Na, gerai, gal ir nesitikėjo. Gal jie manė, kad laukia pasimatymas su gražia moterimi, kurią įkaitina seksas nusikaltimų vietose.

Beatė mėgino pajuokauti, bet Haris atsakė nė nemirktelėjęs:

– Per mažai laiko sugaišta ruošiantis.

Beatė svarstė.

– O gal žudikas apsimetė žurnalistu, kuris domisi anksčiau įvykdytomis neišaiškintomis žmogžudystėmis? Ir pasiūlė Mitetui susitikti vėlai vakare, kada aplinka nuotraukoms tinkamiausia?

– Kol nusigauni iki tų nusikaltimų vietų, sugaišti nemažai laiko. Bent jau iki Tryvano. Skaičiau, kad Bertilis Nilsenas važiavo ten iš Žemutinio Eikerio, tad kelionė truko trisdešimt penkias minutes. O rimti policininkai neaukoja savo laiko tam, kad spaudoje pasirodytų dar viena sukrečianti antraštė apie žudynes.

– Kai sakai, kad jie neaukoja savo laiko, ar turi galvoje, kad?..

– Taip. Spėju, jie manė, kad vyksta ten darbo reikalais.

– O skambino jiems bendradarbis?

– Mhm.

– Žudikas paskambino jiems, apsimetė nusikaltimo vietoje besidarbuojančiu policijos pareigūnu, kadangi... kadangi labai tikėtina, jog policininkų žudikas kitąsyk pasirinks šią vietą,

ir... ir... – Beatė trynė uniformos sagą ausyje, – ir pasakė, kad jiems reikalinga pagalba, atkuriant anos žmogžudystės aplinkybes!

Ji jautė, kad šypsosi kaip mokinukė, ką tik teisingai atsakiusi į mokytojo klausimą, o Hariui nusijuokus tikrai vaikiškai nuraudo.

– Jau šilčiau. Bet manau, kad, sumažinus viršvalandžių, Mitetas būtų nustebęs, jog jį kviečia vidury nakties, o ne darbo valandomis.

– Pasiduodu.

– O? – atsiliepė Haris. – Ką turėtų pasakyti vidurnaktį paskambinęs bendradarbis, kad vyktum bet kur?

Beatė pliaukštelėjo sau per kaktą.

– Žinoma, – tarė ji. – Kokie mes kvailiai!

18 skyrius

– Ką tu sakai? – paklausė nuo šalto vėjo gūsių tirtanti Katrina. Jie stovėjo ant laiptelių prie geltono namo Bergslijos kelyje. – Jis paskambina savo aukoms ir praneša, kad žudikas vėl smogė?

– Tai paprasta ir genialu, – atsiliepė Beatė ir įsitikinusi, kad raktas tinka, jį pasuko ir atidarė duris. – Jiems kažkas paskambina, apsimeta kriminalistu. Liepia nedelsiant atvykti į nusikaltimo vietą, esą jie tyrė anksčiau ten įvykdytą žmogžudystę ir, kol įkalčiai dar švieži, gali suteikti informacijos, padėsiančios priimti teisingus sprendimus.

Beatė pirma įžengė pro duris. Aišku, žinojo, kas laukia viduje. Iki skausmo įprasta sakyti, kad kriminalistai niekada nepamiršta nusikaltimo vietos. Ji sustojo svetainėje. Saulės šviesa įsiveržė pro langą ir pasvirusiais stačiakampiais pasklido ant

tuščių tolygiai išblukusių medinių grindų. Matyt, metų metais čia beveik nebūta baldų. Ko gero, po žmogžudystės šeima išsivežė daugumą daiktų.

– Įdomu, – pareiškė Stolė Aunė, stabtelėjęs prie lango, pro kurį vėrėsi vaizdas į mišką, tamsuojantį tarp namo ir, kaip jis numanė, Bergo mokyklos. – Žudikas kaip masalu pasinaudoja savo paties sukelta paniška žudynių baime.

– Jei sulaukčiau tokio skambučio, tikrai patikėčiau, – prisipažino Katrina.

– Dėl to jie ir nuvyko neginkluoti, – pratęsė mintį Beatė. – Manė, kad pavojaus nėra, kad ten bus prigužėję policininkų. Nėra ko skubėti, pakeliui dar galima įsipilti degalų.

– Bet, – prabilo Bjornas, čiaumodamas traškiąją duonelę „Wasa" su ikrais, – iš kur žudikas žino, kad auka nepaskambins bendradarbiui ir neišsiaiškins, kad neįvykdyta jokia žmogžudystė?

– Turbūt perspėja, kad kol nebus nurodyta kitaip, daugiau su niekuo nekalbėtų, – atsakė Beatė, nepritariamai stebėdama ant grindų byrančius trupinius.

– Tuo irgi patikėčiau, – tarė Katrina. – Patyrusių pareigūnų tai nenustebintų. Jie žino, kaip svarbu žmogžudystę išlaikyti paslaptyje kiek galima ilgiau.

– O kodėl tai svarbu? – pasidomėjo Stolė Aunė.

– Jei žudikas mano, kad kūnas dar nerastas, padidėja tikimybė, kad padarys klaidą, – paaiškino Bjornas ir suleido dantis į dar vieną traškiosios duonelės riekę.

– Ir Haris tiesiog pabėrė tai kaip žirnius? – paklausė Katrina. – Perskaitęs laikraščius?

– Kitaip jis nebūtų Haris, – atsakė Beatė, klausydamasi, kaip kitapus kelio dunda tramvajus.

Pro langą matėsi Ulevolio stadionas. Langų stiklai buvo per ploni, kad sulaikytų nuo Trečiojo žiedo atsklindantį triukšmą. Ir Beatė prisiminė, kaip spaudė šaltukas, kaip jie tirtėjo čia

su savo baltais kombinezonais. Kaip ji pareiškė, kad šiame kambaryje drebulys krečia ne vien dėl temperatūros. Gal todėl namas taip ilgai stovi apleistas. Galimi pirkėjai ar nuomininkai vis dar gali jausti šaltį. Kitados pasakotų istorijų ir gandų skleidžiamą šaltį.

– Puiku, – sutiko Bjornas. – Jis išsiaiškino, kaip žudikas prisivilioja aukas. Bet mes jau ir taip žinojome, kad jie nuvažiuoja ten savo noru, patys. Taigi šiame tyrime tai nėra didelis žingsnis į priekį.

Beatė nuėjo prie kito lango ir žvilgsniu tyrinėjo aplinką. Būtų gerai „Deltos" būrį paslėpti miške, ten, kur prieš tramvajaus bėgius yra įdauba, galbūt ir kaimyniniuose namuose. Žodžiu, apsupti namą.

– Jam visada gimsta tokios paprastos idėjos, o tada belieka kasytis galvą ir svarstyti, kaip patys apie tai nepagalvojom, – tarė ji. – Trupiniai.

– A? – paklausė Bjornas.

– Traškučių trupiniai.

Bjornas dėbtelėjo į grindis. Vėl pakėlė akis į Beatę. Tada iš bloknoto išplėšė lapą, pasilenkė ir sužėrė trupinius ant popieriaus.

Beatė žvilgtelėjo į klausiančias Katrinos akis.

– Žinau, ką galvoji, – pasiteisino Beatė. – Kam triukšmas dėl nieko? Mes juk ne nusikaltimo vietoje. Bet visgi stovime būtent joje. Visos vietos, kuriose įvykdytos neišaiškintos žmogžudystės, yra ir bus nusikaltimo vietos, kuriose galima aptikti įkalčių.

– Ar tikiesi rasti ką nors, ką paliko Pjaustytojas, – paklausė Stolė.

– Ne, – atsakė Beatė, tyrinėdama grindis. – Jie turbūt nuobliavo visą paviršių. Čia telkšojo klanas kraujo ir turbūt įsigėrė taip giliai, kad šiūravimas nebepadėjo.

Stolė žvilgtelėjo į laikrodį.

– Skubu pas pacientą. Tad gal papasakosi, ką siūlo Haris?

– Šito niekada neminėjome spaudos atstovams, – prabilo Beatė, – bet kai aptikome kūną, pirmiausia turėjome nustatyti, ar jis tikrai žmogaus.

– Oi, – sudejavo Stolė. – Ar mes tikrai norėtume išgirsti daugiau?

– Taip, – griežtai pareiškė Katrina.

– Kūnas buvo supjaustytas tokiais mažais gabalėliais, kad iš pirmo žvilgsnio įvertinti nepavyko. Krūtis jis padėjo į šią įstiklintą spintelę. Vienintelis rastas įrodymas – siaurapjūklio ašmenų skeveldra. Ir... kas domisi, gali viską rasti šioje ataskaitoje, – Beatė patapšnojo ant peties kabančią rankinę.

– O, ačiū, – padėkojo Katrina ir nusišypsojo, bet iškart susizgribo, kad šypsena pernelyg šilta, ir akimoju nutaisė įprastą rimtą veidą.

– Auka tapo namie viena likusi jauna mergina, – pasakojo Beatė. – Ir tada jau suvokėme, kad metodai panašūs į tuos, kuriais naudotasi Tryvane. Bet svarbiausia, kad tai yra neišaiškinta byla. Ir nusikaltimas įvykdytas kovo septynioliktą dieną.

Kambaryje tvyrojo mirtina tyla, tik iš mokyklos žaidimo aikštelių anapus miško aidėjo džiugūs šūkavimai.

Bjornas prabilo pirmas:

– Liko trys dienos.

– Taip, – atsiliepė Katrina. – O Haris, tas *sicko**, pasiūlė paspęsti spąstus, ar ne?

Beatė linktelėjo.

Katrina lėtai papurtė galvą.

– Kodėl nė vienas iš *mūsų* to nesugalvojo?

– Nes niekas iš mūsų tiksliai nežinojo, kaip žudikas prisivilioja aukas į nusikaltimų vietas, – atsakė Stolė.

– Bet Haris gali klysti, – perspėjo Beatė. – Ir dėl to, kaip veikia žudikas, ir dėl to, kad kitas nusikaltimas įvyks šioje

* Iškrypėlis. (Angl.)

vietoje. Po pirmo pareigūno nužudymo įspėjome dėl keleto neišaiškintų žmogžudysčių datų Estlandete, bet nieko nenutiko.

– Bet, – įsiterpė Stolė, – šiuo atveju Haris įžvelgė panašumų tarp Pjaustytojo ir kitų nužudymų. Įžvelgė tą patį sistemingo planavimo ir žvėriško žiaurumo derinį.

– Jis vadina tai šeštuoju pojūčiu, – tarė Beatė. – Bet jis turėjo galvoje...

– Analizę, paremtą nesusistemintais faktais, – įvardijo Katrina. – Vadinamąjį Hario metodą.

– Taigi jis teigia, kad tai įvyks po trijų dienų, – tarė Bjornas.

– Taip, – atsiliepė Beatė. – Bet turi ir kitą spėjimą. Haris, kaip ir Stolė, pabrėžė, kad paskutinė žmogžudystė buvo labai panaši į įvykdytą anksčiau, jis paliko auką automobilyje nuriedėti nuo skardžio. Tai leidžia spėti, kad žudikas ir toliau tobulins savo veiksmus. Kitas logiškas jo žingsnis – pasirinkti tokį patį žudymo įrankį.

– Siaurapjūklį, – aiktelėjo Katrina.

– Tai būtų būdinga serijiniam žudikui savimylai, – įvertino Stolė.

– Ir Haris įsitikinęs, kad tai nutiks čia? – paklausė Bjornas ir vaipydamasis apsidairė aplinkui.

– Tiesą sakant, dėl to jis abejojo labiausiai, – tarė Beatė. – Anas nusikaltimo vietas žudikui buvo lengva pasiekti. O šis namas stovi apleistas jau daug metų, niekas nenori gyventi ten, kur lankėsi Pjaustytojas. Bet visgi durys rakinamos. Tiesa, į namelį Tryvane teko įsilaužti, bet čia juk yra kaimynų. Atsivilioti policininką čionai – daug didesnė rizika. Tad Haris mano, kad jis pakeis elgsenos modelį ir nusivilios pareigūną kur nors kitur. Bet spąstus policininkų žudikui mes paspęsime čia ir žiūrėsime, ar jis paskambins.

Stojo trumputė tyla, kadangi visi galvojo apie tai, kad Beatė pavadino žudiką taip, kaip jį pakrikštijo spauda. Policininkų žudiku.

– O kita auka?.. – paklausė Katrina.

– Viskas čia, – tarė Beatė, vėl plekšnodama per rankinę. – Visų, tyrusių Pjaustytojo bylą, vardai. Jiems pranešime, kad liktų namie, įsijungtų telefonus. Tas, kas sulauks skambučio, kalbės ramiai, tiesiog patvirtins, kad tuoj atvyks į nusikaltimo vietą. Tada paskambins į Operatyvaus valdymo skyrių, praneš, kur rasti žudiką, ir mes pradėsime operaciją. Jei tai vyks ne Bergo rajone, o kur nors kitur, perkelsime „Deltos" būrį tenai.

– Paskambinus serijiniam žudikui, policininkas kalbės ramiai? – paklausė Bjornas. – Nežinau, ar moku taip gerai vaidinti.

– Jam nereikėtų slėpti savo jaudulio, – patarė Stolė. – Anaiptol, būtų keista, jei policininko balsas *nesuvirpėtų*, sulaukus skambučio ir pranešimo apie bendradarbio nužudymą.

– Man labiau rūpi „Deltos" būrys ir Operatyvaus valdymo skyrius, – pareiškė Katrina.

– Taip, žinau, – atsakė Beatė. – Kai įvykių tiek daug, nepavyks išvengti Belmano ir didžiosios tyrėjų grupės dėmesio. Kaip tik dabar Hagenas turėtų viršininkui viską iškloti.

– O kas tada lauks mūsų grupelės?

– Jei operacija pasiseks, tai nebus labai svarbu, Katrina. – Beatė nekantriai pasitrynė į ausį įsegtą sagą. – Nagi, judam. Nėra prasmės gaišti čia laiko ir laukti, kol mus pamatys. Nieko nepalikite.

Katrina žengė prie durų ir sustingo.

– Kas yra? – paklausė Stolė.

– Negirdėjai? – sušnabždėjo ji.

– Ko?

Ji pakėlė vieną koją ir prisimerkusi nužvelgė Bjorną.

– Trakštelėjimo.

Beatė stebėtinai lengvabūdiškai nusijuokė, o atvykėlis iš Skrejos kaimo vėl išplėšė lapą iš bloknoto ir pritūpė.

– Kad mane kur...

– Ką?

– Tai ne trupiniai, – tarė jis, pasilenkė ir pažvelgė į apatinę stalviršio pusę. – Sena kramtomoji guma. Kita dalis priskretusi čia. Turbūt yra tokia sudžiūvusi, kad ėmė trupėti.

– Gal ją paliko žudikas? – nusižiovavo Stolė. – Žmonės prilipina kramtomosios gumos gabaliukus po savo kėdėmis kine ir po sėdynėmis autobusuose, bet ne po stalais savo svetainėse.

– Įdomi teorija, – įvertino Bjornas, pakėlęs gumos gabaliuką prieš langą. – Ne vieną mėnesį svajoju, kad iš tokio gabaliuko galėtume paimti seilių mėginį ir ištirti DNR. Bet šitas visai sudžiūvęs.

– Nagi, Šerlokai, – sukikeno Katrina, – krimstelėk ir pasakyk, kas tai per kramtukė...

– Ei, jūs, gana, – pertraukė Beatė. – Lauk.

Arnoldas Folkestadas pastatė arbatos puodelį ir pažvelgė į Harį. Pasikrapštė kaštoninę barzdą. Haris matė, kaip atvažiavęs į darbą dviračiu per mišką, ne vieno nuostabai, augantį taip arti miesto centro, iš barzdos šerių jis išsirankioja eglių spyglius. Bet bendradarbiams, sureikšminantiems barzdą, dviratį, namą miške ir priskiriantiems jį prie pažangių gamtos mylėtojų, Arnoldas pareiškė, kad jie klysta. Jis – tiesiog taupus keistuolis, kuris mėgsta tylą.

– Geriau pasakyk jai, kad šiek tiek apsiramintų, – sumurmėjo Arnoldas tyliai, kad niekas valgykloje jo neišgirstų.

– Ketinau prašyti tavęs, kad *tu* jai pasakytum, – tarė Haris. – Tai būtų labiau...

Jam pritrūko žodžių. Nežinia, ar tokių žodžių yra. Reikėjo tokio, kuris išreikštų viduriuką tarp „teisinga“ ir „ne taip nesmagu visiems įsivėlusiems“.

– Ar Haris Hūlė išsigando pirmoje eilėje sėdinčios mergaičiukės, kuri įsimylėjo savo dėstytoją? – sukikeno Arnoldas Folkestadas.

– ...teisingiau ir ne taip nesmagu visiems įsivėlusiems.

– Šitą turėsi išaiškinti pats, Hari. Žiūrėk, štai ir ji... – Arnoldas linktelėjo už valgyklos langų plytinčios aikštės pusėn. Siljė Gravseng stovėjo atsiskyrusi nuo čiauškančių ir kvatojančių studentų būrelio. Mergina pakėlė akis į dangų, kažką nusekė akimis.

Haris atsiduso.

– Gal man reikėtų luktelėti? Statistiškai tokie įsimylėjimai visada būna trumpalaikiai.

– Jei jau prašnekom apie statistiką, – prisiminė Folkestadas, – girdėjau kalbų, kad tas pacientas, kurį Hagenas saugojo Valstybinėje ligoninėje, mirė natūralia mirtimi.

– Taip sako.

– FTB atliko statistinius tyrimus. Jie tyrė visas bylas, kuriose pagrindinis ieškinį pateikusios šalies liudytojas mirė laikotarpiu nuo tos akimirkos, kai tapo pagrindiniu liudytoju, iki teismo pradžios. Rimtose bylose, kuriose kaltinamajam grėsė daugiau nei dešimt metų kalėjimo, septyniasdešimt aštuoni procentai liudytojų mirė vadinamąja nenatūralia mirtimi. Statistikai pareikalavo, kad sudarantiems likusius procentus dar kartą atliktų skrodimą, ir skaičius išaugo iki devyniasdešimt keturių procentų.

– Ir ką?

– Devyniasdešimt keturi yra labai daug, nemanai?

Haris žvelgė tolyn į aikštę. Siljė vis dar spoksojo į dangų. Saulė plieskė į pakeltą merginos veidą.

Haris tyliai nusikeikė ir išgėrė kavą.

Belmano kabinete Gunaras Hagenas balansavo ant medinės kėdės su vertikalių medinių stulpelių atkalte. Nustebęs žvelgė į policijos viršininką. Hagenas ką tik papasakojo jam apie mažą pareigūnų grupelę, kurią subūrė nepaisydamas viršininko nurodymų. Ir apie planus paspęsti spąstus Bergo rajone. Nuostabą kėlė tai, kad itin geros viršininko nuotaikos šios žinios neaptemdė.

– Puiku! – šūktelėjo Belmanas, plodamas rankomis. – Pagaliau kažkas ėmėsi iniciatyvos. Ar galite man atsiųsti planą ir žemėlapį? Tada galėsime pradėti.

– Galėsime? Ar sakai, kad tu asmeniškai...

– Taip, Gunarai, manau, kad natūralu, jog vadovausiu aš. Tokiai stambiai operacijai reikalingi aukščiausio lygio sprendimai...

– Kalbame apie vieną namą ir vieną vyrą, kuris...

– Kai tiek pastatyta ant kortos, manau, bus teisingiausia, kad aš, aukščiausias pareigas einantis pareigūnas, irgi dalyvausiu. O svarbiausia operaciją vykdyti slaptai. Ar supratai?

Hagenas linktelėjo. Reikia veikti slaptai, juk visai tikėtina, kad jie nieko nepeš. Tačiau jei pasiseks ir jiems pavyks niekšą suimti, spaudos dėmesio tikrai nepristigs, visa šlovė atiteks Mikaeliui, ir jis pasigirs, kad pats vadovavo operacijai.

– Supratau, – tarė Hagenas. – Jau eisiu. Kiek suprantu, leidi mano grupelei toliau darbuotis katilinėje?

Mikaelis Belmanas nusikvatojo. Hagenas svarstė, kas lėmė tokius pokyčius. Policijos viršininkas atrodė dešimčia metų jaunesnis, dešimčia kilogramų lengvesnis, kaktoje nebesimatė paaukštinimo dieną įsirėžusios ir gilų pjūvį primenančios raukšlės.

– Nepersistenk, Gunarai. Tai, kad pritariau tavo minčiai, nereiškia, kad man patinka nurodymų nepaisantys pavaldiniai.

Hagenas gūžtelėjo, bet vis tiek bandė atremti šaltą pašaipų policijos viršininko žvilgsnį.

– Kol kas tavo grupelės veiklą stabdau. O po šios operacijos būtinai šnektelėsime. Jei sužinosiu, kad naudojiesi paieškos programomis ar kažkam skambini, domiesi ta byla...

Aš esu vyresnis ir geresnis žmogus už jį, pagalvojo Gunaras Hagenas, pakėlė akis ir juto, kad dėl kilusio noro prieštarauti ir gėdos jo skruostus išmušė raudonis.

Tai tik puošmena, tik aukso spalvos juostelė ant uniformos, priminė sau.

Tada nuleido akis.

*

Buvo vėlu. Katrina Brat spoksojo į ataskaitą. Viskas veltui. Ką tik paskambino Beatė ir pranešė, kad Hagenas, paties Belmano įsakytas, liepė visiems nutraukti tyrimą. Taigi Katrina turėtų leisti laiką namie, gulėti lovoje, mėgautis dideliu puodeliu ramunėlių arbatos ir džiaugtis ją mylinčiu vyru, o gal žiūrėti mėgstamą serialą. O ne sėdėti čia, katilinėje, skaityti bylos dokumentus ir ieškoti galimų klaidų, kažko, kas ne visai sutampa, kažkokio migloto ryšio. O tas ryšys toks miglotas, kad atrodė kone kvailas. Bet ar tikrai? Policijos vidinėje sistemoje ji gana lengvai rado ataskaitas apie Antono Miteto nužudymą. Automobilio apžiūra buvo smulkiai aprašyta ir migdanti. Tai kodėl ji užkliuvo už šio sakinio? Automobilyje rasti šie galimi įkalčiai: ledo gremžtukas, žiebtuvėlis ir po vairuotojo sėdyne prilipinta kramtomoji guma.

Ataskaitoje buvo pateikti kontaktiniai Antono Miteto našlės, Lauros Mitet, duomenys.

Katrina padelsė, tada surinko numerį. Apsvaigusi nuo raminamųjų moteris atsiliepė nuovargio kupinu balsu. Katrina prisistatė ir uždavė klausimą.

– Kramtomosios gumos? – lėtai pakartojo Laura Mitet. – Ne, jis niekada nekramtė kramtomosios gumos. Jis gėrė kavą.

– Ar automobilį galėjo vairuoti kas nors kitas, kas kramto...

– Išskyrus Antoną, to automobilio niekas nevairavo,

– Ačiū, – padėkojo Katrina.

19 skyrius

Opsale geltonojo namo virtuvėje degė šviesa. Kaip ir kasdien, Beatė Len telefonu kalbėjosi su dukrele. Paskui pasišnekėjo su

anyta ir nutarė, kad jei mergytei ir toliau kils temperatūra ir nesiliaus kosulys, teks kuriam laikui atidėti kelionę namo. Mažylės tėvo šeima dar kelias dienas pasidžiaugtų jos viešnage. Beatė paėmė plastikinį maišelį su maisto likučiais ir įmetė į didžiulį baltą šiukšlių maišą spintelėje po kriaukle. Suskambo telefonas. Katrina. Ji negaišo laiko gražbyliaudama.

– Miteto automobilyje po vairuotojo sėdyne rado prilipintą kramtomosios gumos gabaliuką.

– Supratau...

– Jį paėmė, bet nenusiuntė ištirti DNR.

– Aš irgi nebūčiau siuntusi, nes gumą aptiko po vairuotojo sėdyne. Ją prilipino Mitetas. Klausyk, jei tikrinsi viską, ką aptinki nusikaltimo vietoje, nusidrieks laukiančiųjų eilė...

– Bet Stolė teisus, Beate! Žmonės neklijuoja kramtomosios gumos po stalais savo svetainėse. Arba automobiliuose. Anot Miteto žmonos, jis netgi nemėgo kramtomosios gumos. O tą automobilį vairavo tik jis. Manau, gumos gabaliuką ten paliko kažkas, kas pasilenkė prie vairuotojo sėdynės. Ataskaitoje parašyta, kad žudikas tikriausiai sėdėjo keleivio sėdynėje, pasilenkė prie vairuotojo ir plastikiniais dirželiais pritvirtino jo rankas prie vairo. Automobilis pūkštelėjo į upę, bet, anot Bjorno, DNR seilėse gali...

– Taip, man aišku, kur lenki, – pertraukė Beatė. – Tau teks paskambinti kam nors iš Belmano tyrėjų grupės ir tai aptarti.

– Bet ar nesupranti? – mygo Katrina. – Tai gali nuvesti mus tiesiai pas žudiką.

– Taip, žinoma, kad suprantu, ir suprantu, kodėl skambini, bet mus tai nuves tik į pragarą. Mus nušalino nuo bylos, Katrina.

– Aš tik užšoksiu į įkalčių saugyklą ir nusiųsiu kramtomąją gumą ištirti DNR, – įtikinėjo Katrina. – Ištyrę patikrins registrą. Jei atitikmens neras, niekam nebūtina apie tai žinoti. Jei ras, byla bus išaiškinta. Niekas nesigilins, kaip mes tai padarėme. Taip, mano varomoji jėga yra *ego*. Nors kartą galėtų

pripažinti ir mūsų nuopelnus, Beate. *Mūsų*. Moterų. Po galais, juk mes to vertos.

– Taip, tai vilioja ir nepakenktų jokiam kitam tyrimui, bet...

– Jokių „bet"! Mes irgi galime skintis kelią alkūnėmis. Ar vėl grožėsiesi, kaip pasipūtėlis Belmanas išsiviepęs skina laurus už mūsų nuopelnus?

Stojo tyla. Ilgam.

– Sakai, niekam nebūtina apie tai žinoti, – prabilo Beatė. – Bet, užsakant tyrimą, iš saugyklos paimtus įkalčius reikia užregistruoti pagal tiriamos bylos numerį. Jei kas nors išsiaiškins, kad kišome nagus prie Antono Miteto bylos įkalčių, šios naujienos tą pačią akimirką atsidurs ant Belmano stalo.

– Viską suprantu, – patikino Katrina. – Bet jei atmintis manęs neapgauna, Kriminalinių ekspertizių tarnybos vadovė, kuriai kartais prireikia ištirti įkalčius pasibaigus saugyklos darbo valandoms, turi nuosavą raktą.

Beatė garsiai sudejavo.

– Pažadu, nekils jokių rūpesčių, – skubiai pridūrė Katrina. – Klausyk, aš tuoj pas tave užvažiuosiu, pasiskolinsiu raktą, rasiu kramtomąją gumą, atpjausiu mažą gabaliuką, viską gražiai padėsiu atgal, o rytoj ryte Teismo medicinos tarnyba jį ištirs. Jei paklaus, pasakysiu, kad šis įkaltis svarbus tiriant visai kitą bylą. *Yes? Good?*[*]

Kriminalinių ekspertizių tarnybos vadovė lingavo galvą, svėrė už ir prieš. Sunku nebuvo. Tai tikrai nėra *good*. Ruošdamasi atsakyti ji giliai įkvėpė.

– Kaip sakydavo Haris, – priminė Katrina, – *po velnių, spirk kamuolį į vartus.*

Rikas Heremas gulėjo lovoje ir spoksojo į televizoriaus ekraną. Laikrodis rodė penkias ryto, bet pasikeitus laiko juostoms jis

[*] Sutinki? Gerai? (Angl.)

negalėjo užmigti. Kartojo vakarykštę laidą. Komodo varanas drimbino pajūriu. Iškišdavo ilgą liežuvį, šiek tiek suktelėdavo patį jo galiuką, vėl įtraukdavo. Roplys persekiojo azijinį buivolą, kuriam neva nekaltai krimstelėjo. Tapnojo paskui jį jau kelias dienas. Rikas išjungė garsą, kad girdėtųsi tik kaip ūžia oro kondicionierius, kurio galios vis tiek nepakako viešbučio kambariui atvėsinti. Jau lėktuve Rikas pajuto, kad pradeda šniurkščioti. Kaip visada. Keliaudamas į šiltuosius kraštus, veikiant oro kondicionieriui vilkėk vasarinius drabužius, ir atostogas sugadins galvos skausmas, varvanti nosis ir aukšta temperatūra. Bet jis dar paatostogaus, dar ilgai negrįš namo. Ir ko gi jam ten grįžti? Pagaliau jis Patajoje, visų sprunkančių iškrypėlių ir nusikaltėlių rojuje. Viską, ko nori, jis gali rasti čia, už viešbučio durų. Pro tinklelį nuo moskitų skverbėsi gatvės triukšmas ir tolimas svetimtaučių klegesys. Tajai. Jis nesuprato nė žodžio. O jam to ir nereikia. Juk tai jie pasiruošę taikytis prie jo, o ne atvirkščiai. Važiuodamas čionai iš oro uosto, Rikas jas matė. Išsirikiavusias prie naktinių klubų. Jaunas. Visai jaunutes. O gatvelėmis paėjėjus kiek tolyn, už prekystalių, kur pardavinėjama kramtomoji guma, laukė nedidukės mergaitės. Kai jis atsistos ant kojų, mergaitės vis dar bus ten. Jis girdėjo, kaip dūžta bangos, nors žinojo, kad jo pasirinktas pigus viešbutis yra atstu nuo jūros. Bet ji juk ten. Kaip ir kaitinanti saulė. Ir gėrimai, ir kiti *farangai**, atsibeldę čionai to paties kaip ir jis, galbūt jie papasakos, kaip čia elgtis. Ir Komodo varanas.

Praeitą naktį jis vėl sapnavo Valentiną.

Nuo spintelės prie lovos Rikas pasiėmė vandens buteliuką. Skystis tvoskė jo paties burna, mirtimi ir užkratu.

Kartu su europietiškais pusryčiais, prie kurių jis beveik neprisilietė, jam atnešė dviejų dienų senumo norvegišką laikraštį. Rikas nerado nė žodžio apie tai, kad būtų suėmę Valentiną. Nesunku atspėti kodėl. Valentinas yra nebe Valentinas.

* Užsieniečiai. (Tajiškai)

Rikas pasvarstė, ar nereikėtų jiems pranešti. Paskambinti, susisiekti su ta policininke. Katrina Brat. Pasakyti, kad Valentinas pakeitė išvaizdą. Rikas girdėjo, kad vietinėse privačiose klinikose tą padaro už kelis tūkstančius Norvegijos kronų. Reikia paskambinti Brat, palikti anoniminę žinutę, pranešti, kad Valentinas pastebėtas prie žuvies parduotuvės „Fiskebutikken", pasidaręs plastinę operaciją, neatpažįstamas. Rikas nieko nereikalaus mainais. Tik nori padėti jį sučiupti. Kad galėtų naktimis miegoti jo nesapnuodamas.

Varanas pritūpė už poros metrų nuo vandens duburio, kur buivolas išsitiesė atsivėsinti šaltame dumble, nekreipdamas dėmesio į ramiai laukiantį trijų metrų ilgio alkaną siaubūną.

Rikas pajuto, kaip kyla šleikštulys, ir nuleido kojas ant grindų prie lovos. Jam skaudėjo raumenis. Velniai rautų, čia tai bent gripas.

Jis grįžo iš vonios kambario tulžies deginama gerkle, priėmęs du sprendimus. Pirma, jis apsilankys vienoje iš tų klinikų ir paprašys stiprių vaistų, kurių Norvegijoje be recepto neparduoda. Antra, kai blogumas praeis ir jis pasijus kiek geriau, paskambins pareigūnei Brat. Nupasakos, kaip niekšelis atrodo. O tada galės miegoti.

Nuotolinio valdymo pulteliu jis padidino garsą. Pasigirdo kupinas entuziazmo balsas, angliškai aiškinantis: ilgai manyta, jog *the komodo dragon** įkanda ir pražudo apkrėstomis seilėmis, iš kurių bakterijos patenka į aukos kraują, bet neseniai nustatyta, kad šie driežai turi nuodingas liaukas ir jų nuodai sustabdo aukos kraujo krešėjimą, tad net ir po tariamai nekalto įkandimo ši mirtinai nukraujuoja.

Rikas tirtėjo. Užsimerkė, tikėjosi užmigti. Flunitrazepamo tabletės, šovė jam mintis. Tai visai ne gripas, o abstinencijos simptomai. O flunitrazepamo tablečių pristatymas turbūt yra

* Komodo varanas. (Angl.)

įprasta Patajos viešbutyje teikiama paslauga. Jis išsprogdino akis. Nepajėgia įkvėpti. Akimirką baisiai persigando, kilstelėjo dubenį ir ištieses rankas ėmė grabalioti ore, tarsi kovodamas su nematomu užpuoliku. Visai kaip parduotuvėje „Fiskebutikken", kambaryje pristigo deguonies. Galiausiai į Riko plaučius pateko oro, ir jis vėl išsidrėbė lovoje.

Spoksojo į duris.

Užrakintos.

Daugiau čia nieko nėra. Nieko. Tik jis.

20 skyrius

Gaubiama nakties tamsos Katrina kilo į kalvą. Padangėje kabojo balzganas blyškus mėnulis, o blanki jo šviesa taip ir neatsispindėjo nuo policijos biuro, tarsi praryta juodosios skylės.

Ji žvilgtelėjo į nediduką laikrodį be jokių pagražinimų, kurį paveldėjo iš tėvo, nužudyto policininko, labai taikliai praminto Geležiniu Raftu. Penkiolika po vienuolikos.

Katrina stumtelėjo policijos biuro duris – nemaloniai sunkias, su spoksančią akį primenančiu apskritu langeliu. Tarsi jau čia ant visų kristų įtarimo šešėlis.

Mostelėjo budinčiam pareigūnui, kuris nematomas sėdėjo kažkur kairėje ir ją stebėjo. Atsirakino į atrijų vedančias duris. Praėjo pro tuščią registratūrą ir pasuko link lifto, juo nusileido į apatinį aukštą. Atsidarius durims žengė į menkai apšviestą betoninį koridorių, nuskubėjo tolyn, girdėjo savo pačios žingsnius ir klausėsi, ar niekas nelipa ant kulnų.

Dieną geležinės durys būna atviros. Pristumtas prie pat įėjimo viduje stovi stalas. Katrina susirado Beatės duotą raktą, įkišo į spyną, pasuko ir atidarė. Įsiklausė.

Įėjusi vidun uždarė duris.

Įjungė žibintuvėlį, pakėlė atlenkiamą stalviršį ir žengė į tamsą, tokią tirštą, jog rodės, kad žibintuvėlio šviesa tik iš lėto skverbiasi tolyn, ieško ilgų lentynų eilių, nukrautų dėžėmis iš neskaidraus plastiko, pro kurį boluoja ten saugomų daiktų kontūrai. Už saugyklą atsakingas pareigūnas, matyt, labai tvarkingas: į lentynas rūpestingai sukištų dėžių kraštai suglausti taip tiksliai, kad sudaro lygią sieną. Paskubom žingsniuodama Katrina skaitė prie dėžių priklijuotus bylų numerius. Dėžės buvo sustatytos chronologiškai. Kairėje pusėje stovinčioje ilgoje lentynoje pirmiausia rikiavosi naujausi įkalčiai, o tolimesnėse lentynose stovėjo senesnių bylų numeriais pažymėtos dėžės. Sukakus senaties terminui, įkalčiai naikinami arba grąžinami šeimos nariams.

Katrina priėjo vidurinės eilės galą, ir žibintuvėlio šviesa užkliuvo už ieškomo numerio. Dėžė stovėjo lentynos apačioje ir Katrinai ją traukiant brūkštelėjo per akmenines grindis. Katrina nukėlė dangtį. Dėžėje gulėjo viskas, kas išvardyta ataskaitoje. Ledo gremžtukas. Sėdynės užvalkalas. Plastikinis maišelis su keliomis sruogomis. Plastikinis maišelis su kramtomosios gumos gabaliuku. Ji padėjo žibintuvėlį, atidarė maišelį, pincetu išėmė kramtomąją gumą. Kai jau ketino kruopelytę atrėžti, pajuto siūbtelint drėgno oro gūsį.

Katrina stebeilijosi į žibintuvėlio apšviestą savo ranką, matė, kaip nutįsta pašiurpusių plaukelių metami šešėliai. Tada pakėlė akis, čiupo žibintuvėlį ir nukreipė šviesą į sieną. Prie pat lubų išvydo ventiliacijos angą. Bet kadangi tai buvo tik anga, oro gūsio sukelti negalėjo.

Ji įsiklausė.

Nieko. Visiškai nieko. Tik kraujo dunksėjimas ausyse.

Ji vėl sutelkė dėmesį į kietą kratomosios gumos gabaliuką. Atsineštu šveicarišku peiliuku atsirėžė kruopelytę. Ir sustingo.

Nuo durų atsklido garsas. Iš kažkur toli, ausys net neįstengė jo atpažinti. Raktų žvangtelėjimas? Stalviršio barkštelėjimas?

Tikriausiai nieko reikšmingo, gal didelíame pastate kyla keistų garsų?

Katrina išjungė žibintuvėlį ir sulaikė kvapą. Mirksėjo tamsoje, tarsi tikėdamasi geriau matyti. Spengė tyla. Tylu kaip...

Ji stengėsi nuvyti tokias mintis.

Verčiau pagalvoti apie ką nors kito, kad apramintų besidaužančią širdį. Kas blogiausio galėtų nutikti? Bus išaiškinta, kad ji viršijo įgaliojimus, visiems bus parašyti papeikimai. Gal ją išsiųs atgal į Bergeną. Nuobodoka. Dėl to jos širdžiai neverta dunksėti krūtinėje kaip pneumatiniam kūjui.

Ji laukė, klausėsi.

Nieko.

Vis dar nieko.

Ir tada ji susivokė. Aklinai tamsu. Jei čia tikrai būtų kažkas lankęsis, būtų uždegęs šviesą. Jos pačios kvailumas sukėlė Katrinai šypseną, ji pajuto, kaip rimsta širdis. Įjungė žibintuvėlį, įkalčius sukrovė atgal į dėžę ir padėjo ją į vietą. Patikrino, kad visų kraštai būtų gražiai suglausti, tada pasuko prie durų. Ją pervėrė mintis. Paklydėlė mintis, kuri labai nustebino. Ji nekantravo jam paskambinti. Ji taip ir padarys. Paskambins jam ir papasakos, ką padarė. Staiga Katrina sustojo kaip įbesta.

Žibintuvėlio šviesoje kažkas šmėstelėjo.

Pirmiausia ji nevalingai panoro nerti kuo toliau nuo čia, mat galvoje suskambo tylus, įbaugintas, sprukti raginantis balselis.

Bet ji vėl nukreipė žibintuvėlio šviesą ten pat.

Nelygumas.

Viena dėžė rikiuotėje skyrėsi iš kitų.

Ji priėjo arčiau. Prikišo žibintuvėlį prie lipduko su numeriu.

Hariui pasirodė, kad išgirdo trinktelint duris. Išsitraukė iš ausų telefono ausines – mat klausėsi ne veltui visų giriamo naujojo Bono Iverio įrašo. Įsiklausė. Nieko.

– Arnoldai? – pašaukė jis.

Niekas neatsiliepė. Paprastai taip vėlai šioje Policijos mokyklos dalyje Haris likdavo visai vienas. Gali būti, kad ką nors pamiršo valytoja. Bet žvilgtelėjęs į laikrodį Haris suvokė, kad dabar ne vakaras, o naktis. Dėbtelėjo į stalo kairėje dunksančią netaisytų darbų šūsnį. Dauguma studentų spausdindavo savo darbus ant perdirbto šiurkštaus bibliotekoje naudojamo popieriaus, tokio dulkino, kad Haris grįždavo namo pajuodusiais pirštais ir, kol nenusiplaudavo rankų, negalėdavo liesti Rakelės. Jis pažvelgė pro langą. Danguje kabojo stambus apskritas mėnulis, švietė į langus ir Bažnyčios kelyje bei Majuštujoje besirikiuojančių daugiaaukščių namų stogus. Pietuose šalia kino teatro „Colosseum" švytėjo žalias KPMG finansinių paslaugų įmonės pastatas. Miestas neatrodė didingai ar puikiai, negalėjo pasigirti įstabiu grožiu. Bet tai – miestas, kuriame Haris gyveno ir dirbo beveik visą savo gyvenimą. Kartais Honkonge jis įsukdavo į cigaretę šiek tiek opiumo ir eidavo ant Čungkingo pastato stogo stebėti, kaip brėkšta diena. Sėdėdavo tamsoje, svajodavo rytą sutikti savame mieste. Kukliame, pilname didelių pastatų, o ne smailių plieninių bokštų. Trokšdavo matyti švelnias žalsvas Oslo kalvas, o ne aštrius, stačius, juodus kalnų šlaitus. Girdėti, kaip dusliai žvangteli ir sustoja tramvajus arba smagiai tūtuoja į fjordą įplaukiantis keltas iš Danijos, reikšdamas pasitenkinimą, kad ir vėl pavyko įveikti jūrą, skiriančią Frederikshauną ir Oslą.

Haris nuleido akis į taisomą darbą, kurį apšvietė vienui viena stalinė lempa, deganti kabinete. Žinoma, galėjo nusinešti darbus į Holmenkoleną, į kavinę, klausytis tarškančio radijo, mėgautis pro atvirą langą plūstančiu gaiviu medžių kvapu. Bet jis stengėsi negalvoti, kodėl vienumoje verčiau sėdi čia, o ne ten. Turbūt nujautė, koks būtų atsakymas. Juoda medinė tvirtovė su trimis spynomis ant durų ir grotomis ant visų langų vis tiek negalėjo sulaikyti pabaisų. Tamsiuose kampuose tūnojo vaiduokliai, vėrė jį tuščiomis akiduobėmis. Kišenėje suvibravo mobilusis. Haris išsitraukė telefoną ir nušvitusiame

ekrane pamatė, kad atėjo žinutė. Nuo Olego. Žodžių nebuvo, tik skaičiai. 665 625. Haris nusišypsojo. Žinoma, dar toli iki Stiveno Krugmano legendinio 1999-ųjų pasaulinio „Tetris" žaidimo rekordo 1 648 905, bet Olegas jau seniausiai pagerino Hario rezultatus, pasiektus įsijautus į kiek atgyvenusį žaidimą. Stolė Aunė pareiškė, kad yra riba, ties kuria „Tetris" žaidimo rekordas tampa nebe įspūdingas, o tiesiog liūdinantis. Ir kad Haris su Olegu tą ribą seniausiai peržengė. Bet niekas nežinojo apie dar vieną jų peržengtą ribą. Tą, kuri skiria gyvenimą ir mirtį. Olegas sėdi ant kėdės prie Hario lovos. Harį krečia karštis. Jo kūne žioji Olego paleistos kulkos palikta žaizda. Raudantis, abstinencijos kančių draskomas Olegas. Haris miglotai prisiminė, jog su Olegu taip stipriai laikėsi už rankų, kad net skaudėjo. Jis niekada nesiskirs su šiuo vaizdiniu: du vyrai stipriai laikosi susikibę už rankų.

Haris išsiuntė atsakymą: *I'll be back.** Žinutę iš trijų žodžių. To pakako. Kad žinotum, jog tas žmogus *yra*. Nesvarbu, kad vienas kitą pamatys gal tik po kelių savaičių. Haris vėl įsikišo ausines, ketino pasiklausyti muzikos, kurią Olegas atsiuntė, nieko daugiau neparašęs. Grupė vadinosi „The Decemberists" ir labiau tiko Hariui nei Olegui, pirmenybę teikiančiam sunkesnei muzikai. Haris išgirdo vienišos „Fender" gitaros skambesį, švarų ir šiltą, – tai lėmė ne stacionarus, o nešiojamas garso stiprintuvas, o gal tiesiog pasiutusiai *geras*. Haris palinko prie kito darbo. Studentas rašė, kad aštuntajame dešimtmetyje netikėtai padaugėjo žmogžudysčių ir nuo tada jų skaičius beveik nesikeičia. Dabar Norvegijoje per metus įvykdoma apie penkiasdešimt žmogžudysčių, maždaug po vieną kas savaitę.

Haris pajuto, kad į kambarį reikia įleisti gryno oro. Atidaryti langą.

Studentas rašė, kad išaiškinama maždaug devyniasdešimt penki procentai nusikaltimų. Ir padarė išvadą, kad per

* Aš dar grįšiu. (Angl.)

pastaruosius dvidešimt metų apie penkiasdešimt žmogžudysčių turėjo likti neatskleistos. O per pastaruosius trisdešimt metų – septyniasdešimt penkios.

– Penkiasdešimt aštuonios.

Haris krūptelėjo. Balsas pasiekė jį pirmiau nei kvepalų aromatas. Gydytojas jam paaiškino, kad jo uoslę – tiksliau, jo uoslės organų ląsteles – pažeidė ilgalaikis rūkymas ir piktnaudžiavimas alkoholiu. Tačiau šiuos kvepalus atpažino iš karto. „Opium", gamintojas – „Yves Saint Laurent" mados namai, toks buteliukas stovi vonios kambaryje namie, Holmenkoleno kelyje. Jis išsitraukė ausines.

– Penkiasdešimt aštuonios per pastaruosius trisdešimt metų, – tarė ji. Buvo pasidažiusi. Apsivilkusi raudoną suknelę, basnirčia. – Tačiau KRIPOS'o statistikoje nepateikiamos žinios apie užsienyje nužudytus Norvegijos piliečius. Tenka naudotis Norvegijos centrinio statistikos biuro duomenimis. Tada gauname septyniasdešimt dvi. Tai reiškia, kad Norvegijoje išaiškinama daugiau žmogžudysčių bylų. Ir policijos viršininkas tą visada pamini viešai.

Haris su visa kėde atsitraukė nuo merginos.

– Kaip čia patekai?

– Esu kurso seniūnė. Turiu raktus, – Siljė Gravseng prisėdo ant stalo krašto. – Bet esmė ta, kad dauguma žmogžudysčių užsienyje įvykdomos per atsitiktinį užpuolimą, ir galima daryti prielaidą, kad nusikaltėlis aukos nepažįsta. – Haris atkreipė dėmesį į įdegusius kelius, pakilusią suknelę ir apnuogintas šlaunis. Turbūt neseniai atostogavo. – Norvegijoje tokio tipo žmogžudystės išaiškinamos rečiau nei šalyse, su kuriomis lyginamės. Tiesą sakant, taip retai, kad darosi liūdna, – mergina pakreipė galvą, ir šviesios drėgnų plaukų sruogos užkrito jai ant veido.

– Štai kaip? – tarstelėjo Haris.

– Taip. Norvegijoje yra tik keturi tyrėjai, išaiškinę visas bylas, ir jūs esate vienas iš jų.

– Nesu tikras, kad tai tiesa, – atsiliepė Haris.

– Bet aš esu.

Ji nusišypsojo, prisimerkė, tarsi akinama besileidžiančios saulės. Tabalavo kojomis, lyg sėdėtų ant prieplaukos. Spitrijosi Hariui į akis, tarsi ruoštųsi iš akiduobių iščiulpti akių obuolius.

– Ką čia taip vėlai veiki? – paklausė Haris.

– Šiek tiek treniravausi salėje, – tarė ji, parodė į kuprinę ant grindų ir įtempė dešinės rankos raumenis. Išryškėjo tvirtas dvigalvis raumuo.

Haris prisiminė, kaip kovinių sporto šakų instruktorius minėjo, jog ji parmetė ant žemės kelis vaikinukus.

– Taip vėlai treniruojiesi viena?

– Privalau kuo daugiau išmokti. Ar galėtumėte man parodyti, kaip ant žemės pargriauti įtariamąjį?

Haris pažvelgė į laikrodį.

– Sakyk, ar neturėtum?..

– Miegoti? Negaliu miegoti, Hari. Ištisai galvoju apie...

Jis pažvelgė į merginą. Ji susiraukė. Prie ryškiai raudonų lūpų prispaudė pirštą. Jis juto, kad vis labiau irzta.

– Puiku, kad turi galvą ant pečių, Silje. Taip ir toliau. O aš galėsiu toliau tęsti... – jis parodė į šūsnį studentų darbų.

– Hari, tu nepaklausei, apie ką aš galvoju.

– Trys dalykai, Silje. Esu tavo dėstytojas, o ne išpažinčių klausytojas. Jei nesi susitarusi, šioje pastato dalyje tau nėra ką veikti. Ir tau esu ne Haris, o Hūlė. *OK?*

Haris juto, kad jo balsas tikrai griežtas, ir kai vėl pažvelgė į studentę, susidūrė su išpūstomis iš nuostabos akimis. Ji patraukė nuo lūpų pirštą. Nebesiraukė. O kai vėl prabilo, pasigirdo tik šnabždesys:

– Galvoju apie tave, Hari, – ji garsiai ir spigiai nusijuokė.

– Siūlau viską užbaigti čia, Silje.

– Bet aš *myliu* tave, Hari, – ji vėl nusijuokė.

Ar ji girta? Apsvaigusi? Gal atėjo tiesiai iš vakarėlio?

– Silje, nereikia...

– Hari, žinau, kad esi įsipareigojęs. Ir žinau, kad dėstytojams ir studentams galioja tam tikros taisyklės. Bet štai ką galime padaryti. Galime vykti į Čikagą. Ten, kur lankei kursus apie serijinius žudikus. Aš galiu parašyti prašymą, o tu gali...

– Gana!

Haris girdėjo, kaip jo balso aidas nusirita koridoriumi, o Siljė susiknūprino, tarsi jai būtų užtvota.

– Palydėsiu tave iki durų, Silje.

Nustebusi mergina nenuleido nuo jo akių.

– Kas nutiko, Hari? Esu kurso gražuolė numeris du. Miegojau tik su dviem vaikinais. Vietoje tavęs galėčiau turėti bet kurį. Taip pat ir dėstytojus. Bet tausoju save tik tau.

– Baik.

– Hari, ar nori sužinoti, kas po suknele?

Ji užkėlė nuogą koją ant stalo ir praskėtė šlaunis. Haris sureagavo žaibiškai ir tą pačią akimirką nustūmė merginos koją, ko ji, rodos, nesitikėjo.

– Ant šito stalo kojas dedu tik aš, aišku?

Siljė susigūžė. Delnais užsidengė veidą. Persibraukė galvą, tarsi norėdama pasislėpti po savo ilgomis raumeningomis rankomis. Ji verkė. Tyliai kūkčiojo. Haris leido jai taip sėdėti, kol išsiverks. Norėjo uždėti ranką jai ant peties, bet apsigalvojo.

– Klausyk, Silje, – prabilo jis. – Gal tu kažko pavartojai, nežinau. Nieko baisaus. Visiems pasitaiko. Štai ką pasiūlysiu: dabar eik, mes apsimesime, kad šito niekada nebuvo, ir nė puse lūpų niekam apie tai neprasitarsime.

– Hari, ar bijai, kad apie mus kas nors sužinos?

– Jokių mūsų nėra, Silje. O dabar paklausyk. Suteikiu tau galimybę.

– Ar manai, kad jei kas nors sužinos, jog dulkini studentę...

– Aš nieko nedulkinu. Linkiu tau sėkmės.

Siljė nuleido ranką ir pakėlė galvą. Haris sutriko. Jos skruostais kaip juodas kraujas tekėjo tušas, akys pašėlusiai

blizgėjo, o staiga pasirodę iššiepti dantys priminė Hariui padarą, matytą kažkokioje laidoje apie gyvūnus.

– Tu meluoji, Hari. Tu dulkini tą kalę. Rakelę. Ir nelinki man sėkmės. Nepasakok pasakų, tu dviveidi niekše. Bet tu vis tiek manęs nori. Mano kūno, kurį gali išdulkinti. Kurį *būtinai* išdulkinsi.

Ji nusliuogė nuo stalo ir žengė prie jo. Kaip visada, Haris sėdėjo susmegęs kėdėje, priešais save ištiesęs kojas. Jis pakėlė akis į merginą jausdamas, kad dalyvauja pasirodyme, kur reikia pasiskirstyti vaidmenimis, ne, po šimts, kur visi vaidmenys jau paskirstyti. Ji grakščiai pasilenkė į priekį, ranka kiek pasirėmė į jo kelį, brūkštelėjo delnu aukštyn iki diržo, palinko prie jo ir pakišo ranką po marškinėliais. Tada sumurkė:

– Mhmm, puikiai ištreniruoti pilvo raumenys, dėstytojau.

Haris sugriebė studentės ranką, užsuko riešą ir pašoko nuo kėdės. Kai užlaužė jai ranką už nugaros ir privertė palenkti galvą žemyn, mergina riktelėjo. Tuomet jis nukreipė ją tiesiai į duris, stvėrė kuprinę, išstūmė merginą iš kabineto į koridorių.

– Hari! – sudejavo ji.

– Šis veiksmas vadinamas „pusė Nelsono“ arba tiesiog rankos užlaužimu, – kalbėjo Haris, nelėtindamas žingsnio ir stumdamas ją prieš save laiptais žemyn. – Puiku, jei panaudosi šias žinias per egzaminą. Aišku, jei tau leis jį laikyti. Tikiuosi, supranti, kad esu priverstas apie tai pranešti.

– Hari!

– Ne todėl, kad jaučiuosi labai užpultas, o dėl to, kad abejoju, ar tavo psichika tinkama tarnauti policijos pajėgose, Silje. Lai šitą įvertina vadovybė. Taigi, turėsi juos įtikinti, kad tai tebuvo mažas slystelėjimas. Ar nemanai, kad tai teisingas sprendimas?

Laisva ranka jis atidarė duris, išstūmė merginą lauk, o ši atsisuko ir pervėrė jį žvilgsniu. Nuožmios akys žaižaravo neslepiamu įsiūčiu, ir tai tik patvirtino Hariui seniai kilusius įtarimus dėl Siljės Gravseng. Nereikėtų suteikti jai policininkės įgaliojimų ir išleisti į visuomenę.

Haris stebėjo, kaip ji išsvyravo pro vartus, perėjo aikšte iki „Chateau Neuf" pastato, kur rūkė ir nuo viduje bukai dunksinčios muzikos ilsėjosi studentas. Jis stovėjo atsirėmęs į žibinto stulpą, vilkėjo kareiviško stiliaus striukę *à la* Kuba 1960. Perdėtai abejingai nužvelgė Silję, o kai ši praėjo, atsisuko ir nulydėjo ją akimis.

Haris stovėjo koridoriuje. Garsiai nusikeikė. Juto, kaip rimsta pulsas. Išsitraukė telefoną, pasirinko numerį iš trumpo sąrašo, kuriame kai kurie kontaktiniai asmenys buvo pažymėti viena raide.

– Arnoldas.

– Haris. Siljė Gravseng ką tik išdygo mano kabinete. Šįkart ji nuėjo per toli.

– Štai kaip? Klok viską.

Haris trumpai papasakojo.

– Tai negerai, Hari. Gal net blogiau, nei įtari.

– Gal ji buvo apsvaigusi? Ko gero, atėjo iš vakarėlio. O gal ji nepajėgia susivaldyti? Patark, ką daryti. Žinau, kad reikia apie tai pranešti, bet...

– Tu nesupranti. Ar vis dar esi prie durų?

– Taip. O ką? – nustebo Haris.

– Sargas jau baigė darbą. Ar netoliese ką nors matai?

– Ką nors?

– Ką nors.

– Na, aikštėje prie „Chateau Neuf" stovi vaikinas.

– Ar jis matė, kaip mergina išeina?

– Taip.

– Puiku! Tuojau pat iki jo nueik. Pasikalbėk. Sužinok jo vardą ir adresą. Plepėk su juo, kol atvažiuosiu ir tave pasiimsiu.

– Juokauji?

– Paaiškinsiu vėliau.

– Ar man reikės tilpti ant tavo dviračio bagažinės?

– Teks prisipažinti, kažkur turiu šiokį tokį automobilį. Būsiu už dvidešimties minučių.

*

– Labas... eee... rytas, – sumurmėjo Bjornas Holmas. Dėbtelėjo į laikrodį, bet nebuvo tikras, ar nesapnuoja.

– Ar miegojai?

– Ne, ne, – paneigė Bjornas Holmas, nugara remdamasis į lovos galvūgalio lentą, prie ausies spausdamas telefoną. Tarsi tokiu būdu prisitrauktų ją arčiau.

– Tik norėjau pranešti, kad atsirėžiau šiek tiek po Antono Miteto automobilio sėdyne priklijuotos kramtomosios gumos, – kalbėjo Katrina Brat. – Manau, kad ją paliko žudikas. Bet teks tai įrodyti.

– Taip, – sutiko Bjornas.

– Manai, kad tai tik laiko švaistymas?

Bjornui pasirodė, kad Katrinos balse girdi nusivylimą.

– Tyrėja esi tu, – atsakė jis ir akimoju pasigailėjo, kad nepaskatino jos kiek labiau.

Stojus tylai, jis svarstė, kur ji galėtų būti. Namie? Irgi lovoje?

– Taip taip, – atsiduso ji. – Beje, įkalčių saugykloje nutiko kažkas keisto.

– Štai kaip? – atsiliepė Bjornas ir pajuto, kad vaidindamas susidomėjusį perlenkia lazdą.

– Man pasirodė, kad ten dar kažkas buvo. Gal ir apsirinku, bet išeidama pamačiau, kad kažkas pajudino vieną įkalčių dėžę. Patikrinau lipduką ir...

Bjornas Holmas įsivaizdavo, kad moteris guli. Jos švelniame balse girdėjosi tingios gaidelės.

– Kažkas kišo nagus prie Renės Kalsneso bylos.

Brėkštant rytui Haris atrakino sunkias duris.

Vėsioje medinio namo tamsoje nužingsniavo į virtuvę. Sudribo ant kėdės. Atsisagstė marškinius. Viskas užtruko.

Kai Haris priėjo prie kareivišką striukę vilkinčio vaikino ir pasakė, kad reikia palaukti, kol atvyks jo kolega iš policijos, tas ne juokais persigando.

– Žiūrėkit, tai paprastas tabakas! – tarė jis, tiesdamas Hariui cigaretę.

Atvažiavus Arnoldui jie paruošė raštišką studento liudijimą, tada įsėdo į nenusakomo senumo fiatą ir nuvyko tiesiai į Kriminalinių ekspertizių tarnybą, kur pareigūnai vis dar darbavosi, tirdami paskutinę policininko žmogžudystę.

Ten Haris išsirengė, ir kol jo drabužiai buvo išnešti apžiūrėti, du tyrėjai patikrino jo genitalijas ir rankas su specialiomis lempomis ir juostelėmis. Tada jam padavė tuščią plastikinį puodelį.

– Šauk gerą šūvį, Hūle. Jei tik užteks puodelio. Tualetas yra koridoriaus gale. Galvok apie ką nors malonaus, *OK*?

– Mhm.

Kai Haris pasišalino, veikiau pajuto nei išgirdo jų tramdomą juoką.

Galvok apie ką nors malonaus.

Haris pačiupinėjo ant virtuvinės spintelės gulinčią ataskaitos kopiją. Jis paprašė Hageno atsiųsti šį dokumentą. Tiesiai jam. Visiškai slaptai. Tekstas buvo pilnas lotyniškų medicininių terminų. Visgi kai kuriuos jis suprato. Tiek, kad suvoktų, jog Rudolfas Asajevas pasimirė tokiomis pačiomis paslaptingomis aplinkybėmis, kokiomis ir gyveno. Neradę nieko, kas keltų įtarimą, kad įvykdytas nusikaltimas, jie priėjo prie išvados, kad Asajevą ištiko smegenų infarktas. Insultas. Pasitaiko.

Kaip tyrėjas, Haris būtų galėjęs jiems pasakyti, kad nepasitaiko. Pagrindinis liudytojas šiaip sau nemiršta. Ką sakė Arnoldas? Devyniasdešimt keturi procentai tirtų bylų įrodė: jei dėl liudytojo pasisakymo teisme kažkas daug prarastų, liudytojas tiesiog nužudomas.

Paradoksalu, kad Asajevui paliudijus ir pats Haris būtų nemažai praradęs. Daug ką praradęs. Tai kam terliotis? Kodėl

tiesiog neparodyti dėkingumo, nusilenkti ir toliau gyventi? Atsakymas paprastas. Kitaip jis negali.

Haris nusviedė ataskaitą ant ilgo ąžuolinio virtuvės stalo. Ir nusprendė ryte ją suplėšyti. Dabar jam reikia numigti.

Galvoti apie ką nors malonaus.

Haris atsikėlė, eidamas į vonios kambarį nusirengė. Atsistojo po dušu, atsuko deginančiai karštą vandenį. Jautė, kaip dilgsi ir peršti odą.

Galvok apie ką nors malonaus.

Jis nusišluostė, atsigulė po baltais švariais patalais dvigulėje lovoje, užsimerkė ir mėgino greičiau nugrimzti į miegą. Bet prieš užmiegant įsibrovė mintys.

Jis galvojo apie ją.

Stovėdamas tualeto kabinoje, užmerkęs akis, susikaupęs, mėgindamas galvoti apie ką nors malonaus, jis galvojo apie Silję Gravseng. Galvojo apie jos švelnią įdegusią odą, lūpas, karštą alsavimą jam prie veido, laukinį įniršį jos akyse, raumenų stangrumą, jos kūno linkius, apie neginčytiną grožį, kurį suteikia jaunystė.

Jos ranka ant jo diržo, jam ant pilvo. Jos kūnas sulinksta, kad priartėtų prie jo kūno. Pusė Nelsono. Jos galva beveik ant grindų, pasipriešinimo šūksniai, išriesta nugara, prie pat jo kilstelėti sėdmenys, tokie smulkučiai kaip paukštytės uodegėlė.

Šūdas, šūdas!

Jis atsisėdo lovoje. Iš nuotraukos ant naktinio stalelio jam šiltai šypsojosi Rakelė. Miela, protinga, supratinga. Bet ar ji tikrai supranta? Jei Rakelei būtų leista praleisti penkias sekundes jo galvoje ir pamatyti, koks jis iš tiesų, ar ji nepabėgtų klykdama? O gal mes visi vienodai liguisti? Skirtumas tik tas, kad vieni siaubūną paleidžia į laisvę, o kiti ne?

Jis galvojo apie ją. Galvojo, kad būtų padaręs būtent tai, ko ji norėjo. Ten, ant stalo. Būtų numetęs ir išsklaidęs šūsnis studentų darbų, leidęs lapams skrajoti kabinete tarsi išblukusioms peteliškėms, kurios apliptų jų odą. Juos apsuptų

šiurkštus popierius, išmargintas juodomis raidelėmis, virstančiomis pasakojimu apie nužudymus. Žmogžudystės užpuolus, iš lytinių paskatų, dėl narkotikų, iš pavydo, šeimoje, narkomanų aplinkoje, gaujose, dėl garbės, iš godumo. Stovėdamas toje tualeto kabinoje jis nesiliovė galvoti apie ją. Ir pripildė puodelį iki pat viršaus.

21 skyrius

Beatė Len nusižiovavo, sumirksėjo ir pažvelgė pro tramvajaus langą. Ryto saulė jau pradėjo sklaidyti miglas virš Frognerio parko. Rasoti teniso aikštynai plytėjo tušti. Tik suvargęs senyvas vyriškis stovėjo skalūno aikštelėje, kurioje dar nebuvo ištempti tinklai naujam sezonui. Jis spoksojo į tramvajų. Iš išblukusių šortų klešnių kyšojo laibos šlaunys, mėlynų trumparankovių marškinėlių sagos priekyje buvo kreivai susagstytos. Turbūt laukia porininko, kuris taip ir nepasirodys, pamanė Beatė. Gal todėl, kad susitikimo laiką sutarė praeitais metais, ir draugas jau spėjo pasimirti. Beatė žinojo, kas tai per jausmas.

Kai tramvajus priartėjo prie pagrindinių parko vartų ir sustojo, Beatė žvilgtelėjo į Monolitą.

Tiesą sakant, Beatė susirado draugą ir, vakar vakare Katrinai paėmus raktą nuo įkalčių saugyklos, nuvažiavo ir nakvojo pas jį. Todėl dabar ir sėdėjo šiame tramvajuje, šioje miesto dalyje. Jis – eilinis vyrukas. Beatė taip jį įvertino. Ne toks vyras, apie kokį svajojama. Tik toks, kokio retkarčiais prisireikia. Jo vaikai šiuo metu gyvena su mama, o kol jos mažoji vieši pas močiutę Steincheryje, jie turi daugiau laiko ir galimybių susitikinėti.

Tačiau Beatė šiek tiek dvejojo. Iš esmės jai labiau rūpėjo žinoti, kad yra geidžiama, nei išties leisti laiką kartu. Jis niekada

neužims Džeko vietos, bet tai visai nesvarbu. Jai nereikia pakaitalo, jai patinka taip, kaip yra. Jai reikia būtent šito, kažko neįpareigojančio, kažko, ko netekus per daug neskaudės.

Beatė spoksojo pro langą į priešinga kryptimi važiuojantį tramvajų, stotelėje sustojusį greta jų. Tyloje girdėjo iš šalia sėdinčios merginos ausinių sklindančią muziką ir atpažino įkyrų dešimtojo dešimtmečio popmuzikos kūrinuką. Iš tų laikų, kai ji buvo tyliausia mergaičiukė Policijos mokykloje. Išblyškusi, turinti erzinančią savybę vos kam nors į ją pažvelgus nutviksti raudoniu. Bet, laimė, niekas per daug į ją nesižvalgė. O tie, kurie dirstelėdavo, iškart ją pamiršdavo. Beatės Len veidas ir aura vertė ją nepastebima, nebylia akvariumo žuvele, ją buvo galima prilyginti permatomam teflonui.

Tačiau ji prisiminė visus.

Kiekvieną.

Ir todėl ji galėjo stebėti veidus šalia stovinčiame tramvajuje ir prisiminti, kada ir kur juos matė. Gal vakar tame pačiame tramvajuje, gal mokyklos žaidimų aikštelėje prieš dvidešimt metų, gal peržiūrėdama stebėjimo kameros įrašą, kuriame užfiksuotas banko apiplėšimas, o gal lifte prekybos centre „Steen & Strøm“, kur užsuko nusipirkti pėdkelnių. Visai nesvarbu, ar žmogus paseno, ar prisidažė, užsiaugino barzdą, apsikirpo, prisileido botokso ar įsidėjo silikono implantus, jo veidas, jo *tikrasis* veidas, vis tiek persišviesdavo – tarsi kažkas nekintamo, nepakartojamo, tarsi vienuolikos amino rūgščių kombinacija DNR kode. Tai buvo jos talentas ir jos prakeiksmas. Kai kurie psichiatrai norėjo priklijuoti šiam gebėjimui Aspergerio sindromo pavadinimą, kiti siejo tai su nedideliu smegenų pažeidimu, dėl kurio tarsi mažindamas žalą suaktyvėjo *fusiform gyrus* – už veidų atpažinimą atsakinga smegenų dalis. O dar kiti, kiek išmintingesni specialistai, to visai neįvardijo. Jie tik konstatavo, kad jos smegenys išsaugo kiekvieno veido savitumą taip, kaip kompiuteris išsaugo DNR kodus, kurių atitikmenis vėliau nustatys.

Tad nieko nuostabaus, kad Beatės Len smegenys darbavosi, stengdamosi atpažinti kitame tramvajuje sėdinčio vyro veidą.

Keista, bet iškart nepavyko.

Juos teskyrė pusantro metro, ir jos dėmesį patraukė tai, kad jis braukė pirštu per aprasojusį stiklą. Tada atsisuko į ją veidu. Beatė buvo jį mačiusi, bet kodas, padedantis susieti veidą su vardu, taip ir neiškilo.

Gal dėl atspindžio stikle, o gal dėl jo akis dengiančio šešėlio. Beatė jau buvo bepasiduodanti, bet tada tramvajus pajudėjo, šviesa krito kitu kampu, o vyras pakėlė akis ir jųdviejų žvilgsniai susidūrė.

Beatė Len pasijuto tarsi trenkta elektros srovės.

Roplio žvilgsnis.

Šaltos žudiko akys. Žmogaus, atpažinusio, kas ji tokia.

Valentinas Jertsenas.

Ji suvokė ir tai, kodėl iškart jo nepažino. Kodėl jam sekasi slapstytis.

Beatė Len atsistojo. Norėjo išlįsti, bet šalia sėdinti mergina buvo užsimerkusi, lingavo galva. Beatė kiek stumtelėjo ją, ir suirzusi kaimynė pakėlė akis.

– Pasitrauk, – vien lūpomis be garso ištarė Beatė.

Mergina pakėlė išpešiotą antakį, bet sėdėjo kaip prikalta.

Beatė stvėrė už jos ausinių.

– Policija. Aš išlipu.

– Mes juk važiuojame, – atsiliepė mergina.

– Greit patrauk savo riebią subinę!

Kiti keleiviai atsisuko į Beatę Len. Bet ji nenuraudo. Tylenės mergytės laikai baigėsi. Ji vis dar mažutė, smulkaus sudėjimo, bálta, kone peršviečiama oda, bespalviais sausais plaukais, primenančiais nevirtus spagečius. Bet senosios Beatės Len nebėra.

– Stabdykit tramvajų! Policija! Stojam!

Ji prasibrovė iki vairuotojo ir priekinių durų. Išgirdo šaižų stabdžių cypimą. Atsidūrusi pirmagaly skubiai parodė

vairuotojui savo tapatybės kortelę, nekantriai laukė. Tramvajus staiga sustojo, už turėklų besilaikantys keleiviai metėsi pirmyn, durys prasivėrė. Beatė iššoko lauk, apibėgo tramvajų iš priekio ir tarpu, skiriančiu bėgių kelius, pasileido prie kito tramvajaus. Ploni batų padai sušlapo nuo rasotos žolės. Kitas tramvajus pajudėjo, Beatė išgirdo, kaip tyli bėgių melodija ima garsėti, ir skuodė iš paskutiniųjų. Mažai tikėtina, kad Valentinas Jertsenas ginkluotas. Jis niekaip nepaspruks iš sausakimšo tramvajaus, kuriame ji rodys policijos pareigūno tapatybės kortelę ir plyšaus, už ką jis sulaikomas. Kad tik suspėtų į tą prakeiktą tramvajų. Bėgti jai sekasi ne per geriausiai. Taip įvertino gydytojas, įtaręs jai Aspergerio sindromą. Paprastai tokie žmonės kaip ji būna nerangūs.

Ji slystelėjo ant šlapios žolės, bet išsilaikė ant kojų. Liko vos keli metrai. Beatė pribėgo prie tramvajaus galo. Trenkė per jį delnu. Šaukė, mojavo tapatybės kortele, tikėjosi, kad vairuotojas pamatys ją per veidrodėlį. Gal ir pamatė. Moterėlę, kuri pramigo, vėluoja į darbą ir mosikuoja mėnesiniu bilietu. Bėgių melodija pakilo ketvirčiu tono, ir tramvajus nutolo.

Beatė stovėjo ir stebėjo, kaip tramvajus pranyksta Majuštujoje. Tada atsisuko ir pažiūrėjo, kaip tramvajus, iš kurio ji ką tik išlipo, artėja prie Frognerio aikštės.

Tyliai keikdamasi ji išsitraukė mobilųjį, perėjo kelią, atsirėmė į tinklinę tvorą, juosiančią teniso aikštyną, ir pasirinko numerį.

– Holmas.

– Čia aš. Ką tik mačiau Valentiną.

– Ei? Ar tu tikra?

– Bjornai...

– Atsiprašau. Kur?

– Tramvajuje, važiuojančiame pro Frognerio parką Majuštujos kryptimi. Ar tu darbe?

– Taip.

– Numeris dvylika. Sužinok, koks jo maršrutas, sustabdyk jį. Negalim jo paleisti.

– Gerai. Sužinosiu, kur jis stoja, ir visiems patruliams išsiųsiu Valentino aprašymą.

– Iš to nieko gero.

– Iš ko nieko gero?

– Iš aprašymo. Jis pasikeitė.

– Ką turi galvoje?

– Jis pasidarė plastinę operaciją. Visai kitaip atrodo, todėl ramiai gali sau vaikštinėti po Oslą. Pranešk, kur sustabdysit tramvajų, atvyksiu ten ir jį parodysiu.

– Supratau ir baigiu.

Beatė įsikišo telefoną į kišenę. Tik dabar pastebėjo, kad neatgauna kvapo. Jai prieš akis centimetras po centimetro kaip niekur nieko judėjo rytinio eismo srautai. Tarsi žudiko pasirodymas visai nieko nereikštų.

– Kur jie prašapo?

Beatė atšlijo nuo tvoros ir atsisuko į gergždžiantį balsą.

Į ją klausiamai žvelgė tas senyvas vyriškis.

– Kur visi? – vėl paklausė jis.

Pamačius skausmo kupinas vyro akis, Beatei teko skubiai nuryti kylantį gniutulą.

– Ar manote, kad jie... – vyras pasukiojo rankose raketę. – Kad jie kitame aikštyne?

Beatė lėtai linktelėjo.

– Turbūt taip ir bus, – tarė jis. – Neturėčiau čia gaišti. Jie kitame aikštyne. Jie laukia manęs ten.

Vyrui svirduliuojant prie vartų, Beatė stebėjo siaurą jo nugarą.

Tada ir pati pasileido link Majuštujos. Ir nors jos mintys sukosi apie tai, kur galėjo važiuoti Valentinas, iš kur jis vyko ir kaip sekasi ruoštis jį sulaikyti, ji negalėjo atsikratyti gergždžiančio senio balso aido.

Jie laukia manęs ten.

*

Mija Hatvigsen ilgai žvelgė į Harį Hūlę.

Tada sukryžiavo rankas ir kiek kryptelėjo petį. Aplink patologę stovėjo mėlynos plastikinės vonelės su nupjautomis kūno dalimis. Studentams išėjus iš Valstybinės ligoninės rūsyje įsikūrusio Anatomijos instituto patalpų, vidun įsiveržė gūsis iš praeities. Su Asajevo skrodimo ataskaita po pažastim.

Šiek tiek priešiška Mijos Hatvigsen kūno kalba nereiškė, kad ji nemėgsta Hūlės. Reiškė žinojimą, kad vien jo vardas visada prišaukia rūpesčių. Kai jis dirbo tyrėju, jo pasirodymas visada reiškė daugiau darbo, trumpesnius terminus ir didesnę tikimybę, kad būsi prikaltas prie gėdos stulpo už šiurkščias klaidas, dėl kurių nelabai esi kaltas.

– Rudolfui Asajevui atlikome skrodimą, – tarė Mija. – Viską padarėme nuosekliai.

– Nepakankamai nuosekliai, – atšovė Haris, dėdamas ataskaitą ant blizgančio metalinio stalo, ant kurio studentai ką tik pjaustė žmogaus kūną. Iš po užkloto kyšojo ties petimi nupjauta raumeninga ranka. Haris perskaitė išblukusią tatuiruotę ant žasto. *Too young to die.** Ką gi, galbūt kokio nors „Los Lobos" baikerio, kurį nudėjo kaip tik tada, kai Asajevas švarino gatves ir šlavė konkurentus.

– Ir kodėl manai, kad mes nepakankamai nuosekliai padirbėjome, Hūle?

– Visų pirma todėl, kad nenurodėte mirties priežasties.

– Juk puikiai žinai, būna ir taip, kad nerandame jokios patologijos. Tai nereiškia, kad mirtis nebuvo natūrali.

– O šiuo atveju natūraliausia būtų teigti, kad jį kažkas nužudė.

– Žinau, kad jis būtų buvęs pagrindinis liudytojas, bet skrodimą visada atliekame įprasta tvarka, ir ši aplinkybė jos

* Per jaunas mirti. (Angl.)

nekeičia. Mes randame tai, ką randame, ir nieko daugiau, patologinis tyrimas nėra koks nuojautomis paremtas mokslas.

– Jei jau prakalbome apie mokslą, – pasakė Haris ir atsisėdo ant stalo, – toks mokslas būtų paremtas hipotezių tikrinimu, ar ne? Mes sukuriame teoriją, o paskui ją patikriname, ar ne? Teisingai?

Mija Hartvigsen papurtė galvą. Ne dėl to, kad tai buvo netiesa, o todėl, kad jai nepatiko, kur link pakrypo kalba.

– Laikausi teorijos, – dėstė Hūlė su nekalta šypsena, tarsi berniukas, bandantis įtikinti mamą, kad Kalėdoms padovanotų jam atominę bombą, – kad Asajevą nužudė kažkas, kas puikiai išmano, kaip jūs dirbate, ir žino, kaip užtikrinti, kad jums niekas neužkliūtų.

Mija perkėlė svorį ant kitos kojos, pasisuko į Hūlę kitu petimi.

– Na ir?

– Na ir kaip būtum tai padariusi, Mija?

– Aš?

– Žinai visas gudrybes. Kaip būtum pati save apmovusi?

– Ar esu įtariamoji?

– Kol kas.

Ji surimtėjo, tada pamatė šypseną Hario veide. Koks gudruolis.

– Koks, anot tavęs, buvo žmogžudystės įrankis? – paklausė ji.

– Švirkštas, – pareiškė Hūlė.

– O? Kodėl gi?

– Gal seniokas gavo anestetikų?

– Supratau. Galime aptikti beveik visas medžiagas, ypač tuo atveju, jei imamės darbo iškart, kaip šįkart ir buvo. Matau vienintelę galimybę...

– Taip? – Haris nusišypsojo, tarsi jau būtų gavęs tai, ko norėjo.

Tikras bjaurybė. Neįmanoma apsispręsti, ar skelti jam antausį, ar jį pabučiuoti.

– Suleistas oras.

– Ir kas gi tai?

– Seniausia ir vis dar geriausia vadovėlyje aprašyta gudrybė. Į švirkštą pritrauki oro ir suleidi, kad oro burbulas užkimštų kraujagyslę. Pakankamai ilgam, kad kraujas nepasiektų gyvybiškai svarbių organų – širdies arba smegenų. Tada ištinka mirtis. Greitai, be jokių pėdsakų, kuriuos kas nors galėtų susekti. O krešulys gali susiformuoti ir pats, be jokių išorinių veiksnių. *Case closed.*[*]

– Bet dūrio vieta juk matytųsi.

– Jei buvo naudojama pati ploniausia adata, dūrį aptiktum tik atidžiai ištyręs visą odos paviršių.

Hūlė nušvito. Berniukas ketino išvynioti dovaną ir patikėjo, kad viduje atominė bomba.

Mija džiūgavo.

– Tada reikėtų ištirti...

– Taip ir padarėme, – antausis. – Kiekvieną milimetrą. Patikrinome net lašelinės žarnelę, juk per ją irgi galima suleisti oro. Neaptikome nė menkiausio taškelio. – Mija stebėjo, kaip Hario akyse blėsta karštligiška šviesa. – Man labai gaila, Hūle, bet mums visiškai aišku, kad mirties atvejis *buvo* įtartinas.

Ji pabrėžė „buvo".

– Dabar turiu pasiruošti kitai paskaitai, tad...

– O kaip dėl tų vietų, kur nėra odos? – pasidomėjo Hūlė.

– Ką?

– O kas, jei adatą įsmeigė į tokią vietą, kuri ne paviršiuje? Į kūno angą. Burną, išangę, šnervę, ausį.

– Įdomu, bet nosyje ir ausyse labai mažai tam tinkamų kraujagyslių. Išangė – labiau tikėtina, bet galimybė per tą vietą užblokuoti gyvybiškai svarbius organus itin menka. Be to, reikia būti labai įgudusiam, kad tenai nemačiom surastum kraujagyslę. Burna – gana tikėtina, nes ten pilna kraujagyslių,

[*] Reikalas baigtas. (Angl.)

esančių prie pat smegenų, ir tai neišvengiamai sukeltų staigią mirtį, bet mes visada tikriname burną. O ją dengia gleivinės plėvelė, ir nuo dūrio atsirastų tinimas, kurį lengva pastebėti.

Ji pažvelgė į Harį. Jautė, kaip jis sukа smegenis vis dar ieškodamas atsakymo, galiausiai pasiduoda ir linkteli.

– Malonu pasimatyti, Hūle. Jei turėsi ką pridurti, užsuk dar kartą.

Ji nusisuko, žengė prie vonelės panarinti iš tirpalo kyšančios pilkšvos rankos išskėstais pirštais.

– Pridurti... – išgirdo murmant Harį, – įdurti.

Mija giliai atsiduso. *Labai* erzinantis vyrukas. Atsisuko.

– Jis galėjo įdurti iš užpakalio, – išmąstė Hūlė.

– Iš užpakalio?

– Tu sakei, kad yra kraujagyslių visai prie pat smegenų. Jam dūrė į pakaušį. Paslėpė dūrį po plaukais.

– Ką?.. – Mija stabtelėjo. Pažvelgė, kur jis rodo. Užsimerkė ir vėl atsiduso.

– Atleisk, – įtikinėjo Haris. – Bet FTB statistiniai tyrimai rodo, kad galimai nužudytiems pagrindiniams liudytojams atlikus pakartotinį skrodimą, nužudytųjų procentas išaugo nuo septyniasdešimt aštuonių iki devyniasdešimt keturių.

Mija Hartvigsen papurtė galvą. Haris Hūlė. Rūpesčiai. Papildomas darbas. Didžiulė tikimybė atsidurti prie gėdos stulpo dėl klaidų, dėl kurių nelabai esi kalta.

– Čia, – parodė Beatė Len, ir taksi sustojo prie šaligatvio.

Tramvajus stovėjo stotelėje Velhaveno gatvėje. Prieš jį stovėjo vienas policijos automobilis, už jo – du. Bjornas Holmas ir Katrina Brat rymojo atsirėmę į Bjorno „Amazon“ .

Beatė sumokėjo ir skubiai iššoko iš taksi.

– Kaip sekasi?

– Tramvajuje yra trys policijos pareigūnai, niekam neleidom išlipti.

– Ant šio tramvajaus parašyta vienuolika, o aš sakiau dvylika...

– Pravažiavęs stotelę prie Majuštujos sankryžos jis keičia numerį, bet tai tas pats tramvajus.

Beatė nuskubėjo prie priekinių durų, smarkiai pabaladojo ir kilstelėjo savo tapatybės kortelę. Linktelėjo ten stovinčiam policijos pareigūnui. Šis laikė „Heckler & Koch P30L".

– Paskui mane, – tarė ji ir nusiyrė sausakimšu tramvajumi.

Braudamasi link vidurio, ji tyrinėjo kiekvieną veidą. Artėdama juto, kaip vis smarkiau daužosi širdis, pamatė apipaišytą aprasojusį stiklą. Prieš kreipdamasi į ten sėdintį vyrą, davė ženklą pareigūnui.

– Atsiprašau! Taip, tu.

Į ją atsisuko žmogus persigandusiu raudonais spuogais nusėtu veidu.

– Aš... Aš netyčia. Palikau mėnesinį bilietą namie. Man labai gaila.

Beatė užsimerkė ir mintyse nusikeikė. Linktelėjo pareigūnui, kad toliau sektų paskui ją. Priėjus vagono galą ir nieko neaptikus, ji riktelėjo vairuotojui, kad atidarytų užpakalines duris, tada išlipo.

– Na? – pasidomėjo Katrina.

– Dingęs. Apklauskit visus, ar jį matė. Po valandos jie viską pamirš, jei iki šiol dar nespėjo pamiršti. Primenu, kad ieškome penktą dešimtį einančio vyro, maždaug metro aštuoniasdešimties, mėlynų akių. Bet jo akys dabar šiek tiek įkypos, plaukai rudi, trumpai kirpti, iškilūs ryškūs žandikauliai, plonos lūpos. Ir nelieskite lango stiklo, ant kurio jis paišė. Paimkite pirštų atspaudus ir padarykite nuotraukų. Bjornai?

– Taip?

– Išlipk visose stotelėse tarp Frognerio parko ir šios vietos, pakalbėk su netoliese esančių parduotuvių darbuotojais, paklausk, ar prisimena ką nors, kas atitiktų šį aprašymą. Kai

žmonės taip anksti važiuoja tramvajumi, dažniausiai tai būna susiję su nuolatine veikla. Jie važiuoja į darbą, mokyklą, treniruotę, pamėgtą kavinę.

– Jei tai tiesa, išaugs tikimybė jį surasti, – tarė Katrina.

– Taip. Bjornai, visgi pasisaugok. Nesikalbėk su tais, kurie galėtų jį perspėti. Katrina, pasirūpink, kad anksti ryte šiame tramvajuje sėdėtų kas nors iš mūsų žmonių. Ir kad šiandien visą dieną nuo čia iki Frognerio parko tramvajais važinėtųsi pora mūsų vyrų, jei Valentinas kartais grįžtų tuo pačiu keliu. *OK?*

Kai Katrina ir Bjornas nuskubėjo prie policininkų paskirstyti užduočių, Beatė pakėlė akis į tramvajaus langą. Linijos, nubrėžtos ant aprasojusio stiklo, pamažu nyko. Tai buvo pasikartojantis raštas, primenantis puošybą kryputėmis. Vertikali linija, tada ratukas. Po vienos tokios eilės driekėsi kita, ir galų gale taip susidarė kvadratas.

Gal tai ir nesvarbu.

Bet Haris sakydavo: „Gal tai nesvarbu, nėra jokių sąsajų, bet viskas *ką nors* reiškia. Pradėkime ieškoti ten, kur šviesu, kur galime *kažką* matyti."

Beatė išsitraukė mobilųjį ir nufotografavo langą. Ir kai ką prisiminė.

– Katrina! Ateik!

Katrina išgirdo ir paliko Bjorną duoti nurodymų.

– Kaip sekėsi vakar vakare?

– Puikiai, – atsakė Katrina. – Šįryt nunešiau kramtomąją gumą ištirti. Užregistravau vienoje lentynoje rastos prievartavimo bylos numeriu. Jie teikia pirmenybę policininkų žudynėms, bet sakė, kad pažiūrės kuo skubiau.

Paskendusi mintyse Beatė linktelėjo. Ranka persibraukė veidą.

– Ką reiškia „kuo skubiau"? Negalime leisti, kad tai, kas *gali* būti žudiko DNR, atsidurtų paskutinėje vietoje vien dėl to, kad mes trokštame garbės ir liaupsių.

Katrina įsisprendė į klubą ir prisimerkusi stebėjo pareigūnų apsuptą rankomis mosuojantį Bjorną.

– Pažįstu vieną ten dirbančią moterį, – pamelavo ji. – Paskambinsiu jai ir šiek tiek paraginsiu.

Beatė pažvelgė į Katriną. Delsė. Tada linktelėjo.

– Ar esi tikra, kad tiesiog nesileidai užvaldoma noro, kad ten būtų Valentinas Jertsenas? – paklausė Stolė Aunė. Jis stovėjo prie lango savo kabinete ir spoksojo į judrią gatvę. Į žmones, skubančius visomis kryptimis. Tarp jų galėjo būti ir Valentinas Jertsenas. – Optinės haliucinacijos yra įprastas reiškinys kenčiantiems dėl miego trūkumo. Kiek miegojai per pastarąsias keturiasdešimt aštuonias valandas?

– Tuoj suskaičiuosiu, – atsakė Beatė Len tokiu tonu, kad Stolei Aunei pasidarė aišku, jog daug skaičiuoti jai neprireiks. – Skambinu, nes važiuodamas tramvajumi jis kažką nupaišė ant lango stiklo. Ar gavai mano žinutę?

– Taip, – atsakė Aunė.

Jam vos pradėjus terapijos seansą, pravirame stalo stalčiuje gulinčiame mobiliajame nušvito žinutė.

Pažiūrėk nuotrauką. Skubu. Paskambinsiu.

Stolė Aunė pažvelgė nustebusiam Polui Stavnesui tiesiai į veidą, pasakė, kad būtinai *privalo* pasikalbėti telefonu, ir pajuto kone liguistą malonumą, o tada pamatė dar vieną žinutę. „Tai daug svarbiau už tavo nelemtą žliumbiką.“

– Sakei, kad iš sociopatų keverzonių psichologai gali šį tą pasakyti apie jų pasąmonę.

– Na, turbūt minėjau, kad ispanų psichologai Granados universitete sukūrė metodą, per meną atskleidžiantį psichopatologinius asmenybės sutrikimus. Bet tada tiriamiesiems nurodoma, ką piešti. O tavo atsiųstas paveikslėlis labiau primena raštą nei piešinį, – atsiliepė Stolė.

– Tikrai?

– Bent jau aš įžvelgiu raideles i ir o. Tai daug įdomiau nei piešinys.

– Kodėl?

– Ankstyvą rytą tramvajuje, vis dar apsimiegojus, tavo rašymą vis dar veikia pasąmonė. O pasąmonė mėgsta kodus ir rebusus. Kartais jie neįmenami, o kartais – stebėtinai paprasti, netgi visiškai banalūs. Kartą turėjau pacientę, kuri gyveno persekiojama baimės, kad ją išprievartaus. Jai vis sapnuodavosi, kad ją pažadina tanko vamzdis, kuris įsiveržia pro langą ir sustoja prie lovos kojūgalio. O ant vamzdžio kabo raštelis, kuriame parašyta P ir 9. Gali pasirodyti keista, kad ji pati nesugebėjo įminti vaikiškai paprasto kodo, bet smegenys kartais pridengia nuosavas mintis. Dėl patogumo, kaltės, baimės...

– Ką reiškia raidelės i ir o?

– Turbūt tai, kad tramvajus kelia jam nuobodulį. Nepervertink mano gebėjimų, Beate. Pradėjau studijuoti psichologiją tada, kai šis mokslas buvo laikomas gera alternatyva tiems, kurie per kvaili tapti gydytojais ir inžinieriais. Leisk man pagalvoti, tada susisieksime. Dabar pas mane sėdi pacientas.

– *OK.*

Aunė baigė pokalbį ir vėl dėbtelėjo žemyn į gatvę. Kitoje pusėje, paėjus šimtą metrų link Bogstado kelio, yra įsikūręs tatuiruočių salonas. Vienuoliktu numeriu pažymėtas tramvajus važiuoja Bogstado keliu, o Valentinas turi tatuiruotę. Tatuiruotė jį išduotų. Jei nebūtų pašalinta arba pakeista tatuiruočių salone. Pridėjus kelias paprastas linijas, galima gauti visai kitokį paveikslą. Prie stačios linijos pridėjus pusratį, turėtume raidę D. Prie raidės O pridėjus skersą liniją, gautume Ø. Aunė kvėptelėjo į langą.

Už nugaros išgirdo susierzinimo kupiną kosčiojimą.

Ant aprasojusio stiklo jis nubrėžė stačią liniją ir apskritimą taip, kaip matė atsiųstoje nuotraukoje.

– Nemokėsiu visos kainos, jei...

– Žinai ką, Paulai? – atsiliepė Aunė, pridėdamas pusratį ir skersą liniją.

Perskaitė. DØ, o tai reiškia – mirk. Nutrynė.

– Šis mūsų užsiėmimas tau nieko nekainuos.

22 skyrius

Rikas Heremas visada žinojo, kad mirs. Nieko naujo. Visgi naujiena ta, kad jis mirs per artimiausias trisdešimt šešias valandas.

– *Anthrax*, – pakartojo gydytojas tajas. Jis puikiai tarė raidę r, kalbėjo su amerikietišku akcentu. Matyt, siauraakis mediciną studijavo Amerikoje. Ir dabar sėkmingai darbavosi šioje privačioje klinikoje, kurioje turbūt lankosi tik imigrantai ir turistai. – *I am so sorry.**

Rikas kvėptelėjo iš deguonies kaukės. Net ir tai pasidarė sudėtinga. Trisdešimt šešios valandos. Jo paklausė, ar norėtų susisiekti su artimaisiais. Jeigu jie iškart sėstų į lėktuvą, gal dar suspėtų. O gal reikia kunigo? Ar jis katalikas?

Iš apstulbusios Riko išraiškos gydytojas turbūt suvokė, kad reikia paaiškinti išsamiau.

– *Anthrax is a bacteria. It's in your lungs. You probably inhaled it some days ago.***

Rikas vis dar nesusigaudė.

– *If you had digested it or got it on your skin, we might have been able to save you. But in the lungs...****

* Man labai gaila. (Angl.)

** *Anthrax* – tai bakterija. Ji pateko į jūsų plaučius. Turbūt įkvėpėte užkrato prieš kelias dienas. (Angl.)

*** Jei būtumėte ją prarijęs arba ji būtų patekusi ant odos, būtume galėję jus išgelbėti. Bet plaučiuose... (Angl.)

Bakterija? Ar jį pražudys bakterija? Kurią jis įkvėpė? Kur tai galėjo nutikti?

Iš gydytojo lūpų tarsi jo minčių aidas nuskambėjo žodžiai:

– *Any idea where? The police will want to know to prevent other people from catching the bacteria.*[*]

Rikas Heremas užsimerkė.

– *Please, try to think back, mister Herrem. You might be able to save others...*[**]

Kitus. Bet ne save. Trisdešimt šešios valandos.

– *Mister Herrem?*

Rikas norėjo linktelėti ir parodyti, kad suprato, bet nepajėgė. Prasivėrė durys. Pasigirdo kelių žmonių žingsniai. Tada – pridususios moters balsas:

– *Miss Kari Farstad from the Norwegian Embassy. We came as soon as we could. Is he?..*[***]

– *Blood circulation is stopping, miss. He is going into shock now.*[****]

Kur? Per maistą, kurį suvalgė, kai taksi važiavo iš Bankoko į Patają ir pakeliui stabtelėjo prie kažkokio apskretusio prekystalio? Iš tualetu vadinamos dvokiančios skylės grindyse? O gal viešbutyje, pro oro kondicionieriaus groteles, argi šiuo būdu vis neišplinta bakterijos? Bet gydytojas pasakė, kad pirmieji simptomai primena negalavimus peršalus, o šie kamavo jau skrendant lėktuvu. Bet jei ta bakterija būtų pasklidusi lėktuve, būtų susirgę ir kiti keleiviai. Jis išgirdo prislopintą moters balsą, šįkart ji prabilo norvegiškai.

[*] Pamėginkite pagalvoti. Ar įtariate, kur tai galėjo nutikti? Policija šito teirausis, kad apsaugotų kitus. (Angl.)

[**] Pone Heremai, pasistenkite prisiminti. Galbūt išgelbėsite ne vieną gyvybę. (Angl.)

[***] Panelė Karė Farstad, Norvegijos ambasada. Atvykome kaip galėdami greičiau. Ar jis?.. (Angl.)

[****] Nebecirkuliuoja kraujas, panele. Jį tuojau ištiks šokas. (Angl.)

– Juodligės bakterija. Dieve, maniau, kad jos aptinkamos tik biologiniuose ginkluose.

– Tikrai ne, – atsiliepė vyro balsas. – Vykdamas čionai šiek tiek panaršiau „Google“. *Bacillus anthraxis.* Metų metus ši bakterija gali sau ramiai tūnoti dirvožemyje. Ji velniškai atspari. Dauginasi sporomis. Tokiomis, kokios buvo nusiųstos amerikiečiams, pameni? Prieš dešimt metų ar panašiai.

– Ar manai, kad kas nors atsiuntė jam laišką su *anthrax*?

– Jis galėjo apsikrėsti bet kur, bet dažniausiai tai nutinka per sąlytį su galvijais. Turbūt niekada nesužinosime.

Bet Rikas žinojo. Be jokios abejonės. Jis pakėlė ranką prie deguonies kaukės.

– Ar susisiekei su artimaisiais? – pasigirdo moters balsas.

– Taip.

– Ir?

– Liepė pakasti ten, kur numirs.

– Supratau. Pedofilas?

– Ne. Bet užsidirbęs netrumpą sąrašą. Ei, žiūrėk, ar tik jis nejuda?

Rikui pavyko nusiplėšti kaukę nuo burnos ir nosies, jis pamėgino išlementi žodį. Bet tik kimiai sušvokštė. Pamėgino dar kartą. Stebėjo šviesias moters garbanas, matė, kaip ši nenuleidžia nuo jo akių, sunerimusi ir apimta pasišlykštėjimo.

– *Doctor, is it?..*[*]

– *No, it is not contagious between humans.*[**]

Ne, neužkrečiama. Serga tik jis. Ir netgi mirdamas – o gal kaip tik dėl to – Rikas Heremas godžiai įtraukė moters kvapo. Įkvėpė jos kvepalų – lygiai taip, kaip tada žuvies parduotuvėje „Fiskebutikken“ įkvėpė pirštinėtos rankos užspausta burna, uosdamas drėgnos vilnos kvapą ir kažką panašaus į kalkes. Milteliai. O tas žmogėnas buvo prisidengęs nosį ir burną

[*] Gydytojau, ar tai?.. (Angl.)

[**] Ne, žmogus nuo žmogaus neužsikrečia. (Angl.)

šaliku. Bet ne tam, kad paslėptų veidą. O dėl ore skrajojančių mikroskopinių sporų.

...might have been able to save you. But in the lungs...

Jis sukaupė paskutines jėgas ir sunkiai sudėliojo žodžius. Visus tris. Jį persmelkė mintis, kad jie bus paskutiniai. Ir tuomet – tarsi uždanga po keturiasdešimt dvejus metus trukusio apgailėtino, kančios kupino pasirodymo – ant Riko Heremo nusileido beribė tamsa.

Tarsi mėgindamas įsigauti vidun, į automobilio stogą barbeno smarkus lietus, ir Karę Farstad nupurtė drebulys. Ji be perstojo prakaitavo, bet visi žadėjo, kad pasibaigus lietingajam sezonui, galbūt lapkritį, palengvės. Ji troško greičiau grįžti namo, į ambasados paskirtą butą, ji nekentė kelionių į Patają, o tokių būta ne vienos. Ji nesirinko tokios karjeros. Darbo su žmonijos atmatomis. Tiesą sakant, veikiau atvirkščiai. Ji įsivaizdavo kokteilių vakarėlius ir įdomių protingų žmonių draugiją, pakylėtus pokalbius apie politiką ir kultūrą, tikėjosi asmeninio tobulėjimo ir gilesnio aktualių problemų suvokimo. O ne šitos makalynės, sprendžiant mažareikšmius, bet labai konkrečius klausimus. Kaip lytiniais nusikaltimais kaltinamam norvegui paskirti gerą advokatą, galbūt jį deportuoti ir nusiųsti į norvegišką kalėjimą, kur laukia gyvenimas kaip trijų žvaigždučių viešbutyje.

Lietus kaip prapliupo, taip staiga ir liovėsi, o jie važiavo kaip važiavę, toliau skrosdami virš asfalto tvyrančius garų debesis.

– Ką ten pasakė Heremas? – paklausė ambasados sekretorius.

– Valentinas, – atsakė Kari.

– Ne. Paskui.

– Kalbėjo labai neaiškiai. Išlemeno ilgą žodį. Gal du. Kažkas panašaus į komodą.

...būtume galėję jus išgelbėti. Bet plaučiuose... (Angl.)

– Komodą?

– Panašiai.

Karė žvelgė į šalia greitkelio augančius stambialapius fikusus. Ji norėjo namo. Į tikruosius namus.

23 skyrius

Haris skubiai žingsniavo Policijos mokyklos koridoriumi, praėjo pro Franso Viderbergo paveikslą.

Ji stovėjo sporto salės tarpduryje. Pasiruošusi kovai, vilkinti aptemptą sportinę aprangą. Sukryžiavusi rankas, atsirėmusi į durų staktą, nenuleisdama nuo jo akių. Haris ketino linktelėti, bet kažkas pašaukė: „Silje!“ – ir mergina žengė vidun.

Antrame aukšte Haris kyštelėjo galvą į Arnoldo kabinetą.

– Kaip praėjo paskaita?

– Neblogai, bet jie tikriausiai pasigedo tavo siaubingų, gal net visai nesvarbių tikroviškų pavyzdžių, – atsiliepė Arnoldas ir toliau masažavo skaudančią koją.

– Vis tiek ačiū, kad pavadavai, – nusišypsojo Haris.

– Nėra už ką. Kas gi svarbaus nutiko?

– Reikėjo nueiti iki Teismo medicinos tarnybos. Patologė sutiko ekshumuoti Rudolfo Asajevo palaikus ir atlikti pakartotinį skrodimą. Pasinaudojau tavąja FTB statistika apie liudytojus.

– Džiaugiuosi, kad pasitarnavau. Beje, tavęs laukia dar vienas lankytojas.

– Tik ne...

– Ne, ne panelė Gravseng ir ne buvę bendradarbiai. Pasodinau jį tavo kabinete.

– Kas?..

– Manau, kad jį pažįsti. Įpyliau jam kavos.

Arnoldas pažvelgė Hariui į akis. Šis linktelėjo ir nuėjo.

Hario kabinete ant kėdės sėdintis vyriškis buvo mažai tepasikeitęs. Kaulai ne tokie atsikišę, veidas pilnesnis, plaukai ties smilkiniais kiek pražilę. Bet jis tebenešiojo jaunatviškus kirpčiukus, derančius prie priedėlio „jaunesnysis", vilkėjo kostiumą, kuris atrodė skolintas, dairėsi aštriomis žvitriomis akimis, gebančiomis per keturias sekundes perskaityti visą puslapį, kad, esant reikalui, žodis žodin pacituotų jį teismo salėje. Trumpai sakant, Juhanas Kronas gabumais prilygo Beatei Len. Advokatas, laimintis bylas net ir tada, kai prieštarauja Norvegijos įstatymams.

– Hari Hūle, – nuskambėjo jaunatviškas balsas, lankytojas atsistojo ir ištiesė ranką. – *Long time.**

– Ne taip ir seniai, – atsiliepė Haris, paspaudė jam ranką ir įrėmė savo titano pirštą jam į delną. – Visada atneši blogų naujienų, Kronai. Ar gera kava?

Kronas irgi spustelėjo ranką. Stipriai. Matyt, užsiaugino raumenis, todėl ir pastambėjo.

– Kava gera, – mąsliai nusišypsojo jis. – O mano naujienos, kaip visada, blogos.

– O?

– Paprastai neateinu pats, bet, prieš atsiųsdamas raštą juodu ant balto, norėjau susitikti asmeniškai. Kalbama apie Silję Gravseng, tavo studentę.

– Mano studentę? – pakartojo Haris.

– Argi ne taip?

– Tam tikra prasme. Nuskambėjo taip, tarsi ji būtų asmeniškai mano.

– Pasistengsiu kalbėti kuo aiškiau, – tarė Kronas, ir jo lūpose išsiskleidė šypsena. – Užuot ėjusi į policiją, mergina kreipėsi tiesiai į mane. Mat bijo, kad jūs vienas kitą dangstysite.

* Seniai nesimatėme. (Angl.)

– Mes?

– Policininkai.

– Aš nesu...

– Ne vienus metus dirbai policijoje, dabar dėstai Policijos mokykloje, o tai ta pati sistema. Esmė tokia: ji baiminasi, jog policija atkalbinės ir skatins nepranešti apie lytinę prievartą. Ir galiausiai, jei ji nepaklustų jų nurodymams, tai tikriausiai pakenktų jos karjerai.

– Ką čia paistai, Kronai?

– Ar vis dar neaišku? Vakar naktį, šiek tiek prieš vidurnaktį, šiame kabinete tu išprievartavai Silję Gravseng.

Stojus tylai, Kronas atidžiai stebėjo Harį.

– Negaliu panaudoti to prieš tave, bet neatrodai nustebęs, o tai iškalbinga ir skatina tikėti mano klientės teiginiais.

– Ar tau reikia to paskatinimo?

Kronas surėmė pirštų galiukus.

– Hūle, tikiuosi, kad suvoki padėties rimtumą. Vien tai, kad pranešiu apie išprievartavimą, tavo gyvenimą apvers aukštyn kojom.

Haris pamėgino įsivaizduoti Kroną su advokato mantija. Teismo posėdį. Kaltintojo pirštą, nukreiptą į jį, sėdintį kaltinamųjų suole. Silję, narsiai braukiančią ašarą. Iš pasipiktinimo žiopčiojantį teisėją. Šaltus salėje sėdinčiųjų žvilgsnius. Teismo posėdį nušviečiančius žurnalistus, be perstojo skrebenančius pieštukais.

– Užuot atsiuntęs čionai porą policininkų su antrankiais, kad palydėtų tave koridoriais bendradarbių ir studentų akivaizdoje, sėdžiu tavo kabinete. Mat pirmasis sprendimas turėtų įtakos ir mano klientei.

– Kodėl gi?

– Manau, kad žinai. Ji visada būtų ta, kuri patupdė kolegą už grotų. Kaip sakoma, išdavikė. Kiek supratau, policijoje tokių nelabai mėgsta.

– Kronai, prisižiūrėjai per daug filmų. Policijai patinka išaiškintos prievartavimo bylos, ir visai nesvarbu, kas įtariamasis.

– Be to, bylos nagrinėjimas iš merginos pareikalautų daug jėgų. Ypač artinantis svarbiems egzaminams. Kadangi ji nedrįso eiti į policiją ir dar ilgokai svarstė prieš susisiekdama su manimi, pražuvo dauguma daiktinių ir biologinių įrodymų. O tai reiškia, kad teismo procesas užtruks ilgiau nei paprastai.

– O kokių ji *turi* įrodymų?

– Mėlynės. Įbrėžimai. Suplėšyta suknelė. Ir jei paprašyčiau, kad šis kabinetas būtų kruopščiai patikrintas, neabejoju, kad jame rastume tos pačios suknelės skutelių.

– Jei?

– Taip. Atnešu ne tik blogų naujienų, Hari.

– O?

– Siūlau tau kitą variantą.

– Ar lazda, ar pagalys.

– Hūle, esi protingas vyras. Žinai, kad neturime įrodymų, užtikrinančių, jog būsi nubaustas. Tai tipiška prievartavimo byla, ar ne? Abi pusės dalyvaus žodžių mūšyje, ir galų gale abi pralaimės. Kils įtarimas, kad nukentėjusiosios moralė abejotina, kad ji svaidosi nepagrįstais kaltinimais, o kiti pamanys, kad išteisintas vyriškis labai jau lengvai išsisuko. Turint galvoje šias abiem nepalankias aplinkybes, Siljė Gravseng pareiškė man savo pageidavimą, išsakė pasiūlymą, kuriam nedvejodamas pritariau. Hūle, akimirkai pamiršk mano, kaip priešingos šalies advokato, vaidmenį. Siūlau su manimi sutikti. Nes antraip mergina tave įduos. Ji aiškiai tai pasakė.

– O?

– Taip. Kaip žmogus, kuris nori dirbti savo darbą ir saugoti teisėtvarką, ji jaučia pilietinę pareigą pasirūpinti, kad prievartautojai būtų nubausti. Bet, tavo laimei, tai gali padaryti ne vien tik teisėjas.

– Kaip principinga!

– Tavimi dėtas, būčiau ne toks sarkastiškas ir dėkingesnis, Hūle. Aš *galėjau* patarti, kad praneštų apie tave policijai.

– Kronai, ko tu nori?

– Tiesiai šviesiai? Kad atsisakytum pareigų Policijos mokykloje ir daugiau niekada čia nebedirbtum, nepalaikytum jokių ryšių su policija. Leistum Siljei ramiai baigti studijas ir laikytumeisi atokiai. Tas pats galios ir tada, kai ji pradės dirbti. Nors vienas neigiamas žodis iš tavo lūpų, ir šis susitarimas nustos galioti. Tada pranešime apie išprievartavimą.

Haris alkūnėmis pasirėmė į stalą, rankomis užsidengė veidą. Pasitrynė kaktą.

– Parengsiu raštišką sutartį, – pranešė Kronas. – Mainais už išėjimą iš darbo gausi jos pasižadėjimą tylėti. Šio reikalo slaptumas yra būtina sąlyga abiem pusėms. Jei viską paviešinsi, vargu ar tai jai pakenks. Jos apsisprendimo žmonės nesmerks.

– O aš atrodysiu kaltas, nes sutikau su šiomis sąlygomis.

– Pažvelk į tai kaip į mažesnę blogybę, Hūle. Žmogus, turintis tokią patirtį kaip tu, lengvai susiras darbą. Pavyzdžiui, draudiminių atvejų tyrėjo. Jiems moka geriau nei Policijos mokykloje, patikėk.

– Tikiu.

– Puiku, – Kronas patraukė mobiliojo telefono dangtelį. – Ar artimiausiomis dienomis būsi labai užimtas?

– Tiesą sakant, galime padaryti tai rytoj.

– Gerai. Antrą valandą mano biure. Ar po pastarojo karto dar pameni adresą?

Haris linktelėjo.

– Puiku. Nuostabios tau dienos, Hūle!

Kronas vikriai atsikėlė nuo kėdės. Šuoliukai, pritraukiant kelius prie krūtinės, prisitraukimai, štangos kilnojimas, spėjo Haris.

Lankytojui išėjus, Haris žvilgtelėjo į laikrodį. Ketvirtadienis, šią savaitę Rakelė grįžta viena diena anksčiau. Lėktuvas

turėtų nusileisti pusę šešių, jis pažadėjo parsivežti ją iš oro uosto, o ji – kaip visada porą kartų pabrėžusi, kad tikrai nebūtina, – padėkojo ir sutiko. Jis žinojo, kad tos automobilyje praleistos keturiasdešimt penkios minutės Rakelei teikia džiaugsmo. Pokalbis. Ramybė. Nuostabaus vakaro pradžia. Jaudulio kupinu balsu ji aiškina, ką iš tiesų reiškia, kad Tarptautiniame Teisingumo Teisme Hagoje proceso šalys gali būti tik valstybės. Automobiliui riedant per kaimo vietoves, pasakoja apie Jungtinių Tautų teisinius įgaliojimus ir bejėgiškumą. Arba juodu šnekučiuojasi apie Olegą, kaip jam sekasi, kaip sulig kiekviena diena jis vis geriau atrodo, kaip vėl ryškėja tikrosios jo savybės. Apie jo kuriamus planus. Studijuoti teisę. Policijos mokykloje. Šnekasi apie tai, kaip jiems pasisekė. Kokia trapi yra laimė.

Jis plepėdavo apie viską, kas užeidavo ant liežuvio, nereikėdavo sukti užuolankom. Beveik apie viską. Haris niekada neprasitarė, kaip jis nerimauja. Bijo, kad nesugebės tesėti duotų pažadų. Bijo, kad netaps tokiu žmogumi, kokiu norėtų. Kokiu turėtų būti. Dėl jų. Ir kad jie nebus tokie jam. Kad pats nežino, kaip kas nors galėtų padaryti jį laimingą.

Tai, kad dabar jis su Rakele ir Olegu, yra išskirtinis atvejis, jam pačiam sunku tuo patikėti kaip neįtikėtinai nuostabiu sapnu, iš kurio jis vis baiminasi nubusti.

Haris pasitrynė veidą. Gal tai netrukus atsitiks. Teks nubusti. Negailestinga, akis badanti šviesa. Tikrovė. Kur viskas bus taip, kaip anksčiau. Šalta, sunku ir vieniša. Haris nusipurtė.

Katrina Brat pažvelgė į laikrodį. Dešimt po devynių. Lauke turbūt nusileido stebėtinai šiltos pavasario sutemos. O giliai rūsyje tvyro drėgnas šaltas žiemos vakaras. Ji stebėjo, kaip Bjornas Holmas kasosi raudonas žandenas. Stolė Aunė krebždina rašiklį, kažką žymisi bloknote. Beatė Len bando užgniaužti žiovulį. Visi sėdėjo aplink kompiuterį ir žiūrėjo į Beatės nufotografuotą tramvajaus lango stiklą. Jie šnektelėjo

apie piešinį ir nutarė, jog kad ir ką jis reikštų, vargu ar padės sučiupti Valentiną.

Tada Katrina jiems vėl papasakojo apie nuojautą, kad įkalčių saugykloje, be jos, dar kažkas lankėsi.

– Turbūt kas nors užsuko darbo reikalais, – tarė Bjornas. – Bet *OK*, tikrai keista, kad tas žmogus neįjungė šviesos.

– Padaryti rakto kopiją būtų labai lengva, – įvertino Katrina.

– Gal tai ne raidės, – prabilo Beatė. – O skaičiai.

Visi atsisuko į ją. Ji vis dar spoksojo į kompiuterį.

– Vienetukai ir nuliukai. Jokių i ar o. Tarsi dvejetainis kodas. Ar tik vienetukai nereiškia „taip", o nuliukai – „ne"?

– Nesu programuotoja, – atsakė Katrina. – Bet taip, teisingai. Ir vienetas reiškia – įjungta, o nulis – išjungta.

– Vienetas reiškia veiksmą, nulis – nieko nedaryk, – svarstė Beatė. – Daryk. Nedaryk. Daryk. Nedaryk. Vienas. Nulis. Eilutė po eilutės.

– Tarsi ramunės lapeliai, – pridūrė Bjornas.

Jie sėdėjo tyloje. Girdėjosi tik kompiuterio vėsintuvo ūžimas.

– Paskutinis simbolis – nuliukas, – pabrėžė Aunė. – Nedaryk.

– Jei jis suspėjo, – atkirto Beatė. – Jam reikėjo išlipti.

– Kartais serijiniai žudikai tiesiog nustoja žudyti, – pareiškė Katrina. – Pradingsta. Išnyksta iš akių.

– Būna išimčių, – tarė Beatė. – Nulis ar ne nulis, kuris iš jūsų mano, kad policininkų žudikas ketina liautis? Stole?

– Katrina teisi, bet bijau, kad šis tęs savo veiklą.

Katrinai šmėkštelėjo mintis, kad ji bijo, ir ji vos neišrėžė, ką galvojanti – kad kaip tik bijo kitko, bijo, kad dabar, kai jie visai priartėjo, žudikas nesiliautų, kad nedingtų iš akių. Kad verta surizikuoti. Taip, blogiausiu atveju ji nęt sutiktų paaukoti vieno kolegos gyvybę. Kad tik sučiuptų Valentiną. Kad ir kokia liguista būtų ši galvon atėjusi mintis. Galima susitaikyti su dar vieno policininko mirtimi. O su Valentino

dingimu – ne. Ji mintyse užkalbėjo: „Dar kartą, niekše. Smok dar kartą.“

Suskambo Katrinos mobilusis. Ji atpažino numerį: iš Teismo medicinos tarnybos.

– Sveiki. Patikrinome su prievartavimo byla susijusį kramtomosios gumos gabalėlį.

– Taip? – Katrina pajuto, kaip užverda kraujas. Velniop visas nereikšmingas teorijas, čia juk *hard evidence**.

– Bijau, kad neradome DNR.

– Ką? – Katrina pasijuto taip, tarsi kažkas būtų šliūkštelėjęs ant jos kibirą šalto vandens. – Bet... ten turi būti seilių.

– Deja, kartais taip nutinka. Žinoma, galime patikrinti dar kartą, bet kai turime tiek nužudytų policininkų...

Katrina nutraukė pokalbį.

– Kramtomojoje gumoje jie nieko nerado, – tarė ji tyliai.

Bjornas ir Beatė linktelėjo. Katrinai pasirodė, kad Beatei palengvėjo.

Į duris pabeldė.

– Prašau! – šūktelėjo Beatė.

Katrina spoksojo į geležines duris. Staiga ją apėmė įsitikinimas, kad tai jis. Tas šviesiaplaukis aukštaūgis. Jis apsigalvojo. Atėjo išgelbėti jų nuo šitų kančių.

Geležinės durys prasivėrė. Katrina tyliai nusikeikė. Įžengė Gunaras Hagenas.

– Kaip sekasi?

Beatė pasirąžė, iškėlė rankas virš galvos.

– Popiet Valentino neradome nei tramvajuje numeris vienuolika, nei tramvajuje numeris dvylika. Apklausdami neišgirdome nieko, kas verta dėmesio. Šįvakar tramvajuje dirbs policininkai, bet kiek daugiau vilčių dedame į rytojaus rytą.

* Nenuginčijami įrodymai. (Angl.)

– Didžiosios grupės tyrėjai užvertė mane klausimais, kam tramvajuje reikalingi pareigūnai. Jie domisi, kas vyksta, ar tai susiję su policininkų nužudymu.

– Gandai sklinda greitai, – tarstelėjo Beatė.

– Kiek per greitai, – atsakė Hagenas. – Tai pasieks Belmano ausis.

Katrina spoksojo į ekraną. Struktūra. Tai jos stiprybė, tikrai, juk tada būtent dėl to jiems pavyko susekti Sniego Senį. Taigi. Vienetas ir nulis. Du skaitmenys poromis. Gal dešimt? Skaitmenų poros, kurios pasirodo kelis kartus. Kelis...

– Dėl šios priežasties jau šįvakar pranešiu jam apie Valentiną.

– Ką tai reiškia mūsų grupelei? – paklausė Beatė.

– Mes nekalti, kad tramvajuje pasirodė Valentinas. Akivaizdu, kad privalome imtis veiksmų. Tačiau mūsų grupelės užduotis tuo ir baigiasi. Išsiaiškinote, kad Valentinas gyvas, ir nustatėte pagrindinį įtariamąjį. Ir jeigu jo nesučiupsime, gali būti, kad jis apsilankys name Bergslijos kelyje. Taigi nuo šiol darbą perims kiti pareigūnai.

– O kas dėl *poli-ti*[1]? – paklausė Katrina.

– Atsiprašau? – atsargiai atsiliepė Hagenas.

– Stolė sakė, kad pirštai parašo tai, kas vyksta pasąmonėje. Valentinas užrašė daug dešimtukų. Vieną paskui kitą. Kitaip sakant „daug" yra „poli". Taigi, *poli-ti*. Daug dešimčių. Kaip *politi*. Policija. Tai gali reikšti, kad jis ketina pražudyti dar daugiau policininkų.

– Apie ką ji čia šneka? – atsisukdamas į Stolę paklausė Hagenas.

Stolė Aunė gūžtelėjo.

– Bandome interpretuoti jo keverzones ant tramvajaus lango. Man pačiam gimė mintis, kad jis rašo „mirk". Bet gali būti ir taip, kad nuliukų ir vienetukų paišinėjimas tiesiog kelia jam

[1] *Ti* – dešimt. (Norv.)

pasitenkinimą. Žmogaus smegenys – tai keturmatis labirintas. Visi jame klaidžiojo, bet niekas nerado kelio.

Žingsniuodama Oslo gatvėmis link policijos paskirto buto Griunerliokoje, Katrina nekreipė dėmesio į aplink verdantį gyvenimą ir džiugiai besijuokiančius žmones, skubančius švęsti šį trumpą pavasarį, trumpą savaitgalį ir patį gyvenimą. Kol jis dar nesibaigė.

Dabar ji jau žino. Kodėl jie taip užstrigo prie kvailo „kodo". Mat jie beviltiškai tikėjosi, kad susies įvykius, kad atras kokią nors prasmę. Bet labiausiai todėl, kad neturėjo ko daugiau griebtis. Jie tiesiog ieškojo pernykščio sniego.

Ji kulniavo nudelbusi akis į šaligatvį, kaukšėjo kulniukais į asfaltą, vis kartojo užkalbėjimą: „Dar kartą, niekše. Smok dar kartą."

Haris suėmė jos ilgus plaukus. Vis dar juodus ir žvilgančius, tokius vešlius ir minkštus, kad pasidingojo, jog rankoje laiko storą virvę. Kiek trūktelėjo, atlošė jos galvą, pažvelgė į liekną išlenktą nugarą, į stuburą, primenantį gyvatę, išsirietusią po blizgančia nuo prakaito oda. Dar vienas stumtelėjimas. Jos dejonė išsiveržė giliai iš krūtinės kaip duslus urzgimas. Pykčio ir nusivylimo garsas. Kartais jie mylėdavosi tyliai, ramiai, tingiai, tarsi šokdami lėtą šokį, siūbuodami. O kartais tarsi kovodavo. Kaip šiąnakt. Tarsi jos nevaldoma aistra įžiebtų dar didesnę aistrą – taip, kaip dabar. Tarsi ugnį gesintum degalais, viskas tik dar labiau įsiliepsnodavo, pleškėdavo, ir dažnai jam toptelėdavo: o velnias, geruoju tai nesibaigs.

Jos suknelė gulėjo ant grindų šalia lovos. Raudona. Ji tokia patraukli raudonais drabužiais, net gaila, kad nusivilko. Basa. Ne, ji nebuvo basa. Haris pasilenkė ir įkvėpė aromato.

– Nesustok, – sudejavo ji.

„Opium". Rakelė sakė jam, kad kartokas kvapas – tai kažkokio Arabijos medžio žievės prakaitas. Ne, ne prakaitas. Ašaros.

Į Arabiją dėl uždraustos meilės pabėgusios princesės ašaros. Princesės Miros. Mira. Jos gyvenimas baigėsi sielvarte, bet „Yves Saint Laurent“ už litrą tų ašarų moka pasakiškus pinigus.

– Nesustok, suimk...

Rakelė pačiupo jo ranką, prispaudė sau prie kaklo. Jis švelniai spustelėjo. Užčiuopė kraujagysles ir įsitempusius liauno kaklo raumenis.

– Smarkiau! Smar...

Haris padarė kaip lieptas, ir jos balsas užlūžo. Į smegenis nebepateko deguonies. Rakelei tas patiko, kartais taip darydamas jis netverdavo iš malonumo, nes žinojo, kad malonumą suteikia jai. Bet dabar kažkas buvo kitaip. Jam dingtelėjo, kad moteris jo valdžioje. Kad gali daryti su ja, ką tik nori. Jis nuleido akis į suknelę. Raudoną suknelę. Jautė, kaip jame visa tai auga, ir žinojo, kad nesusilaikys. Užsimerkė, ir iškilo jos vaizdas. Ji stovėjo keturiomis, lėtai atsisuko, jos plaukai pakeitė spalvą, ir jis pamatė, kas ji tokia. Užverstos akys ir ekspertų lempų šviesoje ant kaklo išryškėjusios mėlynės.

Haris paleido ir atitraukė ranką. Bet Rakelė jau mėgavosi pasiekta viršūne. Ji įsitempė ir virpėjo kaip pašauta stirna, kuri kitą akimirką jau gulės ant žemės. Tada sukniubo. Galvą įrėmė į čiužinį, garsiai sukūkčiojo. Taip ir rymojo klūpėdama, tarsi panirusi į maldą.

Haris atsitraukė. Ji sudejavo, atsisuko ir kaltinamai jį nužvelgė. Paprastai jis kiek palaukdavo, kol ji leis jam atsitraukti.

Haris skubiai pabučiavo ją į sprandą, išsliuogė iš lovos, sugraibė kažkuriame oro uoste Rakelės jam nupirktus „Paul Smith“ apatinius. Ant kėdės atlošo kabančių „Wrangler“ džinsų kišenėje susirado „Camel“ pakelį. Nulipo į svetainę. Atsisėdo ant kėdės ir pažvelgė pro langą, už kurio juoduote juodavo naktis, bet vis tiek nebuvo taip aklinai tamsu, kad neįmatytum padangėje dunksančio Holmenkoleno kalno viršūnės silueto. Haris prisidegė cigaretę. Tada sau už nugaros išgirdo basų pėdų tapsenimą. Pajuto plaukus ir kaklą glostančią ranką.

– Ar kas nors negerai?

– Viskas gerai.

Ji atsisėdo ant ranktūrio ir įbedė nosį jam į kaklą. Jos oda vis dar buvo įkaitusi, kvepėjo Rakele ir mylėjimusi. Ir princesės Miros ašaromis.

– „Opium“, – prabilo jis. – Nieko sau kvepalų pavadinimas.

– Nepatinka?

– Patinka, – Haris išpūtė dūmus į lubas. – Bet jie labai... ryškūs.

Ji pakėlė galvą. Pažvelgė į jį.

– Ir sakai man šitą tik dabar?

– Anksčiau apie tai nepagalvojau. Išties ir dabar negalvoju.

– Ar tai dėl alkoholio?

– Ką?

– Alkoholis kvepaluose. Ar jis?..

Haris papurtė galvą.

– Bet kažkas ne taip, – tarė ji. – Pažįstu tave, Hari. Tu nenustygsti, esi sunerimęs. Tik pažiūrėk, kaip rūkai. Susiurbi viską, tarsi tai būtų paskutinis vandens lašelis pasaulyje.

Haris šyptelėjo. Paglostė jos pašiurpusią nugarą. Ji švelniai pabučiavo jį į skruostą.

– Jei tai ne abstinencija dėl alkoholio, vadinasi, dėl ko nors kito.

– Ko nors kito?

– Kitokia abstinencija. Sukelta to, kad ilgiesi policininko darbo.

– Štai kaip, – atsiliepė jis.

– Tai dėl policininkų nužudymo, ar ne?

– Buvo užsukusi Beatė, mėgino mane perkalbėti. Sakė, kad visų pirma pasišnekėjo su tavimi.

Rakelė linktelėjo.

– Ir tu apsimetei, kad neprieštarauji.

– Pasakiau, kad viskas priklauso nuo tavęs.

– Ar pamiršai mūsų susitarimą?

– Taip, bet negaliu versti tavęs laikytis pažado, Hari.

– O kas, jei būčiau sutikęs ir įsitraukęs į tyrimą?

– Tada būtum sulaužęs pažadą.

– Ir kas tada būtų?

– Tau, man ir Olegui? Padidėtų tikimybė, kad mums gresia pražūtis. Bet padidėtų ir tikimybė išnarplioti tą policininkų nužudymo bylą.

– Mhm. Dėl pirmo dalyko sutinku. Dėl antro – abejoju.

– Gal. Bet labai gerai žinai, kad pražūtis gresia visada. Ir visai nesvarbu, ar tu dirbi policijoje, ar ne. Yra begalės spąstų. Vieni jų – kai imi lipti sienomis, nes negali daryti to, kam, kaip pats jauti, esi gimęs. Girdėjau apie vyrus, kurie suspėja išsiskirti prieš pat rudens medžioklės sezoną, kad galėtų juo pasimėgauti.

– Jie medžioja briedžius, ar ne? Turbūt ne tetervinus.

– Tai jau tikrai.

Haris įkvėpė. Jų balsai skambėjo tyliai, ramiai, tarsi aptarinėjant pirkinius. Jis pamanė, kad jie taip ir kalbasi. Kad ji tokia. Jis prisitraukė mylimąją arčiau. Sušnabždėjo jai į ausį:

– Noriu turėti tave, Rakele. Išsaugoti tai.

– Taip?

– Taip. Tai yra gerai. Geriausia, ką teko patirti. Ir pati žinai, kas aš per paukštis, juk pameni Stolės diagnozę. Priklausomybę turinti asmenybė, kenčianti nuo kone obsesinio-kompulsinio asmenybės sutrikimo. Alkoholis ar medžioklė, nesvarbu, mano mintys vėl klimpsta į tas pačias vėžes. Rakele, jei tik praversiu tas duris, ten ir pasiliksiu. O ten būti nenoriu. Noriu būti *čia*. Velnias, aš jau keliauju tenai, vien tik apie tai šnekėdamas! Darau tai ne dėl tavęs su Olegu. Darau tai dėl savęs.

– Taip taip, – Rakelė paglostė jam plaukus. – Tada pakalbėkime apie ką nors kito.

– Taip. Ar jie tikrai pasakė, kad Olegą paleis anksčiau?

– Taip. Liovėsi abstinencijos simptomai. Ir jis labiau motyvuotas nei bet kada. Hari?

– Ką?

– Olegas pasakė, kas nutiko tą naktį, – Rakelė nesiliovė glostiusi. Haris norėjo, kad ta ranka pasiliktų ten amžinai.

– Kurią naktį?

– Pats žinai. Tą naktį, kai gydytojas tave sutvarstė.

– O, tai jis tau pasakė?

– Tu tvirtinai, kad tave pašovė vienas iš Asajevo platintojų.

– Ir tai tiesa. Olegas buvo vienas iš jų.

– Man labiau patiko ana versija. Kad Olegas pasirodo nusikaltimo vietoje vėliau, pamato, kaip sunkiai tu sužeistas, ir palei Akerio upę bėga iki traumatologijos punkto.

– Bet tu niekada iki galo nepatikėjai, ar ne?

– Jis pasakojo, kad įsiveržė ir grasindamas ginklu privertė gydytoją eiti kartu.

– Įvertinęs mano būklę, jis Olegui atleido.

Rakelė papurtė galvą.

– Jis norėjo papasakoti viską, bet sako, kad tų mėnesių nelabai pamena.

– Tai heroino poveikis.

– Pamaniau, gal tu gali užpildyti tas spragas. Kaip manai?

Haris įkvėpė. Sekundėlę palaukė. Išpūtė dūmus.

– Kuo mažiau kalbėsiu, tuo geriau.

Ji peštelėjo jam už plaukų.

– Andai tavimi patikėjau, nes *norėjau*. Dieve mano, Hari, Olegas tave pašovė. Turėtų sėdėti kalėjime.

Haris papurtė galvą.

– Tai buvo nelaimingas atsitikimas, Rakele. Visa tai jau praeityje, ir tol, kol „Odessa" nepaklius į rankas policijai, Olego niekas nesusies su Gusto Hanseno ar kieno nors kito nužudymu.

– Ką turi galvoje? Nagrinėjant tą bylą, Olegas buvo išteisintas. Ar sakai, kad jis visgi kažkaip su tuo susijęs?

– Ne, Rakele.

– Tai ką man sakai, Hari?

– Ar esi tikra, kad nori sužinoti? Tikrai?

Ji neatsakė ir įdėmiai įsižiūrėjo į Harį.

Haris laukė. Žvelgė pro langą. Stebėjo kalnų keterų apsuptą ramų miestą, kuriame nieko per daug nevyko. Išties ši vieta yra neveikiančio ugnikalnio kraterio kraštas, ant kurio ir buvo pastatytas miestas. Viskas priklauso nuo to, kaip į tai pažiūrėsi. Nuo to, ką žinai.

– Ne, – sušnabždėjo ji tyloje. Paėmė jo ranką ir priglaudė sau prie skruosto.

Lengva gyventi, kai į viską paprasčiausiai numoji ranka, pamanė Haris. Viskas priklauso nuo to, kiek sugebėsi išmesti iš galvos. Nuvyk mintį, ar „Odessa" guli ar neguli užrakintoje kampinėje spintoje. Atsikratyk minčių apie trijų policininkų nužudymą, kurio neprivalai išaiškinti. Ištrink iš atminties kupinas pykčio atstumtos studentės akis ir iki liemens pakilusią raudoną suknelę. Argi ne?

Haris užgesino cigaretę.

– Eime į lovą?

Trečią nakties Haris krūptelėjo ir nubudo.

Vėl ją sapnavo. Jis atėjo į kabinetą ir rado ją ten. Ji gulėjo ant purvino čiužinio ant grindų ir didelėmis žirklėmis karpė raudoną suknelę. Šalia jos stovėjo televizorius ir vėluodamas dviem sekundėmis rodė tai, ką ji daro. Haris apsidairė, bet vaizdo kameros niekur nepamatė. Tada ji pridėjo blizgančius ašmenis prie vidinės baltos šlaunies pusės, išsiskėtė ir sušnabždėjo:

– Nedaryk to.

Haris atbulomis nušlitiniavo prie uždarų durų, sugrabaliojo rankeną, bet durys buvo užrakintos. Tada suvokė, kad yra nuogas ir artinasi prie jos.

– Nedaryk to, – tarsi aidas atkartojo televizorius. Dviem sekundėmis vėliau.

– Man tik reikia rakto nuo durų, – tarė jis, bet balsas nuskambėjo taip, tarsi jis kalbėtų po vandeniu, ir jis žinojo, kad

liko neišgirstas. Tada ji sukišo du, tris, keturis pirštus sau į makštį, ir jis stebėjo, kaip vidun sulenda visa smulki plaštaka. Ranka pasirodė vėl, šįkart laikydama ginklą. Nutaikytą tiesiai į jį. Blizgantį apvarvėjusį ginklą, nuo kurio kaip bambagyslė kabo laidas.

– Nedaryk to, – tarė ji, bet jis jau atsiklaupė, pasilenkė. Jautė jam į kaktą įsirėmusį vėsų ir malonų metalą. Ir tada Haris sušnabždėjo:

– Padaryk tai.

24 skyrius

Kai Bjornas Holmas pastatė savo „Amazon" prie Frognerio parko vartų ir netoliese stovinčio policijos automobilio, teniso aikštynai plytėjo tušti.

Beatė skubiai išlipo, atrodė guvi, nors naktį beveik nesudėjo bluosto. Buvo nelengva užmigti svetimoje lovoje. Taip, ji vis dar galvojo apie jį kaip apie svetimą. Ji pažino vyriškio kūną, bet jo proto, įpročių ir minčių vis dar neperprato ir tebesvarstė, ar jai užteks kantrybės ir noro į juos gilintis. Kiekvieną rytą nubudusi to vyro lovoje ji klausė savęs: „Ar nori, kad šie santykiai tęstųsi?"

Du į policijos automobilį atsirėmę pareigūnai civiliniais drabužiais atšlijo ir žengė link jos. Ji pamatė, kad automobilyje laukia du uniformuoti policininkai, o ant užpakalinės sėdynės sėdi dar vienas žmogus.

– Ar tai jis? – paklausė Beatė ir pajuto, kaip maloniai padažnėja pulsas.

– Taip, – atsakė vienas pareigūnas civiliniais drabužiais. – Tikra įtariamojo fotoroboto kopija.

– O kaip dėl tramvajaus?

– Jis nuvažiavo toliau, sausakimšas. Bet turime vienos ponios kontaktinius duomenis, nes kilo šiokia tokia drama.

– O?

– Kai parodėme savo pažymėjimus ir pareikalavome eiti su mumis, jis bandė sprukti. Žaibiškai nėrė į tramvajaus vidurį, čiupo vaikišką vežimėlį ir juo prisidengė. Užriko, kad tramvajus sustotų.

– Vežimėlį?

– Taip, ar gali patikėti? Na ir niekšas.

– Bijau, kad yra padaręs rimtesnių nusikaltimų.

– Pagalvok, ankstyvą rytą tramvajuje čiupo vaikišką vežimėlį...

– *OK*. Bet tada jį sulaikėte?

– Vaikelio mama klykė ir sugriebusi laikė jo ranką, kad galėčiau jam smogti, – policininkas parodė kraujuojančius dešinės rankos krumplius. – Kam mosikuoti ginklu, jei pakanka šito?

– Gerai, – atsiliepė Beatė, stengdamasi tarti žodžius taip, tarsi tikrai taip manytų. Tada pasilenkė ir pažvelgė į užpakalinę sėdynę, bet pamatė tik vyro siluetą ir savo pačios atspindį saulės nutviekstame stikle. – Ar galite nuleisti langą?

Stiklui tyliai slenkant žemyn, ji mėgino alsuoti kuo ramiau.

Beatė iškart jį pažino. Sulaikytasis nepažvelgė į pareigūnę, spoksojo tiesiai priešais save, dėbsojo į rytinį Oslą primerktomis akimis, tarsi vis dar paniręs sapne, kurį norėtų pratęsti.

– Ar įtariamąjį apieškojote? – paklausė ji.

– Apčiupinėjome, – šyptelėjo pareigūnas civiliniais drabužius. – Ginklo neradome.

– Turiu galvoje, ar ieškojote narkotikų? Iškrėtėte kišenes ir taip toliau.

– Ne. O kam?

– Nes čia sėdi Krisas Redis, pravarde Adidas. Ne kartą teistas už spydo platinimą. Kadangi bandė sprukti, tai guldau galvą, kad kažko turi. Iškrėskite jį.

Beatė Len išsitiesė ir sugrįžo prie „Amazon“. Ir išgirdo, kaip pareigūnas civiliniais drabužiais sako priėjusiam Bjornui:

– Maniau, kad ji paims pirštų atspaudus, o ji, matai, pažįstama su narkomanais.

– Ji atpažįsta kiekvieną, patekusį į Oslo policijos archyvus, – atsiliepė Bjornas. – Kitą kartą geriau įsižiūrėkite, *OK*?

Bjornui įsėdus į automobilį, įjungus variklį ir žvilgtelėjus į Beatę, ši suvokė, kad atrodo kaip ta rankas sukryžiavusi sena, susiraukusi ir pikta bobšė, kuri atsispindi priekiniame stikle.

– Sučiupsime jį sekmadienį, – patikino Bjornas.

– Tikėkimės, – atsakė Beatė. – Ar Bergslijos kelyje viskas paruošta?

– „Deltos“ būrys apsižvalgė ir išsirinko vietas, kur pasiskirstyti. Sakė, kad bus paprasta, nes šalimais miškas. Bet jiems prireiks ir kaimyninio namo.

– Tikrai įspėjote visus, tyrusius tą nusikaltimą?

– Taip. Visą dieną jie nesitrauks nuo telefono, o sulaukę skambučio iškart praneš.

– Bjornai, tai galioja ir tau.

– Ir tau taip pat. Beje, kodėl tos bylos netyrė Haris? Tada jis dirbo inspektoriumi Smurtinių nusikaltimų skyriuje.

– Mhm, jis negalavo.

– Skendėjo alkoholyje?

– Ką paskirsime Katrinai?

– Ji užims poziciją Bergo miške, iš kur gerai matosi namas.

– Visą laiką, kol Katrina bus ten, man reikia, kad galėčiau ją pasiekti mobiliuoju.

– Pasakysiu.

Beatė užmetė akį į laikrodį. Devynios šešiolika. Jie važiavo Tomo Heftjės gatve ir Bygdiojaus alėja. Ne dėl to, kad tai pats trumpiausias kelias į policijos biurą, o dėl to, kad pats gražiausias. Juo važiuojant laikas bėga greičiausiai. Beatė vėl žvilgtelėjo į laikrodį. Devynios dvidešimt dvi. Didžioji diena prasidės už dviejų parų. Sekmadienį.

Jos širdis vis dar smarkiai plakė.
Jau smarkiai plakė.

Juhanas Kronas privertė Harį palaukti ir, kaip įprasta, vėlavo keturias minutes. Sekretorei davė kelis perdėtai išsamius nurodymus ir pagaliau atsisuko į du lankytojus.

– Hūle, – prabilo jis ir prieš ištiesdamas ranką atidžiai nužvelgė policininko veidą, įvertino nuotaiką ir nusiteikimą. – Atsivedei advokatą, ar ne?

– Čia Arnoldas Folkestadas, – pristatė Haris. – Jis mano bendradarbis, paprašiau palaikyti draugiją, kad turėčiau mūsų susitarimo liudytoją.

– Tikrai labai išmintinga, – tarė Kronas, nors nei balsas, nei žvilgsnis nerodė, kad jis tikrai taip galvoja. – Prašom užeiti.

Jis žengė pirmas, žvilgtelėjo į savo stebėtinai mažą, beveik moterišką laikrodį, ir Haris suprato užuominą: esu garsus užsiėmęs advokatas ir nesu linkęs gaišti laiko dėl tokių niekų. Krono kabinetas buvo didelis, kaip ir dera vienam iš advokatų kontoros savininkų, ore tvyrojo odos kvapas, Haris spėjo, kad jį skleidžia lentynose chronologiškai sustatyti Norvegijos advokatų sąjungos žurnalo *Norsk Rettstidende* komplektai. Dar vienas jam pažįstamas aromatas. Siljė Gravseng sėdėjo ant kėdės prie pat milžiniško Juhano Krono rašomojo stalo, šiek tiek pasisukusi į juos.

– Nykstanti rūšis? – paklausė Haris, perbraukė ranka stalo paviršių, tada atsisėdo.

– Paprasčiausias tikmedis, – atšovė Kronas ir įsitaisė ant kėdės už stalo, pagaminto iš drėgnųjų atogrąžų miškų medienos.

– Vakar – paprasčiausias, rytoj – jau nykstantis, – atsiliepė Haris ir vos pastebimai linktelėjo Siljei Gravseng.

Atsakydama ji lėtai nuleido ir vėl kilstelėjo akių vokus, tarsi negalėtų pajudinti galvos. Jos plaukai buvo surišti ir įtempti

taip stipriai, kad akys atrodė siauresnės nei paprastai. Mergina vilkėjo kostiumėlį, tad galėjai pamanyti, kad ji čia dirba. Iš pažiūros buvo rami.

– Tai gal pradėkime? – pasiūlė Juhanas Kronas ir, kaip visada, įsitaisė mėgstama poza, surėmė pirštų galiukus. – Panelė Gravseng tvirtina, kad buvo išprievartauta tavo kabinete, Policijos mokykloje, minėtos dienos vidurnaktį. Turime šiuos įkalčius: įdrėskimai, sumušimai ir suplėšyta suknelė. Visa tai nufotografavome ir panaudosime kaip įrodymus teisme.

Prieš kalbėdamas toliau Kronas užmetė akį į Silję, įsitikino, kad jai viskas gerai.

– Tiesa, atlikus medicininę apatinės kūno dalies apžiūrą, plyšusių audinių ar kraujavimo nerasta, tačiau tai nutinka ne taip jau retai. Net po nuožmių užpuolimų tai aptinkama tik nuo penkiolikos iki trisdešimties procentų atvejų. Spermos pėdsakų nerasta, kadangi susiprotėjai pabaigti aktą išorėje, tiksliau – panelei Gravseng ant pilvo. Tada liepei jai apsivilkti, nutempei prie durų ir išstūmei lauk. Gaila, kad ji nebuvo tokia sumani kaip tu ir nesusiprotėjo tos spermos išsaugoti kaip įrodymo. Užuot tai padariusi, ji valandų valandas raudojo duše ir kaip išmanydama mėgino nusiplauti savo išniekintą kūną. Tokia jaunos merginos reakcija visai nestebina, gal net atrodo savaime suprantama.

Krono balsas nežymiai sudrebėjo iš pasipiktinimo, tačiau Haris pamanė, kad tai suvaidinta ir veikiausiai advokatas tik bando parodyti, kaip įtikinamai toks liudijimas nuskambėtų teisme.

– Vis dėlto teismo medikai privalo keliais žodžiais įvertinti aukos psichinę būklę. Kalbu apie profesionalus, mačiusius daug lytinę prievartą patyrusių nukentėjusiųjų, ir dėl šios priežasties teisme jų parašytos ataskaitos bus labai reikšmingos. Patikėk, mano klientės psichinės būklės įvertinimas labai dera prie jos pareiškimo, – advokato veide šmėstelėjo kone apgailestavimo šypsenėlė. – Bet, prieš smulkiau aptardami visus

turimus įrodymus, įsitikinkime, kad apsvarstei mano pasiūlymą, Hūle. Jei nusprendei, kad teisingiausia sutikti su mano sąlygomis – ir visų labui tikiuosi, kad taip ir padarei, – aš paruošiau sutartį. Kuri, savaime suprantama, nebus paviešinta.

Iškalbingai žvilgčiodamas į lėtai galvą linguojantį Folkestadą, Kronas padavė Hariui juodą odinį aplanką.

Haris atvertė jį ir greit perskaitė A4 formato dokumentą.

– Mhm. Aš išeinu iš darbo Policijos mokykloje ir išsižadu bet kokios veiklos šioje mokymo įstaigoje ir bet kokių su policija susijusių pareigų. Ir jokiu būdu nemėginu pasikalbėti su Silje Gravseng arba apie ją užsiminti. Matau, kad man belieka pasirašyti.

– Tai visai nesudėtinga, tad jei apsvarstei ir teisingai nusprendei...

Haris linktelėjo. Pažvelgė į Silję Gravseng, kuri sėdėjo it mietą prarijusi, spoksojo į jį išblyškusi, be jokios išraiškos.

Arnoldas Folkestadas tyliai kostelėjo, ir Kronas atsisuko į jį, draugiškai nužvelgė ir įgudusiu judesiu nerūpestingai pasitaisė rankinį laikrodį. Arnoldas ištiesė geltoną aplanką.

– Kas čia? – paklausė Kronas, kilstelėjęs vieną antakį, tada paėmė, kas jam duodama.

– Mūsų sąlygos, – atsakė Folkestadas. – Kaip matysite, mes tikimės, kad Silje Gravseng tučtuojau išstos iš Policijos mokyklos, jokiu būdu neieškos darbo šioje įstaigoje ir nesieks jokių kitų su policija susijusių pareigų.

– Juokaujate...

– Ir jai jokiu būdu negalima mėginti susisiekti su Hariu Hūle.

– Nesuprantu.

– Mes savo ruožtu – atsižvelgdami į abi šalis – susilaikysime ir nepaduosime į teismą dėl šio neteisingo kaltinimo ir bandymo šantažuoti Policijos mokyklos dėstytoją.

– Tada viskas aišku, susitiksime teisme, – pareiškė Kronas, tikėdamasis, kad nuvalkiota frazė vis tiek bus paveiki. – Ir

nors abiem šalims toks sprendimas nepalankus, aš tikrai pasistengsiu, kad teisme laimėtų mano klientė.

Folkestadas patraukė pečiais.

– Bijau, kad teks mažumėlę nusivilti, Kronai.

– Pažiūrėsime, kas čia nusivils, – Kronas mikliai pakilo nuo kėdės ir užsisegė vienintelę švarko sagą, duodamas ženklą, kad jau skuba į kitą susitikimą, tačiau susidūrė su Hario žvilgsniu. Sustingo per pusę judesio, delsė. – Ką turite galvoje?

– Jei netingite, – paragino Folkestadas, – siūlau paskaityti dokumentus, pakištus po sutartimi.

Kronas vėl atsivertė aplanką. Pavartė. Skaitė.

– Kaip matote, – kalbėjo Folkestadas, – jūsų klientė lankė paskaitas, kuriose buvo dėstoma ir tai, kokios būna tipiškos išprievartavimo aukų psichologinės reakcijos.

– Tai nereiškia...

– Paprašysiu jūsų kol kas neprieštarauti ir atsiversti kitą puslapį, Kronai. Ten aptiksite kol kas neoficialų liudijimą, kurį parašė ir pasirašė studentas, stovėjęs visai šalia durų ir matęs, kaip panelė Gravseng išeina iš Policijos mokyklos. Jis pastebėjo, kad mergina atrodė veikiau įniršusi nei išsigandusi. Jis nepaminėjo suplėšytos suknelės. Atvirkščiai, jis teigė, kad ji atrodė išsipuošusi ir nesužalota. Taip pat prisipažino, kad įdėmiai ją nužvelgė, – Folkestadas atsisuko į Silję Gravseng. – Manau, nusipelnote pagyrimo...

Silję sėdėjo nė nekrustelėdama, bet be paliovos klapsėjo akimis, o jos skruostus užliejo raudonis.

– Toliau parašyta, kad, panelei Gravseng nuėjus, vėliausiai po minutės prie vaikino priėjo Haris Hūlė. Taigi jis negalėjo suspėti nusiprausti po dušu. Hūlė stovėjo su liudytoju visą laiką, kol atvykau aš ir nuvežiau jį pas ekspertus, kas aprašyta... – Folkestadas mostelėjo, – taip, kitame puslapyje.

Kronas perskaitė ir sudribo kėdėje.

– Ataskaitoje rašoma, kad ant Hario Hūlės kūno nebuvo rasta nieko, ko tikimasi rasti ant ką tiktai prievartavusio vyro.

Jokių odos dalelių po nagais, jokių aukos lytinių organų išskyrų ar plaukų nei ant rankų, nei ant lytinių organų. O tai prieštarauja panelės Gravseng teiginiams apie apdraskymą ir lytinį aktą. Ant Hūlės kūno nerasta žymių, bylojančių apie tai, kad ji kokiais nors būdais gynėsi. Rasti tik du plaukai ant ištirtų vyro drabužių, bet tai visai nestebina, kadangi ji buvo prie jo pasilenkusi, žiūrėkite trečią puslapį.

Kronas vartė dokumentus nepakeldamas akių. Žvilgsniu šoktelėdavo iki puslapio apačios, o po trijų sekundžių lūpos sudėliodavo keiksmažodį, ir Haris suvokė, kad tie mitai teisingi: nė vienas teisininkas visoje Norvegijoje nemoka perskaityti A4 formato lapo greičiau už Juhaną Kroną.

– Ir galų gale – pridūrė Folkestadas, – jei paskaitysite, kiek spermos išliejo Hūlė praėjus vos pusvalandžiui po tariamo išprievartavimo, rasite, kad keturis mililitrus. Per pirmąją ejakuliaciją paprastai išsiskiria nuo dviejų iki penkių mililitrų spermos. Jei po pusvalandžio įvyktų antroji ejakuliacija, išsiskirtų tik dešimt procentų pieš tai išlieto kiekio. Žodžiu, po panelės Gravseng paminėto laiko Hūlė nebūtų išliejęs tiek spermos.

Įsivyravusioje tyloje Haris girdėjo, kaip lauke supypsi automobilis, kažkas garsiai sušunka, tada nuskamba juokas ir pasipila keiksmažodžiai. Eismas sustojo.

– Tai visai nesudėtinga, – Folkestadas šypsojo į ūsą, – tad jei apsvarstėte ir teisingai nusprendėte...

Pasigirdo hidraulinis atleidžiamų stabdžių šnarpštimas. O tada girgžtelėjo kėdė. Siljė Gravseng žaibiškai pašoko, ir po akimirkos jai už nugaros trinktelėjo durys.

Kronas ilgai sėdėjo panarinęs galvą. Kai vėl ją pakėlė, akys įsmigo į Harį.

– Atsiprašau, – prabilo jis. – Galime suprasti, kad klientai meluoja gelbėdami savo kailį. Bet čia... Privalėjau geriau įvertinti padėtį.

Haris patraukė pečiais.

– Juk jos nepažįsti.

– Ne, – sutiko Kronas. – Bet pažįstu tave. *Turėčiau* pažinoti tave po šitiek metų, Hūle. Priversiu ją pasirašyti jūsų sutartį.

– O jei ji nepanorės?

– Paaiškinsiu, kas laukia tų, kurie pareiškia melagingus kaltinimus. Ir kas laukia tų, kuriuos oficialiai išmeta iš Policijos mokyklos. Ji juk ne kvaiša.

– Žinau, – sutiko Haris, atsiduso ir atsistojo. – Žinau.

Už langų vėl pajudėjo eismas.

Haris ir Arnoldas Folkestadas žingsniavo Karolio Jono gatve.

– Ačiū, – padėkojo Haris. – Bet man vis dar įdomu, kaip tu taip greitai susipratai?

– Jau teko patirti, kas yra OKAS, – nusišypsojo Arnoldas.

– Atsiprašau?

– Obsesinis-kompulsinis asmenybės sutrikimas. Kai tokią bėdą turintis žmogus užsispiria ką nors pasiekti, imasi bet ko. Pats veiksmas pasidaro svarbesnis už pasekmes.

– Žinau, kas tai per sutrikimas, mano bičiulis psichologas pranešė, kad ir aš pats beveik pasiekiau tokią būseną. Aš klausiu, kaip iškart susipratai, kad mums reikia susirasti liudytoją ir lėkti pas ekspertus.

Arnoldas Folkestadas tyliai sukikeno.

– Hari, nežinau, ar galiu tau pasakoti.

– Kodėl ne?

– Galiu pasakyti tik tiek, kad kadaise teko susidurti su panašia byla: dviem policininkams grėsė teismas, nes sumušė žmogų iki sąmonės netekimo. Bet jie ėmėsi veiksmų, panašių į mūsiškius, ir užbėgo nukentėjusiajam už akių. Vienas jų sudegino prieš juos surinktus įrodymus. To, kas liko, nepakako, ir nukentėjusiojo advokatas pasiūlė jam atsiimti kaltinimus, nes tai nieko gero nežadėjo. Tad pamaniau, jog čia bus kažkas panašaus.

– Arnoldai, kalbi taip, tarsi tikrai būčiau ją išprievartavęs.

– Atleisk, – nusijuokė Arnoldas. – Aš kone laukiau tokios situacijos. Ta mergina – tiksinti bomba. Po psichikos vertinimo testo jai neturėjo leisti pradėti šių studijų.

Jie žingsniavo Egertorgės aikšte. Hariui prieš akis iškilo vaizdiniai. Kitados gegužės mėnesį nušvitusi jaunystėje turėtos merginos šypsena. Gelbėjimo armijos kario lavonas priešais kalėdinės sriubos puodą. Miestas, kupinas prisiminimų.

– Tai kas gi tuodu policininkai?

– Abu užkopė labai aukštai.

– Tai dėl to ir nenori pasakoti? O tu irgi dalyvavai? Graužia sąžinė?

Arnoldas Folkestadas gūžtelėjo.

– Sąžinė turėtų graužti kiekvieną, kuris nesiryžta kovoti už teisingumą.

– Mhm. Policininkas, kuris smurtauja ir degina įkalčius? Tokių turime nedaug. Gal kartais kalbi apie pareigūną, vardu Trulsas Berntsenas?

Arnoldas Folkestadas nieko neatsakė, bet krūptelėjimas, supurtęs visą jo trumpą kresną kūną, buvo labai iškalbingas.

– Mikaelio Belmano šešėlis. Tą ir turi galvoje, sakydamas „aukštai“? – Haris nusispjovė ant asfalto.

– Hari, gal pakalbėkime apie ką nors kito.

– Taip ir padarykime. Eime, papietausime restorane „Schrøder“.

– „Schrøder“? Ar ten tiekia... eee... pietus?

– Ten gausime kotletų su duona. Ir ten tuščia.

– Nieko naujo, Nina, – tarė Haris padavėjai, ant stalo priešais juos padėjusiai du troškintais svogūnais užbertus apdegusius kotletus ant duonos riekių.

– Juk žinai, čia niekas nesikeičia, – nusišypsojo ji ir nuėjo.

– Taigi, Trulsas Berntsenas, – toliau kalbėjo Haris ir žvilgtelėjo per petį. Kvadratinėje patalpoje, kuri, nepaisant ilgamečio draudimo rūkyti, vis tiek trenkė dūmais, jie su Arnoldu

sėdėjo beveik vieni. – Manau, kad policijoje jis jau daug metų degina įkalčius.

– O? – Folkestadas įtariai žvelgė į dvėselieną priešais. – O Belmanas?

– Tuo metu jis vadovavo kovai su narkotikais. Žinau, kad susitarė su tokiu Rudolfu Asajevu, kuris prekiavo panašia į heroiną medžiaga fiolinu, – dėstė Haris. – Belmanas užtikrino Asajevui monopolį Osle. Mainais gavo tai, kad Osle sumažėjo kvaišalų prekeivių, mirtinų perdozavimų ir gatvėmis besišlaistančių narkomanų. Ir tada Belmanas sužibėjo.

– Taip labai, kad net užėmė policijos viršininko postą?

Haris nedrąsiai krimstelėjo kotleto ir gūžtelėjo pečiais, tarsi sakydamas „gal ir nieko".

– Ir kodėl niekam apie tai nepranešei? – Arnoldas Folkestadas atsargiai įsmeigė peilį į, kaip pats vylėsi, mėsą. Tada apsigalvojo ir pakėlė akis į Harį, kuris be jokios išraiškos žvelgė į jį ir be paliovos čiaumojo. – Vardan teisybės?

Haris nurijo. Popierine servetėle nusišluostė lūpas.

– Neturėjau įrodymų. Be to, jau nedirbau policininku. Tai buvo ne mano reikalas. Kaip ir dabar, Arnoldai.

– Štai kaip, – Folkestadas šakute pasmeigė mėsos gabalą ir pakėlęs tyrinėjo. – Gal tai ir ne mano reikalas, Hari, bet jei tu nesikiši ir nebesi policininkas, kodėl ekspertai tau atsiuntė Rudolfo Asajevo skrodimo ataskaitą?

– Mhm. Matei?

– Tik todėl, kad priėjęs prie pašto lentynėlių dažnai paimu ir tavo laiškus. Žinoma, ir dėl to, kad esu smalsuolis.

– Skanu?

– Dar neragavau.

– Valgyk. Nesikandžioja.

– Tu irgi, Hari.

Haris šyptelėjo.

– Jie patikrino už akies obuolio. Ten ir surado tai, ko ieškojome. Skylutę stambioje kraujagyslėje. Asajevui gulint be

sąmonės, kažkas galėjo paslinkti akies obuolį į šoną, tada į akies kamputį įsmeigti švirkšto adatą ir suleisti oro. Rezultatas – staigus apakimas ir krešulys smegenyse, kurio kilmės neįmanoma nustatyti.

– Dabar tikrai sužadinai apetitą, – nusivaipė Folkestadas ir padėjo šakutę į šalį. – Ar sakai, kad įrodei, jog Asajevą nužudė?

– Nea. Vis dar neįmanoma nustatyti krešulio susidarymo priežasties. Bet ta žymė tik parodo, kas *galėjo* nutikti. Suku galvą, kokiu būdu kažkas įsmuko į palatą. Budėjęs pareigūnas tvirtino, kad tuo metu, kai kažkas esą suleido oro, jis nematė nė gyvos dvasios. Nei gydytojų, nei pašalinių.

– Žmogžudystė užrakintame kambaryje?

– Arba kai kas paprastesnio. Galbūt pareigūnas pasitraukė iš posto arba užmigo. Visiškai suprantama, kad jis neprisipažino. O gal pats dalyvavo žmogžudystėje – tiesiogiai arba netiesiogiai.

– Jei jis pasitraukė iš posto arba užmigo, žmogžudystę tiesiog *pasisekė* įvykdyti. O tokia sėkme mes netikime, ar ne?

– Ne, Arnoldai, netikime. Bet iš posto jį galėjo išvilioti. Arba apsvaiginti.

– O gal jį papirko? Privalai pareigūną apklausti!

Haris papurtė galvą.

– Kodėl, po galais, ne?

– Pirma, nebesu policininkas. Antra, tas pareigūnas negyvas. Tai jis užsimušė tame automobilyje prie Drameno.

Haris linktelėjo tarsi pats sau, pakėlė puodelį ir gurkštelėjo.

– Po šimts! – Arnoldas pasilenkė į priekį. – O trečia?

Haris mostelėjo Ninai prašydamas sąskaitos.

– Ar sakiau, kad bus trečia?

– Tu pasakei „antra“. O ne „o antra“. Tarsi ketintum vardyti toliau.

– Tikrai. Reikės geriau pramokti norvegų kalbos.

Arnoldas pakreipė galvą. Ir bendradarbio akyse Haris įžvelgė klausimą. Jei šios bylos netirsi, kodėl man visa tai pasakoji?

– Nagi, valgyk, – paragino Haris. – Manęs laukia paskaita.

Saulė praslinko blankiu dangumi, švelniai niro link horizonto ir nudažė debesis oranžine spalva.

Trulsas Berntsenas sėdėjo automobilyje, klausėsi policijos radijo ryšio ir laukė, kol nusileis tamsa. Kol priešais stovinčiame name užsidegs šviesos. Užteks nors akimirką žvilgtelėti į Ūlą.

Kažkas vyksta. Jis suprato tai iš policininkų kalbos. Kažkas dedasi, jis girdėjo daugiau nei įprastą ramų bendravimą. Tik retkarčiais pasigirsdavo trumpi, energingai perduodami pranešimai, tarsi pareigūnams būtų liepta nepiktnaudžiauti radijo ryšiu. Svarbu ne tai, ką jie pasakė, o tai, ką nutylėjo. Kaip nutylėjo. *Staccato* sakiniai, veikiausiai pranešimai apie apsuptį ir transportą, neminint adresų, laiko ir vardų. Seniau policijos radijo stotelių dažnis Osle buvo ketvirtas pagal populiarumą, tačiau neseniai signalus užkodavo. Ir vis tiek šį vakarą jie kalba taip, tarsi bijotų kažką išduoti.

Štai ir vėl. Trulsas padidino garsą.

– Nulis vienas. Delta du nulis. Viskas ramu.

Greitojo reagavimo būrys „Delta“. Ginkluota operacija.

Trulsas paėmė žiūronus. Pažvelgė aukštyn į svetainės langus. Pamatyti ją naujajame name daug sunkiau. Trukdo terasa priešais pastatą. Kai Belmanai gyveno senajame name, jis galėdavo pasislėpti tarp medžių ir spoksoti tiesiai į svetainės langus. Matydavo, kaip ji sėdi ant sofos parietusi kojas. Basa. Kaip nuo veido braukia šviesias plaukų sruogas. Tarsi žinodama, kad ją stebi. Tokia graži, kad jį smaugdavo ašaros.

Dangaus spalva virš Oslo fjordo iš oranžinės virto raudona, paskui violetine.

Tą naktį, kai jis pastatė automobilį prie mečetės Okebergo kelyje, dangus buvo juodutėlis. Jis atėjo prie policijos biuro,

užsikabino savo tapatybės kortelę, jei kartais jį stebėtų budintys policininkai, tada atrakino atrijų ir laiptais nulipo žemyn iki įkalčių saugyklos. Atsirakino patalpą, mat turėjo prieš trejus metus pasidarytą rakto kopiją. Užsidėjo naktinio matymo akinius. Pradėjo jais naudotis po to, kai kartą, Asajevo nurodymu degindamas įkalčius, įjungė šviesą ir atkreipė sargo dėmesį. Jis veikė mikliai, pagal datą susirado dėžę, atidarė maišiuką su Kalsneso galvoje rasta 9 mm kulka ir skubiai sukeitė ją su ta, kurią ištraukė iš savo striukės kišenės.

Keisčiausia tai, kad jis jautė, jog toje patalpoje yra dar kažkas.

Jis stebėjo Ūlą. Ar ji irgi tai jaučia? Ar dėl to pakėlė akis nuo knygos ir stebeilijasi į langą? Tarsi kažką numanydama. Tai, kas jos laukia.

Jie vėl kalbėjosi per radijo stoteles.

Jis žinojo, apie ką jie kalba.

Suprato, ką planuoja.

25 skyrius

Didžioji diena ėjo į pabaigą.

Radijo stotelė tyliai sutraškėjo.

Gulėdama ant plono brezento Katrina Brat pasivertė ant kito šono. Vėl pakėlė žiūronus ir pažvelgė į namą Bergslijos kelyje. Tamsų ir tylų. Tokį jį stebi jau beveik visą parą.

Netrukus turėtų kažkas nutikti. Po trijų valandų prasidės kita diena. Ne ta diena.

Ją nukrėtė drebulys. Galėjo būti ir blogiau. Dieną temperatūra pakilo iki devynių laipsnių, nelijo. Bet nusileidus saulei atvėso ir ėmė kaustyti šaltis, nors ji ir apsimovė žieminius apatinius ir apsivilko pūkinę striukę, kuri, anot pardavėjo,

vertinama aštuoniais šimtais. Bet ne pagal europietišką skalę, o pagal amerikietišką. Jis aiškino kažką apie pašiltinimą. O gal apie plunksnas? Šiaip ar taip, dabar ji troško turėti ką nors šiltesnio nei aštuoni šimtai. Pavyzdžiui, vyrą, prie kurio galėtų priglusti...

Pačiame name tykančių pareigūnų nebuvo, jie nutarė nerizikuoti, kad kas nors nepamatytų jų įeinančių ar išeinančių. Net žvalgydami aplinką jie pastatė automobilius toli nuo čia ir apsidairyti ateidavo tik po du, apsivilkę civiliniais drabužiais.

Katrinai paskyrė vietą ant kalvelės Bergo miške, už „Deltos" būrio. Ji žinojo, kur pasaloje įsitaisę vyrai, bet net pro žiūronus ničnieko neįžvelgė. Žinojo ir tai, kad kiekvienas iš keturių snaiperių stebi jam paskirtą namo pusę, o vienuolika žmonių laukia pasiruošę šturmuoti namą ir iš ten, kur guli, pastatą pasieks per aštuonias sekundes.

Katrina vėl pažvelgė į laikrodį. Liko dvi valandos ir penkiasdešimt aštuonios sekundės.

Kiek jiems žinoma, pirmoji žmogžudystė buvo įvykdyta besibaigiant dienai, bet buvo sudėtinga nustatyti tikslų mirties laiką, kadangi kūnas buvo supjaustytas gabalais, kurių didžiausi svėrė daugiausia du kilogramus. Visgi kopijuojant nusikaltimus mirties laikas daugmaž sutapdavo su pirmosios žmogžudystės laiku, taigi ta aplinkybė, kad iki šiol dar nieko nenutiko, visai nestebino.

Debesys plaukė iš vakarų. Pranešė orą be kritulių, bet sutemus pablogėjo matomumas. Antra vertus, gal kiek atšils. Jai reikėjo pasiimti miegmaišį. Suvibravo Katrinos mobilusis. Ji atsiliepė.

– Kas vyksta? – skambino Beatė.

– Jokių naujienų, – atsakė Katrina ir pasitrynė sprandą. – Išskyrus tai, kad tikrai vyksta visuotinis atšilimas. Čia pilna uodų. Kovo mėnesį.

– Turi galvoje – mašalų?

– Ne, uodų. Tai yra... na, tokių labai daug Bergene. Ar su tavimi kas nors susisiekė?

– Ne, išskyrus sūrio skonio kukurūzų lazdeles, „Pepsi Max“ ir Gabrielį Birną. Klausyk, ar jis karštas, ar jau kiek per senas?

– Karštas. Žiūri „In Treatment“?

– Pirmą sezoną. Trečią diską.

– Nežinojau, kad leidiesi suviliojama kalorijų ir DVD. Mūvi sportinėmis kelnėmis?

– Plačiomis tamprėmis. Kai Tūlos nėra, šiek tiek pasilepinu.

– Gal nori susikeisti vietomis?

– Ne. Baigiu pokalbį, gal skambins princas. Pranešk naujienas.

Katrina padėjo mobilųjį šalia radijo stotelės. Pakėlė žiūronus ir nužvelgė kelią priešais namą. Iš esmės jis gali pasirodyti iš bet kur. Žinoma, gal nesiropš per tvoras abipus bėgių, kuriais ką tik pravažiavo tramvajus, bet jei artinsis nuo Užtvankos aikštės, gali ateiti per mišką kuriuo nors takeliu. Arba gali atsliūkinti per kaimynystėje vešančius Bergslijos kelio sodus, ypač dabar, kai ėmė debesuotis ir temti. Bet jei jis savimi pasitiki, kodėl gi neatėjus keliu? Kažkas senu dviračiu svyrinėdamas važiavo kalvon, gal neblaivus.

Įdomu, ką šįvakar veikia Haris.

Niekas niekada tiksliai nežino, ką jis veikia. Netgi sėdėdamas priešais jį. Paslaptingasis Haris. Kaip niekas kitas. Ne taip, kaip Bjornas Holmas, kurio širdį skaitai kaip atverstą knygą. Vakar prisipažino jai, kad laukdamas skambučio klausysis Merlo Hagardo įrašų. Valgys namie pagamintus briedienos maltinius iš Skrejos. O kai ji suraukė nosį, jis patikino, kad, po šimts, kai visa tai pasibaigs, jis pasikvies ją paskanauti mamos keptų briedienos maltinių su skrudintomis bulvytėmis ir apsups ją kantri muzikos *bakersfield sound* paslaptimis. Turbūt jis klausosi tik tokios muzikos. Nieko nuostabaus, kad vyrukas vienišas. Jai mandagiai atsisakius, atrodė, kad bendradarbis pasigailėjo savo pasiūlymo.

*

Trulsas Berntsenas važiavo Kvadratūra. Pastaruoju metu darė tai kone kasnakt. Jo automobilis lėtai riedėdavo pirmyn atgal, šen ir ten. Karalienės gatvė, Bažnyčios gatvė, Žemutinės Pilies gatvė, Škiperių gatvė, Muitinės gatvė. Tai jo miestas. Toks visada ir bus.

Iš radijo stotelės vėl pasigirdo balsai. Visi tie kodai buvo sugalvoti dėl jo, Trulso Berntseno. Kad jis nesuprastų. Ir tie mulkiai turbūt tikėjo, kad jiems sekasi, kad jis nesupranta. Bet jo taip lengvai neapmaus. Trulsas Berntsenas pataisė veidrodėlį, žvilgtelėjo į tarnybinį pistoletą, gulintį ant striukės, numestos ant priekinės sėdynės. Kaip visada, vėl viskas priešingai. Tai jis visus apmovė.

Ant šaligatvių išsirikiavusios moterys nekreipė į Trulsą jokio dėmesio. Jos atpažino automobilį, žinojo, kad Trulsas nemokės už jų paslaugas. Pasidažęs vaikinas, mūvintis gerokai per siauromis kelnėmis, kaip striptizo klube apsisuko apie stulpą su draudžiančiu stovėti ženklu, atkišo klubikaulį ir papūtė lūpas, o atsakydamas Trulsas iškėlė didįjį pirštą.

Toks įspūdis, kad tamsa sutirštėjo. Trulsas prisilenkė arčiau priekinio stiklo ir pažvelgė aukštyn. Iš vakarų plaukė debesys. Jis sustabdė automobilį prie raudono šviesoforo. Vėl pažvelgė į sėdynę. Jis nuolat juos maustė, netrukus vėl tai padarys. Tai jo miestas, niekas neįsiverš ir šito iš jo neatims.

Trulsas įmetė pistoletą į daiktadėžę. Žmogžudystės įrankis. Tai nutiko taip seniai, bet vis dar iškildavo jo veidas. Renė Kalsnesas. Silpnutis moteriškų bruožų vyrų mylėtojas. Trulsas tvojo per vairą. Po velnių, kada užsidegs žalia?

Pirmiausia jis trenkė jam policininko lazda.

Tada išsitraukė ginklą.

Net ir krauju pasruvusiame suknežintame veide Trulsas matė maldaujančią išraišką, girdėjo prašymą pasigailėti, primenantį šnypštimą iš pradurtos dviračio padangos. Bežodį. Beprasmį.

Trulsas įrėmė ginklą jam į tarpuakį, iššovė, matė, kaip kūnas sutrūkčioja tarsi kokiame filme. Tada paleido automobilį nuo skardžio ir nurūko. Kiek pavažiavęs keliu nušluostė policininko lazdą ir nusviedė į mišką. Miegamojo spintoje turėjo dar kelias. Kaip ir ginklų, naktinio matymo akinių, neperšaunamą liemenę, net ir „Märklin" šautuvą, nors visi manė, kad šis tebeguli policijos saugykloje.

Trulsas važiavo tuneliais link Oslo centro. Dešinieji politikai vadino neseniai išraustus tunelius gyvybiškai svarbiomis miesto arterijomis. Žaliųjų partijos atstovas atsikirto prilygindamas juos miesto žarnynui, irgi gyvybiškai svarbiam, bet juo visgi juda išmatos.

Jis važiavo šalutinėmis gatvėmis, sukiojosi sankryžose, kur kelio ženklai pagal Oslo tradiciją skirti tik vietiniams, antraip tapsi kelininkų patyčių auka. Pakilo aukščiau. Pateko į rytinį Oslą. Į savąją miesto pusę. Per radijo stotelę vėl kažkas sušneko. Vieną balsą užgožė dardėjimas. Tramvajus. Idiotai. Negi manė, kad jis neperpras jų vaikiškų kodų? Jie laukia Bergslijos kelyje. Prie geltono namo.

Haris gulėjo ant nugaros ir stebėjo lėtai link miegamojo lubų besirangančius dūmus. Trumpam išnyrančius veidus ir siluetus. Jis pažino juos. Galėjo visus išvardyti, vieną po kito. *Dead Policemen's Society.** Jam pūstelėjus siluetai išnyko. Jis priėmė sprendimą. Dar pats nežinojo, ką tiksliai nusprendė, bet žinojo, kad tai viską pakeis.

Kelias akimirkas bandė įtikinti save, kad tai ne taip jau rizikinga, kad jis perdeda, bet jis daug metų kentėjo nuo alkoholizmo, tad neapsikvailins, nenuvertins ir nepatikės, jog nieko dramatiško nenutiks. Kai ištars tuos žodžius, jo santykiai su šalia gulinčia moterimi pasikeis visam laikui. Jis baiminosi. Pasvarstė, kaip tai pasakyti. Dabar arba niekada.

* Mirusių policininkų draugija. (Angl.)

Jis įkvėpė, bet Rakelė užbėgo jam už akių.

– Ar galiu užsitraukti? – prisiglausdama sumurmėjo ji.

Nuoga oda buvo įkaitusi kaip koklinė krosnis, ir šios šilumos Haris imdavo ilgėtis pačiomis netikėčiausiomis akimirkomis. Po antklode neslūgo karštis, nors kambarys priminė ledainę. Balta patalynė, visada balta patalynė. Niekas kitas taip nepritraukia šalčio.

Jis ištiesė jai „Camel" cigaretę. Stebėjo, kaip Rakelė ją sugraibo, kaip tamsoje įdumba jos skruostai, kaip ji prisimerkusi šnairuoja į cigaretę, tarsi manydama, kad saugiausia nenuleisti nuo jos akių. Haris galvojo apie viską, ką turi.

– Ar rytoj nuvežti tave į oro uostą? – paklausė jis.

– Nebūtina.

– Žinau. Bet pirma paskaita prasideda vėliau.

– Tada nuvežk, – ji pabučiavo Harį į skruostą.

– Yra dvi sąlygos.

Rakelė apsivertė ant šono ir klausiamai jį nužvelgė.

– Pirmoji – niekada nesiliauk rūkiusi kaip paauglė vakarėlyje.

Ji tyliai sukikeno.

– Pasistengsiu. O kokia antroji?

Haris nurijo. Žinodamas, kad tai gali būti paskutinė džiugi akimirka jo gyvenime.

– Aš tikiuosi...

Šūdas, šūdas.

– Aš ketinu sulaužyti pažadą, – tarė jis. – Tą, kurį visų pirma daviau sau, bet bijau, kad jis turi įtakos ir tau.

Jis veikiau pajuto nei išgirdo, kaip tamsoje pasikeičia jos kvėpavimas. Padažnėja, sutrūkčioja. Kaip įsibrauna baimė.

Katrina nusižiovavo. Žvilgtelėjo į laikrodį. Žalsva blizganti rodyklė skaičiavo sekundes. Nė vienas iš andai bylą tyrusių pareigūnų nepranešė sulaukęs skambučio.

Slenkant paskutinėms minutėms turėtų kilti įtampa, bet nutiko atvirkščiai, ir ji jau kovojo su nusivylimu, iš paskutiniųjų stengėsi galvoti apie ką nors malonaus. Apie šiltą vonią, kurion panirs grįžusi namo. Apie lovą. Apie kavą anksti ryte, apie naują dieną ir naujas galimybes. Nes tokių visada būna, turi būti.

Trečiajame žiede šmėkščiojo automobilių šviesos, ten virė nenumaldomas miesto gyvenimas. Debesims ant mėnulio užtraukus uždangą, tamsa sutirštėjo. Versdamasi ant kito šono, Katrina sustingo. Garsas. Trakštelėjimas. Šakelė. Štai.

Ji sulaikė kvėpavimą ir įsiklausė. Jai paskirtą vietą supo tankūs krūmynai ir medžiai, – juk labai svarbu, kad jos nesimatytų nuo takų, kuriais jis gali atsėlinti. Bet ant takų šakelės nesimėto.

Dar vienas trakštelėjimas. Šįkart kiek arčiau. Katrina nesąmoningai prasižiojo, tarsi kraujagyslėse ūžtelėjus kraujui imtų stigti deguonies.

Ji ištiesė ranką link radijo stotelės. Bet jos nepasiekė.

Jis turbūt priartėjo žaibiškai, tačiau kvėpavimas, kurį Katrina pajuto prie kaklo, buvo tolygus, o šnabždesys prie ausies ramus ir beveik džiaugsmingas.

– Kas vyksta?

Katrina atsisuko į vyrą ir pratisai šnypšdama iškvėpė.

– Nieko.

Mikaelis Belmanas čiupo jos žiūronus ir nukreipė juos į namą.

– „Delta“ susibūrė dviejose vietose prie tramvajaus bėgių, ar ne?

– Taip. Kaip?..

– Gavau vykdomos operacijos žemėlapį, – tarė Belmanas. – Taip ir suradau šį stebėjimo postą. Turiu pripažinti, kad gerai užsislaptinai, – jis pliaukštelėjo sau per kaktą. – Nieko sau. Mašalai kovo mėnesį.

– Uodai, – pataisė Katrina.

– Neteisingai, – pareiškė Mikaelis Belmanas, vis dar pridėjęs žiūronus prie akių.

– Na, mes abu teisūs. Mašalai irgi uodai, tik daug mažesni.

– Tu klysti dėl to, kad...

– Kai kurie yra tokie maži, kad čiulpia kraują ne iš žmogaus, o iš kitų vabzdžių. Arba, tiksliau, siurbia jų kūnų skysčius, vabzdžiai gi neturi...

– ...nieko nevyksta. Prie namo sustojo automobilis.

– Tik pamanyk, jei būtum uodas pelkėje, kas jau ir taip yra pakankama blogybė, o galiausiai tave dar suėstų kitas uodas, – Katrina suvokė, kad plepa, nes nervinasi, tačiau nesuvokė, kas kelia jai nerimą. Gal ta aplinkybė, kad Belmanas – policijos viršininkas?

– Kažkas išlipo ir artinasi prie namo, – tarė Belmanas.

– Tai reikštų, kad gyvenime tikrai kažko prisidirbai... – Sutraškėjo radijo stotelė, bet Katrina tiesiog negalėjo sustoti. – O jeigu uodas... Ką pasakei?

Ji čiupo iš Belmano žiūronus. Policijos viršininkas ar ne, šis postas paskirtas jai. Tikrai. Katrina stebėjo, kaip gatvės žibintų šviesoje pro vartelius įeina žmogus ir žvyruotu keliuku žingsniuoja prie laiptų ir durų. Vilki raudonus drabužius ir nešasi kažką, ko jai nepavyksta įžiūrėti. Katrinai išdžiūvo burna. Tai jis. Tai vyksta. Tai vyksta *dabar*. Ji čiupo mobilųjį telefoną.

– Nelaužau to pažado lengva širdimi, – pabrėžė Haris. Spoksojo į jam grąžintą cigaretę. Tikėjosi, kad šios pakaks vieną kartą giliai užsitraukti. To jam prireiks.

– O koks tas pažadas? – pasigirdo tylus Rakelės balsas. Bejėgiškas. Vienišas.

– Tai pažadas, kurį daviau pats sau, – tarė Haris ir apžiojo filtrą, įtraukė, pajuto paties cigaretės galiuko prieskonį ir

dūmą, kurio skonis pabaigoje visai kitoks, – kad niekada neprašysiu už manęs tekėti.

Stojusioje tyloje Haris klausėsi, kaip belapius medžius tarsi suklususią, susidomėjusią, sukrėstą žiūrovų minią košia vėjas.

Tada nuskambėjo jos atsakymas. Tarsi trumpas pranešimas per radijo stotelę.

– Pakartok.

Haris kostelėjo.

– Rakele, ar tekėsi už manęs?

Vėjo gūsis nurimo. Įsiviešpatavo tyla ir ramybė. Naktis. Jos gaubiami – Haris ir Rakelė.

– Ar mane erzini? – moteris kiek atšlijo.

Haris užsimerkė. Pajuto, kad krinta.

– Nejuokauju.

– Tikrai?

– Kam man juokauti? Ar tu *nori*, kad juokaučiau?

– Visų pirma, Hari, tavo humoro jausmas tikrai nekoks.

– Sutinku.

– Visų antra, man reikia galvoti apie Olegą. O tau irgi.

– Mieloji, ar nesupranti, kad noriu tave vesti ir dėl Olego?

– Trečia, net jei ir norėčiau susituokti, tektų sutvarkyti tiek teisinių reikalų. Mano namas...

– Galvojau apie atskirus būstus. Kad mane kur galai, jei visą savo turtą pateikčiau tau ant sidabrinio padėkliuko. Daug žadėti negaliu, bet užtikrinčiau pačias lengviausias skyrybas pasaulyje.

Ji sukikeno.

– Bet Hari, mums ir dabar gera kartu, ar ne?

– Taip, mes turime ką prarasti. O ketvirta?

– O ketvirta, Hari, peršamasi ne taip. Tik ne lovoje su cigarete.

– Ar nori, kad atsiklaupčiau? Tada pirmiausia turiu apsimauti kelnes.

– Taip.

– Taip, apsimauti kelnes? Ar taip, aš?..

– Taip, tu kvailiuk! Taip! Noriu tekėti už tavęs.

Haris sureagavo nesąmoningai, kaip ilgametę patirtį turintis policininkas. Nusisuko ir žvilgtelėjo į laikrodį. Vienuolika po vienuoliktos vakaro. Tarsi įsimindamas laiką, kurį reikės paminėti ataskaitoje. Kada jie atvyko į nusikaltimo vietą, kada sulaikytas įtariamasis, kada nuaidėjo šūvis.

– O Dieve, – išgirdo jis murmant Rakelę. – Ką aš sakau?

– Laikas, kai dar leidžiama atsiimti savo žodžius, baigiasi po penkių sekundžių, – pareiškė Haris ir atsisuko į Rakelę.

Jos veidas priartėjo, ir Haris matė tik dideles, kupinas svaigulio spindinčias jos akis.

– Laikas baigėsi, – tarė ji. Tada pridūrė: – Ir kas gi čia per šypsenėlė?

Ir tada Haris pajuto pats – jis buvo išsišiepęs iki ausų.

Beatė gulėjo ant sofos, kojas susidėjusi ant ranktūrio, ir stebėjo, kaip ant kėdės nerangiai pasimuisto Gabrielis Birnas. Jai šovė mintis, kad viskas dėl blakstienų ir airiško akcento. Blakstienos kaip Mikaelio Belmano, tarimas kaip poeto. Vyras, su kuriuo ji susitikinėja, negali pasigirti nė vienu iš šių dalykų, bet ji nesuko dėl to galvos. Visgi jis kažkoks keistas. Visų pirma jis nejaučia saiko ir nesupranta, kodėl negali užsukti, jei ji namuose viena. Taip pat kelia nerimą jo praeitis. Vyriškis pripasakojo visokių istorijų, ir Beatė pamažu pastebėjo, kad šis bei tas nesutampa.

Gal čia nieko nuostabaus: norint padaryti gerą įspūdį galima šiek tiek sutirštinti spalvas.

Antra vertus, turbūt *jai pačiai* kažkas negerai. Ji juk naršė internete ir ieškojo informacijos apie jį. Ir nieko nerado. Tada paguglino apie Gabrielių Birną. Susidomėjusi skaitė, kad iš pradžių aktorius dėjo akis pliušiniams meškiukams. Ir tada rado tai, ko išties ieškojo. Sutuoktinė – Elena Barkin (1988–1999). Sekundėlę Beatė pamanė, kad Gabrielis yra našlys,

paliktas, vienas kaip ir ji, bet tada susiprato, kad veikiausiai kalbama apie santuokos pabaigą. Ir jei taip, Gabrielis yra vienišas ilgiau nei ji. O gal „Vikipedijos“ žinios pasenusios?

Ekrane nevaržomai flirtavo pacientė. Bet Gabrielis nesileido apkvailinamas. Jis šyptelėjo, atrodė susirūpinęs, įsmeigė į ją švelnumo kupinas akis ir pasakė kažką nereikšmingo, kas iš jo lūpų nuskambėjo kaip Jeitso eilėraštis.

Ant stalo blykstelėjo šviesa, ir Beatei apmirė širdis. Jos mobilusis. Kas gi čia? Galbūt jis, Valentinas. Ji pakėlė telefoną, patikrino, kas skambina. Atsiduso.

– Klausau, Katrina.

– Jis čia.

Susijaudinimas bendradarbės balse išdavė, kad tai tiesa, kad jaukas prarytas.

– Sakyk...

– Jis stovi ant laiptų.

Ant laiptų! Tai daugiau nei prarytas jaukas. Jie pagavo žuvį. Jėzau, juk apsuptas visas namas.

– Jis tiesiog stovi ten, delsia.

Beatė išgirdo tolėliau iš radijo stotelės ataidinčius balsus. Sučiupkit jį dabar, sučiupkit jį dabar. Katrina tarsi atsiliepė į jos maldas:

– Duotas nurodymas pradėti operaciją.

Beatė išgirdo iš toli sklindantį balsą. Šis buvo girdėtas, bet ji nepažino, kas kalba.

– Jie šturmuoja namą, – pranešė Katrina.

– Prašom išsamiau.

– „Delta“. Visi apsirengę juodai. Automatiniai ginklai. O Dieve, kaip jie lekia...

– Mažiau spalvų, daugiau turinio.

– Keliuku bėga keturi vyrai. Apakina jį šviesomis. Kiti slepiasi, laukia ir tikrina, ar jis atėjo vienas. Jis numeta tai, ką laikė rankose.

– Ar jis turi gink?..

Šaižus veriantis garsas. Beatė sudejavo. Durų skambutis.

– Nespėtų išsitraukti. Jie jau užpuolė. Pargriovė jį ant žemės.

– *Yes!*

– Turbūt jį apieško. Kažką pakelia.

– Ginklą?

Vėl sučirškė durų skambutis. Ilgas ir garsus signalas.

– Panašu į nuotolinio valdymo pultelį.

– Oi! Bomba?

– Nežinau. Bet jis vis tiek sučiuptas. Jie duoda ženklą, kad padėtis valdoma. Palauk...

– Turiu atidaryti duris. Paskambinsiu vėliau.

Beatė pašoko nuo sofos. Nubėgo prie durų. Svarstė, kaip jam išaiškinti, kad taip negalima. Jei ji pasakė, kad nori būti viena, vadinasi, taip ir yra.

Darydama duris Beatė pagalvojo, kiek daug jai pavyko pasiekti. Kadaise ji buvo tyli, kukli, dėl kitų besiaukojanti mergina, lankiusi tą pačią Policijos mokyklą kaip ir jos tėvas, o dabar tapo moterimi, kuri ne tik žino, ko nori, bet ir tai, kaip visko pasiekti. Teko nueiti ilgą ir kartais labai nelengvą kelią, bet vertėjo žengti kiekvieną žingsnį.

Ji pažvelgė į žmogų priešais. Jos tinklainę pasiekė nuo vyro veido atsispindinti šviesa, pavirto signalais ir nusiuntė informaciją į *fusiform gyrus*.

Ji girdėjo, kaip už nugaros prabyla Gabrielis Birnas. Beatei pasirodė, kad jis sako:

– *Don't panic.*[*]

Tada jos smegenys atpažino veidą priešais.

Haris jautė, kaip artėja orgazmas. Jo paties. Apima saldus skausmas, įsitempia dubens ir nugaros raumenys. Jis atsikratė vaizdinio ir atsimerkė. Pažvelgė į Rakelę, įsmeigusią į jį

[*] Tik nepanikuok. (Angl.)

stiklines akis. Į jai ant kaktos išpampusias kraujagysles. Jam stumtelint jos kūnas ir veidas sutrūkčiodavo. Atrodė, kad ji bando kažką pasakyti. Ir jis susiprato, kad tai nėra kenčiantis ir kaltinantis žvilgsnis, kurį jis pamatydavo prieš jai pasiekiant viršūnę. Tai – kažkas kito, jos akyse plito siaubas, kurį jis matė tik vieną kartą gyvenime, irgi šiame kambaryje. Haris suvokė, kad abiem rankom sučiupusi jo riešą Rakelė bando atplėšti jo ranką sau nuo kaklo.

Jis delsė. Pats nežinojo kodėl, bet gniaužtų neatleido. Jautė jos kūno pasipriešinimą, matė, kaip ji išverčia akis. Tada paleido.

Girdėjo, kaip ji švokšdama įkvepia oro.

– Hari... – jos balsas skambėjo kimiai, neatpažįstamai, – ką darai?

Jis pažvelgė į moterį. Atsakymo neturėjo.

– Tu... – ji užsikosėjo, – tu negali laikyti taip ilgai!

– Atleisk, – atsiprašė jis. – Visai užsimiršau.

Tada Haris pajuto, kaip sukyla. Ne orgazmas, bet kažkas panašaus. Skausmas krūtinėje, apimantis visą gerklę ir plotą už akių obuolių.

Jis sukniubo greta jos. Ant veido užsidėjo pagalvę. Jautė, kaip veržiasi ašaros. Nusirito ant šono, tolyn nuo Rakelės, giliai alsavo, kovojo su grauduliu. Kas, po velnių, su juo darosi?

– Hari?

Jis neatsakė. Neįstengė.

– Hari, ar kas nors negerai?

Jis papurtė galvą.

– Tiesiog pavargau, – sumurmėjo jis į pagalvę.

Pajuto, kaip Rakelė priglaudžia ranką jam prie kaklo, švelniai paglosto, tada uždeda ranką ant krūtinės ir prisišlieja jam prie nugaros.

Ir jam tvoskė mintis, kuri, žinojo, anksčiau ar vėliau turėjo jį perverti: kaip jis gali taip mylimo žmogaus prašyti dalytis savo gyvenimu su tokiu kaip jis?

*

Katrina gulėjo prasižiojusi ir per radijo stotelę klausėsi karštligiško pokalbio. Jai už nugaros keikėsi Mikaelis Belmanas. Ant laiptų stovėjęs vyrukas rankoje laikė ne nuotolinio valdymo pultelį.

– Tai mokėjimo kortelių skaitytuvas, – nuskambėjo pridususio žmogaus balsas.

– O kas krepšyje?

– Pica.

– Pakartok.

– Tas nelaimėlis – picų išvežiotojas. Sako, kad dirba „Pizzaekspressen". Prieš keturiasdešimt penkias minutes gavo užsakymą pristatyti šiuo adresu picą.

– *OK*, patikrinsime.

Mikaelis Belmanas pasilenkė ir paėmė stotelę.

– Kalba Belmanas. Jis pasiuntė šį vaikį į minų lauką. O tai reiškia, kad pats yra kažkur netoliese, kad stebi, kas vyksta. Ar turime šunų?

Tyla. Traškesys.

– Kalba U05. Šunų nėra. Galime atsivežti per penkiolika minučių.

Belmanas tyliai nusikeikė, tada vėl nuspaudė pokalbio mygtuką.

– Atsivežkit. Taip pat atsiųskit sraigtasparnį su prožektoriais ir termokamera. Patvirtinkit.

– Supratau. Reikalingas sraigtasparnis. Bet nemanau, kad jame yra termokamera.

Belmanas užsimerkė, sušnabždėjo „idiotas".

– Yra. Jame yra įmontuotos šilumos šaltinį aptinkančios kameros, tad jei jis miške, jį rasime. Lai visas būrys pasiskirsto miško šiaurėje ir vakaruose. Jei jis bėgs, pasileis tomis kryptimis. U05, koks tavo mobiliojo numeris?

Belmanas atleido kalbėjimo mygtuką ir davė ženklą Katrinai, laikančiai paruoštą mobilųjį. Ji greit suspaudė U05 diktuojamus skaičius ir padavė telefoną Belmanui.

– U05? Falkeidai? Klausyk, šitą mūšį mes jau pralaimėjome. Ir kadangi neturime tiek pareigūnų, kad naršytume po visą mišką, pabandykime štai ką. Kadangi jis tikrai įtarė, jog būsime čionai, gali klausytis mūsų dažnio. Tiesa, kad neturime termokameros, bet jei dabar jis mano, kad turime ir pasklisime vakaruose bei rytuose, tada... – Belmanas klausėsi. – Būtent. Paskirstyk savo vyrams pozicijas rytinėje pusėje. Bet kelis palik ir čia, jei kartais jis ateitų prie namo pasidairyti.

Belmanas nutraukė ryšį ir atidavė telefoną.

– Ką manai? – paklausė Katrina.

Ekranas užtemo, ir atrodė, kad baltos pigmentinės dėmės Belmano veide tamsoje skleidžia pulsuojančią šviesą.

– Manau, – atsiliepė Belmanas, – kad mus apmovė.

26 skyrius

Jie išvyko iš Oslo septintą valandą.

Prasidėjo į priešingą pusę važiuojančio transporto grūstis, automobiliai stovėjo tylūs, tarsi sustingę. Tyla viešpatavo ir jų automobilyje, mat abu laikėsi seno susitarimo: iki devynių ryto neverta aušinti burnos.

Važiuojant mokamu kelio ruožu pabiro smulkūs lietaus lašeliai, ir langų valytuvai juos veikiau sugerdavo nei nubraukdavo.

Haris įjungė radiją, pasiklausė dar vienų žinių, bet ir vėl nieko svarbaus neišgirdo. Apie tai turėtų būti parašyta kiekviename tinklaraštyje ir trimituojama per visas rytines žinias. Suėmimas Berge, pranešimas, kad sulaikytas su policininkų

žmogžudystėmis susijęs įtariamasis. Po sporto naujienų ir informacijos apie Norvegijos rungtynes su Albanija uždainavo Pavarotis su kažkokia popmuzikos žvaigžde, ir Haris iš karto išjungė radiją.

Važiuojant per Karihaugeno kalvas Rakelė, kaip visada, uždėjo ranką ant pavarų svirtį suėmusios Hario rankos. Haris laukė, kol ji prabils.

Netrukus jie išsiskirs visai darbo savaitei, o apie jo praeitos nakties pasiūlymą Rakelė neužsiminė nė puse lūpų. Ar ji abejoja? Ji niekad netauzija nieko, ko išties negalvoja. Pasukus į Lioreno mišką Harį persmelkė mintis: gal ji mano, kad gailisi *jis*? Ir jei abu elgsis kaip niekur nieko, viską nutylės, tai ir toliau gyvens, tarsi nieko nebūtų nutikę. Blogiausiu atveju tai liks prisiminimuose kaip absurdiškas sapnas. Velnias, gal jam tikrai prisisapnavo? Tais laikais, kai rūkė opiumą, jis pasakodavo žmonėms apie įvykius, tikėjo jų tikrumu ir susilaukdavo klausiamų žvilgsnių.

Sukdamas link Lilestriomo jis sulaužė susitarimą.

– Gal birželį? Dvidešimt pirma diena yra šeštadienis.

Jis žvilgtelėjo į moterį, bet ši tik nusisuko ir įsižiūrėjo į laukus pakelėje. Tyla. O, šūdas, ji gailisi. Ji...

– Birželis tinka, – atsakė Rakelė. – Bet esu įsitikinusi, kad dvidešimt pirma yra penktadienis, – jos balse nuskambėjo juoko gaidelės.

– Kelsime dideles ar?..

– O gal tik mes ir liudininkai?

– Manai?

– Spręsk tu, bet ne daugiau kaip dešimt žmonių. Antraip neužteks indų. Ir jei abu pasikviesime po penkis žmones, vis tiek ateis visi, įtraukti į tavo kontaktų sąrašą.

Jis nusijuokė. Gal būtų ir neblogai.

– Ir jei ketini kviesti Olegą būti vyriausiuoju pabroliu, žinok, kad jis užsiėmęs, – priminė ji.

– Aišku.

Haris pastatė automobilį prie išvykimo salės durų ir dar neuždaręs bagažinės pabučiavo Rakelę.

Važiuodamas atgal jis paskambino Eisteinui Eikelandui. Vienintelis Hario vaikystės draugas, prasigėręs taksi vairuotojas, visada kalbėdavo taip, tarsi būtų įkaušęs. Haris nė nežinojo, kaip skamba blaivaus bičiulio balsas.

– Pabroliu? Velnias, Hari, esu sujaudintas. Ir tu prašai *manęs*? Velnias, tuoj susigraudinsiu.

– Birželio dvidešimt pirmąją. Ar turi tai dienai planų?

Tarsi išgirdęs pokštą Eisteinas sukrizeno. Juokas virto kosuliu. O kosulį užgožė butelio kliuksėjimas.

– Esu sujaudintas, Hari. Bet turiu atsisakyti. Tau reikia tokio, kuris tiesiai išstovėtų bažnyčioje ir per šventinius pietus aiškiai tartų žodžius. O man reikia šalia sėdinčios gražuolės, laisvai besiliejančio alkoholio ir gyvenimo, kurio neslegia jokia atsakomybė. Pažadu, kad vilkėsiu gražiausią savo kostiumą.

– Melagis. Eisteinai, tu niekada nevilki kostiumo.

– Tai dėl to jie išlieka beveik kaip nauji. Mažai naudoti. Visai kaip tavo bičiuliai, Hari. Galėtum retkarčiais paskambinti.

– Gal ir galėčiau.

Jie baigė pokalbį, ir pakeliui į miesto centrą spūstyse užstrigęs Haris svarstė, kas iš jo trumpo sąrašo galėtų tapti vyriausiuoju pabroliu. Tebuvo vienas kandidatas. Jis paskambino Beatei Len. Po penkių sekundžių įsijungus balso paštui paliko žinutę.

Automobilių virtinė judėjo sraigės greičiu.

Jis surinko Bjorno Holmo numerį.

– Labuks, Hari.

– Ar Beatė darbe?

– Šiandien jai išeiginė.

– Beatei? Ji niekada neima išeiginių. Peršalo?

– Nežinau. Vakar parašė Katrinai žinutę. Susirgo. Ar girdėjai apie Bergą?

– O, visai pamiršau, – pamelavo Haris. – Na?

– Jis nepasirodė.

– Gaila. Darbuokitės toliau. Bandysiu ieškoti jos namie.

Haris baigė pokalbį ir paskambino Beatei į fiksuotojo ryšio telefoną. Dvi minutes bergždžiai laukęs atsakymo pažvelgė į laikrodį. Iki paskaitos marios laiko, be to, Opsalas juk pakeliui. Privažiavęs Helsfyro rajoną Haris pasuko.

Beatė paveldėjo namą iš savo mamos. Pastatas priminė Hariui jo gimtuosius namus Opsale, kur prabėgo vaikystė: tipiškas medinis šeštojo dešimtmečio namukas, dėžutė klestinčiai vidurinei klasei, įtikėjusiai, kad obelų sodai skirti ne vien turtingiesiems.

Viską gaubė tyla, kurią trikdė tik nuo vienos šiukšlių dėžės prie kitos riedančio šiukšliavežio burzgimas. Visi išėję į darbą, mokyklą, darželį. Haris pastatė automobilį, žengė pro vartelius, apėjo prie tvoros prirakintą vaikišką dviratuką, juodų maišų prigrūstą šiukšlių konteinerį, sūpuokles, užbėgo laiptais ir išvydo porą jam matytų „Nike" sportbačių. Tada nuspaudė skambučio mygtuką, kyšantį po keramine lentele su Beatės ir jos dukters vardais.

Palaukė.

Vėl paspaudė.

Pirmame aukšte buvo praviras langas. Haris įtarė, kad vienname iš miegamųjų. Pašaukė Beatę vardu. Gal jo balsą užgožia plieninis artėjančio šiukšliavežio stūmoklis, garsiai maigantis ir grūdantis šiukšles?

Jis paklibino duris. Atrakintos. Įėjo. Stovėdamas pirmame aukšte šūktelėjo. Jokio atsako. Haris nebegalėjo nepaisyti augančio nerimo, kuris, žinojo, apėmė jau senokai.

Nuo tada, kai nieko neišgirdo per žinias.

Nuo tada, kai ji neatsiliepė.

Jis nuskubėjo viršun, apėjo visus kambarius.

Tuščia. Nesujaukta.

Nubėgo žemyn ir pasuko į svetainę. Stovėjo tarpduryje ir dairėsi po kambarį. Žinojo, kodėl iškart nežengia vidun, bet nenorėjo šios minties įvardyti garsiai.

Nenorėjo pripažinti sau, kad apžvelgia galimą nusikaltimo vietą.

Kartą jis jau lankėsi čia, ir jam pasirodė, kad kambaryje labai tuščia. Gal dėl rytinės šviesos, o gal tiesiog todėl, kad čia nėra Beatės. Jo žvilgsnis užkliuvo už stalo. Mobilusis.

Jis išgirdo save iškvepiant ir suvokė, kaip jam palengvėjo. Gal ji išlėkė į parduotuvę, paliko mobilųjį, net nepasivargino užrakinti durų. Gal į vaistinę aspirino ar dar ko nors. Taip, turbūt taip ir yra. Haris pagalvojo apie „Nike" sportbačius ant laiptų. Na ir kas? Moterys turi daugiau nei vieną porą batų. Jei jis palauks dar kelias minutes, ji sugrįš.

Haris mindžikavo. Sofa atrodė viliojančiai, bet jis vis tiek nežengė vidun. Nužvelgė grindis. Po kavos staleliu prieš televizorių grindys buvo kiek šviesesnės.

Akivaizdu, kad ji nuėmė kilimą.

Neseniai.

Haris pajuto, kaip po marškiniais dilgsi oda, tarsi jis išsirengęs ir prakaituotas voliotųsi ant žolės. Pritūpė. Nuo parketo grindų sklido amoniako kvapas. Jei jis neklysta, medinėms grindims amoniakas netinka. Haris atsistojo, išsitiesė. Koridoriumi nuėjo į virtuvę.

Tuščia, švaru.

Atidarė aukštą spintelę prie šaldytuvo. Regis, šeštajame dešimtmetyje statytuose namuose buvo tiksliai suplanuota, kur ką laikyti: maistą, įrankius, svarbius dokumentus ir, šiuo atveju, valymo priemones. Spintelės apačioje stovėjo kibiras, ant jo krašto kabėjo tvarkingai sulankstytas skuduras. Pirmoje lentynoje gulėjo trys dulkių šluostės, viena nauja ir viena praplėšta baltų šiukšlių maišų pakuotė. Butelis žaliojo muilo „Krystal". Skardinė poliruoklio „Bona". Jis pasilenkė ir paskaitė aprašymą.

Parketui. Be amonio.

Haris lėtai išsitiesė. Stovėjo ramiai, klausėsi. Uodė orą.

Jautėsi sustabarėjęs, bet bandė sugerti ir įsiminti viską, ką mato. Pirmasis įspūdis. Savo paskaitose jis be paliovos pabrėždavo, kad dažniausiai nusikaltimo vietoje svarbiausias ir teisingiausias būna pirmasis įspūdis, kai renki informaciją, kai pojūčiai vis dar aštrūs, neužgožti ir neužginčyti sausų faktų, kuriuos pateikia ekspertai.

Haris užsimerkė, mėgino išgirsti, ką jam kužda namas, kokias detales jis praleido. Detales, kurios atskleistų tai, kas jam rūpi.

Bet jei namas ir prabilo į jį, viską nustelbė pro praviras laukujes duris besiveržiantis šiukšliavežio triukšmas. Haris girdėjo šiukšlininkų šūkavimą, atidaromus vartelius, linksmą juoką. Jokių rūpesčių. Tarsi nieko nebūtų nutikę. O gal nieko ir nenutiko? Gal Beatė netrukus grįš, šniurkščiodama nosimi ir muturiuodama kaklą šaliku, nušvis, nustebs, apsidžiaugs jį pamačiusi. Tada nustebs ir apsidžiaugs dar labiau, nes Haris paprašys jos būti liudininke Rakelės ir jo vestuvėse. Ji nusijuoks ir išraudonuos kaip aguona, kas nutinka visada, vos kam nors į ją pažvelgus. Kitados ta mergaitė užsidarydavo tarp keturių sienų „House of pain“* vadinamoje vaizdo medžiagos peržiūros patalpoje policijos biure, sėdėdavo ten po dvylika valandų be jokios pertraukos ir tiksliai atpažindavo kaukėtus bankų plėšikus, nufilmuotus stebėjimo kamerų. Paskui ji tapo Kriminalinių ekspertizių tarnybos vadove. Visų mėgstama. Haris nurijo.

Primena kalbą per laidotuves.

Susiimk, ji tuoj bus čia! Jis giliai įkvėpė. Išgirdo trinktelint vartelius, šiukšles maigantį šiukšliavežį.

Tada susivokė, kas tai per detalė. Kas per neatitikimas.

* Skausmo buveinė. (Angl.)

Stebeilijosi į spintelę. Praimtas baltų šiukšlių maišų ritinėlis.

Į konteinerį sugrūsti maišai buvo juodi.

Haris pasileido bėgte.

Per koridorių, pro duris, žemyn iki vartelių. Bėgo kiek įkabindamas, ir vis tiek jo širdis lėkė greičiau.

– Sustokit!

Ant sunkvežimio laiptelių stovintis vyras pakėlė galvą. Šiukšliavežis riedėjo kaimyninio namo link. Haris jautėsi taip, lyg maitojantys plieniniai žabtai brūžuotų jam per smegenis.

– Gana, po velnių!

Jis peršoko per tvorą ir abiem kojom nusileido ant šaligatvio. Šiukšlininkas sureagavo žaibiškai, nuspaudė raudoną mygtuką ir trinktelėjo per šiukšliavežio šoną. Sunkvežimis sustojo piktai šnopuodamas.

Sustojo ir šiukšles suslegiantis stūmoklis.

Šiukšlininkas spoksojo.

Haris lėtai priėjo prie jo. Neatplėšdamas akių nuo angos, praviros geležinės gerklės. Stipriai dvokė, bet Haris neužuodė. Jis matė tik pusiau sutrintus praplyšusius šiukšlių maišus, iš kurių dribo ir varvėjo raudona masė.

– Po velnių, tiems žmonėms kažkas negerai, – sušnabždėjo šiukšlininkas.

– Kas nutiko? – riktelėjo galvą pro langą iškišęs vairuotojas.

– Ko gero, kažkas vėl išmetė savo šunį, – šūktelėjo šiukšlininkas ir pažvelgė į Harį. – Ar jis tavo?

Haris neatsakė, tik užlipo ant laiptelio ir pro pravirus hidraulinius žabtus įsiropštė vidun.

– Ei! Tenai negalima! Pavojinga...

Haris nusikratė šiukšlininko rankos. Paslydo ant raudonos masės, į slidų plieninį dugną susitrenkė alkūnę ir skruostą. Pajuto gerai pažįstamą dienos senumo kraujo kvapą ir skonį.

Šiaip ne taip atsiklaupė ir praplėšė maišą.

Turinys pasipylė lauk ir nutekėjo šiukšliavežio plokšte žemyn.

– O, šūdas! – suvapėjo šiukšlininkas jam už nugaros.

Haris praplėšė antrą maišą. Ir trečią.

Išgirdo, kaip šiukšlininkas nušoka žemyn, apsivemia, kaip skrandžio turinys teškiasi į asfaltą.

Ketvirtame maiše Haris rado tai, ko ieškojo. Visos tos kūno dalys galėjo priklausyti bet kam. Bet tik ne ši. Tik ne šie šviesūs plaukai ir blyškus veidas, kurio jau niekada neišmuš raudonis. Tik ne šios abejingai spoksančios akys, kurios atpažindavo kiekvieną kada nors matytą žmogų. Veidas buvo sukapotas į gabalėlius, bet Haris neabejojo. Jis priglaudė pirštą prie auskaro, padaryto iš uniformos sagos.

Sukaustė toks stiprus skausmas, kad Haris nebepajėgė įkvėpti, teko susiriesti. Kaip mirštančiai bitei, kuriai išrautas geluonis.

Ir jis išgirdo, kaip jam išsprūsta dejonė, tarsi stebėtų save iš šalies. Ilga pratisa aimana, aidinti tyloje panirusiose gatvėse.

IV DALIS

27 skyrius

Beatę Len palaidojo Senamiesčio kapinėse, šalia tėvo. O jis buvo palaidotas ten ne dėl to, kad tai buvo jo parapija, o todėl, kad šios kapinės yra arčiausiai policijos biuro.

Mikaelis Belmanas pasitaisė kaklaraištį. Spustelėjo Ūlos ranką. Ryšių su visuomene specialistas patarė jai eiti kartu. Po pastarojo nužudymo Belmanui, kaip aukščiausią postą užimančiam pareigūnui, iškilo pavojus. Patarėjas paaiškino, kad policijos viršininkas turėtų parodyti daugiau rūpesčio, atjautos, kad iki šiol jis elgėsi kiek per šaltai. Ūla sutiko padėti. Žinoma. Tokia graži su gedulo drabužiais, kuriuos taip skrupulingai išsirinko. Ji – gera žmona. Šito jis nepamirš. Niekada.

Pastorius vis priminė vadinamuosius esminius klausimus. Kas laukia po mirties? Bet, žinoma, šie klausimai nebuvo esminiai. Svarbiausia atsakyti į klausimus, kas nutiko prieš Beatės mirtį ir kas ją nužudė. Ją ir kitus tris per pastaruosius šešis mėnesius išniekintus pareigūnus.

Šiuos svarbius klausimus kėlė ir žurnalistai, nuolatos liaupsinantys šauniąją Kriminalinių ekspertizių tarnybos vadovę ir nuolatos kritikuojantys naująjį pasibaisėtinai nepatyrusį policijos viršininką.

Šie klausimai pasirodė svarbūs ir Oslo miesto tarybai, tad jos nariai išsikvietė Belmaną į susirinkimą, kad jis išdėstytų,

kokių veiksmų ėmėsi tirdamas policijos pareigūnų nužudymą. Jam leido suprasti, kad teks susilaukti kritikos.

Šie svarbūs klausimai nedavė ramybės ir tyrėjų grupėms, tiek didžiajai, tiek mažajai, kurią Hagenas subūrė slapta nuo Belmano ir su kurios egzistavimu Belmanas galų gale susitaikė, mat ši bent jau rado, ko išties reikia ieškoti. Valentino Jertseno. Grupės darbą temdė tai, kad teoriją, jog šiuos nusikaltimus įvykdė vaiduoklis, galėjo paremti tik vienos liudytojos patikinimas, kad matė jį gyvą. O ta liudytoja guli karste prieš altorių.

Nei ekspertų, nei tyrėjų, nei Valstybinės teismo medicinos tarnybos ataskaitose nebuvo pakankamai detalių, kad susidarytum vaizdą, kas iš tiesų vyko tą vakarą, bet viskas, ką jie žinojo, sutapo su senose ataskaitose aprašyta žmogžudyste Bergslijos kelyje.

Taigi, darant prielaidą, kad ir visi kiti veiksmai niekuo nesiskyrė nuo ankstesniųjų, Beatės Len mirtis buvo baisiausia, kokią tik galima įsivaizduoti.

Nė vienoje tirtoje kūno dalyje neaptikta anestetikų pėdsakų. Patologo ataskaitoje buvo parašyta: „gausus vidinis kraujavimas į raumenis ir poodinį audinį", „uždegiminė reakcija audinyje pasklidus infekcijai", o tai reiškia, kad Beatė Len buvo gyva ne tik tada, kai ją pjaustė, bet, deja, dar ir kurį laiką po to.

Iš nupjautų kūno dalių matyti, kad naudotasi greičiausiai rankiniu, o ne elektriniu pjūklu. Ekspertai įtarė, kad tai buvo juostinis pjūklas – keturiolikos centimetrų pločio dantyta metalo juosta, galinti perpjauti kaulą. Bjornas sakė, kad jo kaime medžiotojai tokį įrankį vadina briedžių juosta.

Beatę Len galėjo supjaustyti ant stiklinio kavos staliuko ir iškart po to švariai jį nuplauti. Turbūt žudikas atsinešė amoniako ir juodų šiukšlių maišų, kadangi nusikaltimo vietoje jų nerasta.

Šiukšliavežyje jie rado krauju permirkusį kilimą.

Tačiau nerado jokių pirštų atspaudų, batų pėdsakų, audinio dalelių, plaukų ar kitų medžiagų, tinkančių nustatyti DNR.

Neaptiko įsilaužimo požymių.

Katrina Brat paaiškino, kad Beatė Len baigė pokalbį, nes sučirškė durų skambutis.

Mažai tikėtina, kad Beatė Len būtų įsileidusi nepažįstamą žmogų, juolab vykstant operacijai. Tad jie laikėsi teorijos, kad žudikas įsiveržė grasindamas ginklu.

Be abejo, buvo ir kita teorija. Kad į butą patekęs žmogus buvo pažįstamas. Mat viduje prie masyvių Beatės Len durų kabėjo apsauginė grandinėlė. Ir subraižytas durų paviršius bylojo, kad ji buvo nuolat naudojama.

Belmanas peržvelgė bažnyčios suolų eiles. Gunaras Hagenas. Bjornas Holmas ir Katrina Brat. Pagyvenusi moteris su maža mergaite, turbūt Len dukrele, mat stulbinančiai į ją panaši.

Dar vienas vaiduoklis, Haris Hūlė. Rakelė Faukė. Juodaplaukė tamsiomis žėrinčiomis akimis, beveik tokia pat gražuolė kaip Ūla. Neįtikėtina, kad toks kaip Hūlė uždėjo ant jos savo letenas.

Kiek tolėliau – Izabelė Skiojen. Juk kažkas privalo atstovauti Oslo miesto tarybai, žinoma, antraip tai užklius žurnalistams. Prieš jiems žengiant į bažnyčią, nekreipdama dėmesio į netoliese stovinčią Ūlą, ji priėjo ir paklausė, kaip ilgai jis ketina ignoruoti jos skambučius. O jis atsakė, kad viskas baigta. Tada moteris nužvelgė jį kaip vabalą, kurį ruošiasi sumindyti, ir pareiškė, kad ji yra *leaver**, o ne *leavee***. Ir kad jam teks tai suprasti. Žingsniuodamas prie Ūlos ir tiesdamas jai ranką, jis jautė sau į nugarą įsmeigtas moters akis.

Kitose eilėse turbūt sėdėjo giminės, draugai, bendradarbiai, ir dauguma jų vilkėjo uniformas. Belmanas girdėjo, kaip

* Paliekančioji. (Angl.)

** Paliktoji. (Angl.)

jie kaip įmanydami guodžia vienas kitą: kankinimo žymių nerasta, o netekusi kraujo ji turbūt greitai prarado sąmonę.

Sekundės dalelę jo akys susidūrė su kitomis akimis. Belmanas skubiai nusisuko, tarsi nebūtų pastebėjęs. Trulsas Berntsenas. Kokį velnią jis čia veikia? Jo tikrai nebuvo Beatės draugų sąraše. Ūla švelniai suėmė jo ranką, klausiamai į jį pažiūrėjo, o jis šyptelėjo. Ką gi, mirties akivaizdoje mes visi kolegos.

Katrina klydo. Ji dar neišverkė visų ašarų.

Po to, kai Haris surado Beatę, ji kelis kartus pagalvojo, kad ašarų jau nebeliko. Bet jų liko. Jos sunkėsi iš ilgų kūkčiojimų išsekinto skaudančio kūno.

Katrina verkė, kol kūnas nebeištvėrė ir ji apsivėmė. Raudojo tol, kol užmigo iš nuovargio. O vos pramerkusi akis vėl pratrūko raudoti. Ir dabar verkė vėl.

Per miegus ją kankino košmarai, nedavė ramybės jos sutartis su velniu. Juk ji buvo pasiryžusi paaukoti bendradarbį, jei tik tai padėtų sučiupti Valentiną. Dar kartą, niekše. Smok dar kartą.

Katrina raudojo balsu.

Garsios aimanos privertė Trulsą Berntseną krūptelėti. Jis vos neužmigo. Pigus kostiumas buvo toks velniškai slidus, kad veikiausiai būtų iškart nuslydęs nuo nutrinto bažnyčios suolo.

Trulsas įsmeigė akis į altorių. Jėzus ir jam iš galvos tvieskiantys spinduliai. Aureolė. Nuodėmių atleidimas. Jie genialiai pasidarbavo. Religijai vis sunkiau privilioti žmonių. Pasidarė taip sunku laikytis visų Dievo įsakymų, jei turi krūvas pinigų, leidžiančių pasiduoti visoms pagundoms. Tad jie iškėlė tokią idėją, kad pakanka tiesiog tikėti. Tai prilygo išpardavimo koncepcijai, nešančiai tiek pat pelno kaip ir pardavimas kreditan, atrodė, kad atpirkimas beveik nieko nekainuoja. Bet, kaip ir parduodant kreditan, padėties suvaldyti nepavyko, žmonės

nebesuko galvos, skendėjo nuodėmėse, nes juk pakanka tiesiog tikėti. Todėl, kaip ir viduramžiais, teko viską šiek tiek sugriežtinti, išieškoti skolas. Tada jie išgalvojo pragarą ir ten degančias sielas. Ir štai – persigandę nuodėmingieji vėl suplūdo į bažnyčią ir šįkart susimokėjo. Bažnyčia susižėrė gražaus pinigo, tai bent, kaip velniškai puikiai visi pasistengė. Tokia buvo Trulso nuomonė apie šį reikalą, o pats jis tikėjo, kad numirs ir viskas, jokio nuodėmių atleidimo, jokio pragaro. Bet jei jis klysta, įklimpo į didelę bėdą, tikrai. Juk ne viską galima atleisti, o Jėzus turbūt nė nepajėgtų įsivaizduoti keleto Trulso nuveiktų darbelių.

Haris spoksojo tiesiai prieš save. Mintimis nukeliavo kažkur kitur. Į „House of Pain", kur Beatė rodė ir aiškino. Atsikvošėjo tik tada, kai išgirdo Rakelės šnabždesį:

– Hari, turi padėti Gunarui ir kitiems.

Haris atsisuko. Nustebęs įsistebeilijo į Rakelę.

Ji linktelėjo į altoriaus pusę, kur kiti jau išsirikiavo prie karsto. Gunaras Hagenas, Bjornas Holmas, Katrina Brat, Stolė Aunė ir Džeko Halvorseno brolis. Hagenas liepė Hariui atsistoti greta Beatės svainio, antro pagal ūgį.

Haris pakilo ir skubiai nužingsniavo prie altoriaus.

Turi padėti Gunarui ir kitiems.

Tai skambėjo kaip praeitą vakarą jos ištartų žodžių aidas.

Haris visiems nežymiai linktelėjo.

Atsistojo į jam paliktą vietą.

– Keliam, – tyliai pasakė Hagenas.

Vargonai gaudė, vis garsiau ir garsiau.

Tada jie išnešė Beatę Len į šviesą.

Laidotuvininkai sugužėjo į kavinę „Justisen".

Iš garsiakalbių liejosi muzika, kurią Hariui šioje vietoje teko girdėti ir anksčiau. Grupės „Bobby Fuller Four" daina „I

Fought the Law"*. Skambėjo optimistiškas tęsinys: „...and the law won"**.

Jis palydėjo Rakelę iki autobuso į oro uostą, ir per tą laiką kai kurie jo bendradarbiai sugebėjo smarkiai įkaušti. Kaip blaivus atsiskyrėlis Haris stebėjo, kaip kolegos maukia, tarsi sėdėtų skęstančiame laive. Nuo kelių stalų sklido Bobiui Fuleriui pritariantis stūgavimas, kad įstatymas nugalėjo.

Katrina Brat ir nešusieji karstą sėdėjo prie vieno staliuko; Haris jiems mostelėjo, parodė, kad netrukus sugrįš, ir nuėjo į tualetą. Jam paleidus šlapimo srovę, greta atsistojo vyras. Haris girdėjo, kaip jis atsisega kelnių užtrauktuką.

– Ši vieta skirta policininkams, – pasigirdo šnarpštimas. – Tai kokį velnią čia veiki?

– Šlapinuosi, – atsiliepė Hūlė, nepakeldamas akių. – O tu? Degini?

– Nepradėk, Hūle.

– Jei pradėčiau, tu nevaikštinėtum laisvėje, Berntsenai.

– Pasisaugok, – atsiduso Trulsas Berntsenas, laisva ranka remdamasis į sieną virš pisuaro. – Galiu prisegti tau žmogžudystę, puikiai tai žinai. Ruselis užeigoje „Nirvana". Visi policijoje žino, kad tai padarei tu, bet aš esu vienintelis, galintis tai įrodyti. Ir būtent dėl to prie manęs nesikabinėji.

– Berntsenai, žinau tik tiek, kad ruselis prekiavo narkotikais ir mėgino nusiųsti mane anapilin. Bet jei manai, kad tau seksis geriau nei jam, pirmyn. Jau esi sumušęs policininką.

– Ką?

– Su Belmanu. Pareigūną gėjų, ar ne?

Haris išgirdo, kad Berntseno šlapimo srovė liovėsi tryškusi.

– Ar vėl ėmei gerti, Hūle?

– Hmm, – atsiliepė Haris, segdamasis kelnes. – Tikrai sukruto visi, kurie nekenčia policininkų.

* Aš kovojau prieš įstatymą. (Angl.)

** Ir įstatymas nugalėjo. (Angl.)

Jis nuėjo prie praustuvo. Veidrodyje matė, kad Berntseno srovė išseko. Haris nusiplovė ir nusišluostė rankas. Žengė prie durų. Išgirdo, kaip Berntsenas sušvokščia:

– Nė nebandyk, įspėju tave. Jei skandinsi mane, nusitempsiu kartu.

Haris patraukė į kavinės salę. Bobio Fulerio įrašas tuojau baigsis. Hariui gimė mintis. Kiek daug mūsų gyvenime sutapimų. Kai 1966-aisiais Bobis Fuleris buvo rastas savo automobilyje negyvas, permirkęs benzinu, ir atsirado manančių, kad jį nužudė policininkai, jam buvo dvidešimt treji. Kaip ir Renei Kalsnesui.

Suskambo naujas įrašas. Grupė „Supergrass", „Caught by the Fuzz"*. Haris šyptelėjo. Gazas Kombesas dainuoja apie tai, kaip jį sulaiko faras, *the fuzz*, ir bando iškvosti tiesą, o dabar šiuo dvidešimties metų senumo kūriniu pagerbiami policininkai. *Sorry*, Gazai.

Haris apsidairė po salę. Galvojo apie ilgą vakarykštį pokalbį su Rakele. Apie visus gyvenimiškus dalykus, kurių, rodos, galėtum išvengti, nuo kurių pabėgtum, kuriuos apeitum. Ir kurių išvengti visgi negali. Todėl, kad *toks* gyvenimas, tokia būties esmė. Visa kita – meilė, darna, laimė – tėra antraeiliai dalykai, kuriems tokia būtis yra būtina sąlyga. Daugiausia kalbėjo ji. Aiškino jam, kad jis privalo. Beatės mirties mestas šešėlis nutįso taip toli, kad jau užklojo tą birželio dieną, kad ir kaip pliekstų saulė. Jis privalo. Dėl jų abiejų. Dėl visų.

Haris pasuko link staliuko, prie kurio sėdėjo nešusieji karstą.

Hagenas atsistojo ir stumtelėjo jam paliktą kėdę.

– Na? – paklausė jis.

– Aš prisidėsiu prie grupės, – atsakė Haris.

* Sulaikytas faro. (Angl.)

Trulsas stovėjo prie pisuaro. Vis dar pritrenktas Hario žodžių. Tikrai sukruto visi, kurie nekenčia policininkų. Ar jis ką nors žino? Mėšlas! Haris nežino nieko. Kaip galėtų? Jei žinotų, niekad nebūtų šitaip provokuojamai leptelėjęs. Bet jis žino apie gėjų iš KRIPOS'o, tą, kurį jie pridaužė. Ir kaip jis suuodė?

Tas vyriokas kabinėjosi prie Mikaelio. Bandė pabučiuoti jį tualete. Mikaelis baiminosi, kad gal kas pamatė. Katilinėje jie užsmaukė nenaudėliui ant galvos gobtuvą. Trulsas jį mušė. Mikaelis tik stebėjo. Kaip visada. Įsikišo tik tada, kai Trulsas kone perlenkė lazdą, paliepė jam sustoti. Ne. Trulsas jau buvo perlenkęs lazdą. Jiems išėjus, vyras liko tįsoti ant grindų.

Mikaelis išsigando. Nelaimėlis buvo sunkiai sužeistas, gal jam šaus į galvą patraukti juos atsakomybėn. Toks ir buvo pirmasis Trulsui paskirtas deginimo darbelis. Įsijungę mėlynus švyturėlius jie nurūko iki „Justisen", kur prasibrovė pro laukiančiųjų eilę ir išreiškė norą sumokėti už du bokalus alaus „Munkholm", kurie buvo jiems atnešti prieš pusę valandos. Barmenas linktelėjo, pasidžiaugė, kad dar yra sąžiningų žmonių, ir Trulsas paliko jam krūvą arbatpinigių, taip pasirūpindamas, kad barmenas juos tikrai įsimintų. Pasiėmė sąskaitą, kurioje parašytas pirkimo laikas ir data, su Mikaeliu nuvažiavo iki Valstybinės teismo medicinos tarnybos, kur dirbo naujokas, Trulso žiniomis, labai besidomintis detektyvo darbu. Juodu vyrukui paaiškino, kad yra tikėtina, jog juos apkaltins užpuolimu, ir juos reikia ištirti. Naujokas greitai ir paviršutiniškai patikrino jų drabužius, tada pareiškė, kad nesurado nei DNR, nei kraujo pėdsakų. Trulsas parvežė Mikaelį namo, o pats sugrįžo į katilinę KRIPOS'e. To šikniaus jau nebebuvo. Bet kraujo šliūžė rodė, kad jis išslinko iš ten savom jėgom. Tai gal nepridarys nemalonumų? Bet Trulsas pašalino visus įmanomus įrodymus, paskui nuvažiavo prie uosto sandėlių ir įmetė policininko lazdą į jūrą.

Kitą dieną Mikaeliui paskambino bendradarbis ir pranešė, kad su juo susisiekė ligoninėje gulintis šiknius ir papasakojo,

kad ketina įduoti juos dėl sumušimo. Trulsas nuvažiavo į ligoninę, palaukė, kol baigėsi gydytojų vizitacija, ir paaiškino šikniui, kad jeigu jis bent prasižios apie tai ar pasirodys darbe, liks ne tik be įrodymų, bet ir sužlugdys savo karjerą.

KRIPOS'e jo daugiau niekas nematė ir apie jį negirdėjo. Trulso Berntseno dėka. Tad velniai rautų tą Mikaelį Belmaną. Trulsas išgelbėjo tą niekšelį. Bent jau iki dabar. Nes dabar apie šį reikaliuką suuodė Haris. Sunku nuspėti, ką jis darys. Tas Hūlė gali būti pavojingas. Per daug pavojingas.

Trulsas Berntsenas stebėjo savo atvaizdą veidrodyje. Teroristas. Velniškai teisingai. Jis toks ir yra.

Ir tai tik pradžia.

Jis nuėjo ir prisėdo prie kitų. Pats laikas pasiklausyti paskutinių Mikaelio Belmano kalbos žodžių.

– ...kad Beatė Len buvo nepalenkiama, ko mes tikimės ir iš mūsų policininkų. Ir dabar atėjo metas tai įrodyti. Pareigūnės atminimą galime pagerbti taip, kaip ji pati to norėtų. Jį sučiupdami. *Į sveikatą!*

Trulsas spoksojo į vaikystės draugelį, o visi pakėlė taures – taip, kaip karo vado ženklą gavę kariai pakelia ietis. Jis stebėjo, kaip spindi visų veidai. Kupini rimtumo ir pasiryžimo. Matė, kaip Belmanas linkteli, tarsi visus vienytų susitarimas, pastebėjo jo susijaudinimą. Dėl šios akimirkos, dėl savo paties žodžių, dėl to, ką jie sužadina, kaip veikia susirinkusiuosius.

Trulsas vėl nuėjo į koridorių prie tualetų. Sustojo prie žaidimų automato, į telefono automatą įmetė monetą ir pakėlė ragelį. Surinko Operatyvaus valdymo skyriaus numerį.

– Policija.

– Noriu padaryti anoniminį pranešimą. Apie kulką, aptiktą tiriant Renės Kalsneso bylą. Žinau, iš kokio ginklo ji buvo išle... iššo... – Trulsas Berntsenas stengėsi kalbėti aiškiai, kadangi žinojo, jog viskas bus įrašyta, o paskui perklausoma. Bet liežuvis nevykdė smegenų nurodymų.

– Tada turite susisiekti su Smurtinių nusikaltimų skyriaus arba KRIPOS'o tyrėjais, – pertraukė Operatyvaus valdymo skyriaus budintysis. – Bet šiandien visi dalyvauja laidotuvėse.

– Žinau! – atšovė Trulsas ir susivokė, kad kalba per garsiai. – Tik norėjau padaryti pranešimą.

– Žinote?

– Taip. Paklausyk...

– Matau, kad skambinate iš kavinės „Justisen". Galite rasti juos tenai.

Trulsas spoksojo į telefoną. Susiprato, kad yra girtas. Kad padarė didelę klaidą. Juk jei visa tai stebima ir jie žino, kad skambinama iš „Justisen", tai gali tiesiog iškviesti ten esančius pareigūnus, paleisti įrašą ir paklausti, ar kas nors atpažįsta šį balsą.

O tokia rizika tikrai per didelė.

– Tik juokauju, – burbtelėjo Trulsas. – Atsiprašau, išgėrėm per daug alaus.

Jis padėjo ragelį ir išėjo. Tiesiai per kavinės salę, nesidairydamas. Bet kai atidarė lauko duris ir pajuto šaltą lietaus šuorą, visgi stabtelėjo. Atsisuko. Išvydo Mikaelį, kuris stovėjo bendradarbiui ant peties uždėjęs ranką. Matė, kad Harį apstojo būrelis žmonių. Tą girtuoklį. Kažkokia moteris jį net apsikabino. Stovėdamas tarpdury Trulsas žvelgė į lietų.

Nušalintas. Pašalintas.

Jis pajuto ranką sau ant peties. Pakėlė akis. Veidas buvo visas šlapias, apėmė jausmas, kad jis atmerkia akis po vandeniu. Ar jis tikrai toks girtas?

– Viskas gerai, – švelniai prabilo žmogus ir ranka spustelėjo jam petį. – Išsiliek. Šiandien mes visi taip jaučiamės.

Trulsas krūptelėjo. Nustūmė ranką ir išpuolė į naktį. Nušlitiniavo gatve jausdamas, kaip ties pečiais lietus kiaurai permerkia striukę. Velniop juos. Velniop juos visus.

Ant pilkų metalinių durų kažkas priklijavo lapelį su užrašu. KATILINĖ.

Gunaras Hagenas sėdėjo viduje, pažiūrėjo, kad laikrodžio rodyklė ką tik priartėjo prie septynių. Susirinko visi keturi. Penktoji grupės narė neateis, jos kėdė stovi tuščia. Naujasis narys atsinešė kėdę iš policijos biuro konferencijų salės.

Gunaras Hagenas nužvelgė visus bendradarbius.

Bjorno Holmo išvaizda rodė, kad praeita diena jį smarkiai sukrėtė. Kaip ir Katriną Brat. Stolė Aunė, kaip visada, buvo nepriekaištingai pasipuošęs tvido kostiumu ir varlyte. Itin įdėmiai Hagenas nužvelgė naująjį narį. Skyriaus viršininkas išėjo iš kavinės anksčiau už Harį Hūlę, ir tuo metu šis dar gurkšnojo vandenį ir kavą. Bet žvelgdamas į Harį dabar – susmukusį ant kėdės, išblyškusį, nesiskutusį, užsimerkusį – Hagenas suabejojo, ar Hūlei pavyko išlikti stipriam. Šiai grupei reikalingas tyrėjas Haris Hūlė. Ir tikrai nereikalingas girtuoklis.

Hagenas pažvelgė į baltą lentą su Hariui skirta bylos tyrimo santrauka. Prie laiką žyminčios juostos surašyti aukų vardai, nusikaltimų vietos, Valentino Jertseno pavardė. Nubrėžtos rodyklės iki ankstesnių nusikaltimų.

– Taigi? – prabilo Hagenas. – Maridalenas, Tryvanas, Dramenas, o paskutinė žmogžudystė įvykdyta aukos namuose. Keturi ankstesnes neišaiškintas žmogžudystes tyrę pareigūnai. Žmogžudystės įvykdytos tomis pačiomis dienomis, trys iš jų – tose pačiose vietose kaip ir ankstesnės. Trys ankstesnės žmogžudystės susijusios su lytine prievarta, ir nors jas skiria dideli laiko tarpai, jau anuomet tarp jų buvo įžvelgtas ryšys. Šiek tiek kitokia yra Dramene įvykdyta žmogžudystė, auka buvo vyras, Renė Kalsnesas, jokių lytinės prievartos žymių neaptikta. Katrina?

– Jei darome prielaidą, kad Valentinas Jertsenas atsakingas už visas keturias ankstesnes žmogžudystes ir keturių policininkų nužudymą, Kalsnesas tikrai yra įdomi išimtis. Jis buvo

homoseksualus. Žmonės, kuriuos su Bjornu kalbinome Drameno klube, apibūdino Kalsnesą kaip ištvirkusį intrigantą. Jis ne tik stipriai apsukdavo galvą vyresniems partneriams, iš kurių vėliau melždavo pinigus, bet progai pasitaikius klube paimdavo užmokestį ir už lytines paslaugas. Jei tik pakvipdavo šlamančiaisiais, jis sutikdavo padaryti bet ką.

– Toks elgesys ir tokia veikla itin smarkiai padidina riziką būti nužudytam, – įsiterpė Bjornas Holmas.

– Taigi, – sutiko Hagenas. – Bet gali būti ir taip, kad žudikas buvo homoseksualus. Arba biseksualus. Stole?

Stolė Aunė kostelėjo.

– Tokie užpuolikai kaip Jertsenas dažnai kenčia dėl savo seksualumo. Tokius nusikaltėlius išprovokuoja troškimas valdyti, kankinti ir peržengti ribas, o ne aukos lytis ar amžius. Bet Renės Kalsneso nužudymas gali būti susijęs su pavydu. Taip manyti verčia faktas, kad nebuvo jokių prievartavimo žymių. Arba susijęs su pratrūkusiu įsiūčiu. Iš keturių pirmųjų aukų jis yra vienintelis, daužytas buku įrankiu kaip ir pastaruoju metu nužudyti policininkai.

Stojo tyla, ir visi sužiuro į Harį Hūlę, kuris išsidrėbė ant kėdės pusiau gulom, vis dar užmerkęs akis, rankas susidėjęs ant pilvo. Tol, kol jis neužsikosėjo, Katrina Brat manė, kad jis bus užmigęs.

– Ar kas nors atkapstė bent kokį ryšį tarp Valentino Jertseno ir Kalsneso?

– Dar ne, – atsakė Katrina. – Jokių skambučių, kreditinė kortelė nenaudota nei Drameno klube, nei kur nors kitur Dramene, nėra jokių elektroninių duomenų, kad Valentinas būtų bent prisiartinęs prie Renės Kalsneso. Ir nė vienas Kalsneso pažįstamas nėra girdėjęs apie Valentiną ar matęs ką nors, kas būtų panašus į jį. Tai nereiškia, kad jie ne...

– Žinoma, kad ne, – tarė Haris ir pirštais paspaudė akių vokus. – Tik šiaip paklausiau.

Visiems spoksant į Harį, katilinėje įsivyravo tyla.

Jis pramerkė vieną akį.

– Kas?

Niekas neatsakė.

– Aš nepradėsiu vaikščioti vandeniu ir nepaversiu vandens vynu, – pareiškė jis.

– Ne, ne, ne, – pabėrė Katrina. – Užteks to, jei padėsi šioms keturioms akloms sieloms praregėti.

– To irgi nepadarysiu.

– Maniau, lyderis įtikina savo pasekėjus, kad viskas įmanoma, – pareiškė Bjornas Holmas.

– Lyderis? – Haris šyptelėjo ir atsisėdo tiesiai. – Hagenai, ar pasakei jiems, kokie mano įgaliojimai?

Gunaras Hagenas kostelėjo.

– Haris nebeturi pareigūnams suteiktų įgaliojimų, tad prie mūsų prisideda kaip patarėjas. Kaip ir Stolė. Tai reiškia, kad jis negali gauti kratos orderio, nešiotis ginklo ir sulaikyti įtariamojo. Kaip ir vadovauti policijos vykdomam tyrimui. Tiesą sakant, svarbu, kad tvirtai laikytumės šių taisyklių. Tik pamanykite, jei sučiuptume Valentiną, rastume pilnus maišus įrodymų, o gynėjas išsiaiškintų, kad veikėme ne pagal taisykles.

– Ak, tie patarėjai... – prabilo Stolė Aunė, nutaisė grimasą ir ėmė grūsti į pypkutę tabaką. – Girdėjau, jiems už valandą moka tiek daug, kad psichologai pasijunta kaip tikri bukagalviai. Tad nešvaistykime laiko. Pasakyk ką nors protingo, Hari.

Haris patraukė pečiais.

– Supratau, – tarė Stolė Aunė, kreivai šyptelėjo ir burnon įsikišo nepridegtą pypkutę. – Nes mes savo protingiausias mintis jau išsakėme. Ir jau gana ilgai esame aklavietėje.

Kurį laiką Haris žvelgė į savo rankas. Tada giliai įkvėpė.

– Nežinau, kokios tos protingos mintys. Viskas dar ne iki galo apmąstyta. O man šovė galvon... – Haris žvilgtelėjo aukštyn ir susidūrė su keturiomis poromis išpūstų akių. – Žinau,

kad Valentinas yra įtariamasis. Bėda ta, kad negalime jo sučiupti. Todėl siūlau susirasti naują įtariamąjį.

Katrina Brat negalėjo patikėti savo ausimis.

– Ką? Mes privalome įtarti ką nors, kas, manome, to *nepadarė*?

– Mes nemanome nieko, – atsiliepė Haris. – Mes tik įtariame, o tada vystome tikimybių teoriją. Sveriame galimybes, suvokiame, kiek išteklių reikės, kad įtarimas pasitvirtintų. Arba būtų atmestas. Mes manome, kad labiau tikėtina, jog gyvybė egzistuoja planetoje Gliese 581 d, kuri nuo Saulės nutolusi tiek, kad vanduo ten nei užverda, nei užšąla. Bet vis tiek pirmiausia patikriname Mėnulį.

– Ketvirtas Hario Hūlės įsakymas, – įvardijo Bjornas Holmas. – *Pradėti ieškoti ten, kur šviesu.* Ar penktas?

Hagenas kostelėjo.

– Mums paliepta surasti Valentiną Jertseną. Visa kita – didžiosios tyrėjų grupės užduotis. Belmanas neleis daryti nieko kito.

– Su visa pagarba, – pareiškė Haris, – velniop tą Belmaną. Nesu protingesnis nė už vieną iš jūsų, bet esu naujokas, ir tai suteikia mums galimybę pažvelgti į visa tai naujomis akimis.

Katrina suprunkštė.

– Na jau? Juk tikrai taip nemanai.

– Gal ir ne, bet apsimeskime, kad manau, – atsiliepė Haris nė nemirktelėjęs. – Pradedam nuo pradžių. Motyvas. Kas norėtų žudyti policijos pareigūnus, kuriems nepavyko išaiškinti bylų? Čia juk susiduriame su gerai pažįstamu sąrašu, ar ne? Klokite.

Haris susidėjo rankas ant pilvo, sudribo ant kėdės ir užsimerkė. Laukė.

Pirmas tylą nutraukė Bjornas Holmas.

– Aukų tėvai.

Katrina pratęsė:

– Išprievartautos aukos, kuriomis nepatikėjo policija arba kurių bylos nebuvo nuodugniai ištirtos. Žudikas nubaudžia

policininkus už tai, kad šie neišaiškino kitų su lytine prievarta susijusių bylų.

– Rėnės Kalsneso neišprievartavo, – įsiterpė Hagenas. – O jei manyčiau, kad mano bylos tinkamai neištyrė, apsiribočiau ją tyrusių policininkų nužudymu ir neliesčiau kitų.

– Vardykite toliau, atmesti visada spėsime, – sėsdamasis tarė Haris. – Stole?

– Tie, kuriuos nepelnytai nuteisė, – prabilo Aunė. – Jie atkalėjo, jie pasmerkti gėdai, neteko darbo, orumo, taip pat prarado pagarbą kitiems. Pažeminti ir išvaryti iš gaujos liūtai yra patys pavojingiausi. Jie nejaučia jokios atsakomybės, tik kartėlį ir neapykantą. Jie pasiruošę rizikuoti ir atkeršyti, nes jų gyvenimas vis tiek nuvertintas. Kaip gaujos nariai jie jaučia, kad nelabai turi ką prarasti. Noras suteikti kitiems tokį skausmą, kokį kiti sukėlė jiems, yra vienintelis akstinas, dėl kurio jie rytais pramerkia akis.

– Taip elgiasi kerštaujantys teroristai, – apibendrino Bjornas Holmas.

– Gerai, – tarė Haris. – Peržiūrėsime visas išprievartavimo bylas, kuriose kaltinamasis neprisipažino, bet vis tiek buvo nuteistas. O paskui atsėdėjo kalėjime ir išėjo laisvėn.

– Bet tai nebūtinai turi būti pats nuteistasis, – svarstė Katrina. – Gal jis vis dar sėdi kalėjime arba iš nevilties nusižudė. O jo mergina, brolis ar tėvas prisiekė atkeršyti.

– Meilė, – atsiliepė Haris. – Gerai.

– Po šimts, ar tikrai taip pasakei? – įsikišo Bjornas.

– Kodėl gi ne? – paklausė Haris.

– Meilė? – Bjornas prabilo lediniu balsu, jo veidą iškreipė keista grimasa. – Juk negali manyti, kad šios kraujo upės kažkaip susijusios su *meile*?

– Tiesą sakant, taip ir manau, – patvirtino Haris, vėl sudribo ant kėdės ir užsimerkė.

Išmuštas raudonio Bjornas pašoko ant kojų.

– Psichopatas serijinis žudikas, kuris iš meilės užsiima... – vyro balsas užlūžo. Jis linktelėjo į tuščią kėdę, – šituo.

– Pažiūrėk į save, – tarė Haris, pramerkęs vieną akį.

– Ką?

– Pažiūrėk į save ir pajusk. Tu įniršęs, tu nekenti, nori matyti, kaip niekšas tabaluoja kartuvėse, miršta, kenčia, argi ne? Nes tu, kaip ir mes, mylėjai moterį, sėdėjusią toje kėdėje. Tad tavo neapykantą gimdo meilė, Bjornai. Ir tikrai meilė, o ne neapykanta įkvepia tave padaryti bet ką, stengtis iš paskutiniųjų, kad tik sučiuptum nusikaltėlį. Sėskis.

Bjornas atsisėdo. O Haris atsistojo.

– Žvelgiant į šias žmogžudystes, mane irgi šis tas priblokia. Pastangos, įdėtos siekiant atkurti pirmųjų žmogžudysčių eigą. Rizika, kurios jis imasi. Dėl to, kaip jis stengiasi, kyla abejonių, kad tai daroma vien iš kraugeriškumo ar neapykantos. Kraujo ištroškę žudikai galabija prostitutes, vaikus ar išsirenka kitus lengvus taikinius. Tas, kuris dega neapykanta be meilės, niekada tiek nesivargintų. Manau, kad turėtume ieškoti tokio, kuris labiau myli nei nekenčia. Tad kyla klausimas, ar Valentinas Jertsenas, sprendžiant iš to, ką apie jį žinome, sugebėtų taip mylėti?

– Galbūt, – atsakė Gunaras Hagenas. – Apie Valentiną Jertseną žinome ne viską.

– Kokia kitos neišaiškintos žmogžudystės data?

– Dabar turime šiokį tokį tarpą, – atsiliepė Katrina. – Gegužę. Prieš devyniolika metų tirta byla.

– Dar liko daugiau nei mėnuo, – tarė Haris.

– Taip, tačiau tai nebuvo su lytine prievarta susijusi žmogžudystė. Labiau panašu į nesantaiką šeimoje. Tad leidau sau pasidomėti be žinios dingusio asmens byla. Štai tas atvejis man pasirodė panašus į žmogžudystę. Osle pradingo mergina. Apie jos dingimą artimieji pranešė tik po dviejų savaičių, nes tik tada jos pasigedo. Tai nutiko taip vėlai, kadangi ji visiems išsiuntinėjo žinutes, rašė nusipirkusi pigius

lėktuvo bilietus į pietų kraštus, norinti erdvės ir nuo visko pabėgti. Kai kurie atsiliepė į žinutę, bet negavę atsakymo pamanė, kad ji tikrai nori nuo visko pabėgti. Pranešus apie jos dingimą, policija patikrino visų oro linijų parduotus bilietus, bet mergina jokių bilietų nepirko. Tiesiai šviesiai, prapuolė kaip į vandenį.

– O kaip dėl telefono? – pasiteiravo Bjornas Holmas.

– Bazinė stotis paskutinį signalą gavo iš Oslo centro. Paskui jis dingo. Turbūt išsikrovė baterija.

– Mhm, – tarė Haris. – Žinutė. Kad visi manytų, jog ji serga...

Bjornas ir Katrina lėtai linktelėjo.

Stolė Aunė atsiduso.

– Gal paaiškinsite ir man?

– Jis turi galvoje, kad Beatę ištiko toks pats likimas, – tarė Katrina. – Gavau žinutę, kad ji serga.

– Velnias, – burbtelėjo Hagenas.

Haris lėtai linktelėjo.

– Pavyzdžiui, jis galėjo patikrinti skambučių sąrašą ir nusiųsti žinutes tiems, su kuriais neseniai kalbėtasi. Ir taip užvilkinti paiešką.

– Ir dėl to nusikaltimo vietoje ekspertams daug sunkiau aptikti įrodymų, – pridūrė Bjornas. – Jis išmano šį žaidimą.

– Kurią dieną išsiųstos tos žinutės?

– Kovo dvidešimt šeštąją, – atsakė Katrina.

– Šios dienos data, – pastebėjo Bjornas.

– Mhm, – Haris pasitrynė smakrą. – Veikiausiai turime su lytine prievarta susijusią žmogžudystę ir datą, bet neaišku, kur yra nusikaltimo vieta. Kokie tyrėjai ėmėsi darbo?

– Tyrimo nebuvo, viskas apsiribojo be žinios dingusio asmens byla, – skaitė savo užrašus Katrina. – Bet galų gale ji buvo nusiųsta į Smurtinių nusikaltimų skyrių ir paskirta vienam inspektoriui. Tiesą sakant, tau.

– Man? – Haris susiraukė. – Paprastai atsimenu, ką tyriau.

– Visa tai įvyko po Sniego Senio bylos. Išmovei į Honkongą ir nebeparsiradai. Vos pats neatsidūrei be žinios dingusių asmenų sąraše.

Haris patraukė pečiais.

– Gerai. Bjornai, pasikalbėk su dingusiųjų be žinios bylų tyrėjais, paklausk, ką jie apie tai žino. Ir įspėk juos apie pavojų, lai pasisaugo, jei kartais kas nors paskambintų į duris arba dienos metu paskambintų telefonu ir juos išsikviestų. *OK?* Manau, negalime žiūrėti į tai pro pirštus, nors nerasti nei palaikai, nei nusikaltimo vieta. – Haris suplojo delnais. – Kas ruošia kavą?

– Mhm, – atsiliepė Katrina kuo kimesniu balsu, sudribo kėdėje, ištiesė kojas, užmerkė akis ir pasitrynė smakrą. – Turbūt naujasis patarėjas.

Haris suspaudė lūpas, linktelėjo, pašoko ant kojų, ir pirmą kartą nuo tada, kai buvo aptikti Beatės palaikai, katilinėje nuskambėjo juokas.

Rotušės pasitarimų salėje visi buvo susikaupę ir rimti. Mikaelis Belmanas sėdėjo prie vieno stalo galo, o miesto tarybos pirmininkas – prie kito. Mikaelis žinojo daugumos miesto tarybos narių vardus. Vos tapęs policijos viršininku, pirmiausia atliko šią užduotį – įsiminė vardus. Ir veidus. „Negali žaisti šachmatais, nepažinodamas figūrų, – dėstė jam savo postą užleidžiantis pareigūnas. – Turi žinoti, ką jos gali ir ko negali."

Tai buvo geranoriškas patyrusio viršininko patarimas. Bet kodėl šis į pensiją išėjęs pareigūnas sėdi kartu su visais? Ar jį pasikvietė kaip patarėją? Kad ir kaip gerai jis žaistų šachmatais, vargu ar stumdo tokias pačias figūras ir skelbia šachą ir matą tokiu pačiu balsu kaip aukšta per dvi kėdes nuo pirmininko sėdinti šviesiaplaukė, kuriai kaip tik suteikė žodį. Karalienė. Atsakinga už socialinius reikalus. Izabelė Skiojen. *The leavee.* Ji kalbėjo šaltai, biurokratiškos gaidelės persmelktu balsu. Žinodama, kad jos pasisakymas protokoluojamas:

– Su augančiu nerimu stebime, kad Oslo policija nepajėgia sustabdyti žmogžudysčių protrūkio. Suprantama, kurį laiką žiniasklaidos atstovai gana rimtai ragino mus imtis drastiškų veiksmų, bet daug svarbiau yra tai, kad kantrybės neteko ir miesto gyventojai. Mes negalime taikstytis su tuo, kad menksta pasitikėjimas šiomis institucijomis, galvoje turiu policiją ir miesto tarybą. Ir kadangi esu už tai atsakinga, sukviečiau šį neoficialų susirinkimą: taryba viliasi išgirsti, koks yra policijos viršininko siūlomas sprendimas. Tada ir galėsime aptarti, ko imsimės toliau.

Mikaelį Belmaną pylė prakaitas. Bjauru prakaituoti su uniforma. Jis veltui bandė pagauti buvusio policijos viršininko žvilgsnį. Kokį velnią jis čia veikia?

– Manau, turime aptarti kitas galimybes, pasiruošti naujiems sprendimams, – vėl suskambo Izabelės Skiojen balsas. – Mes, žinoma, suprantame, kad jaunam neseniai paskirtam policijos viršininkui mestas didelis iššūkis. Išties nepasisekė, kad, vos jam užėmus postą, susiklostė tokios aplinkybės, reikalaujančios patirties ir įgūdžių. Būtų buvę palankiau, jei tokios bylos būtų patekusios ant ankstesniojo policijos viršininko darbo stalo. Niekam nereikia priminti jo ilgamečio darbo ir daugybės laimėjimų. Manau, kad šito būtų norėję visi susirinkusieji, taip pat ir abu policijos viršininkai.

Mikaelis Belmanas svarstė, ar tikrai teisingai išgirdo. Ar ji turėjo galvoje... ar ji keti...

– Ar tiesa, Belmanai?

Mikaelis Belmanas kostelėjo.

– Leiskite man pabaigti, Belmanai, – toliau kalbėjo Izabelė Skiojen ir, ant nosies galo užsidėjusi „Prada“ firmos akinius, prisimerkusi pradėjo skaityti iš popieriaus lapo: – Skaitau, kas buvo pasakyta per praeitą susirinkimą, kai jūs teigėte, citata: „Galiu tarybą patikinti, kad bylos tyrimas vykdomas, ir mes įsitikinę, jog netrukus ją išaiškinsime.“ – Ji nusiėmė

akinius. – Kad sutaupytume savo ir jūsų laiko, kurio nė vienas neturime į valias, gal galite išvengti pasikartojimų ir pasakyti, kokių naujų veiksmų ketinate imtis dabar? Kokie atneštų geresnių rezultatų?

Belmanas pajudino pečius, suglaudė mentes, vylėsi, kad nuo nugaros atlips marškiniai. Prakeiktas prakaitas. Prakeikta kalė.

Laikrodis rodė aštuonias vakaro, ir rakindamas Policijos mokyklos duris Haris pajuto nuovargį. Jis tikrai atprato ilgai dirbti susikaupęs. Ir jiems vis tiek nepavyko pasistūmėti pirmyn. Jie peržiūrėjo ataskaitas, permąstė dešimtis kartų mąstytas mintis, vaikščiojo ratais, trankė galvas į sieną, tikėdamiesi, kad anksčiau ar vėliau ją pramuš.

Buvęs inspektorius linktelėjo valytojui ir užbėgo laiptais.

Pavargęs, tačiau stebėtinai budrus. Pakilios nuotaikos. Pasiryžęs susidurti su bet kuo.

Eidamas pro Arnoldo kabinetą, jis išgirdo savo vardą, apsisuko ir kyštelėjo galvą vidun. Bendradarbis sėdėjo, sunėręs pirštus ant susivėlusio pakaušio.

– Tik norėjau paklausti, koks apima jausmas, vėl tapus tikru policininku?

– Geras, – atsakė Haris. – Atėjau baigti taisyti studentų darbų apie tyrimą.

– Nesuk dėl to galvos. Jie pas mane, – Arnoldas bakstelėjo pirštu į popierių stirtą priešais. – Tiesiog pasirūpink, kad sugautų tą niekšą.

– Gerai, Arnoldai. Ačiū.

– Beje, čionai kažkas įsilaužė.

– Įsilaužė?

– Į sporto salę. Išlaužė inventoriaus spintą, bet pagrobė tik dvi policininko lazdas.

– O, šūdas. Ar įsilaužta per priekines duris?

– Ten nematyti jokių žymių. Taigi bus saviškio darbelis. O gal koks darbuotojas tą tipą įsileido arba paskolino jam savo elektroninę įėjimo kortelę?

– Ar negalime to išsiaiškinti?

Arnoldas patraukė pečiais.

– Čia nėra daug dalykų, kuriuos verta vogti, tad nešvaistome lėšų registruodami kiekvieną įeinantį žmogų, pirkdami stebėjimo kameras ar samdydami visą parą budintį sargą.

– Gal ir neturime ginklų, narkotikų ar seifo, bet tikrai turime vertingesnių dalykėlių nei policininko lazdos.

Arnoldas kreivai šyptelėjo.

– Patikrink, ar ten vis dar stovi tavo kompiuteris.

Haris nuėjo į savo kabinetą, įsitikino, kad kompiuteris vietoje, atsisėdo ir ėmė sukti galvą, ko imtis toliau. Vakaras buvo skirtas taisyti studentų darbus, o namuose laukia tik šešėliai. Tarsi atsiliepdamas į šias mintis, suvibravo jo mobilusis.

– Katrina?

– Labas. Kai ką radau, – ji buvo įsiaudrinusi. – Ar pameni, sakiau, kad mes su Beate kalbėjomės su Irja, moterimi, kuri Valentinui nuomojo butą pusrūsyje?

– Ta, kuri melagingai patvirtino jo alibi?

– Taip. Ji minėjo, kad kambaryje aptiko užpultų ir išprievartautų mergaičių nuotraukų. Vienoje Irja pamatė jo batus ir miegamojo tapetus.

– Mhm... Ar turi galvoje...

– ...kad mažai tikėtina, bet tai ir *gali būti* nusikaltimo vieta. Susisiekiau su naujais savininkais, ir, pasirodo, dabar namas remontuojamas, o jie patys gyvena netoliese. Bet jie mielai duotų raktą, neprieštarauja, jei pasidairysime.

– Maniau, sutarėme, kad dabar Valentino neieškosime.

– Maniau, kad sutarėme, jog ieškosime ten, kur šviesu.

– Gerai sakai. Vinderenas juk visai šalia. Koks adresas?

Haris užsirašė adresą.

– Galima nueiti pėsčiomis. Tuojau pat einu ten. Ateisi?
– Taip, bet įsijaučiau ir pamiršau pavalgyti.
– *OK*. Ateik, kai galėsi.

Be penkiolikos devynios Haris grįstu keliuku žingsniavo prie ištuštėjusio namo. Prie sienos stovėjo dažų skardinės, gulėjo polietileno ritiniai ir brezentu apdengtos lentjuostės. Pagal savininkų nurodymus jis nusileido akmeniniais laipteliais ir keliuku nuėjo iki kitos namo pusės. Atrakino butą pusrūsyje. Iškart užuodė klijus ir dažus. Bet tvokstelėjo ir kitas kvapas, savininkai minėjo, kad dėl to jie ir nutarė imtis remonto. Jie sakė, kad nepajėgia nustatyti, iš kur ta smarvė sklinda, bet ji tvyro visame name. Jie iškvietė kovos su kenkėjais tarnybą, tačiau tarnybos darbuotojai pareiškė, kad tokią smarvę kelia daugiau nei vienas padvėsęs graužikas ir tam, kad sužinotų priežastį, jiems turbūt teks išplėšti grindis ir sienas.

Haris įjungė šviesą. Koridoriuje ant grindų gulėjo patiestas permatomas polietileno gabalas, paženklintas pilkais gremėzdiškų darbinių batų atspaudais ir nukrautas plaktukų, laužtuvų, dažais suteptų grąžtų bei kitų įrankių pilnomis dėžėmis. Keliose vietose sienoje trūko lentų, kyšojo izoliacinė medžiaga. Bute buvo virtuvėlė, vonios kambarys ir svetainė, joje kabėjo užuolaida, už kurios buvo įrengtas miegamasis. Šiame kambaryje atnaujinimo darbai dar neprasidėjo, tad jame riogsojo iš viso buto sunešti baldai. Iš karoliukų suverta užuolaida buvo patraukta į šalį, o jos vietoje kabėjo stora nuo dulkių sauganti matinio polietileno uždanga, kuri priminė Hariui skerdyklas, šaltus sandėlius ir policijos juostomis aptvertas nusikaltimų vietas.

Jis pajuto tirpiklio ir puvėsių kvapą. Kaip ir kovos su kenkėjais tarnybos darbuotojai, Haris nusprendė, kad jį skleidžia tikrai ne vienas graužikas.

Lova stovėjo nustumta į kampą, kad būtų daugiau vietos baldams, ir kambarys atrodė toks sausakimšas, kad buvo sunku įsivaizduoti, kaip tiksliai buvo prievartaujama ir fotografuojama.

Katrina sakė, kad lankėsi pas Irją, tikėdamasi išgirsti daugiau informacijos, bet jei tas Valentinas ir yra policininkų žudikas, Haris žinojo viena: jis tikrai nepaliko aplink besimėtančių įkalčių. Haris nužvelgė kambarį nuo grindų iki lubų, tada vėl žvilgsniu keliavo žemyn iki lango, įsižiūrėjo į tamsą sode. Šiame kambaryje jį apėmė uždarų patalpų baimė, bet jei tai ir yra nusikaltimo vieta, ji nieko jam nesako. Juk praėjo tiek laiko, po to čia tiek visko nutiko, liko tik tapetai. Ir kvapas.

Haris žvilgsniu nukeliavo aukštyn iki lubų. Įsižiūrėjo. Vėl pajuto uždarų patalpų baimę. Kodėl šitas jausmas apniko čia, o ne svetainėje? Jis išsitiesė visu metro ir devyniasdešimt trijų centimetrų ūgiu, tada ištiesė ranką ir pamėgino pasiekti lubas. Vos prilietė jas pirštų galiukais. Gipso plokštė. Jis grįžo į svetainę ir vėl pasistiebė. Tačiau lubų nepasiekė.

Miegamojo lubos kiek pažemintos. Taip daryti buvo įprasta aštuntajame dešimtmetyje: žmonės norėjo sumažinti šildymo išlaidas. Tarp senųjų ir naujųjų lubų turėjo likti tarpas. Slėptuvė.

Haris nuėjo į koridorių, iš įrankių dėžės pasiėmė laužtuvą ir sugrįžo į miegamąjį. Dirstelėjęs į langą, sustingo. Žinojo, kad akis instinktyviai reaguoja į judesį. Taip pastovėjo dvi sekundes, spoksojo, klausėsi. Nieko.

Vėl pažvelgė į lubas. Nesimatė jokių žymių, bet su gipso plokšte daug vargti nereikia. Išpjauni nemažą gabalą, o paskui jį vėl įstatai. Užtepi šiek tiek glaisto ir tada nudažai visas lubas. Haris sumojo, kad našiai darbuojantis tai galima nuveikti per pusdienį.

Jis užsilipo ant kėdės, abi kojas pastatė ant ranktūrių ir laužtuvu nusitaikė į lubas. Hagenas sakė teisybę: jei leidimo ir kratos orderio neturintis tyrėjas be savininko sutikimo išplėš lubas, teismas, be jokios abejonės, nepaisys įrodymų, kuriuos galbūt ten atras.

Haris nusitaikė ir smogė. Laužtuvas su duslia aimana įsmigo į lubas, ir Hariui ant veido pabiro baltos gipso dalelės.

Bet jis visai ne tyrėjas, tik civilinis patarėjas, net nedalyvauja tyrime, tiesiog fizinis asmuo, kurį gali patraukti

atsakomybėn ir nubausti už chuliganizmą. Haris nutarė surizikuoti ir sumokėti šią kainą.

Jis užmerkė akis ir palenkė laužtuvą atgal. Jautė, kaip ant kaktos ir pečių byra tinkas. Pajuto smarvę. Čia dvokia labiau. Vėl smogė laužtuvu, plyšys paplatėjo. Jis pasidairė ieškodamas ko nors, ką galėtų pasidėti ant kėdės, pasilipti ir kyštelėti galvą į angą.

Štai ir vėl. Judesys už lango. Haris nušoko ant žemės, pripuolė prie lango, delnais prisidengė akis nuo šviesos, pasilenkęs įsižiūrėjo. Bet pamatė tik tamsuojančius obelų siluetus. Siūbavo kelios šakos. Ar pakilo vėjas?

Haris apsidairė po kambarį, susirado didelę plastikinę IKEA dėžę, pastatė ją ant kėdės, ir kai jau ketino kabarotis viršun, iš koridoriaus jį pasiekė garsas. Trakštelėjimas. Ir daugiau nieko. Haris nesuko dėl to galvos. Kylant vėjui tiesiog traška senas medinis namas. Atsistojęs ant dėžės jis mėgino išlaikyti pusiausvyrą, nedrąsiai išsitiesė, delnais suėmė plokštės kraštą ir pro angą įkišo galvą vidun.

Tvyrojo siaubinga smarvė, Haris iškart apsiašarojo, privalėjo susikaupti, sulaikyti kvėpavimą. Dvokas atrodė pažįstamas. Sklindantis tuo mėsos puvimo tarpsniu, kai įkvėpti susidariusių dujų būtų pavojinga sveikatai. Jam teko užuosti tokią smarvę tik vieną kartą, kai tamsiame rūsyje jie rado dvejus metus ten pragulėjusį į plastiką susuktą kūną ir polietilene netyčia pradūrė skyles. Ne, ten anaiptol ne graužikas. Viduje buvo tamsu, o Hario galva užstojo visą šviesą, tačiau jam vis dėlto pavyko įžvelgti, kad tiesiai prieš akis kažkas guli. Jis laukė, kol vyzdžiai pamažu išsiplės ir pripras prie menko apšvietimo. Pagaliau pamatė. Ten gulėjo grąžtas. Ne. Siaurapjūklis. Bet toliau gulėjo dar kažkas. Jis gerai neįžiūrėjo, tik jautė fizinę formą. Ten kažkas guli... Haris pajuto, kaip užgniaužia gerklę. Garsas. Žingsniai. Apačioje.

Jis pabandė ištraukti galvą, bet atrodė, kad anga darosi per siaura, ima veržti kaklą, užspeičia jį pas negyvėlį. Haris pajuto

kylančią paniką, įstengė tarp kaklo ir pramuštos gipso plokštės krašto įterpti pirštus, ją aplaužė. Tada ištraukė galvą.

Žingsniai nutilo.

Kakle smarkiai tvinkčiojo. Jis palaukė, kol kiek apsiramins. Iš kišenės išsitraukė žiebtuvėlį, įkišo ranką pro angą, uždegė jį ir jau ketino kyštelėti galvą vidun, bet tada kažką pastebėjo. Ant kambarius skiriančios plastikinės užuolaidos. Ant jos krito šešėlis. Matėsi siluetas. Kažkas stovėjo anapus užuolaidos ir jį stebėjo.

Haris kostelėjo.

– Katrina?

Jokio atsakymo.

Haris akimis ieškojo laužtuvo, kurį paliko kažkur ant grindų. Pamatė jį, tada tylutėliai pritūpė. Pastačius vieną koją ant grindų, sučežėjo į šoną traukiama užuolaida. Haris suvokė, kad nebespės būti pirmas.

Balsas nuskambėjo kone linksmai:

– Taigi, mes ir vėl susitikome.

Jis pakėlė akis. Kad blausioje šviesoje atpažintų priartėjusį veidą, Hariui prireikė kelių sekundžių. Jis tyliai nusikeikė. Galvoje bandė sukurti įvairius įmanomus scenarijus, kas gi atsitiks per kelias artimiausias sekundes, bet atsakymų nesurado. Tik vis tą patį klausimą: kas, po velnių, dabar atsitiks?

29 skyrius

Ji numetė nuo peties krepšį. Šis stebėtinai sunkiai dunkstelėjo į grindis.

– Ką čia veiki? – kimiu balsu paklausė Haris, suprasdamas, kad istorija kartojasi. Jos atsakymas irgi buvo toks pats.

– Šiek tiek treniravausi salėje. Tobulinau kovos menus.

– Silje, tai nėra atsakymas.

– Taip, yra, – atšovė ji ir atstatė vieną klubą į priekį. Mergina vilkėjo aptemptą treningo švarkelį, mūvėjo juodas tampres, avėjo sportbačius, plaukai buvo surišti į uodegą. Ji valiūkiškai šypsojosi. – Po treniruotės pamačiau, kad išeini iš mokyklos. Tave pasekiau.

– Kodėl?

Ji gūžtelėjo.

– Gal tam, kad suteikčiau dar vieną galimybę.

– Galimybę kam?

– Padaryti tai, ką nori.

– O kas tai būtų?

– Ar man reikia ištarti garsiai? – ji pakreipė galvą. – Krono kabinete mačiau tai tavo veide. Tau nelabai sekasi slapukauti, Hari. Tu nori mane išdulkinti.

Haris linktelėjo krepšio link.

– Tos tavo treniruotės. Ar kalbi apie nindzes ir durklus? – dėl išdžiūvusios burnos jo balsas gergždė.

Siljė Gravseng dairėsi po kambarį.

– Kažkas panašaus. Žiūrėk, čia turime ir lovą.

Ji čiupo krepšį, praėjo pro pat Harį ir pastūmė į šoną kėdę. Krepšį numetė ant lovos ir pabandė paslinkti didelę ant kelio riogsančią sofą, bet baldas nepasidavė. Siljė pasilenkė, įsikibo sofos atramos ir patraukė į save. Haris stebėjo jos sėdmenis ir viršun pakilusį treningo švarkelį, įsitempiančius šlaunų raumenis, tada išgirdo jos duslią aimaną:

– Ar man nepadėsi?

Haris nurijo.

Šūdas, šūdas, šūdas.

Jis stebėjo, kaip švytuoja surišti gelsvi plaukai. Tarsi prašytųsi suimami. Stebėjo, kaip jai tarp sėdmenų sulenda tamprių medžiaga. Ji liovėsi judėjusi, tiesiog sustingo, tarsi būtų kažką pastebėjusi. Perpratusi jo mintis.

– Šitaip? – sušnabždėjo ji. – Ar nori manęs šitaip?

Haris neatsakė, tik jautė, kaip standėja penis. Kaip apačioje plinta malonumas tarsi po smūgio į pilvą lėtai sklindantis skausmas. Galvoje ėmė šnypšti, burbuliukai vis kilo ir sproginėjo, vis garsiau ir garsiau. Jis žengė pirmyn. Sustojo.

Mergina kiek pasuko galvą, bet nuleido akis į grindis.

– Ko lauki? – paklausė ji. – Ar nori, kad pasipriešinčiau?

Haris nurijo. Juk veikia ne autopilotu. Jis žino, ką daro. Jis tiesiog toks. Jis toks yra. Net jei dabar visa tai išaiškintų sau garsiai, vis tiek tai padarytų. Argi jis nenori?

– Taip, – išgirdo save sakant. – Pasipriešink.

Haris matė, kaip ji lėtai kilsteli sėdmenis. Pagalvojo, kad tai primena ritualą iš gyvūnų pasaulio, kad tai visgi užkoduota mūsų prigimtyje. Jis uždėjo ranką jai ant liemens, ant išriestų strėnų, jautė nuogą prakaituotą odą prie tamprių gumos. Pakišo du pirštus po prigludusia medžiaga. Tereikia nusmaukti jas žemyn. Viena ranka mergina rėmėsi į kėdę, kita buvo padėta ant lovos, ant sportinio krepšio. Šis buvo praviras.

– Pamėginsiu, – sušnabždėjo ji. – Pamėginsiu.

Haris virpėdamas giliai įkvėpė.

Pastebėjo judesį. Viskas įvyko taip greitai, kad jam neužteko laiko atsitraukti.

– Kas yra? – paklausė Ūla, kabindama Mikaelio paltą į sieninę spintą.

– O kas turėtų būti? – klausimu atsakė jis, delnais trindamasis veidą.

– Eime, – paragino Ūla, pirma jo žingsniuodama į svetainę. Pasiūlė jam prisėsti ant sofos. Atsistojo už nugaros. Priglaudė pirštus prie linkio, kur kaklas jungiasi su petimi, susirado trapecinio raumens vidurį ir spustelėjo. Jis garsiai sudejavo.

– Na? – ragino ji.

Jis atsiduso.

– Izabelė Skiojen. Ji pasiūlė, kad buvęs policijos viršininkas padėtų vadovauti tyrimui ir išaiškinti bylą.

– Supratau. Ir kas čia blogo? Pats sakei, kad kuo daugiau pajėgų, tuo geriau.

– Tai juk reikštų, kad jis būtų policijos viršininkas *de facto*, o aš virčiau jam kavą. Šitaip man būtų išreikštas nepasitikėjimas, o su tuo nė už ką negalėčiau susitaikyti, juk pati supranti.

– Betgi tai laikina, ar ne?

– O kas paskui? Kas bus po to, kai bylą išaiškinsime vadovaujant jam, o ne man? Negi miesto taryba pasakys, kad pavojus jau praėjo ir aš vėl galiu atgauti postą? Au!

– Atleisk, bet dabar juk yra taip, kaip yra. Mielasis, pamėgink atsipalaiduoti.

– Ji man šitaip keršija, argi nesupranti? Paliktos moterys... Au!

– O, mielasis, ar vėl paspaudžiau skaudančią vietą?

Mikaelis išsisuko nuo žmonos rankų.

– Blogiausia, kad nieko negaliu padaryti. Ji šitą žaidimą išmano puikiai, o aš dar tik pradinukas. Jei tik būčiau turėjęs šiek tiek laiko, būčiau susiradęs sąjungininkų. Pamatytume, kas kam kasytų nugarą.

– Pasinaudok sąjungininkais, kuriuos turi, – pasiūlė Ūla.

– Visi svarbiausi sąjungininkai subėgo jos pusėn, – atsiduso Mikaelis. – Prakeikti politikai, jie negalvoja apie pasekmes taip, kaip mes. Jiems terūpi rinkimų rezultatai, kaip tai atrodys bukiems rinkėjams.

Mikaelis panarino galvą. Ūla vėl ėmėsi darbo. Šįkart kiek švelniau. Masažavo, glostė jam plaukus. Ir kai jis jau ruošėsi paleisti visas mintis, protas nuspaudė stabdžio pedalą, ir jis suvokė, ką ji pasakė.

Pasinaudok sąjungininkais, kuriuos turi.

Harį apakino. Jis akimoju atšlijo nuo Siljės ir atsisuko. Kažkas patraukė plastikinę užuolaidą į šoną, ir į Harį įsmigo balta šviesa. Haris prisidengė ranka akis.

– Atsiprašau, – nuskambėjo pažįstamas balsas, ir šviesa nukrypo žemyn. – Atsinešiau žibintuvėlį. Nemaniau, kad tu...

Haris atsikvėpė dejuodamas:

– Jėzau, kaip tu mane išgąsdinai! Amm... mus.

– O, taip, ar tai tik ne ta studentė? Mačiau tave Policijos mokykloje.

– Ten nebesimokau, – Siljės balsas skambėjo visiškai ramiai, tarsi ji nuobodžiautų.

– O? Tai kuo gi užsiimi?

– Stumdo baldus, – atsakė Haris, skubiai šniurkštelėjo ir parodė į skylę lubose. – Bandau surasti ką nors tvirtesnio, ant ko galėčiau pasilipti.

– Lauke stovi kopėčios, – pasiūlė Katrina.

– Tikrai? Einu, atsinešiu, – Haris praėjo pro Katriną, perėjo per svetainę. Šūdas, šūdas.

Kopėčios stovėjo tarp dažų skardinių, atremtos į sieną.

Jam sugrįžus tvyrojo mirtina tyla. Jis patraukė fotelį, po anga pastatė aliuminio kopėčias. Neatrodo, kad moterys būtų kalbėjusiosi. Moterys sukryžiuotomis rankomis ir bereikšmiais veidais.

– Kas čia per smarvė? – paklausė Katrina.

– Duok šen žibintuvėlį, – paragino Haris, gavo, ko prašęs, ir užsilipo ant kopėčių. Dar labiau aplaužė gipso plokštės kraštus, įkišo vidun žibintuvėlį, tada galvą. Paėmė žalią siaurapjūklį. Jo ašmenys buvo aptrupėję. Haris suėmė įrankį dviem pirštais ir padavė jį Katrinai.

– Atsargiai. Gali būti pirštų atspaudų.

Jis vėl nukreipė žibintuvėlio šviesą vidun. Spoksojo. Negyvas kūnas gulėjo ant šono, įspraustas tarp naujų ir senų lubų. Haris galvojo, kad jis, nelemtasis, vertas stovėti čia ir alsuoti pūvančios mėsos smarve, jis ir pats nusipelnė pavirsti negyva mėsa. Jis – ligonis, Haris Hūlė yra tikras ligonis. Ir jei jis nevertas būti tuojau pat nušautas, jam prireiks pagalbos. Jis ketino tai padaryti, ar ne? O gal susilaikė? O gal mintis, kad

turbūt jis būtų susilaikęs, tėra jo išsigalvojimas, kad pasėtų abejonę?

– Ar ką nors matai? – paklausė Katrina.

– Tikrai taip, – atsiliepė Haris.

– Ar mums reikia ekspertų?

– Tai priklauso nuo vieno dalyko.

– Kokio?

– Ar Smurtinių nusikaltimų skyrius imsis tirti šį mirties atvejį.

30 skyrius

– Man velniškai sunku apie tai kalbėti, – prisipažino Haris, gesindamas cigaretę į palangę, tada paliko langą į Tramvajaus gatvę pravirą ir vėl atsisėdo ant kėdės.

Kai maždaug šeštą ryto Haris paskambino ir pasakė vėl klimpstąs į mėšlą, Stolė Aunė patikino, kad jis gali atvykti apie aštuntą, prieš pirmąjį jo pacientą.

– Jau lankeisi pas mane, tada irgi kalbėjome apie sudėtingus dalykus, – tarė Stolė.

Kiek Haris pamena, Stolė Aunė visada buvo tas psichologas, į kurį užklupus sunkumams kreipdavosi Smurtinių nusikaltimų skyriaus pareigūnai. Ne vien dėl to, kad visi turėjo daktaro telefoną, bet ir todėl, kad jis buvo vienas iš nedaugelio psichologų, kurie išties išmano, kaip atrodo kasdienis pareigūnų gyvenimas. Be to, visi žinojo, kad gali juo pasitikėti, kad psichologas niekam neišplepės.

– Taip, bet tada kalbėjome apie gėrimą, – atsakė Haris. – O tai yra... visai kas kita.

– Tikrai?

– O tu pats nemanai, kad tai kas kita?

– Na, jei iškart paskambinai man, vadinasi, manai, jog tai beveik tas pats.

Haris atsiduso, pasilenkė į priekį ir priglaudė kaktą prie sunertų rankų.

– Gal ir taip. Jaučiau, kad gerti visada pasirinkdavau patį netinkamiausią laiką. Visada palūždavau tada, kai reikėdavo išsaugoti budrumą. Tarsi manyje lindėtų kažkoks demonas, norintis, kad viskas nusiristų velniop. Kad *aš pats* eičiau velniop.

– Toks jau tas demonų darbas, – tarstelėjo Stolė ir užgniaužė žiovulį.

– Tada maniškis tikrai neblogai pasidarbavo. Aš vos neišprievartavau merginos.

Stolei praėjo noras žiovauti.

– Ką pasakei? Kada tai įvyko?

– Vakar vakare. Ta mergina yra buvusi Policijos mokyklos studentė. Ji išdygo, kai apžiūrinėjau butą, kuriame gyveno Valentinas.

– O? – Stolė nusiėmė akinius. – Ar ką nors aptikai?

– Siaurapjūklį aptrupėjusiais ašmenimis. Turbūt gulėjo ten metų metais. Žinoma, jį galėjo pamiršti lubas pažeminę darbininkai, bet ašmenų dantukai sutampa su rastais Bergslijos kelyje.

– Ar radai dar ką nors?

– Ne. Taip. Negyvą barsuką.

– Barsuką?

– Taip. Matyt, virš lubų jis buvo įsitaisęs vietelę žiemoti.

– Cha cha. Mes irgi turėjome barsuką. Laimė, jis mieliau leido laiką sode. O jo dantys buvo gana įspūdingi. Ar barsukas žiemodamas padvėsė?

Haris išsiviepė.

– Jei tau įdomu, gali paklausinėti teismo medikų.

– Atleisk, aš... – Stolė Aunė papurtė galvą ir vėl užsidėjo akinius. – Atvyko mergina, ir tu užsigeidei ją išprievartauti? Ar taip viskas nutiko?

Haris sunėrė rankas ant pakaušio.

– Neseniai pasipiršau moteriai, kurią myliu labiau už viską pasaulyje. Nieko netrokštu labiau už gražų gyvenimą su ja. Ir vos pasakau tai garsiai, iššoka velnias ir... ir... – jis vėl nuleido rankas.

– Kodėl nutilai?

– Nes sėdžiu čia ir bandau sukurti velnią, žinodamas, ką tu pasakysi. Kad kratausi bet kokios atsakomybės.

– O ar taip nėra?

– Žinoma, kad yra. Tas pats Jurgis, tik kita kepurė. Maniau, kad demono vardas „Jim Beam". Maniau, kad jo vardas – mama, kuri mirė jauna. Arba įtampa darbe. Testosteronas arba alkoholio paženklinti genai. Galbūt visa tai ir tiesa, bet, pažvelgus giliau, tas demonas vis tiek vardu Haris Hūlė.

– Ir tu sakai, kad vakar vakare tas Haris Hūlė vos neišprievartavo merginos?

– Jau senai apie tai svajoju.

– Apie išprievartavimą? Plačiąja prasme?

– Ne. Tik šios merginos. Ji pasiūlė, kad tai padaryčiau.

– Ją išprievartautum? Tokiu atveju tai visai ne išprievartavimas.

– Pirmą kartą mergina tiesiog prašėsi išdulkinama. Ji mane viliojo, bet aš negalėjau, ji juk studijavo Policijos mokykloje. O paskui ėmiau fantazuoti, kaip ją prievartauju. Aš... – Haris persibraukė delnu veidą. – Nemaniau, kad visa tai manyje glūdi. Tik jau ne prievartautojas. Kas su manimi darosi, Stole?

– Taigi tu norėjai ir turėjai progą ją išprievartauti, bet susilaikei?

– Mums kai kas sutrukdė. Ar tai išprievartavimas? Nežinau, bet ji pasiūlė pažaisti žaidimą. Ir aš sutikau atlikti prievartautojo vaidmenį, Stole. Su malonumu.

– Taip, bet aš vis dar nevadinu to prievartavimu.

– Gal teisiškai ir ne, tačiau...

– Tačiau kas?

– Tačiau jei mes būtume pradėję ir ji būtų paprašiusi manęs sustoti, aš nežinau, ar būčiau sugebėjęs.

– Nežinai?

Haris patraukė pečiais.

– Daktare, ar nustatėte diagnozę?

Stolė pažvelgė į laikrodį.

– Man reikia, kad papasakotum šiek tiek daugiau, bet manęs jau laukia pacientas.

– Stole, neturiu laiko terapijai. Mums reikia sučiupti žudiką.

– Vadinasi, – atsiliepė apkūnusis psichologas, su visa kėde lengvai linguodamas pirmyn ir atgal, – tau teks kalbėti trumpai drūtai. Atėjai pas mane, nes pajutai kažką, kas tau pačiam nesuvokiama. Priežastis ta, kad tas jausmas bando užsidėti kaukę ir užsimaskuoti. Nes bandai jo *išvengti*. Klasikinis neigimas. Tai būdinga vyrams, kurie nepripažįsta, kad yra gėjai.

– Bet aš neneigiu, kad esu potencialus prievartautojas! Atsakyk man į klausimą.

– Hari, nesi prievartautojas. Juo netampama per vieną naktį. Manau, kad tai gali būti susiję su vienu iš dviejų dalykų. O gal ir su abiem. Pirmiausia, gali būti, kad mergina išprovokuoja agresiją. Ir tave apima noras valdyti. Arba, liaudiškai tariant, nori ją išdulkinti ir tokiu būdu nubausti. Ar bent kiek pataikiau?

– Mhm. Galbūt. O koks antras dalykas?

– Rakelė.

– Atsiprašau?

– Tave traukia ne prievartavimas ir ne ta mergina, o neištikimybė. Neištikimybė Rakelei.

– Stole, tu...

– Nurimk. Atėjai pas mane, nes tau reikia iš kažko išgirsti tai, ką jau ir pats supratai. Reikia, kad tau pasakytų tiesiai šviesiai. Nes nesugebi šito pripažinti pats sau, nes nenori to jausti.

– Jausti ko?

– Mirtinos baimės, kad pasipiršai Rakelei. Panikos, kurią kelia vien mintis apie santuoką.

– O? Kodėl taip sakai?

– Nes drįstu teigti, kad per daugelį metų tave šiek tiek pažinau ir manau, jog bijai prisiimti atsakomybę už kitus. Su tuo susijusi tavo patirtis tikrai skausminga...

Haris nurijo. Pajuto, kaip krūtinėje lyg piktybinis auglys ima kažkas augti.

– Kai aplinkiniai ima priklausyti nuo tavęs, tu pradedi gerti, nes nesusidoroji su atsakomybe. Tada nori, kad viskas ristųsi velniop. Tarsi statytum kortų namelį, o kai lieka visai nedaug, įtampa pasidaro tokia didelė, kad nebeištveri ir, užuot stengęsis ir pabaigęs, viską sugriauni. Taip savotiškai išvengi pralaimėjimo. Ir manau, kad dabar darai tą patį. Tu degi noru nuvilti Rakelę kuo greičiau, nes manai, kad tai anksčiau ar vėliau įvyks. Nebeištveri užsitęsusios kankynės, tad imiesi iniciatyvos ir nori nugriauti nelemtą kortų namelį, kuris šiuo atveju simbolizuoja santykius su Rakele.

Haris norėjo kažką pasakyti. Bet gniutulas jau pasiekė kaklą ir neleido prasiveržti žodžiams, tad jis pasitenkino tik vienu:

– Destruktyvus.

– Hari, iš esmės tavo elgesys yra *konstruktyvus*. Tu tiesiog bijai. Bijai, kad tai sukels per daug skausmo. Tau ir jai.

– Sakai, kad aš bailys, ar ne?

Stolė nužvelgė Harį, įkvėpė, lyg ketindamas jį pataisyti, paskui tarytum apsigalvojo:

– Taip, tu bailys. Bijai, nes, manau, tikrai šito nori. Tu *nori* Rakelės, nori plaukti su ja vienu laivu, nori prisirišti prie stiebo, išplaukti į plačius vandenis arba paskęsti kartu su visu laivu. Hari, taip su tavimi jau būna – tais retais atvejais, kai duodi kam nors pažadą. Kaip ten sakoma toje dainoje?

Haris sumurmėjo:

– *No retreat, honey, no surrender.**

– Štai ir viskas, štai koks tu.

– Štai koks aš, – tyliai pakartojo Haris.

– Pagalvok apie tai, pasikalbėsime popiet katilinėje, po susirinkimo.

Haris linktelėjo ir atsistojo.

Koridoriuje sėdėjo treningą vilkintis sukaitęs vyras ir nekantriai trepseno kojomis. Jis demonstratyviai žvilgtelėjo į laikrodį ir dėbtelėjo į Harį.

Haris nužingsniavo Tramvajaus gatve. Naktį jis nesudėjo nė bluosto, nepusryčiavo. Jam kažko reikia. Žinojo ko. Išgerti. Nuvijo mintį šalin ir įžengė į kavinę prie pat Bogstado kelio. Paprašė trigubos espreso. Prie baro išgėrė kavą vienu mauku ir paprašė dar vieno puodelio. Sau už nugaros išgirdo tylų juoką, bet neatsisuko. Tada pradėjo lėtai gurkšnoti. Pasiėmė šalia gulintį laikraštį, peržvelgė antraštes pirmame puslapyje ir ėmė vartyti.

Rogeris Jendemas samprotavo, kad pasipylus neišaiškintoms policijos pareigūnų žmogžudystėms miesto taryba tikriausiai svarstys, ar policijos biure nevertėtų padaryti šiokių tokių pakeitimų.

Atidaręs duris Paului Stavnesui Stolė vėl įsitaisė prie savo stalo, o Stavnesas nuėjo į kampą persivilkti sausais marškinėliais. Stolė pasinaudojo proga ir nesivaržydamas nusižiovavo, atidarė viršutinį stalčių ir padėjo mobilųjį taip, kad jį matytų. Tada pakėlė akis. Įbedė žvilgsnį į nuogą paciento nugarą. Nuo tada, kai Stavnesas pradėjo važinėti pas jį dviračiu, marškinėlius visada persivilkdavo kabinete. Visada nusisukęs nugara. Šįkart vienintelis skirtumas buvo tas, kad langas, prie kurio rūkė Haris, vis dar buvo praviras. Šviesa krito taip, kad Stolė galėjo matyti lango stikle atsispindinčią Paulo Stavneso krūtinę.

* Tik nepasitrauk, mielasis, tik nepasiduok. (Angl.)

Stavnesas greitu judesiu patempė marškinėlius žemyn ir atsisuko.

– Jūsų nustatyto laiko...

– ...reikėtų laikytis, – pabaigė Stolė. – Sutinku. Taip daugiau nenutiks.

Stavnesas pakėlė akis.

– Ar kas nors negerai?

– Visai ne. Tiesiog šiandien kiek anksčiau atsikėliau. Ar galite palikti atvirą langą, čia trūksta oro.

– Čia *pakankamai* oro.

– Kaip norite.

Stavnesas jau ketino uždaryti langą. Tada susilaikė. Stovėjo ir spoksojo į stiklą. Lėtai atsisuko į Stolę. Veide šmėstelėjo šypsenėlė.

– Aune, ar jums sunku kvėpuoti?

Stolė Aunė pajuto skausmus krūtinėje ir rankose. Tokie būna visiems gerai žinomi širdies smūgio požymiai. Tačiau tai – ne širdies smūgis. O grynų gryniausia baimė.

Stolė Aunė prisivertė kalbėti ramiai, žemu balsu:

– Praeitą kartą mes vėl šnekėjome apie tai, kaip klausotės įrašo „Dark Side of the Moon". Jūsų tėvas atėjo į kambarį ir išjungė stiprintuvą, o jūs stebėjote, kaip užgęsta raudona šviesėlė – kaip ir mergina, apie kurią galvojate.

– Sakiau, kad mergina nutyla, – suirzęs pataisė Paulas Stavnesas. – Nesakiau, kad užgęsta. Tai ne tas pats.

– Taip, ne tas pats, – sutiko Stolė Aunė, atsargiai siekdamas telefono stalčiuje. – Ar norėjote, kad mergina prabiltų?

– Nežinau. Jūs prakaituojate. Ar jums negera, daktare?

Vėl tas tonas, pasityčiojimas, ta bjauri šypsenėlė.

– Ačiū, man viskas gerai.

Stolė priglaudė pirštus prie telefono mygtukų. Jam reikėjo kalbinti pacientą, kad nesigirdėtų, kaip rašoma žinutė.

– Mes dar nešnekėjome apie jūsų santuoką. Ką galite pasakyti apie savo žmoną?

– Nieko ypatingo. Kodėl norite apie ją kalbėtis?

– Artimas šeimos narys. Atrodo, kad jums nepatinka artimi žmonės. Jūs vartojote žodį „niekinti".

– Tai visgi manęs *klausėtės*, – Stavnesas trumpai ir niūriai sukikeno. – Niekinu žmones, nes dažniausiai jie būna silpni, kvaili ir nelaimingi. – Vėl juokas. – Nevykėliai. Pasakykite man, ar pagydėte tą poną X?

– Atsiprašau?

– Tą policininką. Gėjų, kuris tualete bandė pabučiuoti savo bendradarbį. Ar jis pasveiko?

– Ne, – Stolė Aunė spaudinėjo mygtukus ir keikė savo storus kaip dešrelės pirštus, kurie augant įtampai, rodos, dar labiau ištino.

– Tai jei manote, kad aš esu toks kaip X, kodėl tikitės, kad padėsite man?

– X sirgo šizofrenija. Jis girdėjo balsus.

– O jūs manote, kad man sekasi geriau? – pacientas karčiai nusijuokė.

Stolė stengėsi spausti mygtukus pacientui kalbant, spustelėdamas brūžindavo batais į grindis. Viena raidelė. Dar viena. Nelaimėliai pirštai. Štai. Jis suvokė, kad pacientas nutilo. Paciėntas, Paulas Stavnesas. Iš kur jis ištraukė tokį vardą? Visada galima susigalvoti naują vardą. Ir atsikratyti senojo. O su tatuiruotėmis viskas ne taip paprasta. Ypač tokiomis, kurios labai didelės, per visą krūtinę.

– Aš žinau, kodėl jūs prakaituojate, Aune, – prabilo pacientas. – Man rengiantis lange pamatėte atspindį, ar ne?

Stolė Aunė juto, kaip skausmai krūtinėje aštrėja, tarsi širdis negalėtų apsispręsti, ar plakti dar greičiau, ar išvis sustoti. Ir tikėjosi, kad veido išraiška, kurią nutaisė, atrodo nustebusi ir sutrikusi.

– Ką? – paklausė jis garsiai, kad nustelbtų pyptelėjimą, pasigirdusį, kai išsiųsdamas žinutę paspaudė mygtuką.

Pacientas pasikėlė marškinėlius iki pat kaklo.

Ant vyro krūtinės Stolė Aunė išvydo nebylaus riksmo iškreiptą fizionomiją.

Demono fizionomiją.

– *OK*, klok, – paragino Haris, prie ausies laikydamas telefoną ir gurkšnodamas antrą puodelį kavos.

– Ant siaurapjūklio aptikome Valentino Jertseno pirštų atspaudų, – pranešė Bjornas Holmas. – Ašmenų dantukai irgi atitinka. Bergslijoje naudotas tas pats pjūklas.

– Tai Valentinas Jertsenas yra Pjūklininkas, – tarė Haris.

– Ko gero, – atsiliepė Bjornas. – Bet mane stebina, kad, užuot atsikratęs žmogžudystės įrankio, Valentinas Jertsenas paslėpė jį savo namuose.

– Gal ketino vėl panaudoti, – svarstė Haris.

Haris pajuto, kaip suvibruoja mobilusis. Žinutė. Jis pažvelgė į ekraną. Siuntėjas – S, taigi Stolė Aunė. Haris perskaitė. Tada perskaitė dar kartą.

Valentinas čia sos

– Bjornai, siųsk patrulius į Stolės kabinetą Tramvajaus gatvėje. Valentinas ten.

– Alio? Hari? Alio?

Bet Haris jau bėgo.

31 skyrius

– Kai tave demaskuoja, visada apima keistas jausmas, – tarė pacientas. – Bet kartais blogiau tam, kuris demaskuoja.

– Demaskuoja ką? – paklausė Stolė Aunė ir nurijo. – Pamačiau tatuiruotę. Na ir kas? Tai joks nusikaltimas. Daug žmonių

turi... – jis linktelėjo link demono fizionomijos, – tokias tatuiruotes.

– Tikrai? – paklausė pacientas, tempdamas marškinėlius žemyn. – Ar dėl to pasirodė, kad vos ją pamatęs krisite negyvas?

– Nesuprantu, ką turit omeny, – dusliai atsakė Stolė. – Gal geriau pakalbėkime apie jūsų tėvą.

Pacientas garsiai nusikvatojo.

– Žinai ką, Aune? Kai pirmą kartą čia apsilankiau ir manęs nepažinai, nebuvau tikras, ar didžiuotis, ar nusivilti.

– Nepažinau?

– Mes matėmės anksčiau. Mane sulaikė dėl užpuolimo, ir tave pakvietė nustatyti, ar aš pakaltinamas. Tu matei šimtus tokių atvejų. Na, tau prireikė tik keturiasdešimt penkių minučių. Vis tiek iš dalies tikėjausi, kad palikau tau didesnį įspūdį.

Stolė spoksojo į pacientą. Ar jis yra vertinęs prieš jį sėdinčio žmogaus psichiką? Neįmanoma jų visų prisiminti, bet jam visada įstringa bent veidai.

Stolė tyrinėjo vyriškį. Du vos pastebimi randai po smakru. Žinoma. Jis manė, kad pacientui darytas veido patempimas, bet Beatė juk sakė, kad Valentinui Jertsenui atlikta plastinė operacija.

– Bet, Aune, tu tikrai palikai įspūdį *man*. Tu mane *supratai*. Nesibjaurėjai detalėmis, tiesiog kapsteisi vis giliau ir giliau. Uždavinėjai teisingus klausimus. Apie skaudžius dalykus. Kaip geras masažistas, kuris žino, kurioje vietoje įsitempę raumenys. Tu atradai skausmą, Aune. Dėl to ir sugrįžau pas tave. Tikėjausi, kad vėl jį surasi. Tą prakeiktą pūlinį. Ir jį prapjausi, išspausi lauk visą šlamštą. Ar gali? Ar nebejauti tam aistros, Aune?

Stolė kostelėjo.

– Negaliu to padaryti, jei man meluosi, Paulai.

– Bet aš nemeluoju, Aune. Tik apie darbą ir apie žmoną. Visa kita yra tiesa. O taip, išskyrus vardą. O šiaip...

– „Pink Floyd“? Mergina?

Priešais sėdintis vyras skėstelėjo rankomis ir išsiviepė.

– Ir kodėl pasakoji man apie tai dabar, Paulai? – Pauuuliau.

– Tau nebūtina manęs taip vadinti. Jei nori, vadink Valentinu.

– Kodėl – Valentinu?

Pacientas sukikeno.

– Atleisk, Aune, bet esi tikrai prastas aktorius. Puikiai žinai, kas aš toks. Nuo tos akimirkos, kai lange pamatei mano tatuiruotės atspindį.

– Ir iš kur man žinoti?

– Juk esu tas, kurio jūs ieškote. Valentinas Jertsenas.

– Mes? Ieškome?

– Pamiršai, kad turėjau čia sėdėti ir klausytis, kaip su kažkokiu faru kalbiesi apie Valentino keverzones ant tramvajaus lango? Aš pasiskundžiau, ir man nereikėjo mokėti už tą terapijos seansą, pameni?

Stolė kelioms sekundėms užmerkė akis. Nieko nebegirdėjo. Tikino save, kad Haris netrukus pasirodys. Juk negali būti labai toli nuėjęs.

– Beje, todėl pradėjau į mūsų užsiėmimus važinėti dviračiu, o ne tramvajumi, – tarė Valentinas Jertsenas. – Pamaniau, kad tramvajai turbūt stebimi.

– Bet ir toliau pas mane važinėjai.

Valentinas patraukė pečiais ir įkišo ranką į kuprinę.

– Beveik neįmanoma atpažinti žmogaus su šalmu ir apsauginiais akiniais. O tu nieko nesupratai. Nutarei, kad aš esu Paulas Stavnesas ir *basta*. Vis dėlto man reikėjo šių užsiėmimų, Aune. Man labai gaila, kad teks juos nutraukti...

Valentinui iš kuprinės ištraukus ranką, Aunė užgniaužė aiktelėjimą. Ant plieninės geležtės blykstelėjo šviesa.

– Ar žinai, kad šitą daiktą vadina išgyvenimo peiliu? – paklausė Valentinas. – Tavo atveju šis pavadinimas visai netinka. Bet jis toks universalus. Pavyzdžiui, šitie... – pirštо galiuku jis perbraukė dantytus ašmenis, – visada suglumina daugumą

žmonių. Jie tiesiog mano, kad geležtė atrodo bauginančiai. Ir žinai ką? – jis vėl bjauriai šyptelėjo savo siaura burna. – Jie teisūs. Kai brūkšteli šiuo peiliu per gerklę štai taip... – jis parodė, – metalas susminga į odą ir ją perrėžia. Paskui sudrasko po oda esančius audinius, pavyzdžiui, gležnas kraujagyslių sieneles. Ir jei tai būna kraujo pritvinkusi pagrindinė arterija... vaizdelis būna visai neblogas, patikėk manim. Bet nebijok. Tu nespėsi to pamatyti, pažadu.

Stolė pajuto, kaip svaigsta galva. Kone vylėsi, kad ištiks širdies smūgis.

– Taigi, Stole, liko tik vienas dalykas. Ar nieko prieš, jei pabaigoje vadinsiu tave Stole? Kokią nustatei diagnozę?

– Dia... dia...

– Dia...gnozė. Graikiškas žodis, reiškiantis pažinimą, ar ne taip? Kas man negerai, Stole?

– Aš... aš nežinau, aš...

Judesys buvo toks žaibiškas, kad Stolė nebūtų spėjęs nė piršto pakrutinti, net jei būtų bandęs. Valentinas dingo iš regėjimo lauko, o kai psichologas vėl išgirdo jo balsą, šis skambėjo jam už nugaros, prie pat ausies:

– Aišku, kad žinai, Stole. Su tokiais žmonėmis kaip aš turi reikalų visą gyvenimą. Žinoma, ne visai su tokiais kaip aš, bet panašiais. Su produktais, kuriuos gaminant įsivėlė klaida.

Stolė nebematė peilio. Tik jautė. Prispaustą prie jo virpančio dvigubo pagurklio. Psichologas sunkiai šnopavo per nosį. Juk tai, kad žmogus taip greitai juda, prieštarauja gamtos dėsniams. Jis nenori mirti. Nori gyventi. Ši mintis išstūmė visas kitas.

– Tau... tau viskas gerai, Paulai.

– Valentinai. Prašyčiau šiek tiek pagarbos. Stoviu čia, pasiruošęs nuleisti tau kraują, o mano pimpalas sustandėjęs. Ir tu teigi, kad su manimi viskas gerai? – jis nusijuokė Stolei į ausį. – Nagi. Diagnozę.

– Visiškai pamišęs niekšas.

Jie abu pakėlė galvas. Sužiuro į duris, nuo kurių sklido balsas.

– Laikas baigėsi. Gali susimokėti išeidamas, Valentinai.

Aukštas plačiapetis, užstojantis visą tarpdurį, žengė vidun.

Paskui save jis kažką tempėsi, ir Stolei prireikė sekundėlės, kad suprastų ką. Laukiamajame prie sofos kabėjusią štangą.

– Nesikišk, fare, – sušvokštė Valentinas, o Stolė pajuto prie odos spaudžiamus ašmenis.

– Valentinai, patrulių automobiliai jau pakeliui. Viskas baigta. O dabar paleisk jį.

Valentinas linktelėjo į langą.

– Negirdžiu sirenų. Nešdinkis, arba nužudysiu daktariūkštį čia ir dabar.

– Nemanau, – atsiliepė Haris, kilstelėdamas štangą. – Be jo neturėtum skydo.

– Tada, – tarė Valentinas, užlaužė Stolei ranką už nugaros ir privertė jį atsistoti, – veduosi jį su savimi.

– Veskis mane, – pasisiūlė Haris.

– Kodėl turėčiau?

– Esu geresnis įkaitas. Gali būti, kad jis supanikuos ir nualps. Ir jei laikysi mane šalia savęs, tau nereikės sukti galvos, kokių triukų galiu griebtis.

Tyla. Pro langą įsiveržė kažkoks garsas. Gal tolimų sirenų, o gal ir ne. Geležtės spaudimas atlėgo. Stolė vėl mėgino įkvėpti ir pajuto dilgtelėjimą, išgirdo, kad peilis kažką nurėžia. Kažkas šleptelėjo ant grindų.

Varlytė.

– Nors vienas krustelėjimas, ir... – pasigirdo švokštimas prie ausies, tada Valentinas atsisuko į Harį. – Kaip nori, fare, bet pirmiausia mesk štangą. Tada nusisuk į sieną, praskėsk kojas ir...

– Žinau, kaip tai daroma, – tarė Haris ir paleido štangą, nusisuko, pakeltus delnus priglaudė prie sienos ir išskėtė kojas.

Stolė pajuto, kaip atsileidžia jo ranką surakinę gniaužtai. Kitą akimirką matė, kaip Valentinas atsistoja Hariui už nugaros, užlaužia jam ranką ir prie gerklės prispaudžia peilį.

– Eime, gražuoli, – paragino Valentinas.

Tada abu išėjo pro duris.

Ir pagaliau Stolė įkvėpė oro.

Už lango vėjas blaškė sirenų kauksmą.

Kai Haris ir Valentinas kaip nebylus dvigalvis trolis praėjo pro registratorę, Haris dirstelėjo į persigandusį jos veidą. Ant laiptų mėgino sulėtinti žingsnį, bet iškart pajuto veriantį skausmą šone.

– Tik pabandyk ką nors iškrėsti, ir šis peilis sulįs giliau ir pradurs tau inkstą.

Haris paspartino žingsnį. Dar nepajuto srovelės, kadangi kraujo temperatūra tokia pati kaip ir odos, bet žinojo, kad po marškinėliais ji teka.

Jiems pasiekus pirmą aukštą, Valentinas spyriu atidarė duris ir stumtelėjo Harį pirma savęs, bet peilio nepatraukė.

Jie stovėjo Tramvajaus gatvėje. Haris girdėjo sirenas. Link jų ėjo akiniuotas vyras su šunimi. Praėjo pro juos nė nežvilgtelėjęs. Į šaligatvį kaip kastanjetė kaukšėjo balta lazdelė.

– Stovėk čia, – paliepė Valentinas, rodydamas į automobilius statyti draudžiantį ženklą ir prie stulpo prirakintą kalnų dviratį.

Haris stovėjo prie stulpo. Marškinėliai prilipo prie odos, šone tvinkčiojo skausmas. Valentinas vėl įbedė peilį jam į nugarą. Žvangtelėjo rakteliai, barkštelėjo dviratis. Sirenos artėjo. Valentinas patraukė peilį. Bet, Hariui nespėjus paeiti į šoną, galva loštelėjo atgal, tarsi aplink kaklą būtų kažkas apvyniota. Jam sužaibavo akyse, jis trinktelėjo pakaušiu į stulpą ir pritrūko oro. Rakteliai tebežvangėjo. Kai spaudimas į kaklą kiek atlėgo, Haris skubiai pakėlė ranką ir užkišo du pirštus tarp gerklės ir to, kuo jį prirakino. Po velnių.

Prieš akis sušmėžavo ant dviračio sėdintis Valentinas. Jis užsidėjo apsauginius akinius, prie šalmo kilstelėjęs du pirštus atidavė pagarbą ir numynė savais keliais.

Haris stebėjo, kaip gatve tolsta žmogus su juoda kuprine. Sirenos kaukė ne toliau kaip už dviejų kvartalų. Pravažiavo dviratininkas. Su šalmu ir juoda kuprine. Dar vienas. Be šalmo, bet su juoda kuprine. Dar vienas. Šūdas, šūdas, šūdas. Atrodė, kad sirenos kaukia jo galvoje. Haris užsimerkė ir galvojo apie seną graikų logikos paradoksą. Apie tai, kas artėja. Vienas kilometras, pusė kilometro, trečdalis kilometro, ketvirtis kilometro, šimtoji kilometro dalis. Ir jei tiesa, kad skaičių seka neturi pabaigos, tai tas, kas artėja, taip niekada ir neatvažiuos.

32 skyrius

– Tai tu tiesiog stovėjai prirakintas prie stulpo, su dviračio užraktu ant kaklo? – netikėdamas savo ausimis paklausė Bjornas.

– Prie prakeikto ženklo, draudžiančio statyti automobilius, – atsakė Haris, nudelbęs akis į kavos puodelį.

– Ironiška, – tarstelėjo Katrina.

– Teko iškviesti patrulių automobilį su didelėmis žnyplėmis. Tik tada mane išvadavo.

Atsidarė katilinės durys, ir įžengė Gunaras Hagenas.

– Ką tik išgirdau naujienas. Kas vyksta?

– Patruliai važinėja tame rajone ir jo ieško, – pranešė Katrina. – Stabdo ir tikrina visus dviratininkus.

– Jis seniausiai atsikratė dviračio ir sėdi taksi arba važiuoja viešuoju transportu, – tarė Haris. – Kad ir koks Valentinas bebūtų, jis tikrai ne kvailys.

Priduseęs Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas sudribo ant kėdės.

– Ar jis paliko kokių pėdsakų?

Tyla.

Hagenas nustebęs nužvelgė nepritariančius veidus.

– Kas yra?

Haris kostelėjo.

– Čia Beatės kėdė.

– Tikrai? – Hagenas pašoko.

– Jis paliko treningo švarką, – pasakė Haris. – Bjornas atidavė jį ekspertams.

– Prakaitas, plaukai, visas rinkinukas, – paaiškino Bjornas. – Nujaučiu, kad po paros ar dviejų mums patvirtins, jog Paulas Stavnesas ir yra Valentinas Jertsenas.

– Ar tame švarke dar ko nors radot? – paklausė Hagenas.

– Nei piniginės, nei telefono, nei užrašų knygutės ar kalendoriaus, kuriame pažymėtos būsimos žmogžudystės, – pranešė Haris. – Tik šituos.

Hagenas iškart ištiesė ranką ir paėmęs ėmė tyrinėti tai, ką Haris jam padavė. Mažą nepraplėštą plastikinį maišelį su trim mediniais ausų krapštukais.

– Ką jis ruošėsi su jais daryti?

– Gal ką nors nužudyti? – nerūpestingai spėjo Haris.

– Jie lyg skirti ausims valyti, – tarė Bjornas Holmas. – Bet išties jie skirti ausims kasytis, ar ne? Oda suerzinama, tada mes kasomės dar labiau, sieros gaminasi dar daugiau, ir staiga mums reikia dar daugiau ausų krapštukų? Heroinas ausims.

– O gal jie skirti makiažui, – svarstė Haris.

– O? – nustebo Hagenas, tebetyrinėdamas maišelį. – Tai tu manai... kad jis dažosi?

– Na, tarsi maskuojasi. Jis jau pasidarė plastinę operaciją. Stole, tu matei jį iš arti.

– Apie tai nepagalvojau, bet gal tu ir teisus.

– Tereikia šiek tiek padažyti blakstienas, brūkštelėti akių pieštuku, ir jau atrodai kitaip, – įsiterpė Katrina.

– Puiku, – įvertino Hagenas. – Ar radome kokių nors duomenų apie Paulą Stavnesą?

– Labai mažai. Paulo Stavneso, kurio gimimo data būtų tokia, kokią jis nurodė Aunei, Gyventojų registre nėra. Du žmones, kurių vardai tokie patys, vietiniai policininkai patikrino ir išbraukė iš įtariamųjų sąrašo. O pusamžė pora, gyvenanti jo nurodytu adresu, niekada nebuvo girdėjusi apie jokį Paulą Stavnesą ar Valentiną Jertseną.

– Paprastai netikriname pacientų kontaktinių duomenų, – paaiškino Aunė. – Be to, po kiekvieno seanso jis sumokėdavo.

– Viešbutis, – susiprotėjo Haris. – Motelis, nakvynės namai. Dabar visi svečiai registruojami ir įtraukiami į duomenų bazę.

– Patikrinsiu, – Katrina apsisuko su visa kėde ir ėmė barškinti klaviatūra.

– Ar įmanoma rasti tai internete? – nepatikliai paklausė Hagenas.

– Ne, – paneigė Haris, – bet Katrina naudojasi keliomis paieškos sistemomis, apie kurias tau geriau nežinoti.

– O kodėl gi?

– Nes joms prieinami tokie patys kodai, kokie naudojami geriausiose apsauginėse ugniasienėse, – paaiškino Holmas, žvelgdamas Katrinai per petį, o nuo klaviatūros sklido garsai, primenantys ant stiklinio stalo bėgiojančius tarakonus.

– Kaip taip gali būti? – susidomėjo Hagenas.

– Matai, ugniasienėje naudojama tokia pati koduotė, – tarė Bjornas. – Paieškos sistema ir *yra* ugniasienė.

– Nekoks vaizdelis, – pranešė Katrina. – Niekur nerandu jokio Paulo Stavneso.

– Bet juk jam reikia kažkur gyventi, – svarstė Hagenas. – Pažiūrėkit, gal jis kur nors nuomoja kambarį Paulo Stavneso vardu?

– Labai abejoju, ar jam būtų lengva išsinuomoti, – pareiškė Katrina. – Nūdien dauguma šeimininkų kruopščiai patikrina būsimus nuomininkus. Bent jau paguglina, pasidomi, kiek jie moka mokesčių. Ir Valentinas žino, kad niekur neradus jo vardo kiltų įtarimas.

– Viešbutis, – tarė Haris, atsistojo ir nuėjo prie lentos, ant kurios visi buvo surašę, kaip pasirodė Hagenui, savo asociacijas, sujungę jas rodyklėmis, prirašę raktinių žodžių. Tik vėliau Hagenas pamatė aukų vardus. Viena iš jų buvo įvardyta tiesiog B.

– Mielasis, viešbutį jau minėjai, – priminė Katrina.

– Trys ausų krapštukai, – kalbėjo Haris, pasilenkė prie Hageno ir pačiupo neatidarytą plastikinį maišelį. – Tokios pakuotės nenusipirksi parduotuvėje. Tokį rasi viešbučio vonios kambaryje, kartu su mažais plaukų šampūno ir kondicionieriaus buteliukais. Katrina, bandyk dar kartą. Šįkart ieškok Judo Johanseno.

Paieška truko mažiau nei penkiolika sekundžių.

– Nėra, – tarė Katrina.

– Velnias, – burbtelėjo Hagenas.

– Mes dar nebaigėme, – nepasidavė Haris, tyrinėdamas plastikinį maišelį. – Čia nėra gamintojo vardo, bet dažniausiai ausų krapštukai būna plastikiniais koteliais, o šitie mediniai. Turėtų būti įmanoma surasti gamintoją ir nustatyti, kurie viešbučiai užsisako iš jų gaminių.

– Pristatymas į viešbučius, – tarė Katrina, ir pirštai kaip vabalai vėl pasileido klaviatūra.

– Man reikia eiti, – atsiprašė Stolė ir atsistojo.

– Palydėsiu, – pasisiūlė Haris.

– Jūs jo nesugausite, – pareiškė Stolė. Jie stovėjo prie policijos biuro ir žvelgė į ryškios šaltos pavasario šviesos užlietą Botseno parką.

– Turi galvoje *mes*?

– Gal ir taip, – atsiduso Stolė. – Jaučiu, kad nelabai jums padedu.

– Nelabai? – pakartojo Haris. – Visai vienas beveik sučiupai mums Valentiną.

– Jis paspruko.

– Nustatėme jo tapatybę. Mes artėjame. Kodėl manai, kad jo nesugausime?

– Juk matei jį. O pats ką manai?

Haris linktelėjo.

– Jis sakė, kad atėjo pas tave, nes kitados vertinai jo psichinę būklę, ar ne? Ir tada nustatei, kad jis pilno proto ir pakaltinamas, tiesa?

– Kaip pats žinai, daug žmonių, turinčių rimtų asmenybės sutrikimų, gali būti teisiami.

– Įvertinai kaip sunkią šizofrenijos formą, paūmėjusią psichozę ir panašiai, ar ne?

– Taip.

– Bet jį turbūt kamavo ir maninė depresija arba psichopatija. Teisingiau, bipolinis afektinis sutrikimas ir sociopatija.

– Šiuo metu vartojamas terminas „nesocialus“, – Stolė paėmė Hario siūlomą cigaretę.

Haris pridegė abiem.

– Taigi, jis lankosi pas tave, nors žino, kad dirbi policininkams. Keista tai, kad išgirdęs, jog padedi jį medžioti, lankosi ir toliau.

Stolė įtraukė dūmo ir gūžtelėjo.

– Turbūt esu toks puikus žinovas, kad jis pasiryžo rizikuoti.

– Ar turi kitų pasiūlymų?

– Na, gal jis ieško jaudulio. Daug serijinių žudikų lankėsi pas tyrėjus, prisigalvoję pretekstų, kad stebėtų, kaip vyksta jų medžioklė, kad pasimėgautų triumfu, gėrėtųsi, kaip apmovė pareigūnus.

– Net įtardamas, jog žinai apie tatuiruotę, Valentinas vis tiek nusirengė marškinėlius. Velniškai didelė rizika, kai esi paieškomas dėl žmogžudystės.

– Ką turi galvoje?

– Ir ką gi aš turiu galvoje?

– Tu sakai, kad jis nesąmoningai siekė būti sugautas. Kad apsilankė pas mane, nes norėjo būti atpažintas. O kadangi nepajėgiau to padaryti, jis nesąmoningai man padėjo, parodydamas tatuiruotę. Tai nebuvo atsitiktinumas, jis suprato, kad aš pamatysiu atspindį.

– O kai pasiekė, ko norėjo, bandė žūtbūt pasprukti.

– Įsijungė sąmonė. Hari, dabar į pareigūnų žmogžudystes pažvelgsime visai kitoje šviesoje. Valentino įvykdytos žmogžudystės – tai nevaldomi veiksmai, kuriuos jis nesąmoningai nori sustabdyti, nori būti nubaustas, nori, kad kažkas išvarytų jame tūnantį demoną ir visa tai užbaigtų. Ir kadangi mums nepavyko sulaikyti jo po pirmųjų žmogžudysčių, jis griebėsi to, ko griebiasi ne vienas serijinis žudikas. Pradėjo daugiau rizikuoti. Šiuo atveju jis nusitaikė į jo sučiupti nesugebėjusius policininkus, nes žinojo, kad tada paieškai bus naudojami visi ištekliai. Ir galų gale jis parodė tatuiruotę tyrime dalyvaujančiam žmogui. Po galais, Hari, aš manau, kad tu gali būti teisus.

– Mhm, nesutinku, kad tai mano įžvalga. Gal paieškokime paprastesnio paaiškinimo? Valentinas nėra toks atsargus, koks, mūsų nuomone, turėtų būti. Gal jis bijo mažiau, nei mes manome?

– Nesuprantu, Hari.

Haris įtraukė cigaretės dūmų. Išpūtė per burną ir iškart įkvėpė per nosį. Šio triuko jis išmoko Honkonge iš baltaodžio vokiečio, pučiančio didžeridu: *Exhale and inhale at the same fucking time, mate, and you can smoke your cigarete twice.*[*]

– Eik namo ir pailsėk, – tarė Haris. – Tai, ką patyrei, visai nejuokinga.

– Ačiū, Hari, bet iš mūsų aš čia psichologas.

[*] Drauguži, po šimts, iškvėpk ir įkvėpk tuo pačiu metu, ir savo cigaretę surūkysi du kartus. (Angl.)

– Po to, kai žudikas tau prie gerklės prispaudė peilį? Atleiskite, daktare, bet jums nepavyks nieko išprotauti. Laukia košmarai, patikėk, man irgi taip buvo. Tad ir pats apsilankyk pas psichologą. Tai įsakymas.

– Įsakymas? – Stolės veidas sutrūkčiojo, turbūt jis mėgino šyptelėti. – Hari, ar tapai viršininku?

– Ar kada nors tuo abejojai? – Haris ėmė raustis kišenėje. Išsitraukė telefoną. – Alio? – Tada numetė pusiau surūkytą cigaretę ant grindinio. – Gali užminti? Jie kažką rado.

Stolė Aunė stebėjo, kaip Haris dingsta už durų. Tada nuleido akis į ant grindinio rūkstančią cigaretę. Lėtai ją primynė. Prispaudė smarkiau. Pasukiojo pėdą. Jautė, kaip po plonu odinio bato padu maigo nuorūką. Jautė, kaip kyla įniršis. Pasukiojo pėdą dar smarkiau. Visiškai sutrynė filtrą, pelenus, popierių ir tabaką. Numetė ir savo nuorūką. Padarė tą patį. Jautėsi ir blogai, ir gerai. Jam norėjosi rėkti, daužytis, juoktis, verkti. Jis pajuto cigaretės dūmo skonį. Jis buvo gyvas. Po velnių, koks gyvas.

– Viešbutis „Casbah" Gange-Rolvo gatvėje, – pradėjo dėstyti Katrina, Hariui vos pravėrus duris. – Dažniausiai kambarius savo darbuotojams užsako ambasados, o paskui paskiria jiems butus. Žemos kainos, maži kambariai.

– Mhm. Kodėl būtent šis viešbutis?

– Tokie ausų krapštukai pristatomi tik į šitą viešbutį, be to, jis stovi toje miesto dalyje, kur važiuoja tramvajus numeris 12, – tarė Bjornas. – Aš paskambinau jiems. Ten neapsistojo joks Stavnesas, Jertsenas ar Johansenas, bet faksu nusiunčiau jiems Beatės sudarytą fotorobotą.

– Ir?

– Registratorė pasakė, kad apsistojo kažkoks panašus vyras, vardu Savitskis, sakė, kad dirba Baltarusijos ambasadoje. Pradžioje į darbą eidavo vilkėdamas kostiumą, bet dabar pradėjo vilkėti treningą. Ir važinėti dviračiu.

Haris jau laikė rankoje radijo stotelę.

– Hagenai? Mums reikia „Deltos“. Tuojau pat.

33 skyrius

– Tai nori, kad aš tai padaryčiau? – paklausė Trulsas, tarp pirštų sukiodamas alaus bokalą.

Jie sėdėjo užkandinėje „Kampen Bistro“. Mikaelis tvirtino, kad čia labai skanus maistas. Tai prašmatni rytinio Oslo vietelė, čia lankosi *reikšmingi* žmonės, ypač tie, kurių kultūrinis svoris didesnis už piniginės svorį, čia susirenka savas būrelis – jie visi gauna gana mažas algas, tad toliau džiaugiasi studentišku gyvenimo būdu ir neatrodo apgailėtinai.

Trulsas visą gyvenimą praleido rytiniame Osle, bet apie šią vietą nebuvo girdėjęs.

– O kas man iš to?

– Nušalinimas, – tarė Mikaelis, susipildamas į stiklinę likusį mineralinį vandenį. – Aš jį atšauksiu.

– O? – Trulsas nepatikliai žvelgė į Mikaelį.

– Taip.

Trulsas gurkštelėjo iš bokalo. Ranka persibraukė burną, nors alaus puta buvo senų seniausiai nusėdusi. Kiek pasvarstė.

– Jei viskas taip paprasta, kodėl nepadarei to anksčiau?

Mikaelis užsimerkė ir įkvėpė.

– Tai nėra taip paprasta, bet ketinu tai padaryti.

– Nes?

– Nes jei nepadėsi, man šakės.

Trulsas sukikeno.

– Keista, kaip greitai viskas apvirsta aukštyn kojom. Ar ne, Mikaeli?

Mikaelis Belmanas apsidairė. Užkandinė buvo pilnut pilnutėlė, bet jis pasirinko šią vietą, kadangi policininkai čia užsuka retokai, o su Trulsu jam geriau viešai nesirodyti. Jis nujautė, kad Trulsas tą supranta. Na ir kas?

– Tai kaip bus? Galiu kreiptis į kitą žmogų.

Trulsas nusikvatojo.

– Po šimts, ar tikrai?

Mikaelis vėl apsidairė. Nesinori drausminti Trulso, sakyti, kad nuleistų balsą, bet... Senais laikais Mikaelis dažniausiai nuspėdavo Trulso elgesį, mokėjo jį valdyti ir įkalbėti padaryti viską, ko tik jam reikia. Tačiau vaikystės draugas pasikeitė, jį apgaubė kažkokia tamsa, kažkas negero ir nenuspėjamo.

– Man reikia atsakymo. Tai skubu.

– Puiku, – tarė Trulsas ir ištuštino bokalą. – Puiku dėl nušalinimo. Bet man reikia dar vieno dalyko.

– Ir kokio gi?

– Ūlos kelnaičių. Nešiotų.

Mikaelis spoksojo į Trulsą. Ar jis girtas? O gal jo blizgančios akys visąlaik tokios nuožmios?

Trulsas nusikvatojo dar garsiau ir trinktelėjo bokalą į stalą. Kai kurie iš tų reikšmingųjų žmonių atsigręžė.

– Aš... – prabilo Mikaelis, – pažiūrėsiu, ką galiu...

– Juokauju, kvaily!

Mikaelis susijuokė.

– Aš irgi. Ar tai reiškia, kad tu...

– Po velnių, mes juk vaikystės draugai, ar ne?

– Žinoma, draugai. Nė nenutuoki, koks esu dėkingas, Trulsai, – Mikaelis bandė išspausti šypseną.

Trulas ištiesė per stalą ranką. Smarkiai pliaukštelėjo Mikaeliui per petį.

– Taip, nutuokiu.

Per smarkiai, pagalvojo Mikaelis.

*

Niekas neužsiėmė žvalgymu, neišnagrinėjo pastato plano, nesurado išėjimų ar galimų sprukimo kelių, policijos automobiliai neapsupo ir neužblokavo gatvių, kuriomis riedėjo „Deltos“ visureigis. Jiems jau pajudėjus, Sivertas Falkeidas išrėkė nurodymus. Automobilio gale susėdę vyrai tylėjo, o tai reiškė, kad jie viską suprato.

Viską nulems laikas, ir net pats geriausias planas pasaulyje bus bevertis, jei paukštelis jau bus purptelėjęs nuo šakelės.

Sėdėdamas devynviečio visureigio gale Haris suvokė, kad jų sukurptas planas tikrai nepatektų į geriausių pasaulyje sąrašą.

Pirmiausia Falkeidas paklausė Hario, ar šis mano, kad Valentinas gali būti ginkluotas. Haris atsakė, kad Renė Kalsnesas nušautas. Beatei turbūt irgi grasinta ginklu.

Jis pažvelgė į vyrus priešais. Policijos pareigūnus, savanoriškai pasisiūliusius dalyvauti ginkluotose operacijose. Jis žinojo, kiek jiems papildomai mokama už riziką – tikrai ne per daugiausia. Taip pat žinojo, kiek iš „Deltos“ būrio reikalauja mokesčių mokėtojai, o to tikrai per daug. Kiek kartų jis pats girdėjo, kaip žmonės laido liežuvius ir kritikuoja „Deltos“ pareigūnus dėl to, kad šie vengia didesnio pavojaus, kad neišsiugdo šeštojo pojūčio, kuris pakuždėtų, kas vyksta už uždarų durų, užgrobtame lėktuve ar paplūdimyje už miško. Kad jie nepuola kaip akis išdegę. „Deltos“ pareigūnai per metus vidutiniškai dalyvauja keturiose operacijose, tad per dvidešimt penkerius tarnybos metus jų susidaro visas šimtas, ir jeigu jie taip elgtųsi, turbūt žūtų eidami pareigas. O visa esmė tokia: jei būsi pašautas, tai bus puikus būdas sužlugdyti operaciją ir įstumti į pavojų kitus pareigūnus.

– Yra tik vienas liftas, – šaukė Falkeidas. Antras ir Trečias, kelkitės juo. Ketvirtas, Penktas ir Šeštas, lipkit laiptais.

Septintas ir Aštuntas, naudokitės atsarginiu išėjimu. Hūle, mudu liksime lauke, jei kartais jis bandytų sprukti pro langą.

– Neturiu ginklo, – tarė Haris.

– Štai, – pasakė Falkeidas, paduodamas jam „Glock 17".

Haris paėmė pistoletą ir pasvėrė jį rankoje.

Jis niekada nesuprato ginklų mylėtojų, kaip ir tų, kurie garbina automobilius ar statosi namus, pritaikydami juos turimai garso aparatūrai. Bet paėmęs į rankas ginklą jis niekada nesijautė blogai. Vis dėlto pernai viskas pasikeitė. Haris pabandė prisiminti, kada paskutinį kartą laikė ginklą. Tada, kai iš spintos paėmė „Odessą". Jis nuginė mintį šalin.

– Mes jau čia, – pranešė Falkeidas.

Jie pastatė visureigį ramioje gatvelėje prie prašmatnaus keturių aukštų plytinio namo, panašaus į visus to rajono statinius. Haris žinojo, kad kai kuriuose namuose gyvena turtingų šeimų palikuoniai, kituose – tokiais apsimetantys, o dar kituose pastatuose apsistoję ambasadoriai, įsikūrusios ambasados, reklamos agentūros, įrašų studijos, nedidukės laivybos kompanijos. Į akis nekrintantis žalvarinis ženklas patvirtino, kad jie atvyko teisingu adresu.

Falkeidas dirstelėjo į laikrodį.

– Naudosimės radijo ryšiu, – tarė jis.

Pareigūnai pakartojo ant savo šalmų priekio parašytus numerius. Užsismaukė pošalmius. Paveržė MP-5 automatų diržus.

– Sulig vienu. Penki, keturi...

Haris nebuvo tikras, ar tai jo paties, ar kitų vyrų adrenalinas, bet ore tvyrojo savotiškas kvapas ir skonis: kartokas, druskingas, primenantis iš žaislinio ginklo iššautus miltelius.

Durys prasivėrė, ir Haris stebėjo, kaip juodai vilkintys vyrai vienas po kito įvirsta pro vartus, tada nubėga dešimt metrų iki durų, kur juos praryja pastatas.

Haris išlipo paskutinis, pasitaisė neperšaunamą liemenę. Oda jau buvo šlapia nuo prakaito. Falkeidas ištraukė iš

užvedimo spynelės raktelius ir išlipo iš automobilio. Haris blankiai prisiminė, kaip per vieną žaibišką sulaikymo operaciją įtariamieji įsigavo į policijos automobilį, kuriame buvo palikti rakteliai, ir taip paspruko. Haris ištiesė Falkeidui pistoletą „Glock 17".

– Neturiu leidimo šaudyti, – paaiškino.

– Išduodu tau laikiną leidimą, – paskelbė Falkeidas. – Ypatingoji padėtis. Policijos nuostatų paragrafas toks ir toks. Galbūt.

Haris užtaisė ginklą ir pasileido žvyruotu takeliu. Priešpriešiais pro duris išlėkė jaunas vyras nukarusiu pagurkliu. Jo Adomo obuolys šokčiojo aukštyn žemyn, tarsi jis ką tik būtų kažką prarijęs. Haris pastebėjo, kad vardas ant darbuotojo kortelės švarko atlape yra toks kaip registratoriaus, su kuriuo jis kalbėjosi telefonu. Registratorius nežinojo, ar svečias yra savo kambaryje, ar kur kitur viešbutyje, bet pasisiūlė patikrinti. Haris jam griežtai uždraudė tai daryti. Liepė įprastai darbuotis ir elgtis taip, tarsi nieko nebūtų nutikę, savo ir kitų saugumo labui. Pamačius septynis juodai apsivilkusius ginkluotus vyrus, pasidarė sunku elgtis taip, tarsi nieko nebūtų nutikę.

– Daviau jiems visraktį, – pranešė registratorius su ryškiu Rytų Europos šalims būdingu akcentu. – Jie liepė man išeiti ir...

– Atsistoti už mūsų automobilio, – sušnabždėjo Falkeidas ir parodė nykščiu per petį.

Su užtaisytu pistoletu rankoje Haris apėjo pastatą. Kitoje pusėje vešėjo ūksmingas obelų sodas, besitęsiantis iki gretimo kiemo. Terasoje sėdėjo pagyvenęs vyriškis su akiniais ir skaitė *Daily Paragraph*. Jis nuleido laikraštį ir pakėlė akis. Haris parodė į geltoną užrašą POLICIJA ant savo neperšaunamos liemenės, prie lūpų priglaudė pirštą, pastebėjo linktelėjimą ir įsižiūrėjo į trečio aukšto langus. Registratorius pasakė, kur yra tariamo baltarusio kambarys. Koridoriaus gale, tarsi akligatvy, iš kur vaizdas pro langą veriasi į užpakalinį kiemą.

Haris pasitaisė ausinę ir laukė.

Po kelių sekundžių juos pasiekė garsai. Duslaus apsvaiginamosios granatos sprogimo ir pabirusių stiklų.

Haris žinojo, kad sprogimo bangos užtektų tik tam, kad trumpam apkurtintų esantįjį kambaryje. Bet šviesa ir garsas bei vyrų įsiveržimas bent jau trims sekundėms sukaustytų kiekvieną, net ir labiausiai užkietėjusį nusikaltėlį. O „Deltos" būriui tiek ir tereikia.

Haris laukė. Tuomet jo ausyje pasigirdo prislopintas balsas. Kaip jis ir tikėjosi.

– Mes kambary numeris 406. Nieko neradom.

Išgirdus kitus žodžius, Hariui ištrūko keiksmažodis.

– Ko gero, jis buvo grįžęs ir susirinko daiktus.

Atvykus Katrinai su Bjornu, Haris sukryžiavęs rankas stovėjo koridoriuje prie kambario numeris 406.

– Niekas neįleidžia vidun? – paklausė Katrina.

– Trūko tiek nedaug, ir būtume įmušę įvartį, – atsiliepė Haris ir papurtė galvą.

Visi įėjo į kambarį paskui jį.

– Jis atvažiavo tiesiai čia, viską pasiėmė ir išgaravo.

– Viską? – paklausė Bjornas.

– Viską, išskyrus du panaudotus ausų krapštukus ir du į šiukšlių dėžę išmestus tramvajaus bilietus. Taip pat šaknelę nuo bilieto į futbolo rungtynes, kurias, kiek pamenu, mes laimėjome.

– *Mes?* – paklausė Bjornas, dairydamasis po standartinį viešbučio kambarį. – Turi galvoje – „Vålerenga"?

– Norvegijos rinktinė. Tarptautinės rungtynės su Slovėnija.

– Mes laimėjome, – pritarė Bjornas. – Rysė įmušė per pratęsimą.

– Neįtikėtina. Kaip jūs, vyrai, prisimenate tokius dalykus? – nusistebėjo Katrina, purtydama galvą. – Aš net neprisimenu, ar „Brann" liko savo lygoje, ar smuktelėjo.

– Nesu pakvaišęs dėl futbolo, – paprieštaravo Bjornas. – Pamenu tik todėl, kad rezultatas buvo neaiškus, mane iškvietė, o Rysė...

– Bet tu vis tiek atsimeni. *Rain man.*[*] Tu...

– Ei! – Visi atsisuko į Harį, kuris spoksojo į bilietą. – Bjornai, ar pameni, kodėl tave iškvietė?

– Ką?

– Dėl ko iškvietė į darbą?

Bjornas Holmas kasėsi žandeną.

– Na, tai buvo anksti vakare...

– Nesvarbu, – pertraukė Haris. – Dėl Erlendo Veneslos nužudymo Maridalene.

– Tikrai?

– Tą patį vakarą, kai Norvegijos rinktinė žaidė Ulevolio stadione. Data parašyta ant bilieto. Septinta valanda.

– Aha, – prabilo Katrina.

Bjorno Holmo veidą iškreipė skausminga grimasa.

– Nesakyk to, Hari. Prašau nesakyti, kad Valentinas Jertsenas stebėjo rungtynes. Jei jis ten buvo...

– ...tada jis negali būti žudikas, – pabaigė Katrina. – O mes labai norime, kad Jertsenas juo būtų, Hari. Prašau pasakyti ką nors įkvepiančio.

– *OK*, – atsiliepė Haris. – Kodėl šio bilieto nebuvo šiukšliadėžėje kartu su krapštukais ir tramvajaus bilietais? Kodėl jis padėjo bilietą ant stalo, o visa kita susirinko? Padėjo jį taip, kad mes rastume.

– Jis paliko mums savo alibi įrodymą, – tarė Katrina.

– Jis paliko mums bilietą, kad mes čia stypsotume, ką dabar ir darome, – įvertino Haris. – Staiga apnikti abejonių, nežinodami ko griebtis. Bet tai tik bilieto šaknelė. Ji neįrodo, kad Jertsenas ten buvo. Priešingai, tiesiog priboškia tai, kad jis ne tik lankėsi futbolo rungtynėse, stadione, kur paprastai

[*] Lietaus vyras. (Angl.)

aistruoliai vienas kito nepamena, bet ir kažkodėl išsaugojo bilietą.

– Ant bilieto būna parašytas vietos numeris, – priminė Katrina. – Galbūt šalia jo arba už jo rungtynes stebėję žmonės prisimintų, kas ten sėdėjo. Arba tai, kad ten niekas nesėdėjo. Paieškosiu vietos numerio. Gal rasiu...

– Taip ir padaryk, – paragino Haris. – Bet mes su tuo jau esame susidūrę. Netikri alibi teatre ar kine. Praeina trys ar keturios dienos, ir žmonės jau visiškai nebeprisimena greta sėdėjusių žiūrovų.

– Tu teisus, – nusivylusi sutiko Katrina.

– Tarptautinės rungtynės, – tarė Bjornas.

– Ir ką apie jas manai? – paklausė Haris, žingsniuodamas į vonios kambarį ir jau atsiseginėdamas džinsų sagas.

– Tarptautinėse rungtynėse galioja FIFA taisyklės ir nurodymai, – dėstė Bjornas. – Dėl chuliganizmo.

– Žinoma, – Haris šūktelėjo iš už vonios kambario durų. – Puikiai sumanei, Bjornai!

Tada durys užsitrenkė.

– Ką? – riktelėjo Katrina. – Apie ką kalbat?

– Apie vaizdo stebėjimo kameras, – atsakė Bjornas. – FIFA reikalauja, kad organizatoriai visą laiką filmuotų žiūrovus, jei kartais pratrūktų riaušės. Tokios taisyklės atsirado dešimtajame dešimtmetyje, kai amžinai kildavo muštynės. Taip siekiama padėti policijai surasti kaltininkus ir juos nubausti. Per visas rungtynes jie be perstojo filmuoja tribūnas didelės raiškos kameromis, tad galima išdidinti kiekvieną veidą. O mes žinome, kurioje pusėje sėdėjo Valentinas, taip pat eilę ir vietos numerį.

– *Nesėdėjo!* – sušuko Katrina. – Jam negalima rodytis jokioje vaizdo medžiagoje, ar suprantat? Arba mums teks vėl pradėti nuo nulio.

– Žinoma, gali būti, kad jie ištrynė tą įrašą, – kalbėjo Bjornas. – Per rungtynes nekilo jokių nesusipratimų, ir aš esu

tikras, kad vaizdo medžiagos archyvo taisyklėse nurodyta, kiek laiko leidžiama saugoti...

– Jei vaizdo įrašai saugomi kompiuteryje, norint juos ištrinti iš standžiojo disko reikia padaryti šiek tiek daugiau nei paspausti mygtuką *delete*.

– Vaizdo medžiagos archyvo taisyklės...

– Bandyti sunaikinti laikmeną visam laikui tolygu bandyti nuvalyti šuns išmatas nuo sportbačio pado. Sudėtinga. Kaip manai, kaip randame vaikų pornografijos įrašus kompiuteriuose, kuriuos iškrypėliai ramiausiai mums įteikia savo noru, mat tiki, kad viską pašalino. Patikėk, jei tą vakarą Valentinas Jertsenas buvo stadione, aš jį atpažinsiu. Kada, manoma, buvo įvykdyta Erlendo Veneslos žmogžudystė?

Jie išgirdo, kaip tualete nuleidžiamas vanduo.

– Tarp septynių ir pusės aštuonių, – atsakė Bjornas. – Kitaip sakant, pačioje žaidimo pradžioje, kai Henriksenas išlygino rezultatą. Venesla turbūt girdėjo iš Ulevolio sklindančius džiaugsmingus šūksnius. Ta vieta juk netoli Ulevolio, ar ne?

Atsidarė vonios kambario durys.

– O tai reiškia, kad jis galėjo įvykdyti žmogžudystę ir tada nusigauti iki Ulevolio, – pareiškė Haris, segdamasis paskutinę sagą. – Patekęs į stadioną, galėjo ką nors iškrėsti, kad žmonės jį prisimintų. Alibi.

– Rungtynėse Valentino *nebuvo*, – prieštaravo Katrina. – Bet jei jis ten buvo, peržiūrėsiu visą prakeiktą medžiagą nuo pradžios iki pabaigos, ir jei jis bent kilstelės savo subinę, pažymėsiu, kokiu laiku. Alibi, *my ass*[*].

Didelius prašmatnius namus supo tyla.

Tyla prieš audrą, kai į gatves savo „Volvo“ ir „Audi“ automobiliais išriedės namolio skubantys Norvegija vadinamos uždarosios akcinės bendrovės darbuotojai, mąstė Trulsas.

[*] Nė velnio. (Angl.)

Jis nuspaudė durų skambučio mygtuką ir apsidairė.

Prižiūrėtas sodas. Išpuoselėtas. Turbūt išėjusiam į pensiją policijos viršininkui lieka laiko ir tokiems dalykams.

Tos pačios žvitrios mėlynos akys, bet kaklo oda kiek labiau suglebusi, nugara nebe tokia tiesi. Jis tiesiog nebedaro tokio įspūdžio kaip anksčiau, pamanė Trulsas. Gal taip pasirodė dėl išblukusių kasdienių drabužių, o gal tiesiog taip jau nutinka, kai neturi darbo, kuriame privalai vaikščioti pasitempęs.

– Berentzenas, Kovos su organizuotu nusikalstamumu skyrius, – Trulsas pakėlė savo tapatybės kortelę ir buvo tikras, kad jei senukas perskaitys „Berntsenas", pamanys, kad taip ir išgirdo. Gudrus melas. Bet buvęs viršininkas linktelėjo nė nepažiūrėjęs.

– Man rodos, esu tave kažkur matęs. Kuo galiu padėti, Berentzenai?

Neatrodė, kad vyras ruošiasi pakviesti Trulsą vidun. Trulsui tai tiko. Čia jų niekas nemato, netrukdo jokie aplinkiniai garsai.

– Tai dėl jūsų sūnaus Sondrės.

– Klausau.

– Vykdome operaciją ir bandome sulaikyti sąvadautojus iš Albanijos, todėl stebime judėjimą Kvadratūroje, darome nuotraukas. Nustatėme, kam priklauso daugelis ten stabtelėjusių ir su įlipusiomis prostitutėmis nuvažiavusių automobilių, ketiname apklausti automobilių savininkus. Pasiūlysime sumažinti jiems bausmę, jei išklos viską, ką žino apie sąvadautojus. Vienas mūsų nufotografuotų automobilių priklauso jūsų sūnui Sondrei.

Policijos viršininkas kilstelėjo vešlius antakius.

– Kaip? Sondrei? Negali būti.

– Aš irgi taip pamaniau, bet norėjau pirmiausia pasitarti su jumis. Jei manote, kad tai kažkoks nesusipratimas ir moteris, sėdanti į jo automobilį, yra visai ne prostitutė, mes sunaikinsime tą nuotrauką.

– Sondrė yra laimingai vedęs. Aš savo sūnų išauklėjau. Jis tikrai žino, kas yra teisinga, o kas ne, patikėkite manimi.

– Žinoma, tik norėjau įsitikinti, kad jūs irgi taip galvojate.

– O Dieve, kam gi jis pirktų... – vyras priešais Trulsą raukėsi tarsi valgydamas apipuvusią vynuogę, – seksą gatvėje? Pavojus apsikrėsti. Vaikai. Ne, ne, ne.

– Matyt, sutarėme, jog tyrimo tęsti nereikia. Net jei ir yra priežasčių tikėti, kad ta moteris yra prostitutė, jūsų sūnus galėjo paskolinti automobilį kam nors kitam. Vairuotojo nuotraukos mes neturime.

– Vadinasi, net neturite įrodymo. Geriau visa tai pamirškite.

– Ačiū. Padarysime taip, kaip jūs sakote.

Policijos viršininkas atidžiai stebėjo Trulsą. Lėtai linktelėjo.

– Sakėt, Berentzenas iš Kovos su organizuotu nusikalstamumu skyriaus?

– Taip.

– Ačiū, Berentzenai. Pareigūnai puikiai darbuojasi.

Trulsas nušvito šypsena.

– Darome viską, ką galime. Geros dienos.

– Ką sakei? – paklausė Katrina, spoksodama į juodą ekraną priešais. Į pasaulį už katilinės ribų, kurioje atsidavė prakaituojančiais žmonėmis. Slinko popietė.

– Juk sakiau, kad minios vaizdai gali būti ištrinti laikantis archyvo taisyklių, – priminė Bjornas. – Ir, kaip matai, buvau teisus.

– O ką sakiau *aš*?

– Tu sakei, kad laikmenos yra kaip šuns išmatos ant sportbačio pado, – pasigirdo Hario balsas. – Neįmanoma pašalinti.

– Nesakiau, kad *neįmanoma*, – paprieštaravo Katrina.

Keturi grupelės nariai sėdėjo aplink Katrinos kompiuterį. Kai Haris paskambino Stolei ir pasiūlė prie jų prisidėti, atrodė, kad šiam labai palengvėjo.

– Sakiau, kad tai sudėtinga, – tarė Katrina. – Bet paprastai kažkur lieka identiškas įrašas, kurį geras kompiuterių žinovas moka atrasti.

– Arba žinovė, – pridūrė Stolė.

– Nea, – paprieštaravo Katrina. – Moterys nemoka statyti automobilių, neatsimena rungtynių rezultatų ir nesuka galvos mokydamosi apie smulkias kompiuterio detales. Tam reikia keistų vyrų, vilkinčių marškinėlius, papuoštus muzikinių grupių nuotraukomis, ir beveik neturinčių lytinio gyvenimo. Taip buvo visada.

– Tai tu negali...

– Ne kartą aiškinau, kad nesu jokia kompiuterių žinovė, Stole. Savo paieškos sistemomis bandžiau rasti Norvegijos futbolo asociacijos laikmenas, bet visi įrašai ištrinti. Bijau, kad šiuo atžvilgiu jau negaliu pasitarnauti.

– Jei būtumėte paklausę, ką aš sakau, būtume sutaupę šiek tiek laiko, – tarė Bjornas. – Tai ko imsimės dabar?

– Nesakiau, kad visai negaliu pasitarnauti, – kalbėjo Katrina, vis dar kreipdamasi į Stolę. – Matai, pasižymiu dar keliomis svarbiomis ypatybėmis. Tokiomis kaip moteriškas žavesys, nemoteriškas atkaklumas ir gėdos stygius. Moksliukų pasaulyje tokios savybės atneša sėkmės. Vaikinas, kitados parodęs man šias paieškos sistemas, supažindino mane su informacinių technologijų specialistu iš Indijos, jį pravardžiuojame *Side Cut**. Ir prieš valandą aš paskambinau Hyderabadui ir pavedžiau jam šį reikalą.

– Ir?..

– Ir štai, žiūrime įrašą, – pranešė Katrina ir paspaudė mygtuką.

Ekranas nušvito.

Jie spoksojo.

– Tai jis, – patvirtino Stolė. – Jis atrodo vienišas.

* Šoninis pjūvis. (Angl.)

Valentinas Jertsenas, pasivadinęs Paulu Stavnesu, sėdėjo priešais juos ekrane, sukryžiavęs rankas. Be jokio susidomėjimo stebėjo rungtynes.

– Po paraliais! – tyliai nusikeikė Bjornas.

Haris paprašė Katrinos, kad pasuktų įrašą pirmyn.

Ji paspaudė mygtuką, ir Valentiną Jertseną supančių žmonių judesiai pasidarė keisti, trūkčiojantys, o laiką ir rezultatą rodantys skaičiai dešiniame kampe sparčiai keitėsi. Tik Valentinas Jertsenas sėdėjo kaip bedvasė statula gyvybės sūkury.

– Greičiau, – paragino Haris.

Katrina vėl spustelėjo, ir tie patys žmonės pasidarė dar energingesni, lankstėsi pirmyn ir atgal, stojosi, kilnojo rankas, išeidavo, sugrįždavo su dešrele ar kava. Priešais juos bolavo daug tuščių mėlynos spalvos sėdimų vietų.

– Vienas vienas, o jau praėjo pusė laiko, – pakomentavo Bjornas.

Stadionas vėl prisipildė. Minia dar labiau įsišėlo. Laikrodis kampe skubėjo pirmyn. Galvų purtymas ir visuotinis nusivylimas. Staiga viršun pakilo rankos. Kelias sekundes vaizdas atrodė sustingęs. Tada žmonės visi kartu pašoko ant kojų, šaukė, strykinėjo, glėbesčiavosi. Visi, išskyrus vieną.

– Rysė per pratęsimą įmuša baudinį, – tarė Bjornas.

Viskas.

Žmonės pakilo ir ėmė skirstytis. Valentinas sėdėjo nė nekrustelėdamas tol, kol liko visai vienas. Tada atsistojo ir išėjo.

– Spėju, kad jam nepatinka stovėti eilėje, – pasakė Bjornas.

Ekranas vėl pajuodo.

– Taigi, – prabilo Haris. – Ką mes matėme?

– Matėme, kaip mano pacientas stebi futbolo rungtynes, – atsiliepė Stolė. – Manau, derėtų sakyti buvęs pacientas, nes į kitą seansą jis neateis. Šiaip ar taip, atrodo, kad rungtynės kėlė daug jaudulio visiems, išskyrus jį. Kadangi pažįstu jo kūno kalbą, galiu drąsiai teigti, kad tai jo visiškai nedomino. Kas, žinoma, verčia kelti klausimą, ko jis išvis ėjo į tas futbolo rungtynes.

– Be to, jis nevalgė, nėjo į tualetą ir nepajudėjo iš vietos nuo pradžios iki pat pabaigos, – atkreipė dėmesį Katrina. – Tiesiog sėdėjo ten kaip prikaltas. Argi tai nebaugina? Tarsi būtų žinojęs, kad tikrinsime šį įrašą, ir nenorėjęs prarasti nė dešimt savo prakeikto alibi sekundžių.

– Net nė karto nekalbėjo telefonu, – tarė Bjornas. – Jei būtų kam skambinęs, gal pavyktų išdidinti vaizdą ir pamatyti, kokį telefono numerį jis surenka. Arba nustatyti skambučio laiką ir patikrinti bazinės stoties suvestinėse, kur išsaugoti išeinamieji skambučiai iš Ulevolio stadiono, o tada...

– Jis neskambino, Bjornai. Ir nesvarbu, dėl ko Valentinas Jertsenas stebėjo rungtynes Ulevolio stadione. Faktas tas, kad jis sėdėjo ten tada, kai Maridalene buvo žudomas Erlendas Venesla. O kitas faktas... – Haris pažvelgė jiems virš galvų į pliką baltą plytų sieną, – tas, kad mes vėl pradedame nuo nulio.

•

34 skyrius

Aurora sėdėjo ant sūpynių ir stebėjo pro kriaušių lapus besiskverbiančius saulės spindulius. Na, bent jau tėtis nuolat tvirtina, kad tai kriaušės, nors vaisių ant jų šakų niekas niekada nematė. Aurorai suėjo dvylika, ji jau kiek per didelė suptis ir tikėti viskuo, ką sako tėtis.

Mergaitė grįžo iš mokyklos, paruošė pamokas, išėjo į sodą, o mama išvažiavo į parduotuvę. Tėtis negrįš vakarienės, vėl ilgai užsibūna darbe. Nors jai su mama pažadėjo, kad dabar jau grįš namo kaip visi tėčiai, vakarais nepasiners į su policija susijusius darbus, dirbs tik savo konsultacijų kabinete ir eis namo. Bet vėl pradėjo darbuotis su policininkais. Nei mama, nei tėtis nenorėjo Aurorai sakyti, ką jis išties ten veikia.

Aurora „iPod“ grotuve susirado dainą, kurios ieškojo. Rijana dainavo: jei jis jos trokšta, turėtų ateiti ir kartu pasivaikščioti. Aurora ištiesė savo ilgas kojas, norėjo įsisupti kuo aukščiau. Kojos pasidarė tokios ilgos, kad tenka jas pasėsti po savimi arba laikyti pakeltas. Nuleistos nuo sūpynių jos liečia žemę. Netrukus ji bus tokia aukšta kaip ir jos mama. Aurora atlošė galvą, pajuto savo ilgų storų plaukų svorį. Kaip gera. Užmerkė akis, nebematė virš medžių tvieskiančios saulės, sūpynių virvių, klausėsi dainuojančios Rijanos, o pasiekusi žemiausią tašką kaskart išgirsdavo, kaip girgžteli šakos. Ją pasiekė ir kiti garsai: atidaromų vartelių, žingsnių ant žvyruoto takelio.

– Mamyte? – pašaukė ji, nenorėdama prasimerkti ir nusisukti nuo taip nuostabiai šildančios saulės. Bet nesulaukusi atsakymo suvokė, kad negirdėjo, kaip privažiavo mėlynas šuns būdą primenantis mamos automobilis, kaip skubiai tarsi švilpčiodamas ūžė variklis.

Ji įsirėmė kulnais į žemę, sustabdė sūpynes. Vis dar užsimerkusi, nenorėdama išnirti iš to malonaus muzikos, saulės ir svajonių debesėlio.

Ūmai Aurora pajuto, kaip veidą užkloja šešėlis ir iškart nupurto šaltis, tarsi vėsią dieną ant saulės būtų užslinkęs debesis. Ji prasimerkė ir išvydo prieš ją stūksančią žmogystą, tiesiog siluetą, apsuptą debesų, o toje vietoje, kur andai švietė saulė, spindėjo galvą juosianti aureolė. Akimirką ji mirksėjo, sutrikusi nuo kilusios minties.

Turbūt sugrįžo Jėzus. Jis čia ir stovi. Ir tai reiškia, kad mama su tėčiu klysta. Dievas tikrai yra, ir visos mūsų nuodėmės bus atleistos.

– Sveika, mažoji mergaite, – tarė žmogysta. – Koks tavo vardas?

Jei čia Jėzus, jis kalba norvegiškai.

– Aurora, – atsakė ji ir primerkė vieną akį, bandydama geriau įsižiūrėti jam į veidą. Na, barzdos ir ilgų plaukų nematyti.

– Ar tavo tėvelis namie?

– Jis darbe.

– Štai kaip. Tai tu visai viena, ar ne, Aurora?

Aurora ketino atsakyti. Bet staiga susilaikė, pati nežinojo kodėl.

– Kas jūs toks? – užuot atsakiusi paklausė ji.

– Man reikia pasikalbėti su tavo tėveliu. Bet galime šnektelėti ir mudu. Jei jau esame vieni. Ar ne?

Aurora tylėjo.

– Kokios muzikos klausaisi? – paklausė vyras ir parodė į „iPod" grotuvą.

– Rijanos, – atsakė Aurora ir atsispyrė nuo žemės. Ne vien tam, kad pasitrauktų iš vyro šešėlio, bet ir tam, kad geriau pamatytų jo veidą.

– O, taip, – tarė vyras. – Namuose turiu daug jos dainų įrašų. Gal nori kelis pasiskolinti?

– Dainų, kurių neturiu, klausausi per „Spotify", – tarė Aurora ir įvertino, kad nemato nieko neįprasto, jis tikrai nepanašus į Jėzų.

– O, taip, „Spotify", – tarė vyras ir pritūpė. Ne tik pasiekė jos lygį, bet nusileido dar žemiau. Taip daug geriau. – Gali klausytis kokios tik nori muzikos.

– Beveik, – atsiliepė Aurora. – Mano „Spotify" programa nemokama, ir dainas dažnai pertraukia visokios kalbos.

– O tau tai nepatinka?

– Man nepatinka kalbos. Jos tik sugadina nuotaiką.

– Ar žinai, kad yra įrašų, kuriuose irgi kalba, ir tos dainos yra pačios nuostabiausios.

– Ne, – prisipažino Aurora ir pakreipė galvą, jai pasidarė įdomu, kodėl vyras kalba taip švelniai, atrodė, kad jis stengiasi. Tokiu pačiu balsu jos draugė Emilija ko nors kaulija, pavyzdžiui, kad Aurora paskolintų jai savo geriausius drabužius, bet Aurorai nepatinka jais dalytis, nes tada viskas tik susijaukia.

– Tada pasiklausyk „Pink Floyd" įrašo.

– O kas tai?

Vyras apsidairė.

– Eime vidun prie kompiuterio, ir aš tau parodysiu. Taip sulauksime tėčio.

– Galit pasakyti man paraidžiui, aš prisiminsiu.

– Bus geriau, jei parodysiu. Dar išgersiu stiklinę vandens.

Aurora pažvelgė į vyrą. Dabar, jam pritūpus, jos veidą vėl nušvietė saulė, bet daugiau nebešildė. Keista. Sėdėdama ant sūpynių ji atsilošė. Vyras išsišiepė. Ji pastebėjo, kaip jam tarp dantų kažkas šmėkšteli. Tarsi būtų iškišęs ir akimirksniu įtraukęs liežuvio galiuką.

– Eime, – tarė jis ir atsistojo. Sučiupo sūpynių virvę jai ties galva.

Aurora nusliuogė nuo sūpynių, pralindo jam po ranka. Patraukė link namo. Girdėjo žingsnius sau už nugaros. Ir balsą:

– Tau tikrai patiks, Aurora. Aš pažadu.

Švelniai, tarsi dvasininkas, suteikiantis Sutvirtinimo sakramentą. Jo veidas buvo tėviškas. Gal jis tikrai Jėzus? Bet visai nesvarbu, Jėzus jis ar ne Jėzus, ji nenori įsileisti to vyro į namus. Tačiau Aurora vis tiek žingsniavo toliau. Ką ji pasakytų tėčiui? Kad jo pažįstamam neleido užeiti vidun ir atsigerti vandens? Ne, ji negali taip pasielgti. Ji sulėtino žingsnį, kad turėtų daugiau laiko pamąstyti, sugalvotų priežastį jo neįsileisti. Bet nieko nesugalvojo. O kadangi sulėtino žingsnį, vyras priartėjo, ir Aurora išgirdo jo alsavimą. Padažnėjusį. Tarsi paėjęs kelis žingsnius nuo sūpynių vyras būtų pridusęs. Jam iš burnos sklido keistas, nagų lako valiklį primenantis kvapas.

Liko penki žingsniai iki laiptelių. Priežastis. Du žingsniai. Laipteliai. Nagi. Nieko. Jie jau prie durų.

Aurora nurijo.

– Manau, kad jos užrakintos, – tarė ji. – Turėsime palaukti lauke.

– O? – paklausė vyras, dairydamasis nuo viršutinio laiptelio, tarsi kitapus gyvatvorės tikėtųsi pamatyti tėtį. Arba kaimynus.

Jam ištiesus ranką Aurorai pro petį, tvokstelėjo karščio banga. Jis čiupo rankeną, paspaudė, durys prasivėrė.

– Štai, prašom, – tarė vyras, o jo kvėpavimas dar padažnėjo. Balsas ėmė šiek tiek virpėti: – Mums pasisekė.

Aurora stovėjo tarpdury. Žvelgė į tamsų koridorių. Jis tik išgers stiklinę vandens. Ir parodys jai, kaip rasti dainas, kuriose kalbama, nors jos tai visai nedomina. Iš tolumos sklido žoliapjovės burzgimas. Piktas, agresyvus, nesiliaujantis. Ji žengė vidun.

– Man reikia... – pradėjo ji, staiga sustojo ir tą akimirką sau ant peties pajuto vyro ranką. Tarsi šis būtų įsiveržęs į jos erdvę. Toje vietoje, kur palaidinukės apykaklė nedengė odos, svilino jo rankos karštis. Aurora pajuto, kaip smarkiai plaka jos maža širdelė. Išgirdo dar vienos žoliapjovės ūžimą. Bet ne, tą garsą skleidžia visai ne mašina žolei pjauti, o mažiukas, įnirtingai dirbantis variklis.

– Mamyte! – sušuko Aurora, išsisuko nuo vyro rankos, nėrė jam pro šalį, nušoko iš karto nuo visų keturių laiptelių, nusileido ant žvyruoto takelio ir nuskuodė. Per petį sušuko:

– Man reikia padėti mamytei sunešti pirkinius.

Ji bėgo prie vartų, klausėsi, ar už nugaros pasigirs žingsniai, bet po padais gurgždantys akmenėliai užgožė visus kitus garsus. Pasiekė vartelius, skubiai juos atidarė, pamatė, kaip prie garažo iš mažo mėlyno automobilio išlipa mama.

– Sveika, mieloji, – pasisveikino mama ir šypsodama klausiamai į ją pažvelgė. – Čia tai bent greitis.

– Kažkas atėjo pas tėvelį, – pranešė Aurora ir susiprato, kad žvyruotas takelis daug ilgesnis, nei ji manė, ji tikrai pristigo kvapo. – Jis laukia ant laiptų.

– O? – atsiliepė mama ir padavė jai vieną maišą nuo užpakalinės sėdynės, užtrenkė dureles ir su dukterimi žengė pro vartelius.

Ant laiptų nieko nesimatė, bet lauko durys vis dar buvo praviros.

– Ar jis viduje? – paklausė mama.

– Nežinau, – atsakė Aurora.

Jos įžengė į namus, bet Aurora pasiliko koridoriuje prie pat pravirų durų. Mama perėjo svetaine iki virtuvės.

– Sveiki? – šūktelėjo mama. – Sveiki?

Padėjusi pirkinių maišus ji vėl grįžo į koridorių.

– Aurora, čia nieko nėra.

– Bet jis čia buvo. Tikrai!

Mama pažvelgė į ją su nuostaba, nusijuokė.

– Žinoma, kad buvo, mieloji. Kodėl turėčiau tavimi netikėti?

Aurora neatsakė. Nežinojo, ką pasakyti. Kaip ji galėtų paaiškinti, kad galbūt čia lankėsi Jėzus. Arba Šventoji Dvasia. Kaip bebūtų, tikrai kažkas, ką ne visi gali matyti.

– Jei tai svarbu, jis užeis vėl, – patikino mama ir nuėjo į virtuvę.

Aurora sėdėjo koridoriuje. Ore vis dar tvyrojo slogus salsvas kvapas.

35 skyrius

– Sakyk, ar gyvenime neturi ką veikti?

Arnoldas Folkestadas pakėlė akis nuo popierių. Pamatė į durų staktą pasirėmusį aukštą vyrą ir šyptelėjo.

– Ne, Hari. Kaip ir tu.

– Jau po devynių, o tu vis dar čia.

Arnoldas sukikeno ir sudėjo visus popierius į krūvą.

– Vis tiek ruošiuosi namo. O tu ką tik atėjai, ir kiek žadi čia pasilikti?

– Neilgai, – atsakė Haris, nužirgliojo prie sukamosios kėdės ir atsisėdo. – Aš bent jau turiu moterį, su kuria galiu leisti savaitgalius.

– Tikrai? Aš turiu buvusią žmoną, su kuria man *nereikia* leisti savaitgalių.

– Štai kaip? Nežinojau.

– Tiksliau, buvusią sugyventinę.

– Gal kavos? Kas nutiko?

– Kava baigėsi. Kažkuriam iš mūsų šovė siaubinga mintis, kad laikas pirštis. Nuo tada viskas ėmė ristis pakalnėn. Kai išsiuntėme pakvietimus, aš viską atšaukiau, o ji mane paliko. Pasakė, kad negali su tuo susitaikyti. Tai geriausias įvykis mano gyvenime, Hari.

– Mhm, – Haris nykščiu ir didžiuoju pirštu pasitrynė akis.

Arnoldas atsistojo ir nuo sieninės kabyklos nusikabino striukę.

– Kaip juda reikalai katilinėje?

– Na, šiandien mums nepasisekė. Valentinas Jertsenas...

– Taip?

– Manome, kad jis yra Pjūklininkas. Bet tuos policininkus nužudė ne jis.

– Ar esi tuo tikras?

– Bent jau ne pats.

– Ar jų yra daugiau?

– Taip mano Katrina. Bet faktas tas, kad devyniasdešimt aštuonis kablelis šeši procento su lytine prievarta susijusių žmogžudysčių nusikaltėlis įvykdo vienas.

– Taigi...

– Ji nenusileidžia. Tvirtina, kad mergaitę Tryvane veikiausiai nužudė dviese.

– Tada, kai kūno dalis rado išmėtytas kelių kilometrų spinduliu?

– Aha. Ji mano, kad Valentinas darbavosi ne vienas. Kad suklaidintų policiją.

– Kad žudė paeiliui ir taip susikurdavo alibi?

– Taip. Ir, beje, tai jau išbandyta. Kažkada septintajame dešimtmetyje Mičigane susimokė du buvę kaliniai. Jie kūrė

įspūdį, kad atsirado dar vienas serijinis žudikas, kaskart laikėsi tam tikro elgsenos modelio. Kartojosi panašios žmogžudystės. Priminė jų anksčiau padarytus nusikaltimus. Juk abu turėjo savo liguistų pomėgių ir patraukė FTB dėmesį. Bet kai vienas, o paskui ir kitas įrodė, kad tuo laiku, kada įvykdytos žmogžudystės, turi neginčijamus alibi, juos, be abejo, išbraukė iš įtariamųjų sąrašo.

– Gudriai. Tai kodėl nemanai, kad ir dabar vyksta kažkas panašaus?

– Devyniasdešimt aštuoni...

– ...kablelis šeši procento. Ar toks mąstymas nėra sustabarėjęs?

– Juk tau paminėjus procentus, kiek pagrindinių liudytojų mirė ne natūralia mirtimi, aš išsiaiškinau, kad Rudolfas Asajevas irgi mirė ne natūralia mirtimi.

– Bet dėl tos bylos vis tiek nepajudinai nė piršto.

– Ne. Bet dabar, Arnoldai, tai pamiršk. Šita svarbesnė, – Haris pakaušiu atsirėmė į sieną sau už nugaros. Užsimerkė. – Mūsų mintys teka panašiai, o aš jaučiuosi kaip nuvarytas kuinas. Tad atėjau tiesiai pas tave, kad padėtum man galvoti.

– Aš?

– Arnoldai, mes vėl pradedame nuo nulio. O tavo smegenyse veikia keli neuronai, kurių, akivaizdu, trūksta manosiose.

Folkestadas vėl nusivilko striukę, gražiai pakabino ją ant kėdės atlošo ir atsisėdo.

– Hari?

– Taip?

– Net nežinai, kaip gera tai girdėti.

Haris kreivai šyptelėjo.

– Gerai. Motyvas.

– Motyvas? Taip, tikrai pradedame nuo nulio.

– Taip, nuo jo. Koks galėtų būti šio žudiko motyvas?

– Hari, einu, pažiūrėsiu, gal visgi rasiu mums kavos.

*

Tik tada, kai Haris be paliovos kalbėdamas išgėrė pirmą puodelį kavos ir įpusėjo antrą, prabilo Arnoldas:

– Manau, Renės Kalsneso žmogžudystė yra reikšminga, kadangi ji yra kitokia, išsiskiria. Tiesą sakant, ji skiriasi nuo kitų, bet matome ir panašumų. Ji išsiskiria, kadangi nėra panaši į pirmąsias žmogžudystes: nenaudojama lytinė prievarta, nekankinama ir nepjaustoma. Panašumas su policininkų žmogžudystėmis – smūgiai į galvą ir į veidą buku daiktu.

– Tęsk, – paragino Haris ir pastatė kavos puodelį.

– Puikiai pamenu Kalsneso žmogžudystę, – kalbėjo Arnoldas. – Tuo metu buvau San Fransiske ir dalyvavau policijos organizuotuose kursuose, nakvojau viešbutyje, kuriame visiems prie durų pristatydavo *The Gayzette*.

– Gėjų laikraštį?

– Jie aprašė šią mažutėje Norvegijoje įvykdytą žmogžudystę pirmame puslapyje ir įvertino ją kaip dar vieną iš neapykantos gėjams padarytą nusikaltimą. Įdomiausia tai, kad nė vienas norvegiškas laikraštis, kuriuos vėliau skaičiau, net neužsiminė, kad tai buvo tokio pobūdžio nusikaltimas. Man parūpo, kaip tame amerikiečių laikraštyje galėjo pasirodyti tokia skubota ir kategoriška išvada, tad perskaičiau visą straipsnį. Žurnalistas rašė, kad žmogžudystė klasikinė: homoseksualas demonstruoja savo polinkį labai atvirai, tada yra sučiumpamas, nuvežamas į nuošalią vietą, kur patiria ne kartą prieš gėjus naudotą siaubingą smurtą. Žudikas turi ginklą, bet iškart nušauti Kalsnesą neužtenka, pirmiausia reikia sukneţinti jam veidą. Jis turėjo išlieti savo neapykantą homoseksualams, sudaužydamas tą pernelyg patrauklų lepūno veidą, ar ne? Tai yra suplanuota žmogžudystė iš neapykantos homoseksualams – tokią išvadą padarė žurnalistas. Ir žinai ką, Hari? Nemanau, kad ta išvada yra nepagrįsta.

– Mhm. Jei, kaip tu sakai, tai yra homofobinė žmogžudystė, tai ji tikrai iškrinta iš konteksto. Mums nekilo įtarimų, kad kiti nužudytieji galėjo būti homoseksualai. Nei pirmosios aukos, nei policininkai.

– Gal ir ne. Bet yra kai kas įdomaus. Rodos, minėjai, kad visi nužudyti policininkai vienaip ar kitaip susiję su Kalsneso bylos tyrimu ar ne?

– Kai tyrėjų būrelis toks mažas, dažnai tyrimą vykdo tie patys žmonės, Arnoldai. Nėra iš ko rinktis.

– Vis dėlto nujaučiu, kad tai svarbu.

– Arnoldai, tu skrajoji padebesiais.

Raudonbarzdis ištiesė nugarą, nutaisė įsižeidusį veidą.

– Ar pasakiau ką nors ne taip?

– „Nujaučiu"? Kai tau pasiseks ir nuojauta pavirs įrodymais, aš tau pranešiu.

– Nes įrodymų nelabai turite, ar ne?

– Tai jau taip. Tęsk, bet nusileisk ant žemės, *OK*?

– Kaip pageidauji. Bet ar man bus leista pasakyti, kad nujaučiu, jog tu su manimi sutinki?

– Gal ir sutinku.

– Tada drįstu pasiūlyti, kad panaudotum visus išteklius ir išsiaiškintum, kas nužudė tą gėjų. Blogiausia, kas gali nutikti – išaiškinsi vieną bylą. Geriausia – išsiaiškinsi ir tai, kas nužudė policininkus.

– Mhm, – Haris baigė gerti kavą ir atsistojo. – Ačiū, Arnoldai.

– Ačiū *tau*. Žinai, kai iš profesijos esi policininkas, tačiau netarnauji policijos pajėgose, džiaugiesi jau vien dėl to, kad tavęs išklauso. Beje, neseniai registratūroje sutikau Silję Gravseng. Ji atidavė savo kortelę. Juk ji buvo...

– Seniūnė.

– Taip. Kaip ten bebūtų, ji teiravosi tavęs. Aš nieko neatsakiau. Tada ji pareiškė, kad esi apsimetėlis. Kad tavo šefas

jai sakęs, jog neišaiškinai visų bylų. Pareiškė, kad viena liko neištirta – Gusto Hanseno. Ar tai tiesa?

– Mhm. Iš dalies.

– Iš dalies? Ką tai reiškia?

– Kad ištyriau bylą, bet taip nieko ir nesuėmiau. Kaip ji?

Arnoldas Folkestadas primerkė vieną akį ir pažvelgė į Harį, tarsi taikytųsi į jį ginklu, kažko ieškotų veide.

– Kas žino. Ta Siljė Gravseng – keista mergina. Pakvietė mane į Ekerną pašaudyti. Tiesiog šiaip sau.

– Mhm. Ir ką tu atsakei?

– Viską suverčiau savo nusilpusiai regai ir drebuliui. Ir nesumelavau. Kad pataikyčiau į taikinį, šis turėtų būti nutolęs nuo manęs ne daugiau kaip per pusę metro. Ji mane suprato, bet paskui nusistebėjau, kam jai eiti į šaudyklą, jeigu nebereikės laikyti šaudymo egzamino.

– Na, – atsiliepė Haris, – kartais žmonės šaudo tiesiog tam, kad pašaudytų.

– Jų valia, – tarė Arnoldas ir atsistojo. – Bet reikia pripažinti, kad mergina atrodo gerai.

Haris stebėjo, kaip bendradarbis iššlubčioja pro duris. Pamąstė, tada susirado Žemutinio Eikerio lensmanės telefono numerį. Paskui sėdėjo ir galvojo apie tai, ką ji pasakė. Tiesa, kad Bertilis Nilsenas nedalyvavo Renės Kalsneso nužudymo tyrime, kurį vykdė greta esančios Drameno savivaldybės pareigūnai. Antra vertus, kai jie sulaukė pranešimo, kad upėje prie Eikerio lentpjūvės plūduriuoja automobilis, tada ir kilo neaiškumų, kam reikia tirti šį atvejį. Ji papasakojo ir tai, kad Drameno policija ir KRIPOS pareiškė priekaištų, kadangi Nilsenas automobilio ratais išarė visą minkštą paklotę, kurioje jie būtų galėję rasti nusikaltėlio paliktų žymių. „Todėl galima pasakyti, kad jis netiesiogiai paveikė bylos tyrimą."

Kai laikrodžio rodyklė beveik priartėjo prie dešimtos valandos, o saulė buvo seniausiai pasislėpusi už žalios kalvos va-

karuose, Stolė Aunė pastatė automobilį į garažą ir žvyruotu takeliu nužingsniavo prie namo. Pastebėjo, kad šviesa nedega nei svetainėje, nei virtuvėje. Nieko keisto. Ji dažnai eina į lovą anksti.

Stolė jautė kojų sąnarius slegiantį savo kūno svorį. Dieve, koks jis pavargęs. Tokia ilga diena. Jis vylėsi, kad žmona dar neatsigulusi. Tada jie galėtų šnektelėti. Ir jis nusiramintų. Jis paklausė Hario patarimo ir paskambino bendradarbiui. Šis priėmė jį savo namuose, ir abu kalbėjosi apie užpuolimą peiliu. Apie tai, kaip tvirtai jis įtikėjo, kad mirs. Jis padarė viską, ką reikia, o dabar atėjo laikas miegoti. Jei tik jam *pavyks* pamiegoti.

Stolė atsirakino duris. Pamatė ant pakabos kabančią Auroros striukę. Vėl nauja. Dievulėli, kaip mergaičiukė auga. Jis nusispyrė batus. Ištiesė nugarą ir įsiklausė į namų tylą. Negalėjo iki galo suvokti kodėl, bet namas atrodė tylesnis nei visada. Trūko kažkokio garso, bet Stolė numanė, kad paprastai į tą garsą nekreipia dėmesio, todėl ir nesupranta, ko trūksta.

Jis užlipo laiptais. Kiekvienas žingsnis buvo vis lėtesnis, tarsi aukštyn važiuotų perkrautas motoroleris. Jam reikia pradėti sportuoti, numesti maždaug dešimt kilogramų. Tai teigiamai paveiktų miegą, bendrą savijautą, palengvintų ilgas dienas darbe, prailgintų gyvenimo trukmę ir praturtintų lytinį gyvenimą, pakeltų savivertę, na, žodžiu, tai paveiktų labai gerai. Kad jį kur velnias, jei jis tikrai šito imsis.

Jis nuklumpino pro Auroros kambarį.

Sustojo, padelsė. Grįžo. Pravėrė duris.

Tiesiog panoro pažvelgti, kaip ji miega. Kaip visada. Greit toks jo elgesys nebeatrodys savaime suprantamas, jis jau pajuto, kad mergaitė labiau suvokia tam tikrus dalykus, nori daugiau privatumo. Būdama nuoga prie tėčio ji nesijautė nejaukiai, bet nebevaikštinėjo taip abejingai kaip anksčiau. Ir kai Stolė pastebėjo, kad jai tai nebeatrodo natūralu, tai pasirodė keista ir jam. Bet jis vis tiek norėjo akimirką pasimėgauti,

pasigėrėti, kaip taikiai miega duktė, apsaugota nuo visko, su kuo jam teko terliotis visą dieną.

Bet jis apsigalvojo. Pamatys ją rytoj per pusryčius.

Jis atsiduso, uždarė duris ir nuėjo į vonios kambarį. Išsivalė dantis, nusiprausė veidą. Nusivilko ir pasiėmė drabužius su savimi į miegamąjį, pakabino juos ant kėdės ir jau ketino ropštis į lovą, bet staiga jį vėl nudiegė. Tyla. Ko čia trūksta? Šaldytuvo burzgimo? Šnaresio, sklindančio iš ventiliacijos angos, kurią jie paprastai palieka atvirą?

Jis nebepajėgė dėl to sukti galvos ir palindo po antklode. Pamatė iš po patalų kyšančius Ingridos plaukus. Norėjo prisiliesti prie žmonos, tiesiog paglostyti jai plaukus, paliesti nugarą, pajusti, kad ji *šalia*. Bet žinojo, jog žmona miega jautriai ir nemėgsta, kai ją žadina. Stolė Jau ketino užmerkti akis, tada apsigalvojo.

– Ingrida?

Jokio atsakymo.

– Ingrida?

Tyla.

Tai gali palaukti. Jis vėl užsimerkė.

– Ką?

Jis pajuto, kad žmona atsisuko.

– Nieko, – sumurmėjo jis. – Tiesiog... ta byla...

– Pasakyk jiems, kad atsisakai.

– Kažkas juk privalo to imtis, – tai nuskambėjo kaip banali frazė, tokia ji ir buvo.

– Tada geresnio už tave neras.

Stolė pramerkė akis. Pažvelgė į ją, paglostė jos karštą putlų skruostą. Kartais – ne, dažniau nei kartais – visame pasaulyje nėra nieko geresnio už ją.

Stolė Aunė užsimerkė. Ir pagaliau jis suėmė. Miegas. Sąmonė aptemo. Ir prasidėjo *tikrieji* košmarai.

Po trumpo netikėto lietaus nuo vis dar šlapių prašmatnių namų stogų atsispindėjo saulė.

Mikaelis Belmanas paspaudė durų skambutį ir apsidairė.

Pažvelgė į išpuoselėtą sodą. Turbūt juo rūpinantis senatvėje greičiau bėga laikas.

Durys prasivėrė.

– Mikaeli! Kaip malonu. – Jis senstelėjo. Žvelgė į jį žvitriomis mėlynomis akimis, bet visgi buvo paženklintas senatvės. – Užeik.

Mikaelis pasivalė drėgnus padus į kilimėlį prie durų ir žengė vidun. Namuose tvyrojo kvapas, kurį jis prisiminė iš vaikystės, bet negalėjo nei atpažinti, nei įvardyti.

Jie prisėdo svetainėje.

– Tu vienas? – pasidomėjo Mikaelis.

– Žmona pas vyresnėlį. Jiems prireikė močiutės pagalbos, o ji ilgai nesiprašydina, – išsišiepė jis. – Pamaniau, kad reikės su tavimi susisiekti. Miesto taryba dar nepriėmė sprendimo, bet abu žinome, ko jie nori, tad būtų protingiausia susėsti ir aptarti, kaip mes tai padarysime. Turiu galvoje darbo pasiskirstymą ir panašiai.

– Taip, – sutiko Mikaelis. – Gal užplikytum kavos?

– Atsiprašau? – senis kilstelėjo vešlius antakius.

– Jei jau susėsime šnektelėti, būtų miela pagurkšnoti ko nors šilto, ar ne?

Buvęs policijos viršininkas stebėjo Mikaelį.

– Taip, taip, žinoma. Ateik, įsitaisysime virtuvėje.

Mikaelis nusekė įkandin. Žingsniavo pro ant staliukų ir spintelių tarpstančias šeimos nuotraukų džiungles. Tai priminė jam barikadas, beviltišką mėginimą atremti išorinio pasaulio puolimą.

Virtuvėje į akis krito kelios šiuolaikiškos smulkmenos, atrodė, kad marti primygtinai reikalavo virtuvę nors kiek

atnaujinti, o šeimininkai atkakliai laikėsi savo ir sutiko pakeisti tiktai sugedusį šaldytuvą.

Kol iš viršutinės spintelės matinio stiklo durelėmis senis ištraukė pakelį, jį praplėšė ir geltonu kaušeliu pasėmė kavos, Belmanas atsisėdo, ant stalo padėjo MP3 grotuvą ir spustelėjo įrašą paleidžiantį mygtuką. Plonas Trulso balsas skambėjo šaltai: „Net jei ir yra priežasčių tikėti, kad ta moteris yra prostitutė, jūsų sūnus galėjo paskolinti automobilį kam nors kitam. Vairuotojo nuotraukos mes neturime."

Buvusio policijos viršininko balsas atsklido iš toliau, bet aplink niekas netriukšmavo, tad girdėjosi kuo puikiausiai. „Vadinasi, net neturite įrodymo. Geriau visa tai pamirškite."

Mikaelis stebėjo, kaip senis, tarsi pajutęs į nugarą įremtą ginklo vamzdį, krūpteli ir sustingsta, o iš kaušelio nubyra semiama kava.

Trulso balsas. „Ačiū. Padarysime taip, kaip jūs sakote."

„Sakėt, Berentzenas iš Kovos su organizuotu nusikalstamumu skyriaus?" – „Taip." – „Ačiū, Berentzenai. Pareigūnai puikiai darbuojasi."

Mikaelis sustabdė įrašą.

Buvęs policijos viršininkas lėtai atsisuko. Išblyškusiu veidu. Baltas kaip lavonas, pamanė Mikaelis. Ši spalva labai tinka tam, kuriam ką tik paskelbtas mirties nuosprendis. Senio burna kelis kartus sutrūkčiojo.

– Nori paklausti, – prabilo Belmanas, – ką visa tai reiškia? O atsakymas toks, kad buvęs policijos viršininkas daro spaudimą pareigūnui ir stengiasi, kad jo sūnus išvengtų įprasto tyrimo ir nesusidurtų su teisėtvarka taip, kaip tenka kitiems šios valstybės piliečiams.

Senio balsas priminė ūkiantį dykumos vėją:

– Jis ten tikrai nesirodė. Kalbėjausi su Sondre. Nuo sausio jo automobilis dėl variklio gedimo stovi servise. Jis *negalėjo* ten būti.

– Ar neapmaudu? – pasišaipė Mikaelis. – Tavo sūnaus gelbėti nė nereikėjo, o dabar žiniasklaidos atstovai ir taryba sužinos, kad bandei paveikti pareigūną.

– Nėra jokios automobilio ir prostitutės nuotraukos, ar ne?

– Dabar jau ne. Liepei ją suplėšyti. O kas žino, gal fotografuota buvo anksčiau nei sausį? – Belmanas mėgino užgniaužti šypseną, bet neįstengė.

Į senio skruostus grįžo spalva, jis vėl nuleido balsą:

– Juk nemanai, kad taip lengvai išsisuksi, Belmanai?

– Nežinau. Bet esu tikras dėl vieno – taryba nenorės, kad akivaizdžiai nesąžiningas pareigūnas būtų policijos viršininkas.

– Ko tu nori, Belmanai?

– Geriau paklausk savęs, ko nori *tu*. Turbūt mėgautis ramiu gyvenimu ir gero, sąžiningo policininko reputacija? Taip? Tokiu atveju pamatysi, kad mes nedaug kuo skiriamės, mat aš noriu tų pačių dalykų. Noriu ramiai imtis policijos viršininko darbo. Noriu be nelemto socialinius reikalus tvarkančios tarybos narės trigrašio išaiškinti policininkų nužudymo bylas, o paskui džiaugtis gero policininko reputacija. Ar bendrom jėgom to pasieksime?

Belmanas laukė, kol įsitikino, kad senis pakankamai suėmė save į rankas ir įsidėmės visas smulkmenas.

– Noriu, kad praneštum tarybai, jog įsigilinai į bylą ir įsitikinai, kad ji nagrinėjama labai profesionaliai, todėl nematai reikalo kištis ir perimti policijos viršininko pareigas. Anaiptol, tu manai, kad tai sumažintų galimybes kuo greičiau išaiškinti nusikaltimus. Taip pat esi priverstas suabejoti už socialinius reikalus atsakingos tarybos narės pateiktu bylų tyrimo vertinimu. Ji turėtų žinoti, kad policininkas privalo dirbti metodiškai ir vengti skubotų sprendimų. Deja, susidarė toks įspūdis, kad ją apėmė panika. Dėl susiklosčiusių aplinkybių mes visi jaučiame įtampą, bet visiems politiniams lyderiams

ir viršininkams būtina išsaugoti blaivų protą. Ypač tada, kai jų darbas labai svarbus. Tada primygtinai pareikalauk, kad šiuo metu policijos viršininko pareigas einantis asmuo toliau tęstų savo darbą, mat tokia strategija atneš daugiausia sėkmės. Ir atsiimk savo kandidatūrą.

Iš vidinės kišenės Belmanas ištraukė voką ir stumtelėjo jį per stalą.

– Trumpai nupasakojau, kas parašyta šiame laiške, skirtame asmeniškai miesto tarybos pirmininkui. Tau tereikia pasirašyti ir išsiųsti. Kaip matai, net pašto ženklą užklijavau. Beje, šis grotuvas pateks į tavo rankas tik tada, kai iš miesto tarybos mane pasieks laukiamos žinios. – Belmanas linktelėjo link kavinuko: – Kaip sekasi? Ar sulauksim kavos?

Haris siurbtelėjo kavos ir nužvelgė savo miestą.

Policijos biuro valgykla buvo įrengta viršutiniame aukšte, iš ten puikiai matėsi Ekebergas, fjordas ir naujoji miesto dalis, pavadinta Bjorvika. Bet visų pirma Haris akimis ieškojo gerai pažįstamų objektų. Kiek kartų per pietų pertrauką jis sėdėjo čia ir bandė pažvelgti į bylas kitu kampu, kitomis akimis, iš visai kitos perspektyvos, kankinamas poreikio išgerti ir parūkyti, kartodamas sau, kad negalima išeiti į terasą patraukti dūmo tol, kol nesugalvos bent vienos ko nors vertos hipotezės.

Haris jautė, kaip jam jos reikia.

Hipotezės. Ne vaizduotės vaisiaus, o pagrįstos faktais teorijos, kurią galima patikrinti ir su kažkuo susieti.

Jis pakėlė kavos puodelį. Vėl pastatė atgal. Daugiau nė gurkšnelio, kol ko nors neišmąstys. Motyvas. Jie jau taip ilgai daužo galvas į sieną, kad turbūt pats laikas pradėti ieškoti kur nors kitur. Ten, kur šviesu.

Čiūžtelėjo kėdė. Haris pakėlė akis. Bjornas Holmas pastatė ant stalo kavos puodelį, neišliedamas nė lašelio, nusiėmė savo rastafario kepurę ir pašiaušė raudonus plaukus. Užsigalvojęs Haris stebėjo bendradarbį. Ar jis padarė tai norėdamas

pravėdinti galvos odą? O gal tam, kad plaukai nebūtų prisiploję prie viršugalvio. To labai nemėgsta Bjorno karta, bet toks stilius, ko gero, patiktų Olegui. Ant kaktos užkritę riebaluoti plaukai, akiniai raginiais rėmeliais. Gudruolis moksliukas, internetinis onanistas, savimi pasitikintis miestietis, vaidinantis nevykėlį ir nepritapėlį. Ar taip jis atrodo? Tas vyras, kurio jie ieško? O gal nusikaltėlis yra raudonskruostis kaimietis dideliame mieste, mūvintis šviesiai mėlynus džinsus, avintis patogius batus, vaikštantis į artimiausią kirpyklą, plaunantis laiptus tada, kai jam ateina eilė, mandagus ir paslaugus vyrukas, apie kurį niekas negali pasakyti nė vieno blogo žodžio? Nieko vertos hipotezės. Nė gurkšnelio kavos.

– Na? – prabilo Bjornas ir godžiai siurbtelėjo.

– Na... – atsiliepė Haris. Jis niekada nepaklausė Bjorno, kodėl kaimo bernas nešioja nuo regio neatsiejamą kepurę, o ne skrybėlę plačiais kraštais. – Manau, kad mums reikia įsigilinti į Renės Kalsneso bylą. Ir pamiršti motyvą, tiesiog žiūrėti į tai, ką rado ekspertai. Turime kulką. Devynių milimetrų. Dažniausiai naudojamas kalibras pasaulyje. Kas tokiu naudotųsi?

– Visi. Aliai vieno. Net ir mes.

– Mhm. Ar žinojai, kad taikos metu policininkai įvykdo keturis procentus visų nužudymų? O trečiojo pasaulio šalyse visus devynis. Vadinasi, dažniausiai žudo mūsų profesijos atstovai.

– Oho, – atsiliepė Bjornas.

– Jis juokauja, – pasigirdo Katrinos balsas. Ji prisitraukė prie stalo kėdę ir priešais pasistatė didelį puodelį garuojančios arbatos. – Kai žmonės remiasi statistiniais duomenimis, septyniasdešimt dviem procentais visų atvejų tie duomenys būna laužti iš piršto.

Haris sukrizeno.

– Kas čia juokingo? – paklausė Bjornas.

– Tai pokštas, – atsiliepė Haris.

– Tikrai? – paklausė Bjornas.

– Paklausk jos.

Bjornas pažvelgė į Katriną. Maišydama arbatą ji šypsojosi.

– Nieko nesuprantu! – pareiškė Bjornas ir įsmeigė į Harį kaltinantį žvilgsnį.

– Juk šis pokštas pats save demaskuoja. Tie septyniasdešimt du procentai laužti iš piršto.

Suglumęs Bjornas papurtė galvą.

– Čia paradoksas, – paaiškino Haris. – Tarsi graikas sakytų, kad visi graikai meluoja.

– Bet tai nereiškia, kad tai ne tiesa, – atkirto Katrina. – Tie septyniasdešimt du procentai. Tai ką, Hari, ar manai, kad žudikas yra policininkas?

– Taip neteigiu, – nusišypsojo Haris ir sunėrė rankas ant pakaušio. – Tik pasakiau...

Jis stabtelėjo. Pajuto, kaip ant sprando pasišiaušia plaukeliai. Gerai pažįstamas jausmas. Hipotezė. Jis nudelbė akis į puodelį. Tikrai panoro gurkštelėti kavos.

– Policininkai, – pakartojo jis ir pamatė, kad abu pašnekovai spokso į jį. – Renę Kalsnesą nužudė policininkas.

– Ką? – perklausė Katrina.

– Štai ir mūsų hipotezė. Devynių milimetrų kulka, naudotasi „Heckler & Koch" tarnybiniu pistoletu. Netoli nusikaltimo vietos rasta policininko lazda. Tai vienintelė sena neišaiškinta byla, turinti sąsajų su visų policininkų nužudymu. Visų veidai buvo suknežinti. Dauguma senesnių žmogžudysčių susijusios su lytine prievarta, bet čia kalbame apie nusikaltimą iš neapykantos. Kodėl žmonės nekenčia?

– Hari, tu vėl kalbi apie motyvą, – paprieštaravo Bjornas.

– Nagi. Kodėl?

– Pavydas, – atsakė Katrina. – Kerštas už pažeminimą, atstūmimą, apgavystę, pajuoką, už tai, kad iš tavęs atėmė žmoną, vaiką, brolį, seserį, šviesią ateitį, išdidumą...

– Sustok, – nutraukė Haris. – Mūsų hipotezė tokia, kad žudikas susijęs su policija. Remdamiesi tuo mes atnaujinsime Kalsneso bylos tyrimą ir rasime nusikaltėlį.

– Gerai, – sutiko Katrina. – Bet net jei ir kyla šiokių tokių įtarimų, man nesuprantama, kodėl staiga nusprendei, kad ieškom policininko.

– Jei negalite pateikti geresnės hipotezės... Skaičiuoju iki penkių... – Haris klausiamai juos nužvelgė.

Bjornas sudejavo:

– O ne, Hari, tik ne tai.

– Ką?

– Jei kiti pareigūnai sužinos, kad ruošiamės medžioti savus...

– Kaip nors ištversime, – atšovė Haris. – Dabar mes stovime pačiame dugne, ir mums reikia nuo kažko atsispirti. Blogiausiu atveju išaiškinsime bylą, kuriai suėjo senatis. O geriausiu atveju surasime...

Katrina pabaigė sakinį:

– ...tą, kuris nužudė Beatę.

Bjornas prikando apatinę lūpą. Galiausiai patraukė pečiais ir sutikdamas linktelėjo.

– Gerai, – tarė Haris. – Katrina, patikrink pavogtų arba pradingusių ginklų sąrašą ir pasidomėk, ar Renė bendravo su kuo nors iš policijos. Bjornai, pažvelk į ekspertų ataskaitą mūsų hipotezės šviesoje, gal aptiksi ką nors naujo?

Bjornas ir Katrina atsistojo.

– Tuoj ateinu, – tarė Haris.

Jis stebėjo, kaip abu bendradarbiai nužingsniuoja prie valgyklos durų. Kaip susiremia žvilgsniais su prie stalo sėdinčiais pareigūnais. Žinojo, kad šie priklauso prie didžiosios tyrėjų grupės. Vienas jų kažką leptelėjo, ir visi pratrūko juoktis.

Haris užsimerkė ir įsigilino į savo pojūčius. Ieškojo. Kas tai galėtų būti, kas ką tik nutiko? Jis uždavė sau tą patį klausimą, kurį išgirdo iš Katrinos: „Kodėl staiga nusprendei, kad ieškom policininko?“ Čia kažkas slypi. Jis susikaupė, įsiklausė, žinojo, kad tai kaip sapnas, kad reikia paskubėti, kol viskas dar neišsisklaidė. Lėtai grimzdo į save kaip naras, paniręs be

žibintuvėlio giliai po vandeniu, grabinėjo pasąmonės tamsoje. Pajuto, kad kažką užčiuopia. Kažką, susijusį su Katrinos save demaskuojančiu pokštu. Viskas praslydo pro pirštus, ir tą akimirką veikiamas plūdrumo Haris išnėrė į paviršių. Jis atsimerkė, vėl įsiveržė garsai. Lėkščių tarškėjimas, plepėjimas, juokas. Šūdas, šūdas, šūdas. Jis beveik užčiuopė tai, bet dabar jau per vėlu. Jis tik žinojo, kad tame pokšte buvo jam siunčiama žinutė, kuri kaip katalizatorius paveikė kažką giliai pasąmonėje. Jis negalėjo iki galo užčiuopti šios informacijos, bet tikėjosi, kad savo laiku ji iškils į šviesą. Šiaip ar taip, šis patyrimas jiems kažką davė: kryptį, vietą, nuo kurios galima pradėti. Hipotezę, kuri kažko verta.

Haris godžiai siurbtelėjo kavos, atsistojo ir išėjo į terasą parūkyti.

Įkalčių saugykloje Bjornas Holmas paėmė dvi jam per stalą paduotas plastikines dėžes ir pasirašė prie jose esančių daiktų sąrašo. Nusinešė jas į Briuno alėją, kur šalimais įsikūrę KRIPOS ir Kriminalinių ekspertizių tarnyba. Pirmiausia atidarė dėžę su senesnės bylos įkalčiais.

Jam iškart užkliuvo Renės Kalsneso galvoje aptikta kulka. Pirmiausia dėl to, kad, perėjusi per minkštuosius audinius, kremzlę ir kaulą, ji buvo labai susiplojusi, o šios kūno dalys nėra labai kietos. Jam užkliuvo ir tai, kad tiek metų dėžėje išgulėjusi kulka visai nepažaliavo. Laikas ne itin pakeičia švinį, bet Bjornui pasirodė, kad kulka atrodo stebėtinai nauja.

Jis peržiūrėjo nusikaltimo vietoje darytas lavono nuotraukas. Geriau įsižiūrėjo į išdidintą veido pusę, kurioje matėsi įeinamoji žaizda ir kyšojo išlindęs sulaužytas skruostikaulis. Ant blizgančio balto kaulo juodavo dėmelė. Bjornas pasiėmė didinamąjį stiklą. Buvo panašu į ertmę, kokia atsiranda dantyje, bet ant skruostikaulių tokių nebūna. Gal iš sumaitoto automobilio užtiško lašelis tepalo? Prilipo gabaliukas sutrūnijusio lapo ar molio iš upės? Jis atsivertė skrodimo ataskaitą.

Ieškojo tol, kol surado.

Rastas prie maxillaris *prilipęs juodų dažų sluoksnio trupinėlis. Kilmė nežinoma.*

Dažai ant skruostikaulio. Paprastai patologai niekada nerašo daugiau nei būtina, veikiau jau mažiau.

Bjornas sklaidė nuotraukas, kol pamatė automobilį. Raudonas. Taigi dažai ne nuo automobilio.

Nepasikeldamas nuo kėdės Bjornas šūktelėjo:

– Kimai Erikai!

Po šešių sekundžių tarpdury pasirodė galva.

– Šaukei?

– Kartu su kitais ekspertais vykai į Miteto nužudymo vietą Dramene. Ar radote juodų dažų?

– Dažų?

– Taip, kurie būtų galėję atšokti nuo buko ginklo, jei daužai šitaip... – Bjornas parodė kumščiu mosuodamas aukštyn žemyn, tarsi žaisdamas žaidimą „Akmuo, žirklės, popierius“. – Oda pratrūksta, skruostikaulis lūžta ir išlenda laukan, bet nelygiu buko įnagio galu toliau daužai per kaulą, kol galiausiai nuo rankoje laikomo įnagio nusilupa šiek tiek dažų.

– Ne.

– *OK*. Ačiū.

Bjornas Holmas atidarė antrąją dėžę, kurioje buvo sudėti Miteto bylos įkalčiai, bet pastebėjo, kad jaunasis ekspertas vis dar stovi tarpduryje.

– Na? – paklausė Bjornas, nepakeldamas akių.

– Tamsiai mėlynų.

– Ką?

– Dažai buvo tamsiai mėlyni. Ir prilipę jie buvo ne prie skruostikaulio, o prie lūžusio žandikaulio. Mes atlikome tyrimą. Tai labai paplitę dažai, kuriais dažomi geležiniai įrankiai. Gerai padengia ir neleidžia rūdyti.

– Ar numanai, koks tai gali būti įrankis?

Bjornas stebėjo, kaip Kimas Erikas tiesiog išsipūtė, užpildė visą tarpdurį. Jis pats vyruką mokė, ir štai dabar mokytojas klausia mokinio, ar šis turi kokių pasiūlymų.

– Nežinau. Jais galėjo būti padengtas bet koks įrankis.

– *OK*, tada viskas.

– Bet turiu pasiūlymą.

Bjornas matė, kad bendradarbis nesitveria savo kailyje. Jis gali tapti labai geru policininku.

– Skelk.

– Kėliklis. Visi automobiliai parduodami su kėlikliais, bet toje bagažinėje kėliklio nebuvo.

Bjornas linktelėjo. Jam tiesiog spaudė širdį, kad privalo šitą pasakyti:

– Tai buvo 2010-aisiais gamintas „Volkswagen Sharan", Kimai Erikai. Jei patikrinsi, sužinosi, kad tai vienas tų retų automobilių, kurie parduodami be kėliklių.

– O, – jauno vyro pasipūtimas subliūško kaip pradurtas balionas.

– Vis tiek ačiū už pagalbą, Kimai Erikai.

Žinoma, jis gali tapti geru policininku. Po kelerių metų.

Bjornas sistemingai tyrinėjo įkalčius Miteto bylos numeriu pažymėtoje dėžėje.

Daugiau ekspertui niekas nesukėlė įtarimų.

Jis uždengė dangtį ir nuėjo į kabinetą koridoriaus gale. Pabarbeno į praviras duris. Pradžioje kiek sumišęs sumirksėjo ir įsistebeilijo į pliką galvą, tada suvokė, kas sėdi prieš jį. Vyriausias ir labiausiai patyręs kriminalistas ekspertas Roaras Midstuenas. Andai šis būdavo nepatenkintas, jei jo vadovas būdavo jaunesnis už jį, o ką jau kalbėti apie vadovę. Bet vėliau, kai pamatė, kad Beatė Len Kriminalinių ekspertizių tarnybai atnešė tiek gero kaip niekas kitas, jo požiūris pasikeitė.

Midstuenas ką tik sugrįžo į darbą, – žuvus dukteriai kelis mėnesius turėjo nedarbingumo pažymą. Jo duktė laipiojo

uolomis rytų Osle, o paskui važiavo namo. Jos dviratį rado griovyje. Vairuotojo nustatyti nepavyko.

– Kaip laikaisi, Midstuenai?

– O tu, Holmai? – Midstuenas atsigręžė sukamojoje kėdėje, gūžtelėjo, nusišypsojo, mėgino pasirodyti kupinas energijos, nors išties jos neturėjo.

Kai Roaras sugrįžo į darbą, Bjornas vos atpažino išpurtusį jo veidą. Pasirodo, toks yra įprastas šalutinis antidepresantų poveikis.

– Ar policininkų lazdos visada buvo juodos?

Ekspertai nuolat susilaukia keisčiausių klausimų apie smulkmenas, tad Midstuenas nė nemirktelėjo.

– Na, jos visada buvo tamsios. – Kaip ir Bjornas, Midstuenas užaugo Rytų Totene, ir kai juodu kalbėdavosi dviese, vėl grįždavo prie vaikystės tarmės. – Bet jei neklystu, kažkada dešimtajame dešimtmetyje jas dažė mėlynai. Tai labai erzina.

– Kas?

– Kad vis keičiasi spalva, kad negalime kažko išsirinkti ir prie to apsistoti. Iš pradžių patrulių automobiliai buvo juodos ir baltos spalvų, paskui pasidarė balti su raudonais ir mėlynais brūkšniais, o dabar bus balti su juodais ir geltonais brūkšniais. Tai kenkia mūsų įvaizdžiui. Kaip ir tos užkardų juostos Dramene.

– Kokios juostos?

– Kimas Erikas nuvyko į Miteto nužudymo vietą ir rado policijos juostos skutelių, tada pamanė, kad jie guli ten nuo tada, kai nužudė... mes tyrėme tą bylą, bet aš visada pamirštu nužudyto gėjaus vardą...

– Renė Kalsnesas.

– Tačiau jauni žmonės kaip Kimas Erikas nepamena, kad tuo metu juostos buvo baltos ir mėlynos spalvų. – Tarsi pajutęs, kad pasakė kažką įžeidžiamo, Midstuenas paskubėjo pridurti: – Bet Kimas Erikas irgi gali tapti geru pareigūnu.

– Aš irgi taip manau.

– Puiku, – Midstuenas kramtė ir malė žandikaulių raumenimis. – Mąstome vienodai.

Grįžęs į savo kabinetą Bjornas iškart paskambino Katrinai, paprašė jos užlipti į antrą aukštą policijos biure, nuo policininko lazdos nukrapštyti šiek tiek dažų ir per kurjerį atsiųsti į Briuno alėją.

Tada sėdėjo ir mintijo, kad į kabinetą koridoriaus gale nuėjo nesąmoningai, pasuko ten, kur visada skubėdavo tikėdamasis gauti atsakymą. Jis taip pasinėrė į darbą, kad tiesiog užmiršo, jog ji daugiau čia nebesėdi. Jos darbą perėmė Midstuenas. Ir vieną sekundę jam šmėstelėjo, kad jis supranta Roarą Midstueną: ilgėdamasis kito žmogaus gali netekti visų gyvybės syvų, nebesugebi nieko padaryti, nebematai prasmės keltis iš lovos. Jis išmetė tas mintis išgalvos. Kaip ir apskritą, išpurtusį Midstueno veidą. Mat jį apėmė nuojauta, kad jie už kažko užsikabino.

Haris, Katrina ir Bjornas sėdėjo ant Operos pastato stogo ir žvelgė į Hovediojos ir Gresholmeno salas.

Tai pasiūlė Haris, pamanęs, kad grynas oras išeis jiems į naudą.

Atėjo šiltas debesuotas vakaras, turistai seniausiai išsiskirstė, ir jiems priklausė visas marmurinis stogas, net ir į Oslo fjordą besileidžianti jo dalis. Vandenyje atsispindėjo Ekebergo kalno, greta uosto įrengtų biurų ir prie Vipetangeno pusiasalio prisišvartavusio Danijos kelto šviesos.

– Vėl peržvelgiau visas policininkų žmogžudystes, – dėstė Bjornas. – Dažų likučiai rasti ne tik ant Miteto, bet ir ant Veneslos ir Nilseno kūnų. Tai paprasti, daug kur naudojami dažai, kuriais padengiamos ir policininkų lazdos.

– Puiku, Bjornai, – pagyrė Haris.

– Miteto nužudymo vietoje buvo rasta policijos juostos likučių. Jie negalėjo būti likę po Kalsneso nužudymo tyrimo. Tuo metu buvo naudojamos kitokios juostos.

– Tai buvo po Miteto nužudymo likę juostos skuteliai, – tarė Haris. – Žudikas paskambino Mitetui, liepė atvykti tirti policininko nužudymo, įvykdyto senos žmogžudystės vietoje. Mitetas tuo patikėjo, atvyko, pamatė policijos juostą ir neįtarė jokios klastos. Galbūt žudikas net vilkėjo policininko uniformą.

– Po šimts, – tarė Katrina. – Visą dieną praleidau ieškodama ryšių tarp Kalsneso ir policijos pareigūnų, bet nieko neradau. Bet matau, kad mes už kažko užsikabinome.

Susijaudinusi ji pažvelgė į Harį, prie cigaretės prikišusį žiebtuvėlį.

– Tai ką dabar darysime? – paklausė Bjornas.

– Ką gi, – atsiliepė Haris. – Patikrinsime tarnybinius pistoletus, pažiūrėsime, ar atitinka mūsų kulką.

– Kuriuos?

– Visus.

Jie tylomis dėbsojo į Harį.

– Kaip suprasti – visus? – paklausė Katrina.

– Visus tarnybinius policininkų pistoletus. Pirmiausia Osle, tada Estlandete, o jei reikės, ir visoje šalyje.

Tamsioje padangėje suklykus kirui, tarp jų vėl stojo tyla.

– Tu juokauji? – nedrąsiai paklausė Bjornas.

Hariui prabilus, tarp lūpų smagiai judėjo cigaretė:

– Nea.

– Tai neįmanoma, pamiršk, – paprieštaravo Bjornas. – Žmonės mano, kad balistinis tyrimas trunka penkias minutes, nes taip atrodo iš serialo „CSI kriminalistai“. Net ir pareigūnai tuo tiki. Tiesa tokia, kad ginklo patikrinimas trunka beveik visą dieną. Visus? Vien Oslo policijos apygardoje yra... Kiek policininkų?

– Tūkstantis aštuoni šimtai septyniasdešimt du, – atsakė Katrina.

Abu vyrai sužiuro į ją.

Ji patraukė pečiais.

– Skaičiau Oslo apygardos policijos metinėje ataskaitoje. Jie spoksojo į moterį.

– Bute neveikia televizorius, negalėjau užmigti, *OK*?

– Nesvarbu, – tarė Bjornas. – Mums neužteks išteklių, nepavyks to padaryti.

– Svarbiausias dalykas, kurį pasakei: net ir pareigūnai mano, kad toks tyrimas trunka penkias minutes, – tarė Haris ir išpūtė dūmus į dangų.

– O?

– Svarbu, kad jie manytų, jog tokį tyrimą tikrai galima atlikti greitai. Kas nutiks, kai žudikas pamanys, jog bus tikrinamas jo ginklas?

– Tu klastingas kaip velnias, – įvertino Katrina.

– A? – nesuprato Bjornas.

– Jis skubiai praneš, kad jo ginklas pamestas arba pavogtas, – nutarė Katrina.

– Nuo ten ir pradėsime paiešką, – pasakė Haris. – Bet gali būti, kad jis užbėgo mums už akių, todėl susirasime po Kalsneso žmogžudystės pamestų arba pavogtų tarnybinių ginklų sąrašus.

– Čia ir bėda, – tarė Katrina.

– Aha, – sutiko Haris. – Ar policijos viršininkas duos nurodymą, kuris meta įtarimo šešėlį ant kiekvieno pareigūno? Žinoma, jam rūpės tik laikraščių antraštės. – Haris ore smiliumi ir nykščiu nubraižė stačiakampį: – „Policijos viršininkas įtaria savus“, „Vadovybė patenka į nepavydėtiną padėtį“.

– Nemanau, kad taip nutiks, – pareiškė Katrina.

– Na, – tarė Haris, – apie Belmaną sakyk ką nori, bet jis nekvailas, žino, kas jam į pat kirtį. Jei tirsime bylą, pradėsime aiškintis, ar žudikas kartais ne policininkas, ir galų gale jį sučiupsime – su Belmano palaiminimu ar be jo. Juk Belmanas suvoks – jei policijos viršininkas vilkintų visą tyrimą dėl savo bailumo, tai tikrai atrodytų prastai ir sukeltų įtarimą. Tad mums reikia jam paaiškinti, kad savų pareigūnų patikrinimas tik parodys pasauliui, jog policija iškilnos visus akmenėlius

aliai vieną, kad ir kokios bjaurystės po jais slypėtų. O tai parodys drąsą, gebėjimą vadovauti, sumanumą ir panašiai.

– Ir manai, kad *tu* gali jį įtikinti? – prunkštelėjo Katrina. – Jei atmintis manęs neklaidina, jo nekenčiamų asmenų sąraše Hario Hūlės vardas įrašytas gana aukštai.

Haris papurtė galvą. Nukratė pelenus.

– Šitą reikalą pavedžiau Gunarui Hagenui.

– Ir kada jis tai padarys? – pasidomėjo Bjornas.

– *As we speak**, – atsakė Haris, žvelgdamas į beveik iki filtro surūkytą cigaretę.

Staiga jį pagavo noras nuorūką nusviesti, matyti, kaip tamsoje žiežirbos paišo paraboles, tada sminga link nuožulnaus blankiai blizgančio marmuro, galiausiai pliumpteli į juodą vandenį ir pranyksta. Bet kas jį sulaikė? Mintis, kad teršia savo miestą? Ar liudininkų nepritarimas? Pats veiksmas ar bausmė? Nužudyti rusą užeigoje „Nirvana" buvo paprasta. Tai buvo savigyna: teko rinktis – rusas ar jis. Bet tariamai neišaiškintos Gusto Hanseno nužudymo bylos likimą nulėmė jo sprendimas. Ir visgi jį nuolat persekiojančių vaiduoklių būryje niekada neteko matyti moteriškų bruožų vaikinuko vampyriškais dantimis. Neišaiškinta byla, *my ass*.

Haris nuspriegė rusenančią cigaretę. Žėruojantys tabako siūleliai nuskriejo tamsa ir pranyko.

37 skyrius

Miesto rotušėje pro stebėtinai mažų langų žaliuzes skverbėsi saulės šviesa. Tarybos pirmininkas kostelėjo pranešdamas, kad susirinkimas prasidėjo.

* Kol mes kalbamės. (Angl.)

Prie stalo sėdėjo devyni tarybos nariai, kiekvienas atsakingas už savo sritį, taip pat ir buvęs policijos viršininkas, pakviestas pasisakyti ir trumpai nupasakoti, kaip jis vykdytų nužudytų policininkų arba – kaip nesiliovė kartoti žiniasklaida – „policininkų žudiko" bylos tyrimą. Linksėdami tarybos nariai persimetė keliais žodžiais, per keliolika sekundžių aptarė formalumus, o sekretorė viską užprotokolavo.

Tada tarybos pirmininkas suteikė žodį buvusiam policijos viršininkui.

Šis pakėlė akis, išvydo, kaip ragindama su užsidegimu linkteli Izabelė Skiojen, ir prabilo:

– Ačiū, gerbiamas pirmininke. Šiandien iš tarybos narių daug laiko neatimsiu.

Jis žvilgtelėjo į Izabelę Skiojen: po tokios kuklios įžangos jos užsidegimas kiek prigeso.

– Kaip ir liepėte, įsigilinau į bylos tyrimo eigą. Įvertinau policininkų darbo rezultatus, kiek jie pasistūmėjo į priekį, vadovybės sprendimus, pasirinktą strategiją ir jos taikymą. Izabelės Skiojen žodžiais tariant, tą strategiją, kuri gal ir buvo sukurta, bet nebuvo įgyvendinta.

Izabelė Skiojen patenkinta nusikvatojo, bet staiga nutilo suvokusi, kad daugiau niekas nesijuokia.

– Pasitelkiau visas savo žinias, ilgametę patirtį ir priėmiau sprendimą, ką reikėtų daryti toliau.

Buvęs pareigūnas matė, kaip Skiojen linksi, jos spindintis žvilgsnis priminė jam kažkokį gyvūną, tik jis nesumojo kokį.

– Taigi, vieno nusikaltimo išaiškinimas nebūtinai reiškia, kad policijai vadovaujama gerai. O neišaiškintas nusikaltimas dar nereiškia vadovybės klaidų. Išnagrinėjęs tai, ko ėmėsi dabartinė policijos vadovybė ir konkrečiai Mikaelis Belmanas, neradau nieko, ką būčiau padaręs kitaip. Atvirai kalbant, nemanau, kad būčiau taip gerai pasirodęs.

Jis matė, kaip Izabelei Skiojen atvimpa žandikaulis. Savo paties nuostabai, pajuto sukylant keistą piktdžiugą. Tada kalbėjo toliau:

– Kaip ir visa kita visuomenėje, tyrimo būdai tobulėja, ir man susidaro įspūdis, kad Belmanas ir jo būrys naudoja pažangius metodus ir pasitelkia technologijos naujoves, ko aš ir mano bendraamžiai nebūtume sugebėję padaryti. Jo pavaldiniai labai pasitiki savo vadovu, jis sugeba puikiai motyvuoti, be to, sukūrė tokį darbo paskirstymo modelį, kurį kolegos kaimyninėse Skandinavijos šalyse vadina pavyzdiniu. Nežinau, ar tarybos narė Skiojen apie tai girdėjo, bet Mikaelio Belmano neseniai paprašė dalyvauti metinėje Interpolo konferencijoje Lione ir perskaityti pranešimą apie vadovavimą šios bylos tyrimui. Skiojen pabrėžė, kad Belmanui trūksta patirties; gal tai ir tiesa, nes Mikaelis Belmanas yra jaunas vadovas. Bet ar jis turi sėdėti rankas sudėjęs ir laukti kažkokios ateities? Ne, jis darbuojasi čia ir dabar. Gerbiamas tarybos pirmininke, pasakysiu tiesiai šviesiai: jis yra toks pareigūnas, kokio mums šiandien reikia. Man dalyvauti tyrime nėra jokios būtinybės. Ši išvada man nekelia nė menkiausios abejonės.

Buvęs policijos viršininkas ištiesė nugarą, nuo stalo pasiėmė lapus ir užsisegė viršutinę rūpestingai išsirinkto erdvaus tvido švarko sagą. Pensininkai tokius mėgsta. Tarsi ruošdamasis stotis, jis triukšmingai atstūmė kėdę. Matė, kad prasižiojusi Izabelė Skiojen negali tuo patikėti ir nenuleidžia nuo jo akių.

Jis luktelėjo, kol išgirdo, kaip tarybos pirmininkas įkvepia ir ketina prabilti, tada ištarė paskutinius savo kalbos žodžius. Laikas kulminacijai. Metas suvaryti peilį.

– Gerbiamas pirmininke, ar galėčiau šį tą pridurti? Juk kalbame apie tarybos narių kompetenciją ir sugebėjimą vadovauti, susidūrus su tokiais sudėtingais atvejais kaip policininkų nužudymo byla.

Vešlūs pirmininko antakiai, dažniausiai aukštai pakilę virš besišypsančių akių, dabar buvo suraukti, styrojo žemiau, pridengdami veriantį žvilgsnį. Buvęs policijos viršininkas palaukė, kol pirmininkas linktelės.

– Suvokiu, kad ši byla sukėlė daug įtampos ir miesto taryboje, juk atsakomybė už visa tai gula ir ant jūsų pečių. Be to, ramybėje nepaliko ir žiniasklaida. Bet kai miesto taryba palūžta nuo įtampos ir apimta panikos bando nurėžti galvą policijos viršininkui, peršasi klausimas, galbūt pati taryba nėra subrendusi ir nesusidoroja su užduotimis. Galima suprasti, kad jaunai neseniai išrinktai tarybai tokia byla yra didelis iššūkis. Išties nepasisekė, kad pačioje tarybos gyvavimo pradžioje susiklostė tokios aplinkybės, reikalaujančios patirties ir įgūdžių.

Jis pamatė, kaip tarybos pirmininkas atlošia, tada pakreipia galvą, prisimena šiuos žodžius.

– Būtų buvę palankiau, jei ši byla būtų patekusi ant ankstesniųjų tarybos narių darbo stalo. Niekam nereikia priminti jų ilgamečio darbo ir daugybės laimėjimų.

Jis nužvelgė staiga nubalusį Izabelės Skiojen veidą: ji irgi atpažino savo žodžius, kuriuos per praeitą susirinkimą ištarė kalbėdama apie Belmaną. Buvusiam policijos viršininkui teko pripažinti, kad jis jau seniai taip nesilinksmino.

– Esu tikras, – baigdamas pridūrė jis, – kad šito norėtų visi susirinkusieji, taip pat ir dabartinis tarybos pirmininkas.

– Ačiū už aiškumą ir atvirumą, – prabilo tarybos pirmininkas. – Kiek suprantu, neparengėte jokio alternatyvaus veiksmų plano.

Buvęs policijos viršininkas linktelėjo.

– Ne, neparengiau. Bet už durų laukia vyras, kuriam užleidžiu savo vietą. Jis padarys tai, ko prašėte.

Jis atsistojo, trumpai linktelėjo ir pasuko prie durų. Apėmė jausmas, kad tvido švarke tarp menčių Izabelės Skiojen žvilgsnis pradegins skylę. Bet tai visai nesvarbu, jis neis tais keliais, kur politikė gali pakišti koją. Jis žinojo – šįvakar

mėgaudamasis taure vyno labiausiai pasidžiaugs dviem žodeliais, kuriuos vakar vakare nutarė įtraukti į savo kalbą. Juose tilpo visa potekstė, skirta miesto tarybai. Pirmasis žodelis – „bando“: bando nurėžti galvą policijos viršininkui. Antrasis – „dabartinis“: dabartinis tarybos pirmininkas.

Prasivėrus durims, Mikaelis Belmanas atsistojo.

– Tavo eilė, – išėjęs tarė tvido švarką vilkintis buvęs pareigūnas ir net nepažvelgęs jo pusėn patraukė prie lifto.

Belmanas nusprendė, kad jam tik pasidingojo, jog buvusio šefo veide šmėstelėjo šypsena.

Tada jis nurijo, giliai įkvėpė ir žengė į salę, kurioje neseniai buvo paskerstas ir sukapotas į mažyčius gabalėlius.

Prie ilgo stalo sėdėjo devyni tarybos nariai. Aštuonių veidai buvo kupini susidomėjimo, būdingo žiūrovams, kurie ką tik stebėjo pirmąjį nusisekusį veiksmą, o dabar to paties tikisi ir iš antrojo. Vienas veidas buvo keistai išblyškęs. Toks išblyškęs, kad sekundėlę Mikaelis jos net nepažino. Mėsininkė.

Po keturiolikos minučių jis baigė savo kalbą. Pristatė jiems planą. Paaiškino, kad policijos kantrybė atsipirko su kaupu, jų nuoseklus darbas padėjo prasilaužti. O šis prasilaužimas yra tiek džiuginantis, tiek skausmingas, mat gali pasirodyti, kad nusikaltėlis yra vienas saviškių. Tačiau jie negali numoti į tai ranka. Jie parodys visuomenei, kad yra pasiruošę iškilnoti kiekvieną akmenėlį, kad ir ką grėstų ten aptikti. Parodys, kad nėra bailiai. Jis pasiruošęs audrai, bet esant tokioms aplinkybėms reikia parodyti narsą, proto lankstumą ir gebėjimą vadovauti. Ne tik policijos biure, bet ir rotušėje. Jis pasiryžęs paimti vairą į savo rankas, bet tam, kad pradėtų kovą, jam reikia tarybos pasitikėjimo.

Jis pajuto, kad galiausiai ši kalba suskamba iškilmingai, daug iškilmingiau nei vakar vakare, kai jo svetainėje ją sakė Hagenas. Jautė, kad kai kurie tarybos nariai stoja jo pusėn. O kai išdėstė paskutinę mintį, kelios moterys net nuraudo. O ši

buvo tokia: kai visoje šalyje ieškant kulką atitinkančio ginklo, tarsi princui ieškant Pelenės, bus tikrinami visi tarnybiniai ginklai, jis bus pirmasis, kuris nuneš savo pistoletą balistikos ekspertams.

Visgi dabar svarbiausia ne jo santykiai su moterimis, o tai, ką galvoja tarybos pirmininkas. O jo veido išraiška buvo neperprantama.

Trulsas Berntsenas įsikišo telefoną į kišenę ir linktelėjo tajei, prašydamas atnešti dar vieną puodelį kavos.

Ji nusišypsojo ir nuėjo.

Kokios paklusnios tos tajės. Kitaip nei kelios norvegės, vis dar valančios stalus. Jos – tingios ir suniurusios, nepatenkintos, kad reikia sąžiningai dirbti. Visai kitokia šį restoraną atidariusi tajų šeima, jos nariai sukrunta vos jam kilstelėjus antakį. Ir kai jis sumoka už nediduką pavasarinį ritinėlį ar kavą, jie išsišiepia iki ausų ir suglaudę delnus lankstosi, tarsi jis būtų didis iš dausų nusileidęs baltasis dievas. Jam šmėstelėjo mintis apie gyvenimą Tailande. Bet ne, iš to nieko nebus. Jis nori vėl pradėti dirbti.

Ką tik paskambino Mikaelis ir pasakė, kad jų gudrybė pavyko. Netrukus jo nušalinimas nebegalios. Jis nenorėjo paaiškinti, ką reiškia „netrukus“. Tik pakartojo: „netrukus“.

Padavėjai atnešus kavą, Trulsas gurkštelėjo. Kava nebuvo labai gera, bet jis priėjo prie išvados, kad jam nepatinka kava, kurią giria kiti. Išfiltruota pro geriausią filtrą, tokio ar anokio skonio. Kavoje turėtų jaustis popierinio filtro, plastiko ir senų skrudintų kavos pupelių riebalų prieskonis. Galbūt dėl to šiuo metu jis ir buvo vienintelis klientas. Žmonės gerdavo kavą kur nors kitur ir tik vėliau ateidavo čia pigiai papietauti arba nusipirkti išsineštinio maisto.

Tajė nuėjo ir atsisėdo prie staliuko kampe, kur sėdėjo kiti šeimos nariai ir, Trulso manymu, tvarkė buhalteriją. Jis klausėsi jų keistos kalbos dūzgesio. Nesuprato nė žodžio, bet jam patiko. Kaip ir sėdėti greta. Šeimos nariams nusišypsojus,

maloniai linktelėti galvą jų pusėn. Jausti, kad yra bendruomenės dalis. Ar to jis čia ir ateina? Trulsas nutraukė šią minties giją. Vėl įsigilino į iškilusią problemą.

Į tai, ką dar pasakė Mikaelis.

Jie turės nunešti ekspertams savo tarnybinius pistoletus.

Jis pasakė, kad tiriant policininkų nužudymą bus tikrinami ginklai, ir jis pats – parodydamas, kad įsakymas galioja visiems, tiek užimantiems aukštus postus, tiek žemesnio rango pareigūnams, – šįryt atidavė ginklą balistikos ekspertams. Jis pasakė, kad Trulsui irgi reikia padaryti tai kuo greičiau, nepaisant to, kad jis nušalintas.

Tai tikrai dėl Renės Kalsneso kūne rastos kulkos. Turbūt jie išsiaiškino, kad šauta iš policininko pistoleto.

Trulsas nesileido užvaldomas nerimo. Jis ne tik sukeitė kulkas, bet ir pranešė apie pavogtą tarnybinį ginklą. Žinoma, jis šiek tiek palaukė. Netgi metus. Norėjo būti tikras, kad niekas nesusies ginklo su Kalsneso nužudymu. Kad atrodytų įtikinamai, išplėšė savo buto duris laužtuvu, o tada pranešė apie įsilaužimą. Pateikė ilgą pagrobtų daiktų sąrašą ir iš draudimo kompanijos gavo keturiasdešimt tūkstančių. Gavo ir naują tarnybinį pistoletą.

Neturėtų kilti sunkumų.

Problemą kėlė kulka įkalčių dėžėje. Kaip dažnai sakoma, tuo metu atrodė, kad toks sprendimas geriausias. Bet štai dabar jam staiga prireikė Mikaelio Belmano. Jei Mikaelį nušalins nuo policijos viršininko pareigų, jis negalės panaikinti Trulso nušalinimo. Šiaip ar taip, dabar jau nieko nepakeisi.

Nušalintas.

Pagalvojęs apie šią sąvoką Trulsas išsiviepė ir, žvelgdamas į savo atspindį ant stalo gulinčių saulės akinių stikluose, sveikindamas kilstelėjo kavos puodelį. Tada suvokė, kad turbūt garsiai užsikvatojo, nes tajai keistai į jį sužiuro.

– Nežinau, ar galėsiu parvežti tave iš oro uosto, – prisipažino Haris, žingsniuodamas plotais, kuriuose turėjo žaliuoti

parkas, bet miesto taryba per kolektyvinį sąmonės užtemimą nutarė patvirtinti kalėjimą primenančio stadiono projektą. Šįmet čia vyko tarptautinės varžybos, bet dažniausiai stadionas plytėdavo tuščias.

Kad per susigrūdusių automobilių keliamą triukšmą girdėtų jos balsą, Hariui teko smarkiai prispausti telefoną prie ausies.

– Draudžiu tau mane parvežti, – įspėjo Rakelė. – Dabar turi svarbesnių reikalų. Tiesą sakant, galvojau šį savaitgalį praleisti čia ir palikti tau šiek tiek erdvės.

– Erdvės?

– Kad pabūtum inspektoriumi Hariu Hūle. Labai miela, kad apsimeti, jog nesipainioju tau po kojų, bet mes abu žinome, kokia būna tavo būsena tiriant bylą.

– Noriu tavęs šalia. Bet jei tu nenori...

– Hari, aš noriu būti su tavimi *visą* laiką. Noriu ant tavęs atsisėsti, kad niekur negalėtum pasitraukti. Bet manau, kad to Hario, su kuriuo noriu praleisti savo gyvenimą, šiuo metu nėra namie.

– Man patinka, kai tu ant manęs sėdi. Ir niekur aš nesitrauksiu.

– Čia ir esmė. Mes niekur nedingsime. Mums priklauso visas laikas pasaulyje. *OK?*

– *OK.*

– Puiku.

– Tikrai? Nes jei tau norisi, kad įkyrėčiau šiek tiek daugiau, aš mielai tai padarysiu.

Pasigirdo jos juokas. Ir nieko daugiau.

– Kaip sekasi Olegui?

Ji papasakojo. Jis porą kartų nusišypsojo. Kokį kartą tikrai nusijuokė.

– Turiu baigti, – tarė Haris, stovėdamas prie restorano „Schrøder" durų.

– Gerai. Beje, kas tai per susitikimas?

– Rakele...

– Žinau, kad neturėčiau klausinėti, tiesiog čia taip nuobodu. Hari?

– Ką?

– Ar mane myli?

– Aš tave myliu.

– Aš girdžiu transporto ūžesį. Ar tai reiškia, kad esi viešoje vietoje ir garsiai pasakei, kad mane myli?

– Taip.

– Ar žmonės atsisuko?

– Nežiūrėjau.

– Ar atrodyčiau paika, jeigu paprašyčiau tai pakartoti?

– Taip.

Vėl juokas. Dieve, jis padarys viską, kad tik jį girdėtų.

– Na?

– Aš myliu tave, Rakele Fauke.

– Aš myliu tave, Hari Hūle. Paskambinsiu rytoj.

– Perduok Olegui linkėjimus.

Jis baigė pokalbį. Tada atidarė duris ir žengė vidun.

Siljė Gravseng sėdėjo prie staliuko šalia lango, nuo senų laikų Hario pamėgtoje vietoje. Ant sienų kabėjo dideli ir seni paveikslai su Oslo vaizdais, o prieš juos kaip kraujas raudonavo merginos sijonas ir palaidinė. Dar raudonesnės buvo tik jos lūpos.

Haris atsisėdo priešais.

– Labas, – tarė jis.

– Labas, – atsakė ji.

38 skyrius

– Ačiū, kad sutikai iškart ateiti, – prabilo Haris.

– Atvykau prieš pusę valandos, – prisipažino Siljė ir linktelėjo į tuščią stiklinę.

– Ar aš?.. – sutriko Haris ir pažvelgė į laikrodį.

– Visai ne. Tiesiog nekantravau.

– Hari?

Haris pakėlė akis.

– Labas, Nina. Šiandien nieko nenorėsiu.

Padavėja nuėjo.

– Užsiėmęs? – pasidomėjo Siljė.

Ji sėdėjo tiesia nugara, nuogas rankas sukryžiavusi po raudona medžiaga aptempta krūtine, o jos veidas tai atrodydavo gražus kaip lėlės, tai kone bjaurus. Nesikeitė tik veriantis žvilgsnis. Harį apėmė jausmas, kad tame žvilgsnyje galima pamatyti kiekvieną nuotaikos pokytį, kiekvieną jausmą. Turbūt jis aklas. Nes mato tik veriantį žvilgsnį ir nieko daugiau. Kupiną kažkokio troškimo, kurio jis neperpranta. Juk mergina norėjo daugiau nei vienos nakties, vienos valandos ar dešimt minučių trunkančio pasidulkinimo su prievartos elementais. Viskas ne taip paprasta.

– Norėjau pasikalbėti su tavim, kadangi tau teko budėti Valstybinėje ligoninėje.

– Aš jau kalbėjau apie tai su policija.

– Apie ką?

– Apie tai, ką man prieš nužudomas pasakė Antonas Mitetas. Kad užmezgė santykius su kažkuo iš ligoninės, o gal ir susipyko. Bet aš jiems priminiau, kad čia ne koks pavienis nužudymas ir nusikaltimą padarė ne kažkoks pavydus vyras, o policininkų žudikas. Taip ir buvo, ar ne? Aš daug skaičiau apie serijinius žudikus, per paskaitas apie juos būtum tai supratęs.

– Silje, nebus jokių paskaitų apie serijinius žudikus. Norėjau paklausti, ar ten sėdėdama pastebėjai ką nors ateinant ar išeinant, ką nors neįprasto, kas privertė tave sukrusti, na, tiesiai šviesiai, ką nors...

– ...ko ten neturėjo būti? – nusišypsojo ji. Išpuoselėti balti jauno žmogaus dantys. Du iš jų kreivoki. – Sakei tai per paskaitą, – ji perdėtai išrietė nugarą.

– Na? – paragino Haris.

– Tu manai, kad pacientą nužudė, o Mitetas buvo žudiko bendrininkas, ar ne? – ji pakreipė galvą, kiek kilstelėjo po krūtine sukryžiuotas rankas, ir Hariui parūpo, ar ji apsimeta, ar tikrai taip savimi pasitiki. O galbūt ji – tik rimtų sutrikimų turinti mergina, vis nesėkmingai bandanti pavaizduoti tai, kas, jos nuomone, yra normalus elgesys.

– Tikrai, tu taip ir manai, – kalbėjo ji. – Ir dar manai, kad Mitetą nužudė, nes jis per daug žinojo. Ir kad žudikas sukūrė įspūdį, jog tai dar vienas policininkų žudiko darbelis.

– Ne, – paprieštaravo Haris. – Tokiu atveju Mitetas būtų buvęs rastas įmestas į jūrą, su svarmenimis kišenėse. Gerai pagalvok, Silje. Susikaupk.

Ji giliai įkvėpė, ir Haris nusuko akis nuo jos pakilusių krūtų. Mergina bandė pagauti jo žvilgsnį, bet jis nusigręžė, tad ji nuleido galvą, pasikasė kaklą. Laukė.

– Ne, nieko nepastebėjau, – galiausiai tarė ji. – Viskas kaip visada. Gal porą kartų atėjo naujas anesteziologas, bet po to nebesirodė.

– *OK*, – atsiliepė Haris ir įkišo ranką į švarko kišenę. – O ar teko matyti žmogų kairėje?

Ant stalo Haris padėjo išspausdintą atvaizdą. Jis rado nuotrauką internete, per „Google" paieškojęs vaizdų. Prie Stovnerio policijos skyriaus Mikaeliui Belmanui iš kairės stypsojo jaunas Trulsas Berntsenas.

Siljė įsižiūrėjo į nuotrauką.

– Ne, aš niekada nemačiau jo ligoninėje, bet tas dešinėje...

– Matei jį ten? – pertraukė Haris.

– Ne, ne, tik norėjau paklausti, ar tai...

– Taip, tai policijos viršininkas, – tarė Haris ir norėjo atsiimti nuotrauką, bet Siljė jam ant rankos uždėjo savąją.

– Hari?

Nuo jos švelnaus laukiančio delno sklido šiluma.

– Esu juos mačiusi. Kartu. Koks to kito vyro vardas?

– Trulsas Berntsenas. Kur?

– Neseniai mačiau juos abu Ekerno šaudykloje.

– Ačiū, – padėkojo Haris ir paėmęs nuotrauką atitraukė ranką. – Daugiau tavęs nebegaišinsiu.

– Hari, būtent tu pasirūpinai, kad laiko turėčiau per akis.

Haris neatsakė.

Ji sukikeno. Pasilenkė į priekį.

– Juk pakvietei mane čionai ne vien dėl to, ar ne? – jos akyse atsispindėjo nuo stalinės lempos krintanti šviesa. – Hari, ar žinai, kokia pašėlusi man šovė mintis? Tu pasirūpinai, jog mane išmestų iš Policijos mokyklos tam, kad galėtum būti su manimi ir nekiltų rūpesčių su vadovybe. Tai kodėl nesakai man, ko *išties* nori?

– Silje, aš *išties* noriu...

– Gaila, kad tada mums susitikus pasirodė tavo bendradarbė. Kaip tik tada, kai mes...

– ...paklausti tavęs apie ligoninę.

– Aš gyvenu Josefinės gatvėje, bet turbūt jau patikrinai internete per „Google“.

– Praeitą kartą labai nedorai pasielgiau. Aš padariau klaidą, aš...

– Iki ten nueiti trunka vienuolika minučių ir dvidešimt tris sekundes. Tiksliai. Eidama čionai suskaičiavau.

– ...negaliu. Aš nenoriu. Aš...

– Ar mes?.. – jau ruošėsi stotis mergina.

– ...šį pavasarį vesiu.

Ji šleptelėjo ant kėdės. Spoksojo į jį.

– Tu... vesi? – triukšmingoje patalpoje jos balsas vos girdėjosi.

– Taip, – atsakė Haris.

Jos lėliukės susitraukė. Kaip jūros žvaigždės, kurioms kažkas bakstelėjo pagaliuku, pagalvojo Haris.

– Vesi ją? – sušnabždėjo mergina. – Rakelę Faukę?

– Taip, toks jos vardas. Bet visai nesvarbu, ar aš vedęs, ar ne, studentė tu ar ne, tarp mūsų vis tiek nieko nebus. Todėl atsiprašau, kad susidarė tokia... padėtis.

– Vesi... – tarsi lunatikė pakartojo mergina, bukai spoksodama į jį.

Haris linktelėjo. Pajuto, kaip krūtinėje kažkas vibruoja. Akimirką pamanė, kad jo širdis, bet paskui susiprato, kad vibruoja jo kišenėje.

Jis išsitraukė telefoną.

– Haris.

Klausėsi. Tada iškėlė mobilųjį priešais save ir dėbtelėjo taip, tarsi aparatas būtų sugedęs.

– Pakartok, – paprašė Haris ir vėl priglaudė telefoną prie ausies.

– Sakau, kad radome pistoletą, – kartojo Bjornas Holmas. – Pasirodo, ginklas priklauso jam.

– Kas dar apie tai žino?

– Niekas.

– Sakyk, kiek ilgai gali išlaikyti šią informaciją paslaptyje?

Haris baigė pokalbį ir surinko naują numerį.

– Man reikia eiti, – mestelėjo jis Siljei ir po stikline pakišo banknotą. Matė, kaip jos raudonai dažytos lūpos prasiveria, bet atsikėlė ir nuėjo, merginai taip ir nespėjus nieko pasakyti.

Vos pasiekęs duris jis jau kalbėjo su Katrina. Pakartojo tai, ką išgirdo iš Bjorno.

– Juokauji? – paklausė Katrina.

– Tai kodėl nesijuoki?

– Bet... bet tai juk tiesiog neįtikėtina.

– Būtent todėl mes tuo ir netikime, – atsiliepė Haris. – Išsiaiškink. Surask klaidą.

Dar nebaigęs pokalbio jis išgirdo, kaip dešimtkojis vabalas pasileidžia klaviatūra.

Aurora su Emilija tipeno į autobusų stotelę. Leidosi prieblanda, oras buvo keistas: visąlaik atrodė, kad susitvenkęs lietus niekaip negali prapliupti. Tai tik gadina nuotaiką, pamanė ji.

Ji pasakė tai Emilijai. Šioji numykė „mhm“, bet Aurora pastebėjo, kad bendraklasė nieko nesuprato.

– Argi jis negali tiesiog pratrūkti ir pasibaigti? – kalbėjo Aurora. – Geriau jau stovėti lietuje nei baimintis, kad tuoj pradės lyti.

– O man patinka lietus, – pareiškė Emilija.

– Man irgi. Na, bent jau nesmarkus. Bet... – ji nutilo.

– Kas nutiko per treniruotę?

– O kas ten nutiko?

– Arnė šaukė ant tavęs, kad tu nepridengei sparno.

– Aš tiesiog truputį pavėlavau.

– Ne. Tu stovėjai kaip įbesta ir spoksojai aukštyn į tribūnas. Arnė sako, kad rankinyje svarbiausia gynyba. O gynyboje svarbiausia dengimas. Taigi rankinyje svarbiausia dengimas.

Arnė išvis priplepa daug nesąmonių, pagalvojo Aurora. Garsiai to nepasakė. Žinojo, kad Emilija nesupras ir šito.

Aurora išsiblaškė, nes buvo tikra, kad tribūnose sušmėžavo jis. Vyrą pastebėti nebuvo labai sunku, nes daugiau ten nieko nebuvo, išskyrus berniukų komandą, kuri laukė mergaičių treniruotės pabaigos ir ruošėsi išbėgti į aikštelę. Bet ten tikrai buvo jis, ji tuo beveik įsitikinusi. Vyras, kuris lankėsi jos sode. Klausinėjo apie tėtį. Norėjo, kad Aurora pasiklausytų kažkokios grupės, kurios pavadinimas jai seniausiai išrūko iš galvos. Tas pats vyras, kuris norėjo stiklinės vandens.

Tada ji turbūt sustingo, priešininkai pelnė tašką, o jų treneris Arnė nutraukė žaidimą ir paleido gerklę. Kaip visada, jai pasidarė skaudu. Mėgino tvardytis, nenukabinti nosies dėl tokių kvailysčių, bet tai nepadėjo. Akys tiesiog priplūdo ašarų, ji nusibraukė jas riešo raiščiu, paskui perbraukė kaktą, vaidindama, kad tiesiog šluostosi prakaitą. Arnei nutilus, ji vėl pakėlė akis į tribūnas, bet jo nebeišvydo. Jis pranyko, kaip ir praeitą kartą. Tačiau šįsyk viskas nutiko taip greitai, kad ji pradėjo abejoti, ar tikrai vyrą matė, ar tiesiog įsivaizdavo.

– O, ne, – paskaičiusi autobusų tvarkaraštį sudejavo Emilija. – 149-as atvažiuos tik po dvidešimties minučių. Mama kepa mums picą. Kol grįšim, bus šalta kaip ledas.

– Kaip gaila, – atsiliepė Aurora ir skaitė toliau.

Jai ne itin patiko pica, kaip ir nakvynė pas Emiliją. Bet pastaruoju metu visi taip daro. Visi pas visus nakvoja, tai tarsi koks šokių ratelis, prie kurio privalu prisidėti. Arba prisidėk, arba lik visai nuošalyje. O Aurora nenorėjo likti nuošalyje. Bent jau ne visai.

– Klausyk, – tarė ji. – Čia parašyta, kad už minutės atvažiuos 131-as, o aš prisiminiau, kad pamiršau dantų šepetuką. 131-as važiuoja pro mano namus, tad aš dabar traukiu namo, o paskui atvažiuosiu pas tave dviračiu.

Iš Emilijos veido matėsi, kad jai nepatinka ši mintis. Susitvenkus lietui, kuris taip ir neprapliups, ji turės viena stovėti vakaro tamsoje, o paskui viena važiuos autobusu namo. O gal ji įtarė, kad Aurora sugalvos kokį nors pasiteisinimą ir galų gale taip ir neatvažiuos nakvoti.

– Gerai, – nepatenkinta burbtelėjo Emilija, čiupinėdama savo sportinį krepšį, – bet, žinok, picą suvalgysime be tavęs.

Aurora stebėjo, kaip pakalnėje iš už posūkio išnyra autobusas. Numeris 131.

– Be to, mes juk galime pasidalinti dantų šepetuku, – pasiūlė Emilija. – Mes juk draugės.

Mes jokios draugės, pagalvojo Aurora. Tu esi Emilija – visų bendraklasių draugė, puikuojiesi madingiausiais drabužiais ir vadiniesi populiariausiu vardu Norvegijoje, su niekuo nesipyksti, nes esi tokia šauni, nieko nekritikuoji, bent jau ne kam nors girdint. O aš esu Aurora, kuri daro tai, kas būtina – ir tikrai ne daugiau, – kad tik leistų laiką su jumis, nes nedrįsta visiškai atsiskirti. Visi laikote mane keistuole, bet pakankamai sumania ir savimi pasitikinčia, todėl nedrįstate prie manęs kabinėtis.

– Pasieksiu tavo namus anksčiau nei tu, – patikino Aurora. – Pažadu.

Rankomis parėmęs veidą Haris sėdėjo tribūnoje ant suoliuko ir žvelgė į bėgimo takelį.

Tvenkėsi debesys, lietus kėsinosi prapliupti bet kurią akimirką, o „Valle Hovin" stadione nebuvo stogo.

Visas mažas bjaurus stadionas priklausė vien tik jam. To jis ir tikėjosi, koncertai čia vyksta retai, o iki sezono pradžios, kai visas plotas bus išlietas ledu ir visi norintys galės čiuožinėti, dar toli. Čia sėdėdamas jis stebėjo pirmuosius nedrąsius Olego judesius ir matė, kaip berniukas lėtai, bet užtikrinai tobulėja, kiekvienoje amžiaus grupėje tampa daug žadančiu čiuožėju. Jis vylėsi, kad netrukus Olegą vėl pamatys čia. Kad vaikinui nežinant galės suskaičiuoti, per kiek laiko jis įveikia trasą. Įsidėmėti, kas patobulėjo, o ką dar reikia pagerinti. Kad ištikus nesėkmei galės jį padrąsinti, meluoti, kad kaltos aplinkybės arba pačiūžos, o šypsantis sėkmei elgtis ramiai, nerodyti, kaip širdyje džiūgauja. Galės būti kompresoriumi, padedančiu sulyginti viršukalnes ir duobes. Olegui to reikia, kitaip jo jausmai kunkuliuoja kaip pašėlę. Haris neišmanė apie pačiūžas, bet apie šį reikaliuką žinojo nemažai. Stolė tai vadina afekto suvaldymu. Sugebėjimu nusiraminti. Tai yra vienas svarbiausių momentų vaiko vystymesi, bet tokį sugebėjimą ne visi išsiugdo vienodai. Stolės manymu, Hariui reikėtų išmokti geriau suvaldyti afektą. Jam trūksta vidutinio žmogaus gebėjimo pabėgti nuo to, kas skaudina, pamiršti, susitelkti į kažką malonaus, kažką lengvabūdiško. Vengdamas šios patirties, Haris griebdavosi alkoholio. Olego tėvas irgi įklimpo į alkoholizmą, Rakelė pasakojo, kad kažkur Maskvoje pragėrė visą gyvenimą ir šeimos turtą. Gal dėl šios priežasties Haris jautė vaikinui neapsakomą švelnumą. Dėl šios bendros savybės: abu nemokėjo valdyti afekto.

Haris išgirdo žingsnius ant betono. Tamsoje kažkas artinosi iš kitos stadiono pusės. Haris stipriai patraukė dūmo, kad žaižaruojanti cigaretė parodytų, kur jis sėdi.

Vyriškis perlipo per tvorą ir lengvais žingsniais mikliai pakilo betoniniais laiptais.

– Hari Hūle, – tarė jis ir sustojo dviem laipteliais žemiau.

– Mikaeli Belmanai, – atsiliepė Haris. Tamsoje atrodė, kad baltos pigmentinės dėmės Belmano veide švyti.

– Du dalykai, Hari. Tikiuosi, kad tai svarbu, nes mes su žmona ruošėmės pasimėgauti jaukiu vakaru namuose.

– O koks antrasis?

– Kad turi ją užgesinti. Cigarečių dūmai kenkia sveikatai.

– Ačiū už rūpestį.

– Turiu omeny save, o ne tave. Būk geras, užgesink.

Haris prispaudė cigaretės galiuką prie betono ir įsidėjo ją atgal į pakelį, o Belmanas prisėdo greta.

– Ypatinga susitikimo vieta, Hūle.

– Leidžiu laiką tik čia ir restoranėlyje „Schrøder". Čia mažiau žmonių.

– Mano nuomone, per mažai. Man šovė mintis, gal tu ir esi policininkų žudikas, bandai mane čionai privilioti. Mes vis dar manome, kad žudikas – policininkas, ar ne?

– Jokių abejonių, – tarė Haris ir pajuto, kad jam vėl reikia cigaretės. – Mes radome pistoletą, kuriuo šauta.

– Jau? Velniškai greitai, aš net nemaniau, kad policininkai jau sunešė savo ginklus.

– Neprireikė. Tiko pirmasis pistoletas.

– Ką?

– Tavo pistoletas, Belmanai. Iš jo iššauta kulka sutapo su ta, kuri yra Kalsneso byloje.

Belmanas pratrūko kvatoti. Tarp tribūnų nuvilnijo aidas.

– Hari, ar kreti man kokį pokštą?

– Tai tu man pasakyk, Mikaeli.

– Tau esu ponas policijos viršininkas arba Belmanas, Hari. Beje, gali apsieiti be „ponas“. Ir aš *neprivalau* tau nieko pasakyti. Kas vyksta?

– Taigi, kad privalai... atsiprašau, ar „turėtum“ būtų geriau? *Turėtum* man tai pasakyti, pone policijos viršininke. Kitaip mes *privalėsime* – ir galvoje tikrai turiu „privalėsime“ – tave oficialiai apklausti. O šito tiek tu, tiek mes, mielai išvengtume. Ar sutinki?

– Hari, eik prie reikalo. Kaip tai galėjo nutikti?

– Turiu du galimus paaiškinimus, – tarė Haris. – Pirmasis ir labiausiai panašus į tiesą – toks, kad tu, pone policijos viršininke, nušovei Renę Kalsnesą.

– Aš... aš...

Haris matė, kaip kruta Belmano lūpos, o pigmentinės dėmės pulsuoja ryškia šviesa, tarsi jis būtų egzotiškas giliavandenis gyvūnas.

– Tu turi alibi, – nuramino Haris.

– Tikrai?

– Sulaukęs tyrimo rezultatų, Katrinai Brat paskyriau užduotį. Tą naktį, kai buvo nušautas Renė Kalsnesas, tu buvai Paryžiuje.

Belmanas pagaliau užsičiaupė.

– Tikrai?

– Ji paieškojo, kur tą dieną pasirodo tavo vardas. Ir aptiko jį „Air France“ oro linijomis iš Oslo į Paryžių skrendančių keleivių sąraše, taip pat tos dienos naktį viešbutyje „Golden Oriole“ nakvojusiųjų sąraše. Ar mateisi su kuo nors, kas galėtų visa tai patvirtinti?

Tarsi norėdamas ryškiau pamatyti, Mikaelis Belmanas susikaupęs mirksėjo, Šiaurės pašvaistė ant jo veido išblanko. Jis lėtai linktelėjo.

– Kalsneso byla, taip. Tai nutiko tą dieną, kai vykau į Paryžių, buvau pakviestas pokalbio dėl darbo Interpole. Tikrai galiu rasti liudytojų, su kuriais kartu vakarieniavau.

– Belieka pasakyti, kur tą dieną buvo tavo pistoletas.

– Namie, – tvirtai atsakė Mikaelis Belmanas. – Užrakintas. Raktas buvo prisegtas prie raktinės, kurią turėjau su savimi.

– Ar gali tai įrodyti?

– Vargiai. Tu sakei, kad radai du paaiškinimus. Leisk atspėti. Kitas toks, kad balistinį tyrimą atlikęs vyrukas...

– Tiesą sakant, dabar ten dirba beveik vien merginos...

– ...padarė klaidą, sugebėjo supainioti aukos galvoje rastą kulką su per tyrimą iššauta kulka.

– Ne, Belmanai, švininė kulka, kuri gulėjo dėžėje įkalčių saugykloje, tikrai iššauta iš tavo pistoleto.

– Ką nori tuo pasakyti?

– Kuo?

– Kodėl sakai „kulka, kuri gulėjo dėžėje įkalčių saugykloje“, o ne „Kalsneso kaukolėje rasta kulka“?

Haris linktelėjo.

– Jau šilčiau, Belmanai.

– Kaip – šilčiau?

– Antras mano paaiškinimas toks, kad kažkas sukeitė dėžėje įkalčių saugykloje buvusią kulką su kulka, kuri buvo iššauta iš tavo pistoleto. Yra tam tikras neatitikimas. Įlenkimas kulkoje byloja, kad trenktasi į paviršių, kietesnį už žmogaus kūną.

– Supratau. O į ką, manai, kulka atsitrenkė?

– Į plieninę plokštę už popierinio taikinio Ekerno šaudykloje.

– Kodėl, po galais, taip manai?

– Belmanai, aš ne manau, o žinau. Ekspertėms liepiau nueiti į šaudyklą ir iššauti iš tavo ginklo. Ir ką tu manai? Kulka atrodė lygiai taip pat kaip gulinti įkalčių dėžėje.

– O kodėl pagalvojai būtent apie šaudyklą?

– Argi tai ne akivaizdu? Tai vieta, kurioje policininkai paleidžia daugiausia kulkų, neketindami pataikyti į žmogų.

Mikaelis Belmanas lėtai papurtė galvą.

– Dar kažko nepasakei. Kas vyksta?

– Na, – prabilo Haris ir išsiėmė „Camel" pakelį. Ištiesė jį Belmanui, o šis papurtė galvą. – Aš pasvarsčiau, kiek pažįstu policininkų degintojų. Ir žinai ką? Prisiminiau tik vieną, – Haris išsitraukė pusiau surūkytą cigaretę, prisidegė ir spragsint tabakui giliai įtraukė. – Trulsą Berntseną. Ir kaip tyčia kalbėjausi su liudytoja, kuri matė jus abu Ekerne. Atsitrenkusios į plieninę plokštę kulkos sukrinta į dėžę. Tau išėjus kas nors galėjo paprasčiausiai paimti kulką iš dėžės.

Belmanas uždėjo delną sau ant kelio ir atsisuko į Harį.

– Hari, ar tu teigi, kad mūsų bendradarbis Trulsas Berntsenas suklastojo įkalčius prieš mane?

– O tu taip nemanai?

Atrodė, kad Belmanas nori kažką pasakyti, bet apsigalvojo. Gūžtelėjo:

– Hūle, aš nežinau, kuo užsiima Bernstenas. Ir, jei atvirai, nemanau, kad žinai tu.

– Na, aš nežinau, kiek atvirai su manimi kalbi, bet šį bei tą žinau apie jį. O Berntsenas šį bei tą žino apie tave, ar ne?

– Man kažkodėl susidaro įspūdis, kad bandai kažką pasakyti, Hūle. Bet nė nenumanau ką.

– O taip, numanai. Bet tai bus sunku įrodyti, tad tiesiog numokime į tai ranka. Noriu sužinoti, kokie Berntseno kėslai.

– Hūle, tavo darbas yra tirti policininkų nužudymą, o ne naudotis padėtimi ir pradėti raganų medžioklę, persekioti mane arba Berntseną.

– Tau atrodo, kad aš jus medžioju?

– Hari, ne paslaptis, kad kadais tarp mūsų kilo nesutarimų. Įtariu, kad ieškai galimybės atsikirsti.

– O kaip dėl tavęs ir Berntseno? Ar tarp jūsų iškyla nesutarimų? Juk tu nušalinai jį, nes įtarei korupcija.

– Ne, taip nutarė personalo skyrius. Bet šio nesusipratimo padariniai jau beveik atitaisyti.

– O?

– Tiesą sakant, tai mano klaida. Pinigus jis gavo iš manęs.

– Iš tavęs?

– Jis prie mano namo išliejo terasą, aš jam sumokėjau grynaisiais, o jis padėjo pinigus į sąskaitą. Bet terasa išlieta nekokybiškai, tad paprašiau pinigus grąžinti. Tai todėl Berntsenas nedeklaravo šių pajamų mokesčių inspekcijoje. Nenorėjo mokėti mokesčių už pinigus, kurie jam nepriklauso. Vakar nusiunčiau paaiškinimą Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriui.

– Jis nekokybiškai išliejo terasą?

– Betono danga praleidžia drėgmę, sklinda nemalonus kvapas. Kai Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriui buvo pranešta apie nežinia iš kur gautas pajamas, Trulsas visai be reikalo jaudinosi, kad mane tai pastatys į keblią padėtį, tad ir nesakė, iš kur tie pinigai. Tačiau dabar jau viskas išaiškinta, – Belmanas truktelėjo striukės rankovę, ir tamsoje blykstelėjo laikrodžio „TAG Heuer" ciferblatas. – Jei nebeturi klausimų apie iš mano ginklo iššautą kulką, aš turiu kitų reikalų, Hari. Numanau, kad tu irgi. Pavyzdžiui, pasiruošti paskaitoms.

– Na, dabar visą savo laiką skiriu tyrimui.

– Tu *skyrei* visą savo laiką tyrimui.

– Ką tai reiškia?

– Tiesiog reikia kiek įmanoma mažinti išlaidas, tad duosiu įsakymą Hageno grupelei nedelsiant atsisakyti patarėjų paslaugų.

– Stolės Aunės ir mano? Tai sudaro pusę grupelės.

– Penkiasdešimt procentų pavaldinių. Jau džiaugiuosi dėl šio sprendimo. Bet kadangi grupelė neranda reikiamų pėdsakų, turbūt visai ją panaikinsiu.

– Belmanai, ar baimės akys tikrai tokios didelės?

– Hari, kai esi didžiausias žvėris džiunglėse, bijoti nėra ko. Aš juk vis dėlto...

– ...policijos viršininkas. Po šimts, kurgi ne. Viršininkas.

Belmanas atsistojo.

– Gerai, kad pagaliau susiprotėjai. Aš žinau viena: kai jūs įveliate patikimus pareigūnus kaip Berntsenas, tai pasidaro

nebe dalykinis tyrimas, o asmeninis kerštas, kurį surežisavo surūgęs prasigėręs buvęs policininkas. O mano, kaip policijos viršininko, pareiga yra apsaugoti gerą savo pareigūnų vardą. Ir žinai, ką aš atsakau, kai manęs paklausia, kodėl nutraukėme ruselio nužudymo tyrimą? To, kuriam užeigoje „Nirvana" kamščiatraukiu pradūrė kaklo arteriją. Ogi atsakau, kad bylos tiriamos pagal svarbą, o ši atidėta į šalį, kadangi jai tikrai neteikiama pirmenybė. Ir net jei kiekvienas sraigtelis policijoje girdi paskalas apie tai, kieno čia darbelis, aš apsimetu, kad apie tai nieko nežinau. Nes esu policijos viršininkas.

– Ar tu man grasini, Belmanai?

– Ar man reikia grasinti Policijos mokyklos dėstytojui? Gero vakaro, Hari.

Haris stebėjo, kaip Belmanas žingsniuoja žemyn prie tvoros, užsisagsto striukę. Žinojo, kad verta laikyti liežuvį už dantų. Šią kortą jis ketino pasitaupyti ateičiai, jei kartais prireiktų. Bet štai jam pranešė, kad jį išmeta iš žaidimo, tad nėra ką prarasti. Viskas arba nieko. Jis palaukė, kol Belmanas perkėlė per tvorą vieną koją.

– Belmanai, ar kada mateisi su Rene Kalsnesu?

Policijos viršininkas sustingo per pusę judesio. Katrina ieškojo ryšio tarp Belmano ir Kalsneso, bet nieko nepešė. Jei jie būtų apmokėję bendrą sąskaitą restorane, internetu pirkę bilietus į tą patį kino filmą, sėdėję greta traukinyje arba lėktuve, ji būtų tai atkapsčiusi. Bet visgi jis sustingo. Taip ir liko stovėti apžergęs tvorą.

– Hari, ką reiškia toks idiotiškas klausimas?

Haris patraukė dūmo.

– Buvo gana plačiai žinoma, kad kartais jis teikia lytines paslaugas. O tu internetu žiūrėjai gėjų porno.

Belmanas nė nekrustelėjo, akivaizdu, kad sukluso. Tamsoje Haris nematė vyro veido, tik pigmentines dėmes, švytinčias kaip jo laikrodžio ciferblatas.

– Kalsnesą visi apibūdino kaip godų ciniką, kuris neturėjo nė lašo moralės, – kalbėjo Haris, nenuleisdamas akių nuo žėruojančios cigaretės. – Įsivaizduok aukštą socialinę padėtį užimantį vedusį vyrą, kurį pradeda šantažuoti toks kaip Renė. Gal esama bendrų nuotraukų, gal tas vyras nusifotografavo su juo lytiškai santykiaudamas? Juk tai būtų puikus motyvas nužudyti, ar ne? Bet gal Renė kam nors papasakojo apie tą vedusį vyrą, ir tas nepažįstamasis gali bet kada pasirodyti ir išduoti, kad motyvą turėjo tasai vedęs vyras. Todėl reikia ieškoti tokio, kuris nužudytų. Žmogaus, kurį pažįsti, su kuriuo sieja bendros paslaptys, kuriuo pasitiki. Žinoma, žmogžudystė įvykdoma tada, kai vedęs vyras turi nepriekaištingą alibi, pavyzdžiui, vakarieniauja Paryžiuje. Bet paskui tarp dviejų vaikystės draugų perbėga juoda katė. Žudikas nušalinamas, o vedęs vyras atsisako jam padėti, nors sėdėdamas viršininko kėdėje tikrai galėtų. Tada žudikas randa būdą nutverti iš vedusio vyro pistoleto iššautą kulką ir padeda ją į įkalčių dėžę. Arba iš kerštо, arba tikėdamasis daryti spaudimą, kad vedęs vyras sugrąžintų jį į darbą. Juk tam, kas neišmano deginimo darbelių, ne taip jau paprasta tas kulkas sukeisti. Beje, ar žinai, kad praėjus metams po Kalsneso nužudymo Berntsenas pranešė apie savo tarnybinio pistoleto vagystę? Prieš dvi valandas radau jo vardą iš Katrinos Brat gautame sąraše, – Haris įtraukė dūmo. Užmerkė akis, kad nuo cigaretės sklindanti šviesa nesusilpnintų jo naktinio regėjimo. – Ką pasakysite apie tai, pone policijos viršininke?

– Pasakysiu ačiū, Hari. Ačiū, kad padėjai apsispręsti visiškai nutraukti grupelės veiklą. Tai bus padaryta *first thing in the morning*[*].

– Ar tai reiškia, kad teigi, jog niekada nesi sutikęs Renės Kalsneso?

[*] Iš pat ryto. (Angl.)

– Hari, nebandyk man taikyti tardymo metodų. Aš esu tas, kuris sužinojo apie juos iš Interpolo ir supažindino su jais visą Norvegiją. Kiekvienas naršantis internete gali netyčia aptikti gėjų nuotraukų, jų pilna visur. Ir mums nereikia tyrėjų, kurie vykdydami tyrimą tokius dalykus naudoja kaip svarius įrodymus.

– Netyčia aptikti? Belmanai, už tuos filmus tu sumokėjai savo kreditine kortele ir juos parsisiuntei.

– Po galais, ar nesiklausai? O tavęs ar nedomina tabu? Kai tu žiūri žmogžudystės vietoje darytas nuotraukas, tai nereiškia, kad nori žudyti. Jei moterį jaudina mintis apie išprievartavimą, tai nereiškia, kad ji nori būti išprievartauta! – Belmanas perkėlė antrą koją. Atsistojo kitoje pusėje. Pasprukęs. Timptelėjo striukę.

– Baigdamas duosiu gerą patarimą. Nelipk man ant kulnų. Jei bent kiek rūpiniesi savo gerove. Savo ir savo moteriškės.

Haris stebėjo, kaip stadioną gaubiančioje tamsoje pranyksta Belmano nugara. Klausėsi batų kaukšėjimo ir duslaus tarp tribūnų vilnijančio aido. Jis numetė nuorūką, primynė. Smarkiai. Mėgino sugrūsti ją kiaurai betoną.

39 skyrius

Sukiužusį Eisteino Eikelando mersedesą Haris rado aikštelėje šiaurinėje Oslo geležinkelio stoties pusėje. Taksi tarytum nakvoti sustojęs karavanas stovėjo ratu, kaip gynybinė siena saugančiu nuo plėšikų, mokesčių rinkėjų, nesąžiningų konkurentų ir visų, besigviešiančių svetimo gero.

Haris įsitaisė priekyje.

– Daug darbo?

– Nė sekundės nepakėliau kojos nuo akceleratoriaus pedalo, – atsiliepė Eisteinas, atsargiai tarp lūpų suspaudė plonytę

suktinę ir išpūtė dūmus link veidrodėlio, per kurį matėsi vis ilgėjanti taksi eilė.

– Kiek kartų per naktį įsėda tikras klientas, kuris sumoka? – paklausė Haris ir išsitraukė cigarečių pakelį.

– Taip retai, kad man kyla pagunda įjungti taksometrą dabar. Ei, ar tu aklas? – Eisteinas bakstelėjo į rūkyti draudžiantį ženklą, užklijuotą ant daiktadėžės.

– Man reikia patarimo, Eisteinai.

– Mano patarimas – ne, nevesk Rakelės. Ji – puiki moteris, bet santuoka atneša daugiau rūpesčių nei linksmybių. Patikėk seno vilko žodžiu.

– Eisteinai, tu niekada nebuvai vedęs.

– Apie tai ir kalbu, – liesame vaikystės draugo veide nušvito šypsena, pasirodė gelsvi dantys, jis loštelėjo galvą, ir į plonytę uodegą surišti plaukai brūkštelėjo per sėdynės atlošą.

Haris prisidegė cigaretę.

– Kai pagalvoju, kad prašiau tavęs būti pabroliu...

– Hari, pabrolys turėtų išsilaikyti ant kojų, o vestuvės, kuriose nenusilaki, yra tokios pat beprasmės kaip tonikas be džino.

– *OK*, bet manęs nedomina patarimai santuokos klausimais.

– Na, tai klok, Eikelandas klauso.

Dūmai suerzino Hariui gerklę. Gleivinė atprato nuo dviejų cigarečių pakelių per dieną. Haris žinojo, kad ir Eisteinas negali jam duoti patarimo, kaip išnarplioti bylą. Bent jau tokio, kuris būtų šio to vertas. Remdamasis itin savotiška logika ir įsitikinimais, Eisteinas pasirinko tokį žudikišką gyvenimo būdą, kad šis galėjo sudominti nebent keistuolius. Jo namus laikė šios kolonos: alkoholis, senbernystė, moterys iš žemiausių sluoksnių, įdomus, deja, vis silpstantis mąstymas, išdidumas ir valia išgyventi, dėl kurios jis visgi daugiau vairavo taksi nei gėrė. Sugebėjo pasijuokti iš gyvenimo. Kvatotis tiesiai kipšui į veidą. Pastarąja savybe žavėjosi net ir Haris.

Jis įkvėpė.

– Įtariu, kad policininkų žudikas yra policininkas.

– Tai patupdyk jį už grotų ir gerai prilupk, – patarė Eisteinas ir nuo liežuvio galo nusikrapštė tabako trupinėlį. Staiga sustingo. – Ar sakei – policininkų žudikas? *Tas* policininkų žudikas?

– Aha. Yra viena bėda. Jei jį suimsiu, jis nusitemps mane su savimi.

– Kaip suprasti?

– Jis gali įrodyti, kad užeigoje „Nirvana" nužudžiau rusą.

Išpūtęs akis Eisteinas spoksojo į veidrodėlį.

– Pribaigei ruselį?

– Tai ką daryti? Ar įduoti tą niekšą ir kišti galvą į spąstus? Tada Rakelė neturės vyro, o Olegas tėvo.

– Pritariu.

– Kam?

– Pritariu, kad jais dangstaisi. Labai gudru turėti tokių filantropiškų dingsčių atsargas, tada daug ramiau miegi. Visada taip darydavau. Ar pameni, kaip mums kniaukiant obuolius sprukdavau ir palikdavau Treskų vieną? Tempdamas visus tuos obuolius, avėdamas tomis klumpėmis jis su manim nespėdavo. Save tikindavau, kad Treskui reikia daugiau pylos negu man, kad tai išugdys jam vidinę stiprybę, nukreips teisinga linkme. Juk jis jos ieškojo, troško patekti į pavyzdinį vidutiniokų pasaulį. O ką aš? Gi norėjau būti banditas, ar ne? Kas man iš to, jei mane išpers už kažkokius obuoliukus?

– Eisteinai, aš neverčiu atsakomybės kitiems.

– O kas bus, jei tas niekšelis nugnybs dar kelis farus, o tu žinosi, kad galėjai jį sustabdyti?

– Čia ir esmė, – tarė Haris, pūsdamas dūmus į rūkyti draudžiantį ženklą.

Eisteinas ilgai spoksojo į savo bičiulį.

– Nedaryk to, Hari...

– Nedaryti ko?

– Nedaryk... – Eisteinas nuleido langą savo pusėje ir nuspriegė tai, kas liko iš suktinės, du centimetrus apseilėto popieriaus „Rizla“. – Nenoriu apie tai girdėti. Tiesiog nedaryk to.

– Na, pats bailiausias poelgis būtų išvis nuleisti rankas. Pasakyti sau, kad nėra svarių įrodymų, o tai iš dalies tiesa. Tiesiog žiūrėti pro pirštus. Bet ar įmanoma su tuo susitaikyti, Eisteinai?

– Po galais, tikrai taip. Bet tu, Hari, esi keistuolis. Ar *tu* galėsi su tuo susitaikyti?

– Turbūt negalėsiu. Bet, kaip sakiau, dabar reikia galvoti ne vien apie save.

– Gal gali sužaisti taip, kad atrodytų, jog jį sučiumpa kažkas kitas?

– Kad gautų mažesnę bausmę, jis pasinaudos viskuo, ką žino apie kitus policininkus. Daug metų jis veikė kaip degintojas, dirbo žmogžudysčių tyrėju, taigi išmano visus triukus. Be to, jis sulauks pagalbos iš policijos viršininko, juodu surišti viena virve.

Eisteinas pasičiupo Hario cigarečių pakelį.

– Žinai ką, Hari? Man atrodo, kad atėjai čionai tikėdamasis mano palaiminimo nužudyti žmogų. Ar dar kas nors žino apie tavo ketinimus?

Haris papurtė galvą.

– Net ir savai tyrėjų grupelei nieko nesakiau.

Eisteinas išsitraukė cigaretę ir prisidegė žiebtuvėliu.

– Hari.

– Ką?

– Tu labiausiai suknistas vienišius, kokį tik pažįstu.

Haris dirstelėjo į laikrodį. Tuojau vidurnaktis. Jis pažvelgė pro priekinį stiklą.

– Turbūt turi galvoje – individualistas?

– Ne. Vienišius. Ir pats pasirinkai tokią dalią.

– Ką gi, – tarė Haris ir atidarė dureles. – Ačiū už patarimą.

– Kokį patarimą?

Trinktelėjo durelės.

– Kokį suknistą patarimą? – atsisukę riktelėjo Eisteinas, bet palinkusi figūra jau buvo pradingusi Oslo tamsoje. – O gal parvežti namo taksi, tu šykštuoli?

Nuščiuvusiame name buvo tamsu.

Haris sėdėjo ant sofos ir spoksojo į spintą.

Jis niekam neužsiminė apie savo įtarimus dėl Trulso Berntseno.

Paskambino Bjornui ir Katrinai, papasakojo, kad šnektelėjo su Belmanu. Kadangi žmogžudystės naktį policijos viršininkas turi alibi (vadinasi, arba įvyko klaida, arba įkaltis buvo suklastotas), jie kol kas nepaviešins, kad kulka iššauta iš Belmano ginklo. Tačiau apie Berntseną jis neprasitarė.

Nė žodžio apie Trulsą Berntseną.

Nė žodžio apie tai, ko reikia imtis.

Taip turi būti, tai toks reikalas, kurį reikia sutvarkyti vienam. Raktas guli paslėptas diskų lentynoje.

Haris užsimerkė. Mėgino liautis, nebesiklausyti galvoje ūžiančių pokalbių. Bet nepavyko, vos tik jis atsipalaiduodavo, balsai vėl pratrūkdavo. Trulsas Berntsenas pamišęs. Tai ne prielaida, o faktas. Joks sveikas žmogus nepradės kaip pašėlęs vieno po kito galabyti bendradarbių.

Tačiau tai nebūtų beprecedentis atvejis. Kiek tragedijų įvyko Amerikoje... Atleisti iš darbo ar kitaip pažeminti žmonės grįžta į darbovietę ir iššaudo bendradarbius. Sandėlyje dirbęs ir alaus vagyste apkaltintas Omaras Torntonas nušovė aštuonis bendradarbius, apšauktas savo šefo Veslis Nilas Higdonas nušovė penkis bendradarbius, o pašte dirbusi Dženifer San Marko į buvusių bendradarbių galvas suvarė šešias mirtinas kulkas. Po to, kai ją atleido už tai, kad ji – kaipgi kitaip – pamišusi.

Skyrėsi tik planavimas ir gebėjimas įgyvendinti planą. Kiek sveiko proto turi Trulsas Berntsenas? Ar jis pakankamai

pakvaišęs, kad policija nekreiptų dėmesio į jo teiginius, esą užeigoje Haris Hūlė savo rankomis nužudė žmogų?

Ne.

Tik ne tada, jei jis turi įrodymų. Įrodymai – tai ne pamišimas.

Trulsas Berntsenas.

Haris įsigilino.

Viskas sutampa. O ar sutampa pats svarbiausias dalykas? Motyvas. Ką pasakė Mikaelis Belmanas? Kad apie prievartavimą svajojanti moteris nebūtinai nori būti išprievartauta. Kad apie prievartavimą svajojantis vyras nebūtinai...

Šūdas! Šūdas! Palauk!

Tačiau niekas nelaukia. Jis neras ramybės, kol šito neišsiaiškins. O tai išspręsti galima tik dviem būdais. Pirmoji išeitis – žinoma nuo senų laikų. Kūnas reikalaute reikalavo pasirinkti būtent ją. Išgerti. Vieną taurelę... o paskui ir antrą, ir trečią, alkoholis viską užlietų, ištrintų, nuslopintų. Bet toks sprendimas – laikinas. Netikęs. Antroji išeitis – radikali. Būtina. Išsprendžianti problemą. Velniška išeitis.

Haris pašoko. Nuo tada, kai čia atsikraustė, namie neturėjo nė lašo alkoholio. Jis pradėjo žingsniuoti pirmyn ir atgal. Sustojo. Įsistebeilijo į seną kampinę spintą. Baldas jam kažką priminė. Gėrimų pilną barą, prie kurio kadais lygiai taip pat stovėdavo ir spoksodavo. Kas jam neleidžia? Kiek kartų yra pardavęs sielą už mažesnį užmokestį? O gal čia ir slypi visa esmė? Andai kalba sukdavosi apie skatikus, apie visuomenės moralinio nuopuolio sukeltą įniršį, kurį tekdavo gesinti. O šį kartą kalbama apie... nešvarius pinigus. Jis bando gelbėti savo kailį.

Bet štai jis įsiklausė į save, išgirdo šnabždesį:

Pasiimk mane, panaudok mane. Panaudok mane tam, kam esu skirtas. Šįkart atliksiu savo darbą. Nesileisiu apmulkinamas neperšaunamos liemenės.

Nuo čia iki Trulso Berntseno buto Manglerude jis nuvažiuotų per pusę valandos. Iki viso jo miegamajame sukaupto

arsenalo, kurį teko matyti savomis akimis. Ginklai, antrankiai, dujokaukės. Policininko lazda. Tai kodėl jis visa tai atidėlioja? Juk žino, ko reikia imtis.

Bet ar jis teisus? Ar tikrai Trulsas Bertsėnas, lieptas Mikaelio Belmano, nužudė Renę Kalsnesą? Nekyla jokių abejonių, kad Trulsas kvaištelėjęs, bet ar nuo to paties kenčia ir Mikaelis Belmanas?

O gal visa tai iš turimų dalelių tiesiog sudėliojo jo smegenys? Privertė tas daleles sutapti, nes norėjo, ieškojo, *reikalavo* vaizdo, bet kokio vaizdo, kuris duotų jei ne prasmę, tai bent jau atsakymą, jausmą, kad visus taškelius jungia viena linija.

Haris išsitraukė iš kišenės telefoną ir susirado raidę A.

Po dešimties sekundžių pasigirdo niurnėjimas:

– Alio.

– Labas, Arnoldai, čia aš.

– Hari?

– Taip. Ar tu darbe?

– Hari, dabar pirma nakties. Kaip ir dauguma normalių žmonių, aš esu lovoje.

– Atsiprašau. Ar nori toliau miegoti?

– Jei jau klausi, taip, noriu.

– *OK*, bet dabar tu prabudęs... – Pasigirdo dejonė. – Galvoju apie Mikaelį Belmaną. Kartu su juo dirbai KRIPOS'e. Ar kada nors pastebėjai, kad jis jaustų potraukį vyrams?

Ilga tyla. Haris klausėsi tolygaus Arnoldo kvėpavimo ir pro šalį važiuojančio traukinio dundėjimo. Nusprendė, kad Arnoldas miega prie atviro lango, mat aiškiai girdėjosi lauko garsai. Turbūt Arnoldas pripratęs prie triukšmo, ir šis netrikdo miego. Staiga Hariui dingtelėjo kažkokia nerišli mintis. Gal tai galima pritaikyti ir tiriamai bylai? Galbūt reikia klausytis garsų, prie kurių jau esi pripratęs, kurių jau nebegirdi, nuo kurių jau neprabundi?

– Arnoldai, ar užmigai?

– Visai ne. Šis klausimas man toks netikėtas, kad reikia šiek tiek pagalvoti. Taigi. Į viską žvelgiant visai kitoje šviesoje... Bet net ir tokiu atveju aš negaliu... bet ir taip aišku...

– Kas aišku?

– Na, čia dėl Belmano ir to jo šakalo.

– Trulso Berntseno.

– Būtent. Juodu... – vėl tyla. Vėl pravažiavo traukinys. – Na, Hari, aš negaliu įsivaizduoti jų kaip poros, jei supranti, ką turiu galvoje.

– Suprantu. Atleisk, kad tave pažadinau. Labanakt.

– Labanakt. Beje, luktelk...

– Mhm?

– KRIPOS'e dirbo toks vyrukas. Buvau visai pamiršęs, bet vieną kartą aš užėjau į tualetą, o prie kriauklės stovėjo Belmanas ir jis, abiejų veidai plieskė raudoniu. Tarsi būtų kažkas nutikę, jei supranti, ką turiu galvoje. Pamenu, tada man kilo kažkokių minčių, bet nesukau dėl to galvos. Netrukus to vyruko KRIPOS'e nebeliko.

– Kuo jis vardu?

– Nepamenu. Gal ir galėčiau išsiaiškinti, bet ne dabar.

– Ačiū, Arnoldai. Saldžių sapnų.

– Ačiū. Kas vyksta?

– Nieko ypatingo, Arnoldai, – atsakė Haris, nutraukė pokalbį ir įsimetė telefoną į kišenę.

Tada atgniaužė kitos rankos kumštį.

Spoksojo į diskų lentyną. Raktas gulėjo paslėptas ties raide W.

– Nieko ypatingo, – pats sau pakartojo Haris.

Pakeliui į vonios kambarį Haris nusivilko marškinėlius. Žinojo, kad patalynė balta, švari ir šalta. Kad už praviro lango spengs tyla, o naktinis oras maloniai gaivins. Kad jis nesudės bluosto nė sekundę.

Išsitiesęs lovoje Haris klausėsi švilpiančio vėjo. Jis švilpė pro senos juodos kampinės spintos rakto skylutę.

Paryčiais, šešios minutės po keturių, Operatyvaus valdymo skyriaus budinčioji gavo pranešimą apie gaisrą. Kai išgirdo susijaudinusio gaisrininko balsą, iš karto pagalvojo, kad kalbama apie įsisiautėjusias liepsnas, galbūt reikės užtverti gatves, užtikrinti gretimų pastatų saugumą, gelbėti sužeistuosius ir rūpintis žuvusiaisiais. Todėl ji labai nustebo, kai gaisrininkas pranešė, kad naktį uždarytoje Oslo užeigoje nuo dūmų įsijungė priešgaisrinė signalizacija, o ugnis užgeso savaime. Dar prieš jiems atvažiuojant. Dar labiau budinčioji nustebo, kai gaisrininkas paprašė nedelsiant atvykti. Tik tada ji suvokė, kad tai, ką iš pradžių palaikė susijaudinimu, yra grynų gryniausias siaubas. Gaisrininko balsas drebėjo. Ir taip kalba darbe visko matęs žmogus, kurio vis tiek niekas neužgrūdino tiek, kad išvydęs tokį vaizdą išliktų ramus.

– Tai maža mergaitė. Ją tikrai kažkuo apipylė. Ant baro pilna tuščių alkoholio butelių.

– Kur esate?

– Ji... ji visa apdegusi. Pririšta prie vamzdžio.

– Kur esate?

– Jos kaklas kažkuo suveržtas. Ko gero, dviračio užraktu. Kuo greičiau atvažiuokite.

– Gerai. O kur...

– Kvadratūra. Užeiga vadinasi „Nirvana“. Dieve, tai maža mergaitė.

40 skyrius

06.28 val. Stolę Aunę pažadino skambesys. Iš pradžių jis pamanė, kad tai telefonas, ir tik vėliau susiprato, jog čirškia žadintuvas. Turbūt kažką sapnavo. Bet kadangi sapnų aiškinimą jis ne itin vertino, tikrai ne labiau už psichoterapiją, tai nė nebandė ieškoti kokių nors sąsajų ar užslėptų minčių. Tiesiog

tvojo per žadintuvą ir užsimerkė: dar pasimėgaus tom dviem minutėmis, kol laikrodis parodys 06.30 ir sučirkš kitas žadintuvas. Kaip tik tokiu metu jis išgirsdavo, kaip Aurora basomis šlepsi į vonios kambarį, – ji visada skubėdavo ten įsmukti pirmoji. Tačiau šįryt name buvo tylu.

– Kur Aurora?

– Nakvojo pas Emiliją, – kimiu balsu sumurmėjo Ingrida.

Stolė Aunė atsikėlė. Nusiprausė po dušu, tada malonioje tyloje papusryčiavo su žmona. Ji skaitė laikraštį. Pats Stolė įsigudrino paskaitinėti spaudinius aukštyn kojomis. Skiltį apie policininkų žudynes jis praleido: jokių naujienų, tik dar daugiau spėlionių.

– Ar prieš eidama į mokyklą ji neužsuks namo?

– Viską, ko reikia, pasiėmė su savimi.

– Štai kaip. Ar *OK*, kad prieš eidama į mokyklą ji pas kažką nakvoja?

– Ne, tai tik kenkia. Tau reikėtų įsikišti, – Ingrida vartė laikraštį.

– Ingrida, ar žinai, ką smegenims daro miego trūkumas?

– Stole, tam, kad tai sužinotum tu, Norvegijos valstybė skyrė pinigų šešerius metus trukusiems tyrimams. Tad jei aš irgi tai žinočiau, jausčiausi veltui mokėjusi mokesčius.

Stolė visada jautė tiek susierzinimą, tiek susižavėjimą, kad taip anksti ryte Ingrida geba būti tokia žvali. Iki dešimtos valandos žmona jį tiesiog triuškinte triuškindavo. Jis nepajėgdavo atsikirsti jai maždaug iki vidurdienio. Iš esmės psichologas nesitikėdavo laimėti žodžių mūšio iki šešių vakaro.

Mintydamas apie tai jis atbulomis išvarė automobilį iš garažo ir pasuko link konsultacijų kabineto Tramvajaus gatvėje. Abejojo, ar ištvertų su moterimi, kuri kasdien jo netriuškintų. Jeigu jis kiek mažiau išmanytų apie genetiką, jam atrodytų nepaaiškinama, kaip juodu sugebėjo sukurti tokią mielą ir jautrią atžalą kaip Aurora. Tada Stolė užsigalvojo apie kažką kito. Automobiliai judėjo pamažu, bet ne lėčiau nei visada.

Svarbiausia ne sugaištas laikas, o tai, kad žinai, ko tikėtis. Dvyliktą katilinėje įvyks susirinkimas, o iki tol dar reikia priimti tris pacientus.

Jis įjungė radiją.

Prasidėjus žinioms, suskambo telefonas, ir Stolė iškart suprato, kad tai susiję.

Skambino Haris.

– Teks atidėti susirinkimą, įvykdyta dar viena žmogžudystė.

– Ar auka – mergaitė, apie kurią kalba per radiją?

– Taip. Na, mes bent jau įsitikinę, kad tai mergaitė.

– Jūs net nežinot lyties?

– Ne. Negavome nė vieno pranešimo apie dingusį asmenį.

– Kokio ji amžiaus?

– Sunku pasakyti, bet iš kūno dydžio ir formos spėju, kad tarp dešimties ir keturiolikos.

– Ir tu manai, kad tai kažkaip susiję su mūsų byla?

– Taip.

– Kodėl?

– Nes kūnas rastas vietoje, kurioje įvykdyta neišaiškinta žmogžudystė. Užeigoje „Nirvana“. Ir dėl to, kad... – Haris kostelėjo, – aukai suveržė kaklą dviračio užraktu, o tada prirakino prie vamzdžio.

– O Dieve!

Jis vėl išgirdo Harį kosint.

– Hari?

– Taip.

– Ar tau viskas *OK*?

– Ne.

– Ar kas nors... ar kas nors negerai?

– Taip.

– Yra dar kas nors, ne vien dviračių užraktas? Aš suprantu, kad...

– Prieš padegdamas jis apipylė ją alkoholiu. Ant baro stovi trys tušti buteliai. Visi tokie patys. Nors gėrimų pasirinkimas čia didelis.

– Turbūt jis pasirinko...

– Taip, „Jim Beam".

– ...tavo gėrimą.

Stolė išgirdo, kaip Haris šūkteli, kad niekas nieko neliestų. Ir vėl prabyla:

– Ar nori atvykti apžiūrėti nusikaltimo vietos?

– Laukia pacientai. Gal paskui?

– Gerai, spręsk pats. Čia šiek tiek užtruksime.

Jie baigė pokalbį.

Stolė stengėsi vėl susikaupti ir vairuoti. Pastebėjo, kad padažnėjo kvėpavimas, jautė, kaip išsiplečia šnervės, kilnojasi krūtinė. Suvokė, kad šiandien bus dar blogesnis terapeutas nei paprastai.

Haris žengė pro duris tiesiai į judrią gatvę, kur žmonės karštligiškai mynė dviračius, vairavo automobilius, sėdėjo tramvajuose. Išėjęs iš tamsos, prisimerkęs žvelgė į šviesą, stebėjo beprasmį bruzdesį, į kurį įsisukę žmonės nenutuokė, jog už kelių metrų kažką ištiko lygiai taip pat beprasmė mirtis. Ant plieninės kėdės aptirpusia plastikine sėdyne teliko apanglėję mergaitės palaikai. Niekas nežino, kas ji tokia. Harį pagavo *nuojauta*, bet jis nedrįso įsileisti tokios minties. Galiausiai kelis kartus giliai įkvėpė ir visgi kažką surezgė. Paskambino Katrinai ir liepė eiti į katilinę darbuotis prie kompiuterio.

– Vis dar jokio pranešimo apie be žinios dingusį asmenį? – paklausė jis.

– Ne.

– *OK*. Tada patikrink, kurie tyrėjai turi dukteris nuo aštuonerių iki šešiolikos metų. Pradėk nuo tų, kurie dalyvavo

tiriant Kalsneso nužudymą. Paskambink turintiems dukteris ir paklausk, ar šiandien jas matė. Neišgąsdink.

– Gerai.

Haris baigė pokalbį.

Bjornas irgi išėjo į lauką ir atsistojo greta Hario. Pasigirdo tylus švelnus balsas, tarsi juodu sėdėtų bažnyčioje.

– Hari?

– Taip?

– Tokio siaubo aš dar nemačiau.

Haris linktelėjo. Žinojo, ką yra matęs Bjornas, ir suvokė, kad tai vis dėlto tiesa.

– Tas, kuris tai padarė... – prabilo Bjornas, iškėlė rankas, giliai įkvėpė, išleido nevilties kupiną garsą ir vėl nusvarino rankas. – Po velnių, jam reikia įvaryti kulką.

Haris striukės kišenėse suspaudė kumščius. Žinojo, kad ir tai tiesa. Dabar tikrai reikia jį nušauti. Paleisti vieną arba tris kulkas iš „Odessos", – šiuo metu pistoletas guli kampinėje spintoje Holmenkoleno kelyje. Ne, ne dabar, jį reikėjo nušauti praeitą naktį.

Bet tada didžiausias bailys, buvęs policininkas, nuėjo miegoti, nes nesiryžo tapti bausmės vykdytoju, mat bandė susigaudyti, kokie jo paties motyvai. Ar imtųsi veiksmų tam, kad išgelbėtų būsimas aukas, ar dėl Rakelės su Olegu, ar tiesiog dėl savęs. Ką gi. Viduje likusi mergaitė jau nepasiteiraus, koks jo motyvas. Jai ir jos tėvams jau per vėlu. Šūdas, šūdas!

Jis pažvelgė į laikrodį.

Trulsas Berntsenas jau susivokė, kad Haris mina jam ant kulnų, ir ėmė ruoštis. Įvykdydamas nusikaltimą šioje vietoje, jis prisikvietė Harį čionai, paviliojo, pažemino, naudojo jo pamėgtus alkoholiko nuodus ir dviračio užraktą, apie kurį jau spėjo išgirsti didžioji dalis pareigūnų. Kad didysis Haris Hūlė stypsojo su tuo antkakliu kaip šuva, pririštas prie automobilius statyti draudžiančio ženklo Tramvajaus gatvėje.

Haris įkvėpė. Jis gali atversti kortas, viską iškloti apie Gustą, Olegą ir nugalabytus rusus ir iš karto po to su „Deltos“ būriu šturmuoti Berntseno butą. O jei Berntsenas paspruktų, jie imtųsi paieškos ir pasitelktų Interpolą bei policijos skyrius visoje šalyje. Arba...

Haris beveik ištraukė sulamdytą „Camel“ pakelį, bet sugrūdo jį atgal į kišenę. Nebenorėjo rūkyti.

...arba jis gali padaryti tai, ko tas šunsnukis seniai prašosi.

Tik išėjus antrajam pacientui ir pasibaigus pertraukai, Stolė Aunė nuaudė mintį. O gal ir dvi.

Pirma tokia: niekas nepranešė apie dingusią mergaitę. Nuo dešimties iki keturiolikos metų. Vakare jai negrįžus iš mokyklos, tėvai turėjo pasigesti dukters. Ir apie tai pranešti policijai.

Antroji: jis kėlė klausimą, kokį ryšį šis dingimas gali turėti su policininkų žmogžudystėmis. Iki šiolei žudikas taikėsi tik į policininkus, o dabar, kaip ir būdinga serijiniams žudikams, žiaurumas turbūt išaugo. O kas žmogui baisiau už jo paties nužudymą? Paprasta: jo atžalos mirtis. Vaikų. Jei taip ir yra, belieka vienas klausimas: kieno eilė dabar? Tikrai ne Hario. Vaikų jis neturi.

Staiga iš kiekvienos stambaus Stolės Aunės kūno poros išsiveržė šaltas prakaitas. Jis čiupo pravertame stalčiuje gulintį telefoną, susirado Auroros vardą ir paspaudė mygtuką „skambinti“.

Po aštuonių šaukimo signalų įsijungė balso paštas.

Žinoma, ji neatsiliepia, mergaitė juk sėdi klasėje, o ten dėl suprantamų priežasčių privaloma įjungti begarsę aplinką.

Kokia Emilijos pavardė? Teko girdėti ją ne vieną kartą, bet visus šiuos reikalus juk tvarko Ingrida. Stolei kilo mintis paskambinti žmonai, bet nutarė be reikalo jos nejaudinti ir kompiuterio paieškos sistemoje įvedė „mokykla“. Iškart išvydo didelį sąrašą pernai gautų elektroninių laiškų. Surado Auroros bendraklasių tėvų elektroninio pašto adresus. Skaitė pavardes

tikėdamasis, kad pamatęs tą, kurios ieško, šūktelės „štai!“ Taip ir buvo. Toruna Einersen. Emilija Einersen, tikrai nesunku įsiminti. Kiek žemiau buvo surašyti visų tėvų telefonų numeriai. Jis spaudinėjo skaičius mobiliajame, jautė, kad virpa pirštai, kad sunkiai pataiko, turbūt išgėrė per daug arba per mažai kavos.

– Toruna Einersen.

– Sveiki, čia Stolė Aunė, Auroros tėvas. Aš... eee... tik norėjau pasiteirauti, kaip praleidote naktį?

Tyla. Per ilga.

– Kaip sekėsi pernakvoti, – pridūrė jis. Ir kad būtų visai tikras: – Aurorai.

– Štai kaip. Ne, Aurora pas mus nenakvojo. Pamenu kažkokias kalbas, bet...

– Turbūt apsirikau, – tarė Stolė ir pajuto, kaip užgniaužia gerklę.

– Nieko tokio, šiais laikais ne taip lengva susekti, kas pas ką nakvoja, – nusijuokė Toruna Einersen. Bet moters balsas bylojo, kad ji nesmagiai jaučiasi dėl tėvo, kuris nežino, kur naktį buvo jo duktė.

Stolė baigė pokalbį. Marškiniai buvo beveik permirkę.

Jis paskambino Ingridai. Įsijungė balso paštas. Jis paliko jai žinutę, kad paskambintų. Tada pašoko ir išlėkė pro duris. Laukianti pacientė, besilankanti čia dėl Stolei nesuvokiamų priežasčių, pakėlė akis.

– Šiandienos terapiją teks atidėti... – Stolė norėjo ištarti jos vardą, bet prisiminė jį tik tada, kai nusileido laiptais, išlėkė į lauką ir pasileido Tramvajaus gatve prie automobilio.

Kai į laukiantį greitosios pagalbos automobilį buvo stumiami pridengti ratukai, Haris pajuto, kad per smarkiai spaudžia popierinį kavos puodelį. Rūsčiai dėbtelėjo į netoliese besibūriuojančius smalsuolius.

Skambino Katrina. Vis dar jokio pranešimo apie be žinios dingusį asmenį, ir nė vienas iš Kalsneso bylą tyrusių pareigūnų

neturi dukters, kurios amžius būtų nuo aštuonerių iki šešiolikos metų. Todėl Haris paragino išplėsti paiešką ir patikrinti visus likusius pareigūnus.

Iš užeigos išėjo Bjornas. Nusimovė gumines pirštines ir nusismaukė balto kombinezono gobtuvą.

– Ar teismo medikai nepranešė apie DNR tyrimą? – paklausė Haris.

– Ne.

Vos atvykęs į nusikaltimo vietą Haris iškart paėmė audinių mėginių, ir automobilis su įjungtais mėlynais švyturėliais juos nuvežė tiesiai į Teismo medicinos tarnybą. Išsamus DNR tyrimas trunka ilgai, bet pirmus profilio skaitmenis galima gauti gana greitai. O jiems tiek ir tereikia. Tiek tyrėjai, tiek ekspertai yra užregistravę savo DNR profilį sistemoje, mat jo prireiktų, jeigu jie užterštų nusikaltimo vietą. Ne per seniausiai jie suregistravo ir visus pareigūnus, kurie pirmi atvyksta į nusikaltimo vietą arba ją aptveria, net ir su policija nesusijusius asmenis, kurie vienaip ar kitaip galėtų ten atsidurti. Paprasčiausia tikimybių teorija. Tegavus tris ar keturis pirmus skaitmenis iš vienuolikos, būtų galima atmesti daugumą su tyrimu tiesiogiai susijusių policininkų. Gavus penkis ar šešis, juos visus. Jei Haris teisus, visus, išskyrus vieną.

Haris pažvelgė į laikrodį. Jis nežinojo, nei kodėl, nei kur jie skuba, bet buvo tikras, kad laiko jiems liko nedaug. *Jam* liko nedaug laiko.

Stolė Aunė pastatė automobilį priešais mokyklą ir įjungė avarinius žibintus. Girdėjo, kaip jam bėgant žingsnių aidas atsimuša nuo kiemą supančių mokyklos pastatų. Vienišas vaikystės garsas. Garsas, lydintis vėluojančius į pamoką. Garsas, nuspalvinantis vasaros atostogas, kurias nykiai leidi, išvykus visiems draugams. Jis atplėšė sunkias duris, perbėgo koridoriumi, šįkart jo nelydėjo aidas, girdėjosi tik jo paties šniokštavimas. Štai, jos klasės durys. O gal ne? Grupė ar klasė? Jis

tiek mažai žino apie jos kasdienį gyvenimą. Per pastaruosius šešis mėnesius tiek mažai su ja matėsi. Jis nori tiek daug sužinoti. Nuo šiol jis leis su dukrele kur kas daugiau laiko. Jei tik, jei tik...

Haris apsidairė po užeigą.

– Užpakalinių durų spyna atrakinta visrakčiu, – pranešė jam už nugaros stovintis policininkas.

Haris linktelėjo. Pats pastebėjo žymes aplink spyną.

Visraktis. Policininkų instrumentas. Štai kodėl neįsijungė signalizacija.

Haris nerado jokių grumtynių ženklų, jokių apverstų ar ant žemės išmėtytų daiktų, iš vietos išstumdytų kėdžių ar stalų. Savininkas buvo pakviestas apklausti. Haris pasakė, kad jam nebūtina su juo susitikti. Neminėjo, kad to *nenori*. Nepasakė priežasties. Pavyzdžiui: nenoriu, kad mane atpažintų.

Haris sėdėjo ant kėdės prie baro, prisiminė, kaip rymojo čia aną vakarą su pilna taure nepaliesto „Jim Beam". Kaip iš nugaros prisėlino rusas ir bandė sibirietišku peiliu perrėžti jam miego arteriją. Kaip galvažudžiui sutrukdė iš titano pagamintas Hario pirštо protezas. Prisiminė užeigos savininką, kuris sukaustytas baimės tiesiog stypsojo prie baro ir stebėjo, kaip Haris pagriebia kamščiatraukį. Kaip ant grindų tarsi vynas iš apversto butelio pasilieja kraujas.

– Kol kas jokių pėdsakų, – tarė Bjornas.

Haris vėl linktelėjo. Žinoma, kad ne. Berntseno čia niekas netrikdė, jis galėjo darbuotis kiek panorėjęs. Viską sutvarkyti. Paskui ją aplaistyti, permerkti. Žodis nevalingai šovė galvon. Užmarinuoti.

Tada kyštelėti žiebtuvėlį.

Pasigirdo pirmieji Gramo Persono dainos „She" garsai, ir Bjornas pakėlė prie ausies telefoną.

– Klausau. Registre radote atitikmenį? Palauk...

Jis išsitraukė pieštuką ir „Moleskine“ užrašų knygutę, su kuria niekada nesiskyrė. Haris įtarė, kad Bjornui taip patinka aptriušęs viršelis, jog, prirašęs visus lapus, jis viską ištrina ir vėl į ją rašo.

– Ne nusikaltėlis, supratau. Dalyvauja tiriant nužudymus?.. Bijau, kad taip ir įtarėme... Koks jo vardas?

Bjornas pasidėjo užrašų knygutę ant baro, pasiruošė rašyti. Bet rašiklį suėmusi ranka sustingo.

– Koks, sakei, tėvo vardas?

Iš bendradarbio balso Haris suprato, kad kažkas negerai. Labai negerai.

Kai Stolė Aunė atplėšė klasės duris, jį kamavo mintys, kad buvo labai prastas tėvas.

Kad nėra tikras, ar Auroros klasė išvis turi nuosavą kabinetą.

O jei ir turi, ar tai tikrai šitas kabinetas.

Jis lankėsi čia prieš dvejus metus, per atvirų durų dieną, kai visuose kabinetuose vyko piešinių, statinių iš degtukų, molinių figūrėlių ir kitokių jam įspūdžio nedarančių nesąmonių paroda. Žinoma, geresniam tėvui tai būtų padarę įspūdį.

Visi nuščiuvo ir atsigręžė į jį.

Stojusioje tyloje jis tyrinėjo nekaltus švelnius veidelius. Nesužalotus, nesuniekintus žmogeliukus, dar nepatyrusius tikrojo gyvenimo skonio. Veidelius, kurie dar keisis, kuriuose ryškės charakterio savybės ir kurie galiausiai pavirs kaukėmis, atspindinčiomis jų tikrąją esybę. Jo esybė irgi ten. Jo mergaitėje.

Jo klaidžiojantis žvilgsnis užkliuvo už veidų, matytų klasės nuotraukose ir gimtadienių šventėse, keleriose rankinio rungtynėse ir mokslo metų pabaigos renginiuose. Kai kurių vardus prisiminė, kai kurių – ne. Dairėsi toliau, ieškojo veido tos mergaitės, kurios vardas dėliojosi, plito gerklėje kaip užgniaužta rauda: Aurora, Aurora, Aurora.

Bjornas įsikišo telefoną į kišenę. Stovėjo nugara į Harį, suakmenėjęs. Lėtai papurtė galvą. Tada atsisuko. Veidas atrodė kaip nukraujavusio žmogaus. Išblyškęs, perbalęs.

– Tai kažkas, ką gerai pažįsti, ar ne? – prabilo Haris.

Bjornas lėtai linktelėjo, kaip lunatikas. Nurijo.

– Tai tiesiog neįmanoma...

– Aurora.

Mokiniai žiopsojo į jį. Jos vardas nusprūdo jam nuo lūpų tarsi kūktelėjimas. Maldavimas.

– Aurora, – pakartojo jis.

Akies kampučiu Stolė pastebėjo ateinantį mokytoją.

– Kas neįmanoma? – paklausė Haris.

– Jo duktė, – atsiliepė Bjornas. – Tai... tai tiesiog neįmanoma.

Stolės akys paplūdo ašaromis. Sau ant peties jis pajuto ranką. Tuomet įžiūrėjo atsistojančios ir prie jo skubančios mergaitės siluetą, kurio kontūrai išsiliejo kaip atrakcionų parko veidrodyje. Jam vis tiek pasirodė, kad mergaitė primena Aurorą. Kaip psichologas Stolė suprato, kad taip smegenys bando klaidinti, kad tai neigimas, atsisakymas susitaikyti su tuo, kas nepakeliama. Troškimas matyti tai, ką norime. Jis vis tiek šnabždėjo jos vardą.

– Aurora.

Ir net galėjo prisiekti, kad išgirdo dukters balsą.

– Kas nutiko...

Jis išgirdo ir žodį sakinio gale, bet nebuvo tikras, ar tą žodį sudėliojo jos, ar jo paties smegenys.

– ...tėti?

– Kodėl tai neįmanoma?

– Kadangi... – tarė Bjornas ir spoksojo į Harį, tarsi būtų atsidūręs visai kitoje erdvėje.

– Taip?
– Kadangi ji seniai negyva.

41 skyrius

Vakarines kapines gaubė rytinė tyla. Girdėjosi tik tolimas Siorkedalio keliu važiuojančių automobilių ūžesys ir žmones į miesto centrą vežančio metro traukinio dardėjimas.

– Taigi, Ruaras Midstuenas, – prabilo Haris, žirgliodamas tarp antkapių. – Kiek metų jis pas jus dirba?

– Nežinau, – atsakė Bjornas, stengdamasis neatsilikti. – Nuo pat pradžių.

– Ir jo duktė žuvo partrenkus automobiliui?

– Vasarą. Tai visiškai nesutampa. Po šimts, taip negali būti. Jie turi tik pirmąją DNR profilio dalį, tad lieka dešimties ar penkiolikos procentų tikimybė, kad tai kažkieno kito DNR, gal tai kas nors... – Bjornas vos neatsitrenkė į staiga sustojusį Harį.

– Na, – tarė Haris, atsiklaupė ir sukišo pirštus į žemę prie antkapio, ant kurio buvo iškaltas Fijos Midstuen vardas, – tos tikimybės ką tik nebeliko. – Jis pakėlė ranką ir išbėrė purią žemę. – Jis iškasė kūną ir nuvežė jį į užeigą „Nirvana“. Tada padegė.

– Veln...

Haris išgirdo, kaip bendradarbį smaugia ašaros. Stengėsi į jį nežiūrėti. Palikti ramybėje. Laukė. Užsimerkė, įsiklausė. Paukštelis užtraukė žmogaus ausims mažai ką tereiškiančią giesmę. Nerūpestingai švilpiniuojantis vėjelis ginė debesis. Į vakarus dardėjo metro traukinys. Laikas bėgo, bet ar jam dar yra kur bėgti? Haris atsimerkė. Kostelėjo.

– Prieš pranešdami tėvui, liepsime atkasti karstą ir tai patvirtinti.

– Aš tuo pasirūpinsiu.

– Bjornai, – kreipėsi Haris, – taip juk geriau. Sudegino ne gyvą mergaitę. *OK?*

– Atleisk, aš tikrai išvargęs. O Ruarui jau tada buvo nepakeliamai sunku, tad aš... – Bjornas beviltiškai mostelėjo rankomis.

– Viskas gerai, – tarė Haris ir atsistojo.

– Kur eini?

Haris pažvelgė į šiaurę, į kelią, į metro bėgius. Link jų slinko debesys. Pūtė šiaurės vėjas. Štai ir vėl. Tas jausmas, kad jis žino daugiau nei pats suvokia. Kažkas glūdėjo niūriose gilumose ir negalėjo iškilti į paviršių.

– Turiu kai ką padaryti.

– Ką?

– Tiesiog kai ką, ką ir taip per ilgai atidėliojau.

– Supratau. Beje, norėjau kai ko paklausti.

Haris žvilgtelėjo į laikrodį ir linktelėjo.

– Vakar kalbėjaisi su Belmanu. Kas, anot jo, atsitiko su ta kulka?

– Jis nė nenutuokia.

– O tu? Juk visada turi mažiausiai vieną hipotezę.

– Mhm. Skubu.

– Hari?

– Taip?

– Nekrėsk... – Bjornas nusiviepė. – Nekrėsk kvailysčių.

Katrina Brat atsilošė kėdėje ir žvilgtelėjo į ekraną. Ką tik paskambino Bjornas Holmas ir pasakė, kad jie nustatė apdegusios mergaitės tėvą. Tai Midstuenas, tyręs Kalsneso bylą. Dukteris turinčių pareigūnų sąraše jo vardo nėra, nes jo duktė ne per seniausiai žuvo. Tai reiškė, kad kol kas Katrinai nėra kuo užsiimti, tad ji peržiūrinėjo tai, ką laimėjo iš anądien atliktos paieškos. Jiems nepavyko rasti ryšio tarp Renės Kalsneso ir Mikaelio Belmano. Jai pažvelgus į dažniausiai su Belmanu

bendraujančių žmonių sąrašą, į akis iškart krito trys vardai. Pirmoje vietoje – Ūla Belman. Antroje – Trulsas Berntsenas. O trečioje – Izabelė Skiojen. Nenuostabu, kad jo žmona – pirma, o už socialinius reikalus atsakinga tarybos narė, kuruojanti jo veiklą, – trečia.

Bet ji nustebo dėl Trulso Berntseno.

Priežastis paprasta: iš tame pačiame policijos biure įsikūrusio Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus policijos viršininkas gavo raštą. Trulsas Berntsenas atsisakė paaiškinti, iš kur jo sąskaitoje atsirado pinigų, tad paprašyta leidimo pradėti tyrimą dėl galimos korupcijos.

Duomenų bazėje Brat nerado raštiško Belmano atsakymo. Tad nutarė, kad turbūt jis atsakė žodžiu.

Jai pasirodė keista, kad policijos viršininkas ir galimai korumpuotas pareigūnas taip dažnai skambino ir siuntė žinutes vienas kitam, tose pačiose vietose ir tuo pačiu metu naudojosi kreditinėmis kortelėmis, keliavo tuo pačiu lėktuvu ir traukiniu, tą pačią naktį nakvojo tame pačiame viešbutyje ir kartu treniravosi šaudykloje. Kai Haris liepė jai kruopščiai patikrinti Belmano veiklą, ji išsiaiškino, kad policijos viršininkas per internetą žiūri gėjų pornofilmus. Ar Trulsas Berntsenas gali būti jo meilužis?

Katrina sėdėjo ir spoksojo į ekraną.

Na ir kas čia tokio? Gal tai visai nieko nereiškia?

Ji žinojo, kad aną vakarą Haris susitiko su Belmanu „Valle Hovin" stadione. Pasakė jam apie kulką. Prieš važiuodamas pas jį Haris burbtelėjo, kad nujaučia, kas galėjo sukeisti kulkas įkalčių saugykloje. Katrinai paklausus, kas tai galėtų būti, Haris atsakė: „Šešėlis."

Katrina išplėtė paiešką ir pasidomėjo praeitimi.

Perskaitė tai, ką surado.

Kopdami karjeros laiptais, Belmanas ir Berntsenas buvo neišskiriami. Suprantama, kad ši karjera prasidėjo baigus Policijos mokyklą. Abu pradėjo dirbti Stovnerio policijos skyriuje.

Ji atsivertė tuometinių bendradarbių sąrašą.

Akimis lakstė po ekraną. Žvilgsnis užkliuvo už vienos pavardės.

Ji surinko numerį, prasidedantį skaičiais 55.

– Pats laikas, panele Brat, – pasigirdo skambus balsas. Ji pajuto, kaip išgirdus tikrą Bergeno dialektą ją užplūsta ramybė. – Seniausiai turėjai prisistatyti tikrinti sveikatos!

– Hansai...

– Daktarė Hansai. Būkite gera, nusirenkite iki pusės.

– Liaukis, – įspėjo ji šypsodama.

– Prašyčiau nepainioti medicininės apžiūros su nepageidaujamu seksualiniu priekabiavimu darbo vietoje, Brat.

– Kažkas sakė, kad vėl dirbi Viešosios tvarkos skyriuje.

– Taip. O kur dabar tu?

– Osle. Beje, sąraše matau, kad esi dirbęs Stovnerio policijos skyriuje. Kartu su Trulsu Berntsenu ir Mikaeliu Belmanu.

– Iškart po to, kai baigiau Policijos mokyklą. Tai padariau tik dėl moters, Brat. Vaikščiojanti bėda su papais. Ar tau apie ją pasakojau?

– Turbūt.

– Bet kai santykiai su ja nutrūko, atėjo galas ir draugystei su Oslu. – Jis uždainavo: – *Vestland, Vestland, über alles...*[*]

– Hansai! Tu dirbai su...

– *Su* tais dviem vyrukais nedirbo niekas, Katrina. Arba dirbo jiems, arba prieš juos.

– Trulsą Berntseną nušalino.

– Pats laikas. Spėju, kad vėl kažką sudaužė.

– Sudaužė? Ar jis mušė suimtuosius?

– Blogiau. Jis mušė policininkus.

Katrina pajuto, kaip ant rankos pasišiaušia gyvaplaukiai.

– O? Kokius?

[*] Vestlandetas, Vestlandetas aukščiau visko. (Vok.)

– Visus, kurie lindo prie Belmano žmonos. Juk Byvis Berntsenas buvo iki ausų juos abu įsimylėjęs.

– Kuo jis naudojosi?

– Ką turi omeny?

– Juos mušdamas.

– Iš kur man žinoti? Numanau, kad kažkuo kietu. Bent jau taip atrodė. Pažvelgus į vaikiną iš Nordlando, kuris per skyriaus kalėdinį vakarėlį pasielgė itin kvailai ir šokdamas su Belmano žmona prie jos prisiglaudė.

– Kuo jis vardu?

– Jo vardas... man atrodo... prasideda raide r. Rūnė. Ne, Riunaras. Tikrai, Riunaras. Riunaras... rodos... Riunaras...

Nagi, mintijo Katrina, o pirštai patys savaime pasileido klaviatūra.

– Atleisk, Katrina, tai nutiko seniai. Gal padėtų, jei nusirengtum iki pusės.

– Skamba viliojančiai, – atsiliepė Katrina. – Bet suradau pati. Tuo metu Stovnerio skyriuje dirbo tik vienas Riunaras. Iki, Hansai.

– Palauk! Trumputė mamograma nebūtinai turi būti...

– Man reikia bėgti, tu iškrypėli!

Ji baigė pokalbį. Spustelėjo ant vardo ir paleido paieškos sistemą. Kol ši veikė, Katrina spoksojo į pavardę. Ji atrodė pažįstama. Kur teko ją girdėti? Katrina užsimerkė ir tyliai sumurmėjo pavardę. Taip nenutinka kasdien, tad vargu ar tai sutapimas. Ji atsimerkė. Pasirodė daug paieškos rezultatų. Tikrai pakankamai. Medicininiai įrašai. Paguldytas į ligoninę dėl priklausomybės nuo narkotikų. Laiškai, kuriuos vienas kitam rašė Oslo priklausomybės ligų klinikos vadovas ir policijos viršininkas. Į ją žvelgiančios nekaltos, tyros, mėlynos akys. Staiga Katrina prisiminė, kur teko tokias matyti.

Haris atsirakino namų duris ir nenusiavęs batų patraukė tiesiai prie muzikinių diskų lentynos. Kyštelėjo pirštus tarp Vaitso

dainos įrašo „Bad as me“ ir albumo „Pagan Place“, kurį grupės „Waterboys“ įrašų eilėje jis padėjo į pirmą vietą šiek tiek dvejodamas, nes, tiesiai šviesiai, tai tebuvo perdirbtų 2002-ųjų metų kūrinių rinkinys. Visgi tai buvo saugiausia vieta namuose, kadangi nei Rakelei, nei Olegui niekada nešautų į galvą ieškoti muzikinių Tomo Vaitso arba Maiko Skoto įrašų.

Jis sugrabaliojo raktelį. Žalvarinis, mažas, tuščiaviduris, beveik besvoris. Ir vis tiek jis pasirodė toks sunkus, kad einant prie kampinės spintos Harį traukė prie žemės. Jis įkišo raktą į spyną ir pasuko. Laukė. Žinojo, kad atidarius dureles kelio atgal nebebus: pažadas bus sulaužytas.

Kad pravertų išbrinkusias senas spintos duris, jam teko gerokai pasistengti. Jis suvokė, kad tiesiog braška sena mediena, bet atrodė, kad giliai iš tamsos sklinda atodūsis. Tarsi kažkas būtų suvokęs, kad pagaliau išsivadavo. Ir galės Žemėje sukelti pragarą.

Trenkė metalu ir alyva.

Haris įkvėpė. Pasijuto taip, tarsi kištų nagus prie gyvatyno. Ėmė graibyti, kol pagaliau prisilietė prie plieninio paviršiaus, šalto tarsi žvynai. Pagaliau aptiko roplio galvą ir ištraukė.

Bjaurus ginklas. Žavingas. Sovietinės Rusijos inžinieriai sukūrė meno kūrinį, žvėriškai veiksmingą, tokį patį gerą kaip kalašnikovas.

Haris pakilnojo pistoletą.

Žinojo, kad jis sunkus, bet ginklas pasirodė lengvas kaip plunksnelė. Nes sprendimas jau priimtas. Haris vėl iškvėpė. Demonas paleistas.

– Labas, – pasisveikino Stolė ir uždarė katilinės duris. – Ar tu vienas?

– Taip, – atsiliepė sudribęs ant kėdės ir į telefono aparatą spoksantis Bjornas.

Stolė prisėdo.

– Kur?..

– Hariui reikėjo sutvarkyti kažkokius reikalus. Kai atėjau, Katrinos nebuvo.

– Matyt, tau pasitaikė nelengva diena.

Bjornas šyptelėjo.

– Kaip ir jums, gerbiamas daktare.

Stolė persibraukė delnu viršugalvį.

– Ką tiktai apkabinęs dukterį stovėjau mokykloje, klasės vidury. Ir raudojau. O visa tai stebėjo jos bendraklasiai. Aurora teigia, kad šis įvykis paveiks visą jos gyvenimą. Mėginau jai paaiškinti, kad, laimė, vaikai dažniausiai pasižymi įgimta stiprybe, sugeba pakelti tėvų užkraunamą perdėtos meilės naštą, tad darvinistiniu požiūriu ji turėtų būti pajėgi susidoroti ir su šia patirtimi. Viskas nutiko dėl to, kad klasėje yra dvi Emilijos, ir aš paskambinau ne tos Emilijos mamai.

– Ar tau nepranešė, kad susirinkimą atidėjom?

– Taip, žinau. Tikras siaubas.

Bjornas lėtai linktelėjo. Mostelėjo į telefoną.

– Skambinsiu tėvui.

– Turbūt negali ryžtis?

– Negaliu.

– Galvoji, kodėl tėvas taip baudžiamas? Kodėl jam tenka prarasti dukterį du kartus, kodėl neužteko vieno?

– Kažką panašaus.

– Bjornai, atsakymas tas, kad žudikas laiko save Dievo valią vykdančiu kerštytoju.

– Tikrai? – atsiliepė Bjornas, bukai spoksodamas.

– Ar pameni tą vietą iš Biblijos? *Pavydulingas ir keršijantis Dievas yra Viešpats; Viešpats keršija ir dega pykčiu; Viešpats keršija savo nedraugams ir niršta ant savo priešų.*

– Esu paprastas berniokas iš Rytų Toteno, buvau konfirmuotas ir...

– Aš kai ką apmąsčiau, dėl to ir atėjau čionai, – sėdėdamas ant kėdės Stolė pasilenkė į priekį. – Žudikas yra kerštytojas, o Haris yra teisus: jis žudo vedamas meilės, o ne kurstomas

neapykantos, ne siekdamas liguisto malonumo ar pelno. Kažkas iš jo atėmė mylimą žmogų, ir dabar iš aukų jis atiminėja tai, kas joms brangiausia. Galbūt gyvybę. Arba tai, ką aukos vertina dar labiau: jų vaikus.

Bjornas linktelėjo.

– Taip, Ruaras Midstuenas su džiaugsmu paaukotų gyvybę už dukterį.

– Taigi mums reikia ieškoti kažko, kas neteko mylimo žmogaus. Kažko, kas keršija meilės vardu. Nes tai... – Stolė Aunė sugniaužė dešinės rankos kumštį, – nes tai yra vienintelis galimas jo veiksmų motyvas, Bjornai. Supranti?

Bjornas linktelėjo.

– Manau, kad taip. Turiu paskambinti Midstuenui.

– Taip ir padaryk. Aš išeinu ir palieku tave ramybėje.

Bjornas palaukė, kol Stolė išėjo, tada surinko telefono numerį ir stebeilijosi į jį taip ilgai, kad apėmė jausmas, jog skaičiai prilipo jam prie tinklainės. Giliai alsuodamas klausėsi signalų. Svarstė, kiek kartų dar leisti skambėti, kada nutraukti ryšį.

Staiga išgirdo bendradarbio balsą:

– Bjornai, čia tu?

– Taip. Ar esu tavo kontaktų sąraše?

– Taip, žinoma.

– Tikrai? Taip jau nutiko, kad turiu tau kai ką pranešti.

Tyla.

Bjornas nurijo.

– Skambinu dėl tavo dukters. Ji...

– Bjornai, – griežtai pertraukė jį Midstuenas. – Kol dar nepradėjai. Nežinau, koks reikalas, bet iš tavo balso atrodo, kad tai rimta. Nebegaliu ištverti telefoninių pokalbių apie Fiją, anąkart irgi viską išgirdau telefonu. Niekas nedrįso pažvelgti man į akis, visi tik skambino. Gal taip ir lengviau. Bet gal galėtum atvažiuoti čionai? Kad viską pasakytum žvelgdamas man į akis. Bjornai?

– Žinoma, – nustebęs atsakė Bjornas. Jis niekada negirdėjo Ruaro Midstueno taip nuoširdžiai atviraujančio apie savo silpnumą. – Kur esi?

– Šiandien sukanka lygiai devyni mėnesiai nuo jos žūties, tad visai neatsitiktinai vyksiu į nelaimės vietą. Nunešiu gėlių, pamąstysiu.

– Tik pasakyk, kur ta vieta, ir aš atvažiuosiu.

Katrina Brat nebesitikėjo rasti vietos automobiliui pastatyti. Internete rasti telefoną ir adresą buvo daug lengviau. Šaukimo signalui nuskambėjus keturis kartus, niekas neatsiliepė, neįsijungė ir automatinis atsakiklis. Tada ji paprašė tarnybinio automobilio, nuvažiavo iki Pramonės gatvės Majuštujoje. Vienpusis eismas, bakalėjos krautuvė, kelios galerijos, gal vienas kitas restoranas, rėminimo centras, bet neįmanoma rasti vietos automobiliui pastatyti.

Katrina apsisprendė. Užvažiavo ant šaligatvio, išjungė variklį, ant priekinio stiklo paliko lapuką su užrašu, kad yra policininkė, nors žinojo, kad eismo priežiūros kontrolieriams jis ničnieko nereikštų. Anot Hario, šie žmonės vieninteliai apsaugo civilizaciją nuo chaoso.

Ji patraukė link ten, iš kur atvažiavo, link išpuoselėto karštligiškų pirkėjų užplūsto Bogstado kelio. Sustojo prie daugiabučio namo Josefinės gatvėje, į kurį studijuodama Policijos mokykloje kartą ar du buvo užsukusi pratęsti vakarėlio. Vadinamojo vakarėlio. Tariamo vakarėlio. Ji tam tikrai neprieštaravo. Pastatas priklausė Oslo policijai, ir čia Policijos mokyklos studentai galėjo išsinuomoti kambarius. Peržiūrėjusi vardus prie durų Katrina surado, ko ieškojusi. Paspaudė vieną mygtuką, laukė, galvojo apie paprastą keturių aukštų pastato fasadą. Paspaudė dar kartą. Laukė.

– Nieko nėra namie?

Ji atsisuko. Nesąmoningai nusišypsojo. Spėjo, kad vyrui apie keturiasdešimt, o gal jis – tiesiog puikiai atrodantis

penkiasdešimtmetis. Aukštas, nepraplikęs, vilkintis flanelinius marškinius, mūvintis džinsus „Levis 501“.

– Aš ūkvedys.

– O aš – Katrina Brat, Smurtinių nusikaltimų skyriaus tyrėja. Ieškau Siljės Gravseng.

Ūkvedys dirstelėjo į jos ištiestą tapatybės kortelę, begėdiškai nužvelgė ją nuo galvos iki kojų.

– Siljė Gravseng, – tarė jis. – Ji, žinia, metė Policijos mokyklą, tad ilgai čia neužsibus.

– Bet vis dar gyvena čia?

– Taip. Kambarys numeris 412. Ar jai ką nors perduoti?

– Taip, ačiū. Pasakykite, kad paskambintų šiuo numeriu. Noriu pasikalbėti su ja apie Riunarą Gravsengą, jos brolį.

– Ar jis kuo nors prasikalto?

– O, ne. Jis uždarytas izoliuotame skyriuje, visada kiurkso palatos viduryje, nes mano, kad sienos yra žmonės, kurie kėsinasi jį mirtinai sumušti.

– Skamba nekaip.

Katrina išsitraukė bloknotą ir pradėjo rašyti savo vardą ir telefono numerį.

– Galite jai pasakyti, kad tai dėl policininkų žmogžudysčių.

– Taip, mergina jomis itin domisi.

Katrina liovėsi rašiusi.

– Ką turite galvoje?

– Savo kambario sienas išsitapetavo laikraščių iškarpomis. Turiu galvoje straipsnius apie nužudytus policininkus. Tai juk ne mano reikalas. Studentai gali klijuoti ant sienų ką tik nori, bet ar nemanote, kad tai šiek tiek... baugina?

Katrina pažvelgė į jį.

– Kuo jūs vardu?

– Leifas Riobekas.

– Klausykite, Leifai. Ar galiu užmesti akį į jos kambarį? Norėčiau pamatyti tas iškarpas.

– O kam?

– Ar galėčiau?

– Žinoma. Tik parodykite kratos orderį.

– Bijau, kad aš ne...

– Juokauju, – nusišiepė ūkvedys. – Eime drauge.

Po minutės jie kilo liftu į trečią aukštą.

– Nuomos sutartyje parašyta, kad galiu įeiti į kambarius, tik turiu iš anksto pranešti. Šiuo metu tikriname, ar elektriniuose radiatoriuose neprisikaupė dulkių. Praeitą savaitę vienas užsiliepsnojo. Mes juk bandėme iš anksto pranešti, bet Siljė nekėlė ragelio. Skamba visai gerai, ar ne, detektyve Brat?

Dar vienas šypsnys. Vilko šypsnys, pagalvojo Katrina. Jis gana žavus. Jei būtų išdrįsęs sakinio gale kreiptis į ją vardu, viskas būtų buvę baigta, bet jis suokia kaip lakštingala. Ji dirstelėjo į žiedą ant jo piršto. Glotnus aukso paviršius buvo matinis. Prasivėrus liftui ji sekė paskui ūkvedį siauru koridoriumi, tada abu sustojo prie mėlynai dažytų durų.

Jis pabeldė, laukė. Vėl pabeldė. Laukė.

– Ką gi, eime vidun, – paragino jis ir įkišo raktą į spyną.

– Jūs labai paslaugus, Riobekai.

– Leifai. Jums padėti – gryniausias malonumas, juk ne kasdien susiduri su tokia... – jis atidarė duris ir nesitraukė iš vietos. Norint patekti vidun, jai tektų pro jį prasibrauti. Katrina įspėjamai nužvelgė vyrą. – ...rimta byla, – pratęsė jis, akyse šokčiojant linksmoms kibirkštėlėms. Tada pasitraukė į šoną.

Katrina įėjo vidun. Kambariai mažai tepasikeitė. Viename gale buvo įrengta virtuvėlė, matėsi durys į vonią, o kitame gale kabėjo užuolaida. Katrina prisiminė, kad už jos turėtų stovėti lova. Bet pirmiausia Katriną apėmė jausmas, kad įžengė į mažos mergaitės kambarį, kad čia negali gyventi subrendusi mergina. Kad Siljė Gravseng kažko labai ilgisi. Sofa kampe buvo nukrauta pliušiniais meškiukais, lėlėmis ir įvairiais pūkuotais žaislais. Ant stalo ir kėdžių mėtėsi išdraikyti ryškūs drabužiai, daugiausia rožinės spalvos. Ant sienų kabėjo išsidabinusių merginų ir vaikinų nuotraukos, primenančios mados aukų

žvėryną. Katrina spėjo, kad tai kokios nors muzikinės grupės nariai, o gal veikėjai iš „Disney Channel".

Jos dėmesį iškart patraukė tarp ryškių ir prašmatnių atvaizdų kabančios nespalvotos laikraščių iškarpos. Iškarpos kabėjo visame kambaryje, bet daugiausia jų matėsi ant sienos prie „iMac" monitoriaus.

Katrina priėjo arčiau. Daugelis vaizdų buvo gerai pažįstami, tokie patys kabėjo ant sienos katilinėje.

Ant prismeigtų iškarpų nebuvo jokių užrašų, išskyrus pieštuku pažymėtas datas.

Ji nuvijo šalin galvon šovusią mintį ir įsigilino į kitą: nėra itin keista, kad Policijos mokyklos studentė domisi tokia didele ir reikšminga byla.

Ant rašomojo stalo prie klaviatūros gulėjo iškarpyti laikraščiai. O tarp jų kyšojo atvirukas su jai pažįstamo šiaurinės Norvegijos kalno, Svolverio Ožkos, atvaizdu. Ji paėmė atviruką, apvertė, bet nerado nei pašto ženklo, nei adreso, nei parašo. Padėjo atviruką į vietą, bet tuomet smegenys pranešė, ką nesąmoningai ieškodamos parašo pamatė akys. Teksto apačioje didžiosiomis raidėmis parašytą žodį. Katrina vėl paėmė atviruką, šįkart suėmė už kraštų ir perskaitė nuo pradžios.

Jie mano, kad kažkas žudo pareigūnus iš neapykantos. Jie vis dar nesuprato, kad yra kaip tik atvirkščiai. Juos nužudė tas, kas myli policiją ir vertina jos šventą pareigą: sugauti ir nubausti anarchistus, nihilistus, ateistus, išdavikus ir netikėlius, visus, valdomus griovikiškų jėgų. Jie nežino, kad medžioja teisingumo apaštalą, tą, kuris baudžia ne tik vandalus, bet ir visus tuos, kurie nusikrato atsakomybės, tuos, kurie iš tinginystės ir abejingumo nepateisina lūkesčių, tuos, kurie neverti vadintis POLICININKAIS.

– Žinai ką, Leifai? – prabilo Katrina, neatitraukdama akių nuo mikroskopiškų dailių, kone vaikiškų mėlynu rašikliu

išvedžiotų raidžių. – Norėčiau, kad būčiau pasiėmusi tą kratos orderį.

– O?

– Man jį tikrai išduos, bet žinai, kaip būna su tokiais dalykais, tai gali šiek tiek užtrukti. O per tą laiką viskas, ką bandau išsiaiškinti, gali dingti kaip į vandenį.

Katrina pakėlė į jį akis. Leifas Riobekas atlaikė žvilgsnį. Neflirtuodamas, tarsi ieškodamas patvirtinimo, kad tai išties svarbu.

– Žinai ką, Brat? – tarė jis. – Ką tik prisiminiau, kad turiu nusileisti į rūsį. Ten elektrikai keičia elektros dėžę. Ar kurį laiką gali pabūti viena?

Ji nusišypsojo. O kai ūkvedys atsakė jai tuo pačiu, ji neperprato, ką byloja jo šypsena.

– Pasistengsiu, – atsiliepė Brat.

Tą pačią sekundę, kai Riobekui už nugaros užsitrenkė durys, Katrina bakstelėjo į „iMac" klaviatūros klavišą. Ekranas nušvito. Ji spustelėjo ant paieškos laukelio ir įvedė „Mitetas". Jokių rezultatų. Tada įrašė kelių kitų tyrime dalyvavusių pareigūnų pavardes, nusikaltimo vietas, įvedė „policininkų žmogžudystės", bet nieko nerado.

Taigi Siljė Gravseng nesinaudojo šiuo kompiuteriu. Protinga mergina.

Katrina trūktelėjo rašomojo stalo stalčius. Užrakinti. Keista. Kokia dvidešimtmetė rakina stalčius nuomojamame kambaryje?

Ji atsistojo, nuėjo prie užuolaidos ir patraukė ją į šoną.

Kaip ir prisiminė, ten buvo niša.

Prie siauros lovos ant sienos kabėjo dvi didelės nuotraukos.

Ji matė Silję Gravseng tik du kartus. Pirmą kartą – Policijos mokykloje, kai buvo užėjusi pas Harį. Bet šviesiaplaukės Siljės ir žmogaus nuotraukoje panašumas buvo toks akivaizdus, kad jai nekilo abejonių.

Jų nekilo ir dėl kito vyro atvaizdo.

Turbūt naršydama internete mergina susirado didelės raiškos nuotrauką ir ją padidino. Subjaurotame veide išryškėjo kiekvienas randas, kiekviena raukšlė, kiekviena odos pora. Bet atrodė, kad visa tai pasidarė nematoma, nustelbta mėlynų akių žibėjimo ir įniršio, sukilusio pamačius žurnalistą, kuriam buvo pasakyta, kad jo tiriamoje nusikaltimo vietoje jokių fotoaparatų nebus. Haris Hūlė. Tai ta pati nuotrauka, apie kurią auditorijoje kuždėjosi priešais Katriną sėdinčios merginos.

Katrina mintyse padalijo kambarį į kvadratus ir pradėjo nuo viršutinio kampo kairėje, žvilgsniu keliavo iki pat grindų, tada vėl pakėlė akis į kitą kvadratų eilę, darė viską taip, kaip išmoko iš Hario. Vėl prisiminė Hario žodžius: „Neieškok *kažko*, tiesiog ieškok. Jei ieškosi kažko konkretaus, kiti dalykai taip ir neprabils. Leisk, kad viskas prabiltų į tave."

Apžiūrėjusi kambarį ji vėl prisėdo prie „iMac" kompiuterio. Galvoje vis dar skambant Hario balsui, susimąstė. „O kai baigi ir manai, kad nieko neradai, įsigilink į save, ieškok atspindžių ir leisk prabilti kitiems dalykams. Tiems, kurių ten *nebuvo*, nors turėjo būti. Peilis duonai raikyti. Automobilio rakteliai. Prie kostiumo kelnių derantis švarkas."

Pagalvojusi apie šiuos pavyzdžius Katrina nusprendė žinanti, ką šiuo metu veikia Siljė Gravseng. Ji iškilnojo visus drabužius spintoje, vonios kambarėlyje išnaršė nešvarių skalbinių dėžę, patikrino visus pakabus prie durų, bet nerado drabužių, kuriuos Siljė vilkėjo aną vakarą. Kai ją su Hariu užklupo tame pusrūsyje, kur gyveno Valentinas. Ji vilkėjo juodai. Katrina prisiminė tada pagalvojusi apie naktines jūrų pėstininkų pratybas.

Siljė kažkur bėgioja. Treniruojasi. Kaip ir tada, kai ruošėsi stoti į Policijos mokyklą. Kad patektų į sąrašus ir imtųsi to, ko reikia. Haris sakė, kad žmogžudysčių motyvas yra meilė, o ne neapykanta. Pavyzdžiui, meilė broliui.

Tai šis vardas atkreipė Katrinos dėmesį. Riunaras Gravsengas. Kai ji pasikapstė giliau, išlindo daugiau dalykėlių.

Sušmėžavo Belmano ir Berntseno vardai. Kalbėdamasis su priklausomybės ligų klinikos vadovu Riunaras Gravsengas teigė, kad Stovnerio policijos skyriuje jį sumušė kaukėtas vyras. Dėl to gydytojas išdavė jam nedarbingumo pažymą, jis išėjo iš darbo ir įklimpo į narkotikus. Gravsengas teigė, kad užpuoliko vardas yra Trulsas Berntsenas, o smurto priežastis ta, kad per kalėdinį vakarėlį jis kiek per jausmingai pašoko su Mikaelio Belmano žmona. Policijos viršininkas atsisakė gilintis į šiuos nepagrįstus apkvaitusio narkomano kaltinimus, o priklausomybės ligų klinikos vadovas pritarė tokiam sprendimui, pasakė tenorėjęs pranešti.

Katrina išgirdo, kaip koridoriuje atsidaro lifto durys, ir pamatė, kad kažkas guli po stalu. Anksčiau to nepastebėjo. Ji pasilenkė. Juoda policininko lazda.

Prasivėrė durys.

– Kaip sekasi elektrikams?

– Gerai, – atsakė Leifas Riobekas. – Ar ruošiatės ją panaudoti?

Katrina pliaukštelėjo policininko lazda sau per delną.

– Keista, kad kambaryje mėtosi toks daiktas, ar taip nemanote?

– Manau. Praeitą savaitę jos vonios kambary keičiau praustuvo čiaupo tarpinę ir paklausiau to paties. Ji atsakė, kad tai padeda ruoštis egzaminui. Ir apsisaugoti nuo policininkų žudiko, – Leifas Riobekas uždarė duris. – Ar ką nors aptikote?

– Šitą. Ar kada matėte, kad nešina šiuo daiktu ji būtų išėjusi iš pastato?

– Taip, kelis kartus.

– Tikrai? – Katrina atsilošė kėdėje. – Kokiu paros metu?

– Žinoma, kad vakare. Išsipuošusi, apsiavusi aukštakulnius, ką tik išsitrinkusi galvą ir nešina policininko lazda.

Jis tyliai sukikeno.

– Kokio galo...

– Ji pasakė, kad tai savigynai nuo prievartautojų.

– Ar dėl to po miestą tampydavosi policininko lazdą? – Katrina pakilnojo radinį. Priminė kompanijos IKEA gaminamo drabužių stovo viršutinį skersinį. – Ar nebūtų paprasčiau tiesiog vengti parkų?

– Atvirkščiai. Ji ir ėjo į parkus. Tiesiai ten.

– Ką?

– Dažniausiai traukdavo į Vaterlano parką. Norėjo patobulinti artimos kovos įgūdžius.

– Lūkuriuodavo, kol prikibs kokie iškrypėliai, o tada...

– O tada sudaužydavo juos kaip kriaušes, – vėl nutaisęs vilko šypseną Leifas Riobekas įsistebeilijo tiesiai Katrinai į akis, tad ji nebežinojo, ką jis turi galvoje sakydamas: – Nieko sau mergina.

– Taip, – atsiliepė Katrina ir atsistojo. – Ir dabar privalau ją surasti.

– Ar labai skubate?

Jei šis klausimas ir sutrikdė Katriną, ji suvokė tai tik jau prasibrovusi pro ūkvedį ir išpuolusi pro duris. Bet skuosdama laiptais žemyn pagalvojo, kad nėra tokia jau beviltiška, ačiū. Net jei tasai, kurio ji laukia, yra baisiai neryžtingas ir niekada nesiteiks žengti pirmojo žingsnio.

Haris važiavo Svartdaleno tuneliu. Šviesos slydo variklio dangčiu ir priekiniu stiklu. Jis neskubėjo, neketino pasirodyti ten greičiau, nei būtina. Pistoletas gulėjo ant sėdynės šalia jo. Dėtuvėje buvo dvylika Makarovo šovinių, 9×18 mm. Tam, ką jis ketina padaryti, užteks per akis. Jam tereikia pasiryžti.

Nes širdis jam pasakė, ką daryti.

Jis niekada nėra nieko šaltakraujiškai nušovęs. Bet tai darbas, kurį reikia padaryti. Taip viskas paprasta.

Jis kitaip suėmė vairą. Išvažiavęs iš tunelio įjungė žemesnę pavarą. Jį užliejo blėstančios dienos šviesa. Riedėdamas kalvomis Haris artėjo prie Ryjeno sankryžos. Išgirdo, kad skamba telefonas, išsitraukė jį viena ranka. Žvilgtelėjo

į ekraną. Rakelė. Ji skambina neįprastu metu, juk esama nebylaus susitarimo, kad kalbėsis tik vieną kartą per dieną, po dešimtos vakaro. Dabar jis negali su niekuo kalbėtis. Pernelyg nervinasi. Ji tai pajus, klausinės. O jis nenori meluoti. Nebenori meluoti.

Haris palaukė, kol telefonas liausis skambėjęs, tada jį išjungė ir padėjo šalia pistoleto. Jau nebėra apie ką galvoti, viskas jau sugalvota, įsileisti dvejonę dabar – tolygu pradėti iš naujo žingsniuoti tuo pačiu ilgu keliu. Sprendimas priimtas, o jo noras atsitraukti yra visai suprantamas, bet tikrai nepriimtinas. Šūdas! Jis šėrė delnu per vairą. Pagalvojo apie Rakelę. Apie Olegą. Tai padėjo.

Pervažiavęs žiedinę sankryžą Haris pasuko Manglerudo kryptimi. Link daugiabučio namo, kuriame gyvena Trulsas Berntsenas. Jautė, kaip apima ramybė. Pagaliau. Kaip visada, kai suprasdavo, kad peržengė ribą, kad jau per vėlu, kad jis tiesiog nuostabiai krinta, ir nebelieka sąmoningų minčių, viskas vyksta savaime, kryptingai ir nuosekliai. Bet kažkas panašaus vyko seniai, jį jau buvo apnikęs netikrumas. Ar visa tai vis dar glūdi jame? Pasirodo, taip.

Automobilis ramiai riedėjo gatvėmis. Haris pasilenkė į priekį ir pakėlė akis į viršų – dangumi tarsi nežinia kur traukianti armada plaukė melsvai pilki debesys. Jis vėl atsilošė. Žiūrėjo į daugiaaukščius, kyšančius virš žemų namų stogų.

Nėra reikalo žvilgčioti žemyn, kad įsitikintų, jog ten tikrai guli ginklas.

Nėra reikalo mintyse perkratyti visų veiksmų, kad prisimintų eiliškumą.

Nėra reikalo skaičiuoti širdies dūžių, kad įsitikintų, jog ji plaka tolygiai.

Akimirką jis užsimerkė ir ėmė įsivaizduoti. Ir tada jis užklupo. Jausmas, kurį dirbdamas policininku jautė kelis kartus. Baimė. Ta pati, kurią užuosdavo ką nors medžiodamas. Žudiko baimė pažvelgti sau į akis.

Trulsas Berntsenas kilstelėjo dubenį, smarkiai atlošė ant pagalvės padėtą galvą. Užsimerkė, sudejavo ir patyrė orgazmą. Jautė, kaip trūkčioja kūnas. Paskui liko gulėti paslikas, vis dar paniręs svajonėse. Kažkur toli – jis pamanė, kad veikiausiai didžiojoje automobilių stovėjimo aikštelėje, – įsijungė signalizacija. Supančią tylą sudrebino kauksmas. Tikrai keista, kad ramioje vietoje, kur vienas šalia kito gyvena tiek žinduolių, yra tyliau nei pavojingiausiuosiuose miškuose, kur menkiausias garsas gali atnešti pražūtį. Jis pakėlė akis ir susitiko su Megan Foks žvilgsniu.

– Ar ir tau buvo gera? – sušnabždėjo jis.

Ji neatsakė. Bet žvilgsnio nenusuko, šypsojosi toliau, gundanti kūno kalba nesikeitė. Megan Foks, vienintelis žmogus jo gyvenime, kuris visada šalia, visada ištikimas ir patikimas.

Trulsas pasisuko prie naktinės spintelės ir pačiupo tualetinio popieriaus ritinėlį. Nusišluostė ir surado DVD leistuvo pultelį. Nukreipė jį į Megan atvaizdą, virpantį plokščiame 50-ies colių įstrižainės televizoriaus „Pioneer“ ekrane. Jie liovėsi gaminę šio modelio televizorius, kadangi tai pasidarė per brangu, mat jų nustatyta kaina pasirodė per žema. Trulsas įsigijo paskutinį. Už pinigus, kuriuos uždirbo degindamas įkalčius prieš pilotą, gabenusį Asajevui heroiną. Be abejo, įnešęs likusius pinigus į savo banko sąskaitą, jis pasielgė idiotiškai. Tas Asajevas buvo pavojingas. Ir kai tik Trulsas sužinojo, kad jis negyvas, iškart pagalvojo, kad išsilaisvino. Kad viskas palaidota, kad niekas jo nepričiups.

Priešais jį žaižaravo žalios Megan Foks akys. Žalios kaip smaragdai.

Kurį laiką jis svarstė, ar nenupirkus jai smaragdų. Juk Ūla mėgsta žalius drabužius. Sėdėdama namuose ant sofos ir skaitydama ji dažnai vilki žalią megztinį. Jis taip įsisvajojo, kad net užsuko į papuošalų parduotuvę. Savininkas akimirksniu

vertinamai nužvelgė Trulsą, paminėjo karatų kiekį ir kainą, priminė, kad itin geros kokybės smaragdai būna brangesni net už deimantus, gal jam vertėtų pagalvoti apie ką nors kito, gal tiktų dailus opalas, jei jis būtinai nori žalios spalvos. O galbūt tiesiog verta paieškoti akmens, kuriame yra chromo, smaragdui žalią atspalvį juk suteikia šis elementas, štai ir visa paslaptis.

Štai ir visa paslaptis.

Trulsas išėjo iš parduotuvės davęs sau pažadą. Kai kitą kartą kas nors kreipsis į jį ir paves sudeginti įkalčius, jis būtinai paragins užsakovą įsilaužti į šią parduotuvę. Ir ją sudeginti. Tikrąja šio žodžio prasme. Kad ši užsiliepsnotų kaip ta mergaičiukė užeigoje „Nirvana". Važinėdamas po miestą jis išgirdo apie įvykį per radijo stotelę, pasvarstė, ar nevertėtų nuvažiuoti ten ir padėti. Jo nušalinimas jau panaikintas, Mikaelis sakė, kad teliko sutvarkyti kelis formalumus ir Trulsas galės grįžti į darbą. Jo planai įbauginti Mikaelį gali kiek palaukti. Jiems pavyks atgaivinti draugystę, tikrai, ir viskas bus kaip buvę. Pagaliau jam leis įsilieti į gretas, pasireikšti, prisidėti. Sučiupti nevisprotį policininkų žudiką. Jei tik Trulsui nusišypsotų tokia galimybė, jis pats... na. Jis žvilgtelėjo į spintą prie lovos. Ten yra pakankamai ginklų, kurių užtektų susidoroti su penkiasdešimčia tokių nevispročių.

Sučirškė durų skambutis.

Trulsas atsiduso.

Kažkas stovi apačioje prie namo ir kažko iš jo nori. Trulsas iš patirties žinojo, kad greičiausiai vieno iš keturių: kad jis taptų Jehovos liudytoju ir smarkiai padidintų savo galimybes patekti į rojų. Kad paaukotų pinigų kokios nors Afrikos valstybės prezidentui, kurio turtą ir krauna aukojami pinigai. Kad atidarytų duris kokiai nors jaunuolių šutvei, porinanačiai, kad pamiršo raktą, bet išties tenorinčiai įsilaužti į gyventojų rūsius. Arba kas nors iš namų ūkio valdybos bandys priminti, kad šiandien tvarkoma aplinka. Nė vienas dalykas nevertas to, kad jis liptų iš lovos.

Skambutis sučirškė trečią kartą.

Net ir Jehovos liudytojai pasitenkina dviem mygtuko paspaudimais.

Žinoma, gal atvažiavo Mikaelis. Gal nori kažką aptarti ne telefonu. Suderinti, kaip abiem pasiaiškinti, jei jų vėl klausinėtų apie sąskaitoje atsiradusius pinigus.

Akimirką Trulsas apie tai galvojo.

Tada nuleido kojas ant grindų prie lovos. Nuėjo prie telefonspynės.

– Čia Aronsenas iš C korpuso. Ar jums priklauso sidabro spalvos „Suzuki Vitara"?

– Taip, – atsakė Trulsas.

Tai turėjo būti „Audi Q5 2.0" su šešių bėgių mechanine pavarų dėže. Atlygis už paskutinę Asajevo paskirtą užduotį. Paskutinę – pristatyti jiems vandenį drumsčiantį tyrėją Harį Hūlę. Bet vietoje „Audi" jis turi japonišką automobilį, iš kurio pavadinimo šaipomasi. Suzuki Viagra.

– Ar girdite signalizaciją?

Per telefonspynę Trulsas girdėjo kiek geriau.

– Velnias, – burbtelėjo jis. – Pabandysiu išjungti iš balkono.

– Jumis dėtas, nieko nelaukdamas leisčiausi žemyn. Ilgapirščiai išdaužė langą, o pasirodžius man kaip tik bandė išlupti radiją. Manau, dabar slampinėja aplinkui ir stebi, kas bus toliau.

– O, velnias! – pakartojo Trulsas.

– Nėra už ką, – atsiliepė Aronsenas.

Trulsas apsimovė treningo kelnes, patikrino, ar turi automobilio raktelius, pamąstė. Grįžo į miegamąjį, atidarė spintą, išsitraukė vieną pistoletą, „Jericho 941", ir užsikišo už kelnių juosmens. Sustojo. Jis žinojo: jei filmas sustabdomas labai ilgam, plazminio televizoriaus ekrane gali įsispausti vaizdas. Bet jis ilgai neužtruks. Trulsas išskubėjo į koridorių. Ten, kaip ir anksčiau, buvo tylu.

Liftas buvo sustojęs tame pačiame aukšte, kur jo butas, tad jis greitai įlipo, paspaudė pirmo aukšto mygtuką, prisiminė, kad neužrakino buto durų, bet lifto nesustabdė. Juk užtruks tik kelias minutes.

Po trisdešimties sekundžių jis išbėgo į lauką ir pajuto vėsų kovo vakaro orą. Pasileido link automobilių stovėjimo aikštelės. Ši buvo įrengta tarp dviejų korpusų, bet įsilaužimų pasitaikydavo gana dažnai. Jiems reikėtų pastatyti daugiau gatvės žibintų: juodas asfaltas sugeria visą šviesą, nusileidus tamsai visai paprasta nepastebimam šmirinėti aplink automobilius. Po nušalinimo Trulsą ėmė kankinti nemiga, taip jau būna, kai visą dieną miegi, masturbuojiesi, miegi, masturbuojiesi, pavalgai ir vėl masturbuojiesi. Kartais naktimis jis sėdėdavo balkone, užsidėjęs naktinio matymo akinius, pasiėmęs šautuvą „Märklin", vildamasis aikštelėje pastebėti kokį nenaudėlį. Deja, nė vienas nepasirodė. O gal kaip tik – laimė. Aišku, laimė. Po šimts, jis juk ne žudikas.

Žinoma, tam baikeriui iš „Los Lobos" jis pragręžė skylę galvoje, bet tai buvo nelaimingas atsitikimas. Ir dabar nelaimėlis guli po terasa Hiojenhalyje.

Tiesa, jis dar apsilankė Ilos kalėjime ir paskleidė gandus, esą Valentinas Jertsenas nužudė mergaites Maridalene ir Tryvane. Pareigūnai nebuvo visiškai įsitikinę, kad tai būtent jo darbas, bet net jei ir ne, buvo begalė priežasčių įkišti tą niekšą už grotų kuo ilgesniam laikui. Iš kur Trulsas galėjo žinoti, kad tie patrakėliai jį pribaigs. Aišku, jei pribaigė tikrai jį. Iš to, ką pastaruoju metu girdi prisijungęs prie policijos radijo, atrodo, kad ne.

Žinoma, Trulsas ryžosi nugalabyti tą išsidažiusį transvestitą Dramene. Bet tai tiesiog reikėjo padaryti, niektauza pats prisiprašė. Po velnių, tikrai prisiprašė. Pas Trulsą atėjo Mikaelis ir papasakojo, kad sulaukė skambučio. Kažkoks tipelis porino žinąs, kad jis su bendradarbiu sumušė KRIPOS'e dirbusį gėjų. Kad turi įrodymų. Kad reikalauja atlygio, antraip

juos įduos. Šimto tūkstančių kronų. Kad nori pasiimti pinigus nuošalioje vietoje netoli Drameno. Mikaelis pareiškė Trulsui, kad sutvarkyti šį reikalą teks jam, juk anąkart per toli nuėjo jis, juk dėl visko kaltas Trulsas. Ir kai Trulsas sėdo į automobilį važiuoti susitikti su tuo tipu, pajuto, kad visas darbas gula ant pečių jam vienam. Vien tik jam. Kad niekada nebuvo kitaip.

Trulsas stebėjo ženklus, pasiekė atokius miško takelius Drameno apylinkėse. Sustojo aikštelėje prie upėn smingančių uolų. Laukė penkias minutes. Tada privažiavo automobilis. Sustojo, bet variklio vairuotojas neišjungė. Trulsas padarė taip, kaip sutarta. Nunešė rudą voką su pinigais prie automobilio, ir šoninio lango stiklas nusileido žemyn. Vairuotojas buvo ant galvos užsimaukšlinęs vilnonę kepurę, apatinę veido dalį prisidengęs šilkiniu šaliku. Trulsui šovė mintis, kad vyrukas turbūt visiškas dvokla. Vargu ar jo automobilis vogtas, o numeriai juk puikiausiai matosi. Be to, Mikaelis jau susekė, kad jis skambino iš vieno Drameno klubo. Kažin ar jame daug darbuotojų, surasti jį nebus sunku.

Nepažįstamasis atplėšė voką, ėmė skaičiuoti pinigus. Turbūt susipainiojo, nes pradėjo iš naujo, suirzęs suraukė kaktą, pakėlė akis.

– Čia ne šimt...

Pirmasis smūgis sumaitojo burną, ir Trulsas pajuto, kaip išlūžtant dantims policininko lazda kiek pasiduoda pirmyn. Kitas smūgis sugurino nosį. Iškart. Kremzlė ir smulkūs kauliukai. Atsivėdėjus trečią kartą, kakta virš antakių trakštelėjo.

Tada Trulsas apėjo automobilį ir šleptelėjo į keleivio sėdynę. Valandėlę palaukė, kol vyrukas atgaus sąmonę. Šiam atsipeikėjus, įvyko trumpas pokalbis.

– Ar tu tas...

– Vienas jų. Kokių turi įrodymų?

– Aš... aš...

– Tau prie kaktos – „Heckler & Koch“, ir jis nekantrauja pasireikšti. Tai kuris iš jūsų prabils pirmas?

– Nereikia...

– Tai klok.

– Tas, kurį sumušėte. Jis man viską išklojo. Būk geras, man tik reikėjo...

– Ar jis paminėjo mūsų vardus?

– Ką? Ne.

– Tai iš kur žinai, kad tai mes?

– Jis man tik išdėstė, kas nutiko. Tada viską papasakojau kažkam iš KRIPOS'o. Pasidarė aišku kaip dieną, kad kalbama apie jus. – Kai vyrukas pažvelgė į save užpakalinio vaizdo veidrodėlyje, pasigirdo išjungto siurblio gausmą primenanti dejonė: – O Dieve! Subjaurojai man veidą!

– Užsičiaupk ir sėdėk ramiai. Ar tas vyras, kurį, kaip sakai, mes sumušėme, žino, kad iš mūsų reikalauji pinigų?

– Jis? Ne, ne, jis niekada...

– Ar esi jo vaikinas?

– Ne! Gal jis taip ir galvoja, bet...

– Ar dar kas nors žino?

– Ne! Prisiekiu! Prašau paleist mane, pažadu, kad ne...

– Tai niekas nežino, kad dabar esi čia?

Trulsas mėgavosi, stebėjo vėpsantį vyruką, kuriam pamažu nušvito, ką Trulsas turi galvoje.

– Žino! Daug kas...

– Esi visai neblogas melagis, – įvertino Trulsas ir įrėmė ginklo vamzdį jam į kaktą. Pistoletas atrodė tarsi besvoris. – Bet visgi ne pats geriausias.

Ir tada Trulsas nuspaudė leistuką. Nebuvo sunku tai padaryti. Nebuvo kito pasirinkimo. Tiesiog taip reikėjo. Norint išgyventi. Tas vyrukas turėjo jiems kenkiančios informacijos, anksčiau ar vėliau būtų radęs, kaip ją panaudoti. Juk tokie tipai – kaip hienos. Į akis – bailios ir pataikaujančios, bet iš

tiesų godžios, nekantrios, leidžiasi žeminamos, panarina galvą, laukia, o vos tik nusisuki – puola.

Paskui Trulsas nušluostė sėdynę ir visas vietas, kur paliko pirštų atspaudų. Ranką apsivyniojo šaliku, atleido rankinį stabdį, nustatė laisvą pavarą. Stumtelėjo automobilį link skardžio. Klausėsi klaikios tylos, automobiliui krintant žemyn. Tada pasigirdo duslus, šūvį primenantis trenksmas, lamdomo metalo garsai. Trulsas pažvelgė į upėje plūduriuojantį automobilį.

Nedelsdamas atsikratė policininko lazdos. Gerokai pavažiavęs miško keliuku pravėrė langą ir nusviedė ją į tankmę. Vargu ar ją čia suras, o jei ir taip, vis tiek neaptiks pirštų atspaudų arba DNR, galinčių susieti policininko lazdą su žmogžudyste arba juo pačiu.

Reikalas su pistoletu šiek tiek keblesnis. Kulka atves prie ginklo, o šis – prie Trulso.

Jis neskubėjo priimti sprendimo. Tada pasiekė Drameno tiltą. Lėtai važiuodamas švystelėjo pistoletą, sekė jį akimis, stebėjo, kaip šis skrieja virš tilto turėklų ir pliumpteli į Drameno upę ten, kuri ši įteka į Drameno fjordą. Šioje vietoje, dešimties ar dvidešimties metrų gylyje, ginklo niekada niekas neras. Sūrokame vandenyje. Keistame vandenyje. Kuris nei sūrus, nei gėlas. Nei šioks, nei toks. Mirtis ties keista riba. Bet jis skaitė, kad esama gyvūnų, kuriems labai tinka toks maišytas vanduo. Iškrypusių rūšių, vengiančių vandens, kurio reikia normalioms gyvybės formoms.

Dar nepriėjęs automobilių stovėjimo aikštelės Trulsas spustelėjo signalizaciją išjungiantį mygtuką, ir kauksmas iškart nutilo. Nei šalia automobilio, nei balkonuose nesimatė nė vieno žmogaus. Bet Trulsui pasirodė, kad iš daugiaaukščių namų sklinda visuotinė dejonė: po šimts, pagaliau, geriau prižiūrėk savo automobilį, kodėl taip ilgai neišjungi kaukiančios signalizacijos, tu bukaproti?

Šoninio lango stiklas tikrai išdaužtas. Trulsas įkišo galvą vidun. Neatrodo, kad prie radijo kas nors būtų kišęs nagus. Ką Aronsenas turėjo galvoje, sakydamas, kad... O kas išvis tas Aronsenas? Korpusas C. Galėjo paskambinti bet kas. Bet kas...

Trulso smegenims pavyko padaryti išvadą. Praėjus tūkstantajai sekundės daliai jis pajuto plieną sau prie kaklo. Iškart suvokė, kad tai plienas. Plieninis ginklo vamzdis. Suprato, kad nėra jokio Aronseno. Jokių vagišių.

Jam prie pat ausies pasigirdo šnabždesys:

– Neatsisuk, Berntsenai. O kai įkišiu ranką tau į kelnes, nejudėk. Oho! Tik pažvelk, kokie puikūs stangrūs pilvo raumenys...

Trulsas suvokė, kad jam gresia pavojus. Tik dar neperprato koks. Tas Aronseno balsas atrodė pažįstamas.

– Oi, Berntsenai, ar prakaituoji? O gal šie prisilietimai tau patinka? Bet man reikia tik šito. „Jericho“? Kaip ruošeisi jį panaudoti? Iššauti kam nors į veidą? Kaip Renei Kalsnesui?

Ir dabar Trulsas suprato, kas tai per pavojus.

Mirtinas.

43 skyrius

Rakelė stovėjo virtuvėje prie lango, rankoje spaudė telefoną, vėl žvelgė į sutemas. Gal jai tik pasirodė, kad eglėse kitapus keliuko kažkas sujudėjo?

Bet jai nuolat atrodo, kad tamsoje kažkas juda.

Tokios jau tos gilios žaizdos. Negalvok apie jas. Gal ir apniks baimė, bet vis tiek negalvok. Leisk kūnui žaisti tuos paikus žaidimus, bet nekreipk dėmesio, nepaisyk jų kaip kokio kvailiojančio vaiko.

Ji stovi virtuvėje, šviesoje, tad jei lauke tikrai kas nors tyko, gali stebėti ją kiek panorėjęs. Bet ji nesitraukė. Jai reikia pratintis, neleisti baimei diktuoti, ką jai daryti, kur stovėti, juk tai jos namas, jos namai, po velniais!

Iš antro aukšto sklido muzika. Jis klausosi Hario mėgstamos muzikos iš senų laikų. Šis įrašas patinka ir jai. Grupė „Talking Heads". Albumas „Little Creatures".

Rakelė vėl pažvelgė į telefoną, tikėjosi, kad šis pagaliau suskambės. Ji du kartus bandė susisiekti su Hariu, bet vis dar nesulaukė atsakymo. Rakelė su Olegu ketino jį maloniai nustebinti. Vakar jai paskambino iš klinikos. Gydytojai nusprendė, kad Olegas gali būti išrašytas anksčiau laiko. Olegas iš džiaugsmo netvėrė savame kailyje ir pats sumanė nepranešti, kad grįžta. Tiesiog parvažiuoti namo, o tada, kai Haris grįš iš darbo, pulti jam į glėbį. Olialia!

Jis taip ir pasakė – olialia!

Rakelė šiek tiek dvejojo. Haris nemėgsta staigmenų. Bet Olegas nepasidavė. Nagi, Haris kaip nors ištvers netikėto džiaugsmo antplūdį. Ir tada Rakelė sutiko.

Bet dabar gailisi.

Ji pasitraukė nuo lango, padėjo telefoną ant virtuvinio stalo prie Hario kavos puodelio. Paprastai išeidamas iš namų jis viską kruopščiai sutvarko, turbūt tos policininkų žmogžudystės kelia jam didelę įtampą. Pastaruoju metu jiems kalbantis naktimis Haris neminėjo Beatės Len, o tai, be abejo, reiškia, kad be paliovos apie ją galvoja.

Rakelė staiga krūptelėjo. Šįkart tikrai nepasivaideno, ji kažką išgirdo. Žingsnius ant žvyruoto takelio. Ji vėl priėjo prie lango. Stebeilijosi į tamsą, kuri, rodos, tirštėjo sulig kiekviena sekunde.

Ji sustingo.

Pasirodė žmogaus siluetas. Jis ką tik atšlijo nuo medžio kamieno, prie kurio glaudėsi. Ir pasileido link namo. Juodai apsirengęs žmogus. Ar ilgai jis čia stovėjo?

– Olegai! – riktelėjo Rakelė ir pajuto, kaip daužosi širdis. – Olegai!

Antrame aukšte pritilo muzika.

– Klausau?

– Greit ateik čia!

– Ar jis jau grįžta?

Taip, pagalvojo ji. Jis tuoj sugrįš.

Artėjanti žmogysta buvo smulkesnė, nei Rakelė tikėjosi. Ji žingsniavo link durų, o kai pateko į lauko lempos šviesą, savo nuostabai ir palengvėjimui, Rakelė pamatė, kad prie namo ateina moteris. Ne, mergina. Turbūt vilkinti treningą. Po trijų sekundžių sučirškė durų skambutis.

Rakelė delsė. Atsisuko į vidury laiptų stabtelėjusį ir klausiamai į ją žvelgiantį Olegą.

– Čia ne Haris, – tarė Rakelė ir šyptelėjo. – Aš atidarysiu. Eik į viršų.

Pamačius ant laiptelių stovinčią merginą Rakelės širdis visai nurimo. Mat mergina atrodė persigandusi.

– Jūs Rakelė? – prabilo ji. – Hario draugė?

Rakelei šmėstelėjo mintis, kad tokia įžanga visgi verčia sunerimti. Į ją kreipiasi graži jauna mergina ir virpančiu balsu klausinėja apie jos būsimą vyrą. Gal jai reikėtų patikrinti, ar po tuo aptemptu treningu nepūpso pilvukas?

Bet ji laikėsi ramiai. Ir nieko netikrino. Tik atsakydama linktelėjo:

– Taip, tai aš.

– O aš vardu Siljė Gravseng.

Mergina viltingai žvelgė į Rakelę, tarsi tikėdamasi kažkokios reakcijos, tarsi šis vardas turėtų jai kažką reikšti. Rakelė pastebėjo, kad mergina laiko rankas už nugaros. Kartą psichologas jai minėjo, kad rankas už nugaros laikantys žmonės turi ką slėpti. Taip, pagalvojo ji. Savo rankas.

Rakelė nusišypsojo:

– Silje, kuo galiu tau padėti?

– Haris yra... *buvo* mano dėstytojas.

– Taip?

– Privalau jums kai ką apie jį papasakoti. Ir apie save.

Rakelė suraukė kaktą.

– Štai kaip?

– Ar galiu užeiti?

Rakelė delsė. Ji neturėjo jokio noro įsileisti į namus svetimo žmogaus. Hariui grįžus čia turi būti tik Olegas ir ji. Jie trys. Ir nieko daugiau. Ir tikrai čia nereikia tų, kurios nori kažką pasakoti apie Harį. Ir apie save. Ir tada Rakelė nesusilaikė. Pažvelgė, ar nesimato jaunos merginos pilvuko.

– Tai ilgai neužtruks, panele Fauke.

Panele? Ką Haris jai papasakojo? Ji svarstė. Išgirdo, kad Olegas vėl pagarsino muziką. Tada atidarė duris.

Mergina žengė vidun, pasilenkė ir jau ketino nusiauti.

– Nebūtina, – tarstelėjo Rakelė. – Netempkime gumos, *OK*? Esu šiek tiek užsiėmusi.

– Gerai, – atsakė mergina ir nusišypsojo. Tik dabar, ryškioje šviesoje, Rakelė pamatė, kad jos veidas blizga nuo prakaito. Ji nusekė paskui Rakelę į virtuvę. – Girdžiu muziką. Ar Haris namie?

Rakelė sunerimo. Mergina iškart susiejo muziką su Hariu. Ar dėl to, kad žino, jog Haris klausosi tokios muzikos? Kita mintis šovė taip greitai, kad Rakelė nespėjo jos užgniaužti. Ar Haris klausėsi šios muzikos drauge su ta mergina?

Buvusi Hario studentė atsisėdo prie didelio stalo. Padėjo rankas ant stalviršio, perbraukė. Rakelė stebėjo merginos judesius. Ji nuglostė stalą taip, lyg žinotų, koks apima jausmas prisilietus prie šiurkštaus neapdirbto medžio, kaip tai malonu, tikra. Merginos žvilgsnis buvo įsmeigtas į Hario puodelį. Ar ji...

– Silje, ką nori man papasakoti?

Įsmeigusi žvilgsnį į puodelį mergina liūdnai, kone skausmingai šyptelėjo.

– Panele Fauke, ar jis tikrai nepasakojo apie mane?

Rakelė trumpam užsimerkė. Negali būti, kad visa tai vyksta. Ji negali patikėti. Ji pasitiki Hariu. Rakelė vėl atsimerkė.

– Nepasakojo, Silje, o dabar klok, ką norėjai.

– Jūsų valia, panele Fauke.

Mergina liovėsi spoksojusi į puodelį ir įbedė akis į Rakelę. Ryškiai mėlynas, nekaltas, naivias kaip vaiko. Ir kaip vaiko žiaurias, pagalvojo Rakelė.

– Noriu papasakoti apie išprievartavimą, – pareiškė Siljė.

Rakelė pajuto, kaip akimirksniu pristigo kvapo, tarsi kažkas būtų išsiurbęs iš kambario visą orą. Kaip iš vakuuminio drabužių maišo.

– Kokį išprievartavimą? – išspaudė Rakelė.

Nusileidus sutemoms Bjornas Holmas pagaliau pamatė automobilį.

Prie Klemeštrudo mokyklos jis pasuko į rajoninės reikšmės kelią numeris 155, pavažiavo į rytus, bet nuorodos į Fjelį turbūt nepastebėjo. Pamatė ją jau grįždamas, supratęs, kad nuvažiavo per toli, ir apsisukęs. Vietinės reikšmės kelyje buvo dar mažiau automobilių nei rajoniniame, ir tamsoje jis pasijuto kaip dykynėje. Atrodė, kad tankus miškas abipus kelio slenka vis arčiau automobilio. Tada kelkraštyje Holmas išvydo užpakalinius žibintus.

Jis pristabdė ir žvilgtelėjo į veidrodėlį. Už jo – vien aklina tamsa, o priešais – du vieniši raudoni žibintai. Bjornas pasuko ir sustojo už automobilio. Išlipo. Giliai miške liūdnai klyktelėjo paukštis. Ruaras Midstuenas tupėjo prie pakelės griovio, nušviestas savo automobilio šviesų.

– Atvažiavai, – pratarė Ruaras Midstuenas.

Bjornas suėmė už diržo ir truktelėjo kelnes. Tiesiog pradėjo taip daryti, pats nežinojo kodėl. Ne, tiesą sakant, nujautė. Prieš ką nors svarbaus pradėdamas, sakydamas ar darydamas jo tėvas vis patempdavo kelnes aukštyn. Bjornas supanašėjo su

savo tėvu. Skirtumas tik tas, kad dažniausiai jis nesumoja, ką svarbaus pasakius.

– Tai štai kur tai atsitiko, – atsiduso Bjornas.

Ruaras linktelėjo. Žvelgė į ant asfalto padėtą gėlių puokštę.

– Ji su draugais laipiojo į uolas. Štai ten. Važiuodama namo sustojo šioje vietoje, nubėgo į mišką nusišlapinti. Pasakė kitiems, kad jos nelauktų. Manoma, kad nelaimė ištiko jai išbėgus iš miško ir sėdus ant dviračio. Turbūt skubėjo pasivyti draugus. Žinai, tokia ji jau buvo, visada nenustygstanti vietoje...

Jam darėsi sunku kalbėti.

– Ji turbūt išvažiavo į kelią, dviračio dar nespėjo išlyginti, ir tada... – Ruaras pakėlė akis tarsi rodydamas, iš kur atvažiavo automobilis. – Stabdymo žymių nesimatė, niekas neatsimena, kas tai per automobilis, nors jis iškart pro juos pravažiavo. Bet visi įsikarščiavę dalijosi įspūdžiais apie įveiktas uolas, paskui prisiminė tik tai, kad pravažiavo daug automobilių. Kol pasigedo Fijos ir suprato, kad kažkas nutiko, jie jau buvo visai netoli Klemeštrudo.

Bjornas linktelėjo. Kostelėjo. Norėjo pagaliau pasakyti. Bet Ruaras neleido jam prasižioti.

– Bjornai, man uždraudė dalyvauti tyrime. Dėl to, kad esu aukos tėvas. Bylos tyrimą paskyrė nemokšoms. Ir kai pagaliau susiprato, kad tyrimas pasitaikė ne iš lengvųjų, kad vairuotojas neprisipažins ir neišsiduos, jau buvo per vėlu mosuoti kumščiais. Pėdsakai buvo atšalę, o žmonių atsiminimai migloti.

– Ruarai...

– Bjornai, policininkai blogai atliko savo darbą. Tiesiai šviesiai. Dėl policijos pajėgų mes plūkiamės visą gyvenimą, atiduodame viską, o tada – kai netenkame artimųjų – ką gauname mainais? Nieko. Tai siaubinga išdavystė, Bjornai.

Bjornas stebėjo bendradarbio žandikaulius, kurie be paliovos judėjo taisyklingos elipsės forma, o žandikaulių raumenys

vis įsitempdavo ir atsipalaiduodavo. Bjornas pagalvojo, kad, po šimts, dantenoms tenka didelis krūvis.

– Todėl man gėda, kad esu policininkas, – tarė Midstuenas. – Kaip ir dėl Kalsneso bylos. Nuo pat pradžios tyrimas buvo vykdomas blogai, žudikas paspruko, ir niekas nebuvo patrauktas atsakomybėn. Ir niekam tai nerūpi. Niekam nereikia už nieką atsakyti. Vištas sergėja lapės, Bjornai.

– Ryte užeigoje „Nirvana" rado apdegusį mergaitės kūną.

– Anarchija. Būtent. Kažkam reikia prisiimti atsakomybę. Kažkam...

– Tai Fija.

Stojusioje tyloje Bjornas išgirdo, kaip vėl klykteli paukštis, bet šįkart garsas atsklido iš kažkur kitur. Turbūt jis nuskrido tolyn. Tada jam dingtelėjo mintis. O gal ten yra du tokie patys paukščiai. Ir miške vienas kitam klykauja.

– Apie mano išprievartavimą, – Siljė spoksojo į Rakelę visiškai ramiai, tarsi kalbėtų apie orą už lango.

– Haris tave išprievartavo?

Siljė šyptelėjo, tiesiog timptelėjo lūpas. Taip ir neatsispindėjusi žvilgsnyje, šypsenėlė akimirksniu pranyko iš veido. Kaip ir abejingumas bei savikliova. Akys, užuot nušvitusios, prisipildė ašarų.

O, Dieve, šmėstelėjo Rakelei, ji nemeluoja. Rakelei trūko deguonies, persmelkė įsitikinimas: mergina pamišusi, bet tikrai nemeluoja.

– Panele Fauke, aš jį taip įsimylėjau. Maniau, kad mes skirti vienas kitam. Nuėjau į jo kabinetą. Visa išsipuošusi. Ir Haris ne taip suprato.

Rakelė nenuleido akių nuo pašnekovės, kuriai nuo blakstienų nukrito pirma ašara, kaptelėjo ant skaistaus minkšto skruosto. Nuriedėjo. Sudrėkino ir nurausvino odą. Rakelė žinojo, kad ant spintelės jai už nugaros stovi popierinių rankšluosčių ritinėlis. Bet jo merginai nepasiūlė. Na jau ne.

– Nebūna taip, kad Haris ne taip suprastų, – tarė Rakelė ir pati nustebo išgirdusi, koks ramus jos balsas. – Ir jis tikrai nėra prievartautojas.

Ramybė ir tvirtas įsitikinimas. Rakelė svarstė, kiek dar šitaip ištvers.

– Jūs klystate, – paprieštaravo apsiašarojusi Siljė ir nusišypsojo.

– Tikrai? – paklausė Rakelė, apimta noro tvoti per pasipūtimo ir pasitenkinimo savimi kupiną marmūzę.

– Nagi, panele Fauke, dabar ir jūs ne taip suprantate.

– Sakyk, ko atėjai, ir nešdinkis iš čia.

– Haris...

Girdėdama, kaip merginos lūpos taria Hario vardą, Rakelė negalėjo to pakęsti, tad nesąmoningai apsidairė ieškodama ko nors, kas ją užčiauptų. Keptuvės, neaštraus peilio duonai raikyti, lipnios juostos. Bet ko.

– Jis manė, kad man kilo klausimų dėl paskirtos užduoties. Bet jis ne taip suprato. Aš atėjau jo suvilioti.

– Žinai ką, mieloji? Tiek aš jau supratau. Dabar sakai, kad gavai, ko norėjai, bet vis tiek vadini tai išprievartavimu? Taigi turbūt geidulingai kartojai „ne, ne, ne“, kol jie pavirto vienu tvirtu „ne“, ir tu kiek pavėluotai sumojai, kad tikrai sakei „ne“, o jis turėjo tai perprasti anksčiau už tave pačią?

Rakelė numanė, kad kalba pakiliai kaip gynėjai teisme, kurių kalbų klausėsi nagrinėjant begales prievartavimo bylų, ir tų žodžių ji baisiai nekentė, bet kaip advokatė suprato, suvokė, kad tai privalo būti pasakyta. Tačiau tai nebuvo vien pakili kalba, ji tikrai taip jautėsi, viskas taip ir turi būti, kitaip būti *negali*.

– Ne, – atsiliepė Siljė. – Noriu jums pasakyti, kad Haris manęs neišprievartavo.

Rakelė sumirksėjo. Jai reikėjo tarsi atsukti garso įrašą kelias sekundes atgal, įsitikinti, ar gerai išgirdo. *Neišprievartavo.*

– Aš įsidrąsinau ir apkaltinau jį išprievartavimu, nes... – mergina nusišluostė ašaras, bet jų iškart priplūdo vėl, – apie

mano nederamą elgesį jis ketino pranešti Policijos mokyklos vadovybei. Tai visiškai suprantama. Aš persigandau, bandžiau užbėgti jam už akių ir pirmoji apkaltinau jį išprievartavimu. Dabar norėjau jam pasakyti, kad aš viską apgalvojau, kad gailiuosi tai padariusi. Kad tai... na, kad tai yra nusikaltimas. Melagingas apkaltinimas. Baudžiamojo kodekso paragrafas numeris 168. Už tai gresia aštuonerių metų laisvės atėmimas.

– Teisingai, – tarstelėjo Rakelė.

– O, taip, – per ašaras šyptelėjo Siljė. – Pamiršau, kad jūs teisininkė.

– Iš kur žinai?

– Na, – prabilo Silė ir šniurkštelėjo, – apie Hario gyvenimą žinau daug. Galima sakyti, kad viską smulkiai išsiaiškinau. Jis buvo mano dievaitis, o aš tik kvaila mergiotė. Netgi tyriau policijos pareigūnų žmogžudystes, maniau, kad galėsiu jam padėti. Iš pradžių surašiau jam, kaip viskas susiję. Aš, studentė neišmanėlė, bandžiau parodyti Hariui Hūlei, kaip sugauti policininkų žudiką, – purtydama galvą Siljė išspaudė dar vieną šypsenėlę.

Rakelė čiupo popierinį rankšluostį ir ištiesė jį merginai.

– Ir atėjai čionai jam viso šito pasakyti?

Siljė lėtai linktelėjo galvą.

– Pamatęs, kad skambinu aš, jis nekelia ragelio. Tad bėgiodama pasirinkau šį kelią, kad pamatyčiau, ar jis namie. Pastebėjau, kad nėra jo automobilio, ir jau ketinau bėgti toliau, bet tada virtuvės lange išvydau jus. Ir pamaniau, kad bus net geriau viską pasakyti tiesiai jums. Norėjau įrodyti, kad tikrai turiu tai galvoje, kad užsukau be jokių blogų kėslų.

– Mačiau, kad ten stovėjai, – tarė Rakelė.

– Man reikėjo viską apgalvoti. Ir pasiryžti.

Rakelė pajuto, kad nebepyksta ant sutrikusios, beviltiškos meilės iškankintos merginos išpūstomis akimis. Dabar ji įniršo ant Hario. Jis net neužsiminė apie tai!

– Silje, puiku, kad atėjai. Bet dabar tau metas išeiti.

Siljė linktelėjo. Atsistojo.

– Mano šeimoje yra sergančių šizofrenija, – tarė ji.

– Tikrai? – atsiliepė Rakelė.

– Taip. Kartais manau, kad esu ne visai normali. – Tada pridūrė rimtu balsu: – Bet nieko nepadarysi.

Rakelė palydėjo ją iki durų.

– Daugiau nepasimatysime, – tarė mergina, stovėdama ant laiptelių lauke.

– Sėkmės, Silje.

Rakelė stovėjo sukryžiavusi rankas ir stebėjo, kaip Siljė bėgte pasileidžia per kiemą. Ar Haris nieko nesakė, nes nežinojo, ar juo patikės? Manė, kad vis tiek kris abejonės šešėlis?

Tada atėjo kita mintis. Ar tikrai tas šešėlis būtų kritęs? Kaip gerai jie vienas kitą pažįsta? Kaip gerai vienas žmogus *gali* pažinti kitą?

Juodai apsirengusios merginos siluetas ir į uodegą surišti šviesūs plaukai dingo iš akių. Girdėjosi tik žingsniai ant akmenukų.

– Jis ją atkasė, – tarė Bjornas Holmas.

Ruaras Midstuenas sėdėjo panarinęs galvą. Kasėsi kaklą, ant kurio kaip šepečio šeriai styrojo trumpi plaukų kuokštai. Atslinko tamsa, nebyli naktis užklojo Ruaro Midstueno automobilio priekinių žibintų šviesoje sėdinčius pareigūnus. Midstuenui pagaliau prabilus, Bjornui teko pasilenkti arčiau. Kad išgirstų.

– Mano vienatinė duktė, – jis linktelėjo. – Turbūt jis daro tai, ką privalo daryti.

Iš pradžių Bjornas pamanė, kad blogai išgirdo. Tada susivokė, kad Midstuenas turbūt blogai *pasakė*, kad visai neturėjo to galvoje, kad pavartojo ne tą žodį, gal jį praleido, o gal įterpė ne toje sakinio vietoje. Bet sakinys nuskambėjo sklandžiai ir aiškiai, tarsi savaime suprantamas. Atrodė, kad tai tiesa. Policininkų žudikas tikrai daro tai, ką privalo.

– Atnešiu likusias gėles, – atsiduso Midstuenas ir atsistojo.

– Gerai, – atsiliepė Bjornas ir toliau spoksojo į ant žemės gulinčią puokštę.

Midstuenas paniro tamsoje, užėjo už automobilio. Bjornas girdėjo, kaip atidaroma bagažinė, galvojo apie Midstueno ištartą žodį. Mano vienatinė duktė. Vienatinis vaikas. Bjornas prisiminė savo Sutvirtinimo sakramentą, Stolės žodžius, kad žudikas laiko save Dievo valią vykdančiu kerštytoju. Keršijantis Dievas. Bet Dievas ir paaukojo. Savo vienatinį sūnų. Leido jį nukryžiuoti. Visiems prieš akis, kad visi galėtų matyti. Matyti ir įsivaizduoti, kas tai per kančia. Tiek sūnaus, tiek tėvo.

Bjornas prisiminė prie kėdės prirakintą Fiją Midstuen. Mano vienatinis vaikas. Ten buvo du. Arba trys. Jų buvo trys. Kaip pastorius tai pavadino?

Bjornas išgirdo, kaip bagažinėje kažkas skambteli. Pamanė, kad gėlės guli po kažkokiu metaliniu daiktu.

Trejybė. Štai. Trečias buvo Šventoji Dvasia. Vaiduoklis. Demonas. Jie niekada jos neregėjo. Ji tik šmėstelėdavo Biblijoje ir iškart pranykdavo. Fijos Midstuen galva buvo grandine prirakinta prie vamzdžio. Kad ji nesusmuktų, kad kūnas būtų visiems prieš akis. Kaip ir Nukryžiuotojo.

Sau už nugaros Bjornas Holmas išgirdo žingsnius.

Kuris buvo paaukotas, nukryžiuotas savo tėvo. Nes taip turėjo būti. Kaip jis pasakė?

„Turbūt jis daro tai, ką privalo daryti."

Haris spoksojo į Megan Foks. Jos dailios kūno formos virpėjo, bet žvilgsnis buvo sustingęs. Iš veido nesitraukė šypsena. Kūnas masino. Jis pakėlė nuotolinio valdymo pultelį ir išjungė televizorių. Megan Foks pradingo, bet iš dalies pasiliko. Plazminiame televizoriaus ekrane liko įsispaudę jos kontūrai.

Pradingo ir pasiliko.

Haris apsidairė Trulso Berntseno miegamajame. Tada pasuko prie spintos, žinojo, kad Berntsenas ten laiko savo

gėrybes. Teoriškai ten galėtų tilpti ir žmogus. Haris spaudė rankoje užtaisytą „Odessą“. Prisiartino prie spintos, nugara atsirėmė į sieną šone ir laisva kaire ranka atplėšė spintos duris. Pamatė, kad viduje automatiškai užsidegė šviesa.

Daugiau nieko neįvyko.

Haris kyštelėjo galvą vidun ir vėl staigiai pasitraukė. Bet suspėjo pamatyti, ką reikia. Viduje nieko nėra. Tada atsistojo priešais spintą.

Trulsas vėl įsigijo tai, ką per pastarąjį apsilankymą pasisavino Haris: neperšaunamą liemenę, dujokaukę, MP-5 automatą ir šautuvą riaušėms malšinti. Rodos, ant sienos kabo tie patys pistoletai kaip ir anąsyk. Išskyrus vieną. Ant ginklams kabinti skirtos lentos aplink vieną kablį boluoja ginklo kontūrai.

Ar Trulsas suuodė, kad Haris vyksta čionai, perprato jo ketinimus, pasičiupo pistoletą ir spruko? Ir net nepasivargino užrakinti durų ar išjungti televizoriaus? Kodėl tada nesurengė jam pasalos bute?

Haris apžiūrėjo visas patalpas ir įsitikino, kad čia nėra nė gyvos dvasios. Perėjo per virtuvę, svetainę, trinktelėjo durimis, vaizduodamas, kad išeina iš buto, atsisėdo ant odinės sofos. Rankoje laikė užtaisytą „Odessą“ patraukta apsaugine svirtimi, stebėjo duris, bet pats pasislinko taip, kad pro rakto skylutę jo nesimatytų.

Jei Trulsas pasirodys, labiausiai nepasiseks tam, kuris bus pastebėtas pirmas. Laukia dvikova. Taigi, jis tykojo. Nejudėjo iš vietos, kvėpavo ramiai, giliai, tyliai, kaip kantrus leopardas.

Praėjus keturiasdešimčiai minučių jis žengė į miegamąjį.

Atsisėdo ant lovos. Gal Berntsenui paskambinti? Tai sukeltų įtarimą, bet, kaip matyti, jis jau žino, kad Haris jį medžioja.

Haris išsitraukė ir įjungė telefoną. Palaukė, kol atsiras ryšys, tada surinko numerį, kurį įsiminė prieš porą valandų, išvažiuodamas iš Holmenkoleno.

Paskambinęs tris kartus ir nesulaukęs atsakymo, Haris pasidavė.

Tada paskambino „Telenor“ centrinėje būstinėje dirbančiam Torkildsenui. Po dviejų sekundžių jis atsiliepė:

– Ko nori, Hūle?

– Kad paieškotum bazinės stoties sugaunamų signalų. Trulsas Berntesnas. Jis dirba policijoje, tad tikrai yra jūsų abonentas.

– Tai nebegali tęstis.

– Vykdau oficialų policijos tyrimą.

– Tai laikykis taisyklių. Kreipkis į policijos teisininką, nusiųsk bylos dokumentus policijos viršininkui ir paskambink, kai turėsi leidimą.

– Tai skubu.

– Klausyk, daugiau nebegaliu tau duoti...

– Padėsi sučiupti policininkų žudiką, Torkildsenai.

– Tokiu atveju viršininko leidimą gausi per dvi sekundes.

Haris tyliai nusikeikė.

– Atleisk, Hari, turiu galvoti ir apie savo darbą. Jei paaiškės, kad neturėdamas leidimo šniukštinėju, ką veikia policijos pareigūnai... Kodėl negali gauti to leidimo?

– Iki, – Haris baigė pokalbį.

Rado du praleistus skambučius ir tris pranešimus. Turbūt šie atėjo išjungus telefoną. Jis perskaitė viską iš eilės. Pirmas pranešimas buvo nuo Rakelės.

> Bandžiau paskambinti. Pasakyk, kada grįši, pagaminsiu ką nors skanaus. Turiu staigmeną. Tokią, kuri mielai aplenktų tave žaidžiant „Tetrį“.

Haris perskaitė iš naujo. Grįžo Rakelė. Su Olegu. Pirmiausia jam kilo noras lėkti tiesiai prie automobilio. Mesti visą šį reikalą. Jis tikino save, kad suklydo, kad neturėtų čia būti. Bet

žinojo, kad tai tėra pirmasis impulsas. Mėginimas pabėgti nuo to, kas neišvengiama. Kitos žinutės siuntėjas buvo nežinomas.

Man reikia su tavimi pasikalbėti. Ar esi namie? Siljė G.

Jis ištrynė pranešimą. Trečio siuntėjo numerį pažino iškart.

Rodos, bandai su manimi susisiekti. Radau mūsų problemos sprendimą. Susitikim G. nužudymo vietoje. Kuo greičiau. Trulsas Berntsenas.

44 skyrius

Eidamas aikštele Haris pastebėjo automobilį išdaužtu stiklu. Aplink pažirusiose šukėse atsispindėjo gatvės žibintų šviesa. „Suzuki Vitara". Tokiu važinėja Berntsenas. Haris paskambino budintiems kriminalistams.

– Haris Hūlė. Pagal registracijos numerį patikrinkit, kas automobilio savininkas.

– Hūle, šią informaciją kiekvienas randa internete.

– Tai ir suraskite, gerai?

Pasigirdus niurnėjimui, Haris padiktavo skaičius. Po trijų sekundžių nuskambėjo atsakymas:

– Trulsas Berntsenas. Adresas...

– To gana.

– Ar reikia ką nors pranešti?

– Ką?

– Ar kas nutiko? Ar į automobilį įsilaužė? Jį pavogė?

Tyla.

– Alio?

– Ne, viskas gerai. Tiesiog nesusipratimas.

– Nesusi...

Haris nutraukė pokalbį. Kodėl Trulsas Berntsenas neišvažiavo savo automobiliu? Oslo policininkai seniausiai nevažinėja taksi. Haris bandė įsivaizduoti Oslo metro schemą. Vos už šimto metrų yra Ryjeno stotis. Bet dundesio nesigirdi. Turbūt traukiniai važiuoja po žeme. Haris sumirksėjo tamsoje.

Girdėjo, kaip šiurena jam ant sprando besišiaušiantys plaukeliai.

Suvokė, kad to girdėti neįmanoma, bet ausis pasiekė būtent šis garsas. Jis išsitraukė telefoną. Paspaudė K ir paskambino.

– Pagaliau, – atsiliepė Katrina.

– Pagaliau?

– Juk matai, kad bandžiau prisiskambinti.

– Taip, tikrai. Tu pridususi?

– Bėgau, Hari. Tai dėl Siljės Gravseng.

– O kas dėl jos?

– Jos kambary visur kabo straipsnių apie policininkų nužudymą iškarpos. Ten guli ir policininko lazda, o ūkvedys sako, kad panelė su ja tvatija prievartautojus. Beprotnamyje sėdi policininkų pridaužytas jos brolis. Jai tikrai ne visi namie, Hari. Mergelė kuoktelėjusi.

– Kur esi?

– Vaterlano parke. Jos čia nesimato. Manau, reikia skelbti paiešką.

– Ne.

– Ne?

– Mes ieškome ne jos.

– Ką turi galvoje? Motyvas, aplinkybės, pakrikęs protas. Viskas sutampa, Hari.

– Pamiršk Silję Gravseng. Patikrink man statistinius duomenis.

– Statistinius? – Katrina užriko taip smarkiai, kad sutraškėjo telefono aparato membrana. – Aš stoviu čia, į mane taikosi pusė į lytinių nusikaltėlių registrą įtrauktų iškrypėlių, aš

ieškau policininkų žudiko, o tu liepi man tikrinti *statistinius duomenis*? Velniai tave griebtų, Hari Hūle!

– Patikrink FTB statistiką, kiek liudytojų miršta nuo tos dienos, kai yra oficialiai pakviečiami liudyti, iki teismo pradžios.

– Kodėl tai svarbu?

– Tiesiog pasakyk man skaičius, *OK*?

– Nė velnio negerai!

– Na, Brat, tada tiesiog vykdyk įsakymą.

– Gerai, bet... ei, palauk! Kas čia viršininkas?

– Jei jau klausi, tai, matyt, ne tu.

Prieš nutraukdamas ryšį Haris išgirdo, kaip pasipila bergenietiški keiksmažodžiai.

Mikaelis Belmanas sėdėjo ant sofos ir žiūrėjo televizorių. Žinių transliacija ėjo į pabaigą, prasidėjo sporto naujienas, ir Mikaelis pažvelgė pro langą. Į tamsoje panirusį miestą. Reportažas truko lygiai dešimt sekundžių. Miesto tarybos pirmininkas pranešė, kad keisti tarybos narių sudėtį – įprasta procedūra. Ir šįsyk tai bus padaryta dėl be galo didelio darbo krūvio Socialinių reikalų skyriuje, kuriame Izabelė Skiojen vėl imsis sekretorės pareigų. Tikimasi, kad jos darbo rezultatai pateisins lūkesčius. Paminėta, kad su pačia Izabele Skiojen susisiekti nepavyko.

Jo miestas žėri tarsi brangakmenis.

Belmanas išgirdo, kaip tyliai užsidaro vaikų kambario durys. Netrukus ji įsitaisė ant sofos šalia jo ir prisiglaudė.

– Miega?

– Kietai kietai, – atsakė ji. Prie kaklo Belmanas pajuto alsavimą. – Nori žiūrėti televizorių? O gal... – ji krimstelėjo jam į lezgelį. – O gal...

Jis šyptelėjo, bet nė nekrustelėjo. Mėgavosi akimirka, juto, kaip viskas tobula. Kaip gera būti čia, dabar. Kalvos viršūnėje. Alfa vyras, kuriam moterys puola po kojų. Viena – prie jo prisiglaudusi. Kita – nukenksminta ir nepavojinga. Tas pats ir su

vyrais. Asajevas negyvas. Trulsas vėl tapo jo pakaliku. Buvęs policijos viršininkas apėjo įstatymą, tad buvo priverstas tapti jo sąjungininku. Jei Mikaeliui prireiks palaikymo, jis vėl jam paklus. Mikaelis žinojo, kad miesto taryba juo pasitiki. Net jei policininkų žudiko paieškos ir užtruks.

Jau seniai Mikaelis nesijautė taip puikiai, toks atsipalaidavęs. Belmanas juto žmonos rankas. Geriau už Ūlą žinojo, ką tomis rankomis ji padarys. Ji jaudina. Nors ir neįpučia liepsnos kaip kiti. Kaip ta, kurią pažemino tarnyboje. Kaip tas, kuris mirė Hausmano gatvėje. Bet ji moka sujaudinti. Todėl netrukus galės ją išdulkinti. Tokia jau ta santuoka. Na ir gerai. Visko gana, juk gyvenime yra svarbesnių dalykų.

Jis prisitraukė žmoną prie savęs, pakišo ranką po žaliu megztiniu. Nuoga oda: tarsi liestum šiltą viryklės kaitvietę. Ji tyliai atsiduso. Pasilenkė prie jo. Tiesą sakant, jam nepatiko prancūziški bučiniai su Ūla. Galbūt kitados juos ir mėgo, bet ne dabar. Niekad jai to nesakė, o kam gi? Ji to nori, o jis sugeba tai ištverti. Tai vadinama santuoka. Visgi kai suskambėjo ant staliuko prie sofos stovintis belaidis fiksuotojo ryšio telefonas, jis pajuto šiokį tokį palengvėjimą.

Atsiliepė.

– Klausau?

– Labas, Mikaeli.

Kažkas ištarė jo vardą itin draugiškai, tad Mikaelis pamanė, kad skambina pažįstamas žmogus, tereikia poros sekundžių prisiminti, kieno čia balsas.

– Labas, – atsakė jis ir pakilo nuo sofos. Priėjo prie terasos. Toliau nuo televizoriaus triukšmo. Toliau nuo Ūlos. Padarė tai nesąmoningai, šitaip elgiasi jau ne vienus metus. Ir dėl Ūlos, ir dėl savų paslapčių.

Skambintojas kalbėjo tyliai:

– Tu nepažįsti manęs, Mikaeli. Atsipalaiduok.

– Ačiū. Aš atsipalaidavęs, – atsakė Mikaelis. – Esu namie. Tad būtų gerai, jei pasakytum, apie ką nori kalbėtis.

– Dirbu slaugytoju Valstybinėje ligoninėje.

Mikaelis niekada apie tai negalvojo, bent jau neprisiminė, kad būtų galvojęs, tačiau apėmė jausmas, jog žino, kas bus toliau. Nepatraukdamas telefono nuo ausies, atidarė terasos duris ir žengė ant šaltų akmeninių plytelių.

– Padėjau prižiūrėti Rudolfą Asajevą. Juk pameni jį, Mikaeli. Žinoma, kad pameni. Su juo sukote bendrus reikaliukus. Kai jis trumpam nubudo iš komos, man viską išklojo. Ką kartu nuveikėte.

Užslinko debesys, temperatūra nukrito, akmeninės plytelės buvo šaltos, Mikaelis stovėjo vienomis kojinėmis ir jam ėmė gelti kojas. Bet jis vis tiek jautė, kaip iš kūno sunkiasi prakaitas.

– Beje, jei jau prabilome apie reikaliukus, – vėl pasigirdo balsas. – Manau, mums reikėtų aptarti ir juos.

– Ko nori?

– Pasakysiu tiesiai šviesiai. Jei nori, kad tylėčiau, pakratyk kišenes.

Tai turbūt jis, slaugytojas iš Enebako. Tas, kuriam Izabelė pavedė nusiųsti anapilin Asajevą. Politikė patikino, kad jį patenkins atlygis lytinėmis paslaugomis, bet to, matyt, pasirodė per maža.

– Kiek? – paklausė Belmanas kuo dalykiškiau, bet suprato, kad nekalba taip šaltai, kaip norėtų.

– Nedaug. Esu paprastas žmogus. Dešimt tūkstančių.

– Per mažai.

– Per mažai?

– Spėju, kad tai tik pirmoji įmoka.

– Sakykime, šimtas tūkstančių.

– Tai kodėl taip ir nepasakei?

– Nes pinigų man reikia šį vakarą, bankai uždaryti, o iš bankomato daugiau nepaimsi.

Apimtas nevilties. Gerai. O gal ir ne? Mikaelis nuėjo prie terasos krašto, apžvelgė miestą, pabandė susikaupti. Esant

tokioms aplinkybėms, jis visada puikiai susidoroja su užduotimi. Kai ant kortos pastatyta viskas, o vienas klaidingas žingsnis gali būti pražūtingas.

– Kuo tu vardu?

– Vadink mane Danu. Nuo Danuvijaus.

– Gerai, Danai. Turbūt supranti, jog tai, kad su tavimi deruosi, dar nereiškia prisipažinimo. Gal tiesiog bandau įvilioti tave į spąstus, apkaltinti šantažu ir suimti.

– Taip kalbi tik todėl, kad baiminiesi. Gal aš žurnalistas, kuris išgirdo gandą ir tikisi, kad prarysi jauką?

Velnias.

– Kur?

– Esu darbe, tad tau teks atvažiuoti. Bet susitiksime ne viešoje vietoje. Tame uždarame skyriuje, kuris vis dar tuščias. Po keturiasdešimt penkių minučių Asajevo palatoje.

Keturiasdešimt penkios minutės. Jam reikia paskubėti. Gal slaugytojas daro tai iš atsargumo, kad Mikaelis nespėtų paspęsti jam spąstų. Bet Mikaelis galvojo paprasčiau. Turbūt teks turėti reikalų su anesteziologu narkomanu, kuriam netikėtai baigėsi kvaišalai. Tokiu atveju viskas būtų lengva. Gal jam net pavyktų užraukti tą reikalą visam laikui.

– Gerai, – tarė Mikaelis ir baigė pokalbį. Užuodė iš kojų verčiančią, kone vimdančią smarvę, kuri, regis, sklido iš terasos.

Tada sugrįžo į svetainę ir uždarė paskui save duris.

– Man reikia išeiti, – pareiškė jis.

– Dabar? – paklausė Ūla ir įbedė į jį nuoskaudos kupiną žvilgsnį, kurio paprastai pakanka tam, kad Mikaelis suirztų ir apibertų žmoną priekaištais.

– Dabar.

Jis galvojo apie pistoletą, kurį laiko užrakintą automobilio bagažinėje. „Glock 22“. Jį padovanojo vienas policininkas iš Amerikos. Ginklas nenaudotas. Neregistruotas.

– Kada grįši?

– Nelauk, eik miegoti.

Jis nuėjo į koridorių, jautė į nugarą įbestą žvilgsnį. Nesustojo. Atsigręžė tik priėjęs lauko duris.

– Ne, susitiksiu ne su ja.

Ūla neatsiliepė. Tik nusisuko į televizorių, neva susidomėjusi oro prognoze.

Sėdėdama prikaitintoje katilinėje Katrina keikėsi ir prakaitavo, bet toliau spaudinėjo klavišus.

Po velniais, kur rasti tą FTB statistiką apie pasimirusius liudytojus? Ir kurių velnių Hariui prireikė tų skaičių?

Ji pažvelgė į laikrodį. Atsiduso ir paskambino jo numeriu.

Haris neatsiliepė. Kaipgi kitaip.

Tada Katrina parašė, kad jai reikia daugiau laiko, kad išnaršė visus FTB užkulisius, bet tokių statistinių duomenų nerado: arba jie velniškai užslaptinti, arba jis kažką supainiojo. Ji numetė mobilųjį ant stalo. Pamanė, kad būtų gerai paskambinti Leifui Riobekui. Ne, ne jam. Kokiam kitam idiotui, kuris teiktųsi ją šįvakar išdulkinti. Katrinai šovė pirmoji mintis, ir ji suraukė kaktą. Kaip *jis* čia atsirado? Miela, bet... bet – kas? Gal pasąmonėje ši mintis glūdi jau seniai?

Ji liovėsi svaičioti ir vėl sutelkė dėmesį į ekraną.

Gal ne FTB, o CŽV?

Ji pradėjo naują paiešką. Centrinė žvalgybos valdyba, liudytojas, bylos nagrinėjimas, mirtis. Ataskaita. Vyko paieška. Pasirodė pirmieji rezultatai.

Katrinai už nugaros prasivėrė durys, ir iš požeminio koridoriaus dvelktelėjo šaltas oro gūsis.

– Bjornai? – pakalbino ji nepakeldama akių.

Haris pastatė automobilį prie Šv. Jokūbo bažnyčios ir iškart nuskubėjo į butą adresu Hausmano gatvė numeris 92.

Sustojo priešais pastatą, pakėlė akis.

Trečiame aukšte degė silpna šviesa, ant langų matėsi grotos. Turbūt naujajam šeimininkui iki gyvo kaulo įgriso nuolat gaisrininkų kopėčiomis į jo butą įsigaunantys ilgapirščiai.

Haris tikėjosi, kad užplūs daugiau jausmų. Juk čia buvo nužudytas Gustas. O ir jis pats vos nepalydėjo galvos.

Jis nužvelgė įėjimą į namą. Nedaug kas pasikeitė: naujos durys irgi buvo atlapotos. Prieš lipdamas laiptais Haris išsitraukė „Odessą“, patraukė apsauginę svirtį, pakėlęs akis apžiūrėjo laiptinę, įsiklausė. Dvokė šlapimu ir skrepliais. Nė garso.

Jis pradėjo lipti. Kaip įmanydamas tyliau žengė per sudrėkusius laikraščius, pieno pakuotes ir panaudotus švirkštus. Užlipęs į trečią aukštą sustojo prie buto durų. Šios irgi buvo naujos. Metalinės. Su keliomis spynomis. Laužti tokias duris imtųsi tik labai atkaklūs vagišiai.

Haris nematė jokio reikalo belstis. Tebūnie tai staigmena. Jis paspaudė durų rankeną, pajuto, kaip priešinasi spyruoklės. Durys neužrakintos. Tada abiem rankom sučiupo „Odessą“ ir dešine koja spyrė į masyvias duris.

Įžengęs vidun iškart šastelėjo į dešinę, kad tarpduryje nesimatytų jo silueto. Pritrauktos spyruoklių metalinės durys užsitrenkė jam už nugaros.

Tada stojo tyla.

Girdėjosi tik tylus tiksėjimas.

Haris nustebo, sumirksėjo.

Bute viskas atrodė taip pat. Nematytas buvo tik budėjimo režimu veikiantis nedidukas televizorius. Juodame ekrane baltavo valandas klaidingai rodantys skaičiai. Ta pati narkomanų skylė, kur ant grindų voliojasi čiužiniai ir šiukšlės. O viena šiukšlė sėdi ant kėdės ir spokso tiesiai į jį.

Trulsas Berntsenas.

Bent jau jam atrodė, kad tai Trulsas Berntsenas.

Tai, kas iš jo liko.

Kambario viduryje, apšviesta nuo lubų kabančios apdriskusios ryžių popieriaus lempos, stovėjo biuro kėdė.

Haris spėjo, kad tiek lempa, tiek kėdė, tiek televizorius, tyliai tiksintis kaip dažnas gyvenimą baigiantis elektros prietaisas, pasaulį išvydo aštuntajame dešimtmetyje.

Kaip ir tai, kas yra ant kėdės.

Buvo sunku pasakyti, ar apvyniotas lipnia juosta ant kėdės tikrai sėdi Berntsenas. Jis gimė kažkada aštuntajame dešimtmetyje ir pasimirė šįmet. Jam tiesiog trūko veido. Jo vietoje beliko tik su kaulų skeveldromis maišyta šviežio ryškiai raudono ir tamsesnio sukrešėjusio kraujo pliurza. Ji nutekėtų žemyn, jei jos neprilaikytų aplink galvą tampriai apsuktas permatomas polietilenas. Jame pradūrusi skylę kyšojo kaulo atplaiša. Maistinė plėvelė, pamanė Haris. Primena ką tik sumaltą mėsą parduotuvėje.

Haris nusuko akis, pamėgino sulaikyti kvėpavimą, įsiklausyti, nugara įsirėmė į sieną. Šiek tiek nuleidęs pistoletą žvilgsniu keliavo kambariu iš kairės į dešinę.

Dirstelėjo į virtuvę, įrengtą koridoriaus gale, už kampo, pamatė pažįstamą vaizdą: tą patį seną šaldytuvą ir spintelę. Bet ten tvyrančioje prieblandoje gali kas nors tykoti.

Nė garso. Nė krustelėjimo.

Haris laukė. Svarstė. Jei kas nors paspendė jam spąstus, jis jau turėtų būti negyvas.

Jis įkvėpė. Tai, kad jis jau čia pabuvojęs, yra pranašumas. Jau žino, kad tėra dvi pasislėpti tinkamos vietos – virtuvė ir tualetas. Trūkumas tas, kad, norėdamas patikrinti vieną vietą, turės atsisukti nugara į kitą.

Jis apsisprendė, žengė prie virtuvės, palei durų staktos kraštą kyštelėjo galvą, greit atsitraukė, leido smegenims apdirbti gautą informaciją. Viryklė, picos dėžių stirta ir šaldytuvas. Nieko daugiau.

Nuėjo prie tualeto. Dėl kažkokios priežasties durys buvo išimtos, šviesa išjungta. Jis atsistojo greta durų angos ir spustelėjo elektros jungiklį. Suskaičiavo iki septynių. Skubiai kyštelėjo galvą vidun. Atsitraukė. Tuščia.

Nugara atsirėmęs į sieną Haris susmuko ant grindų. Tik dabar pajuto, kaip krūtinėje daužosi širdis.

Kelias sekundes pasėdėjo. Atsigavo.

Tada nuėjo prie lavono ant kėdės. Atsitūpė ir spoksojo į marmalą po maistine plėvele. Veido nelikę, bet išsikišusi kakta, apatinis žandikaulis ir netikusi šukuosena nenuginčijamai bylojo, kad čia – Trulsas Berntsenas.

Hario smegenys jau pradėjo doroti faktą, kad apsiriko, kad policininkų žudikas – ne Trulsas Berntsenas.

Tada jam tvokstelėjo mintis, kad gal Berntsenas ir žudikas, bet tikrai ne vienintelis.

Ar gali būti, kad jis žvelgia į nužudytą bendrininką? Kad žudikas šalina visus pėdsakus? Ar gali būti, kad Trulsas, Byvis, susidėjo su sau lygiu iškrypėliu ir abu veikė bendrom jėgom? Gal Valentinas tyčia įsitaisė prieš pat vaizdo stebėjimo kamerą Ulevolio stadione, o Berntsenas tuo metu įvykdė žmogžudystę Maridalene? Jei taip, kokiu būdu jie pasiskirstydavo žmogžudystes? Dėl kurios žmogžudystės alibi turėjo sau susikurti Berntsenas?

Haris išsitiesė ir apsidairė. Kodėl jį čia iškvietė? Kūną ir taip būtų greitai suradę. Nesutampa keli dalykai. Trulsas niekada nedalyvavo Gusto žmogžudystės tyrime. Tyrėjų grupelę sudarė Beatė, dar pora ekspertų, pora tyrėjų, kuriems nebuvo daug darbo, nes vos ekspertai įžengė į nusikaltimo vietą ir nusiuntė medžiagas tirti, įtarimai iškart pasitvirtino ir Olegą suėmė kaip pagrindinį įtariamąjį. Vienintelis...

Tyloje Haris vis dar girdėjo tiksėjimą. Tolygų, nekintantį, tarsi laikrodžio. Jam kai kas toptelėjo.

Vienintelis, kuriam rūpėjo išaiškinti šį nereikšmingą narkomano nužudymą, stovi šiame kambaryje. Jis pats.

Haris, kaip ir kiti policininkai, buvo iškviestas mirti savo tirtos ir neišaiškintos žmogžudystės vietoje.

Po akimirkos jis pripuolė prie durų ir paspaudė rankeną. To jis ir baiminosi: nuspaudęs rankeną nepajuto jokio pasipriešinimo, atidaryti nepavyko. Visai kaip viešbutyje, kuriame durys atidaromos tik su elektronine įėjimo kortele. Deja, Haris tokios neturėjo.

Jis žvilgsniu lakstė po kambarį.

Stori stiklai su grotomis vidinėje pusėje. Metalinės durys, kurios pačios užsitrenkė jam įėjus. Jis įlindo tiesiai į spąstus. Medžioklės apakintas silpnaprotis. Kaip visada.

Atrodė, kad tiksėjimas garsėja.

Haris spoksojo į nediduką televizorių. Į tiksinčias sekundes. Ekrane rodo visai ne klaidingą laiką. Laikrodžiai neina atgal.

Kai jis atėjo, matėsi skaičiai 00.06.10. Dabar – 00.03.51.

Skaičiavimas vyksta mažėjančia tvarka.

Haris priėjo, čiupo televizorių ir pabandė jį pakelti. Veltui. Matyt, priveržtas prie grindų. Tada buvęs policininkas nuspyrė viršutinę aparato dalį, traškėdamas suskilo plastikas. Jis pažiūrėjo, kas viduje. Metaliniai laideliai, stikliniai vamzdeliai, jungtys. Haris anaiptol ne ekspertas, bet per gyvenimą matė užtektinai televizorių vidurių, kad suprastų, jog šiuose tikrai visko per daug. Ir žiūrėjo pakankamai televizijos laidų apie savos gamybos sprogmenis, kad atpažintų vamzdinę bombą.

Jis apžiūrėjo jungtis ir iškart atsisakė tos minties. Vienas „Deltos“ išminuotojas jam paaiškino, kad tik senais laikais galėjai išsigelbėti nukirpdamas raudoną arba mėlyną laidelį. Dabar viską valdo pragariškas skaitmeninis pasaulis: „Bluetooth“ belaidis ryšys, kodai, slapukai, kurie, vos prikišus nagus, iškart įjungia bombos mechanizmą.

Haris įsibėgėjo ir trenkėsi į duris. Gal paaiškės, kad netvirti durų rėmai.

Bet jie buvo tvirti.

Kaip ir grotos ant langų.

Hariui pakilus ant kojų, skaudėjo pečius ir šonkaulius. Atsistojęs prie lango jis ėmė rėkti.

Stiklas nepraleido nė garso.

Nei laukan, nei vidun.

Jis išsitraukė mobilųjį telefoną. Greitojo reagavimo būrys. „Delta“. Jie išsprogdintų duris. Haris pažvelgė į skaičius televizoriaus ekrane. Trys minutės ir keturios sekundės. Jis net nespėtų padiktuoti adreso. Dvi minutės ir penkiasdešimt devynios sekundės. Jis spoksojo į kontaktų sąrašą. R.

Rakelė.

Reikia jai paskambinti. Atsisveikinti. Su ja ir Olegu. Pasakyti jiems, kad juos myli. Kad jie privalo gyventi. Geriau, nei sugebėjo jis. Paskutines minutes praleisti su jais. Nemirti vienumoje. Geriau padaryti tai su kitais, pasidalyti su jais paskutiniu trauminiu išgyvenimu, leisti jiems pajusti mirties skonį, palikti paskutinį košmarą, kuris juos kamuotų visą gyvenimą.

– Šūdas, šūdas!

Haris įsimetė telefoną atgal į kišenę. Apsidairė. Durys išimtos. Kad nebūtų už ko pasislėpti.

Dvi minutės ir keturiasdešimt sekundžių.

Haris nuėjo į virtuvę, esančią L formos buto trumpajame gale. Užsisukimas nepakankamai ilgas, tokio dydžio vamzdinė bomba ir čia viską pavers į šipulius.

Jis spoksojo į šaldytuvą. Atidarė dureles. Pieno pakelis, du alaus buteliai, dėžutė kepenų pašteto. Sekundėlę padvejojo, alus ar panika, tada pasirinko paniką, ištraukė visas lentynėles, stiklines lentynas ir plastikines dėžes. Su trenksmu sumetė viską sau už nugaros. Susirietė ir pamėgino įlįsti vidun. Sudejavo. Nepajėgė tiek palenkti galvos, kad įtilptų. Pabandė vėl. Keikė savo ilgas galūnes, stengėsi jas įtalpinti.

Po velnių, iš to nieko nebus!

Jis pažvelgė į skaičius televizoriaus ekrane. Liko dvi minutės ir šešios sekundės.

Haris šiaip ne taip įkišo galvą, parietė kelius, bet dabar užkliuvo nelanksti nugara. Šūdas, šūdas! Jis garsiai nusikvatojo. Ar mirs todėl, kad Honkonge atsisakė nemokamų jogos kursų?

Hudinis. Jis prisiminė kažką apie įkvėpimą, iškvėpimą ir atsipalaidavimą.

Jis iškvėpė, pabandė apie nieką negalvoti, mėgino tiesiog atsipalaiduoti. Negalvoti apie bėgančias sekundes. Tiesiog jausti, kaip raumenys darosi lankstesni, sąnariai paslankesni. Jausti, kaip atsiranda vietos.

Pavyko.

Po šimts, tikrai pavyko! Jis sėdi šaldytuve. Čia yra pakankamai metalo ir izoliacijos, kad išsigelbėtų. Galbūt. Jei tai nėra vamzdinė bomba iš pragaro.

Jis suėmė šaldytuvo durelių kraštą. Paskutinį kartą užmetė žvilgsnį į televizorių ir jau ruošėsi uždaryti. Viena minutė ir keturiasdešimt septynios sekundės.

Norėjo uždaryti, bet ranka neklausė. Smegenys nepajėgė ignoruoti to, ką išvydo akys, nors protas reikalavo to nepaisyti. Tai juk neturi nieko bendro su šią akimirką vieninteliu svarbiu dalyku – išgyvenimu, išsigelbėjimu. Reikia tiesiog nematyti, nes kitko jis negali sau leisti. Neturi laiko. Nejaučia užuojautos.

Faršas ant kėdės.

Jame suklapsėjo dvi baltos dėmės.

Kaip kiaušinio baltymai.

Pro maistinę plėvelę spoksojo Trulsas.

Šunsnukis gyvas.

Haris riktelėjo, išsirangė iš šaldytuvo. Akies krašteliu stebėdamas televizorių puolė prie kėdės. Minutė ir trisdešimt viena. Nuo veido nuplėšė maistinę plėvelę. Akys farše suklapsėjo, jis išgirdo kvėpavimą. Turbūt pro kaulo atplaišos pradurtą skylutę plėvelėje Berntsenas gavo šiek tiek oro.

– Kas tai padarė? – paklausė Haris.

Girdėjosi tik alsavimas.

Faršas priešais jį pradėjo zmekti tarsi aptirpusi žvakė.

– Kas jis? Kas yra policininkų žudikas?

Vis dar tik alsavimas.

Haris pažvelgė į skaičius. Viena minutė ir dvidešimt šešios. Gali kiek užtrukti, kol jis vėl įsirangys į vidų.

– Nagi, Trulsai! Aš galiu jį sučiupti.

Ten, kur, Hario manymu, turėjo būti burna, iškilo kraujo burbulas. Šiam susprogus, pasigirdo beveik negirdimas švokštimas.

– Buvo su kauke. Nekalbėjo.

– Kokia kauke?

– Žalia. Visas žaliai apsirengęs.

– Žaliai?

– Chirur... gas...

– Chirurgo kaukė?

Nežymus linktelėjimas. Tada Trulsas vėl užsimerkė.

Minutė ir penkios sekundės.

Nieko daugiau neiškvos. Haris vėl nubėgo prie šaldytuvo. Šįkart viskas ėjosi greičiau. Jis uždarė dureles, šviesa užgeso.

Tirtėdamas šaltyje Haris skaičiavo sekundes. Keturiasdešimt devynios.

Šunsnukis vis tiek pakratys kojas.

Keturiasdešimt aštuonios.

Gerai, kad darbą už jį atliko kažkas kitas.

Keturiasdešimt septynios.

Žalia kaukė. Trulsas Berntsenas pasakė jam, ką žinojo, ir nieko nepaprašė mainais. Taigi jame dar gyvas policininkas.

Keturiasdešimt šešios.

Negali būti nė minties apie tai. Juk vietos čia pakanka tik vienam.

Keturiasdešimt penkios.

Net jei jis ir norėtų, dabar jau nebespės.

Keturiasdešimt keturios.

Tikrai nebespės.

Keturiasdešimt dvi.

Šūdas.

Keturiasdešimt viena.

Šūdas, šūdas!

Keturiasdešimt.

Haris viena koja spyrė į šaldytuvo dureles, kita atsispyrė pats ir išsiropštė lauk. Skubiai atidarė virtuvinį stalčių, pačiupo peilį duonai raikyti, puolė prie kėdės ir nuo ranktūrių pradėjo pjauti lipnią juostą.

Stengėsi nežiūrėti į televizorių, bet girdėjo tiksėjimą.

– Kad tave kur, Berntsenai!

Jis apėjo kėdę, nupjovė lipnią juostą nuo kėdės atlošo, tada nuo kėdės kojos.

Rankomis apėmė Trulsą per krūtinę, kilstelėjo.

Žinoma, šunsnukis dar ir sunkus!

Haris tempė ir keikėsi, vilko ir keikėsi, nebegirdėjo, kokie žodžiai veržiasi jam iš burnos, tikėjosi, kad jie prišauks dangų arba pragarą, ir vienas jų nulems šios idiotiškos, bet neišvengiamos įvykių eigos baigtį.

Jis priėjo prie praviro šaldytuvo, įsibėgėjo ir sugrūdo Berntseną į vidų. Kruvinas kūnas sukniubo ir išdribo ant grindų.

Haris mėgino sugrūsti jį atgal, bet veltui. Tada ištraukė Berntseną iš šaldytuvo, palikdamas kraujo šliužes nutempė jį linoleumu tolyn, atitraukė šaldytuvą nuo sienos, išgirdo, kaip iš lizdo sienoje ištrūksta šaldytuvo kištukas, parvertė šaldytuvą durelėmis į viršų tarp viryklės ir spintelės. Čiupo Berntseną ir sugrūdo į vidų. Pats įsirangė iš paskos. Atsispyrė kojomis, stengėsi prisispausti kuo arčiau šaldytuvo užpakalinės sienelės. Prie pat didelio šaldytuvo variklio. Prigludo prie Berntseno. Tvoskė prakaitu, krauju ir šlapimu, kuris išteka, kai sėdi ant kėdės ir supranti, kad tave uždaužys negyvai.

Haris tikėjosi, kad jiems abiem užteks vietos, nes problemą juk sudarė aukštis ir plotis, o ne gylis.

Bet dabar pritrūko gylio.

Po velnių, nebeužsidaro durelės.

Haris bandė jas pritraukti, tačiau veltui. Tetrūko gal dvidešimties centimetrų, bet jei šaldytuvo sandariai neuždarys, jie neturės jokių galimybių išlikti gyvi. Sprogimo banga suplėšys kepenis ir tulžį, karštis išdegins akių obuolius, visi daiktai kambaryje pavirs kulkosvaidžio kulkomis ir sudraskys juos į gabalus.

Nebuvo laiko priimti sprendimą.

Vadinasi, nėra ko prarasti. Haris spyriu atidarė dureles, išlipo, apėjo šaldytuvą ir vėl jį pastatė. Akies kraštelių pamatė, kad Trulsas Berntsenas iškrito ant grindų. Nesusilaikė ir pažvelgė į skaičius. Televizorius rodė 00.00.12. Liko dvylika sekundžių.

– *Sorry*, Berntsenai, – tarė Haris.

Jis suėmė Berntseną per krūtinę, pastatė jį ant kojų, apglėbė iš nugaros ir vėl įlipo į šaldytuvą. Pro Berntseną ištiesė ranką, kiek pritraukė dureles. Tada pradėjo siūbuoti į šonus. Sunkus variklis buvo įtaisytas aukštai, Haris tikėjosi, kad tai jam padės. Šaldytuvas pasviro atgal. Jie balansavo. Trulsas prigludo prie Hario.

Ne, negalima kristi į tą pusę!

Haris priešinosi, mėgino pastumti Trulsą arčiau durelių.

Pagaliau šaldytuvas pasviro į priekį.

Jiems virstant, Haris paskutinį kartą pro plyšį žvilgtelėjo į televizoriaus ekraną. Šaldytuvas nukrito ant durelių.

Atsitrenkus į grindis, Hariui užgniaužė kvapą. Pristigo deguonies, apėmė panika. Bet jie skendėjo tamsoje. Aklinoje. Kaip jis ir tikėjosi, variklio svoris prispaudė šaldytuvo dureles prie grindų. Tada sprogo bomba.

Hario smegenys tarsi susprogo į vidų, išsijungė.

Haris sumirksėjo. Tamsa.

Turbūt kelias sekundes buvo netekęs sąmonės.

Spengė ausyse, apėmė jausmas, kad jam ant veido kažkas šliūkštelėjo rūgšties. Bet jis gyvas.

Vis dar.

Jam reikia oro. Haris šiaip ne taip pritraukė rankas prie krūtinės, įsirėmė jomis į po savimi gulintį Trulsą, o nugara – į šaldytuvo užpakalinę sienelę, tada įsiręžęs pastūmė. Šaldytuvas ėmė suptis ant vyrių, pasvyravo ir parvirto ant šono.

Haris išsirito lauk. Atsistojo.

Patalpa atrodė taip, kaip aprašyta ateitį vaizduojančiose distopijos žanro knygose: pilkų dulkių ir dūmų pragaras, nelikę nė vieno atpažįstamo daikto, net ir šaldytuvas sulamdytas. Metalinės buto durys išsprogdintos.

Haris paliko Berntseną tįsoti ant grindų. Tikėjosi, kad tas velnio išpera jau negyvas. Nusvyravo laiptais žemyn, išėjo į lauką.

Stovėjo ir spoksojo į Hausmano gatvę. Matė, kad atvažiuoja policijos automobiliai įjungtomis sirenomis, bet girdėjo tik kažkokį triukšmą, primenantį spausdintuvo ūžesį pasibaigus popieriui. Tarsi veiktų signalizacija, kurią reikia išjungti.

Stovėdamas ten, stebėdamas be garso artėjančius policijos automobilius, Haris pagalvojo tą patį kaip tada, kai bandė prisiminti, kur Manglerude yra metro. Jis pagalvojo, kad kažko trūksta. Garso. Bet tada, stovėdamas Manglerude, to nesuvokė. Ir staiga praregėjo, jam gimė mintis, kuri ilgai glūdėjo giliai ir nepajėgė iškilti į paviršių. Miškas. Miške traukiniai nevažinėja.

46 skyrius

Mikaelis Belmanas stabtelėjo.

Sukluso ir įsispoksojo į tuščią koridorių.

Kaip kokia dykuma, pamanė jis. Nieko nematyti, išskyrus virpančią baltą šviesą, tirpinančią visus siluetus.

Sklido garsas. Lengvai tirtėdamos zyzė dienos šviesos lempos. Jis pagalvojo apie karščio bangas dykumoje. Žadančias tai, kas niekada neįvyks. Tai tik tuščias koridorius, kurio gale niekas nelaukia. Gal visa tai tik miražas: kad Izabelė Skiojen paliepė atsikratyti Asajevo, kad prieš valandą jam paskambino, kad ką tik miesto centre bankomatas išdavė pluoštą tūkstančio kronų banknotų, kad jis eina šiuo tuščiu koridoriumi nenaudojamoje ligoninės dalyje.

Tebūnie tai miražas, sapnas, pagalvojo Mikaelis ir patraukė tolyn. Bet įkišęs ranką į striukės kišenę patikrino, ar patraukta „Glock 22" apsauginė svirtis. Kitoje kišenėje gulėjo banknotai. Jei padėtis susiklostys taip, kad visgi prisieis sumokėti. Pavyzdžiui, jei šantažuotojas bus ne vienas. Bet Mikaelis taip nemanė. Suma per maža dalytis. Paslaptis per didelė.

Jis praėjo kavos automatą, pasuko už kampo, pamatė, kad baltos akinančios šviesos nutviekstas koridorius veda tolyn. Kiek tolėliau pastebėjo kėdę. Ant jos sėdėjo Asajevą saugojęs policininkas. Ji vis dar ten stovi.

Prieš žingsniuodamas toliau Mikaelis atsisuko pažiūrėti, ar niekas jo neseka.

Ėjo plačiais žingsniais, bet kojas statė lengvai, beveik be garso. Pakeliui tikrino visas duris. Užrakintos.

Tada priėjo tas, prie kurių stovėjo kėdė. Nesąmoningai kairiu delnu prisilietė kėdės atlošo. Šaltas.

Jis įkvėpė ir išsitraukė pistoletą. Pažvelgė sau į ranką. Juk nevirpa, ar ne?

Lemiamomis akimirkomis jis geriausiai susidoroja su užduotimis.

Jis įsikišo pistoletą atgal į kišenę, nuspaudė rankeną ir atidarė duris.

Tebūnie tai staigmena, pamanė Belmanas, pastūmė duris ir žengė vidun.

Tuščia palata skendėjo šviesoje, viduryje stovėjo tik lova, kurioje gulėta Asajevo.

Šalia lovos, ant metalinio staliuko su ratukais blizgėjo aštrūs instrumentai. Gal dabar šioje patalpoje daromos nesudėtingos operacijos?

Mikaelis pastebėjo judesį už lango. Prisimerkęs stebeilijosi, įkišęs ranką į kišenę spaudė ginklą. Ar jam reikia akinių?

Kai įsižiūrėjo ir pamatė, kad tai tik atspindys, kad iš tiesų kažkas juda jam už nugaros, buvo per vėlu.

Jis pajuto ranką ant peties ir iškart bandė griebtis veiksmų, bet, į kaklą įsmigus adatai, pistoletą suėmusi jo ranka suglebo. Prieš užplūstant aklinai tamsai, juodame stiklo veidrodyje jis spėjo pamatyti prie pat jo veidą prikišusį vyrą. Ant galvos jis buvo užsidėjęs žalią kepuraitę, ant burnos ryšėjo žalią kaukę. Kaip operacijai pasiruošęs chirurgas.

Katrina sėdėjo įsmeigusi akis į ekraną ir net neatkreipė dėmesio, kad iš nugaros prisiartinęs žmogus nieko jai neatsakė. Užsitrenkus durims ir nutilus garsams iš požeminio koridoriaus, ji vėl pasiteiravo:

– Kur buvai, Bjornai?

Pirmiausia Katrina pajuto ranką sau ant peties, tada ant kaklo. Ir jai iškart šmėstelėjo mintis, kad tai visai malonu: nuoga oda pajusti šiltą vyro delną, mėgautis švelniu prisilietimu.

– Buvau nusikaltimo vietoje, nunešiau gėlių, – pasigirdo balsas jai už nugaros.

Katrina nustebusi suraukė kaktą.

Ekrane pasirodė užrašas: *No files found.*[*] Ar gali taip būti? Tikrai neranda jokių duomenų apie neišgyvenusius pagrindinius liudytojus? Ji pasirinko Hario vardą ir spustelėjo telefono mygtuką. Atėjęs žmogus pradėjo masažuoti jai kaklą. Katrina sudejavo, norėjo parodyti, kad jai tai patinka, užsimerkė ir palenkė galvą žemyn. Klausėsi šaukimo signalo.

– Truputėlį žemiau. Kokioje nusikaltimo vietoje?

[*] Paiešką atitinkančių duomenų nerasta. (Angl.)

– Prie kaimo keliuko. Kur suvažinėjo mergaitę. Byla taip ir nebuvo išaiškinta.

Haris neatsiliepė. Katrina patraukė telefoną nuo ausies ir parašė žinutę. *Tokios statistikos nėra.* Ją išsiuntė.

– Ilgai užtrukai, – tarė Katrina. – Ką veikei?

– Pagelbėjau žmogui, kuris irgi ten buvo, – atsiliepė balsas. – Galima sakyti, kad jis palūžo.

Atlikusi tai, ką liepė Haris, Katrina tarsi sugrįžo į tikrovę. Išgirdo balsą, pajuto rankas, kvapą. Lėtai apsisuko kėdėje. Pakėlė akis.

– Kas tu toks? – paklausė ji.

– Kas aš toks?

– Taip, tu ne Bjornas Holmas.

– Ne?

– Ne. Bjornas Holmas tyrinėja pirštų atspaudus, kulkas ir kraują. Jis nedaro masažo, nuo kurio apsąla širdis. Tai ko gi tau reikia?

Katrina stebėjo, kaip apskritą blyškų veidą virš jos užlieja raudonis. Menkę primenančios akys išvirto dar labiau. Bjornas akimirksniu atitraukė ranką ir pradėjo skubiai kasytis žandeną.

– Ne, ne, labai atsiprašau, aš... tik...

Jis vis labiau raudonavo ir mikčiojo, galiausiai nuleido ranką, nusivylęs pažiūrėjo į ją ir pareiškė:

– Po velnių, Katrina, tai apgailėtina.

Katrina pažvelgė į jį. Vos neprajuko. Kvailiukas atrodo toks mielas.

– Ar turi automobilį? – paklausė ji.

Trulsas Berntsenas atsipeikėjo.

Spoksojo. Jį supo šviesa ir baltos sienos. Jis nebejautė skausmo. Anaiptol, jautėsi gerai. Balta ir gera. Turbūt jis negyvas. Žinoma, kad negyvas. Keista. Bet keisčiausia tai, kad per klaidą jį atsiuntė čia. Į tą gerąją vietą.

Tada Trulsas pajuto, kaip jo kūnas pasvyra į šoną. Gal per anksti pasidžiaugė dėl tos gerosios vietos, regis, jis dar tik vyksta tenai. Tada kažką išgirdo. Kažkur toli tai tyliau, tai garsiau liūdnai ūkė rūko sirena. Keltininko sirena.

Priešais kažkas subolavo ir užstojo jam šviesą.

Veidas.

Atsirado ir dar vienas.

– Jei pradės rėkti, suleiskite dar morfino.

Ir tada Trulsas vėl jį pajuto. Skausmą. Gėlė visą kūną, apėmė jausmas, kad galva tuoj sprogs.

Dar vienas posūkis. Jis guli greitosios medicinos pagalbos automobilyje įjungtomis sirenomis.

– Kriminalinė policija, mano vardas Ulsrudas, – tarė virš jo palinkęs žmogus. – Jūsų tapatybės kortelėje parašyta, kad esate policijos pareigūnas Trulsas Berntsenas.

– Kas atsitiko? – sušnabždėjo Trulsas.

– Sprogo bomba. Išdužo aplinkinių namų langai. Radome jus bute, prie šaldytuvo. Kas atsitiko?

Trulsas užsimerkė ir girdėjo, kaip pareigūnas pakartoja klausimą. Girdėjo, kaip veikiausiai slaugytojas paprašo neskubinti ligonio. Beje, jam leidžiamas morfinas, tad jis gali prišnekėti ir nebūtų dalykų.

– Kur Hūlė? – sušnabždėjo Trulsas.

Vėl priartėjo ryškią šviesą užstojantis veidas.

– Ką sakei, Berntsenai?

Trulsas bandė sudrėkinti lūpas, pajuto, kad jų neturi.

– Dar vienas žmogus. Ar jis irgi buvo prie šaldytuvo?

– Prie šaldytuvo radome tik tave, Berntsenai.

– Bet jis ten buvo. Jis... mane išgelbėjo.

– Jei tame bute dar kas nors buvo, bijau, kad iš jo nieko neliko. Viskas viduje subirę į šipulius. Net ir šaldytuvas, kuriame lindėjai, gerokai aplamdytas, tad tau labai pasisekė, kad likai gyvas. Jei pasakytum, kas padėjo bombą, galėtume pradėti nusikaltėlio paiešką.

Trulsas papurtė galvą. Bent jau pats taip manė. Jis jo nematė. Grobikas visą laiką buvo jam už nugaros. Nuo tos akimirkos, kai sugriebęs Trulsą prie jo paties automobilio nuvedė prie kito, įsitaisė ant užpakalinės sėdynės, o Trulsas vairavo su prie pakaušio prikištu pistoletu. Nuvažiavo į Hausmano gatvės 92-ą namą. Šiame name narkomanai pridaro tiek nusikaltimų, kad jis kone pamiršo, kad ten irgi yra žmogžudystės vieta. Gustas. Žinoma. Ir tik tada suvokė, kad jau nebeįstengia užgniaužti tos minties. Jis mirs. Lipant laiptais, jam įkandin sekė policininkų žudikas, įėjo pro metalines duris, paskui lipnia juosta pritvirtino jį prie kėdės, prisidengęs žalia kauke jį stebėjo. Trulsas matė, kaip jis nueina prie televizoriaus, kažką pasukioja atsuktuvu ir jiems įėjus įsijungęs laikmatis sustoja ir vėl rodo šešis. Šešios minutės. Bomba. Tada žaliai apsirengusi žmogysta pasiėmė policininko lazdą, tokią pačią, kokią naudojo Trulsas, ir pradėjo daužyti jam per veidą. Susikaupęs, nerodydamas jokio pasitenkinimo ar kitų jausmų. Kartojosi lengvi smūgiai: nepakankamai stiprūs, kad sulaužytų kaulus, tik prakertantys kraujagysles. Nuo paplūdusio ir po oda susikaupusio skysčio veidas ištino. Tada jis pradėjo daužyti smarkiau. Trulso oda pasidarė nejautri, jis tik juto, kad sulig kiekvienu smūgiu ji pratrūksta, prasiveržęs kraujas teka kaklu ir krūtine, o galvoje ir smegenyse – netgi kažkur giliau – plinta bukas skausmas. Jis matė žaliai apsirengusį vyrą, tarsi pasišventusį bažnyčios varpininką, įsitikinusį savo darbo svarba, judinantį metalinę bronzinio varpo šerdį. Apsitaškiusį kraujo srovelėmis, išmarginusiomis žalią jo drabužį dėmėmis, tinkančiomis Roršacho testui. Trulsas girdėjo, kaip trakšteli lūžtantis nosies kaulas ir kremzlė, juto, kaip išbyra dantys, jų pilna burna. Kaip išnyra žandikaulis ir pakimba ant nervinių skaidulų... ir tada – pagaliau – viskas užtemo.

Paskui jis atsipeikėjo. Pateko į skausmų pragarą ir pamatė kitą žmogų. Be chirurgo apdaro. Priešais šaldytuvą stovėjo Haris Hūlė.

Visų pirma jis sutriko.

Tada įžvelgė logiką. Hūlė troško atsikratyti žmogaus, kuris puikiai žino jo nuodėmių sąrašą, tad nutarė sukurti įspūdį, kad tai dar viena policininkų žudiko auka.

Bet Hūlė aukštesnis už tą kitą vyrą. Ir žvelgė jis visai kitomis akimis. Ir ropštėsi į šaldytuvą. Šiaip taip įsigrūdo vidun. Abu jie buvo tame pačiame laive. Tiesiog du policininkai toje pačioje žmogžudystės vietoje. Jie mirs drauge. Jie abu, kas per ironija! Jei nebūtų taip skaudėję, Trulsas būtų nusikvatojęs.

Tada Hūlė išlipo lauk, išvadavo Berntseną ir taip pat sugrūdo į šaldytuvą. Matyt, tuomet jam vėl aptemo sąmonė.

– Ar galiu gauti dar morfino? – sušnabždėjo Trulsas.

Tikėjosi, kad per nelemtų sirenų kauksmą jį išgirs, nekantriai laukė palaimos bangos, kuri nusiris kūnu, išplaus tą siaubingą skausmą. Ir tada pamanė, kad dėl narkotikų poveikio jam į galvą be paliovos lenda keistos mintys.

Po velnių, kodėl Hariui Hūlei pavyko taip numirti?

Kaip kokiam suknistam didvyriui.

Užleisk vietą, pasiaukok dėl savo priešo. O tam priešui teks susitaikyti su tuo, kad jis gyvas, nes už jį geresnis žmogus ryžosi dėl jo numirti.

Trulsas pajuto, kaip nuo strėnų pakyla šaltis, tada išplinta skausmas. Mirk dėl ko tik nori, bet tik ne gelbėdamas tokią apgailėtiną būtybę kaip tu pats. Gal čia ir glūdi atsakymas? Jei taip, Hūle, eik tu po velnių!

Jis dairėsi slaugytojo, pamatė šlapią lango stiklą. Turbūt lyja.

– Po galais, man reikia morfino!

Policininkas, kurio vardą ne taip paprasta ištarti, Karstenas Kaspersenas, sėdėjo Policijos mokyklos budinčiojo būdelėje ir žiopsojo į lietų. Nakties tamsoje šis smigo į žemę, teškėjo ant juodo blizgančio asfalto, varvėjo nuo vartų.

Jis užgesino šviesą, idant niekas nematytų, jog taip vėlai čia sėdi sargas. Niekas – tai tie, kurie vagia policininkų lazdas ar dar ką nors. Pradingo ir kelios senos pratyboms naudojamos užkardų juostos. Įsilaužimo žymių nesimatė, tad įsibrovėlis turbūt įėjo su elektronine kortele. Ir jei tai padarė kažkas, kas turi tokią kortelę, galvą reikia sukti ne dėl to, kad dingo kelios policininkų lazdos, o dėl to, kad tarp saviškių yra vagių. Turbūt netrukus jie vaikštinės gatvėmis, vilkėdami policininkų uniformą. Ir su tuo, po šimts, tikrai nevalia taikstytis. Tik jau ne šiose policijos pajėgose.

Kaspersenas pamatė, kaip per lietų kažkas artinasi. Žmogysta išniro iš tamsos prie Slemdalio kelio, nušviesta žibintų praėjo pro „Chateau Neuf", pasuko link vartų. Eisena jam nepažįstama. Kiek svirduliuojanti. Figūra susikūprinusi, tarsi lenkiama vartų pusėn pučiančio vėjo.

Bet žmogysta brūkštelėjo kortele per skaitytuvą ir po kelių sekundžių jau buvo Policijos mokykloje. Kaspersenas, iš eisenos pažįstantis visus, kurie lankosi šioje pastato dalyje, pašoko ant kojų. Juk šito niekaip neįmanoma paaiškinti. Arba tu gali atrakinti šitas duris, arba negali.

– Sveiki! – šūktelėjo Kaspersenas. Išlindo iš savo būdelės, išpūtė krūtinę tarsi koks gyvūnas, stengėsi atrodyti didesnis, tikėjosi, kad tai padės.

– Kas, po velnių, tu toks? Ką čia veiki? Iš kur gavai kortelę?

Priešais jį stovinti susikūprinusi lietaus permerkta žmogysta atsisuko, stengėsi stovėti tiesiai. Veidą dengė gobtuvo šešėlis, bet tamsoje žėrėjo akys, ir Kaspersenui pasidingojo, kad veriantis žvilgsnis paskleidė karščio bangą. Jis giliai įkvėpė ir

tik dabar susivokė, kad neturi ginklo. Kaip, po galais, apie tai nepagalvojo? Juk turėjo pasiimti ką nors vagims išbaidyti.

Nepažįstamasis nusismaukė sportinio švarko gobtuvą.

Pamiršk, kad reikia kažką *išbaidyti*, pagalvojo Kaspersenas. Reikia tiesiog apsiginti.

Atrodė, kad priešais jį išdygo kitos planetos gyventojas. Sudraskytu ir skylėtu švarku, beje, veidas irgi toks pats.

Kaspersenas atatupstas žengė link budinčiojo būdelės. Bandė prisiminti, ar būdelėje iš vidaus į spyną įkištas raktas.

– Kaspersenai.

Pažįstamas balsas.

– Čia aš, Kaspersenai.

Kaspersenas sustojo. Pakreipė galvą. Ar tai tikrai gali būti?..

– O Dieve, Hari. Kas nutiko?

– Nieko tokio, šioks toks sprogimas. Atrodo blogiau, nei iš tiesų yra.

– Blogiau? Tu panašus į gvazdikėlių prismaigstytą kalėdinį apelsiną.

– Tai tik...

– Blogiau? Turiu galvoje kalėdinį raudonąjį apelsiną, Hari. Tu kraujuoji. Palauk čia, atnešiu tvarsčių.

– Ar gali užlipti iki Arnoldo kabineto? Turiu sutvarkyti kelis degančius reikalus.

– Arnoldo dabar nėra.

– Žinau.

Karstenas Kaspersenas nuskubėjo į budinčiojo būdelę prie vaistinėlės. Griebdamas pleistrus, marlę ir žirkles, nesąmoningai atgamino jų pokalbį. Be paliovos mąstė apie paskutinį žodį. Kaip Haris jį pabrėžė. *Žinau.* Tarsi būtų sakęs tai ne Karstenui Kaspersenui, o sau pačiam.

Mikaelis Belmanas nubudo ir pramerkė akis.

Šviesai suerzinus tinklainę ir lęšiuką, iškart užsimerkė. Vis tiek neapleido jausmas, kad šviesa plieskia tiesiai į atvirą nervą.

Jis negalėjo pajudėti. Pasuko galvą, prisimerkė ir bandė įsižiūrėti. Jis vis dar toje pačioje palatoje. Pažvelgė žemyn. Pamatė baltą lipnią juostą, kuria buvo pritvirtintas prie lovos. Prie šonų prispaustomis rankomis, suglaustomis kojomis. Kaip mumija.

Nors dar nespėjo numirti.

Išgirdo, kaip netoliese barška metaliniai įrankiai, ir pasuko galvą į šoną. Šalia jo stovėjo ir įrankius dėliojo žaliai vilkintis vyras, jo burną dengė žalia kaukė.

– Vaje, – atsiduso vyras. – Ar jau baigėsi anestetikų veikimas? Taip, tikrai mažai ką žinau apie narkozę. Jei atvirai, neišmanau nieko, kas susiję su ligonine.

Mikaelis galvojo, bandė išsklaidyti miglą ir susivokti. Po velnių, kas čia dedasi?

– Beje, radau tavo atneštus pinigus. Labai gražu, bet man jų nereikia. Be to, Mikaeli, neįmanoma atlyginti už tai, ką padarei.

Jei jis ne anesteziologas, iš kur žino apie Mikaelio ir Asajevo ryšį?

Vyras žaliais drabužiais pakėlė instrumentą prieš šviesą.

Mikaelis išsigando. Siaubas dar nespėjo sukaustyti, smegenis vis dar gaubė rūkas, bet kai migdomųjų šydas pakilo, apėmė skausmas ir baimė. Mirties baimė.

Mat Mikaelis susivokė. Žinoma, jis turėjo susiprotėti prieš išvažiuodamas iš namų. Čia juk įvykdyta žmogžudystė, kuri taip ir liko neišaiškinta.

– Tu ir Trulsas Berntsenas.

Trulsas? Ar jis mano, kad Trulsas kažkaip susijęs su Asajevo nužudymu?

– Bet jis jau sulaukė bausmės. Kaip manai, ką geriausiai naudoti veidui pjaustyti? Trečiu numeriu pažymėtas laikiklis ir dešimtu numeriu pažymėtas peiliukas skirti odai ir raumenims. O gal geriau šitą? Septintu numeriu pažymėtas laikiklis ir penkioliktu numeriu pažymėtas peiliukas?

Vyras pakėlė du iš pirmo žvilgsnio vienodus skalpelius. Vieno geležtė tvykstelėjo, ir vyrui ant veido ir vienos akies

krito siaura šviesos juostelė. Ir tame žvilgsnyje Mikaelis pastebėjo kažką pažįstamo.

– Gamintojas neparašė, kuris labiausiai tiktų šiai veiklai.

Juk balsas irgi pažįstamas.

– Taip, taip, išsisuksime su tuo, ką turime. Man teks pritvirtinti tavo galvą, Mikaeli.

Po narkozės likęs svaigulys galutinai išsisklaidė, ir dabar Mikaelį iš tiesų sukaustė siaubas.

Jam užgniaužė gerklę.

Pajutęs, kaip jo galvą prispaudžia prie čiužinio ir ant kaktos užklijuoja lipnią juostą, Mikaelis aiktelėjo. Pamatė iš galvūgalio pusės priartėjusį vyro veidą. Jam nuo burnos nuslinko kaukė. Ir Mikaelio smegenys lėtai apsuko aukštyn kojom matomą vaizdą. Atpažino užpuoliką. Ir suprato, kas dedasi.

– Ar pameni mane, Mikaeli? – paklausė vyras.

Taip, tai jis. Gėjus. Tas, kuris bandė pabučiuoti Mikaelį KRIPOS'o tualete. Tada, kai kažkas užėjo nusilengvinti. Katilinėje Trulsas negailestingai tą gėjų sudaužė, ir daugiau jis niekada nepasirodė. Žinojo, kas jo laukia. Taip, kaip dabar Mikaelis.

– Pasigailėk, – Mikaelis jautė, kaip akyse tvenkiasi ašaros. – Juk aš sulaikiau Trulsą. Kitaip būtų uždaužęs tave negyvai. Jei nebūčiau...

– ...jo sustabdęs, būtum pražudęs savo karjerą ir nebūtum tapęs policijos viršininku.

– Klausyk, aš sumokėsiu tiek, kiek...

– O, Mikaeli, aš priimsiu atlygį. Su kaupu sumokėsi už tai, ką iš manęs atėmėt.

– Atėmėm... Ką mes iš tavęs atėmėm?

– Mikaeli, jūs iš manęs atėmėt kerštо saldumą. Nenubaudėte to, kuris nužudė Renę Kalsnesą. Jūs leidot žudikui pasprukti.

– Ne visas bylas pavyksta išaiškinti. Juk žinai, pats esi...

Juokas. Pratrūkęs ir staiga nutilęs šaltas juokas.

– Mikaeli, žinau tik tiek, kad jūs net nemėginot. Jums buvo nusispjauti dėl dviejų priežasčių. Visų pirma, netoli nusikaltimo vietos aptikot policininko lazdą, tad persigandot, kad jei persistengsite ir ką nors surasite, gal išaiškinsite, jog tai padarė vienas iš saviškių. Nužudė tą iškrypėlį, tą šlykštų gėjų. O tai ir yra antroji priežastis, ar ne, Mikaeli? Renė nebuvo heteroseksualus, ne toks, kokius mus nori matyti policininkai. Ar ne taip, Mikaeli? Bet aš mylėjau Renę. Mylėjau. Ar girdi, Mikaeli? Garsiai sakau, kad aš, vyras, mylėjau tą vaikiną, norėjau jį bučiuoti, glostyti jam plaukus, į ausį šnabždėti meilės žodelius. Ar manai, kad tai bjauru? Bet giliai viduje juk žinai, ar ne? Kad mylėti vyrą – tikra palaima. Reikėjo prisiminti tai anksčiau, Mikaeli, nes dabar jau per vėlu, jau niekada nepatirsi to, ką siūliau tada, kai kartu dirbome KRIPOS'e. Taip išsigandai tos kitos savo pusės, kad turėjai ją uždaužyti. Uždaužyti *mane*.

Jis vis kėlė balsą, bet galiausiai ėmė šnabždėti:

– Bet tai tebuvo beprasmė baimė, Mikaeli. Pats esu ją patyręs ir vien už ją niekada taip smarkiai tavęs nebausčiau. Tu ir visi kiti vadinamieji policininkai, tyrę Renės bylą, nusipelnėte mirties bausmės už tai, kad apjuodinote vienintelį žmogų, kurį aš kada nors mylėjau. Sutrypėte jo žmogiškąjį orumą. Nutarėte, kad nužudytasis net nevertas to darbo, už kurį jums mokama alga. Nevertas priesaikos tarnauti visuomenei ir palaikyti tvarką. O tai reiškia, kad nuvylėte mus visus, paniekinot savo bendruomenę. Mikaeli, vienintelis šventas dalykas – bendruomenė. Ji ir meilė. Taigi, tave reikia pašalinti. Taip, kaip jūs pašalinot mano numylėtinį, kurį aš saugojau kaip savo akį. Bet gana plepėti, man reikia šiek tiek susikaupti, kad viską padaryčiau teisingai. Tavo ir mano laimei, internete yra mokomosios vaizdinės medžiagos. Ką apie tai manai?

Jis parodė Mikaeliui nuotrauką.

– Turėtų būti visai nesudėtinga operacija, sutinki? Ša, Mikaeli. Tavęs niekas negirdi, bet jei ir toliau taip krioksi, turėsiu užklijuoti ir burną.

*

Haris sudribo ant Arnoldo Folkestado kėdės. Pasigirdo ilgas hidraulinis atodūsis, kėdė smuktelėjo žemyn nuo kūno svorio. Haris įsijungė kompiuterį, ir tamsoje sušvito ekranas. Kompiuteris sutraškėjo, pradėjo veikti programos, o Haris darsyk perskaitė Katrinos žinutę.

Tokios statistikos nėra.

Arnoldas jam pasakojo, kad FTB pateikė statistiką, iš kurios sprendžiant, devyniasdešimt keturi procentai atvejų, kai miršta pagrindiniai liudytojai, turintys pasisakyti rimtose bylose, turėtų būti įtartini. Dėl šių statistinių duomenų Haris ir pradėjo tirti Asajevo mirties aplinkybes. Bet tokios statistikos nėra. Visai kaip tas Katrinos pokštas, kuris nedavė jam ramybės, pats nežino, kodėl jį prisiminė.

Kai žmonės remiasi statistiniais duomenimis, septyniasdešimt dviem procentais visų atvejų tie duomenys būna laužti iš piršto.

Haris jau seniai apie tai galvojo. Jam kilo įtarimas. Kad tuos statistinius duomenis Arnoldas laužė iš piršto.

Kam?

Atsakymas paprastas. Kad priverstų Harį atidžiau patyrinėti Asajevo mirties aplinkybes. Arnoldas, be abejo, kažką žinojo, bet negalėjo tiesiai šviesiai to pasakyti, išduoti, kaip tą informaciją gavo. Mat taip ir pats būtų išsidavęs. Bet jis – uolus policininkas, visada siekiantis, kad būtų rastas žudikas, todėl nutarė rizikuoti ir netiesiogiai užvesti Harį ant pėdsakų.

Arnoldas Folkestadas žinojo – sekdamas pėdsakais Haris ne tik išsiaiškins, kad Asajevas buvo nužudytas, bet gal ir suras žudiką.

O tai gali atvesti Harį iki jo paties, Arnoldo Folkestado, ir dar vienos žmogžudystės. Mat vienintelis, galėjęs žinoti ir papasakoti, kas dėjosi ligoninėje, buvo Antonas Mitetas. Klaidą padaręs policininkas. Tai vienintelė priežastis, dėl kurios

Arnoldas Folkestadas ir Antonas Mitetas, du nepažįstamieji, staiga atsidūrė toje pačioje erdvėje.

Haris pašiurpo.

Žmogžudystė.

Kompiuteris veikia, jau galima pradėti paiešką.

48 skyrius

Haris spoksojo į kompiuterio ekraną. Vėl paskambino Katrinai. Jau ruošėsi nutraukti ryšį, bet pagaliau išgirdo balsą:

– Klausau?

Ji buvo pridususi, tarsi po ilgo bėgimo. Bet iš fono garsų buvo galima spręsti, kad ji kažkokioje patalpoje. Ir Haris pagalvojo, kad turėjo išgirsti tai ir tada, kai naktį paskambino Arnoldui Folkestadui. Fono garsus. Jis negulėjo lovoje. Stovėjo lauke.

– Esi sporto klube ar panašiai?

– Sporto klube? – perklausė ji, tarsi nesuvokdama žodžių reikšmės.

– Pamaniau, gal dėl to nekeli ragelio.

– Ne, aš namie. Kas yra?

– *OK*, atsikvėpk. Sėdžiu Policijos mokykloje. Tikrinu, ką internete naršė įtariamasis. Visai užstrigau.

– Ką turi galvoje?

– Arnoldas Folkestadas lankėsi medicininės įrangos tiekėjų svetainėse. Nesugalvoju, kodėl jis tai darė.

– Arnoldas Folkestadas? O jis čia prie ko?

– Manau, kad jo ir ieškome.

– Arnoldas Folkestadas yra policininkų žudikas?

Katrinai šūktelėjus, Haris kažką išgirdo. Ir iškart atpažino rūkaliaus Bjorno Holmo kosulį. Tada lyg ir girgžtelėjo lovos čiužinys.

– Ar jūs su Bjornu katilinėje?

– Ne, juk sakiau, kad aš... mes... taip, mes katilinėje.

Haris pamąstė. Ir nusprendė: ne, dirbdamas policininku nė karto negirdėjo meluojant prasčiau.

– Jei ten, kur esi, yra kompiuteris, patikrink, ar Folkestadas užsisakė kokios nors įrangos. Paieškok sąsajų su aukomis ir žmogžudysčių vietomis. Tada man paskambink. O dabar duok pakalbėti su Bjornu.

Haris girdėjo, kaip Katrina pridengia delnu telefono mikrofoną ir kažką pasako. Tada pasigirdo kimus Bjorno balsas.

– Alio.

– Pasiimk bylų dokumentus ir keliauk į katilinę. Susisiek su policijos teisininku, lai jis duoda leidimą gauti Arnoldo Folkestado mobiliojo telefono pokalbių išklotinę. Ir tada patikrink, kas šįvakar skambino Trulsui Berntsenui, *OK*? O aš paprašysiu Belmano leidimo išsikviesti „Deltos" būrį. Gerai?

– Taip. A... mes... na... juk supranti...

– Bjornai, ar tai svarbu?

– Ne.

– *OK*.

Hariui baigus pokalbį, į kabinetą įžengė Karstenas Kaspersenas.

– Radau jodo ir marlės. Pincetą. Galėsime ištraukti skeveldras.

– Ačiū, Kaspersenai, bet tos skeveldros man padeda suimti save į rankas, tad tiesiog viską padėk ant stalo.

– Bet, po šimts, tu...

Haris numojo ranka į Kasperseno nepritarimą, surinko Belmano numerį. Po šešių kvietimo signalų įsijungė balso paštas. Haris nusikeikė. Internetinėje duomenų bazėje surado Ūlos Belman fiksuotojo ryšio telefono numerį. Ir netrukus išgirdo, kaip moteris švelniu skambiu balsu ištaria pavardę.

– Čia Haris Hūlė. Ar galiu pakalbėti su jūsų vyru?

– Ne, jis ką tik išėjo.

– Tai svarbu. Kur jis dabar?

– Nesakė.

– Kada...

– Nesakė ir šito.

– Kai...

– ... tik jis grįš, pasakysiu, kad jums paskambintų, Hari Hūle.

– Ačiū.

Jis baigė pokalbį.

Prisivertė laukti. Sėdėjo alkūnėmis pasirėmęs į stalą, rankomis parėmęs galvą, klausėsi, kaip ant neištaisytų studentų darbų kapsi kraujas. Skaičiavo lašus kaip bėgančias sekundes.

Miškas. Miškas. Miške traukiniai nevažinėja.

Ir ta akustika. Atrodė, kad jis ne patalpoje, o lauke.

Kai tą naktį Haris paskambino Arnoldui Folkestadui, šis patikino, kad yra namie, savo lovoje.

Bet Haris Hūlė išgirdo, kaip tolumoje dunda traukinys.

Žinoma, Arnoldas Folkestadas galėjo meluoti apie savo buvimo vietą nekaltai, dėl įvairiausių priežasčių. Pavyzdžiui, gal nenorėjo viešinti santykių su moterimi. Ir gal tai atsitiktinumas, kad Haris paskambino maždaug tuo metu, kai Vakarinėse kapinėse buvo atkasta mergaitė. O netoli tos vietos juk yra metro bėgiai. Atsitiktinumai. Bet jų užteko, kad į paviršių iškiltų ir kiti dalykai. Statistika.

Haris vėl žvilgtelėjo į laikrodį.

Galvojo apie Rakelę su Olegu. Jie namie.

Namie. Kur turėtų būti ir jis. Kur jam *reikėtų* būti. Kur jis niekada nebus. Ne iki galo, nevisiškai, ne taip, kaip pats norėtų. Ne, tai tiesa, jam tai tiesiog neduota. Bet užtat jis turi kažką kito. Tarsi kažkokią mėsėdę bakteriją, sugraužiančią viską jo gyvenime. Jos numalšinti nepajėgė net alkoholis. Ir po visų šitų metų Haris nežinojo, kas tai. Bet suvokė, kad vienaip ar kitaip tai panašu į tai, kas kamuoja Arnoldą Folkestadą. Tarsi kažkokia manija, tokia stipri ir visa aprėpianti, kad beveik

viską, kas sunaikinta, buvo galima pateisinti. Štai, pagaliau ji paskambino.

– Prieš kelias savaites jis užsisakė nemažai chirurginių instrumentų ir chirurgo darbo drabužius. Tam nereikia specialaus leidimo.

– Kas dar?

– Na, nepasakyčiau, kad jis daug naršė internete. Netgi susidaro įspūdis, kad elgėsi gana atsargiai.

– Dar kas nors?

– Patikrinau, ar jis yra ką nors sužalojęs ar panašiai. Ir radau ligoninės išrašus iš senų laikų. Bet pasirodė, kad tai jo paties ligos istorija.

– O?

– Taip, jį paguldė į ligoninę. Vienas gydytojas įvertino, kad sužeidimai patirti sumušus. Nors pats pacientas teigė, kad nukrito nuo laiptų. Gydytojas to nepatvirtino dėl smarkių viso kūno sužalojimų, bet rašo, kad nukentėjusysis yra policininkas ir pats nutars, apie ką reikia pranešti. Ten taip pat parašyta, kad vargu ar pavyks atkurti kelio sąnarį.

– Vadinasi, jį patį sumušė. O kaip dėl žmogžudysčių vietų?

– Tiesą sakant, neradau jokio ryšio. Neatrodo, kad dirbdamas KRIPOS'e būtų tyręs kurią nors andai įvykdytų žmogžudysčių. Bet radau ryšį su viena auka.

– O?

– Su Rene Kalsnesu. Pirmiausia tiesiog pasirodė jo vardas. Ir tada pradėjau ieškoti jų kartu. Juos daug kas siejo. Abu skraidė į užsienį, Folkestadas viską apmokėdavo: liukso apartamentus ir dviviečius viešbučio kambarius įvairiuose Europos didmiesčiuose. Barselonoje ir Romoje pirkdavo papuošalus, kuriuos vargu ar nešioja pats. Tiesiai šviesiai, panašu, kad juodu buvo...

– ...įsimylėjėliai, – pabaigė Haris.

– Veikiau slapti meilužiai, – pataisė Katrina. – Keliaudami iš Norvegijos jie visada sėdėdavo skirtingose vietose, kartais

net rinkdavosi skirtingus skrydžius. O Norvegijos viešbučiuose visada apsistodavo vienviečiuose kambariuose.

– Arnoldas buvo policininkas, – tarė Haris. – Pamanė, kad bus saugiausia neišsiduoti.

– Bet ne jis vienas apipildavo Renę Kalsnesą dovanomis.

– Tikrai ne. O tyrėjai tikrai privalėjo išsiaiškinti šitą anksčiau.

– Hari, dabar esi per griežtas. Jie juk neturėjo mano paieškos sistemų.

Haris ranka atsargiai persibraukė veidą.

– Gal ir ne. Gal tu ir teisi. Gal klystu manydamas, kad prostitucija užsiimančio gėjaus nužudymas nesužadino policininkams aistringo troškimo nertis iš kailio.

– Tikrai taip.

– Puiku. Dar kas nors?

– Kol kas nieko.

– *OK.*

Jis įsimetė telefoną į kišenę. Pažvelgė į laikrodį.

Prisiminė Arnoldo ištartą sakinį.

Sąžinė turėtų graužti kiekvieną, kuris nesiryžta kovoti už teisingumą.

Ar vykdydamas visas tas žmogžudystes Arnoldas tą ir darė? Kovojo už teisingumą?

O jiems kalbantis apie tai, kad Silję Gravseng veikiausiai kamuoja obsesinis-kompulsinis asmenybės sutrikimas, kad tokie žmonės imasi bet kokių priemonių ir jų negąsdina jokios pasekmės, jis pasakė: „Jau teko patirti, kas yra OKAS."

Juodu su Folkestadu ėjo Karolio Jono gatve, ir bendradarbis be užuolankų kalbėjo apie save.

Po septynių minučių paskambino Bjornas.

– Patikrino Trulso Berntseno įeinamuosius skambučius. Šį vakarą jam niekas neskambino.

– Tai reiškia, kad Folkestadas nuvyko tiesiai pas Trulsą į namus ir jį pagrobė. O kaip dėl Folkestado telefono?

– Pagal bazinės stoties sugaunamus signalus jis yra netoli Slemdalio kelio ir „Chateau Neuf“, ir...

– Velnias, – nusikeikė Haris. – Baik pokalbį ir skambink jam.

Haris luktelėjo kelias sekundes. Tada išgirdo, kad kažkur vibruoja. Garsas sklido iš rašomojo stalo stalčiaus. Haris truktelėjo. Stalčiai užrakinti. Išskyrus apatinį. Jam prieš akis sušvito ekranas. Haris pakėlė telefoną ir atsiliepė.

– Radome, – pranešė jis.

– Alio?

– Čia Haris, Bjornai. Folkestadas gudrus, paliko savo vardu registruotą telefoną čia. Kertu lažybų, kad aparatas čia gulėjo visų žmogžudysčių metu.

– Kad telekomunikacijų įmonės darbuotojai nesusektų, kur jis tuo metu buvo.

– Kad, prireikus pateikti alibi, atrodytų, jog jis, kaip visada, sėdėjo čia ir dirbo. Kadangi stalčius net nebuvo užrakintas, spėju, jog mobiliajame nerasime nieko, kas jį išduotų.

– Manai, kad jis turi kitą telefoną?

– Tiesiog už grynuosius nusipirko aparatą ir kortelę be sutarties, o gal turi telefoną kieno nors kito vardu. Taip ir skambindavo aukoms.

– O kadangi šį vakarą telefonas guli čia...

– Tai reiškia, kad jis kažkur ten...

– Bet jei telefonas turėtų užtikrinti jo alibi, keista, kad jis nepasiėmė jo su savimi. Neparsinešė namo. Jei telekomunikacijų įmonė patvirtins, kad jo mobilusis visą naktį pragulėjo Policijos mokykloje...

– Tai nebus įtikinamas alibi. Yra ir kita galimybė.

– Kokia?

– Kad jis dar nebaigė vakarinio darbo.

– O, velnias. Ar manai?..

– Aš nemanau nieko... Nepavyksta susisiekti su Belmanu. Ar gali paskambinti Hagenui, išaiškinti, kokia padėtis, ir

paklausti, ar gali duoti leidimą sukviesti „Deltos“ būrį? Lai šturmuoja Folkestado namus.

– Ar manai, kad jis namie?

– Ne, bet mes...

– ...ieškosime ten, kur šviesu, – pabaigė Bjornas.

Haris baigė pokalbį. Užsimerkė. Ausyse beveik nebespengė. Viską nustelbė kitas garsas. Tiksėjimas. Bėgančios sekundės. Šūdas, šūdas! Jis prispaudė smilių krumplius prie akių.

Kas dar šiandien galėjo sulaukti anoniminio skambučio? Kas? Ir iš kur? Iš telefono, kurio kortelė papildoma už grynuosius. O gal iš telefono automato? O gal iš pastato, iš kurio skambinant numeriai nerodomi ir neregistruojami?

Kelioms sekundėms Haris sustingo.

Tada patraukė rankas nuo akių.

Pažvelgė į didelį juodą telefoną ant rašomojo stalo. Delsė. Paskui pakėlė ragelį. Išgirdo pratisą signalą. Paspaudė pakartotinio numerio rinkimo mygtuką. Pasigirdo pypsėjimas, pradėjo skambinti prieš tai rinktu numeriu. Haris klausėsi šaukimo signalo. Kažkas pakėlė ragelį.

Atsiliepė tas pats švelnus skambus balsas:

– Belman.

– Atsiprašau, klaidingas numeris, – tarė Haris ir padėjo ragelį. Užsimerkė.

Šūdas, šūdas!

49 skyrius

Nesvarbu nei kaip, nei kodėl.

Hario smegenys bandė atsikratyti visko, kas nereikalinga. Susitelkti į vienintelį dabar svarbų dalyką. Kur?

Kur, po galais, dabar yra Arnoldas Folkestadas?

Žmogžudystės vietoje.

Su chirurginiais instrumentais.

Kai Hariui atsivėrė akys, jį iškart pribloškė vienas dalykas. Kaip jis nesusiprato anksčiau? Viskas matėsi kaip ant delno; netgi pirmo kurso studentas, turintis šiokią tokią vaizduotę, būtų pajėgęs susieti turimą informaciją ir perprasti, kaip mąsto žudikas. Nusikaltimo vieta. Tokia, kurioje chirurgo drabužius vilkintis vyras, nešinas chirurginiais instrumentais, neatkreiptų dėmesio.

Nuvažiuoti nuo Policijos mokyklos iki Valstybinės ligoninės užtrunka dvi minutes.

Jis galėtų suspėti. „Delta" negalėtų.

Haris išbėgo iš pastato per dvidešimt penkias sekundes.

Per trisdešimt sekundžių nudūmė iki automobilio, įjungė variklį, įsuko į Slemdalio kelią, vedantį beveik tiesiai ten, kur jam reikia.

Po minutės ir keturiasdešimt penkių sekundžių pasuko prie Valstybinės ligoninės pagrindinio įėjimo.

Po dešimties sekundžių pastūmė sukamąsias duris, patraukė link registratūros, nuskubėjo tolyn. Išgirdo „ei, jūs!", bet nesustojo. Rodės, jo žingsnių aidas atsimušė į koridoriaus sienas, atsitrenkė į lubas. Jis lėkė toliau, sugriebė už diržo prie strėnų užkištą „Odessą". Jautė vis greitėjantį pulsą.

Prabėgo pro kavos aparatą. Sulėtino tempą, kad per daug netriukšmautų. Sustojo prie kėdės priešais duris, už kurių, žinojo, buvo įvykdyta žmogžudystė. Daug žmonių girdėjo, kad ten pasimirė narkotikų baronas iš Rusijos, bet tik nedaugelis žinojo, kad jis buvo nužudytas. Kad ta palata – neišaiškintos žmogžudystės vieta. Vienas tai žinančių – Arnoldas Folkestadas.

Haris žengė prie durų. Įsiklausė.

Patikrino, ar patraukta apsauginė svirtis.

Pulsas sulėtėjo.

Jis išgirdo koridoriuje aidinčius žingsnius. Ligoninės personalas bandys jį sulaikyti. Prieš tyliai praverdamas duris ir

žengdamas vidun, Haris suspėjo pagalvoti, kad visa tai kaip koks nesiliaujantis prakeiktas košmaras, kur viskas kartojasi ir kartojasi, vėl ir vėl, jis turėtų baigtis čia. Jam reikia nubusti. Sumirksėti, šviečiant rytinei saulei, įsisukus į šaltą baltą antklodę, jos glėbyje. Su ja, laikančia tvirtai, neleidžiančia niekur nuo jos pasitraukti.

Haris be garso uždarė duris sau už nugaros. Spoksojo į prie lovos palinkusio žaliai vilkinčio vyro nugarą. Lovoje gulėjo žmogus, kurį jis iškart atpažino.

Mikaelis Belmanas.

Haris pakėlė pistoletą. Atlaužė gaiduką. Jau galėjo įsivaizduoti, kaip šūvių salvė suvarpys žalią medžiagą, nutraukys nervus, ištaškys kaulų čiulpus, kaip sulinks nugara, kaip niekšas nuvirs kniūbsčias. Bet Haris to nenorėjo. Nenorėjo žudyti vyro šaudamas jam į nugarą. Norėjo pribaigti jį žvelgdamas į akis.

– Arnoldai, – prabilo Haris kimiu balsu. – Atsisuk.

Žaliai apsirengęs vyras kažką padėjo ant staliuko, barkštelėjo metalas. Blykstelėjo skalpelis. Tada jis lėtai atsisuko. Nuo burnos nusismaukė žalią kaukę. Pažvelgė į Harį.

Haris spoksojo. Pirštas palietė leistuką.

Žingsniai koridoriuje garsėjo. Jų ten daug. Jei nori atlikti tai be liudytojų, jam reikia paskubėti. Spausdamas leistuką Haris jautė, kaip nebelieka pasipriešinimo, pasiekė audros akį, kur viskas skendi tyloje. Tyla prieš sprogimą. Dabar. Ne, ne dabar. Jis kiek atleido pirštą. Čia ne jis. Ne Arnoldas Folkestadas. Ar jis apsiriko? Vėl? Jam prieš akis pasirodė dailiai nuskustas veidas pražiota burna, tamsiomis nepažįstamomis akimis. Ar čia stovi policininkų žudikas? Jis atrodo toks... sutrikęs. Žaliai apsirengęs vyras žengtelėjo į šoną, ir tada Haris pamatė dar vieną žmogų, stovintį už jo. Žaliai apsirengusią moterį.

Tą akimirką Hariui už nugaros atsilapojo durys ir įpuolę žmonės žaliais drabužiais stumtelėjo jį į šoną.

– Kokia padėtis? – pasiteiravo vienas iš atėjusiųjų aukštu įsakmiu balsu.

– Be sąmonės, – atsakė moteris. – Pulsas retas.

– Neteko daug kraujo?

– Ant grindų kraujo nedaug, bet galėjo prasidėti vidinis kraujavimas.

– Nustatyk kraujo grupę ir užsakyk tris maišelius.

Haris nuleido pistoletą.

– Aš iš policijos, – prabilo jis. – Kas nutiko?

– Prašome išeiti, mes stengiamės išgelbėti gyvybę, – vėl pasigirdo įsakmus balsas.

– Aš irgi, – pareiškė Haris ir kilstelėjo pistoletą. Vyras spoksojo į jį. – Gerbiamas daktare, aš bandau sulaikyti žudiką. Mes nežinome, ar jis jau baigė savo vakarinį darbą, *OK*?

Chirurgas nusisuko nuo Hario.

– Jei padaryta tik ši žaizda ir nepažeisti vidaus organai, tikrai daug nenukraujavo. Ar jam prasidėjo šokas? Karen, padėk policininkui.

Nesitraukdama nuo lovos ir nenusiėmusi veido kaukės, moteris prabilo:

– Viena registratūros darbuotoja pamatė iš nenaudojamos ligoninės dalies ateinantį vyrą, vilkintį kruviną chirurgo kostiumą, ryšintį veido kaukę. Tai buvo taip neįprasta, kad ji nusiuntė kažką patikrinti. Pacientą radome beveik mirtinai nukraujavusį.

– Ar kas nors žino, kur tas vyras? – paklausė Haris.

– Mums sakė, kad jis tiesiog pradingo.

– Kada pacientas atgaus sąmonę?

– Mes net nežinome, ar jis išgyvens. Beje, atrodo, kad pagalbos reikia ir jums.

– Galėtume tik uždėti tvarstį, – pareiškė vyriausias chirurgas.

Visi klausimai jau užduoti. Tačiau Haris liko stovėti. Žengė du žingsnius pirmyn. Sustojo. Spoksojo į išbalusį Belmano veidą. Ar jis sąmoningas? Sunku pasakyti.

Viena akis buvo įbesta tiesiai į Harį.

Kitos nebebuvo.

Žiojėjo tik tamsi akiduobė, apkibusi kruvinais raumenimis ir baltomis sausgyslėmis.

Haris apsisuko ir išėjo. Žirgliodamas koridoriumi, trokšdamas gryno oro, išsitraukė mobilųjį telefoną.

– Alio?

– Stole?

– Hari, atrodo, esi sunerimęs.

– Policininkų žudikas sučiupo Belmaną.

– Sučiupo?

– Atliko jam operaciją.

– Ką turi galvoje?

– Jis išpjovė Belmanui vieną akį. Ir paliko jį mirtinai nukraujuoti. Ir tą sprogmenį, apie kurį tikrai jau pranešė per žinias, padėjo policininkų žudikas. Jis mėgino nužudyti du policininkus, vienas iš jų – aš. Man reikia žinoti, ką jis galvoja, nes, po velnių, mano galva ištuštėjo.

Stojo tyla. Haris laukė. Girdėjo, kaip Stolė sunkiai alsuoja.

Pagaliau pasigirdo ir jo balsas:

– Aš tikrai nežinau...

– Stole, noriu išgirsti ne tai. *Apsimesk*, kad žinai, *OK*?

– *OK*, *OK*. Hari, galiu pasakyti tik tiek, kad jis nebesivaldo. Emocinė įtampa išaugo tiek, kad jis kunkuliuoja, tad jis nebesilaikys jokio elgsenos modelio. Dabar jis gali griebtis bet ko.

– Taigi, tu sakai, kad nenutuoki, koks bus kitas jo žingsnis?

Tyla.

– Ačiū, – padėkojo Haris ir baigė pokalbį.

Tą pačią akimirką suskambo telefonas. B. Bjornas.

– Klausau.

– „Deltos“ būrys vyksta į Folkestado namus.

– Gerai! Pranešk jiems, kad gali būti, jog šiuo metu jis irgi vyksta namo. Įspėk, kad būriui duodame valandą. Ir tik po to apie tai paskelbsime. Kad jis nebūtų informuotas per policijos radiją ar panašiai. Paskambink ir liepk Katrinai ateiti į katilinę. Aš irgi tuoj atvažiuosiu.

Haris priėjo registratūrą. Matė, kaip žmonės stebeilijasi į jį, traukiasi į šalį. Viena moteris suriko, kita palindo po registratūros stalu. Veidrodyje ant sienos Haris išvydo savo atvaizdą.

Beveik dvimetrinis bombos aplamdytas vyras, rankoje laikantis patį bjauriausią pasaulyje automatinį pistoletą.

– Atsiprašau, piliečiai, – burbtelėjo Haris ir išėjo lauk pro sukamąsias duris.

– Kas vyksta? – paklausė Bjornas.

– Nieko ypatingo, – atsakė į lietų išėjęs Haris ir užvertė galvą. Akimirkai vanduo atvėsino jam degantį veidą. – Klausyk, nuo namų mane skiria penkios minutės kelio, tad užvažiuosiu ten, nusiprausiu po dušu, užsiklijuosiu pleistrą ir apsivilksiu nesudraskytus drabužius.

Jie baigė pokalbį, ir Haris pastebėjo automobilių stovėjimo aikštelės kontrolierių, kuris išsitraukęs bloknotą stovėjo prie jo automobilio.

– Ar ketini mane nubausti? – paklausė Haris.

– Jūsų automobilis užstoja įėjimą į ligoninę, tad tuo net neabejokit, – atsakė kontrolierius, nepakeldamas akių.

– Gal geriau pasitrauk, tada ir patrauksime tą automobilį, – pareiškė Haris.

– Nemanau, kad galite kalbėtis su manimi kaip... – prabilo kontrolierius, pakėlė akis, pamatęs Harį su „Odessa" sustingo. Hariui įsėdus į automobilį, vėl užsikišus pistoletą už kelnių diržo ties strėnomis, pasukus raktelį, atleidus pavarų svirtį ir išriedėjus į kelią, kontrolierius vis dar stovėjo, tarsi prilipęs prie asfalto.

Haris pasuko į Slemdalio kelią, nuspaudė akceleratorių, prašvilpė prieš atvažiuojantį metro traukinį. Sukalbėjo nebylią maldelę prašydamas, kad dabar Arnoldas Folkestadas irgi važiuotų namo. Kaip ir jis.

Haris įsuko į Holmekoleno kelią. Tikėjosi, kad jį pamačiusi Rakelė nepersigąs. Tikėjosi, kad Olegas...

O, Dieve, kaip jis džiaugiasi, kad vėl juos pamatys. Dabar, šitaip. Būtent dabar.

Prieš pasukdamas prie namo, jis kiek pristabdė.

Tada staiga numynė stabdžio pedalą.

Įjungė atbulinį bėgį.

Lėtai pavažiavo atgal.

Nužvelgė visus kelkraštyje stovinčius automobilius. Sustabdė automobilį. Įkvėpė per nosį.

Arnoldas Folkestadas tikrai buvo pakeliui į namus. Visai kaip jis.

Mat ten, tarp dviejų Holmenkoleno rajonui būdingų automobilių – audi ir mersedeso – stovėjo nenusakomo senumo fiatas.

50 skyrius

Kelias sekundes Haris palaukė po eglėmis, stebėjo namą.

Iš ten, kur stovėjo, neįžvelgė jokių įsilaužimo žymių, nieko nepamatė ir pro duris su trimis spynomis ar pro grotuotus langus.

Žinoma, gal gatvėje stovintis fiatas visai ne Folkestado. Juk daug žmonių turi tokius automobilius. Kai Haris perbraukė delnu fiato variklio dangtį, šis tebebuvo šiltas. Savo paties automobilį Haris paliko vidury kelio.

Pridengtas eglių šešėlių jis nubėgo iki užpakalinės namo pusės.

Laukė, klausėsi. Nieko.

Prisliūkino prie namo sienos. Pasistiebė, žvilgtelėjo pro langus, bet nieko nepamatė, tik tamsius kambarius.

Toliau tykino aplink namą, kol priėjo prie apšviestų virtuvės ir svetainės langų.

Atsistojo ant pirštų galiukų ir pažvelgė vidun. Vėl pasitraukė. Nugara įsirėmė į šiurkščią medieną ir susitelkė į kvėpavimą. Nes dabar jam reikia kvėpuoti. Užtikrinti, kad smegenys gautų daug deguonies, idant jis mąstytų greičiau.

Tvirtovė. Ir kokia, po šimts, dabar iš jos nauda?

Folkestadas pričiupo juos abu.

Jie tenai.

Arnoldas Folkestadas. Rakelė. Ir Olegas.

Haris susikaupė. Stengėsi įsiminti viską, ką pamatė.

Jie buvo pirmame kambaryje prie laukujų durų.

Olegas sėdėjo kambario viduryje ant kėdės. Už jo stovėjo Rakelė. Olegui ant burnos buvo užklijuota balta juosta. Rakelė rišo jį prie kėdės atlošo.

Už kelių metrų nuo jų išsidrėbęs fotelyje sėdėjo Arnoldas Folkestadas. Rankoje laikė pistoletą, matėsi, kad nurodinėja Rakelei, ką daryti.

Detalės. Folkestado pistoletas – „Heckler & Koch", standartinis tarnybinis ginklas. Patikimas, tikrai neužsikirs. Rakelės mobilusis guli svetainėje ant stalo. Kol kas nė vienas jų neatrodo sužeistas. Kol kas.

Kodėl...

Haris nutraukė mintį. Tam nėra vietos, nėra laiko klausinėti kodėl. Galima tik klausti, kaip sustabdyti Folkestadą.

Jis įvertino, kad iš tokios padėties nepavyks nušauti užpuoliko, nerizikuojant pataikyti į Olegą arba Rakelę.

Haris kyštelėjo galvą virš palangės ir iškart pasitraukė.

Tuojau Rakelė baigs daryti tai, kas jai liepta.

Ir Folkestadas pradės savo darbą.

Haris matė policininko lazdą. Ji buvo atremta į knygų lentyną šalia fotelio. Netrukus Folkestadas, kaip ir visiems kitiems, subjauros Olegui veidą. Vaikinukui, kuris net ne policininkas. Be to, Folkestadas juk mano, kad Haris negyvas, tai kodėl vis tiek keršija? Kodėl... stop! Jokių kodėl.

Jam reikia paskambinti Bjornui. Atsiųsti „Deltą“ čionai. Bet būrys juk miške, kitame miesto gale. Kol atvyks, gali praeiti ir keturiasdešimt penkios minutės. Šūdas, šūdas!

Haris tikino save, kad turi laiko.

Kad jam dar liko daug sekundžių, gal net visa minutė.

Bet nėra jokių vilčių įsiveržti vidun netikėtai. Tik jau ne su trimis durų spynomis, kurias reikia atrakinti. Folkestadas išgirs ir bus pasiruošęs, Hariui nė nespėjus įeiti. Vienam jų į galvą įrems pistoletą.

Greičiau, greičiau! Hari, daryk ką nors, bet ką.

Jis išsitraukė mobilųjį telefoną. Norėjo nusiųsti Bjornui žinutę. Bet pirštai neklausė, sustingo, tapo nejautrūs, tarsi jais nebetekėtų kraujas.

Tik ne dabar, Hari, tik nesustink. Tai tik paprastas darbas, čia visai ne jie, tai tik... aukos. Beveidės aukos. Tik... ta, kurią tu ketini vesti, tik tas, kuris vaikystėje pavargęs užsimiršdavo ir vadindavo tave tėčiu. Tas, kurio niekada nenorėjai nuvilti, bet vis tiek pamiršdavai jo gimtadienį. Ir to – vien tik to – pakakdavo, kad pravirktum, apimdavo tokia neviltis, kad prisieidavo sukčiauti. Visada.

Haris įsižiūrėjo į tamsą.

Nelaimingas sukčiautojas.

Mobilusis telefonas svetainėje ant stalo. Reikia paskambinti Rakelei, gal tai privers Folkestadą pakilti iš fotelio, pasitraukti iš ugnies linijos, kuri eitų tiesiai per Rakelę su Olegu. Gal pavyks jį nušauti, kai jis prieis prie mobiliojo.

O jeigu jis nesureaguos į skambutį ir nepajudės iš vietos?

Haris žvilgtelėjo dar kartą. Kyštelėjo galvą ir tikėjosi, kad Folkestadas nepastebėjo judesio. Folkestadas stovėjo. Rankoje laikė policininko lazdą. Rakelė buvo nustumta į šoną. Bet ji vis dar gali pasimaišyti. Net jeigu ir atsivertų tiesi trajektorija, tai nereiškia, kad iš beveik dešimties metrų atstumo jam pasiseks taip nusitaikyti, kad kulka iškart sustabdytų Folkestadą.

Reikia ginklo su geresniu taikikliu nei „Odessos“. Ir stambesnio kalibro nei Makarovo, 9×18 mm. Reikia prieiti arčiau, geriausiai šauti iš dviejų metrų nuotolio.

Pro langą jį pasiekė Rakelės klyksmas:

– Žalok mane! Prašau!

Haris įrėmė pakaušį į sieną, stipriai užmerkė akis.

Reikia, reikia ką nors daryti. Bet ką? Gerasis Dieve, ką daryti? Duok nelemtam nusidėjėliui sukčiautojui patarimą, ir jis paaukos... viską, ko tik paprašysi. Haris giliai įkvėpė, sušnabždėjo priesaiką.

Rakelė stebeilijosi į vyrą raudona barzda. Šis stovėjo tiesiai už Olego kėdės atlošo, vieną policininko lazdos galą pridėjęs vaikinui prie peties. Kitoje rankoje laikė į Rakelę nukreiptą pistoletą.

– Man tikrai labai gaila, Rakele, bet aš negaliu pasigailėti jaunuolio. Jis ir yra mano taikinys, ar supranti?

– Bet kodėl? – Rakelė nesuvokė, kad rauda, tik jautė skruostais besiritančias karštas ašaras. Tarsi tai būtų tiesiog fizinė reakcija, visiškai nesusijusi su tuo, ką ji jaučia. Arba nejaučia. Sąstingis. – Arnoldai, kodėl tai darai? Tai juk... tai juk tiesiog...

– Liguista? – tarsi apgailestaudamas šyptelėjo Arnoldas. – Gal jūs tik norite taip manyti? Kad mes visi galime maloniai svajoti apie didingus kerštо planus, bet nė vienas iš mūsų nenorime arba nesugebame tų planų įgyvendinti.

– Bet kodėl?

– Matai, jei aš sugebu mylėti, sugebu ir nekęsti. Noriu pasakyti, kad daugiau mylėti nebegaliu. Todėl pakeičiau tai... – jis lėtai pakėlė policininko lazdą, – šituo. Taip pagerbiu savo mylimąjį. Renė buvo man daugiau nei eilinis meilužis. Jį saugojau kaip...

Jis padėjo policininko lazdą ant grindų, atsirėmė į kėdės atlošą ir įkišo ranką į kišenę. Bet pistoleto vamzdis nesujudėjo nė per milimetrą.

– ...savo akį. Bet jį iš manęs atėmė. O teisingumo niekas nevykdė.

Rakelė spoksojo į pistoleto vamzdį. Suvokė, kad turėtų išsigąsti, apmirti, bijoti. Bet ji nieko nebejautė. Širdis buvo seniausiai suakmenėjusi.

– Mikaelio Belmano akys buvo tokios gražios. Tad atėmiau iš jo tai, ką jis atėmė iš manęs. Didžiausią turtą.

– Akis. Bet kuo čia dėtas Olegas?

– Rakele, ar tikrai nesupranti? Jis juk atžala, Haris man sakė, kad Olegas ruošiasi tapti policininku. Ir jau neįvykdė savo pareigos, o tai paverčia jį vienu iš jų.

– Pareigos? Kokios pareigos?

– Pareigos sučiupti žudikus ir juos nubausti. Jis žino, kas nužudė Gustą. Atrodai tokia nustebusi. Skaičiau bylos dokumentus. Juk akivaizdu: jei Gustą nužudė ne Olegas, jis vis tiek žino, kas tai padarė. Kiti variantai būtų nelogiški. Ar Haris tau nepasakojo? Kai buvo nužudytas Gustas, Olegas buvo ten, nusikaltimo vietoje. Ar žinai, ką pagalvojau, žiūrinėdamas žmogžudystės vietos nuotraukas? Koks jis buvo gražus. Jis ir Renė, gražūs jauni vyrai, kuriems prieš akis – visas gyvenimas.

– Mano berniuko irgi laukia gražus gyvenimas! Arnoldai, juk nebūtina to daryti!

Rakelei žengtelėjus link jo, įsibrovėlis kilstelėjo ginklą. Nukreipė ne į ją, o į Olegą.

– Nesigraužk, Rakele. Tu irgi mirsi. Nors nesi mano taikinys, esi liudytoja, kurios turiu atsikratyti.

– Haris viską išsiaiškins. Ir tave nudės.

– Apgailestauju, kad tenka suteikti tau tiek skausmo, Rakele, tu man išties patinki. Bet manau, tau derėtų žinoti. Matai, Haris jau niekada nieko neišsiaiškins, nes, deja, jo jau nebėra.

Rakelė nepatikliai spoksojo jam į veidą. Jis *tikrai* apgailestavo. Staiga sušvito ir suskambo ant stalo gulintis telefonas. Ji žvilgtelėjo į aparatą.

– Manau, tu klysti, – tarė ji.

Arnoldas Folkestadas suraukė kaktą.

– Duok man telefoną.

Rakelė paėmė mobilųjį ir ištiesė jam. Čiupdamas telefoną Folkestadas įrėmė pistoletą Olegui į sprandą. Skubiai perskaitė. Įtariai dėbtelėjo į Rakelę.

Neleisk Olegui pamatyti dovanos.

– Ką tai reiškia?

Rakelė gūžtelėjo.

– Tikrai reiškia tai, kad jis gyvas.

– Neįmanoma. Per radiją pranešė, kad mano bomba sprogo.

– Ar negali tiesiog keliauti savais keliais, Arnoldai? Dabar. Kol dar nevėlu.

Folkestadas susimąstė, mirksėjo, dėbsojo į Rakelę. O gal tiesiog į vieną tašką.

– Suprantu. Kažkas užbėgo Hariui už akių. Užėjo į butą. Bum! Be abejo, – jis susijuokė, – dabar Haris važiuoja namo. Mano, kad viskas gerai, neįtaria pavojaus. Pirmiausia galiu jus nušauti, o paskui ramiai laukti, kol jis įžengs pro duris.

Atrodė, kad jis dar kartą viską permąstė, tada, tarsi priėjęs prie tos pačios išvados, linktelėjo. Nukreipė ginklą į Rakelę.

Ant kėdės pasodintas Olegas užklijuota burna pradėjo muistytis, bandė pašokti aukštyn, beviltiškai aimanavo. Rakelė spoksojo į ginklo vamzdį. Pajuto, kad širdis liovėsi plakusi. Tarsi smegenys būtų suvokusios tai, kas neišvengiama, ir anksčiau laiko apmirusios. Ji nebebijojo. Troško mirties. Mirti dėl Olego. Gal Haris grįš prieš... Gal jis išgelbės Olegą. Nes ji kai ką žino. Ji užsimerkė. Laukė, kol pateks į nežinomybę. Smūgio, dūrio, skausmo. Tamsos. Ji neturėjo dievų, kuriems būtų norėjusi pasimelsti.

Sutraškėjo spyna.

Ji atsimerkė.

Arnoldas nuleido pistoletą ir pažvelgė į duris.

Tyla. Tada pradėjo traškėti vėl.

Arnoldas žengtelėjo atatupstas. Nuo fotelio čiupo apklotą ir užmetė ant Olego, Nebesimatė nei jo, nei kėdės.

– Elkis kaip niekur nieko, – sušvokštė jis. – Jei nors prasižiosi, tavo sūnui į sprandą suvarysiu kulką.

Sutraškėjo trečią kartą. Rakelė stebėjo, kaip Arnoldas įsitaiso už uždengtos kėdės. Taip, kad nuo durų nesimatytų pistoleto.

Tada prasivėrė durys.

Ten stovėjo jis. Aukštaūgis, plačiai šypsodamasis, prasisegęs švarką, sužalotu veidu.

– Arnoldai! – sušuko jis spinduliuodamas džiaugsmu. – Kaip malonu!

Arnoldas nusijuokė.

– Hari, kaip tu atrodai! Kas nutiko?

– Policininkų žudikas. Bomba.

– Tikrai?

– Nieko rimto. Kokie vėjai tave atpūtė?

– Važiavau pro šalį. Užsukau aptarti paskaitų grafiko. Ateik čia ir pažiūrėsim.

– Bet prieš tai ją tvirtai apkabinsiu, – atsiliepė Haris ir išskėtė rankas, o Rakelė metėsi jam į glėbį. – Mieloji, kaip atskridai?

Arnoldas kostelėjo.

– Rakele, būtų puiku, jei jį paleistum. Šįvakar manęs dar laukia keli darbeliai.

– Arnoldai, koks tu griežtas, – nusijuokė Haris, atstūmė Rakelę ir nusivilko švarką.

– Ateik čionai, – pakartojo Arnoldas.

– Arnoldai, čia geresnis apšvietimas.

– Man skauda koją. Tu ateik.

Haris pasilenkė ir atsirišo batų raištelius.

– Šiandien patekau į velnišką sprogimą, tad atleisk, jei pirma nusiausiu batus. Tą koją vis tiek teks pramankštinti

išeinant, tad atsinešk paskaitų grafiką čionai, jeigu tai taip skubu.

Haris nudelbė akis į batus. Atstumas nuo čia, kur jis tupi, iki apklotu uždengtos kėdės bus kokie šeši septyni metrai. Tikrai per didelis tam, kuris Hariui pasiguodė, kad dėl silpno regėjimo ir drebulio galėtų kliudyti tik taikinį, nutolusį ne daugiau nei per pusę metro. O taikinys juk staiga susirietė, gerokai sumažėjo, palenkė galvą, kad ją apsaugotų pečių juosta.

Haris timptelėjo raištelius, apsimetė, kad jie vis dar surišti.

Viliojo Arnoldą. Reikia atsivilioti jį čionai.

Mat dabar liko tik vienas kelias. Galbūt dėl to jis taip nusiramino ir atsipalaidavo. Viskas arba nieko. *All in.** Tai jau padaryta. Dabar viskas priklauso nuo likimo.

– Kaip nori, Hari.

Haris klausėsi Arnoldo žingsnių. Vis dar čiupinėjo raištelius. Žinojo, kad Olegas sėdi ant kėdės. Tyliai kaip pelė po šluota, tarsi suprastų, kas vyksta.

Arnoldas praėjo pro Rakelę.

Atėjo lemiama akimirka.

Haris pakėlė akis. Pamatė per dvidešimt trisdešimt centimetrų priartėjusią tamsią pistoleto vamzdžio angą.

Haris žinojo, kad nuo tos akimirkos, kai įžengė į namus, Arnoldas gali pradėti šaudyti dėl menkiausio staigaus judesio. Pirmiausia – į arčiausiai sėdintį Olegą. Ar Arnoldas nutuokia, kad Haris ginkluotas? Numanė, kad į tariamą susitikimą su Trulsu Berntsenu jis pasiims ginklą?

Galbūt. O gal ir ne.

Bet tai vis tiek nieko nereiškia. Kad ir kaip arti dabar būtų ginklas, Haris vis tiek nespėtų jo išsitraukti.

– Arnoldai, kodėl...

– Sudie, drauguži.

* Jis užstatė viską. (Angl.)

Haris matė, kaip Arnoldo Folkestado pirštas paliečia leistuką.

Ir žinojo, kad paaiškinimo taip ir neišgirs. Paaiškinimo, kurį tikimės pamatyti nušvintant kelio pabaigoje. Nei didžiojo paaiškinimo – atsakymo į klausimą, kodėl gimstame ir kodėl mirštame, kokia viso to prasmė, kam reikia gyventi? Nei mažojo – kodėl žmonės kaip Folkestadas paaukoja visą savo gyvenimą tam, kad sugriautų gyvenimą kitiems. Laukia tik sinkopė, staigi mirtis, tik banali, bet logiška pauzė žodžio viduryje. Ko-dėl?

Parakas užsidegė su sprogstamąja – tiesiogine žodžio prasme – jėga. Dėl atsiradusio spaudimo kulka išlėkė iš žalvarinės tūtelės trijų šimtų šešiasdešimties metrų per sekundę greičiu. Minkštas švinas šovė per ginklo vamzdį, prisitaikydamas prie visų įlenkimų, sukdamasis, kad kuo stabiliau skrietų oru. Bet šiuo atveju to neprireikė. Nes, įveikęs vos kelis centimetrus ore, švino gabalas prakirto odą ir buvo pristabdytas kaukolės. O kai kulka pasiekė smegenis, jos greitis buvo sumažėjęs iki trijų šimtų kilometrų per valandą. Kulka pirmiausia perskrodė ir sudraskė motorinę smegenų žievės dalį, dėl to ištiko paralyžius, tada suardė kairę ir dešinę smegenų žievės puses, nutraukė regos nervą ir atsitrenkė į kaukolę kitoje pusėje. Dėl kampo ir sumažėjusio greičio kulka neperėjo kiaurai, o atšoko, judėdama vis lėčiau ir lėčiau atsitrenkė į kitas kaukolės dalis, ir galiausiai sustojo. Bet padaryta žala buvo tokia didelė, kad širdis jau liovėsi plakusi.

51 skyrius

Katrina sudrebėjo ir prisiglaudė prie ją apkabinusio Bjorno. Erdvioje bažnyčioje kaustė šaltis. Šalta buvo tiek lauke, tiek viduje. Jai reikėjo apsivilkti ką nors šiltesnio.

Jie laukė. Opsalo bažnyčioje laukė visi. Pasigirdo kosulys. Kodėl vos įžengę į bažnyčią žmonės pradeda kosėti? Ar bažnyčios erdvė visada sukelia gerklės spazmus? Net ir šioje naujoje bažnyčioje iš betono ir stiklo? Ar ši nevaldoma reakcija kyla iš baimės triukšmauti? Iš suvokimo, kad dėl geros akustikos garsas dar labiau sustiprės? O gal žmonės taip išreiškia tramdomus jausmus ir, užuot pratrūkę ašaromis ar juoku, viską iškosėja?

Katrina pasuko galvą. Žmonių susirinko nedaug, tik patys artimiausieji. Išties mažai, daugelis jų Hario kontaktų sąraše buvo įvardyti viena raide. Ji pastebėjo Stolę Aunę. Nors kartą jis ryši kaklaraištį. Šalia sėdi žmona. Gunaras Hagenas. Irgi su žmona.

Ji atsiduso. Tikrai reikėjo apsirengti šilčiau. Bet Bjornui, regis, nešalta. Jis vilki juodą kostiumą. Katrina nė nežinojo, kad Bjornui taip puikiai tinka kostiumas. Ji brūkštelėjo jam per švarko atlapą. Nuo medžiagos nebuvo ką nubraukti, bet jai tiesiog patiko šis gestas. Intymus, išreiškiantis meilę. Tarsi blusinėtųsi beždžionės.

Byla buvo išaiškinta.

Kurį laiką jie baiminosi, kad nusikaltėlio pėdos ataušo, kad Arnoldas Folkestadas – dabar žinomas kaip policininkų žudikas – paspruko, pabėgo į užsienį arba pasislėpė kur nors Norvegijoje. Ir kilo įtarimas, kad pasislėpė kaip reikiant, nes praėjus dvidešimt keturioms valandoms nuo oficialios jo paieškos pradžios, kai pasitelkus visas žiniasklaidos priemones nusikaltėlio atvaizdas ir asmeninė informacija apie jį turėjo pasiekti visus žemės paviršiumi vaikščiojančius šalies gyventojus, kiekvienas jau turėjo žinoti, kaip Folkestadas atrodo ir kas jis per paukštis. Katrina pagalvojo, kaip arti jie buvo tada, kai Haris liepė jai ieškoti ryšių tarp Renės Kalsneso ir policininkų. Jei tik ji būtų išplėtusi paiešką ir pasidomėjusi ryšiais su *tuometiniais* policininkais, būtų išsiaiškinusi apie Folkestado ir to vaikino santykius.

Jai perbraukus švarko atlapą, Bjornas dėkingai šyptelėjo. Skubiai. Jo smakras nežymiai suvirpėjo. Jį smaugė ašaros. Katrina pagaliau suvokė, jog šiandien bus ta diena, kai ji pirmą kartą pamatys Bjorną verkiantį. Ji kostelėjo.

Mikaelis Belmanas prisėdo ant bažnyčios suolo krašto. Žvilgtelėjo į laikrodį.

Po keturiasdešimt penkių minučių jo laukia dar vienas interviu. *Stern*. Milijonas skaitytojų. Dar vienas žurnalistas iš užsienio nori parašyti straipsnį, kaip jaunasis policijos viršininkas nenuilsdamas triūsė diena po dienos, savaitė po savaitės, mėnuo po mėnesio ir pagaliau pats vos netapo policininkų žudiko auka. Ir Mikaelis vėl šiek tiek patylės, o paskui pasakys, kad prarasta akis – nedidelė kaina, palyginti su tuo, ką jam pavyko pasiekti. Jis neleido pamišusiam žmogžudžiui nužudyti daugiau pareigūnų.

Mikaelis Belmanas patraukė marškinių rankogalį ir vėl dirstelėjo į laikrodį. Viskas jau turėjo prasidėti, ko gi jie laukia? Šiandien jis svarstė, kokį kostiumą apsirengti. Gal juodą, kaip ir pritinka šia proga, be to, jis derėtų ir prie akies raiščio? Tas akies raištis tikrai buvo vykęs dalykas, mat taip dramatiškai ir veiksmingai iliustravo jo istoriją, kad, anot *Aftenposten*, šiais metais Belmanas tapo daugiausia užsienio spaudoje aprašytu norvegu. O gal pasirinkti tamsų, bet kiek neutralesnį atspalvį, kad tiktų šia proga ir niekam nekliūtų per interviu? Iš karto po pokalbio su žurnalistu jis susitiks su tarybos pirmininku, tad Ūla patarė rinktis neutralesnį tamsų atspalvį.

Velnias, jeigu jie tuojau pat nepradės, jis pavėluos. Belmanas susimąstė. Ar jis ką nors jaučia? Ne. O ką turėtų jausti? Juk tai tik Haris Hūlė, tikrai ne artimas draugas, be to, jis net nedirba Oslo policijos biure. Bet gali būti, kad lauke lūkuriuoja žurnalistai, ir jo pasirodymas bažnyčioje tikrai teigiamai paveiks ryšius su visuomene. Neįmanoma nepaisyti aplinkybės, kad Haris pirmasis pirštu bedė į Folkestadą, o tapusi

tokia skandalinga ši byla visam laikui susiejo Harį ir Mikaelį. Ir dabar ryšiai su visuomene pasidarys dar svarbesni. Jis jau žinojo, apie ką kalbėsis susitikęs su tarybos pirmininku. Partija neteko tokios ryškios asmenybės kaip Izabelė Skiojen ir dabar ieško kito kandidato. Garsaus ir gerbiamo žmogaus, kurį mielai turėtų savo gretose. Tokio, kuris padėtų valdyti miestą. Paskambinęs miesto tarybos pirmininkas iškart pagyrė, kad *Magasinet* Belmano duotas interviu paliko jam gilų įspūdį ir sukėlė šiltus jausmus. Ir tada paklausė, ar jų partijos politinė programa dera su politinėmis Belmano nuostatomis?

Dera.

Valdyti miestą.

Mikaelio Belmano miestas.

Nagi, greičiau užgrokite tais vargonais!

Bjornas Holmas jautė, kaip jo glėbyje dreba Katrina, kaip po kostiumu pila šaltas prakaitas, ir žinojo, kad laukia ilga diena. Dar ilgai jis negalės nusirengti ir su Katrina palįsti po patalais. Kartu. Gyventi toliau. Taip, kaip gyvena visi, kurie čia pasiliko, nori ar nenori. Ir žvalgydamasis po bažnyčios suolų eiles jis pagalvojo apie visus, kurių *nebeliko*. Apie Beatę Len. Erlendą Veneslą. Antoną Mitetą. Apie Ruaro Midstueno dukterį. Ir apie Rakelę Faukę bei Olegą Faukę, kurių čia irgi nėra. Jie sumokėjo už tai, kad susiejo savo gyvenimą su tuo, kuris dabar stovi priekyje, prie altoriaus. Hariu Hūle.

Keista, bet vyras prie altoriaus ir toliau buvo koks buvęs – tarsi juoda skylė, sutraukianti viską, kas aplink geriausia, susiurbianti visą jam duodamą meilę. Net ir tą, kuri jam neskirta.

Vakar jiems atsigulus Katrina prisipažino, kad ir ji buvo įsimylėjusi Harį. Ne todėl, kad jis tos meilės nusipelnė, o todėl, kad buvo tiesiog neįmanoma jo nemylėti. Kaip ir neįmanoma jo suturėti, išlaikyti, kartu su juo gyventi. Taip, Katrina tikrai jį mylėjo. Įsimylėjimas praėjo, geismas išblėso, bet ji bent jau pabandė. Tačiau dailus randelis, likęs po trumpučių meilės

kančių, kurias patyrė daugelis moterų, niekada neišnyks. Harį moterys tik trumpam pasiskolindavo. O dabar viskas baigta. Tada Bjornas paprašė jos daugiau nieko jam nepasakoti.

Užgrojo vargonai. Bjornui visada patiko vargonai. Skrejos kaime, mamos svetainėje, stovi girgždanti Grego Almano B-3 fisharmonija. Iš jos išspaudus seną giesmės melodiją, pasijunti tarsi užlietas šiltų garsų, tikiesi, kad neims smaugti ašaros.

Jie taip ir nesučiupo Arnoldo Folkestado. Jis pats pakėlė prieš save ranką.

Folkestadas nutarė, kad jo užduotis įvykdyta. Vadinasi, baigtas ir jo gyvenimas. Tada žengė vienintelį prasmingą žingsnį. Kūną surado tik po trijų dienų. Trys dienos desperatiško ieškojimo, – Bjornui atrodė, kad visa šalis sukilusi ant kojų. Todėl gavus pranešimą, kad jį užėjo miške Maridalene, vos už kelių šimtų metrų nuo ten, kur buvo rastas Erlendas Venesla, visi pajuto atslūgstant įtampą. Suspaudęs rankoje jis laikė pistoletą, galvoje juodavo maža, beveik neįžiūrima skylutė. Ant kelio juos užvedė automobilis, pastebėtas stovėjimo aikštelėje, nuo kurios atsišakoja miško takeliai. Senas fiatas, kurio paieška irgi buvo paskelbta.

Bjornas pats vadovavo įvykio vietos tyrimui. Viržyne tįsantis Arnoldas Folkestadas atrodė toks nekaltas, tarsi Kalėdų Senelis kaštonine barzda. Jis gulėjo atviroje miško aikštelėje nesaugomas medžių. Negyvėlio kišenėse kriminalistai rado raktelius nuo automobilio „Fiat“ ir raktus nuo išsprogdintų buto durų adresu Hausmano gatvė numeris 92, be to, standartinį pistoletą „Glock 17“. Rankoje Folkesdadas laikė dar vieną pistoletą. Jie rado ir piniginę: joje buvo sulamdyta vaikino nuotrauka, ir Bjornas iškart atpažino Renę Kalsnesą.

Kadangi kiaurą parą be perstojo lijo, o lavonas tris paras išgulėjo po atviru dangumi, nebuvo rasta jokių tyrimams tinkančių medžiagų ar pėdsakų. Bet nieko tokio, jie turėjo viską, ko reikia. Oda aplink angą dešiniame smilkinyje buvo apdeginta pistoleto liepsnos, apskretusi sudegusio parako likučiais.

Balistikos specialistai patvirtino, kad kulka iššauta iš jo rankoje laikomo ginklo.

Dėl šios priežasties pagrindinį tyrimą jie vykdė kitur. Jis prasidėjo įsiveržus į įtariamojo namą. Ten rado viską, ko reikėjo visoms policininkų byloms išaiškinti. Policininkų lazdas, aplipusias nužudytųjų krauju ir plaukais, dantytą metalo juostą, ant kurios rado Beatės DNR, kastuvą, apkibusį žeme ir moliu, atitinkančiais Vakarinių kapinių gruntą, užveržti skirtus plastikinius dirželius, policijos užkardų juostas, kokių likučiai buvo rasti Dramene. Batus, kurių padų raštas sutampa su Tryvane rastais atspaudais. Jie turėjo viską. Nebeliko jokių kabliukų. Teliko parašyti ataskaitą. Jie išaiškino bylą. Ir tada jis pajuto tai, apie ką nuolat kalbėdavo Haris, nors pačiam Bjornui to dar niekada nebuvo tekę patirti. Tuštumą.

Mat staiga nebeliko tęsinio.

Tarsi kirtus finišo liniją, įsukus į uostą, atvažiavus į stotį.

Tarsi iš po kojų būtų dingęs kelias, tiltas, bėgiai. Jie priėjo kelio pabaigą, ir dabar teks pasinerti į nieką.

Baigta. Jis nekentė to žodžio.

Todėl Bjornas karštligiškai įsigilino į senesnių žmogžudysčių tyrimą. Ir aptiko tai, ko ieškojo. Ryšį tarp Tryvane nužudytos mergaitės, Judo Johanseno ir Valentino Jertseno. Pagal ketvirtadalį piršto atspaudo nepavyko rasti jokių atitikmenų, bet gavus trisdešimties procentų tikimybę nėra ko raukyti nosies. Ne, dar ne viskas baigta. Niekada nebus baigta.

– Jau tuoj pradės, – pasigirdo Katrinos balsas. Lūpomis ji beveik prisilietė jo ausies.

Sugaudė vargonai, suskambo muzika. Gerai jam žinoma. Bjornas sunkiai nurijo.

Gunaras Hagenas užsimerkė ir kelias sekundes tiesiog leidosi nešamas muzikos, išmetė iš galvos visas mintis. Bet jos niekur nedingo. Jis galvojo apie tai, kad byla išaiškinta. Viskas baigta. Jie palaidojo tai, kas dabar turi būti palaidota. Bet vis

tiek kažkas pasiliko. Tai, ko jam nepavyko niekur užkasti ir niekada nepavyks. Tai, apie ką jis dar niekam neužsiminė. O kam aušinti burną, jei tai nieko neduos? Per kelias sekundes ligoninėje Asajevas kimiai sušnabždėjo: „Ką gali man pasiūlyti, jei sutiksiu liudyti prieš Izabelę Skiojen?“ Ir dar: „Nežinau, su kuo tiksliai, bet ji bendradarbiavo su kažkokiu aukštą postą užimančiu policijos pareigūnu.“

Teliko velionio žodžių aidas. Pareiškimai, kurių negali įrodyti. Kurie veikiau jiems pakenks nei padės. Be to, Izabelė Skiojen ir taip iškrito iš žaidimo.

Todėl jis išlaikė tai paslaptyje.

Ir laikys toliau, niekam nieko nesakys.

Taip, kaip Antonas Mitetas nesakė apie prakeiktą policininko lazdą.

Jis priėmė sprendimą, bet naktimis vis tiek nesudeda bluosto.

„Nežinau, su kuo tiksliai, bet ji bendradarbiavo su kažkokiu aukštą postą užimančiu policijos pareigūnu.“

Gunaras Hagenas vėl atsimerkė.

Lėtai nužvelgė visus susirinkusiuosius.

Trulsas Berntsenas sėdėjo nuleidęs „Suzuki Vitara“ lango stiklą, norėjo girdėti iš bažnyčios sklindančią vargonų muziką. Giedrame danguje švietė saulė. Šilta ir bjauru. Jam niekada nepatiko Opsalas. Vieni chuliganai. Jam teko daug jų sumušti. Teko būti sumuštam. Žinoma, ne taip baisiai kaip Hausmano gatvėje. Laimė, atrodė prasčiau, nei buvo iš tikrųjų. O ligoninėje Mikaelis jį paguodė, kad tokiam baidyklei kaip jis nebaisūs jokie veido sužeidimai. Ir pareiškė, kad smegenų sukrėtimas negali pakenkti tam, kuris neturi smegenų.

Tai buvo juokinga, ir savuoju kriuksėjimą primenančiu juoku jis būtų parodęs, kad pokštas jam patiko. Bet per daug skaudėjo sulaužytą nosį ir žandikaulį.

Jis vis dar gėrė stiprius vaistus nuo skausmo, vaikščiojo aptvarstyta galva, ir, žinoma, jam uždraudė vairuoti automobilį,

bet ką gi jam daryti? Juk negali sėdėti namie ir laukti, kol nustos svaigti galva ir sugis žaizdos. Netgi Megan Foks pradėjo kelti nuobodulį, be to, gydytojai uždraudė žiūrėti televizorių. Tai kodėl nepasėdėjus čia? Automobilyje prie bažnyčios, kur jis... na, daro ką? Pagerbia žmogų, kurio niekada negerbė? Tai tik bereikšmis gestas, skirtas prakeiktam idiotui, nesuvokiančiam, kas geriausia jam pačiam, gelbėjančiam gyvybę tam, kurio mirtis jam išeitų į naudą. Po šimts, Trulsas Berntsenas negalėjo to suvokti. Tik žinojo, kad vos pasveikęs nori grįžti į darbą. Kad miestas vėl priklausytų jam.

Rakelė įkvėpė, paskui iškvėpė. Ji laikė puokštę, pirštai buvo šalti ir drėgni. Stebeilijo į duris. Galvojo apie už jų sėdinčius žmones. Draugus, šeimos narius, pažįstamus. Pastorių. Jų nėra daug, bet jie laukia. Negali pradėti be jos.

– Ar pažadi neverkti? – paklausė Olegas.

– Ne, – atsakė ji, šyptelėjo ir paglostė sūnui skruostą.

Vaikinas taip išaugo. Taip išgražėjo. Aukštas kaip bokštas. Šia proga ji nupirko jam tamsų kostiumą ir tik parduotuvėje pamatavus sūnų suvokė, kad jis tuojau pasieks Hario ūgį, metrą ir devyniasdešimt tris centimetrus. Ji atsiduso.

– Galime eiti, – tarė ji ir įsikibo sūnui į parankę.

Olegas atidarė duris, sulaukė bažnyčios patarnautojo linktelėjimo ir su mama žengė prie altoriaus. Rakelė, pamačiusi į ją atsisukusių besišypsančių žmonių veidus, iš karto nustojo nervintis. Ši mintis kilo ne jai, Rakelė tam netgi prieštaravo, bet galų gale ją įkalbėjo Olegas. Jis pasakė, kad taip ir turi būti. Kad viskas taip ir turėtų pasibaigti. Jis taip ir pasakė: „pasibaigti“. Bet ar tai nėra nauja pradžia? Naujas gyvenimo etapas? Toks ir apėmė jausmas. Kad viskas taip ir turi būti. Kad jai ir priklauso būti čia. Dabar.

Ir ji nušvito šypsena. Šypsojosi visiems jai besišypsantiems žmonėms. Vieną akimirką pagalvojo, kad jei dabar visi susirinkusieji arba ji dar plačiau nusišypsos, viskas gali prastai

baigtis. Įsivaizdavusi, kaip iš juoko plyšta veidai, užuot pasibaisėjusi šia mintimi, Rakelė pati vos neprajuko. Tik nesijuok, pasakė pati sau. Tik ne dabar. Ji pastebėjo, kad Olegas, iki šiol mėginęs žingsniuoti į vargonų muzikos taktą, pajuto jos nuotaiką. Rakelė žvilgtelėjo į sūnų. Susidūrė su jo nustebusiu, įspėjančiu žvilgsniu. Ir tada jam teko nusisukti, nes jis viską perprato. Kad mama tuojau pratrūks juoku. Čia, dabar. Ir tai pasirodė jam taip nederama, kad ir jis vos neprajuko.

Kad nukreiptų mintis kur nors kitur, pagalvotų apie tai, kas vyksta, apie rimtus dalykus, ji įsmeigė žvilgsnį į priekyje prie altoriaus laukiantį vyrą. Į juodai apsivilkusį Harį.

Jis stovėjo atsisukęs į juos, o gražų, bet subjaurotą veidą puošė plati šypsena. Išsitiesęs, pasipūtęs kaip gaidys. Kai parduotuvėje „Gunnar Øye" juodu su Olegu stovėjo surėmę nugaras, pardavėjas išmatavo jų ūgį ir pareiškė, kad Haris aukštesnis tik trimis centimetrais. Ir lyg du peraugę berniūkščiai jie sumušė rankomis, tarsi varžytųsi, kuris bus aukštesnis, ir džiaugtųsi pasiektais rezultatais.

Bet dabar Haris atrodė labai subrendęs. Apšviestas pro spalvotą stiklo mozaiką krintančių birželio saulės spindulių, tarsi apgaubtas dieviškos šviesos, jis atrodė daug didesnis. Ir, kaip visada, atsipalaidavęs. Iš pradžių Rakelė nesuprato, kaip po visko, kas atsitiko, jis gali būti toks ramus. Bet šia ramybe, šiuo nepalaužiamu tikėjimu, kad viskas bus gerai, jis pamažu užkrėtė ir ją. Po nutikimo su Arnoldu Folkestadu ji kelias savaites negalėjo užmigti. Nors Haris gulėjo prigludęs prie jos ir šnabždėjo, kad viskas baigta. Kad viskas bus gerai. Kad pavojus nebegresia. Kiekvieną vakarą kartojo tuos pačius žodžius tarsi kokią migdančią mantrą, tačiau ji padėjo ne iš karto. Tik po kiek laiko Rakelė tuo patikėjo. O dar po kelių savaičių jau žinojo. Kad viskas *bus gerai*. Ir nemiga pasitraukė. Miegodavo kietai, be sapnų, kuriuos prisimintų. Nubusdavo tada, kai nutviekstas ryto šviesos Haris išlipdavo iš lovos, kaip visada, manydamas, kad ji vis dar miega, o ji, kaip visada, apsimesdavo

mieganti, nes žinojo, kad netrukus jis stovės kambaryje su pusryčių padėklu, didžiuodamasis ir patenkintas, kostelės, tikėdamas, kad ji ką tik pabudo.

Vargonai tebegrojo Mendelsoną. Tačiau Olegas liovėsi žingsniavęs į muzikos taktą, o Rakelė nė nepajuto skirtumo, – vis tiek sūnui žengiant vieną žingsnį, jai tekdavo žengti du. Jie nusprendė, kad Olegas atliks dvi užduotis. Rakelei iškart patiko ši mintis. Palydės ją iki altoriaus, kur lauks Haris, o tada pabus vyriausiuoju pabroliu.

Haris neturėjo vyriausiojo pabrolio. Tiesą sakant, būtų turėjęs. Tą žmogų norėjo pakviesti iš pat pradžių. Vyriausiojo pabrolio vieta jo pusėje prie altoriaus buvo tuščia, bet ant suolo stovėjo įrėminta Beatės Len nuotrauka.

Jie jau priartėjo. Haris nė sekundės nenuleido nuo Rakelės akių.

Ji niekada nesuvokė, kaip toks romus vyras, kuris ištisas dienas gali praleisti savame pasaulyje beveik nekalbėdamas ir nieko ypatingo nelaukdamas, dabar spustelėjo kitą mygtuką ir staiga ėmė džiaugtis viskuo – kiekviena akimirka, kiekviena dešimtąja ar šimtąja jos dalimi. Ramiu kimiu balsu ištardamas kelis žodžius jis gebėdavo išreikšti daugiau jausmų ir nuostabos, pažerti daugiau informacijos, išminties ar sąmojo, nei visi jai pažįstami tauškaliai per vakarienę iš septynių patiekalų.

O ką jau kalbėti apie jo akis. Tas žvilgsnis, kupinas gerumo ir savotiško kuklumo, prikaustydavo visą dėmesį, tiesiog priversdavo būti čia.

Rakelė Faukė išteka už mylimo vyro.

Haris stebėjo, kaip ji sustoja prie jo. Ji atrodė taip puikiai, kad jis net apsiašarojo. Tiesiog nesitikėjo šito. Žinojo, kad ji spindės grožiu. Juk ir taip buvo aišku, kad su balta nuotakos suknele Rakelė Faukė atrodys nuostabiai. Bet jis nė neįtarė, kad pats taip sureaguos. Prieš ceremoniją tiesiog vylėsi, kad pastorius nebus pernelyg dvasingas ar pakilus. Ir tikėjosi, kad, kaip

ir per visas šventes, kurios sužadina stiprius jausmus, jis išliks atsparus, abejingas, bejausmis, šaltas stebėtojas, šiek tiek nusivils dėl aplinkinių kunkuliuojančių emocijų ir dėl savo paties nejautrumo. Bet vis tiek nutarė atlikti savo vaidmenį kuo geriau. Juk pats užsigeidė tuoktis bažnyčioje. Ir štai, dabar stovi *apsiašarojęs*: tikrų, stambių, sūrių lašų sklidinais akių kampučiais. Haris sumirksėjo. Rakelė pažvelgė į jį. Tiesiai jam į akis. Neatrodė, kad Hario žvilgsnis bylotų: „Kai visų susirinkusiųjų akivaizdoje žiūriu į tave, aš iš visų jėgų stengiuosi atrodyti laimingas."

Ji tiesiog žvelgė į bendraminčio akis.

Kurios sako: „Kartu mudu viską įveiksime. *Let's put on a show.*"

Tada ji nusišypsojo. O Haris pajuto, kad irgi šypsosi. Jis nežinojo, kuris pirmas išsišiepė. Rakelė ėmė vos pastebimai tirtėti iš juoko. Ji tyliai kikeno, netvėrė savame kalyje, buvo tik laiko klausimas, kada nusikvatos garsiai. Vykstant rimtiems dalykams ji dažnai taip reaguodavo. Kaip ir jis. Tad, bandydamas užgniaužti juoką, Haris greitai nusuko akis į Olegą. Bet tai anaiptol nepadėjo, mat atrodė, kad ir vaikinukas tuoj sprogs iš juoko. Tad Hariui beliko panarinti galvą ir stipriai užsimerkti.

Tai bent komanda, pagalvojo Haris ir pažvelgė į pastorių.

Komanda, įveikusi policininkų žudiką.

Rakelė suprato, ką reiškia žinutė. *Neleisk Olegui pamatyti dovanos.* Viskas aišku. Arnoldui Folkestadui tai nepasirodė įtartina. O Rakelė suvokė, ką Haris bando pranešti. Jie vėl turi griebtis seno gimtadieninio triuko.

Tad Hariui įžengus į namus Rakelė jį apsikabino, pačiupo tai, kas buvo užkišta už kelnių diržo ties strėnomis, ir atsitraukė atatupsta, rankas laikydama prieš save, idant už jos stovintis žmogus nepamatytų, kad ji kažką paėmė. Kad laiko užtaisytą „Odessą" patraukta apsaugine svirtimi.

Parodykime, ką galime. (Angl.)

Neką mažesnį nerimą kėlė tai, kad net ir Olegas viską suprato. Sėdėjo kaip pelė po šluota, žinojo, kad negalima nieko sugadinti. O tai reiškė, kad jis seniai perkando gimtadienio triuką, bet niekada neišsidavė. Tai bent komanda.

Tai bent komanda, – Arnoldas Folkestadas prarijo jauką ir priėjo prie Hario, o Rakelė prisėlino prie jo iš nugaros ir kaip tik tada, kai jis ruošėsi nudėti Harį, iš arti iššovė jam tiesiai į smilkinį.

Nugalėtojų komanda. Štai kokie jie!

Haris šniurkštelėjo ir pasvarstė, ar tie pupų dydžio ašarų lašai taip ir liks akių kampučiuose, ar jam prisieis juos nusišluostyti. Kol dar nenuriedėjo skruostais.

Įsidrąsino ir nusišluostė.

Rakelė paklausė, kodėl Haris taip nori tuoktis bažnyčioje. Kiek ji žino, su krikščionybe jis susijęs tiek, kiek ir cheminė formulė. Nepaisant katalikiško auklėjimo, apie Rakelę buvo galima pasakyti tą patį. Tada Haris prisipažino, kad stovėdamas prie namo išgalvotam Dievui pažadėjo, kad jei viskas baigsis gerai, atsidėkodamas jis atliks šį kvailą ritualą ir susituoks bažnyčioje tariamo Dievo akivaizdoje. Rakelė garsiai nusikvatojo ir pareiškė, kad tai visai nesusiję su religija. Jis, kaip ir būdinga vyrams, tiesiog nepabijojo kopti į sunkesnį žaidimo „kruvini krumpliai" lygį. Tada pasakė, kad jį myli ir, be abejo, sutinka tuoktis bažnyčioje.

Padėkoję Olegui jie apsikabino. Laikas išnyko, jie tiesiog liko taip stovėti. Nebylūs, prisiglaudę, glostydami kits kitą, tarsi norėdami įsitikinti, kad mylimas žmogus sveikas ir gyvas. Aną vakarą apėmė jausmas, kad šūvio garsas vis dar aidi, o parako kvapas vis dar tvyro tarp sienų. Jiems atrodė, kad reikia palaukti, kol aidas nutils, kvapas išsisklaidys, ir tik tada jie galės kažko imtis. Haris paprašė visų susėsti prie stalo virtuvėje, iš vis dar įjungto kavos aparato įpylė kavos. Ir nesąmoningai pagalvojo: jei Arnoldui Folkestadui būtų pavykę juos visus

nudėti, ar prieš išeidamas žudikas būtų išjungęs elektros prietaisą?

Haris prisėdo, gurkštelėjo iš savo puodelio ir pažvelgė į vos už kelių metrų gulintį lavoną. Atsigręžęs susitiko su klausiamu Rakelės žvilgsniu. Kodėl jis neskambina policijai?

Haris dar kartą gurkštelėjo, linktelėjo ant stalo gulinčio pistoleto link ir pažvelgė į Rakelę. Ji juk protinga moteris. Reikia tik šiek tiek laiko. Ir ji tuojau prieis prie tokios pačios išvados. Skambindamas policijai Haris pasiųstų Olegą tiesiai į kalėjimą.

Rakelė iš lėto linktelėjo. Parodė, kad suprato. Ekspertai pradėtų tyrimą, patikrintų, ar kulka, kurią teismo medikai ištraukė iš lavono, tikrai paleista iš šito pistoleto. Ir iškart aptiktų ryšį su Gusto Hanseno nužudymu, kurį tiriant taip ir nepavyko surasti nusikaltimo įrankio. Juk ne kasdien – ir net ne kasmet – kažką pakerta Makarovo kulka, 9×18 mm. Ir sužinoję, kad ji paleista iš ginklo, kuris kažkaip susijęs su Olegu, vaikiną vėl suimtų. Tik šįkart jį teistų ir patrauktų baudžiamojon atsakomybėn dėl, kaip visiems atrodytų teisme, nepaneigiamų ir bausmę užtraukiančių įkalčių.

„Darykite tai, ką privalote," – tarė Olegas. Jis jau seniausiai suprato, kas dedasi.

Haris linktelėjo, bet nė sekundės nenusuko akių nuo Rakelės. Reikėjo nutarti vienbalsiai. Tai turėjo būti bendras sprendimas. Kaip ir sprendimas tuoktis bažnyčioje.

Pastorius paskaitė iš Biblijos. Susirinkusieji atsisėdo, o pastorius kostelėjo. Haris paprašė, kad jis kalbėtų trumpai. Stebėjo judančias pastoriaus lūpas, žvelgė į jo veide atsispindinčią ramybę ir prisiminė Rakelės ramybę tą vakarą. Sušvitusią jos veide, kai ji stipriai užmerkė akis, o paskui vėl atsimerkė. Tarsi būtų norėjusi įsitikinti, kad visa tai – ne košmaras, iš kurio galima pabusti. Tada atsiduso.

„Ką mums daryti?" – paklausė ji.

„Deginti", – atsakė Haris.

„Deginti?“

Haris linktelėjo. Deginti. Daryti tai, ką darė Berntsenas. Skirtumas tik tas, kad tokie kaip Trulsas degina už pinigus. Kito skirtumo nėra.

Ir tada viskas prasidėjo.

Jis darė tai, ką privalėjo daryti. Jie darė tai kartu. Olegas nuvairavo Hario ant kelio paliktą automobilį į garažą. Rakelė įkišo lavoną į šiukšlių maišus ir užrišo. Iš brezento, virvės ir dviejų aliuminio vamzdžių Haris skubiai pagamino neštuvus. Sugrūdus lavoną į automobilio bagažinę, Haris pasiėmė fiato raktelius ir išėjo į gatvę. Abu su Olegu skirtingais automobiliais nuvažiavo iki Maridaleno, o Rakelė ėmė viską plauti ir naikinti pėdsakus.

Kaip ir tikėtasi, tamsoje per lietų prie Grefsenkoleno kalno nesimatė nė gyvos dvasios. Vengdami ką nors susitikti jie vis tiek patraukė kuo siauresniais takeliais.

Pradėjo lyti, takeliai pažliugo, nešti lavoną darėsi sunku. Antra vertus, Haris žinojo, kad vanduo nuplaus jų pėdsakus. Vylėsi, kad ir ant lavono neliks jokių žymių, rodančių, jog ant kalno jis buvo užneštas.

Visą valandą jie ieškojo tinkamos vietos. Tokios, kurioje lavoną aptiktų ne iš karto. Bet į kurią gana greitai užklystų medžiokliai šunys. Ekspertams reikalingi įrodymai per tą laiką dings ar bent jau pasidarys abejotini. Bet tai neturi užtrukti per ilgai, kad žmogaus paieškai nebūtų iššvaistyta per daug išteklių. Haris pats sau atrodė juokingas. Ar jis tikrai pagalvojo apie išteklių svarbą? Juk jis irgi tėra auklėjimo produktas, nelemtas bandos gyvūnas socialdemokratas, kuriam skauda, jei naktį paliekama įjungta šviesa, jei gamtoje nusviedžiamas plastiko gabalas.

Pastorius baigė savo kalbą, ir chore stovinti mergina, Olego bičiulė, uždainavo Bobo Dilaono dainą „Boots of Spanish Leather“. To norėjo Haris. O Rakelė pritarė. Per pamokslą

daugiausia buvo kalbama apie tai, kad sutuoktiniams svarbiausia vienam kitą palaikyti. Apie tikėjimą Dievo – šiek tiek mažiau. O Haris prisiminė, kaip jie nudraskė nuo Arnoldo šiukšlių maišus, paguldė jį tokia poza, kuri atrodytų natūraliai. Kokia būtų galėjęs nukristi vyras, miške iššovęs sau į smilkinį. Ir Haris žinojo, kad jis niekada nepaklaus Rakelės, kodėl prieš iššaudama ji prikišo ginklo vamzdį prie pat smilkinio ir nepadarė to, ką būtų padarę devyni iš dešimties žmonių – kuo greičiau taikę į pakaušį ar nugarą.

Žinoma, gal į smilkinį ji šovė ir dėl to, kad bijojo, jog kulka gali pereiti kiaurai ir sužeisti vis dar tupintį Harį.

Bet gal ir dėl to, kad jos žaibiškai greitai ir bauginančiai praktiškai veikiančios smegenys numatė tolesnius įvykius. Juk norint juos visus išgelbėti, gali tekti ką nors nuslėpti. Šiek tiek pakoreguoti šią istoriją. Padaryti taip, kad viskas atrodytų kaip savižudybė. *Galbūt* šalia Hario stovinti moteris spėjo susiprotėti, jog savižudžiai nešauna sau į pakaušį iš pusės metro atstumo. Jie – kadangi Arnoldas Folkestadas dešiniarankis, – nusitaiko sau į dešinį smilkinį.

Kokia moteris! Kiek daug Haris apie ją žino. Ir kiek dar nežino? Jis apie tai galvojo. Kai pamatė, kaip jo mylimoji su viskuo susidorojo. Su Arnoldu Folkestadu Haris praleido ne vieną mėnesį. Ir daugiau nei keturiasdešimt metų su savimi. Kaip gerai *galima* pažinti žmogų?

Pasibaigus dainai, pastorius pradėjo kalbėti apie priesaiką.

– Ar ją mylėsi ir gerbsi?..

Tačiau juodu su Rakele nekreipė dėmesio į ceremoniją ir toliau stovėjo atsisukę vienas į kitą. Haris žinojo, kad niekada jos nepaleis. Kad ir kiek jam tektų gudrauti, kad ir kokia neįmanoma atrodytų priesaika mylėti žmogų iki mirties. Jis tikėjosi, kad pastorius netrukus užsičiaups ir leis jam ištarti „taip“, džiaugsmingai besiveržiantį jam iš krūtinės.

*

Iš priekinės švarko kišenėlės Stolė Aunė išsitraukė nosinaitę ir ištiesė žmonai. Haris ištarė „taip“, ir jo balso aidas vis dar sklendė tarp baltų bažnyčios skliautų.

– Kas yra?

– Mieloji, tu verki, – sušnabždėjo jis.

– Verkiu ne aš, o tu.

– Tikrai?

Stolė Aunė prispaudė prie akių nosinaitę. Po šimts, jis tikrai apsiašarojo. Nedaug, bet nusibraukus ašaras nosinaitė sudrėko. Anot Auroros, jam niekada neriedėjo tikros ašaros. Tik nei iš šio, nei iš to abipus nosies nutekėdavo plonos, vos matomos srovelės. Nors niekas kitas iš aplinkinių nemanydavo, kad susidariusi padėtis, filmas arba pokalbis itin graudina. Tarsi viduje sudilus izoliacinei medžiagai prasisunktų vanduo. Ir viskas. Jis mielai būtų kartu atsivedęs ir Aurorą, bet ji buvo Naderudo sporto salėje, dalyvavo dviejų dienų turnyre. Neseniai atsiuntė žinutę, kad laimėjo pirmąsias rungtynes.

Ingrida pataisė Skolei kaklaraištį ir palietė jam petį. Jis uždėjo jai ant rankos savąją ir žinojo, kad abu su žmona galvoja tą patį. Apie savo pačių vestuves.

Byla buvo išaiškinta, ir jis įteikė raštišką psichologinio vertinimo ataskaitą. Joje svarstė, kaip galėjo nutikti, kad ginklu, kuriuo nusišovė Arnoldas Folkestadas, buvo nužudytas Gustas Hansenas. Gustas Hansenas ir Renė Kalsnesas buvo panašūs, abu jauni, išvaizdūs vaikinai, kurie nesidrovėdami teikė lytines paslaugas įvairaus amžiaus vyriškiams. Gali būti, kad tokiems jaunuoliams Folkestadas jautė potraukį ir juos įsimylėdavo. Gali būti, kad paranojinės šizofrenijos kankinamas Folkestadas nužudė Gustą Hanseną iš pavydo ar aibės kitų priežasčių, susijusių su haliucinacijomis, sukeltomis paūmėjusios psichozės, kuri nebūtinai pastebima aplinkiniams. Stolė pridėjo savo pastabas iš tų laikų, kai Folkestadas dirbo

KRIPOS'e ir atėjo pas jį skųsdamasis, kad girdi balsus. Nors psichologai neseniai priėjo prie nuomonės, kad balsus girdintys žmonės nebūtinai serga šizofrenija, Folkestado atveju Aunė buvo linkęs diagnozuoti šią ligą ir taip nutraukti jo karjerą KRIPOS'e. Bet nusiųsti tos ataskaitos taip ir neprireikė, nes pacientas prisipažino susižavėjęs bendradarbiu, kurio vardo nepaminėjo. Tada jis nutraukė terapiją ir dingo iš Aunės akiračio. Šiaip ar taip, peršasi išvada, kad kažkokie įvykiai pablogino Folkestado būklę. Visų pirma dėl patirtų galvos sužeidimų jis gana ilgai gulėjo ligoninėje. Solidūs tyrimai parodė, kad netgi nesmarkus smegenų sukrėtimas gali sukelti elgesio pakitimus, išprovokuoti agresiją ir impulsyvų elgesį. Kad ir kaip keista, jo patirti smūgiai buvo panašūs į tuos, kuriuos jis sudavodavo savo aukoms. Kitas įvykis – Renės Kalsneso netektis. Anot liudytojų, tam vaikinui jis jautė beprotišką aistrą, buvo tarsi apsėstas. Tai, ką Folkestadas, be jokios abejonės, laikė savo misija, jis užbaigė nusižudydamas. Tačiau stebina tai, kad jis nepaliko jokio raštiško prisipažinimo ir nieko nepasakė, nepaaiškino savo veiksmų. Paprastai sergantieji didybės manija trokšta, kad juos prisimintų, suprastų, paskelbtų genijais, kad jais žavėtųsi, skirtų jiems pelnytą vietą istorijoje.

Psichologinio vertinimo ataskaita visiems patiko. Mikaelis Belmanas pareiškė, kad dėlionėje šios dalelės ir trūko, dabar byla tikrai išaiškinta.

Tačiau Stolė Aunė įtarė, kad policijai svarbiausias kitas aspektas. Parašęs tokią ataskaitą ir nustatęs diagnozę jis užkirto kelią tam, kas galėjo sudrumsti vandenį ir visiems apkartinti gyvenimą. Kaip vienas saviškis galėjo tiek nužudyti? Folkestadas jau nebedirbo policininku. Bet visgi – ką tai sako apie šią profesiją ir policijos pajėgų kultūrą?

Dabar jiems neteks viso to aptarinėti, nes psichologas priėjo prie išvados, kad Arnoldas Folkestadas buvo pamišęs. Pamišimo paaiškinti neįmanoma. Žmonės tiesiog išprotėja, viduje

įvyksta stichinė nelaimė, ji tiesiog užklumpa. Ir tada belieka gyventi toliau, ką jau padarysi.

Taip galvojo Belmanas ir visi kiti.

Bet ne Stolė Aunė.

Tačiau visa tai gali palaukti. Dienomis Stolė vėl dirbo savo konsultacijų kabinete, bet Gunaras Hagenas pareiškė, kad prireikus norėtų vėl sušaukti tą pačią katilinėje dirbusią grupelę. Visai kaip „Deltos" būrį. Katrinai jau pasiūlė tyrėjos darbą Smurtinių nusikaltimų skyriuje, ir ji sutiko. Pareiškė, kad turi daug priežasčių iš gražaus ir didingo Bergeno persikelti į nusmurgusią sostinę.

Vargonininkas numynė pedalą, Stolė Aunė išgirdo traškesį, ir suskambo muzika. Jaunavedžiai pajudėjo nuo altoriaus. Sutuoktiniai. Jiems nereikėjo linkčioti į kairę ir į dešinę, bažnyčioje nebuvo daug žmonių, tad užteko tiesiog žvalgytis į šonus.

Paskui visi ketino traukti į restoraną „Schrøder". Hario pamėgta vieta nelabai tiko švęsti vestuvėms, bet, anot Hario, ją išsirinko Rakelė, ne jis.

Susirinkusieji atsisuko, stebėjo pro tuščias suolų eiles link durų einančius Rakelę ir Harį. Tiesiai į birželio saulę, pamanė Stolė. Pasitikti dienos. Ateities. Visi trys. Olegas, Rakelė ir Haris.

– Nagi, Stole, – tarė Ingrida, iš priekinės jo švarko kišenėlės ištraukė nosinaitę ir padavė jam.

Aurora sėdėjo ant suoliuko ir klausėsi, kaip džiūgauja dar vieną tašką pelniusios komandos draugės.

Šiandien jos laimės dar vienas rungtynes. Ji prisiminė, kad tėčiui reikės nusiųsti žinutę. Jai pačiai nelabai rūpėjo, ar jos laimės, ar ne. Kaip ir mamai. Bet tėtis, išgirdęs, kad mergaičių iki trylikos metų amžiaus grupėje Auroros komanda vėl nugalėjo, džiūgaudavo taip, tarsi ji būtų tapusi pasaulio čempione.

Kadangi Emilija ir Aurora žaidė beveik visas pirmąsias rungtynes, per šitas joms leido pailsėti. Aurora pradėjo

skaičiuoti priešais ant suoliukų sėdinčius žiūrovus. Beliko dvi eilės. Be abejo, daugiausia ten sėdėjo tėvai, kitų turnyre dalyvaujančių komandų žaidėjai, bet jai pasirodė, kad šmėstelėjo ir vienas pažįstamas veidas.

Emilija bakstelėjo jai alkūne.

– Ar nestebi žaidimo?

– Taip, stebiu... aš tik... Ar matai tą vyrą viršuje trečioje eilėje? Jis sėdi atskirai. Ar esi jį kada nors mačiusi?

– Nežinau. Jis sėdi per toli. Ar nesigaili, kad nėjai į vestuves?

– Ne, tai rūpi tik suaugusiesiems. Noriu į tualetą. Eime kartu?

– Rungtynių vidury? O kas, jei treneris norės, kad mes žaistume toliau?

– Dabar Šarlotės arba Katinkos eilė. Einam.

Emilija pažvelgė į ją. Ir Aurora suprato, ką draugė galvoja. Ji juk niekada neprašo, kad kas nors kartu eitų į tualetą. Ji išvis niekada neieško jokių palydovų.

Emilija delsė. Vėl nužvelgė tribūnas. Dirstelėjo į rankas sukryžiavusį trenerį, stovintį aikštelės pakrašty. Papurtė galvą.

Aurora svarstė, ar iškentės iki žaidimo pabaigos, kol visi ims plūsti į rūbines ir tualetus.

– Tuoj grįšiu, – sušnabždėjo ji, atsistojo, nuskubėjo prie durų ir žemyn vedančių laiptų. Tarpduryje apsisuko ir nužvelgė tribūnas. Ieškojo veido, kurį manė atpažinusi, bet jo nepamatė. Tada nubėgo laiptais žemyn.

Mona Gamlem stovėjo kapinėse prie Bragerneso bažnyčios. Ji atvažiavo iš Oslo į Drameną, užtruko ieškodama šios vietos. Teko paklausti, kaip rasti kapą. Saulės spinduliai atsispindėjo ant paminklinio akmens kristalų aplink iškaltą jo vardą. Antonas Mitetas. Ji pamanė, kad dabar jis švyti labiau, nei būdamas gyvas. Bet jis ją mylėjo. Dėl to nekilo jokių abejonių. Ir dėl to ji mylėjo jį. Mona įsidėjo į burną gabaliuką mėtinės

kramtomosios gumos. Prisiminė, ką jis pasakė, parvežęs ją namo iš Valstybinės ligoninės, jiems pasibučiavus. Jam patiko mėtinis jos liežuvio skonis. O trečią kartą, kai abu sėdėjo automobilyje prie jos namo, ji pasilenkė, atsegė jam kelnių užtrauktuką ir – prieš pradėdama – nemačiom iš burnos išsitraukė kramtomosios gumos gabaliuką ir prilipdė po vairuotojo sėdyne. Prieš jiems vėl pasibučiuojant, į burną įsimetė naują gabaliuką. Nes jam patiko mėtų skonis, jis taip norėjo. Ji ilgėjosi Miteto. Nors neturėjo jokios teisės. Ir dėl to viskas buvo tik blogiau. Mona Gamlem išgirdo, kad jai už nugaros takeliu kažkas atžingsniuoja. Gal ateina ji. Ta kita moteris. Laura. Mona Gamlem neatsisuko, nuskubėjo tolyn, mirksėjo per ašaras, stengėsi nenukrypti nuo žvyruoto takelio.

Bažnyčios durys prasivėrė, bet Trulsas nematė, kad kas nors būtų išėjęs.

Jis žvilgtelėjo į ant keleivio sėdynės gulintį žurnalą. *Magasinet*. Straipsnis apie Mikaelį ir interviu su juo. Laimingas vyras nufotografuotas su žmona ir trim vaikais. Sumanus ir kuklus policijos viršininkas teigė, kad policininkų žudiko byla nebūtų buvusi išaiškinta be jo žmonos palaikymo ir rūpesčio. Be puikių kolegų Oslo policijos biure. Jis tvirtino, kad demaskavus Folkestadą pavyko išaiškinti dar vieną bylą. Balistinis tyrimas parodė, kad Arnoldas Folkestadas nusišovė tuo pačiu ginklu, kuriuo buvo nušautas Gustas Hansenas.

Galvodamas apie tai Trulsas išsiviepė. Negali būti. Haris Hūlė vėl prikišo nagus ir kažko pridirbo. Trulsas nežinojo kaip ir kodėl, bet tai reiškė, kad ant Olego Faukės nebekrinta įtarimas ir vaikėzas gali atsipalaiduoti. Ir dabar nieko nelaukdamas Hūlė įtaisys jį į Policijos mokyklą.

Puiku, Trulsas tikrai nekaišios pagalių į ratus. Už tokį deginimo darbelį belieka tik gerbti. Bet šį žurnalą jis išsaugojo ne dėl Hario, Olego ar Mikaelio.

Ten yra Ūlos nuotrauka.

Laikinai vėl leidosi jos apsėdamas. Vėliau tą žurnalą išmes. Išmes ją iš galvos.

Jis prisiminė poniutę, su kuria anądien susitiko kavinėje. Internetinės pažintys. Ji neprilygo Ūlai ar Megan Foks. Buvo kiek per sena. Jos veidas ir užpakalis Trulsą nuvylė. Be to, ji be paliovos tauškė. Ar iš jos gali būti kokios naudos?

Tuo Trulsas nebuvo tikras, bet žinojo, kad ji jam patiko.

Jei tiksliau, jam patiko, kad jai patiko jis.

Gal moteriai buvo gaila jo dėl sudarkyto veido? O gal Mikaelis teisus? Jo veidas ir taip buvo itin nepatrauklus, tad šiokie tokie pakitimai nieko nereiškia.

Tačiau jo viduje kažkas pasikeitė. Jis nelabai suvokė kas ir kaip, bet kartais jis nubusdavo ir jausdavosi kaip naujai gimęs, buvo kitoks. Ir mąstė kitaip. Kartais net kitaip kalbėdavo su aplinkiniais. Ir atrodė, kad jie tai pastebi. Kad irgi pradėjo visai kitaip elgtis su juo. Geriau. Ir tai jį paskatino žengti dar vieną žingsnelį ta linkme. Nors nenumanė, kur tai nuves. Tai nereiškia, kad jis išganytas ar panašiai. Pasikeitimai buvo labai nedideli. Būdavo ir tokių dienų, kai jis tikrai nesijausdavo naujai gimęs.

Bet vis tiek galvojo, kad vėl jai paskambins.

Sutraškėjo policijos radijo stotelė. Nė neišklausęs žodžių, Trulsas iš balso suprato, kad kalbama apie kažką rimto, ne apie automobilių grūstis, įsilaužimus į rūsius, ramius ar siautėjančius girtuoklius. Kūnas.

– Ar tai žmogžudystė? – paklausė budintis kriminalistas.

– Matyt, taip, – pasigirdo nerūpestingas atsakymas. Šitaip itin dažnai kalba jauni pareigūnai. O pavyzdį jie ima iš vyresnių policininkų. Nors Hūlė pas juos nebedirba, jo kalbėjimo manieros niekas neužmiršo. – Jos liežuvis... Manau, kad tai jos liežuvis. Nupjautas ir sugrūstas jai į burną, – jaunas pareigūnas nebeištvėrė. Balsas užlūžo.

Trulsas pajuto pasitenkinimą. Širdis ėmė plakti greičiau, ir sulig kiekvienu tvinksniu jis jautėsi vis gyvesnis.

Ko gero, bjaurus reikalas. Birželis. Jos akys buvo labai gražios. Rodos, papai po drabužiais tikrai nemaži. Taip, gali būti labai puiki vasara.

– Koks adresas?

– Aleksanderio Chielano aikštė dvidešimt du. Velnias, čia pilna ryklių.

– Ryklių?

– Taip, banglenčių su jų atvaizdais. Jomis užkrautas visas kambarys.

Trulsas įjungė bėgį. Pasitaisė akinius nuo saulės, nuspaudė akceleratorių ir paleido pavarų svirtį. Buvo dienų, kai jis jautėsi kaip naujai gimęs, bet buvo ir kitokių.

Aurora priėjo mergaičių tualetą koridoriaus gale. Už nugaros užsidarius durims, ji iš karto pagalvojo apie stojusią tylą. Visas viršuje esančių žmonių klegesys nuslopo, beliko tik ji. Mergaitė skubiai užsidarė vienoje kabinų, nusismaukė šortus su kelnaitėmis ir atsisėdo ant šalto unitazo dangčio.

Galvojo apie vestuves. Kad išties norėjo jose dalyvauti. Niekada dorai nematė, kaip žmonės tuokiasi. Svarstė, ar ateis diena, kai ir ji už ko nors ištekės. Bandė įsivaizduoti: kaip stovi prie bažnyčios, juokiasi, kaip patenka į konfeti lietų, vilki baltą suknelę, turi namus ir mėgstamą darbą. Išteka ir susilaukia vaikų. Ji bandė įsivaizduoti būsimą vyrą.

Atsidarė durys, ir kažkas įėjo į tualetą.

Aurora sėdėjo ant sūpynių sode akinama saulės ir nematė to vyro veido. Tikėjosi, kad jis bus mielas. Ją supras. Bus visai kaip jos tėtis, bet ne toks išsiblaškęs. Ne, gal kaip tik *toks* išsiblaškęs.

Žingsniai buvo sunkūs, nemoteriški.

Aurora jau siekė tualetinio popieriaus, bet susilaikė. Norėjo įkvėpti, bet pritrūko oro. Ėmė dusti. Jautė, kaip užgniaužia gerklę.

Žingsniai *per* sunkūs.

Štai, jie nutilo.

Ji pažvelgė žemyn. Pro tarpą tarp grindų ir durų krito šešėlis. Batai ilgais smailiais galais. Kaip kaubojaus.

Aurora nebežinojo, ar galvoje skamba vestuvių varpai, ar dunksi širdis.

Haris išėjo, sustojo ant laiptų. Užsimerkė, nutviekstas ryškios birželio saulės. Taip ir stovėjo užsimerkęs, klausėsi bažnyčios varpų, aidinčių visame Opsale. Jautė, kaip viskas darnu. Ramu. Žinojo, kad viskas čia ir pasibaigs, būtent taip.

Jo Nesbø
Policija

Iš norvegų kalbos vertė
Giedrė Rakauskaitė

Redaktorė
Dalia Kižlienė

Maketuotoja
Eglė Jurkūnaitė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Tiražas 5000 egz.
Išleido UAB „Baltų lankų“ leidyba
Gedimino pr. 28, LT-01104 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdino UAB „Spindulio spaustuvė“
B. Brazdžionio g. 23, LT-48184 Kaunas

Jo Nesbø (Ju Nesbio, gim. 1960) – vienas geriausių šių laikų kriminalinių romanų rašytojų pasaulyje. Milžinišką sėkmę ne tik gimtojoje Norvegijoje, bet ir daugelyje užsienio šalių, tarp jų ir Lietuvoje, jam pelnė kultinis knygų ciklas apie Harį Hūlę. Autorius apdovanotas gausybe literatūros premijų, tarp jų „Stikliniu raktu“, „Riverton“, Norvegijos knygų klubo premija, „Bookseller“ prizu, Danijos detektyvų rašytojų akademijos premija, Suomijos detektyvų rašytojų akademijos premija. Jo knygos ne kartą buvo patekusios į tarptautinių bestselerių sąrašus. Šiuo metu pasaulyje parduota daugiau kaip 25 milijonai Nesbø knygų egzempliorių. O pagal romaną *Galvų medžiotojai* 2011 m. sukurtas to paties pavadinimo kino filmas buvo nominuotas daugybei apdovanojimų, tarp jų Norvegijos nacionaliniam kino apdovanojimui „Amanda“ ir Britų akademijos kino ir televizijos apdovanojimui.

AR HARIS HŪLĖ SUGRĮŠ?

Serijinis žudikas mėgaujasi kerštu skoniu. Jis renkasi, kankina ir žudo Oslo policijos pareigūnus būtent ankstesnių jų tirtų, bet taip ir neišaiškintų nusikaltimų vietose. Suburtai tyrėjų grupei tikrai nepakenktų Hario Hūlės įžvalgos ir nestandartinis mąstymas. Daug metų šis detektyvas praleido didžiausių Osle kriminalinių nusikaltimų tyrimų sūkury. Jo genialiai išsiugdyta nuovoka ir intuicija, visapusiškas atsidavimas darbui leido išsaugoti begalę gyvybių. O dabar, kai policininkų žudiko alkis nenumaldomai auga ir sukelia vis didesnę įtampą miesto taryboje bei žiniasklaidoje, Haris Hūlė negali padėti.

Vienoje Oslo ligoninės palatoje gulinčio ligonio būklė kritinė – jis ištiktas komos. Paciento duomenys įslaptinti, o visiškai izoliuotą palatą saugo policija...

Pragariškas trileris... Šioje velniško siužeto istorijoje, pakišdamas vis naują aštrų posūkį, Nesbø sumaniai žaidžia su skaitytoju ir, mums nerimaujant dėl Hario, staiga šiurpiai šokiruodamas visiškai pakeičia pasakojimo kryptį.

Pasakojimas – išradingas, bet šitaip įtraukia pirmiausia todėl, kad po devynių ankstesnių ciklo romanų esame užmezgę tvirtus ryšius su herojais ir nenorime matyti, kaip su jais žaidžiama. O Nesbø čia žaidžia su visais, ypač su skaitytojais, tačiau iš pradžių norėję pykti pabaigoje prašome dar.

BOOKLIST STARRED REVIEW

Legendinė tapusi tamsių ir intriguojančių Nesbø trilerių apie detektyvą Harį Hūlę serija žavi skaitytojus kaskart ryškesniu herojumi, kuris „Bręstančio blogio“ stiliumi pamažu virsta antiherojumi.

CHICAGO TRIBUNE

Skaitant šį nervus tąsantį trilerį šiurpuliukai garantuoti.

THE NEW YORK TIMES BOOK REVIEW (US)

ISBN 978-9955-23-856-0

9 789955 238560 >

www.baltoslankos.lt